

D
III 57

Ex libris Nicolai Fraggianni Marchionis
et a Supremis Neapolis et Siciliae Consiliis
Grado Fec

AD

CAPPONIANAS RUTHENAS TABULAS COMMENTARIUS

AUCTORE

NICOLAO CARMINIO FALCONIO

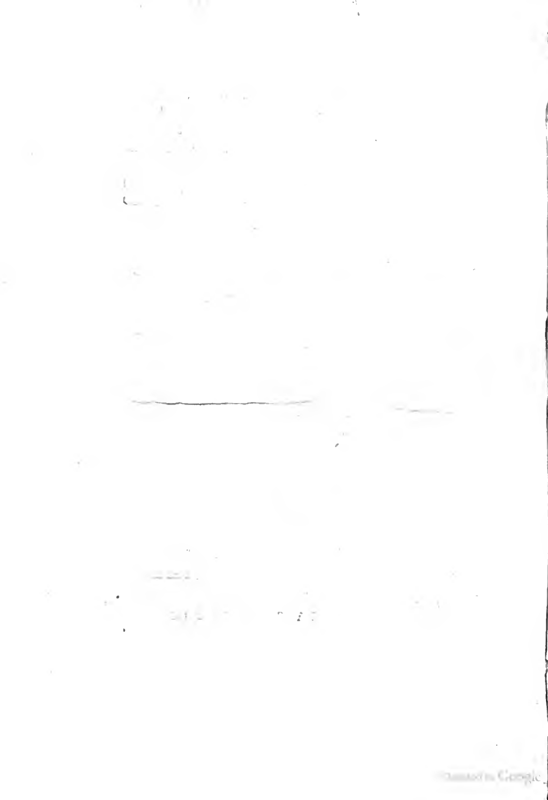
ARCHIEPISCOPO ECCLESIÆ SANCTÆ SEVERINÆ METROPOL. IN BRUTIIS ULTERIORIBUS.

ROMÆ MDCCLV.

TYPIS, ET SUMPTIBUS GENEROSI SALOMONI IN PLATEA S. IGNATII

PRÆSIDUM FACULTATE.

Eñio , ac Rñio Principi

JOANNI JACOBO MILLO

CARDINALI AMPLISSIMO

SS. D. N. BENEDICTI XIV.

PRODATARIO.

GENEROSUS SALOMONI

FELICITATEM.

SAcros Ruthenorum Faſtos , non inutilem Eccleſiaſticæ hiſtoriæ partem nec injucundam , dum typis committendos aggredior , Joannes Jacobe Cardinalis Amplissime, id unum mihi ſupereſſe videbatur, ut tuo potiſſimum Nomini conſecrarem . Solent enim hi partus ingeniorum ab auctoribus ſuis non diligi ſolum, ve-

rum & amari plurimum: quippe qui laboribus multis, ac propemodum infinitis coalescunt, atque in lucem emittuntur. Quapropter quo tempore a Scriptoris sui manibus emancipantur, in eo summi alicujus Viri auctoritati, doctrinæ, benevolentiæ, patrocinio concreduntur; quominus Censorum judicium pertimescant. Cum vero a Clarissimis auctoribus in Typographorum manus, quasi ad nutricem transmittuntur, debent hi sane, ut honestati ac muneri inserviant suo, ne dum in illis paternum nitorem, atque elegantiam ingenuam conservare; ne scilicet mendis scateant præcavendo; verum etiam, si nulli prorsus ad tutelam sunt concrediti, eos summo alicui viro, & docto commendare; hanc proficuam, & salutarem Officii, ac dilectionis partem diligenter supplendo. Quod enim Opus summo, ac docto viro offertur, illud perfectum, ut plurimum, existimatur. Ad hæc vero, quæ in vulgari prudentia posita sunt, operis istius ratio me necessario, ut ita dicam, impellit. Quæ enim ad alicujus Operis tutelam, atque adjumentum a cæteris solicite perquiruntur, in Te mihi feliciter invenisse, contigit. Ac primo quidem tantum inest Nomini Tuo pondus, PRINCEPS EMINENTISSIME, ut in ipsa Purpura, propter animi Tui excellentiam, præstantiamque Virtutis, plerisque majorem auctoritatem habere videaris, quam dignitatem. Cujus ab ineunte ætate studia, ad veram solidamque doctrinam Te diligenter evexerunt, & ad Sacri prudentiam Juris, & ad Ecclesiasticæ historiæ cognitionem, ut ab ipso hominum quotquot sunt sapientissimo BENEDICTO XIV. Pont. Max., unus probarere, ad sui Vicariam potestatem in Te collocandam, & tam præcla-

re

re exercendam, quantum Ipſe, coram Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Collegio teſtatus eſt, dum in Te maximæ dignitatis inſignia eſſet collocaturus. *Te* ſcilicet *oneris ſui partem ſuſtinuiſſe*, dum inquit, *& fideliter ſapienterque adminiſtraſſe*. Nec verò in quovis alio facile ſit, tanta benevolentiæ indicia invenire, quanta ejuſdem in Te certiſſime exiſtunt argumenta. Tibi enim, veluti alteri Cyro a Xenophonte deſcripto, cujus ſumma gravitas cum ſingulari facilitate conjungitur, multa in ſeveritate dignitatis, maxima non deeſt comitas, & illud, quod vincire ſolet, ac conciliare animos hominum, mite ingenium, affabilitaſque ſermonis. In tanta autem manſuetudine Tua & lenitate, jam nemo eſſe poteſt, qui juvari patrocinio Tuo, ac ſublevari diffidat; cum probos homines quoſcumque, & ſcientiis non inimicos, clementiæ atque humanitatis Tuæ officiis complectaris. Verum ea ſunt in luce poſita, quæ diſſerui, & hanc ipſam mihi teſtem aſſumo Urbem cæterarum dominam, quæ de animorum præſtantia, de virtutibus, ingenioque hominum judicare ſolet æquiſſime, cujus in amore, ac deliciis es, cujus admirationem exiſtimationemque promereris. Viderat enim Te in præſtantiſſimo Auditoris munere, in his nempe cauſis cognoſcendis, quæ Principis ipſius judicio, ac poteſtati ſunt reſervatæ: & nemo non intellexit, omnia per te in maximo Magiſtratu, ſanctè, juſtè, moderatè fuiſſe pertractata. Sunt enim in illo munere difficiles undequaque ambages; eſt ſevera quædam Judiciorum ac Magiſtratuum cenſura; eſt in omne genus hominum peculiaris poteſtas, & notio rerum omnium, nullis quaſi limitibus circumſcripta. Attamen ſic in illo ipſo munere votis omnium, ac voluntati reſpondiſti, ut dum

æqui-

æquitati ſtuderes, facilitas illa Tua ſingularis, ingenium, clementia, bonitas, virtutes denique omnes excellentius apparerent. Jam vero, cum utriuſque Curiæ lacrymis ab illo honorificentiæ loco abſtraheris, ut ad Præfecturam ſacrarum dignitatum aſſignandarum admovearis. Quam profectò invidioſus locus ille, eſt circumſeptus, votis, ut plurimum, precibuſque multorum hominum, unum petentium, unum cupientium, ſubſidium! Quis impatientem ſpem illorum ad frugi modeſtamque expectationem inducat? Petunt, urgent, inſtant, deprecantur, plorant; non interrupto labore contentioſe rem agunt ſuam. Hic diuturnitate precum, commendationibus ille; alter longa meritorum ſuorum recitatione, hominem obſident, atque interimunt. In eo præſertim loco, ubi Gratia valet plurimum, ubi paſſim enaſcuntur conquæſtiones, & quærimoniæ, raros eſſe quoſdam videmus, quorum præſtans, & eximia prudentia ita temperet ſuccreſcentes votorum fluctus, ut æquitatis lucem intueantur. Hoc Tibi, ſi ulli unquam contigit, hoc Tibi præſtitit virtus Tua, PRINCEPS EMINENTISSIME. In ore omnium poſitum eſt, Te ſapientiam hominum, Te probitatem in ipſa gratia conſiderare, & Sanctiſſimi, atque Integerrimi Pontificis inſerviens voluntati, quemcumque merentem ſublevas; non quemcumque petentem: virtutis commendationem in conferendo beneficio exquiris, non hominum officia, vel commendationes. Quæ omnia niſi animo ſentirem, non proferrem, nec litteris conſignarem: veritus putidi aſſentatoris notam, non minus ab ingenio meo, quàm ab inſtituta anteactæ vitæ meæ ratione, abhorrentem. At enim ejuſdem operis natura doctiſſimum Patronum, ac ſapientiſ-

pientiſ-

pientissimum expostulare videbatur. Si quis enim librum ediderit jucunditatis, ac joci plenum, aut fatui salis, aut mimicæ adinventionis, quorum quidem hodie librorum tanta copia succrevit; hic profecto nullius indiget patrocinio. Hi libri facile emittuntur, excipiuntur cito, latè dissipantur. In nostris verò Commentariis nihil mimicum est, nihil jocosum: solidum in iis, grave severum studium, intemeratæ critices usus, antiquitatum investigatio, sacrorum monumentorum examen, rejectio non probabilis eruditionis, vel etiam non satis probatæ. Pauci admodum sunt, qui studiorum horum suavitatem sentiant. Necesse igitur fuit, ut in judicio Tuo gravissimo, & maximo ii conquiescerent: quod si mihi contigisse intellexero; & meam hanc in Te deprecando diligentiam, & in assequendo sortem, quamplurimum profuisse sentiam. Nam si, quæ nulli denegas benevolentiæ atque humanitatis officia, in me conferas abundantius, JOANNES JACOBE CARDINALIS AMPLISSIME; eventum fortunæ bonum, ac optatissimam felicitatem, & mihi, & Operi ipsi gratulabor: cum scilicet Sapientium omnium judicio in hasce Ephemeridas vigiliis multis, & pertinaci Cl. auctoris labore quantumvis confectas, multò uberrimus commendationis, ac dignitatis fructus ex Tuo Nomine, Tuaque Humanitate sit accessurus.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

F. M. de Rubeis Patriarcha Constantinop. Vicesgerens.

CUM *Commentarium ad Capponianas Ruthenas Tabulas*, ab Illustrissimo ac Reverendissimo D. Nicolao Carminio Falconio Archiepiscopo S. Severinæ, ob alia opera longo studio, vigili cura, atque invicto labore edita Claro, elucubratum, jussu Reverendissimi P. Augustini Orsi S. Palatii Apostolici Magistri perlegerim: non modò quidquam in eo non inveni solidæ pietati, bonis moribus, sanæque Fidei adversum; sed præclara ingenii, & omnigenæ eruditionis Ecclesiasticæ monumenta ex actis Sanctorum Orientalis & Occidentalis Ecclesiæ collecta, & ad exactam crisim perpensa, animadverti. Quare opus, quod eorumdem Sanctorum gestis illustrandis, Ruthenæ Ecclesiæ gloriæ augendæ, ac pietati amplificandæ plurimum prodesse potest, publica luce, atque Eruditorum virorum lectione dignum censeo.

Ex Bibliotheca Vaticana die xxx. Augusti Anni MDCCLIV.

Petrus Pompilius Rodotà Græcus Bibliothecæ Vaticanæ Scholiastes.

IMPRIMATUR.

Fr. Vincentius Elena Magister Socius Reverendissimi Patris Magistri Sac. Palatii Apost.

PRO-

PROLEGOMENA
AD
LECTORES.

SYNOPSIS PRÆFATIONIS.

IN tanto lumine Ecclesiasticæ Historiæ, quò summo annuente Numina, favente Sede Apostolica, nostra feliciſſima tempora pervenerunt; videbatur aliud vix posse addi, rebus adeo illustratis, quam Censuris aliis aliove ordine, eadem diversis linguis, & piperato aliquo embammate refrigere, & recoquere. Acceſſio verè nostra nullibi sperabatur. Orientem pervaserant suis ausibus celeberrima ingenia, Occidentem susque deque volutarant; universi pene Orbis, opes erant Ecclesiasticæ post prophanas eventilatæ, & ex pulverulentis hactenus Bibliothecarum pluteis, vel ignotiſſima & toties frustra desiderata, Antiquorum opera prodierant. Ditati eramus innumeris Analectis, Anecdotisque, per Canisios, Dacherios, Labbæos, Baluzios, amicos Fontaninios, Muratorios, Mabillonios, Monfauconios, Pezios, Martenios, Garnerios, Bigotios, alios: & suam symbolam profusa manu, rel contulerant Herculei Bollandiani; ne quid in Sanctorum, Martyrumque historia, neglecta dudum, aut parum digne tractata, per maleferiatos aut congerrones, optandum Ecclesiæ superesset. Inter eos Vir æternæ memoriæ Papebrochius, intactum, inexcogitatumque molitus opus, usque ad Sauromatas & glacialem, avio itinere, aut impenetrabili, volatu suo pertinxit. Figuratas Ephemeridas Græco-Moschas, duodecim æneis Tabulis, cum suo brevi eruditoque, etsi currenti calamo, Commentario, improvisum munusculum, gratiſſimum Orbi fecit, Mensis Maji primo prolatum tomo.

Indicatum iter, ostensa præda, eruditorum appetitum poterat acuisse: sed calcavit hactenus ipsum nemo, nemo occupavit Spartam hanc vacuam, &, (quod sciam) vel cogitavit. Interim Ruthena Ecclesia parum, vel solo nomine cognita est Ecclesiæ; & ejus origo, & progressus, series Episcoporum, tempus Schismatis, Concilia, & Disciplina, nemini ex instituto & justo opere, latino, vernaculove eloquio pertractatur; tamquam si hæc Ecclesia aut nunquam, aut nusquam, esset. Et qui inter tot Collectiones Conciliorum operosiſſimas, multa Concilia, ex solo nomine vel tempore novimus; Principumque Capitularia tanta legimus; Ruthenum nullum perquisitum, adjectum, jure merito admiramur. Mihi hic animus: & occasio nostræ Tabulæ: quarum historiam, & quomodo eas Cl. Marchio Gregorius Capponius Alexander, Vir a Secretiori Cubiculo Sanctiſſimi Domini Nostri Clementis PP. XII., & Primus a farctis tectis Sacrorum Palatiorum, ante triennium est adeptus; in hoc limine Commentarii apponere e re duco.

Historia Tabularum Capponianarum.

CAP. I.

1. GErasimus Phoca natus Cephaleniæ, ubi Sacellanum Ecclesiæ Sancti Georgii Græcorum, Venetiis aliquot annos egit; & Moscoviam hinc profectus, ab auriculari dicitur Petro Magno fuiſſe Moscorum Cæsari; ab eo Ephemeridas has Ruthenas, quinque depictas Tabulis, (nobile verè Antiquitatis Ecclesiasticæ monumentum) dono dixit se accepiſſe. Defuncto Petro, dum cogitat in Patriam Gerasimus, Cpolim eas detulit Patriarchæ oblaturus suo, qui Episcopalem ipsi Cathedram (si verum) statuerat elargiri. Pestis autem cum in hac Urbe tunc grassaretur, Gerasimus peste sublatus est, & apud amicum Tabulæ remanserunt. Marinus Phoca audita germani morte, Cephalenia Cpolim pergit, & inter cætera bona fratris, heres

Tabulas hasce refert. Sed earum pretium ipse norat; hinc haud nactus apud Græcos æquum emptorem, Romam emporium raritatum, secum attulit, atque hîc, optimo ejusmodi cognitori Capponio oblatas, magno pretio ipse vendidit: remque, ita (ut narro) se habere, literis manu propria subscriptis testatus est: nescio (quod ad donum) an Græca fide, Vendidit: sunt Ruthenæ: sunt antiquissimæ: & sumptu magno: & ad usum Principis Moscovitæ.

2. Tabulæ Papebrochii pictæ sunt, rudi inelegantique pennicillo, anno 1628. ut ipsemet scribit, dum his præfatur, & sunt duodecim. Nostræ quatuor; quarum singulæ tres menses columnatim continent: quinta namque festa mobilia cum Dominicis habet, a Septuagesima ad Dominicam primam post Pentecosten. Duo nempe Triodii Segmenta, Quadragesimale, & a Dominica Palmarum, Paschale. Illæ Papebrochii habent multos Schismaticos inter Sanctos; Capponianæ neminem, qui in Romana Ecclesia non colatur. Adde picturam, omnibus numeris, pro Genio Græco Ruthenoque, absolutam: colores vividos; imagunculas, (in quibus pictor imus & ungues Exprimit, & molles imitatur usque capillos) formosissimas: & quod admirandum; ne quidquam passas a vetustate usuque, quinque & ulterius seculorum. Jamdiu pingunt Rutheni, sed adhuc ibi Pictura est infans, & quid credas, seculo duodecimo? Capponianæ Cpoli pictæ sunt, diu post decimum seculum, (quo rudes Tabulæ Menologii, jussu Basilii Imperatoris, conscripti, Cpoli factæ sunt) & aliquanto post annum 1070.: quo tempore elegantius fusæ sunt in eadem urbe, valvæ æneæ anaglyphicæ Basilicæ Sancti Pauli extra Romam via Ostiensi. Pictores autem fuisse oportet celeberrimos ejus ætatis nostros: quorum, qui sub prima est Tabula, *Sergium filium Basilii* se dicit: qui sub tertia, *Andream filium Heliæ*: qui sub quarta, *Nicetam filium Johannis*. Sub secunda & quinta subscribit nemo. Sane verò, cum colores nostris inducti Tabulis, nullum corpus efficiant, quod promineat; sunt qui ex succis herbarum, vel ex aliquo alchimico invento, eos concretos credant. Ego definio nihil, qui securiùs pronuncio de materia Tabularum. Earum crassitudo, digitus & quadrans: ipsæ ab edaci tempore nihil læsæ: aspectum ipsarum aversus, cedrinus: credo cedrinas: quod pretium facit ultimum Tabularum. Hæc inoculato præfari oportuit, reliqua tute videris; ita enim prorsus sunt longitudine, latitudine; etiam in figuris ac literis superpositis, ut in adjectis Ectypis Cl. Capponius delineari per diligentissimos artifices, magno ære, communi commodo voluit. Et gratulandum, Viri Magni doctique felicitati, qui has Gazas in Musæum induxit suum, & cum Orbe modò largitate magna communicat. Felicitatis heres Avorum, inter quos Cinus Capponius, quas Pisani Amalphi in Picentinis, anno 1135. Pandectas nacti erant, & Pisas advexerant; ubi anno 1406. ab eo, & a Florentinis subactæ Pisæ; in patriam rei pretium probè callens, secum attulit. Quæ hinc primum *Pisanæ*, postea *Florentinæ* dictæ, Romanam Jurisprudentiam, postliminio veluti, in Italiam revocarunt. Redeo ad institutum:

3. Cl. Marchio Tabulis comparatis, inspiciendas frustra pluribus eas præbuit: ostendit etiam & mihi, qui Ephemeridas esse Ruthenas actutum dixi: iisque similes, quas Papebrochius primo Maji præfixit tomo. Excepit gratissimum nuncium Vir Illustris, Dominoque Nostro Clementi Papæ duodecimo retulit comparata. Cui magnum desiderium ortum est eas inspiciundi, ut reapse vidit, & summopere collaudavit; prodito etiam voto suo, optare se quam maxime, ut in bonum publicum ederentur. Quid multis? Eruditissimus Marchio mole curarum oppressus sua, Clarissimo Assemannio Bibliothecæ Vaticanæ tunc Propræfecto laborem offert; isque, de more, majoribus studiis occupatus, excusationem si nequeat exsequi jussa petit; & Provincia mihi obvenit: Domino Capponio, pro sua in me benignitate, invitante. Suscepi igitur datum opus, & ut in eas Commentarium adornarem, Ruthenæ linguæ prorsus inscius; qui eam probe nosset, proposui exquirendum; ut inscriptiones singulis imagunculis superpositas, præsertim ubi verba ex integro Ruthena erant, legeret, verteretque latinè. Et voti compotem brevi me diligentia fecit, qua Cl. Capponius doctissimum Russiæ inferioris Virum, Voli-

linium scilicet, ex alumno Collegii de Propaganda fide, Rectorem tunc S. Mariæ de Pasculo ad Carinas, P. Ignatium Culcinium, Basilianum monachum nactus est. Is diligenter minuta legit, ope quandoque Ustavi, vel Gustavi sui Rutheni (quod Martyrologio Romano respondet nostro)& exemplaris,quod ex Papebrochii Ephemeridibus ego exscripseram. Is ad verbum, me flagitante, omnia vertit: deditque tanta, etsi enixe rogatus, ex Tryphologio Rutheno, & ex Scriptoribus Ecclesiæ Roxolanæ, quanta infra in his Prolegomenis inserentur. His jactis, de statu Ruthenæ Ecclesiæ, nosse quid necessarium puto;in quo ni fallor, nec indiligenter, quin maxime insudatum est. Incipio a Regione, & studebo quam potero brevitati.

De situ Russiæ, & tempore prædicatæ apud eos Fidei.

CAP. II.

1. SArmatia, (quæ & Sauromatia Græcis) amplissima Orbis Regio, in Europæam & Asiaticam dividitur. Europææ fines a Septentrione mare Sarmaticum, (quod veteres *Lacum Cronium*, Hecatæus apud Plinium, *Almachium* voce Scythica, hoc est *glaciale* appellat) ab Occidente fluvius Vistula, ab Oriente fines Europæ, & ab Austro Palus Mæotis, (1) Isthmus Tauricæ Cherronesi, Pontus Euxinus, Ister (2) & Hierasus (3) fluvii, & montes Carpatii. In ea, pars Moldaviæ, inter Boristhenem (4) Istrum, & Hierasum: Polonia ultra Vistulam: Prussia olim Bogorrussia & Borussia: Livonia: Lithuania: Russia Moscovitica; & pars parvæ Tartariæ, nempe Crimææ, olim populi Ceremissi. Asiatica ab Europæa per Tanaim (5) divisa; continet Sarmatas proprie dictos; Periorbidas; Asturcanes; Macotos & Heniochos. Ex his Amazones prodiisse feruntur, ad Paludem Mæotiden, juxta fluvium Thermodoontem. In ea, Circassia, & omnis ea Moscoviæ pars, quæ ad arcton est Tanais: & partes Regnorum, olim Scythiæ propriè & .. uæ, & Daci, & utraque Mæsia; hodie Astracani, Bulgariæ, & Casani, ad mare Caspium & Hyrcanum; quæ citra Rha (6) flumen jacent: quod post varios flexus cursusque, in idem Caspium mare pluribus ostiis se exonerat.

2. Rutheni ergo sunt Sarmatæ, positi cùm in Europæ finibus, tum Asiæ, ad arctum; antea Roxolani a Plinio (lib.4. cap.12.) & Ptolemæo, sed Roxani a Strabone nuncupati; deinde Russi, & Rutheni: & (post urbem conditam ad flumen Moscuam (7)) Moscovitæ: quod factum anno circiter 1320. Russia in albam dividitur modò, & rubram vel nigram: hanc incolunt Lithuani, qui Regi Poloniæ;illam Moscovitæ,qui Moscoviæ Cæsari serviunt. Ea variis contermina gentibus, a Meridie & Oriente Tartaris cingitur; a Septentrione Oceano Scythico; unde Strabo ultra Roxanos dixit neminem habitare: ab Occidente Lapones tenet, & post eos ad Austrum versus, Finlandos, Livonios, Lithuanos. Nec confundenda est cum haud longe dissitis, Rugia, Prussiaque. Rugia namque Pomerania est; & Prussia,Regnum hodie Principis Brandemburgici. Rasciani sunt Servii Rasciani, in finibus Romani Imperii, & Othomani. Germania a Sarmatis, Dacisque, mutuo metu aut montibus separatur; sed Germanorum finium campos & plana Sarmatæ Jazyges tenent, montes verò, pulsi ab his Daci. Porrò Jazyges sub Claudio Augusto, Vannio Suevorum Regi (Tacit. Annal.12.) suppetias venerunt; quorum Principes plebem, non verò equitatum offerebant Vespasiano. (Tacit. Hist.3.) Dacia vetus Hungariæ partem, Transilvaniam, & vicinas aliquot Provincias complectebatur. Cæterum Moscovia omnis, ut & reliquæ aliæ ad arcton positæ Regiones; aspera cœlo; & terra, etsi aliquanto specie differt; in universum tamen, aut silvis horrida, aut paludibus fœda; & olim tristis cultu aspectuque, modò satis exculta, & urbibus frequentata. Sub Imperio pridem diviso, & fracto, abjectoque; a tribus verò retrò seculis, ad fastigium hoc maximum sensim evecto. Quod ad gentem: effera, & quod mirêre, moribus Asiaticis: effusa in adulationes; & (non

a 2 natu-

(1) *Mar delle Zabacche* (2) *Danubio*. (3) *Pruth*. (4) *Niester*. (5) *Don*. (6) *Wolga*. (7) *Mokvva*.

natura, sed arte) servum pecus Potentiorum: & Principum non subjecta, sed nec inferior, Sed contineri in obedientia feri populi nequeunt, nisi metu solo, servitio, & obsequio: & rerum usus docuit, efferatos, non nisi efferatioribus compesci, cæco imperio, non ratione. Hac ratione utuntur Principes Moscovitæ. Plura habes apud Geographos, aliosque, qui de rebus Moscoviticis scribunt; ego Geographum hic non ago.

3. Venio ad eorum religionem. Idola in tanta illuvie, & hi colebant: Jovem, Martem, Junonem, Venerem aliosque; constatque ex vita S. Basilii Ladimiri, quam afferemus. An Andreas Apostolus Christi fidem his prædicarit, quæstio facti est: & Rutheni, post Guagninum, Cossovium aliosque, ab ipso conversos se gloriantur. Sunt qui, cum Miechovio & aliis scribunt, ab Apostolis Thaddæo & Bartholomæo. Sed nupera hæc commenta, & sese pugnantia, non moramur; qui scimus Ruthenos, post quam puduit, se tam serò sequutos Christum; Græcorum simiam egisse. Hi ab Andrea, Byzantio Stachyn primum datum Episcopum, ibique Christum prædicatum volunt; jam tum ab sexto seculo, & anno 525. & sententia fortasse magis ferenda. Nec ipsi secus ac Byzantini, Andreæ momenta singula & itinera, ad se confingunt. Ipsum narrant ex Græcia, ad Borysthenis venisse ostia, & adverso flumine, ad montes ubi Chlovia. Ibi omnibus benedictis & baptizatis, cruceque sua defixa, multas ibi futuras ecclesias prædixisse. Posthæc superatis usque fontibus Borysthenis, ex Wolochi lacu, per Lovati fluvium in Lacum Ilmerum descendisse: & hinc per flumen, Wolochovviam, Novogardiam, & Ladogam lacum, & Hevam fluvium emensum; in mare Varegum prorupisse (quod Germanicum, & Balthicum, & Hyperboreum, ipsis *Warezkoje moria*, appellatur) inter Winlandiam, seu Finlandiam; & Livoniam: Tandem per mille maria Romam navigasse; ac postremò in Peloponneso propter Christum, ab Ago Antipatro (*sic*) crucifixum. Ita per flumina, & lacus, & immensa maria Apostolo circum acto, fabulam sunt commenti. Apud eruditos autem, de Andrea, ejusque itineribus, nihil solidi invenitur, & post scripturam, id tantum verius, obiisse Patris in Achaja, & inde corpus sub Constantio Magni filio, Cpolim translatum. In Scythia prædicasse, eamque Provinciam ei obvenisse, traditio erat tertii quartique seculi, quam testatur Eusebius Cæsariensis, eruditus scriptor eorum temporum; & hoc verum. Tertullianus initiis tertii seculi testis est, jam innumeras barbarorum Regiones, Christi fidem penetrasse, interque eas, Sarmatas, Dacos, Scythas, Germanos, Scotos, alios, dum sic arguit in Judæos cap. 7. *Christo enim, & aliæ gentes crediderunt; & Britannorum INACCESSA ROMANIS LOCA Christo verò subdita; & Sarmatarum, & Dacorum, & Germanorum, & Scytharum, & abditarum multarum gentium, & Provinciarum, & insularum multarum nobis ignotarum, quas numerare minus possumus. In quibus omnibus locis, Christi nomen, qui jam venit, regnat; ut pote ante quem omnium Civitatum portæ sunt apertæ, & cui, nullæ sunt clausæ: & in quibus omnibus locis, populus nominis Christi inhabitat.*

4. Inter inacessa Romanis loca, solos Britannos dicit, qui scilicet, ultra murum erant Severi Augusti. Hi Scoti sunt; olim ad Caledonios saltus; & ad hos quoque Romanis Aquilis inaccessos, Christus jam erat annunciatus, senescente secundo seculo. Lucius eorum Rex, teste, qui Tertulliano suffragatur, Beda (in Anglorum historia) & Gilda sapiente (in de Excidio Angliæ) miserat Romam ad Eleutherium, Papam sub Marco Aurelio; & cum suis aliquot est conversus. Et Eleutherius sedit ab anno 177. ad 185. Sarmatas, Dacos, Germanos, Scythas non dicit inaccessa Romanis loca: indicio evidenti velle se Sarmatas illos, Dacos, Germanos, Scythas, qui parte aliqua erant Provinciæ jam Imperii. Germaniam, ad alterum tandem Imperii Trajani consulatum, urbis conditæ 850. Christi 108. devictam, Tacitus in sua Germania fatetur: & tunc solum Imperii fines Cisrhenana, & Transrhenana paulo ultra, alteri ripæ opposita; in superiorem & inferiorem divisa Germaniam; Ripense Noricum, & utraque Pannonia. Dacos & Decebalum eorum Regem Trajanus idem devicit, biennio ante, Christi 106.; & facta divisaque Provincia in Daciam mediterraneam & Ripen-

pen-

penſem. Scythæ qui & Getæ (Tartari Crimenſes hodie) jam tum ab Auguſto ſub Imperio; & Sarmatæ propriè dicti, fines Romani, qui pecunia magis quam metu continebantur, Tomis apud Getas Ovidius exſulavit (unde expertus dicebat, *Getico quid frigore pejus?*) eamque Mæſiæ inferioris (uti & Scupos ſuperioris) metropolim Scytharum Sozomenus dixit, libro 6. cap.21. etiam Eccleſiaſticam. Et id nomine Scythiæ, tum apud veteres audiiſſe, quum Scythiam loquebantur, compertum eſt. Eadem poſtea dicta Gotthia eſt: & hinc *Theotimus Epiſcopus Gotthiæ* habetur, qui Nicæno Primo interfuit & ſubſcripſit, anno 325. Id intellexit Tertullianus. Item Euſebius, quum de Andrea locutus eſt, (Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libro 3.cap.1.) Τῶν δὲ ἱερῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἀποςόλων τε ϗ μαθητῶν, ἐφ' ἅπασαν κατασπαρέντων τὴν οἰκουμένην, Θωμᾶς μὲν, ὡς ἡ παράδοσις περιέχει, τὴν Παρθίαν εἴληχεν· Ανδρέας δὲ τὴν Cκυθίαν· Ιωάννης τὴν Ασίαν, πρὸς οὓς ϗ διατρίψας, ἐν Εφέσῳ τελευτᾷ. Πέτρος δὲ ἐν Πόντῳ ϗ Γαλατίᾳ, ϗ Βιθυνίᾳ, Καππαδοκίᾳ τε ϗ Ασίᾳ κεκηρυχέναι τοῖς ἐν διασπορᾷ Ιουδαίοις ἔοικεν. *Ex noſtri Servatoris Sanctis Apoſtolis & diſcipulis, qui per univerſum Orbem diſperſi ſunt, Thomas quidem, ut traditio perhibet, Parthiam ſortitus eſt; Andreas Scythiam; & Joannes Aſiam (apud quos commoratus, Epheſi diem obiit) Petrum verò per Pontum, Galatiam, Bithyniam, Cappadociam, & Aſiam, Judæis qui in diſperſione erant, fuit congruum prædicaſſe*. Quod ex epiſtola ipſa Petri, & Euſebius, & alii (quod ad Petrum) deduxerunt.

5. Non arcte tamen ac preſſe ſumptos, vellm hos limites & cancellos: etiam finitlmis facilè quemquam eorum dixerim prædicaſſe. Scythas convertit Andreas; & hinc Euſebius (libro 3. vitæ Conſtantini cap.7.) inter eos Epiſcopos, qui ad Nicænum primum anno 325. venerunt. & *Scytham* numerat: Οὐδὲ Cκύθης ἀπελιμπάνετο τῆς χορείας: *Neque Scytha*, inquiens, *abfuit ab hoc choro*. Sed Scythiam ex Sozomeno, audiamus adhuc allato loco (ſed a græcis longiuſculis abſtinemus): *Scythas prædicant, ſimili de cauſa in fide* (Nicæna) *perſiſtere*. *Gens illa multas quidem habet urbes, pagos, & caſtella, ſed principatum obtinet Tomis, quæ eſt urbs magna & opulenta prope mare poſita; ad lævam, quum quis ad Pontum Euxinum navigat*. Unum toti huic genti Epiſcopum ab Andrea impoſitum opus eſt. Quippe ſubdit Sozomenus: *Vetus conſuetudo eſt, quæ ibi etiam nunc ſervatur; ut unus Epiſcopus totius illius gentis Eccleſiis præſit*. Unum, Tomitanum Epiſcopum, vidimus Nicæno interfuiſſe. *Itaque tempore de quo loquimur* (Chriſti 377.) *illas adminiſtravit Bretannio, quando etiam Imperator Valens Tomin advenit. Poſtquam autem acceſſit ad Eccleſiam, & pro more ſuo, ei perſuadere conatus eſt, ut cum Arianis communicaret; Bretannio conſtanter admodum apud Imperatorem & liberè, pro doctrina Concilii Nicæni locutus, receſſit ab eo; & ad alteram Eccleſiam ſe contulit: quem populus quoque ſecutus eſt. * Idcircò mittitur in exſilium, & non multo poſt revocatur. Nam cum videret* (Imp.) *credo*, *Scythas Epiſcopi exſilium iniquo animo ferre, non parum veritus eſt, ne novis rebus ſtuderent: quos quidem & fortes eſſe, & ipſo locorum ſitu, IMPERIO ROMANO neceſſarios videbat: quippe qui IMPETUI BARBARORUM ILLAM ORBIS PARTEM INCOLENTIUM, propulſarent*. Reapſe primitias hujus Romanæ Scythiæ, Sanctos martyres Innam, Rinnam, & Pinnam, ut Sancti Andreæ Apoſtoli diſcipulos, Menologium Baſilii celebrat (ad diem 24. Januarii). Nempe quod adjutores hinc facti, Apoſtoli, cum multos ſuæ gentis barbaros, Chriſtum Dominum docuiſſent, & baptiſmo tinxiſſent; a ſuo Principe, quod ejurare Chriſtum nollent, brumali tempore, in flumine, ad collum uſque palis alligati, & gelu mox concreto, acerrimo frigore ſunt confecti. Sed in populis his magis ad boream verſis, paulum perſeveraſſe fidem, indicio Sanctus Niceta eſt, qui anno 396. a Beato Paulino Nolano amico, *primo* Romatianæ in Dacia nova *Epiſcopo*, ſub Metropoli Sardicenſi, *apoſtolus Getarum Scytharumque* celebratur: qui & Beſſis etiam & Riphæis dicitur prædicaſſe.

6. Byzantii Chriſti fidem jam diſſeminatam ſecundo ſeculo, vel illud indubiè, prodit, quod Præſes inter Chriſtianos, quos ibi pro Chriſto cruciat, Theodotum coriarium illum celebrem, civem & Chriſtianum, ad ejurandum Chriſtum

metu

metu inducit. Qui tum pudore victus, e patria Romam venit, se non suum Deum dictitans abnegasse, sed Christum hominem: & hæc causa, cur Victor Papa eum damnarit, & ejecerit ab Ecclesia. Haud ergo vera dixit, inter alios, Theophanes in Chronico, ad annum Christi 196. dum in laterculo habet ι Βυζαντίου πρῶτος ἐπίσκοπος Μητροφάνης ἔτη ί. *Primus Byzantii Episcopus Metrophanes annis decem*. Nam Pastorem longe antea dici datum, Byzantinæ ecclesiæ secundo seculo; Christiani illi, & martyres sub eodem persecutore, quo Coriarius, testes sunt locupletes; & æqualis Theophanis Nicephorus Patriarcha Cpolitanus, & martyr, qui in sua Chronographia, a Stachy ad Metrophanem, Episcopos Byzantinos enumerat: Georgium amicum suum secutus, decessorisque sui in sede Patriarchali Syncellum, in Chronico, quod scripsit octavo seculo. Sed Chrysostomus, & classici Patres Græci Latiniquæ inter laudes Andreæ, & Byzantinæ, seu Cpolitanæ Ecclesiæ; ab adventu & appulsu hujus Apostoli, prædicationeque fidei Byzantii aliquando factis (quæ maxima fuisset gloria) nihil mutiunt. Acta quæ habemus Andreæ apud Menologium Græcorum (edidit ea & Saussayus Græcolatine) habent huic Apostolo obtigisse, Bithyniam, Pontum Euxinum, partem Propontidis, Thraciam, Macedoniam, & reliqua usque ad Istrum: Thessaliam, Helladem, Achajæ partem: Alanos, Abasgos, Zecchos, Bosporanos, & Chersonitas: & prædicasse apud Aminsum, Trapezuntem, Heracleam, Amastrim: Sinopem, & Neocæsaream, & Samosata, & Patras: ubi tandem in Peloponneso passus sit sub *A. Egio Proconsule* (ita intrepretor *AEgeam* illum *Antipatrum*, pro *Anthypatum*, qui probe novi *EGIOS Marullos* Consules, & Achajæ *Proconsulem* sub Claudio *Gallionem*) dato Patris antea, Stratocle primo Episcopo: quod forsitan verum est. Menologium Basilii, eum prædicasse, ait, in tota ora maritima Bithyniæ, Ponti, Thraciæ, & Scythiæ usque ad Augustopolim magnam, inter fluvium Psarum, & Phasin: nempe ad extremam Colchiden in ora Mæotidis Paludis; ac martyrem tandem Patris. Nullum tamen apud hos verbum de Ruthenis, & prædicata apud eos ab Andrea, Evangelica Christi fide. Et verisimile est piscatorem, non nisi maria, & solam Propontidis, & Ponti Euxini oram maritimam, Bosphori Cimmerii, & Paludis Mæotidis perlustrasse. Hinc per Macedoniam (in qua testatur etiam Chrysostomus prædicasse) & per Ægæum, venisse in Peloponnesum. Chersonam, nempe ad Tauricam Chersonesum, Apostolum venisse fortasse verum; sed non deducendum ab Actis spuriis Sancti Clementis Papæ. Et notandum, quod Menologium Græcorum, Martii die quinta, sub Diocletiano tandem adstruit, *primos Regionarios Episcopos* Basileum, Eugenium, Agathodorum, Elpidium *martyres*, ab Hermone Hierosolymorum Antistite eò missos: tum a beato Macario, Sanctos Ætherium, & Capitonem. (1) Frustra ergo sibi de Andrea Apostolo adblandiuntur Rutheni, & commento satis novitio, per sua flumina & paludes, martyrem trahunt a mari Euxino ad Cronium & glaciale; ut inde per immensa Terrarum & Oceani spatia, in mediterraneum, Romam, & Patras, referant. Belle namque omnia hæc narrantur. Sed ipsi quid nunc est Chiovia, & Ruthenum Imperium mirantur, non autem quid erant tempore Romani Imperii, & S. Andreæ. Sed illud palmare est argumentum, quod nemo, per secula prima quinque, ne quidem in Nicæna prima, Cpolitana, Ephesina, Chalcedonensi, Generalibus Synodis, & deinceps; nemo inquam, ex Ruthenis Regionibus, Episcopus interfuisse invenitur. Cum contra, ex Illyrico, utraque Mæsia, Dacia, Pannonia, Scythia, seu Gotthia leguntur interfuisse. Durostori præterea in Mysia, martyres scimus Nicandrum & Marcianum, sub persecutione Ethnica, quarum ultima sub Licinio: & *Wallachia* & Transilvania, Gotthia est Holstenio; cui & Carolo a S. Paulo, *Zamirzegetusa* metropolis ejus est. Theotimum Episcopum Gotthiæ, Nicæno primo, vidimus subscripsisse.

7. Interim non negaverim per Sarma-

(1) *Urbs* Rossus (*cujus Episcopi multi habentur; ut in Synodo Antiochena*) *pertinet ad* secundam Ciliciam, *non ad Getas. Ptolemæo dicitur esse in Syria.* Rossiacam *eam dixit Hieronymus in Scriptoribus cap.* 41.

matas Jazygas & per Mæsios finitimos, ad Roxolanos, aliquando Christi fidem potuisse penetrare. Et sat constat Alanos Vandalos, Gotthos, Hunnos, qui in Gallias, Hispanias, Italiam, Africam, e Scania, vagina Gentium, procurrerunt; mixtos conterminos habuisse, qui (dum præceps ruebat) Romanum Imperium contriverunt. Alanos certè (qui modò Lithuani) ipsis finitimos dicit Plinius (libro quarto cap. 12.) & inter hos Roxolani fortasse sunt; ac ut illis, ita ipsis Christus potuit illuxisse. Illi diu Ariana hæresi laborarunt. Sed si quæ fides aliquando per Chioviam ad Ruthenos penetravit, satis tenues radices egisse dicenda est, atque reversa denuo ad idola. Quandoquidem certum est, Roxolanos usque ad nonum, & decimum seculum cultores fuisse Idolorum; quo tempore vel primum, vel iterum Christus ipsis illuxit. Porrò cum Riphæos montes exstare, ne dum veteres, novi omnes Geographi concedant; Authorem mirarer libri, *Anglorum navigatio ad Moscovitas*, in quo tanquam de Commento, Riphæi, & *perpetua candentia nive Juga*, differuntur, (pagina 147.) ni quos malè sugillat prius, hinc eos in Petzora Moscoviæ Regione, malè sui memor, (pag. 167.) recognosceret exstare. Sanctus Nicetas Dacorum, & Romatianæ primus Episcopus, & Apostolus, quarto quintoque seculo (qui ad Riphæos montes suo zelo pervenisse, Nolano dicitur Paulino) Roxolanorum etiam apostolus aliquatenus esse potuit; si ab his finibus ad interiora, fides per conversos incolas penetravit. Tamen quia agrestes adhuc erant & ferini; quid mirum, si rursus ejurato Christo, (qui humanos & cicures facit & amat animos) ad mores pristinos redierunt? Ut hæc autem incerta, & tantum verisimilia; e re esto, certa alia memorare. Croatæ in Illyrico, olim cum suis omnibus Christiani, & iterum postea Ethnici; tandem iterum anno 630. convertuntur ad Christum. Ita legimus Francos Orientales, in idolorum cultum, post Romanum excisum Imperium, relapsos, denuo prædicantem Sanctum Chilianum audivisse, anno 687. a Papa Conone eò missum: martyrem hinc Herbipoli post biennium, cum Colmanno presbytero, & Thotmanno Diacono. Sed Croatæ iterum defecerunt, iterumque anno 867. ad Christi & Imperii fidem redeunt. Etiam Angli, anno 595. post invasionem Anglosaxonum lapsi sunt: & Frisii quoque, quibus rursus fidem prædicat Willibrordus, anno 692. iterumque Willealdus anno 772. Sileo & mitto alios populos antea Christianos; de quorum fide pridem, & lapsu, certissima documenta circumferuntur. Quod ad Ruthenos, solis agitur benignis præsumptionibus, & ruinosis fundamentis. Nos autem solidis tantùm nitimur, & soli veritati litamus; & historiam eorum fidei, sic ordimur.

Quò verè tempore fides Christi penetravit apud Ruthenos.

CAP. III.

UT fides Christi per Angliam, Belgium, Bataviam, & Germaniam, diversis temporibus, variaque fortuna, invaluerit; nullus hic mihi sermo: liceatque a Regionibus incipere, haud ita dissitis a Ruthenis, in quos tandem oratio est redigenda. Sat notum Herulos, Hunnos, ad nostram fidem accessisse anno 527. Bulgari (qui sint diximus) a Bolga seu Volga flumine nuncupati, sub Crumno suo Principe, anno 811. prælio fundunt, trucidantque Nicephorum Logothetam Imperatorem; iterumque, dolo Leonis Armeni, fuso Michaële Rangaba anno 813. dum proditor regnat Armenus Leo, Hadrianopolim obsident, capiuntque. Hactenus autem erant Ethnici (olim Daci & Scythæ nomine, & Christiani) quamobrem Crumnus Manuelem tunc Civitatis Episcopum, comprehensum, brachio utroque mutilat, gladio dissecat medium, serisque, in odium Religionis, devorandum tradit. Cæcitate hominem idcirco Deus multat: sui eum odio habent, reste præfocant. Tzocus sufficitur impio impiissimus; qui Christianos militum Duces, presbyteros, diaconos, laicos, nolentes Christi ejurare fidem, variis cruciatibus tollit. Narrat hæc Menologium Basilii, (die 22. Januarii, quo martyres hi coluntur). Interim Ebbo Archiepiscopus Bremensis ex authoritate ei facta, a Paschale Primo, anno 823. Danis Evangelium prædicat; ut anno 830. S. Anscharius Svecis; assumptoque subadjuva Gualberto, sequenti anno 831. Nicolaus Papa

Papa primus (quæ fuit semper Sedi Apostolicæ omnium sollicitudo Ecclesiarum) Anscharium anno 858. creat Legatum Apostolicum per Provincias Septentrionales, ut authoritate majori, conversioni incumberet populorum: Et Dani, Sveci-que, finitimi sunt Ruthenis. Sonus ergo fidei eminus cominusque illic audiebatur, & Bulgari tandem illuminantur, anno Christi 866. Occasio; soror Bagori, Regis tum Bulgarorum. Captiva hæc diu Cpoli; a Theodora Augusta, anno octingentesimo circiter quinquagesimo, fratri libera restituitur. Eaque in fide edocta, & Cpoli induta Christum, causa fuit, ut Bagorus frater crederet, & ad eum baptismo lustrandum, anno 861. S. Ignatius pergeret Patriarcha. Conversioni ejus autem multum profuit extremi judicii Tabula, quam S. Methodius Sancti Cyrilli frater (ambo Slavi seu Sclavi) pinxisse fertur. (1) Populi, dum eos suus pluries idem hortatur Princeps, tandem ab eo deficiunt; sed domiti a Bagori filio Michaële, & ipsi quoque anno 866. omnes Christi amplectuntur fidem. Literæ adhuc extant Nicolai primi Papæ, (datæ mense Augusto, indictione decimaquarta) quibus Michaëli petenti, Legatos idcircò Apostolicos mittit, Paulum Populoniensem & Formosum Portuensem, magnæ Sanctitatis Episcopos: Ut verò ibi prædicent Christum, Donatum Episcopum Ostiensem, Leonemque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyterum Cardinalem; nec non & Marinum Sanctæ Sedis Apostolicæ diaconum. Ubi autem Rex eos excipit, & alloquitur, mox flagitat a Pontifice, Formosum vita & moribus Episcopum, Archiepiscopum sibi dari, & ut presbyteros alios ad se mittat. Nicolaus presbyteros misit, & cum ipsis Legatos alios, Dominicum Trevensem scilicet, & Grimoaldum Polimartiensem, Episcopos, destinavit; & quia ipsi Formoso, plebem dimittere sibi creditam, Episcopo non licebat;ut ex his presbyteris ad Archiepiscopatum,qui dignus inveniretur in nomine Domini, tandem eligeretur, & Sedi consecrandus Apostolicæ mitteretur suggessit. Iisdem literis Formosus & Dominicus jussi sunt,ut Cpolim pergerent, Photiano Schismati compescendo: Paulus verò & Grimoaldus, ut in Bulgaria, conversioni gentis Præsides remanerent. Donatus Ostiensis Romam rediit; Formosus adhuc in Bulgaria agebat anno 885.

2. Sed Rex Michaël eodem anno, quo ad Nicolaum direxit, scripserat etiam ad Ludovicum Imperatorem, petens ab eo, ut Episcopum & prædicatores mitteret suis populis. Serò autem ab hoc Augusto missos, Hermenricum & multos presbyteros, est credendum; ut qui Provinciam a Romanis nacti jam occupapatam, iterum in Germaniam (ut in Annalibus legitur Fuldensibus) redierunt. Populoniensis Episcopus Paulus Romam rediit, sub Hadriano Papa secundo; qui anno 868. Dominicum Trevensem Episcopum, reducem Constantinopoli, & Grimoaldum Polimartiensem, voluit in Bulgaria remanere. Qui suis prædicationibus, & veritate Evangelica, Michaëlem Regem adeo commoverunt; ut Regno abdicato, monachusque factus, suum primogenitum, Regem renunciarit. Sed filius degener, legem nedum ejurat Christi, eam quoque persequitur. Propter hæc pater, deposito tantisper cucullo, resumit sceptra; capit; excæcat filium: & perpetuo carceri eum mancipans, secundò genitum, Regem creat, iterumque vitæ monasticæ se restituit. Cur autem Bulgaria sub Constantinopolitano hinc manserit Patriarcha, & non sub Romano Pontifice; & cur eis datus sit Archiepiscopus Theophylactus, a Sancto Ignatio Patriarcha, anno 870. videndi Papebrochius, Pagius, Binius, alii ad anno 870. & annum 880. & legendus, sed non audiendus; ut pote facilis confutatu, Jacobus Lenfantius, in sua Historia belli Hussitici, & Concilii Basileensis, tomo primo.

3. Dum

(1) *Menologium Græcorum eadem die pro* Crumno, Crumum *habet, & hanc seriem habet Principum successorum.* Crumno *succedit* Ducumus; *huic mox* Ditzengus *(ita hic ille* Tzocus) *qui Manuelem occidit; qui cæcitate percussus, occisusque a suis, successorem habet* Murtagonum, *a quo alii martyrio sunt affecti. Ita ab aliis, κατὰ διαδοχὴν* Βουλγαρικοῖς *ἄρχουσι*, successoribus Principibus Bulgarorum, multi alii Christiani, *martyrio sunt coronati. Sed fidendum magis Menologio Basilii, antiquiori, ac proximiori temporibus passionum. In recentioribus Græcis, passim fabulæ crassiores, & confusio non ferenda. Pro* Crumno, *alii legunt* Cramnum: *& adhuc hæsito, num* Murtagonus, *sit* Bagorus *Rex Bulgarorum per ea tempora, hinc Christianus anno 861. cujus filius Rex Michaël Christianus.*

3. Dum autem per Bulgariam hæc aguntur, finitima Moravia Christum suscipit. Slabi, sive Slavi, & Illyrii fratres, S. Cyrillus philosophus (antea in seculo Constantinus) & S. Methodius, ab anno 863. ad 867. ibi prædicant, favente eorum Principe Bastilao, qui jam baptismum susceperat. Tum Romam veniunt, & Methodius ab Hadriano secundo initiis anni 868. primus gentis Archiepiscopus ordinatur: cum potestate, ut *per alia loca Moraviæ, in quibus Episcopi debent & possunt existere, postmodum valeat ordinare.* Sed post tantos sudores, vir sanctissimus a clericis, monachisque calumniam patitur, apud Joannem octavum, anno 880. & Romam iterum (quòd aliena lingua nempe a Slavica, doceat, sacra peragat) cogitur repedare. Innocentia tamen mox patet, & absolutus remittitur. Hæc constant ex ejus vita, & ex epistolis 194. 195. & 247.) Joannis octavi, scriptis *Tuventaro de Moravia*, *Methodio* ipsi *Archiepiscopo Pannoniensis Ecclesiæ*, *& Sfentopulcro Comiti* Moraviæ. Joannes enim divina officia & liturgiam; lingua Illyrica Moravis & Methodio celebranda permisit. A Cyrillo autem & Methodio, Rutheni (& Annales cum Cichovio) se Christo iterum magnam partem conversos dicunt; anno 863. vel 867. Vicinis Moravlæ ego credo, & post an. 870., dum Moraviæ Methodius erat jam Archiepiscopus. Literas equidem Græco-slavas a Cyrillo, Methodioque, quod & fatentur; Rutheni habent: sed hoc commune ipsis cum Bulgaris, Croatis, Walachis, Moldavis, Serbis, qui iisdem literis & lingua utuntur, etsi a Cyrillo & Methodio non conversi. Annales Rutheni apud Heberstenium, a Michaële tertio Theophili filio, Slavonicas literas Bulgaris datas dicunt. Ergo a Bulgaris ad alios, ad Ruthenos. Et fanè mirandum fit, Bojohemos, (ubi olim Boji, Marcomanni, Quadi populi), prædicationibus S. Methodii an. 894. una cum suo Principe Bortivojo, salutare lavacrum suscepisse, ab antiquis tradi; de Ruthenis, non idem etiam, si sit verum. Sive autem per Moraviam, sive per Bulgariam, Christi fides in Ruthenos tum penetravit; indubie operâ S. Ignatii Patriarchæ, & ab anno 876. id gestum est. Divina enim frequens misericordia, Evangeliorum librum in ignem mittere, ut Rutheni petebant, si remaneret illæsus; in confirmationem fidei, injicere non renuit. Ita conversi sunt: quod Ignatii vita narrat. Sed tenues, oportet, radices egit, quandoquidem iterum anno 924., fidem amplexi sunt, ut Cedrenus habet, pariterque in ea nihil perseverarunt. Immanibus populis, adhuc Christi jugum, non dulce & suave erat: & in hyperboreis nivibus, ignis Christi, veluti in cautibus frigescebat.

4. Fluctuabant ergo Ruthena ingenia, & mitescere recusabant; cum tertiò insonuit eis Christus anno 959. Initium mihi ab Abaris, qui Pannonii antiquitus; hinc Hunni, tum Hungari, & Græcis Turci sunt nuncupati. Hos (qui a Bulgaris anno 896. cladem maximam acceperant, dum Noricum Ripense devastant) vicit Heinricus auceps, Germaniæ Rex, anno 922.: & tamen adhuc in Norico, anno 925. S. Viboradam virginem, martyrem effecerunt. Rejecti a Germania, irruunt in fines Imperii Græci, anno 930. Sed fit pax, & inter Christianos diu versati, eorum aliquot Christum suscipiunt, eodem anno 930. Cumque aliquando inter Ruthenos de Principatu contenderetur; a Varegis (1) tres fratres impetrant, ipsisque imperium detulerunt. Ruricio Principatus obvenit Novogardiæ, qui in Ladoga Sedem fixit (2): Sinao Biela-Ozeræ, qui consedit in albo lacu: Truvoro Plescoviensis, qui sedit in oppido Svorzeco. Hi primi Russorum Principes; & horum ingressus in Russiam, juxta eorum Annales, incidit in annum 862. (3) Duobus sine heredibus defunctis, Principatus omnes Ruricius superstes obtinuit; qui moriens filium Igorum, puerum, & Regnum sub tutela propinqui Olegi reliquit. Tutor Imperii fines, devictis multis Provinciis promovit; arma in Thraciam quoque intulit, & auxiliares copias Bulgaris, qui Cpolim anno 923. obsidebant, præstitit. Mortuo post triginta tres annos a suscepta tutela Olego; Igorus ducta ex Plescovia uxore Olga (Elgam appellant alii) tandem incipit imperare. Infestus & ipse Græcis parat Classem in ma-

(1) Wageriani, & Vagriani *aliis*, *hodie* Ingriani.
(2) Burickum, *hunc alii dicunt*.

(3) *Ab: Orbe Condito* 6370.

mari Euxino, qua Heracleam & Nicomediam usque, præter Bosphorum Thracium pervenit. Sed bis victus a Classe Constantini Porphyrogeniti, & Romani Lacapeni Augustorum, anno 940. & 941.; ingreditur iterum Borysthenem, sancit pacem. Post aliqua, a Malditto Dreulianorum Principe ex insidiis occisus, infantem reliquit Svatoslaum (1); & mater Olga interim Regno præest. Maldittus viduam expetit uxorem, Olgam; quæ ut ulciscatur mariti manes, arte feminea, primùm Dreulianorum quinque millia occidit: hinc Chioviam reversa, & conscripto exercitu, ductoque contra Dreulianos; acie vicit, & anno obsedit: ac tandem stratagemate, incendit castrum, obsessosque capit, & trucidat. Hinc reliquis Dreulianorum oppidis occupatis, & domum reversa (quibus prædicantibus ignoratur, indubie a Græcis) anno 955. Cpolim profecta, sub Constantino Porphyrogenito & Romano filio Augustis, per manus Theophylacti Patriarchæ suscepit fidem; mutatoque nomine Olgæ, Helena dicta est. Ea mox magnis a Costantino muneribus donata, Chioviam est regressa: dolens tantùm; Svatoslaum filium, secum ad Christum adducere nequivisse. Sane constat, eodem tempore, itemque Cpoli cum Olga, Principem Hungarorum baptismo lustratum esse.

5. Sacerdotes autem prorsus credendum est, Helenam e Constantinopoli, secum in Russiam attulisse, cum sibi, tum ut suis populis prædicarent: flagransque zelo Christianos visendi & suos; anno 859. ad Othonem etiam Magnum Imp. scripsit, ut Episcopum & presbyteros, pro hac causa ad se mitteret. Libutium Otho, ex Monasterio S. Albani, Adaldago Bremensi Archiepiscopo, Episcopum obtulit ordinandum: idque factum in Natali Domini anni 960. Sed Libutius dum parat iter, sequenti anno, XV. Kal. Martii diem obit; & ex monachis Trevirensibus S. Maximini, Sanctus Adalbertus assumitur ab Othone: ordinatusque & ipse Apostolus & Episcopus illius gentis, anno 962. ad Ruthenos venit. Nactus is homines præferoces, & nihil in his, propter quæ missus fuerat, proficiens; ubi frustra se fatigatum sensit, revertitur, nec periculis iter caruit. Quibusdam enim ex suis, inter redeundum a barbaris, occisis, magno vix ipse labore evasit. Ficte legatos ab Helena missos dicit Continuator Reginonis in Chronico ad annum 959.: arbitror contra ego, & suspicionis nimiæ Germanos arguo. Quippe Helena prædicare Adalbertum in Russia petiit, & eum reapse ibi prædicasse, vel ipsi narrant. Barbari respuunt Verbum Dei, vel a Græcis, quos secum e Cpoli Regina neophyta secum duxerat: experiri voluit num his Latini proficerent: noluit suos imperio ad id compellere: pro Latinis legatos ad Othonem misit: venit Adalbertus cum suis: sed re irrita; quòd semen Christi in petras tum incidit, & in spinas. Helenam doluisse credendum est: & (minore filio ethnicoque) innovare quid noluisse, mulieri & Regno periculosum.

6. Svatoslaus ubi adolevit, strenuus ac promptus ad labores bellicos & pericula, pluries vicit Bulgaros, Sedemque Imperii Bulgaris ereptam, Pereslaviam fecit. Tunc mater Helena diem obit. Hinc haud semel fudit Græcos; dum Nicephorus Phoca Imp. aliis occupatus, feliciter anno 968. de Saracenis triumphabat. Victus contra a Zimisca, anno 974., qui de Moschis, Bulgaris, & Saracenis pariter triumphavit. Post multa, Svatoslaus sub finem vitæ, prospexit filiis, non Regno: *Hieropolco* Chiovia (2), Olego Dreulianos, *Bladimiro* (3) Novogardiam Magnam assignavit. Tum Cures Piezenigorum Princeps, ex insidiis Svatoslaum interficit, cranioque ejus ad poculum, auro circumdatum, suum utitur. Facta hæc anno 975. Concubinæ filius erat Bladimirus. Novogardiæ namque quidam civis, Calufcza dictus, filias duas habuit, Dobrinam & Malušcam. Hæc in gynecio dum est Helenæ, a Svatoslao comprimitur, & gravida parit Bladimirum; eique Dobrina amita, Novogardensium usa precibus operaque, ut in divisione Principatuum, Novogardia, nepoti, pater assignet, efficit.

7. Svatoslao e medio sic sublato, Svadoltus unus e primoribus Regni; quòd Lutam filium suum necàrat Olegus, Hieropolcum in fratrem accendit, ut Regno pellat. Hieropolcus bellum reapse fratri infert, ac profligat Dreulianos. Olegus

(1) *Aliter Ivvatoslaus.* (2) *Aliis Gevopalchus.* (3) *Aliis Wolodimirus.*

gus fugiens, dum a suis oppido quodam excluditur, illudque oppugnat; ponte in flumen detrusus, cum suorum multis demergitur: & Bladimirus re cognita, relicta Novogardia, ultra mare, ad Varegos profugit. Hieropolcus hoc pacto totius Russiæ Princeps solus evadit. Sed non is erat Bladimirus, qui metu abjectoque animo fratri cederet: comparandis auxiliis profugerat ad Varegos: a quibus facile copiis impetratis, mox Præfectum a fratre Novogardiæ expulit. Tum Varegum Rognuloddam Principem Pescoviæ cum duobus filiis,(quòd nothus repulsam filiæ Rogmidæ, uxoris, a patre destinatæ potius Hieropolco, passus est) prælio cecidit: & Rogmida uxore ducta, Chioviam, in fratrem movit: ibi enim Hieropolcus impar copiis se occluserat. Dum validam frustra urbem oppugnat; dolo usus Bludi, primò a consiliis Hieropolco; Chiovia, & hinc Rhode oppido validissimo potitur, quo perfugerat frater: ac tandem fame, & dolo item Bludi, etiam Hieropolco. Ex turri despiciens Bladimirus; venientem fratrem a duobus Varegis occidi prospicit: & ne quid horrori deesset, quam monialem Græcam vi stupro primùm polluerat, postea uxorem duxerat Hieropolcus; Bladimirus ei etiam stuprum infert. Fratribus sic sublatis, unus Russiæ Princeps remanet Bladimirus: firmatoque statim imperio; per otium, luxuriæ, & idololatriæ penitus se immersit. Ipse namque instituisse dicitur, præter antiqua idola (*Cumaros* appellata) Chioviæ, & *Perunem* (1) capite argenteum, cætera lignum; & *Ustadum*, & *Corsam*, & *Dasvam*, & *Stribam*, & *Simaërglam*, & *Macoscum*, quibus assidue immolabat. Immanis luxuriæ testes, uxores plurimæ, & tercentæ Chioviæ concubinæ; totidem Bielgradi, ducentæque Rostovi. Uxores, Rogmida, ex qua filios Isoslavum suscepit, Hieroslaum, Sevoldum, & duas feminas: Anonymæ aliæ: Græca, ex qua Svatopolcum; Bojohema, ex qua Isaxlaum; Bojohema alia, ex qua Svatoslaum, & Stanislaum (2); Bulgara denique, ex qua Borisum, & Glebum: quos dudum quidem martyres habent Rutheni, attamen post nostras tabulas, & duodecimum seculum coli compertum est. Amoribus & superstitioni, ubi huc ventum est, amor gloriæ ex armis successit. Indomitus Bladimirus, & bellicosus juvenis, ac proferendi Principatus fines avidus; conscribit exercitum in Græcos: quibus tum Basilius & Constantinus fratres imperabant. Depopulatur eorum fines, & usque ad Tauricam Chersonesum progressus, ipse vi Chersona potitur. Imperatores inter gravissima bella alia, quibus Respublica involvebatur; ut commodius se se præparent, legatos specie sub tributo petendæ pacis mittunt, explorantque vires: & cum maximis copiis occurrunt. Rutheni Græcorum multitudine territi, sed mox pro concione erecti a Bladimiro, congrediuntur; & ubi aliquando vario Marte pugnatum est, fusis hostibus vincunt. Dumque tendunt recta Cpolim; qua precibus, qua tributo Bladimirus demulsus; non modò ab Urbis oppugnatione restitit, sed & a finibus Thraciis recedens, domum reduxit suos.

Æra Christianismi apud Ruthenos, eorumque finitimos.

CAP. IV.

1. PAce facta, accidit anno 987., ut Barda Phocas, nepos Nicephori Phocæ pridem Imperatoris, multis circumdatus legionibus, a Basilio & Constantino deficeret; purpura & ipse sumpta. Et compescendo hosti publico, vires tum Imperii affatim, nec promptæ, nec validæ præsto erant. Tunc suppetias vocatus Bladimirus, cum suis venit, & unitis viribus, Tyrannus a Græcis copiis, & Ruthenis oppressus est. Atque hinc origo conversionis ad Christum. Bladimirus inter Christianos milites positus, mores aspexerat Christianos: tunc aversionem pristinam, etsi efferus, nobis minuit. Vidit sacra: aspexit innumera, quæ squalorem non redolebant suarum Provinciarum: aspexit Augustam domum: & largissime munerati barbarum Cæsares dimiserunt: amicior nempe & cicuratior Bladimirus recessit. Hic potentis & victricis effectus Gratiæ Dei, qui fortiter sua-

(1) Perum Uslad *sunt Nestesuranoje*. Striba *abest*.
(2) *Sine feminis*, novem *filii*. *Nestesuranojo sunt* decem. *Viselaus, vel, Visolaus, hic decimus, qui obiit vivo patre*.

ſuaviterque diſponit omnia: & ab amore, in quo maxime lubricus erat ille, Bladimirum aggreditur. Paulum vox divina proſtravit; noſtrum item, in femina, quæ Adamum ſuum ad vitam duxit. Erat Baſilio & Conſtantino, ex patre Romano, & uxore Theophanone, ſoror Anna: Hujus pulcritudinem magis quam virtutes, tunc audiens miratuſque Bladimirus; eam ſenſim ardentiſſime deperit, & per legatos a fratribus uxorem petit;(oblata ultro redditione urbis Cherſonæ, ejuſque finium) obtinetque, ſi Chriſtum induat. Atque hic tandem Gratia Dei hominem occupavit. Promiſit enim Chriſtiano lavacro ſe acceſſurum: extemplo Cherſona exceſſit; venientemque promiſſam, amatam Annam, cum magno Comitatu; etiam Sacerdotum, in finibus Ruthenis excepit. Baptizatus una cum filiis, & primoribus, ſecutis ejus exemplum, a Michaële, primo Metropolita (dato genti a Nicolao Chryſobergio Patriarcha) Baſilius appellatur; & Magnus *Cæſar* a Græcis Sacerdotibus & laicis, ut Imperatores mandaverant, ſalutatur. Quod nomen a Græcis datum, ab eo aſſumptum, modò Rutheni Principes ab anno 1500. tuentur; etſi Ruthenæ linguæ accommodatum,barbare *Cſar*, vel *Czar* durius proferatur. Annales gentis apud Herbeſtenium, facta hæc dicunt, anno ab Orbe condito 6496.; nobis anno ſalutis 988., inſequenti ſcilicet ad auxilia in Bardam lata: & melioris notæ Critici, cum Pagio idem ſentiunt. Hinc nuptiis celebratis, mox, gyneciis liberas pandit januas Bladimirus: tum Chioviam veniens cum uxore, totus diverſus ab illo, novam vitam & ſanctam vivere, & converſioni ſuorum per ſe ipſum (alterum Conſtantinum & Apoſtolum ſuæ gentis) & per Michaëlem, & Græcos Eccleſiaſticos ſedulò incumbit: Rem perarduam aggreſſus: mentes & corda hominum, eaque barbara ſuaſionibus, in religionis negotio permutare. Sed divinæ Gratiæ hæc facillima, cujus gloriam promovebat.

2. Octennium, dicunt Rutheni, in his inſudatum eſt, uſque ad 996. a Metropolita primo Chioviæ Michaële, curante Principe Bladimiro: tunc meſſem albam apparuiſſe & maturam. Quod ubi ſenſit Bladimirus, diem, horam edicit populo, qua omnes ad flumen baptizandos (Poſaniam, & Chioviam is præterfluit) ni hoſtes publici haberi velint, ſe ſiſtant. Idem per urbes reliquas ſui Imperii, ut fiat, jubet. Prima dies Auguſti hæc fuit; qua immenſa hominum multitudo omnis ætatis & ſexus, ex ripa fluminis per presbyteros Græcos, ultro citroque curſitantes, per *trinam aſperſionem* Chriſto regeneratur. Hinc in commemorationem beneficii inſtitutum, ut Rutheni omnes perpetuo annis ſingulis, ea die cum crucibus & ſupplicatione, & ſinguli ſuis in manu cereis, procedant ad flumen (vel aquam aliam, ſi a fluminibus abſint loca) & benedicant; primò poſt Sacerdotem, lumina in aqua illa extinguentes.Tum ubi in eamdem, ter crucem immerſit presbyter, matres pueros, hinc ſe ipſas (ut teſtis oculatus Olearii author eſt in itinere Moſcovitico anni 1654.) in aquam ter etiam immittentes, affatim lavant optimè. Aquam quiſque vaſculis domum refert. Quam commemorationem (vel hodieque continuatam) noſtræ Tabulæ referunt primâ Auguſti. Additumque deinceps loco, Templum Boriſo & Glebo filiis Bladimiri (quos Davidem, Romanumque dicunt, nominibus ex baptiſmo) in Synaxario Bladimiri, traditur a Ruthenis. Poſt baptiſmum, pro concione ad populum Bladimirus, jubet per ſuum Imperium idola conteri omnia (& ipſe contrivit primus, ſuaque, & antiqua, Jovem, Martem, Junonem, Venerem, aliaque) & vero erigi Templa Deo: & reapſe ſuperbum Templum, Deiparæ Chioviæ ipſe erigit, Cathedralem Metropolitæ. Tunc celebrioribus Urbibus Epiſcopi, juxta conſtituta Patriarchæ Chryſobergii, ſunt impoſiti: etſi (quòd Novogardia patria Maluſcæ matris & Bladimiri erat) Archiepiſcopus hujus urbis ſolo titulo & honore, cæteris juſſus eſt antecelleret: omnes alii ſubderentur Metropolitæ: ut Metropolita immediate daretur, & penderet vel in minimis, a Conſtantinopoleos pro tempore Patriarchis. Hinc veſtes, ſacra, Officia; omnia ad Græcum ritum, & Ruthenico charactere: quod corruptum Græcum, Slavonicum dixi a Slavis.

3. Per idem tempus fides Chriſti in finitimas etiam Provincias penetravit. Diſcipulus S. Romualdi Bonifacius, deſiderio

derio martyrii æstuabat; & exemplum S. Adalberti Episcopi Pragensis, nuper martyrium passi in Prussia, maxime urgebat hominem. Venit idcirco Romam, anno 996. impetrat a Romano Pontifice, missionem in Prussiam, & fit Archiepiscopus Regionarius. Is apostolus per medium ardentem ignem a Rege barbaro adactus, in fidei testimonium sospes transit. Rem narrat Ditmarus rebus æqualis (libro 1.) tum Regem illum conversum Christo; Frater junior ad fidem frustra pluries invitatus; blasphemus, a Rege fratre damnatur capitis. Hinc a fratrum minimo, causato mortis germani causam Bonifacium, Bonifacius crudeliter est occisus, anno 1008. Hæc Russia Papebrochio (19. Junii in S.Bonifacio) Livonia vel Samogitia est: aliis alba Russia, qui non verentur Regem illum, dicere Magnum Cæsarem Bladimirum. Quem refellere errorem, facile. Nec enim fratres anno 997. alios habebat Bladimirus, multo minus occidit eorum quemquam: & septennium erat jam Christianus, suosque omnes anno ante, effecerat Christianos. Quamquam autem Livonia & Samogitia finitima sint Ruthenis; Russi Bonifacii, Lithuania mihi sunt; quæ rubra & nigra Russia illa, nonnihil per Bonifacii martyrium, & Regis curam, induit Christi candidam. Sed tandem decimoquarto seculo (an. 1386.& 1387.) per Ducem, seu Regem suum Jagellonem, Christo Domino accessit tota, eique firmiter credit hactenus. Jagello Cracoviæ baptizatus, dictusque Ladislaus, Poloniæ Regno, Ducatum Lithuaniæ, Livoniæ, & alios perpetuo univit: ducta uxore, unica & herede defuncti Poloniæ, & Hungariæ Regis filia. Sane tunc Vilnæ Episcopatum constituit, Metropolim Lithuaniæ. Sanctus Bruno discipulus Bonifacii, eum imitatus; a Prussis quibus prædicat, martyrium item, cum decem & octo sociis passus est, aliquantulo post magistrum. (Bollandus die 14. Februarii).

4. Erant autem hæc, tempora, quibus universus etiam circumquaque Septentrio Deo vero converteretur. Dani prædicante eis Sancto Unnone Archiepiscopo Hamburgensi, anno 930., ex parte Christo Domino accesserunt. Micislaus Dux Poloniæ, anno 965. fit Christianus, & Johannes Papa XIII. Ægidium Episcopum Tusculanum, mittit eò legatum suum, ut res Ecclesiasticas componeret in Polonia. Silesia quoque conversa est, & anno sequenti, primum Episcopum, Romanum civem, habuit Gotthifredum. Tum Joannes Evangelistas dirigit etiam in Vandaliam: qui conversi; anno 1012. a fide, & a Ducibus Saxoniæ suis Dominis deficiunt. Anno 973. Heroldus Rex Daniæ cum suis omnibus fidem Christi suscepit: ad miraculum clerici Popponis, qui coram omnibus diu fervens manu ferrum illæsus tenuit. Sed mortuo tandem Heroldo anno 980. persecutio usque ad an. 993. duravit; quo Rex Sveno fit Christianus. Tunc & Rutheni, ut visum est, jugum suave Christi suo collo etiam induxerunt.

5. Sed mortem tandem obiit Anna uxor, post 23. annos a nuptiis, anno 1010. ut Rutheni habent Annales apud Heberstenium: eamque Græcam illam uxorem puto, ex qua solum suscepit filium Svatopolcum. Forte autem nondum Senex erat admodum Bladimirus, qui post Annæ fata & luctum, duxit uxorem alteram (quam allatus author, primam, ni fallor, Boiohemam voluit) Boleslai Ducis Poloniæ nempe filiam. Adduxitque eam ad virum, Reimbertus Episcopus in Pomerania Colbergensis. Qui anno 1008. legatus sui Ducis, primò in Moscoviam venit; eaque occasione, quasdam idololatriæ reliquias (per pagos & compita puto) inde evellere fategit. Tandem post hæc, satis cessit etiam Bladimirus. Anno enim ab Orbe condito 6523., Christi 1014., quarto post Annæ obitum (ut idem habet Heberstenius,) Princeps Apostolicus est defunctus, die decima quinta Julii: qua die jam diu a Ruthenis (post utique nostras Tabulas) colitur tanquam Pater Patriæ, & de sua gente benemerentissimus. An autem imitandum in omnibus Constantinum sibi proposuerit Bladimirus, ignoro; & an audierit Constantini donationem; quæ ejus seculo est conficta. Sedem Imperii novam condidit suo nomine Vladimiram; sicut Constantinus a suo Cpolim: in qua sedit relicta Chiovia, ut ecclesiastici imperii sedem daret Metropolitis. Munifico Principi, & notho, æque ac magnus ille, (quocum *Isapostolus* canitur a Ruthenis) unum defuisse videtur, ut *Constantinus* etiam diceretur. Sed fratrum Imperatorum, Basilius Con-

Constantino erat major, & suprema omnia imperabat, ejusque honori velificatum. Sane pro Constitutione falsa Constantini, veram Sanctionem Bladimiri, qua decimis & foro Ecclesiastico monitus prospexit, ex vetusto Rutheno manuscripto (qui Cerimoniali nostro respondet) dabimus suo loco. Uti & aliam filii Jaroslai; & aliam decimi quarti seculi, Demetrii magni Cæsaris, qua eadem confirmavit. Corpus Bladimiri Senatus Populusque Roxolanus mærentissimi in Templum Sanctissimæ Deiparæ, quod ipse erexerat, magnifice extulerunt. Atque ab eo, & ex eo tempore constantissime Moscovia tenet Christum.

6. Mortuo Magno Cæsare Basilio, seu Bladimiro, dissidentes inter se filii (Constantini Magni filios cernere mihi videor) de Principatu, nequitia potentior infirmiores oppressit. Svatopolcus, qui patris solium, Chioviam (dum extrema agebat; occupaverat) fratres Borisum, & Glebum, per sicarios sejunctim tollit. Illum die 24. Septembris anni 1115., hunc die quinta ejusdem mensis, anni 1116. Borisum pater in suo solio destinaverat successorem: Svatopolcus jure primogeniti, ex Christiana, & ex Imperatoribus Orientis, per scelera & parricidia (Visolaus enim vivente patre, vitam objerat) viam sibi ad Principatum aperuit. Sed horum cæde, reliqui fratres octo (decem enim filios habuit Bladimirus, duas femellas) quos & perdere volvebat animo, sibi quisque ab eo cavens, & fidens nemini; mutuis proditionibus, insidiisque, & simultatibus; intestino bello, de Principatu tandiu certavêre; donec Jaroslaus frater, profligato oppressoque Svatopolco, Chioviæ Principatum suscepit. Hieroslaus enim filio Isaslao, (1) thronum post 40. annos moriens reliquit: sed eum armis diutinis, inde Sevoldi filius Bladimirus secundus, cognomento Monomachus appellatus, deturbavit. Acta hæc post annum salutis 1074. Moritur alter hic Bladimirus anno ab O.C.6633., Christi anno 1125., ut ex Ruthenis Annalibus, tradit Herbestenius.

7. Sane monachos sub Jaroslao Bladimiri primi filio, Antonius, primus in Russiam invexit, anno circiter 1020., juxta Instituta Basilianorum in Monte Atho: in quo vir Lubecensis, vitam monasticam orsus est: & hic colitur tamquam Sanctus. (2)

8. Sed non hîc nostrum est, successiones & bella Ruthenorum Principum; varias ejus Imperii, in pluras Provincias disfracti, vices scribere: nec ut Tartaris tributarii ab anno 1137. usque ad 1500., ad servitium usque dejecti, modò ad eam amplitudinem potentissimi Principatus, Magni Cæsares Moscoviæ evecti sint. Aliorum hæc est jam gloria: nos de Ruthena Ecclesia pertractamus. Cujus ubi fidei primordia disseruimus; modò e re ducimus, brevi manu Latinis auribus inferre, Metropolitarum seriem Chioviensium, & alia, ad hanc diem: quæ latiùs justo opere P. Ignatius Culcinius, e Basiliana familia, e Ruthenis suis, Polonisque Authoribus digerere promittit. (3) Primoque loco id meminisse juvabit, Chioviam esse metropolim Vcrainæ civilem, & pertinere ad Cosaccos; qui erepti Polono post annum 1637. obediunt Moscho. Insuper sub Nicolao Chrysobergio Patriarcha Cpolis, (quo tempore etiam Baronio fatente, Cpolitanam inter Ecclesiam & Romanam perfectissima erat unio) missum, ordinatumque Ruthenis, Michaëlem primum Metropolitam; & baptismo Bladimirum & Ruthenos omnes esse lustratos. Nicolaus autem Patriarcha sedit ab anno 983., ad annum 996. Tum de schismate disserere oportebit, quove tempore Moscovitæ, Ruthenique albi a Sancta Rom. Ecclesia discessere. Rutheni namque rubri, seu nigri, (Lithuani scilicet) jam tum a Clemente VIII., hactenus in sancta unione, annexi Polono imperio, permanserunt. Ac tandem qui sint Chioviæ Episcopi suffraganei.

INDI-

(1) *Alias* Zaslao.
(2) *Nos in fine operis dabimus ejus vitam.*
(3) *Obiit vir optimus, post reditum in Voliniam; nec forte stetit promissis.*

INDICULUS METROPOLITARUM CHIOVIENSIUM.

C A P. V.

I.	*Michaël I. Græcus sedit.*	*Ab Anno* 988.	*ad* 1019.
II.	*Leontius Græcus*	*Ab An.* 1020.	*ad* 1037.
III.	*Theopemptus Græcus*	*Ab An.* 1038.	*ad* 1050.
IV.	*Hilarion Ruthenus*	*Ab An.* 1051.	*ad* 1067.
V.	*Georgius I. Græcus*	*Ab An.* 1068.	*ad* 1079.
VI.	*Joannes I. Græcus*	*Ab An.* 1080.	*ad* 1091.
VII.	*Joannes II. Græcus*	*Ab An.* 1091.	*ad* 1091.
VIII.	*Ephræm Græcus*	*Ab An.* 1092.	*ad* 1101.
IX.	*Nicolaus Græcus*	*Ab An.* 1102.	*ad* 1103.
X.	*Nicephorus I. Græcus*	*Ab An.* 1104.	*ad* 1126.
XI.	*Nicetas Græcus*	*Ab An.* 1126.	*ad* 1126.
XII.	*Michaël II. Græcus*	*Ab An.* 1127.	*ad* 1145.
XIII.	*Clemens Ruthenus*	*Ab An.* 1146.	*ad* 1159.
XIV.	*Constantinus Græcus*	*Ab An.* 1160.	*ad* 1169.
XV.	*Theodorus Græcus*	*Ab An.* 1170.	*ad* 1175.
XVI.	*Joannes III. Græcus*	*Ab An.* 1176.	*ad* 1184.
XVII.	*Nicephorus II. Græcus*	*Ab An.* 1185.	*ad* 1185.
XVIII.	*Matthæus Græcus*	*Ab An.* 1185.	*ad* 1224.
XIX.	*Cyrillus I. Ruthenus*	*Ab An.* 1225.	*ad* 1236.
XX.	*Josephus I. Græcus*	*Ab An.* 1237.	*ad* 1249.
XXI.	*Cyrillus II. Ruthenus*	*Ab An.* 1250.	*ad* 1282.
XXII.	*Maximus Græcus*	*Ab An.* 1283.	*ad* 1306.
XXIII.	*Petrus Ruthenus*	*Ab An.* 1307.	*ad* 1325.
XXIV.	*Theognostus . . . .*	*Ab An.* 1326.	*ad* 1363.
XXV.	*Alexius Ruthenus*	*Ab An.* 1364.	*ad* 1372.
XXVI.	*Cyprianus I. . . . . . .*	*Ab An.* 1372.	*ad* 1407.
XXVII.	*Photius Græcus*	*Ab An.* 1407.	*ad* 1415.
XXVIII.	*Gregorius I. Bulgarus*	*Ab An.* 1415.	*ad* 1436.
XXIX.	*Isidorus Thessalonicensis* (1)	*Ab An.* 1437.	*ad* 1443.
XXX.	*Gregorius II. Græcus*	*Ab An.* 1443.	*ad* 1473.
XXXI.	*Misaël Ruthenus*	*Ab An.* 1473.	*ad* 1482.
XXXII.	*Jonas I. Ruthenus*	*Ab An.* 1482.	*ad* 1490.
XXXIII.	*Macarius I. Lithuanus*	*Ab An.* 1390.	*ad* 1497.
XXXIV.	*Josephus II. Lithuanus*	*Ab An.* 1497.	*ad* 1516.
XXXV.	*Jonas II. Moschus*	*Ab An.* 1516.	*ad* 1526.
XXXVI.	*Josephus III. Lituanus*	*Ab An.* 1526.	*ad* 1538.
XXXVII.	*Macarius II. . . . . .*	*Ab An.* 1538.	*ad* 1556.
XXXVIII.	*Silvester Lithuanus*	*Ab An.* 1556.	*ad* 1568.
XXXIX.	*Jonas III. Lithuanus*	*Ab An.* 1568.	*ad* 1577.
XL.	*Helias . . . . . .*	*Ab An.* 1577.	*ad* 1578.
XLI.	*Onesiphorus . . . .*	*Ab An.* 1578.	*ad* 1588.
XLII.	*Michaël III. Polonus*	*Ab An.* 1588.	*ad* 1599.
XLIII.	*Hypatius . . . . . .*	*Ab An.* 1599.	*ad* 1613.
XLIV.	*Josephus IV. . . . . . .*	*Ab An.* 1614.	*ad* 1635.
XLV.	*Raphaël . . . .*	*Ab An.* 1635.	*ad* 1640.

XLVI. *An-*

(1) *Hic anno* 1439. *interfuit Concilio Florentino, & ab Eugenio Quarto creatus est Cardinalis. Sed ubi in patriam rediit; suis bonis, & Sede, a Schismaticis spoliatus; vix Romam fugit. Tum a Nicolao V. Cpolim legatus ad Constantinum Imp., postquam anno* 1453. *a Turcis hæc urbs capta fuit, ipse quæsitus ad necem, incognitus fugiens, in servitutem incidit. E qua parvo pretio se redimens, Romam rediit; tribusque Episcopatibus successive decoratus; anno tandem* 1463. *obiit: ut Æneas Sylvius narrat in Europa pag.* 247. *Vide Lenfant t.* 2. *Concilii Basileensis pag.* 226.

XLVI.	*Antonius Lithuanus* (1)	*Ab An.* 1640.	*ad* 1656.
XLVII.	*Gabriel Lithuanus*	*Ab An.* 1661.	*ad* 1674.
XLVIII.	*Cyprianus II. Polonus*	*Ab An.* 1674.	*ad* 1693.
XLIX.	*Leo Volinienſis*	*Ab An.* 1693.	*ad* 1708.
L.	*Georgius II.*	*Ab An.* 1708.	*ad* 1713.
LI.	*Leo II.*	*Ab An.* 1713.	*ad* 1728.
LII.	*Athanaſius*	*Ab An.* 1729. *Vivebat adhuc an.* 1733.	

1. ERat animus omnes recenſere, a quibus ſinguli fuerint ordinati: veluti Michaëlem I. ordinatum, miſſum a Nicolao Chryſobergio Patriarcha Cpolis; Leontium ab Euſtathio Patriarcha; Theopemptum ab Alexio Patriarcha, &c., ſed longum hoc nimis; & ſufficiat hinc meminiſſe, quo tempore non fuerunt ordinati a Patriarchis Cpolis.

2. Clemens Ruthenus, ob ſchiſma Manuelis Comneni, & Eccleſiæ Græcæ contra Latinos, electus & conſecratus eſt Chioviæ a ſua Synodo, juſſu Iſaslai Principis Ruſſiæ: Epiſcopi fuere, Honuphrius Sernigovienſis, Theodorus Bialogrodenſis, Euthymius Pereslavienſis, Damianus Jurevienſis, Theodorus Vladimirenſis, Niphon Novogrodenſis, Emmanuel Smoleſcenſis: quorum, reſtitit ſolus Niphon.

3. Sub Photio bivium, & duo Metropolitæ. Alter enim Photius, (Patriarcha Photio nomine & rebus dignus); Moſcuam occupavit, & ab eo ducunt originem Moſcuæ Metropolitæ. In ipſum poſt aliquot annos mittitur e Cpoli Chioviam Geraſimus a Patriarcha, Metropolita; qui anno 1433. Vitebſci igne crematus eſt. Schiſmaticus ille, criminis & parricidii Photius inſimulatur, qui in Geraſimum, & Gregorium primum ſedit.

4. Jonas, ei ſucceſſit in Iſidorum, (qui anno 1440. Sede dejectus eſt) & Gregorium II.: Philippus, ſucceſſit Jonæ, in eundem Gregorium, & Miſaëlem; & Jonæ, Simeon qui anno 1478. fuit Moſcuæ Antimetropolita, & coronavit Demetrium anno 1497.

5. Porrò Simeon, (qui fruſtra per aliquos inſeritur inter unitos Eccleſiæ) ſedit in Metropolitas Chioviæ Miſaëlem, & Jonam I. Ruthenum, Macarium Lithuanum, & Joſephum Secundum; eique ſucceſſit Bartholomæus an. 1497., (ſub Maximiliano I. Imp.) & huic depoſito, Daniel. Herbeſtenius pag. 20. illum Sanctæ vitæ, hunc hypocritam dicit.

6. Ne autem quid videar diſſimulare: qui poſt Jonam Schiſmaticum Philippus, ſedit, is Joannem filium Baſilii, *Neronem* Moſcoviæ, ſæpe monendo; carceri, exſilio, tandem in vinculis eſt occiſus: juxta Olearium, qui de ſuppoſitis ejus miraculis & martyrio verba facit.

7. Oneſiphorus Metropolita Chiovienſis, ex neſcio quibus cauſis, ab Hieremia Patriarcha Cpolis, per Ruſſias curſitante, ad corradendum aurum (quo Metrophanem a Patriarchatu extruderet) eſt depoſitus anno 1588.. Quo tempore inſtitutus eſt etiam Patriarchatus: & triceps monſtrum Ruſſiam occupavit; unum Moſcuæ, duo Chioviæ. Nam contra Michaëlem Polonum, a Patriarcha Cpolis Hieremia; Nicephorus Pſeudometropolita, in Chioviam miſſus fuit, qui ſedit etiam in Hypatium.

8. Jobus Antimetropolita, ſedit in Joſephum quartum, & Raphaëlem; & contra eundem Petrus ejus ſucceſſor. Ita Chioviam Schiſmatici incubarunt Schiſmaticorum: alibi autem ſchiſmatici tantum cum ſuo Metropolita, conſederunt; ſed locum neſcio.

9. Contra Antonium Silveſter Coſsovius anno 1650. Antimetropolita Chioviæ ſtetit; & tunc etiam Patriarcha fuit Moſcoviæ Joſephus, uſque ad annum 1655. Primus enim Patriarcha fuit Job, ab anno 1588. uſque ad 1605. quo depoſitus, clauſtrum repetiit. Secundus, Ignatius (quem *Romanæ fidei* dicunt Rutheni Annales) uſque ad an. 1612., quo detruſus eſt in Monaſterium S. Michaëlis Moſcuæ, a Baſilio Suiſcho, ſucceſſore Demetrii dilaniati. Tertius Hermogenes Caſanenſis Metropolita (quod Jobus thronum rurſus aſcendere abnuerat) qui poſt octennium a furibunda plebe in cavea, fame ene-

(1) *Vide iter in Moſcoviam Auguſtini de Mayerberg Legati Leopoldi Cæſaris (pag. 26.) an. 1661. ubi de Hieremia Patriarcha, & de Patriarchis omnibus Moſcuæ, ad ſua tempora. Exſcripſimus; & inveniuntur in Commentarii noſtri fine.*

enectus est. Huic quartus successit Philaretus, Metropolita Rostoviensis, usque ad anno 1633.: quintus Joasaphus usque ad an.1646.: sextus Josephus usque ad 1655.:septimus Nicon,usq.ad 1667.(1) Octavum, & nonum ignoramus: decimus & ultimus fuit Hadrianus, qui sedebat anno 1690., & obiit anno 1702. Tunc enim Petrus I. Alexii Filius, cognomento *Magnus*, Russiæ Cæsar; Patriarchatum hunc abolevit, & administratores (dato ipsis nomine *Synodi*) creavit Patriarchatus. Tandem, ne quid sileam necessarium; contra Gabrielem Callistus Schismaticus Chioviæ personavit. Multa alia tute videris, in Commentariis Joannis Nestesuranoi; quæ post quam hæc nostra scripsimus; Gallicè, & Italicè prodierunt. His præjactis, e re esto dare notitiam Episcopatuum Moscoviæ, & Russiæ.

§. *Notitia Episcopatuum Moscoviæ & Russiæ.*

CAP. VI.

1. Ubi de Metropolitis Chioviæ, & de triplici capite,quod scissio peperit, & assumpsit, dictum est; de Episcopatibus sub iis, modò cum Mosco divisis, dicendum ducimus; utpote de Ecclesia in Imperio Moscovitico: quod prius ab ejus amplitudine debet considerari. Amplissimum hoc Imperium, præter Provinciam, Ducatumque Moscoviæ proprium, in qua Metropolis Moscua, sedes Cæsarum, & Patriarcharum atque Metropolitarum; complectitur Provincias 23. & Regiones decem. Provinciæ, Vladimiria, Novogardia minor, Resania, Vorotinia, Severia, Smolenscus, Bielsechia, Rescovia, Tueria, Plescovia, Novogardia major, Duina, Ustiusa, Vologda, Bieleziora, Jaroslavia, Rostovia, Susdalia, Sibiora, Ingria (unde *Hungari*, *Hunni* antea, postmodum *Turcæ*, qui primò ad paludem Mæotiden, hinc in Pannoniam concesserunt) Ucraina, in qua Chiovia; Casania, & Astracania. Regiones, Vosla, Viacca, Permia, Pezora, Obdoria, Condora, Luceoria, Loppia, Populi Ceremissi, (Tartari scilicet Crimæi) & Mordua. Tot regiones & populos hoc Imperium continet; & tamen ad nutum minimum, suus illud Princeps moderatur.

2. Moscovia, vel Moscua, quæ Patriarchalis est (etsi Patriarchatus sit abolitus) quatuor sub se habet Metropoles; Novogardiam magnam, Casanum, Rostoviam, Sarchiam: Archiepiscopos novem; Vologdæ, Smolensci, Resaniæ, Susdaliæ, Tueriæ, Astracaniæ, Severiæ, Plescoviæ, & (quæ urbs recentior est) Archangeli. Sub his Episcopales sunt, Viacca, Columna,Roscivia,Otisera,Volotia, Frosina,Permia, Sernigovia, Jaroslavia,Condoria,Novogardia minor:numero omnes undecim: qui *Vladicæ* lingua sua dicuntur, & rotunda utuntur mitra; præter Novogorodiensem, qui nostra Latina utitur. Horum nemo ad dignitatem istam ascendit, nisi prius diu vitam monasticam laudabiliter sit professus: quæ per utramque Russiam, albam, & nigram, est sola Basiliana. Sanctus enim Antonius prior eam ex monte Atho, sub Basilii Vladimiri I. filio Jaroslao, in Moscoviam, ut diximus,invexit. Et mos datus a Græca Ecclesia; quæ seculares presbyteros, ibi indoctos fere semper, & mercatores, & plerumque uxore, aut filiis circumdatos gravatosque; ad Episcopatum nunquam admittit. Hinc nemo Episcoporum carnes edit, quia Græci Ruthenique monachi, perpetuo carne abstinent: & permissum tantum Episcopis, carnes apponere convivis suis, laicis vel presbyteris secularibus: quod Abbatibus & Prioribus est prohibitum.

3. Protoarchimandrita, seu Abbas Generalis Familiæ S. Basilii Magni, multos sub se habet Archimandritas: hi Hegumenos, seu Abbates, sub se ultra quinquaginta; sub quibus monachi innumeri, & claustra etiam Monialium. In Clero seculari plurimi sunt Protopapæ, seu Archipresbyteri, & sub his infiniti Papæ, seu presbyteri, maximam partem indocti, viles, & vitiosi.

4. Patriarcha eligebatur a Metropolitis, Archiepiscopis, Episcopis, & Clero; & a Magno Cæsare, Pastoralis baculi traditione confirmabatur. Tantaque ejus erat authoritas; ut alter veluti Princeps, etiam in Politicis, hæc quandoque reformaret, si moribus, aut fidei abhor-

(1) *Vide Iter Mosc. Augustini de Mayerberg. Nos hæc nostra absolvimus Romæ, anno 1733. VII. Kal. Junii.*

rentia existimaret; nec ab ullo deponi poterat, nisi a Patriarcha Cpolitano, aut Antiocheno. Modò postquam, ut diximus Magnus Cæsar Petrus I. Alexii filius Patriarchatum (ob rationes politicas) abolevit; pro Patriarcha stat, ex ejus institutione; Senatus facer plurium Archiepiscoporum, qui, pro lubito Principis, referunt ejus vices. Cæterum omnes Rutheni albi, schismate sunt infecti: omnes errores Græcorum retinent, & tuentur. Et quamquam Romanum Pontificem, Primum Patriarcharum fateantur; haud tamen eum Universæ Ecclesiæ caput sentiunt; ut quem cum tota Latina Ecclesia, in hæreses dicunt lapsum. Ipsum idcirco, nosque omnes abominantur; & ut hæreticos & schismaticos differunt, sicut Græci (1).

5. In Russia nigra (quæ & Lithuania) septem Provinciæ, & in singulis plures Episcopatus. Polocia (quacum unita Vitebsca, Micislavia, Orsa, & Mohilovia) ubi modò Archiepiscopus Florianus Rennicius; Parochiæ mille circiter: Vladimiria (quacum unita Bresta) ubi Episcopus Theophilus est Godescius; Parochiæ sub eo, mille: Luceoria, & Ostrogia, ubi Theodosius Runnictius; qui est Exarchus totius Russiæ; Parochiæ ultra mille: Leopolis (quacum unita, Vilna, Novogrodum, Minsca, Halicia, Camenetia, & Podolia) ubi modò residet Metropolita, quòd Vilnæ residere non potest; Parochiæ ad sex millia: Premislia, cui unitæ Sanocia & Samborla: ejus modò Episcopus Hieronymus Ustrozycius; Parochiæ plusquam duo millia: Chelmæ & Belzæ Episcopus Philippus Veloccovicius; ad septingentas prope Parochiæ; Piscæ & Turoviæ Episcopus Georgius Bulcnus; Parochiæ ultra ducentas. Hi omnes, qui in Regno Poloniæ sunt, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ parent; sed inter ipsos plura sunt Monasteria, & innumeri, per omnes ferme Episcopatus, qui schisma Ruthenum fovent.

Quid sentiendum de Sanctis Russiæ.

C A P. VII.

1. Videamus modò, post hæc discussa, quid de Ruthenis Sanctis sit sentiendum. Qua in re, de Sanctis eorum post schisma, nulli dubium est, eos a nobis recipi non debere. Uti contra, de *Basilio* Vladimiro, avia *Helena*, filiis Boriso & Glebo, sive *Romano & Davide*; *Antonio & Theodosio* monachis, mihi non est dubium fore recipiendos. Sed quod malum, in Capponianis Tabulis; de ipsis nullum vestigium. Quamobrem inter Sanctos relati sint, a posterioribus seculi duodecimi. De Petro, Alexioque Metropolitis major est difficultas, qui in seculum incidunt quartumdecimum. Et solutio pendet a Græca Ecclesia; apud cujus Patriarcham, quisque ordinabatur Metropolita, & professionem fidei emittebat. Hæc ergo quæstio brevissime examinanda.

2. Quatuordecies, usque ad eorum exitium, Græci a Latina Ecclesia defecerunt. Belli signum in Romanam Ecclesiam Photius primus extulit, anno 856., & prima fax incendii Gregorius Asbesta Syracusanus Episcopus, ab anno 854. Photius criminari de errore Romanam Ecclesiam orsus est: sed mox anno 869. in octava Synodo OEcumenica, Constantinopolitana quarta, pax denuò est reformata; in exsilium pulso Photio, & quibusdam Episcopis, qui ejus partes susceperant: & anno 886. incendium extinctum est. Hinc profunda pax & unio inter Græcam Ecclesiam & Latinam usque ad an. 996., quo anno Nicolaus Chrysobergius obiit Patriarcha. Hoc autem adeò verum est, ut Sanctos Græcos eorum temporum Ecclesia Latina & suscipiat & veneretur. Sisinnius ei successit, & huic Sergius (ex genere Photii) anno 999. qui, quam viam Sisinnius nonnihil Schismati reseraverat, adeo instauravit; ut e sacris Diptychis, Romani Pontificis nomen radere ausus sit. Is mortem obiit anno 1019., & cum eo cessavit schisma. Michael Cerularius, omnia

(1) *Joannes quidam Metropolita Russiæ scribit ad Clementem PP.* forte VI. *eumque erroris insimulat. apud Herbestenium, & Allatium.*
Vide in Commentarii nostri fine, Leonem Metropolitam Preslaviæ in Russia, ejusque opus græcum contra Latinos & azyma. Eundem 18. scriptorem græcum videre est, qui pro schismate suo scripsit, apud Allatium lib. 2. cap. 18.

omnia quæ modò sentiunt Græci, anno 1053. in Ecclesiam Latinam vomuit; quamobrem Cpoli ab Apocrisariis S.Leonis Noni, extra fidelium communionem ejectus est. Leo Ostiensis lib.2. cap.98., Stephanum Nonum(obiit hic anno 1058.) frustra conatum, ait, ad pristinam unitatem fidei, Græcam Ecclesiam redigere cum Latina. Alexanderque Secundus anno 1071., Legatos sanando schismati misit ad Michaëlem Ducam Imperatorem: sed Michaël Psellus Schismaticus, a quo summa rerum pendebat, frustraneos reddidit hos conatus. Nec quia in Concilio sexto Romano anni 1078., Nicephorus Botaniata Imp., a Sancto Gregorio Septimo, idcircò excommunicatus est, malo occursum cum Oriente. Alexius enim Comnenus an.1089. Latinis, qui erant in suo Imperio vetuit, ne azyma consecrarent; & Urbanum Secundum ad dirimendam hanc controversiam, ad Synodum Constantinopolitanam, invitavit: quo tamen pergere, Papæ impedito non licuit. Ex quo videretur sola tum Græcos inter & Latinos, controversia hæc fuisse; ni sciremus, anno 1110. Petrum Mediolanensem Archiepiscopum Chrysolanum, a Paschali Secundo Papa Constantinopolim missum, ad Alexium Imperatorem, pro exstirpandis Legatum reliquiis schismatis Cerularii: Ibique cum Græcis etiam de Processione Sancti Spiritus disputasse. Sane de hac Quæstione scripsit is opus (manuscriptum in Regia asservatum) in quod Johannes Furnus monachus, & Nicolaus Episcopus Methonensis, schismatici, calamos distrinxerunt. Rediit Chrysolanus anno 1116., & esto aliquatenus exinde ibi schisma compressum sit; quòd in Generalibus Conciliis, Lateranensi primo & secundo anni 1123. & 1139., nil in Græcos statutum inveniatur. Ast anno 1155. Hadrianus Papa Quartus suos ad Manuelem Comnenum Legatos mittit; scribitque Thessalonicensi Archiepiscopo Basilio,pro concordia utriusque Ecclesiæ. Recruduerat ergo schisma, nec etiam extinctum erat anno 1168., cum Emmanuel Legatos suos Alexandro Tertio Papæ misit; oblata Græcæ cum Romana Ecclesia unione, si utrunque Imperium Alexander, sibi conferre vellet. Papa namque, etsi misit Apocrisarios pro unione utriusque Ecclesiæ, unionem tamen Imperii ad se dixit non pertinere. Haud mirum hinc, si eodem anno, habita Cpoli Synodo sub Michaële Anchialo Patriarcha; Græci conditiones ab Alexandro pro unione propositas recusarunt, & in schismate permanserunt.

3. In Concilio equidem tertio Lateranensi, undecimo Generali, anno 1179. de Græcorum Schismate nil decernitur: sed ex quo tempore Emmanuel diem obiit sequenti anno 1188., res Imperii & Religionis, in pejus ruere cepisse; testis est etiam Allatius de Consensu utriusque lib. 2. cap.13. Vulcanus Dalmatiæ Rex, qui anno 1199. ad communionem venit Romanam; quid dicendum sit de Græcis abunde docet: Uti & epistola Innocentii Tertii, Pantaleoni Compsano Archiepiscopo an.1220. qua consultum vult Papa mutuo inter se contemptui,Græcorum Latinorumque presbyterorum in Regno Apuliæ. Notum est autem, Innocentium Legatos ad Alexium Angelum Imp., & ad Patriarcham Johannem Camaterum misisse, pro unione utriusque Ecclesiæ, anno 1198. Insuper, & Isaacium, filiumque Alexium, reciperato Solio, anno 1203., eidem Papæ scripsisse, se promptissimos unioni.Sed hi adimplere promissa non valuerunt, quod eos Græci (auxiliaribus Latinis militibus infesti, eosque domo exactos volentes) in ordinem e Solio redigerunt. Nunquam verò magis recruduit Schisma, quam anno 1204., quo a Latinis Cpolis capta, & Balduinus eis impositus Imperator, & Latinorum Patriarcha, Thomas datus est Maurocenus. Tunc enim Theodorus Lascharis,Imperii Græci Hadrianopoli Sedem posuit; suam ibi etiam Patriarcha: & Alexius Comnenus junior Trapezunte: & tres hinc Imperatores, Constantinopolitanus, Nicenus, & Trapezuntius. Sane Thessaliæ a Latinis datus Rex, Marchio Montisferrati: sublata Bonifacio Creta, data Venetis: Achàja Latino suberat Gothifredo Villarduino: & Cyprus (quam anno 1190. Richardus Anglorum Rex, ejecto exinde pseudo-Isaacio Comneno Imperatore, insederat ab insequenti anno 1191.) Guidoni de Lusignano, olim Hierosolymæ Regi, vendita erat. Quamobrem, ut odium plusquam Vatinianum, Græcorum, hæ lacerationes Græci Im-

perit pepererunt; ita indubium, Græcos illarum partium, sub Latinis Principibus, Romanæ Ecclesiæ non esse unitos. Johannes Tzetzes, qui tum vivebat; quam debacchetur in Latinos, norunt qui Chiliadas ejus legerint. Ita quamquam sub Latinis erat Constantinopolis, eo tamen amplius immorigera, quo irritata, & sub jugo suorum hostium.

4. Parte alia Bulgari, jubente eorum Rege Joannicio, eodem anno 1204., obedientiam S. Romanæ Ecclesiæ præstiterunt, in manibus Apostolici Legati Dominici Archiepiscopi Brundusini: Datumque est pallium Basilio, eorum Metropolitæ Trinovitano; quem anno 1205. cum suis omnibus Episcopis & presbyteris, Romano ritu, oleo sancto ungi, & ita deinceps observari, voluit Innocentius. Sed cùm in Rege, tùm in subjectis metus & simulatio: is nostros Cruce signatos; hi Regem suum metuebant. Michaëlitius tyrannunculus Græcus anno 1210., crudelissimus in Latinos erat Ecclesiasticos: & Pelagius Cardinalis Episcopus Albanensis anno 1213. Legatus Cpolim missus est, ut schismaticos illos ad unionem redigeret. Sed nil clarius anno 1215. quo ab Innocentio, Lateranense quartum Concilium, Generale duodecimum celebratur. Intersunt Græci & Patriarcha; sed Latini excommunicationem & degradationem in Schismaticos Græcos comminantur; qui eò usque processerant, ut & baptismo a Latinis tinctos, iterum baptizarent: & iterum altaria benedicerent, in quibus Latini sacra mysteria celebrassent. Subscripsere Græci Patres qui aderant, sed in Græcia eventus nullus. Cyprii anno 1222., ab Honorio tertio Episcopos petunt, præter Latinos, etiam suos Græcos; & objurgantur, ut monstrosum corpus duobus Capitibus expetentes. Eodem anno 1222. Robertus Imperator, auxilia a Papa petit, qui extra communionem ponit schismaticos, Græcorum fautores, qui eum lacessebant. Gregorius Nonus anno 1233., Polonis Episcopis datâ epistola præcipit, ne permittant viros Latini Ritus, cum Ruthenis mulieribus matrimonia contrahere; quòd Schismaticæ. Id acu rem nostram tangit. Tandem postea, ubi matura messis, Cypriis anno 1250. ab Innocentio Quarto, (post ibi ejuratum schisma) facultas facta est, quatuordecim suæ gentis Episcopos eligendi, qui S. Rom. Sedi immediate subjecti essent.

5. Anno 1232. Germanus Patriarcha Græcus Cpolis, qui suam Nicææ Bithyniæ habebat sedem; Gregorio Nono scripsit (quamvis indignabundus) pro unione suæ Ecclesiæ cum Latina. Schismatici ergo adhuc Bithyni erant, & Ponti gentes, & reliqui, qui ejus conflabant Patriarchatum. Annuit his Gregorius; & Legati ejus (Fratres quidam è familiis Sanctorum Dominici, & Francisci) in Niceno Palatio, cum Græcis de Processione Sancti Spiritus disputant; sed re infecta Cpolim pergunt. Revocantur, & in coacto Nymphææ Bithyniæ Græcorum Concilio, iterum cum Patriarcha Germano, & suis disputant. Vatacius offert pacem; &, si Latini e Symbolo, verbum *Filioque* deleant, se Latinis usum azymi permissuros. Rem prorsus ridendam: pro re adiaphora, dogma fidei. Et congressus ita frustraneus, est solutus. Porrò, dum Græci in schismate indormiunt; Vatacius cum Joannicii filio Assano, Bulgaro, parat copias, quibus anno 1235. Callipolim Imperatori Latino tollit, & Cpolim obsidet; sed est fusus: Et quia anno 1240. bellicum Balduini Imperatoris apparatum timet, simulat velle ejurare schisma. Cogitur hinc Concilium Lugdunense primum, Generale 13, anno 1245., sed frustra pro Græcis stetit. Solùm Daniel Cæsar Moscoviæ, anno 1247. ab Innocentio Papa Quarto, ut sui Rutheni in fermentaceo sacra conficiant, obtinet, ritu Græco: & hoc signum tunc cum S. Rom. Ecclesia unionis. Sed eo res Græcorum processerant, rebus desperatis & irritis; ut in Tartaros, Græcos schismate, bellum indictum sit Cruciarium. Quod veritus Sattacon, Tartarorum Camus Orientalium; amplectitur sanctam fidem, & Romano Pontifici, anno 1254. obedientiam profitetur. Interea Innocentius sapientia, longanimitateque sua usus; adhuc fulmen intentat, non vibrat tamen: Constantinum Urbevetanum Episcopum Legatum suum anno 1255. ad Theodorum Lascarim Imp. Nicæam mittit, pro unione adhuc Græcæ Ecclesiæ cum Romana: dum domi patitur Gulielmum de Sancto Amore, qui in suo libello *de periculis novissimorum temporum*, anno 1256. schisma Græcorum fe-

ferendum profert. Ad hæc dissensionem Germani Cyprij Archiepiscopi, pro data ei jurisdictione in Græcos insulæ, cum Latino Archiepiscopo Nicosiæ: quamobrem ad mulcendum Græcum Imperium; pro Germano donec obeat, sententiam profert.

6. Anno 1261. Michaël Palæologus receperat Constantinopolim; Balduinus Imp. Latinus fugit; moritur Innocentius; & eandem patientiam induit Urbanus Quartus anno 1262. Quo anno, etsi pro Balduino, Cruciarium in Græcos indicit; exserto tamen fulmine adhuc abstinet: dum Genuenses tantùm a communione alienos pronunciat;qui Græcis Schismaticis (in Venetorum odium icto fœdere) arma junxerant, Cpoli expugnandæ. Quia verò in excommunicatione Genuenses sordescebant; Cruciarium etiam in eos Urbanus promulgat: quod ipsi veriti, anno 1264. deserunt fictum fœdus, relictoque Michaële Imperatore, absolvuntur. Dum autem Michaël fœderatis his dolet se destitutum; ei oportuit anno 1267. reformidare etiam Saracenos,qui Armeniam affligebant. Quo se igitur verteret inops consilii, a Rom. Pontifice suppetias petit; sed responsum, ut religionem & fidem jungeret cum Latinis, qui eorum auxilia expetebat. Frustratus Michaël sua spe, & contra pavens etiam a Cruciario Latinorum, qui confluxerant in Palæstinam, anno 1270. (quod sola dura necessitas exprimebat) simulatione tectus, Sancti Gallorum Regis Ludovici IX. arbitrio committit Græcæ Ecclesiæ controversiam cum Latina. Hoc sanctus Rex Sacro Cardinalium Collegio (vacabat enim Romana Sedes) remisit; qui formulam fidei Græcis Schismaticis præscripserunt. Porrò numquam diutiùs vacavit Sedes; donec tandem aliquando electus est Gregorius Papa Decimus anno 1272.: Qui secundum indixit Concilium Lugdunense, Generale decimum quartum. Ast interea anno 1273. parandis animis, Concilium aliud Cpoli habetur (Niceno Schismatico Patriarcha Josepho invito) pro unione utriusque Ecclesiæ: alludque anno 1274. quo Joseph Schismaticus deponitur, & eligitur Johannes Veccus: qui ob lectum opus Nicephori Blemmidæ, conversus erat. Eodem anno Concilium Lugdunense celebratur: & Græci formulam fidei sibi præscriptam professi sunt. Unita sic Græca Ecclesia cum Latina, palpus erat potius & illusio. Anno enim 1277. Veccus Patriarcha Concilium habet; in quo Apocrisarii Apostolici adfuerunt, ut Græci decreta in Lugdunensi Concilio exsequerentur. Jussum autem a Papa fuerat, ut Patriarcha coram Ipsis Schisma ejuraret: ut Græci Episcopi absolutionem de præterito Schismate, atque a sancta Sede confirmationem suorum Episcopatuum, flagitarent: Denique ut Symbolo verbum *Filioque* adderetur. Græci igitur qui hæc nunquam animo, sed voce tenus, coactique conceperant, indignati recedunt: & qui palam Schismati erant addicti, sub dejecto Arsenio Patriarcha; eodem anno, sed loco incerto, cum Monachis Schismaticis, Concilium idcirco contra unionem celebrant, & contra Joannem Veccum. Ipsum sanè Michaëlem Imperatorem de hæresi insimularunt; quin ejus odio & livore, anno 1278. Imperatorem, loco ejus Johannem Comnenum dicunt, qui regnabat tunc Trapezunte. Andronicus ad hæc Palæologus Michaelis filius, necessitate, (ut pater, & alii semper fecerant) anno 1287. Catholicam fidem; juxta decreta Concilii Lugdunensis, professus est: sed ficta omnia & inania. Pater enim anno sequenti, ut sine Comneno æmulo imperet, placeat Græcis, qui obedire prorsus Summo Pontifici nolebant; multoque minus addere symbolo *Filioque*; ad Schisma redit: uxorem filiam Eudociam dat Comneno, & a Martino Papa Quarto excommunicatur. Et quod notandum, juxto judicio Dei, dum moritur anno 1283. etiam a Schismaticis Græcis, extra Ecclesiam sepelitur: extorris nempe, qui nec in Græca Ecclesia fuerat, nec Latina. Anno 1284. fugit Patriarcha Veccus a furore Schismaticorum, eique substituitur Joseph: quo mox deposito, Georgius Cyprius (qui sub Michaële, se catholicum ficte egerat,) & tunc erat Antipatriarcha, Synodum Cpoli cogit in Veccum, Constantinum Meliteniotam, & Georgium Metochitam; qui constanter in sancta unione consistebant eosque duci jubet in carceres, atque exsilio tandem multat.

7. Anno 1307. in Pictavino Conventu, Cruciarium militem in Syros & Cpolim Clemens Quintus indicit, Imperatoremq;

Andro-

Andronicum Secundum excommunicat. Appendix hæc nempe fuit eorum,quæ Bonifacius Octavus anno egit 1301. Præcepit enim Capitulis quatuor Patriarchalium per Orientem; ne eo durante schismate, quemquam Patriarcham (adjecta nullitatis pœna) sancta Sede eligerent inconsulta. Post hæc anno 1323. Orosius Serviæ Rex, Græcorum ejurat schisma, ut filiam det uxorem Philippo, filio Caroli 2. Regis Neapolis, Principi Tarentino. Patrem in fide non perdurasse, constat ex filio Stephano, qui anno 1348. ad communionem Romanam redit. Nec his contenti; Græci erroribus,& Schismati,negationem Purgatorii addunt ignis; qui valetudinariis etiam brutis, sanctam dabant Eucharistiam. Quid sani hinc speres ab hominibus tam indoctis? Johannes Caleca, anno 1334. Patriarcha Cpolis, renuit disputare cum missis a Papa Johanne 22. Cpolim, Francisco Vesprensi, & Riccardo Episcopo Chersonæ: nec quem e suis habuit rei idoneum.Dum autem præmitur, maxime a Turcis jam tum ab anno 1332. Andronicus, auxilia anno 1339. flagitat a Papa Benedicto XII., unionem offert, & ut de Dogmate processionis Spiritus Sancti, in Generali Concilio decernatur. Respondit Papa, rem jam decisam in secundo Concilio Lugdunensi: & si Græci ad unionem redirent, non defutura auxilia Latinorum. Reapse Stephanus Banus Bosniæ anno 1340. reliquit Schisma: sed hic æque timebat Turcas atque Latinos.

8. Imperator Johannes Palæologus anno 1366. suos legatos misit, qui obedientiam præstarent Urbano Quinto: Ipse Budæ coram Ludovico Rege Hungariæ juravit se relicturum Schisma: quapropter Papa suos nuncios ei misit, data Formula fidei, quam subscriberet. Eam professus est anno 1369., biennio nempe postquam, anno 1367. Patriarcha Cpolis, Viterbium ad Papam Urbanum venit, pro unione suæ Ecclesiæ cum Latina: & postquam anno 1368. Principes Albaniæ, Strasimirus, Georgius, & Balsas Schisma pariter ejuraverant. Exemplum Johannis Imperatoris, reliqui principes sunt sequuti. Sed Imperator etiam venit Romam, & eodem anno obedientiam Papæ præstitit, priusquam hic regrederetur Avenionem. Anno 1420. a Martino V. Petrus Cardinalis S. Angeli Legatus Apostolicus Cpolim mittitur, cogendo Concilio contra Schisma. Invaluerat ergo iterum Schisma Græcum: mittiturque eodem, anno etiam 1422. Prolegatus Apostolicus Frater Minorita Antonius de Massa; ut re ipsa unio utriusque Ecclesiæ effectui traderetur. Quanta indulgentia cervicosis, & re decisa! Tandem pro his, aliisque Ecclesiæ occurrentibus; anno 1438. indicitur Generale Concilium; ad quod primò Ferrariam indictum, tum Florentiam translatum; cum Græcis suis Imperator Johannes, & Joseph Patriarcha venerunt. Hoc pacto, anno sequenti 1439. rebus diligenter discussis; Patriarcha, Imperator, Græci, unionem cum Ecclesia Romana professi sunt. Iidem, etiam de Purgatorio peregerunt. Marcus autem Eugenius Archiepiscopus Ephesinus, ubi rediit in Græciam, iterum Græcos scidit; & hinc ad hæc tempora durat schisma: Eo obstinatius, quo firmatius causam Excidii sui Imperii, non se suamque fidem, sed Latinos, in primis Romanos Pontifices, esse dicunt. Quod ad Moscovitas attinet; Alexander Sextus anno 1496. Cruciarium bellum, in Schismaticos Moscovitas conclamari jubet in Svetia, ut ab eis defenderet Regnum istud. Iterum Cruciarium in Tartaros & Moscovitas anno 1510. sub Julio Secundo Papa, promulgatur: & hoc penultimum Cruciarium. Ultimum enim anno 1513. per Julium Secundum, contra Turcas indictum constat.

9. Quæ hactenus dicta sunt, affatim puto pandent, tempus potius, cum de Græcis loquimur, quærendum esse, quo Catholici fuerint & uniti; quam quo non fuerint, manifesto fœdi Schismate, ab ætate Michaëlis Cerularii, ad tempora excidii Græci Imperii. Annos hæc conflant solidos quadringentos ab anno 1053. usque ad annum 1453.: in quo temporis spatio, quatuordecies, ut dixi, & eruditis constat, a Latinis castris Græci resilierunt: ter nempe, vel quater quoque seculo. Utcumque prius ferebantur, vocabantur, hortabantur ad unitatem: Sed ab anno 1272., quo in secundo Lugdunensi Concilio Generali, dogma decisum fuit, ipsique & acquieverunt; schisma ubi postea recruduit; damnandi magis fuère; & post hæc tem-

tempora eorum Sancti, ut Sancti a Latina Ecclesia non habentur; ni liquidò & probè constet, ipsos corde & animo, ore quoque (ore namque confessio fit ad salutem) ubi opus fuit, detestatos fuisse Schisma:& vixisse fide & opere in unione. Et an idem dicendum sentiendumque sit de Ruthenis, operæ pretium est disserere.

10. Pro qua re primum noto anno 1115. non fuisse schismati involutos; quod vel inde constat, quod susceperunt Concilium tertium Lateranense, canonemque de auriculari confessione, saltem semel in anno, & communionem Paschalem: quæ vel hodie Sanctè Rutheni observant: servaverunt verò nunquam Græci, nec receperunt.

11. Secundò teneo *Helenam* sive Olgam, *Basilium* Ladimirum nepotem, hujus filios *Davidem & Romanum*, seu Borisum & Glebum (defuncti namque sunt ante schisma Cerularii) *Antonium*, *& Theodosium* Abbates, etsi paulo post; posse coli rectissime cum Ruthenis. Qui quamvis in nostris Tabulis non colantur, (nempe post initia seculi duodecimi) attamen post hæc tempora, aliis Tabulis sunt inserti: & quod vim argumento addit; Græci eos non colunt; etsi eorum cultum videantur Ruthenæ Ecclesiæ indulsisse.

12. Petrus & Alexius metropolitæ, in dubia & periculosa tempora inciderunt, ab 1307. & 1372.; tutiusque est dicere, de Sanctitate eorum non liquere. Ea namque tempora erant aperti ac damnati Schismatis:& impossibile videtur, de tali contagione nihil hos contraxisse, qui a Cpolitano Patriarcha, in omnibus, vel in minimis, pendebant: ab eo Cpoli ordinabantur; & fere semper Græci erant. Proinde apud eum fidei professionem emittebant; ibique ea detestabantur, quæ Græci eorum magistri, in Latinis exsecrabantur: indeque ita Chioviam mittebantur. Rutheni hoc pacto, omnes Græcorum errores profitebantur, Egoque planè ignoro, num quisquam facile sibi suadeat; Ruthenos, tantùm post mortem Alexii Metropolitæ, anno 1372. a Græcis ebibisse venena ista; & tunc primum, & non diu antea, fuisse eo schismate involutos. Quis sibi fingat, magistros fere semper fœdatos, discipulos semper puros illibatosque, usque ad initia decimiquinti seculi? Etiam de natis & mortuis in suo schismate, modò Rutheni, vitam immaculatam narrant, prodigia, & miracula. Adeantur Mayerbergius, & Olearius suorum itinerum libro tertio; adeantur Papebrochii Ephemerides Græco-Moschæ; consulantur Rutheni libri ut *Trypbologium*, *Ustavum* (vel *Gustavum*) *Horologium*, *&c.* Si libet ergo, recipiamus & ipsos, & Romano Martyrologio inseramus; & num rectè ne, an secùs, in fide senserint; num Schismati aversi vixerint, eja ne animo quidem concipiamus. Sane a recta fide initium sanctitatis, tum a miraculis probatio rectæ fidei: sine quo firmissimo fundamento, facile ruunt alia.

13. Interim, ne quid videar dissimulare, unum pro Petro, Alexioque metropolitis moneo; eos etiam modò ab unitis Lithuanis Ruthenisque, coli, nec a sancta Romana Ecclesia, id esse ipsis, vetitum aut improbatum. Sed Lithuaniam, jam tum ex parte, sub Jagellone Rege Poloniæ indutam Christum; semper unitam credo Romanæ Ecclesiæ, quia sub Imperio erat Poloni, non autem Rutheni Cæsaris. Uniti autem, ut dixi; de Alexio cum officio proprio celebrant, die duodecima Januarii, ut & testis est Leo Creusius Vilnensis Archimandrita; qui ipsum Constantinopoli consecratum scribit a Philotheo Patriarcha. Quod ad alios, probe pro eis militat Synodus Zamosciana; cui habitæ anno 1720. præfuit Eminentissimus Hieronymus Grimaldus, tunc Nuncius Apostolicus in Polonia. Quæ approbata a Benedicto Papa XIII.; cultui Borisi & Glebi per Lithuaniam, de præcepto & officio proprio, diem ponit secundam Maii, pro eorum translatione facta anno 1072.: diem verò 24. Julii, festum eorum mortis: & Basilii Ladimiri, 15. Julii. Helenæ (sive Olgæ) memoriam, Gustavum Ruthenum, die undecima facit Julii. Poloni certe, eos omnes colunt cultu religioso.

14. Post enarratam conversionem, & fata reliqua, quæ ad Ecclesiam Ruthenam spectant; locus esset Synaxaria (cum alia modò non habeamus) allatorum Sanctorum, & Ladimiri Constitutionem, pro decimis, & libertate & Jurisdictione hujus Ecclesiæ afferre: sed in calce horum Prolegomenon, prolixum esset; proinde satius erit, ea in fine operis collocare.

ENU-

ENUCLEATIO INSCRIPTIONUM QUÆ PER CIFRAS ET COMPENDIA, LEGUNTUR SUB IMAGINIBUS. CUJUSQUE RUTHENÆ TABULÆ.

P. *Ignatio Culcinio Viro Volhinio & e, Ruthena Basiliana Familia, interprete.*

C A P. VIII.

P R I M A T A B U L A

Quæ continet dies mensium Septembris: Octobris: & Novembris.

S E P T E M B R I E.

α΄. Prepodómne Simeòn.
β΄. Mucenic Mamántu. Joanni Postnìch.
γ΄. Authimu. Prepodómne Theoctist.
δ΄. Babilu. Moysei.
ε΄. Zacharia.
ς΄. Ciudo Archangelu.
ζ΄. Mucenic Sozontu.
η΄. Rozdestro Presviatia Bogorodici.
θ΄. Joacim. Anna. Severiánu.
ι΄. Mucenic Minodóra, Mitrodóra, Nymphodóra.
ια΄. Prepodómne Theodóra.
ιβ΄. Autonómu.
ιγ΄. Cornelii.
ιδ΄. Budzuchénie ustiágo Crésta.
ιε΄. Mucenìc Nicita.
ις΄. Euphimii.
ιζ΄. Sophíi. Viri, Nadasti. Lubòc.
ιη΄. Eumenii.
ιθ΄. Trophimu. Sabbatíu. Dorimedònt.
κ΄. Eustathii. Tatiána.
κα΄. Coidrátu.
κβ΄. Mucenic Phoca.
κγ΄. Zactátie Preditécl.
κδ΄. Thecla.
κε΄. Euphrosímia.
κς΄. Joanna Bogoslòb.
κζ΄. Callistratu.
κη΄. Chariton.
κθ΄. Cyriácu.
λ΄. Grigórii.

S E P T E M B E R.

1. Simeonis confessoris.
2. Mamantis martyris. Joannis Jejunatoris.
3. Anthimi. Theoctisti confessoris.
4. Babylæ. Moysi.
5. Zachariæ.
6. Miraculum Archangeli [Michaëlis.
7. Sozontis martyris.
8. Nativitas Protectricis Deiparæ.
9. Joachim. Annæ. Severiani.
10. Menodore, Metrodoræ, Nymphiodore martyrũ.
11. Theodori Confessoris.
12. Autonomi.
13. Cornelii.
14. Exaltatio Sanctæ Crucis.
15. Nicetæ Martyris.
16. Euphemiæ.
17. Sophiæ. Fidei. Spei. Charitatis.
18. Eumenii.
19. Trophimi. Sabbatii. Dorymedontis.
20. Eustathii. Tatianæ.
21. Quadrati.
22. Phocæ Martyris.
23. Conceptio Præcursoris.
24. Theclæ.
25. Euphrosynæ.
26. Joannis Theologi.
27. Callistrati.
28. Charitonis.
29. Cytiaci.
30. Gregorii.

O C T O B R I E.

α΄. Pocru (1) Bogorodici.
β΄. Cyprianu. Justina.
γ΄. Dionysii.
δ΄. Hierothei.
ε΄. Charitina.
ς΄. Thoma.
ζ΄. Sergii. Bacchu.
η΄. Pelagia.

O C T O B E R.

1. Patrocinium Deiparæ.
2. Cypriani. Justinæ.
3. Dionysii.
4. Hierothei.
5. Charitinæ.
6. Thomæ.
7. Sergii. Bacchi.
8. Pelagiæ.

θ΄. Ja-

(1) Papebrochius hac die in suis Ephemeridibus, legit *Pokrod*, quod eius interpres *Coronationem* vertit. Menologium Græcorum die 10. Martii: Ἡ ἐν τῷ Πάσχα μνήμη τῆς Ἀκαθίστου· ἡ ὡς εὐχαριστήριος ἑορτὴ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, λυτρωσάσης τὴν πόλιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν. *Commemoratio Acathisti, quæ fit ante Pascha: Acathistus autem est festum in gratiarum actionem, Sanctissimæ Dei genitricis, quæ liberavit Urbem* [Cpolim] *ab hostibus*. Meursius in Glossario Græco-Barbaro: Ἀκάθιστος, scribit, *Epistheton B.Mariæ. Origo nominis a Victoria, quam Heraclii tempore, adversus Chosroæ, Legatum Sarbarum obtinuissent: ob quam, visum, totam noctem, ac* stantes, *hymnum B. Mariæ dicere*, Non est autem *Epistheton* B. Mariæ, sed *Festi* hujus; ita dicti, quia *stabant*, & non sedebant canentes. Accidit hoc autem anno 628.

θ'. Jacobu. Andronicu.
ι'. Eulampii. Eulampla.
αι'. Philippu.
βι'. Probu. Tarachu, Andronicu. Cosma.
γι'. Carpu. Papylu.
δι'. Nazarii. Protasii. Gervasii. Celesi.
ει'. Lucianu. Euthymii.
ϛι'. Loginu.
ζι'. Prepodomne Andreu.
ηι'. Lyca.
θι'. Joëlu. Varu.
κ'. Artemii.
κα'. Hilarion.
κβ'. Abercii. Sedm otròc uo Ephesi.
κγ'. Jacobu.
κδ'. Aretha.
κε'. Marcianu. Martyrii.
κϛ'. Dimitrii.
κζ'. Nestoru.
κη'. Terentii. Neonila. Stephanu.
κθ'. Anastasia. Abramii.
λ'. Zinobiu. Zinobia.
λα'. Epimachu. Stachij. Lampii.

NOEMBRIE.

α'. Cozma. Damianu.
β'. Acindinu. Pigasii. Elpidii. Anempodiu.
γ'. Acepsimu. Joseph. Jamphaphi (1).
δ'. Joannicii. Nicandru.
ε'. Galactionu. Epistimia.
ϛ'. Pauli. Tridesiatri mucenic Militini. Lazáru.
ζ'. Sobor Archistratiga Michaila.
η'. Onisiphoru. Stephanida. Porphyriu.
θ'. Erastu. Olimpu. Rhodionu.
ι'. Mina. Victoru. Vincentiu. Theodoru.
αι'. Joanna. Nilu.
βι'. Joanna Zlatoustoho.
γι'. Philippu.
δι'. Gyrii. Samonu. Abibu.
ει'. Matthei.
ϛι'. Grigorii.
ζι'. Platonu.
ηι'. Romanu.
θι'. Audii. Barlaam.
κ'. Proclu. Grigorii.
κα'. Vovedenie Bogorodici.
κβ'. Philimonu.
κγ'. Grigorii. Amphilochiu.
κδ'. Ecaterina. Mercurii.
κε'. Climentu. Petru.
κϛ'. Alimpii,
κζ'. Jacobu.
κη'. Stephanu.
κθ'. Paramonu. Philemonu. Acaciu.
λ'. Andrei.

9. Jacobi. Andronici.
10. Eulampii. Eulampiæ.
11. Philippi.
12. Probi. Tarachi. Andronici: Cosmæ.
13. Carpi. Papuli.
14. Nazarii, Protasii. Gervasii. Celsi.
15. Luciani. Euthymii.
16. Longini.
17. Andreæ Confessoris.
18. Lucæ.
19. Joëlis. Vari.
20. Artemii.
21. Hilarionis.
22. Abercii. Septem dormientium Ephesi.
23. Jacobi.
24. Arethæ.
25. Marciani. Martyrii.
26. Demetrii.
27. Nestoris.
28. Terentii. Neonillæ. Stephani.
29. Anastasiæ. Abramii.
30. Zenobii. Zenobiæ.
31. Epimachi. Stachys. Lampii.

NOVEMBER.

1. Cosmæ. Damiani.
2. Acyndini. Pegasii. Elpidii. Anempodisti.
3. Acepsimæ. Josephi. Jamphaphi.
4. Joannicii. Nicandri.
5. Galactionis. Epistemes.
6. Pauli. XXXIII. martyrum Melitenæ. Lazari.
7. Festum Archistrategi Michaëlis.
8. Onesiphori. Stephanidæ. Porphyrii.
9. Erasti. Olympi. Rhodionis.
10. Menæ. Victoris. Vincentii. Theodori.
11. Joannis. Nili.
12. Joannis Chrysostomi.
13. Philippi.
14. Guriæ. Samonæ. Abibi.
15. Matthæi.
16. Gregorii.
17. Platonis.
18. Romani.
19. Abdii. Barlaami.
20. Procli. Gregorii.
21. Ingressus Deiparæ [in Templum.
22. Philemonis.
23. Gregorii. Amphilochii.
24. Aecaterinæ. Mercurii.
25. Clementis. Petri.
26. Alypii.
27. Jacobi.
28. Stephani.
29. Paramonis. Philemonis. Acacii.
30. Andreæ.

(1) Josephi. *Jamphaphi*. Quis iste Sanctus *Jamphaphus*? Legerem, *Josephus Jambographi*, vel *Hymnographi*; nisi *Josephus* ille a Græcis & Moschis die 3. vel 4. Aprilis coleretur; nisi ex Menologiis hac die cognosceretur agi de Josepho presbytero, & Aithala diacono martyrib. Persis, cum suo Episcopo Acepsima. Pro *Jamphaphi* ergo, legendum est *Aithala*, male a Culcinio lecta *Ziffera*, & monstro pro Sancto, dato.

SECUNDA RUTHENA TABULA

Quæ continet dies menſium, Decembris, Januarii, & Februarii.

DECEMBRIE.	DECEMBER.
α'. Naumu.	1. Naum. [Prophetæ.
β'. Abbacum.	2. Abbacum. [Prophetæ.
γ'. Sophonii.	3. Sophoniæ. [Prophetæ.
δ'. Joanna Damaſcenu. Barbara.	4. Johannis Damaſceni. Barbaræ.
ε'. Sabba.	5. Sabbæ.
ς'. Nicola.	6. Nicolai.
ζ'. Ambroſiu.	7. Ambroſii.
η'. Potapiu.	8. Patapii.
θ'. Zactatie Bogorodici.	9. Conceptio Deiparæ.
ι'. Hirmogenu. Mina, Eugraphii.	10. Hermogenis. Menæ, Eugraphi.
ια'. Daniil:	11. Danielis.
ιβ'. Spyridionu.	12. Spyridionis.
ιγ'. Euſtratii. Auxentii. Mardarii. Oreſtu.	13. Euſtratii. Auxentii. Mardarii. Oreſtis.
ιδ'. Thirſu. Leucii. Philemonu. Apollonii.	14. Thyrſi. Leucii. Philemonis. Apollonii.
ιε'. Eleutheriu. Paulu.	15. Eleutherii. Pauli.
ις'. Aggii.	16. Aggæi. [Prophetæ.
ιζ'. Daniil. Anania. Azaria. Miſailu.	17. Danielis. Ananiæ. Azariæ. Miſaëlis.
ιη'. Sebaſtiani.	18. Sebaſtiani.
ιθ'. Boniſacii.	19. Boniſacii.
κ'. Ignatiu.	20. Ignatii.
κα'. Juliana.	21. Julianæ.
κβ'. Anaſtaſia.	22. Anaſtaſiæ.
κγ'. Deſiat Mucenic i Crita.	23. Decem martyrum in Creta.
κδ'. Eugenia.	24. Eugeniæ.
κε'. Rozdeſtro Hoſpódne.	25. Nativitas Domini.
κς'. Sobor Bogorodici.	26. Feſtum Deiparæ.
κζ'. Stephanu. Theodoru.	27. Stephani. Theodori.
κη'. Duadeſiat tiſiaczi mucenic Nicomidia.	28. Viginti millium martyrum Nicomediæ.
κθ'. Czeturina deſiat tiſiaczi mladenec. Marcellu.	29. Quatuordecim millium Innocentium. Marcelli.
λ'. Anyſia. Zoticu.	30. Anaſtaſiæ. Zotici.
λα'. Melania.	31. Melaniæ.

JANUARIE.	JANUARIUS.
α'. Obrizanie Hoſpodne. Baſiliu Kappad.	1. Circumciſio Domini. Baſilii Cappadociæ.
β'. Selibeſtru.	2. Silveſtri.
γ'. Malachii. Gordii.	3. Malachiæ. Gordii.
δ'. Sobor Siedmideſiat Apoſtolu. Theoctiſtu.	4. Feſtum Septuaginta Apoſtolorum. Theoctiſti.
ε'. Theopeptu. Theona. Syncliticia.	5. Theopempti. Theonæ. Syncleticæ.
ς'. Bogojaulenie Hoſpodne.	6. Theophania Domini.
ζ'. Sobor Joanna Creſtitéla.	7. Feſtum Joannis Baptiſtæ.
η'. Domnica. Georgii.	8. Domnicæ. Georgii.
θ'. Polieuctu.	9. Polieucti.
ι'. Grigorii. Domitianu. Martianu.	10. Gregorii. Domitiani. Martiani.
ια'. Theodoſii.	11. Theodoſii.
ιβ'. Tatiana. Petru.	12. Tatianæ. Petri.
ιγ'. Ermylu.	13. Hermyli.
ιδ'. Sabba.	14. Sabbæ.
ιε'. Paulu. Joanna Cneznicha.	15. Pauli. Joannis Calybitæ.
ις'. Poclonenie ceſinim veriham Petra.	16. Adoratio catenarum Petri.
ιζ'. Antonii.	17. Antonij.
ιη'. Athanaſii. Cyrilu.	18. Athanaſii. Cyrilli.
ιθ'. Macarii.	19. Macarii.
κ'. Euthymii.	20. Euthymii.
κα'. Maximi. Neophytu.	21. Maximi. Neophyti.
κβ'. Timothei. Anaſtaſii Perſa.	22. Timothei. Anaſtaſii Perſæ.
κγ'. Climentu Ancyrana.	23. Clementis Ancyrani.
κδ'. Xenia.	24. Xenajæ.
κε'. Grigorii.	25. Gregorii.
κς'. Xenophontu. Maria.	26. Xenophontis. Mariæ.
κζ'. Dreneſenie moſtey Sviatiho Joanna Zlatouſtho.	27. Translatio Corporis S. Joannis Chryſoſtomi.

κη'. E-

κη'. Ephrumu.
κθ'. Ignatii.
λ'. Hippolitu. Basilii.
λα'. Joanna.

28. Ephræmi.
29. Ignatii.
30. Hippolyti. Basilii.
31. Joannis.

FEBRUARIE.

α'. Triphonu.
β'. Stritenie Hospodne.
γ'. Simeonu. Anna.
δ'. Isidoru.
ε'. Agathia.
ς'. Bicylu.
ζ'. Partheniu. Lyca.
η'. Theodoru. Zacharia.
θ'. Nikiphoru.
ι'. Charalampii.
ια'. Blasii.
ιβ'. Meletii.
ιγ'. Martinianu.
ιδ'. Cyrilu. Auxentii.
ιε'. Onisimu.
ις'. Pamphilu.
ιζ'. Theodoru Tironu.
ιη'. Leu.
ιθ'. Archippu.
κ'. Leu.
κα'. Timothei. Eustathii.
κβ'. Obritenie Sviatich mucenic.
κγ'. Polycarpu.
κδ'. Obritenie hlavi Preditei.
κε'. Tarasii.
κς'. Porphirii.
κζ'. Procopii.
κη'. Basilii.
κθ'. Casianu.

FEBRUARIUS.

1. Tryphonis.
2. Occursus Domini.
3. Simeonis. Annæ.
4. Isidori.
5. Agathæ.
6. Bucoli.
7. Parthenii. Lucæ.
8. Theodori. Zachariæ.
9. Nicephori.
10. Charalampii.
11. Blasii.
12. Meletii.
13. Martiniani.
14. Cyrilli. Auxentii.
15. Onesimi.
16. Pamphili.
17. Theodori Tyronis.
18. Leonis.
19. Archippi.
20. Leonis.
21. Timothei. Eustathii.
22. Inventio Sanctorum martyrum.
23. Polycarpi.
24. Prima] Inventio capitis Præcursoris.
25. Tarasii.
26. Porphyrii.
27. Procopii.
28. Basilii.
29. Cassiani.

TERTIA RUTHENA TABULA

Quæ continet dies mensium, Martii, Aprilis, & Maji.

α'. Eudocia.
β'. Theodoti.
γ'. Eutropii. Cleonicu. Basiliscu.
δ'. Gerasimu.
ε'. Cononu. [&c.
ς'. Sviathich Czetiri desiat dua mucenic. Feodora
ζ'. Vasilu. Ephremu. Capitonu.
η'. Theophilactu.
θ'. Sviatich muceniç Czetiri desiàt.
ι'. Codratu.
ια'. Sophronii.
ιβ'. Theophanu. Grigori. [chi.
ιγ'. Prenesenie moštey Sviatiho Nichifori Patriar-
ιδ'. Benedictu.
ιε'. Agapii.
ις'. Sabinu.
ιζ'. Alexiu.
ιη'. Cirilu.
ιθ'. Chrisanthu. Daria.
κ'. Ubienich uo Obitéli Savi.
κα'. Jacobu.
κβ'. Basilii.
κγ'. Nicon i ize Snim.
κδ'. Artemii. Zacharii. Isacii.
κε'. Blagovisanie Bogorodici.
κς'. Sobor Gabriila.

1. Eudociæ.
2. Theodoti.
3. Eutropii. Cleonici. Basilisci.
4. Gerasimi.
5. Cononis. (Theodori [*Callisti. Theophili* &c.
6. Quadraginta duorum Sanctorum martyrum.
7. Basilei. Ephræmi. Capitonis.
8. Theophylacti.
9. Sanctorum quadraginta martyrum.
10. Quadrati.
11. Sophronii.
12. Theophanis. Gregorii.
13. Translatio corporis S. Nicephori Patriarchæ.
14. Benedicti.
15. Agapii.
16. Sabini.
17. Alexii.
18. Cyrilli.
19. Chrysanthi. Dariæ.
20. Monachorum in Monasterio Sabbæ.
21. Jacobi.
22. Basilii.
23. Niconis & sociorum.
24. Artemii. Zachariæ. Isaacis.
25. Annunciatio Deiparæ.
26. Festum Gabrielis [Archangeli.

κζ'. Matrona. Phileta.
κη'. Stephanu.
κθ'. Marcu. Cyrilu.
λ'. Joanna.
λα'. Hypatii.

APRELU.

α'. Maria.
β'. Titu.
γ'. Nicita.
δ'. Josiphu. Georgii.
ε'. Theodulu. Agathopodu.
ς'. Eutychii.
ζ'. Georgii.
η'. Irodionu. Agabu.
θ'. Eupsychii.
ι'. Terentii. Pomphii.
ια'. Antipu.
ιβ'. Basilii.
ιγ'. Artemonu.
ιδ'. Martinu.
ιε'. Aristarchu. Pudu. Trophimu.
ις'. Agapia. Irina. Chionia.
ιζ'. Symeonu. Acaciu.
ιη'. Joanna.
ιθ'. Joanna.
κ'. Theodoru.
κα'. Jannuarii.
κβ'. Theodoru.
κγ'. Georgii.
κδ'. Sabba.
κε'. Marcu.
κς'. Basilii.
κζ'. Symeonu.
κη'. Jasonu. Sosipatru.
κθ'. Deviat mucenic Cysicina.
λ'. Jacobu.

MAI.

α'. Jeremia.
β'. Athanasii.
γ'. Timothei. Maura.
δ'. Pelagia. Irina.
ε'. Jobu.
ς'. Jaulenie Cresta Jerusalimi.
ζ'. Joanna. Arsenii.
η'. Isaia. Christophoru.
θ'. Simonu Zilotu.
ι'. Mociu.
ια'. Epiphanii. Germanu.
ιβ'. Glyceria.
ιγ'. Isidoru.
ιδ'. Pachomiu.
ιε'. Theodoru.
ις'. Andronicu.
ιζ'. Theodotu Ancyrana.
ιη'. Patriciu.
ιθ'. Thalilei.
κ'. Constantinu. Elena.
κα'. Vasiliscu.
κβ'. Michailu.
κγ'. Symeonu.
κδ'. Tretie obritenie hlavi Prediteci.
κε'. Carpu.
κς'. Therapontu.
κζ'. Nicita.

27. Matronæ. Phileti.
28. Stephani.
29. Marci. Cyrilli.
30. Joannis.
31. Hypatii.

APRILIS.

1. Mariæ.
2. Titi.
3. Nicetæ.
4. Josephi. Georgii.
5. Theduli. Agathopodis.
6. Eutychii.
7. Georgii.
8. Herodionis. Agabi.
9. Eupsychii.
10. Terentii. Pomphii.
11. Antypæ.
12. Basilii.
13. Artemonis.
14. Martini.
15. Aristarchi.
16. Agapis. Irenis. Chioniæ.
17. Symeonis. Acacii.
18. Joannis.
19. Joannis.
20. Theodori.
21. Januarii.
22. Theodori.
23. Georgii.
24. Sabbæ.
25. Marci.
26. Basilii.
27. Symeonis.
28. Jasonis. Sosipatri.
29. Novem martyrum Cyzici.
30. Jacobi.

MAJUS.

1. Hieremiæ. [Prophetæ.
2. Athanasii.
3. Timothei. Mauræ.
4. Pelagiæ. Irenis.
5. Jobi.
6. Apparitio Crucis in Hierusalem.
7. Joannis. Arsenii.
8. Esajæ. Christophori.
9. Simonis Zelotæ.
10. Mocii.
11. Epiphanii. Germani.
12. Glyceriæ.
13. Isidori.
14. Pachomii.
15. Theodori.
16. Andronici.
17. Theodoti Ancyrani.
18. Patricii.
19. Thallelæi.
20. Constantini. Helenæ.
21. Basilisci.
22. Michaëlis.
23. Symeonis.
24. Tertia inventio capitis Præcursoris.
25. Carpi.
26. Therapontis.
27. Nicetæ.

κη'. Theo-

κη'. Theodosią.	28. Theodosiæ.
κθ'. Isacii.	29. Isacii.
λ'. Hermia.	30. Hermiæ.

QUARTA RUTHENA TABULA

Quæ continet dies mensium, Junii, Julii, & Augusti.

JUNU.	JUNIUS.
α'. Justinu.	1. Justini.
β'. Niciphoru.	2. Nicephori.
γ'. Lucillianu.	3. Lucilliani.
δ'. Mitrophanu.	4. Metrophanis.
ε'. Dorothei.	5. Dorothei.
ς'. Bisarionu. Ilarionu.	6. Bessarionis. Hilarionis.
ζ'. Theodotu.	7. Theodoti.
η'. Theodoru.	8. Theodori.
θ'. Cyrilu Alexandrinu.	9. Cyrilli Alexandrini.
ι'. Timotheu.	10. Timothei.
ια'. Vartolomeu. Varnava.	11. Bartholomæi. Barnabæ.
ιβ'. Onuphrii. Petru.	12. Onuphrii. Petri.
ιγ'. Acylina. Xiphillii.	13. Aquilinæ. Triphyllii.
ιδ'. Eliseu. Methodii Patriarchi.	14. Elisæi. Methodii Patriarchæ.
ιε'. Amu.	15. Amos. [Prophetæ.
ις'. Tychonu.	16. Tychonis.
ιζ'. Manuilu. Savilu. Ismailu.	17. Manuelis. Sabelis. Ismaëlis.
ιη'. Leontii.	18. Leontii.
ιθ'. Juda.	19. Judæ.
κ'. Methodii.	20. Methodii.
κα'. Julianu.	21. Juliani.
κβ'. Eusevii.	22. Eusebii.
κγ'. Agrippina.	23. Agrippinæ.
κδ'. Rozdestro Joanna. Elisavet. Zacharia.	24. NativitasJoannis[Baptistæ.]Elisabet.Zachariæ.
κε'. Phevronia.	25. Phebroniæ.
κς'. Davidu.	26. Davidis. [Prophetæ.
κζ'. Sampsonu.	27. Sampsonis.
κη'. Cyru. Joanna.	28. Cyri. Joannis.
κθ'. Petra. Pavel.	29. Petri. Pauli.
λ'. Sobor Apostólu:	30. Festum Apostolorum [omnium.

JULU.	JULIUS.
α'. Cozma. Damianu.	1. Cosmæ. Damiani.
β'. Poloxenie ryzi presviatia Bogorodici.	2. Repositio vestium Protectricis Deiparæ.
γ'. Hyacinthu. Anatolii.	3. Hyacinthi. Anatolii.
δ'. Andrei.	4. Andreæ.
ε'. Martha. Athanasii. Lampadii. Simeonu.	5. Marthæ. Athanasii. Lampadii. Simeonis.
ς'. Sisói.	6. Sisois.
ζ'. Fthomi. Anna. Acacii.	7. Thomæ. Annæ. Acacii.
η'. Procopii.	8. Procopii.
θ'. Pancratii.	9. Pancratii.
ι'. Czetiri desiàt piàt mucenic o Nicopoli.	10. Quadragintaquinque martyrum Nicopoli.
ια'. Euphimia.	11. Euphemiæ.
ιβ'. Proclu. Ilarii. Michailu.	12. Procli. Hilarii. Michaëlis.
ιγ'. Sobor Gavriilu.	13. Festum Gabrielis.] Archangeli.
ιδ'. Acilla.	14. Aquilæ.
ιε'. Julita. Cyricu.	15. Julittæ. Cyrici.
ις'. Pocra Sedm Lutagi.	16. Patrum Septimæ Synodi [Generalis.
ιζ'. Marina.	17. Marinæ.
ιη'. Jacinthu. Aimilianu.	18. Hyacinthi. Æmiliani.
ιθ'. Diu. Macrina.	19. Dii. Macrinæ.
κ'. Ilia.	20. Heliæ [Prophetæ.
κα'. Ezechiil. Joána. Symeonu.	21. Ezechielis [Prophetæ. Joannis. Simeonis.
κβ'. Maria.	22. Mariæ.
κγ'. Trophimu. Theophilu.	23. Trophimi. Theophili.
κδ'. Christina.	24. Christinæ.

κε'. An-

κς'. Anna. Olimpiada. Eupraxia.	25. Annæ. Olympiadis. Eupraxiæ.
κε'. Ermolau. Parascevi.	26. Hermolai. Parasceves.
κζ'. Pantelemonu.	27. Panteleemonis.
κη'. Prochoru. Nicanoru. Timonu. Parmena.	28. Prochori. Nicanoris. Timonis. Parmenæ.
κθ'. Calinicu.	29. Callinici.
λ'. Sila. Silvanu.	30. Silæ. Silvani.
λα'. Eudocii.	31. Eudocii.

ABGUST.	AUGUSTUS.
α'. Eleazaru. Solomonia. Proischozdenie Cresta.	1. Eleazari. Solomoniæ. Processio Crucis.
β'. Stephanu.	2. Stephani.
γ'. Isaci. Dalmatu. Faustu.	3. Isaacii. Dalmatii. Fausti.
δ'. Eudocia, Sedm otróc uo Ephesi.	4. Eudociæ. Septem dormientium Ephesi.
ε'. Eusignii.	5. Eusignii.
ς'. Preobrazénie Hospódne.	6. Transfiguratio Domini.
ζ'. Dometii.	7. Domitii.
η'. Emilianu.	8. Æmiliani.
θ'. Matheu.	9. Matthæi.
ι'. Laurentii.	10. Laurentii.
ια'. Euplu.	11. Eupli.
ιβ'. Photiii. Nicita.	12. Photii. Nicetæ.
ιγ'. Maximu.	13. Maximi.
ιδ'. Michei.	13. Micheæ. [Prophetæ.
ιε'. Uspenie Bogordici.	14. Dormitio Deiparæ.
ις'. Nerucót vorennágo obráza.	16. Non manufactæ imaginis.
ιζ'. Myronu.	17. Myronis.
ιη'. Floru. Lauru.	18. Flori. Lauri.
ιθ'. Andréi.	19. Andrææ.
κ'. Samuil.	20. Samuelis. [Prophetæ.
κα'. Thadeu. Bassa.	21. Thaddæi. Bassæ.
κβ'. Agathonicu.	22. Agathonici.
κγ'. Luppu.	23. Lupi.
κδ'. Eutichii. Titu.	24. Eutychii.
κε'. Bartolomeu. Titu.	25. Bartholomæi. Titi.
κς'. Adrianu. Natalia.	26. Hadriani. Nataliæ.
κζ'. Piminu.	27. Pœmenis.
κη'. Moisi.	28. Moysi.
κθ'. Usicnovenie hlavi Joanna.	29. Obtruncatio capitis Joannis.
λ'. Alexandru. Joannu. Paulu.	30. Alexandri. Joannis. Pauli.
λα'. Poloxenie cestro pojaja Bogorodici.	31. Depositio venerabilis Zonæ Deiparæ.

QUINTA RUTHENA TABULA

Quæ continet imagines rerum, quæ habentur in Evangeliis Dominicarum a Septuagesima usque ad Pentecosten.

Quæ sunt in Græcorum Triodio, & Pentecostario.

INSCRIPTIONES RUTHENÆ.	EÆDEM LATINÆ.
α'. Nedéla o Mitári i Pharisèi.	I. Dominica Publicani & Pharisæi.
β'. Nedéla o Bludnóm sinu.	II. Dominica filii prodigi.
γ'. Nedéla Siro Postnája [1].	III. Dominica Tyrophagiæ.
δ'. Subóta pervája Posta [2].	IV. Sabbatum primum Jejunii.
ε'. Nedéla pervája Posta [3].	V. Dominica prima Jejunii.
ς'. Nedéla tretája Posta [4].	VI. Dominica tertia Jejunii.
ζ'. Nedéla Cetvertája Posta [5].	VII. Dominica quarta Jejunii.
η'. Nedéla pietájæ Posta [6].	VIII. Dominica quinta Jejunii.
θ'. Subóta Lazàra.	IX. Sabbatu Lazari.

ι'. Ne-

[1] Idest: *Memoria ejectionis Protoplastorum e Paradiso*, quam figuræ repræsentant. [2] Idest: *Memoria Orthodoxiæ*; quam, post restitutas sacras imagines, instituit Imperatrix Theodora 9. seculo, anno 843. sub Patriarcha S.Methodio. [3] Idest: *Memoria VII. Synodi Generalis* pro imaginibus. [4] Idest: *Adoratio Sanctæ Crucis*. [5] Id est: *Memoria Sancti Joannis*, qui scripsit *Scalam*, ex qua dictus est *Climacus*. [6] *Achatistus B.Virginis*, hic memoratur; & quid sit, diximus supra, ad diem primam Octobris.

ι.	Nedéla Vichánia.	X.	Dominica Palmarum.
αι.	Ponedeloàch Velici [7].	XI.	Feria secunda majoris hebdomadæ.
βι.	Vtoróc Velici [8].	XII.	Feria tertia majoris hebdomadæ.
γι.	Sreda Velicája [9].	XIII.	Feria quarta majoris hebdomadæ.
δι.	Cetreitòc Velici [10].	XIV.	Feria quinta majoris hebdomadæ.
ει.	Piatòc Velici [11].	XV.	Feria sexta majoris hebdomadæ.
ϛι.	Subóta Velicája [12.].	XVI.	Sabbatum Sanctum.
ζι.	Voscresénie Hospódne.	XVII.	Resurrectio Domini.
ηι.	Nedela Ftomi [13.].	XVIII.	Dominica Thomæ [Apostoli.
θι.	Nedéla Zeri Mironosic.	XIX.	Dominica mulierum Myrobletarum.
κ.	Nedéla o Prazslablennim.	XX.	Dominica Paralytici.
κα.	Nedéla o Samaranini.	XXI.	Dominica Samaritanæ.
κβ.	Nedéla o Slipòm.	XXII.	Dominica cœci nati.
κγ.	Voznesenie Hospódne.	XXIII.	Ascensio Domini.
κδ.	Sosestívie Dúcha Hospódnia.	XXIV.	Descensio Spiritus Sancti.
κε.	Nedéla Usic Sviatich.	XXV.	Dominica omnium Sanctorum.
κϛ.	Utoroje Snitie Hospodne.	XXVI.	Secundus Adventus Domini [seu Judicium [universale.

PROSPECTUS OPERIS ET IDEA.

CAP. IX.

1. *Commentarium ad nostras Ruthenas Capponianas Tabulas*, τῷ Θεῷ *auspicamur; a Septembri, cum ipsis, & Græca Ecclesia, annum incipientes: qui apud eos audit annus Ecclesiasticus. Porrò, nos quaque die Acta vel gesta Sanctorum ejus diei, compendio explicamus: ut nobiscum instructum plenè lectorem, ad sententiam præparemus. Brevitati autem, quod ad poterimus, studebimus: raptim plurima excurrentes: ubi verò longiore examine opus sit (ut lux major, obscuris rebus affulgeat) labori & operi non parcemus. Multa sunt enim, quæ limâ; multa quæ Censore Catbolico, libero tamen indigent. Ea igitur nos veritati soli litantes, operæ pretium ducimus illustrare: quod in Dei gloriam, in Sanctorum ejus bonorem, in unitatem fidei, mysticique iterum Corporis cum Ruthenis, precamur Deum, ut bene vertat.*

2. *Sane singulis quibusque mensibus, non pauca illustrabuntur.*

3. *Septembri puta, S. Joannes Nesteuta Patriarcba Constantinopolis; (qui causa, sin occasio prima, tituli* Servus Servorum Dei, *fuit Pontificibus Romanis, jam tum a B. Gregorio Magno) enucleatius recensebitur, & num a Latina etiam Ecclesia coli debeat. Acta S. Eustathii & sociorum, rimatius excutiuntur.*

4. *Mense Octobri aliquantulum immoramur in Actis Septem dormientium Ephesi, & nostram sententiam de ipsis ex verisimilitudine aperimus.*

5. *Mense Novembri, agemus de S. Æcaterina. Sed dissertationem de Actis ejus, S. Cbristinæ, & S. Barbaræ, quid sentiendum sit (quod sit longior) edere est animus separatim, Barbaræ Græci festum agunt die 4. Decembris cum Latinis; Christinæ verò die 24. Julii.*

6. *Mense Decembri agitur de S. Nicolao Episcopo. Sed ejus Acta omnia, aliàs græco-latine dedimus justo opere, cum examine omnium accurato. Die 27. Jambicos versus adducimus, quos in vultu scribi SS. fratrum Theodori & Theophanis (qui idcirco* Grapti *dicti sunt) ab impio Theopbilo Imperatore; quod sacras colerent imagines. Eos babet tantum Menologium Græcorum.*

7. *Mense Januario, die 2. de B. Papa Silvestro agimus: Notanda etiam sunt, quæ*

[7] *Memoria ficus maledictæ* a Domino in Evangelio. Cujus imago refertur. [8] *Memoria virginum prudentum, & fatuarum.*

[9] Refertor *memaria conversionis feminæ peccatricis.*

[10.11.12.] Figuræ repræsentant, *memoriam Cœnæ Domini, Passionis Domini, & Sepulturæ Domini.*

[13] *Memoria quondo Thomas Apostolus vidit, & tetigit*: quod his temporibus ea Evangelia, apud Græcos, & Ruthenos, leguntor.

quæ adducemus de Sanctis Syncleticis, & Apollinari Syncletica, die quarta.

8. *Mense Februario, Martio & Aprili præcipua non habemus.*

9. *Mense Majo, die 21. de Constantini magni Sanctitate & cultu, agendum esset; ni de eo, separato opere luculentiùs ageremus, in impios & ingratos. S. Methodius medio 9. seculo, ut de eo cecinit, ex Monologio afferetur.*

10. *Mense Junio, Julio, & Augusto præcipua non habemus.*

AD RUTHENAS TABULAS
COMMENTARIUS
MENSE SEPTEMBRI.

DIE PRIMA.

Ruthenè. Prepodomne Simeon: idest: *Simeonis Confessoris*,

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ στυλίτου. *Sancti Patris nostri Symeonis Stylitæ.*

COMMENTARIUS.

Menologium Græcorum, quod hac die de eo agit, narrat eum oriundum ex Vico Sisan in Provincia Ciliciæ, sub Leone Magno Imp., & Martyrio Antiocheno Episcopo floruisse: tum solitaria vita inita, & hinc ascensa columna; ubi in ipsa, quadraginta exegit annos, post multa miracula, in sancta pace obiisse. Totidem ferme ad verbum habet Menologium Basilii Imperatoris; quod tamen addit, fuisse patria Antiochenum; in adolescentia pavisse oves: conversum ad Dominum auditis illis: *Beati pauperes spiritu*: in monachatu, quadraginta dies solitum jejunare, viginti stando, totidem sedendo. In columna, annos quadraginta septem egisse (eos forte incipiens a monachatu, ait enim, quadraginta septem annos Deo serviisse). Baronius scripsit, octoginta eum annos vixisse sub columna; quæ solida nostra Symeonis est ætas, qui anno Christi 460 obiit. Cæterum hic Stylitarum omnium est primus, & ipse senior Symeonum in Monachismo. De eo Bollandus & Bailletius agunt die quinta Januarii. De juniore verò, qui ætatis annorum 73., natus anno 521. in Domino requievit anno 593., agunt die 24. Maii, eosque consule, si est opus.

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Mucenjc Mamantu: idest: *Martyris Mamantis.*

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος: *Sancti martyris Mamantis.*

COMMENTARIUS.

Ex Gangra urbe Paphlagoniæ, a matre una cum patre pro Christo comprehensa, in vinculis posita Mamas gignitur. Illi in carcere, diem claudunt, & puer a quadam muliere Christiana, Ammia nomine, educatur: Mamas idcirco dictus, quod frequenter illam vocabat *Mamam*. Is vix quindecim annos attingit, & a Præside Cæsareæ, pro fide Christi comprehensus & ipse, virgis cæditur, plumboque ad ejus collum alligato, projicitur in mare; sed divinitus est servatus. Occulit hinc se in quodam specu, ubi cervarum lacte nutritur. Verum postea iterum comprehensus, post caminum & bestias, tandem tridente ferreo viscera laceratus, præsentis vitæ finem facit. Hæc Menologium Græcorum: in quibus nil mihi portentosum, aut incredibile: Secus in iis, quæ Menologium habet Basilii. Monet equidem, hæc acta sub Aureliano Imperatore; silet natum in carcere, suppresso nomine Ammiæ; prodit hanc fuisse matronam ordinis Senatorii: quæ omnia admitti possunt. Sed cum narrat ab angelo in montem e carcere fuisse eductum: vel cum dicit, eum hastili transverberatum, propriis manibus sua extra urbem viscera pertulisse, ibique tandem obiisse; hæc eruditioribus olent fabulam.

EADEM DIE.

Ruthenè: Joannu Postnic: *Joannis Jejunatoris.*

Græcè: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἐν ἁγίοις Πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ: *Eadem die Sancti Patriarchæ Johannis Nesteutæ*: idest *Jejunatoris.*

COMMENTARIUS.

Placet in Sancti hujus obsequium, sanctitatis, & veritatis, integrum Synaxarium Græcorum Menologii hic adscribere; ut iis, quæ in eum a Latinis objiciuntur, faciliùs occurratur. Qua in re præmonemus primo lectorem; nostri Johannis Patriarchæ cultum, assertum servatumque, post longam & sedulam discussionem, Romæ a S. Congregatione Eminentiss. Cardd., præposita editioni librorum Orientalium, sub judicio & consilio eruditorum virorum; inter quos Pater D. Philippus Vitalis Romanus, e Basiliana Familia, græce latineque doctus; nuper Bibliothecæ Barberianæ Præfectus, amicus noster. Synaxarium equidem, quod hic edimus (vita ejus inedita) latinis oculis alibi non est obvium.

SAnctus Pater noster Johannes; sub Imperio fuit Justini, & Tiberii, & Mauritii Imperatorum natus Constantinopoli, Statuarius antea, vir pius, amator pauperum, & timens Deum. Monachum hic Eusebium nomine, qui erat ex Palæstina, excepit hospitio: qui ad dexteram Sancti in via incedens, audivit quendam dicentem sibi: Non decet te, Abba, a dextris incedere magni viri. Præsignificante ex tunc Deo, quam ipse in manibus habiturus erat, curam Episcopalem. Post hæc innotescit Sancto Eutychio, qui a Scholasticis fuerat, & tunc erat Summus Sacerdos Dei; qui eum detondere deliberavit, utpote dignum, qui in clerum adscriberetur. Cumque ipse adhuc inter Diaconos esset, venit in Templum Sancti Laurentii, dum erat meridies, & ibi Eremitam invenit quendam, quem nemo cognoscebat, unde venisset; qui indicavit Sancto gradus Altaris. Et ecce mille Sanctorum millia, & vox mixta, & cantus terribilis audiebatur, & stolis albis fulgentibus omnes induti erant.

Hic cum OEconomus esset, & minister pecuniarum Ecclesiæ, rediens ex externo quodam campestri loco, unumque habens dumtaxat loculum, ac indesinenter præbens; ubi non evacuabatur, confluente pauperum multitudine, animum perculsit cujusdam eorum, qui cum ipso erant, clamantis & dicentis: *Domine miserere mei: quousque nobis non evacuatur hic loculus?* & loculus statim vacuus factus est. Ipse verò, leonis instar, magnanimo & gravi vultu; in illum intuens dixit: *Deus tibi, frater, parcat: multo amplius forte futurum erat, ut sufficerent.*

Post dormitionem autem Eutychii Patriarchæ, detentus ut ordinaretur, non acquievit: & vidit terribilē visionem, qua ei videre videbatur mare, usque ad Cœlum pertingens, & caminum ignis tremendum, & multitudinem Angelorum, ita ipsi dicentium: Non oportet aliter fieri, sed sile; quoniam ab utroque periculo tentari est opus. Hæc autem minaciter dicebant. Tumque se ipsum etsi nolentem dedit, & ordinatur Patriarcha Constatinopolis maximam exercitationem, & venerandam vitam, omnibus virtutibus ornatam, usque ad obitum prætergressus.

Hic transfretatus aliquando usq; ad Hebdomum, & facta procella magna; sola oratione, & signo Crucis, mare in tranquillitatem convertit. Albariam in oculis habens Gazensis Johannes Scholasticus, accepta a Sancto hoc Patriarcha immaculata particula, dicente ipso, Corpus Christi, se ex ipsa ferme nativitate cæcum, dum salutat ipsum, sanitatem obtinuit.

Mortalitate aliquando magna exorta, dedit cuidam fido, ex his qui ei inserviebant, duos corbes, unum vacuum, & alium plenum lapillorum, & dicit ei: Sta in te, & numerans mortuos, juxta eorum numerum, mitte lapillos in corbem vacuum. Et hoc facto semel ac bis, novit quoniam sepulti sunt, prima die homines trecenti viginti tres: & secunda die, hoc facto, paulum diminuta est: & usque ad septimam diem hoc faciens, invenit penitus cessavisse cladem, ob intentam acutamque Sancti orationem.

Ὁ Ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης, ἦν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστίνου, καὶ Τιβερίου, καὶ Μαυρικίου τῶν βασιλέων, ἐν Κπόλει γεννηθεὶς, χαράκτης πρώην ὑπάρχων, ἀνὴρ εὐσεβὴς, καὶ φιλόπτωχος, φιλόξενος, καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν. Οὗτος μοναχὸν Εὐσέβιον τοὔνομα ἐκ Παλαιστίνης γενόμενον ὑπεδέξατο· ὃς καὶ περιπατῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ ὁσίου, ἤκουσέ τινος διαλεγομένου αὐτῷ· οὐκ ἁρμόζει σοι Ἀββᾶ, ἐν τοῖς δεξιοῖς περιπατεῖν τοῦ μεγάλου. Προμηνύοντος ἄρα τοῦ Θεοῦ τὴν μέλλουσαν ἐγχειρίζεσθαι αὐτῷ μεγάλην Ἀρχιερωσύνην. Μετὰ ταῦτα ἀναγνωρίζεται τῷ ἐν ἁγίοις Εὐτυχίῳ, τῷ ἀπὸ Σχολαστικῶν, καὶ Ἀρχιερεῖ τοῦ Θεοῦ· ὃς καὶ ἀποκεῖραι αὐτὸν συνεβούλευεν, ὡς ἄξιον ὄντα καταταγῆναι εἰς κλῆρον. Ἔτι δὲ ἐν τοῖς διακόνοις ὄντος αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, μεσημβρίας οὔσης, καὶ εὑρίσκει ἐρημίτην τινὰ ἐκεῖσε, ὃν οὐδεὶς ἐγίνωσκε πόθεν παραγέγονε, καὶ ὑπεδείκνυε τῷ ὁσίῳ τοὺς ἀναβαθμοὺς τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ ἰδοὺ μυριάδες ἁγίων, καὶ φωνὴ συμμιγὴς, ᾠδή τε φρικώδης ἠκούετο, καὶ λευκὰς στολὰς ἐξαστραπτούσας ἅπαντες ἐνεδιδύσκοντο.

Οὗτος οἰκονόμος ὢν, καὶ διάκονος τῶν χρημάτων τῆς Ἐκκλησίας, ὑποστρέφων ἔκ τινος ἔξωθεν πεδινοῦ τόπου, καὶ ἓν μόνον βαλάντιον ἔχων, καὶ ἀφθόνως διδοὺς, ὡς οὐκ ἐκενοῦτο, τῶν πενήτων συῤῥεόντων εἰς πλῆθος, ἔφθασε δὲ καὶ εἰς τὸν νοῦν τινὸς τῶν σὺν αὐτῷ ἀνακράξαντος καὶ εἰπόντος· Κύριε ἐλέησόν με· μέχρι τίνος οὐ κενοῦται ἡμῖν τοῦτο τὸ βαλάντιον; τὸ μὲν βαλάντιον παραχρῆμα κενὸν ἦν. Αὐτὸς δὲ λεοντώδες εἰς ἐκεῖνον ἰδὼν ἔφη· Ὁ Θεὸς, ἀδελφὲ, συγχωρήσῃ σοι· μέχρις οὐ πολλοῦ ἔμελλε διαρκέσαι.

Μετὰ δὲ τὴν κοίμησιν Εὐτυχίου Πατριάρχου, κρατηθεὶς εἰς τὸ χειροτονηθῆναι, οὐκ ἐπείθετο, καὶ εἶδεν ὅρασιν φοβερὰν, ἡ δὲ ἦν, θάλασσα μέχρι οὐρανοῦ φθάνουσα, καὶ κάμινος πυρὸς φρικτὴ, καὶ ἀγγέλων πλῆθος προσφθεγγομένων αὐτῷ οὕτως. Οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως γενέσθαι, ἀλλὰ σιώπα, ἐπεὶ τῶν ἀμφοτέρων πειρασθήσῃ. Ταῦτα δὲ ἔλεγον μετὰ ἀπειλῆς. Τότε καὶ μὴ βουλόμενος, ἐξέδωκεν ἑαυτὸν, καὶ χειροτονεῖται Πατριάρχης Κπόλεως, ἄσκησιν ἄκραν, καὶ βίον σεμνὸν, διὰ πάσης ἀρετῆς μέχρι τέλους διεξελθών.

Οὗτος διαπερῶν ποτὲ τὸ Ἕβδομον, καὶ κλύδωνος μεγάλου γεγονότος, τῇ εὐχῇ καὶ σφραγῖδι τοῦ σταυροῦ τὴν θάλασσαν εἰς γαλήνην μετέβαλεν. Ἐπίχυσιν δὲ ὀμμάτων ἔχων ὁ Γαζεὺς Ἰωάννης ὁ Σχολαστικὸς, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ ἁγίου τούτου Πατριάρχου τὴν ἄχραντον μερίδα, φήσαντος αὐτοῦ, Σῶμα Χριστοῦ, τὸν ἐκ γενετῆς ἐσόμενον τυφλὸν, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν, ἰάσεως ἔτυχε.

Θανατικοῦ ποτὲ μεγάλου γεγονότος, δίδωσί τινι πιστῷ ἐκ τῶν ὑπουργούντων αὐτῷ δύο σπυρίδας, μίαν κενὴν, καὶ ἑτέραν ψηφίδων μεστὴν, καὶ λέγει αὐτῷ· Στῆθι εἰς τὸν νοῦν, καὶ τοὺς παρερχομένους νεκροὺς μετρῶν, κατὰ τὸν αὐτῶν ἀριθμὸν, ἀπόκεινον ψηφίδας εἰς τὴν κενὴν σπυρίδα· καὶ τοῦτο ποιήσας ἅπαξ καὶ δὶς, ἔγνω ὅτι ἐξεκομίσθησαν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ψυχαὶ τριακόσιαι εἴκοσι τρεῖς, καὶ τῇ δευτέρᾳ τοῦτο ποιήσας, ὀλίγον ἐκόπασε· μέχρι τῆς ἑβδόμης τοῦτο ποιῶν, εὗρεν ὅτι παντελῶς ἐκόπασεν ἡ τραῦσις, διὰ τῆς ἐπιτεταμένης τοῦ ἁγίου προσευχῆς.

Τῆς δὲ ἐγκρατείας οὕτως ἦν ἐπιμελούμενος, ὥστε ἐπὶ ἓξ μῆνας, μηδὲ ὕδατος μεταλαβεῖν. Τριδακίνης δὲ μιᾶς ὁ καυλὸς, ἐκεῖνο καὶ μόνον ἐγένετο βρῶσις καὶ πόσις· ἢ πέπονος ὀλίγον· ἀλλά τε σταφίδες, ἢ σύκων καθυπαλλαγὴν, ταῦτα ἦν αὐτῷ τροφὴ, ἐν τοῖς τρισκαίδεκα πρὸς τὸ ἥμισυ χρόνοις τῆς Ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ· Ὕπνος δὲ ἦν αὐτῷ, τὸ καθεῖσθαι, καὶ τὰ στέρνα ἐπισυνάπτειν τοῖς γόνασι· ῥαφὶς δὲ αὐτῷ ἐπηρτᾶτο εἰς ἁπτόμενον κηρὸν ἐπικείμενα· καὶ ἡνίκα τοῦ κηροῦ ὑπὸ τοῦ πυρὸς δαπανηθέντος ἡ ῥαφὶς ἐν λεκάνῃ ἐρρίπτετο, ἀνίστατο· εἰ δὲ συνέβη μὴ ἀκοῦσαι αὐτὸν τοῦ κτύπου τῆς ῥαφίδος, τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ὅλην ἄυπνος διετέλει.

Οὗτος δὲ εὐχῆς μὲν τοῖς πάθεσι πολεμῶν, τὰς τῶν βαρβάρων ἐπέστρεφε μάχας, διὰ νηστείας δὲ τὴν λύμην τῆς πόλεως διῶκε· καὶ τῇ ἀγρυπνίᾳ τὴν ποίμνην ἐφύλαττεν ἐξ ἀοράτων καὶ ὁρατῶν ἐχθρῶν. Ποτὲ δὲ παρασκευῆς οὔσης ὀψίας, λέγουσι τῷ ὁσίῳ· Αὔριον, δέσποτα, ἱπποδρόμιον ἄγεται· ἦν δὲ σάββατον τῆς Πεντηκοστῆς. καὶ ἀποκριθεὶς λέγει· Ἱπποδρόμιον τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ; Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὰ γόνατα ἐδυσώπει τὸν Θεὸν γενέσθαι τι σημεῖον φόβου ἕνεκα πρὸς τὸ κωλῦσαι τοῦτο· Καὶ ἰδοὺ τῇ δείλῃ αἰθρίας οὔσης, γίνονται καταιγίδες, καὶ πλῆθος ἀνέμου, καὶ ὑδάτων φορὰ, ὡς συντελεσθῆναι πάντας, καὶ φεύγειν τὸν λαὸν ἐκ τοῦ ἱππικοῦ. Ἐκτὸς γὰρ τούτου, φόβος ἕτερος οὐκ ἐγένετο ἄλλοτε.

Γυνὴ δέ τις τὸν ἄνδρα ἔχουσα δαιμονῶντα, καὶ ἀνδρί τινι τὴν ἔρημον οἰκοῦντα καταφυγοῦσα, Ἄπελθε, ἔφη, πρὸς τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην Κπόλεως Ἰωάννην, κἀκεῖνος αὐτὸν ἰάσεται. Καὶ τοῦτο ποιήσασα, οὐ διήμαρτε τοῦ σκοποῦ· λαβοῦσα γὰρ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἴασιν τῇ προσευχῇ τοῦ ἁγίου, οἴκαδε χαίρουσα ἐπορεύετο. Τούτου τῇ εὐχῇ καὶ στεῖραι γυναῖκες τέκνα ἔτικτον, καὶ ἀσθενοῦντες πολλοὶ ἰάσεως ἔτυχον.

Κοιμηθέντος δὲ αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ, καὶ προτεθέντος. ἐλθὼν εἰς ἀσπασμὸν αὐτοῦ Νεῖλος ὁ ἐνδοξότατος ἔπαρχος, ἀντεφιλήθη παρὰ τοῦ ἁγίου, πάντων ὁρώντων καὶ θαυμαζόντων· Ἐπεὶ δὲ αὐτῷ καί τινα ῥήματα εἰς τὸ οὖς, ἅτινα οὐκ ἐξεῖπέ τινι· ἐκήδευσαν δὲ αὐτὸν ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὡς ἄξιον, δοξάζοντες Πατέρα, Υἱὸν, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα.

Tanta autem abstinentia fuit præditus, ut ad sex menses, nec aquam degustaverit; Lactucæ verò folius caulis, ille & solus fuit cibus & potus, vel peponis nonnihil; vel uvæ & ficuum aridorum aliquid, ad annos tredecim cum dimidio ejus Pontificatus, ei cibus fuit, Somnus ei fuit, demittere se, & pectus inclinare super genibus; acus verò ab eo appendebatur cereæ candelæ accensæ: quæ ubi cera ab igne consumpta erat, in subjectam pelvim cadebat, & ipse excitabatur. Si autem ipsum non audire accidisset acus strepitum; sequentem noctem, insomnem ducebat omnem.

Hic quidem oratione in suos affectus dimicans, barbarorum divertit pugnas, jejunio verò luem Civitatis avertit, dum vigiliis ovile suum ab invisibilibus custodiebat, & visibilibus inimicis. Aliquando die parasceve de sero, dicunt Venerabili huic: Cras, Domine, edentur Circenses ludi. Erat autem sabbatū Pentecostes. Quibus ipse respondens dixit: Circenses die sanctæ Pentecostes? (1) Et procidens super genua, Deum precatus est, ut aliquod signum timoris ageret, quo illa prohiberentur. Et ecce post horam meridianam, cum esset sudum, oboriuntur procellæ, & magnus ventus, aquarumque impetus; ita ut omnes contenderint, & fugerit populus ex Circo. Præter hæc enim timor alius, nec quid aliud factum est.

Mulier autem quædā Dæmoniacū habens virum, & ad quendam heremi incolam confugiens; Abi, is dixit, ad summum Cpolitanum Patriarcham Johannem, & ipse sanabit eum. Quo facto mulier a scopo suo non aberravit; accepta enim ex sancti oratione, viri sui sanatione, domum læta reversa est. Ejus oratione, etiam steriles feminæ filios genuerunt, & multi valetudinarii sanitatem sunt consecuti.

Eo autem defuncto in pace, expositoq; cū venisset ad osculandum eum Nilus gloriosissimus Præfectus Urbi, sanctus vicissim eum est osculatus, omnibus cernentibus & admirantibus: & ei quædam in aurem dixit, quæ nemini ille dixit. Deposuerunt autem eū intus altare Sanctorum Apostolorum, ut dignū erat, glorificantes Patrem, Filium, & Sanctum Spiritum.

His positis, primò hic meminisse oportet decimo seculo exeunte, jam diu inter sanctos, Nesteutam nostrum, per Græcas ecclesias, & Orientem, relatum fuisse, & cultu religioso cultum: quandoquidem Basilii Porphyrogeniti Menologium de ipso tam claram memoriam agit: tum præterea nostræ Ephemerides hæ Ruthenæ a seculo duodecimo; ac demum hodiernum Menologium, quod 14. seculo per Nicephorum Callistum accuratius est concinnatum. Secundò advertendum est, Canonem esse opus sancti Germani, Patriarchæ Cpolis initio octavi seculi: nam Germanus secundus, & tertius sederunt 13. seculo, cum diu invaluerat ejus cultus, ut modo dictum. Germanus 2. sedit annos 17. ab anno 1221., Germanus 3. vix annum sedit, & depositus est anno 1262. Canonem autem illum esse S. Germani, apparet ex rubrica, ad Odem primam hujus diei; ubi dicitur. Ἕτερος κανὼν τοῦ ὁσίου· ποίημα Γερμανοῦ. *Hujus Canon Sancti confessoris, poema est Germani.* Nam sanctum neminem in his dicit, neque Johannem Damascenum, nec Methodium, nec Theophanem, nec Josephum; nec quemquam alium, dum eorum Canones alibi afferuntur

S. Germanus itaque in hoc Canone, nostrum Nesteutam dicit *Sanctum glorificatum in secula, cum angelis coram, pro nobis orare Cælorum Regem: ut pium in vita: ut impietatis persecutorem. A temperantia eum* laudans, *ab oratione, a misericordia in pauperes, a laboribus, & vigiliis. Imitatorem fuisse Apostolorum: Zelo Heliam, & Moysem imitatum: persecutum fuisse recto dogmate hæreses, Fide, Spe, Charitate nobis verba ostendisse vitæ. Ecclesiæ fuisse lumen & Magistrum: visum fuisse præconem pænitentiæ & Trinitatis: ac proinde orare pro omnibus, qui ejus hanc faciunt commemorationem.* Sane Photius in Epitome Simocattæ, eum etiam pro *Sancto* habuit nono seculo. Si ergo *Simocatta 7., Germanus 8.* celebrem & cultū indubie a 7. initiis (ante quod quadriennio ante defunctus erat) cum proprio Canone, in ejus laudes effunditur: si 9. *Photius*; si 10. *Basilii Meno-*

(1) Theodosius junior anno 425 prohibuerat omnia spectacula, non solum diebus festis Ecclesiæ, sed etiam in omnibus solennibus, & pietatis operibus dedicatis. Lege 5. Cod: Theodos: de spectaculis.

Menologium; si *nostræ Ruthenæ Tabulæ* 12.; si 14. *Nicephorus* Callistus in præsenti Græcorum Menologio; consequens est, ut Sanctus etiam a nobis haberi possit, qui semper ut Sanctus est habitus ab Ecclesia Orientali. Etiam Romæ modò, Neapoli, Venetiis, & alibi, ubicumque Græcus viget, & permittitur, Ritus de eo celebratur.

Qui plura de ipso quærit; adeat Theophylactum Simocattam, qui ferme æqualis septimo seculo, laceras vestes, refert, S. Johannis nostri, statim post mortem, ab Imperatore Mauritio habitas pro reliquiis, & servatas: & de quodam pecuniarum mutuo ei ab eodem Johanne, facto. Ibi plura; & minora his etiam apud Photium. Bailletius, aliique recentiores, de ipso nequidquam agunt. Menologium autem Basilii die ista, ita de eo scribit, ex Arcudii versione, quæ est ad manus, apud Ughellum:

Eodem die memoria Joannis Patriarchæ Cpolitani, cognomine Jejunatoris.

Joannes cognomine Jejunator natus est Cpoli, præfuitque eidem Ecclesiæ Justino, Verio (ita pro *Tiberio*) *& Mauritio Imperatoribus. Hic primo quidem statuariam artem exercuit; deinde ob multas, atque egregias animi dotes, Presb. renunciatus Urbis ipsius magnæ, multo magis virtutes excoluit. Pauperes enim summa prosecutus est benignitate, vir singulari lenitate, & misericordia: quippe qui ex alterius sollicitudine & calamitate; parem cum eo dolorem susciperet. Quare Deus illum multis mirabilibus factis insignem reddidit: Nam barbaræ gentes, ex Macedonia fugatæ* (1), *urbsque gravissima liberata peste: multique salus restituta fuit: plerique etiam pessimè habiti a cacodæmone, pristinam precibus Sancti Viri recuperarunt sanitatem. Reliquit orationes, animæ utilissimas, quales* (etiam) *magnus Johannes Chrysostomus conscripsit. Cum igitur populum suum Sanctè pieque pavisset; Sacramque Ecclesiam ad annos tredecim, menses quinque integerrime gubernasset, vixissetque ad summam senectutem; felicem ab omni laude, Deo restituit Spiritum; vir certe singularissimi, omnium rectè factorum, exempli.*

Porrò, si titulus Œcumenici, quem Johannes noster primus assumpsit, & post eum Cyriacus ejus successor, aliique Cpolitani sequiores Patriarchæ; ejus vitæ Sanctæ, & miraculosæ, dicat aliquis obstare, tanquam tumoris & superbiæ signum maximum: pace omnium, qui sic sentiant e Latinis; verbum est male sumptum, in latiori significatu; quo sensu nempe in Chalcedonensi sumitur, dum de S. Leone Papa loquitur. Hic est solus & vere *Œcumenicus* Patriarcha totius Orbis: in Johanne, Cyriaco, & sequioribus Patriarchis Cpolis, strictius sumptus est, pro Patriarcha *Œcumenico* totius Provinciæ Ponticę, Thracicę, & Asianę dumtaxat. Johannes noster qui Primatū Papę in Ecclesia universa cognovit, & fassus est; qui ab eodem B. Gregorio Magno, post ejus mortem impensè laudatus legitur, epistolarum libro 5. epist. 64. nihil officit quod ob hunc titulum male intellectum, a B. Gregorio est reprehensus, eodem libro cap. 15. 16. & 17. Diverso enim sensu, & simpliciter accipiebat illum Johannes, & sine typho alicuo superbiæ, qui humillimus erat Pontifex. Diverso & superbissimo Gregorius, tanquam titulo Antichristi. Pacatis inde animis, & terminis melius intellectis; titulus ille Cyriaco, & successoribus Cpolitanis Episcopis, ante & post schisma, semper, & sine errore, vel scandalo usque modò permissus est. Hæc autem habui pro Nesteuta.

DIE TERTIA.

Ruthenè: *Anthimu.*

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀνθίμου Ἐπισκόπου Νικομηδείας, *Sacrosancti Martyris Anthimi Episcopi Nicomediæ.*

COMMENTARIUS.

Adductus ad Maximianu m Aug., propositis ad terrorem, sub oculos instr umentis omnium tormentorum, constans, saxis in cervice contunditur, ignito ferro ei terebrantur tali, nudus volutatur in testis, & virgis cæditur: æneas ignitas crepidas patitur: alligatur rotæ: tandem capiti obtruncato nascuntur crines. Nihil hic tuti; præsertim in strue & fasce tot tormentorum. Menologium Basilii addit, virgas fuisse spineas; ad rotam facibus adustum: caput Nicomediæ servari, & quamquam mortui, capillos emisisse. Addit præterea, mota Diocletiani & Maximiani persecutione in Christianos, Anthimum se in montis cujusdam latebras abdidisse: quod maxime est verisimile. Sed Maximiano dein proditum, ejusque jussu comprehensum: & cum torqueretur, supervenisse Angelos Dei, qui interea, cruciatus ei & supplicia leniebant: quod additamentum est manifestum. Bailletius de nostro sancto agit die 27. Aprilis. Ubi vide quid sentiat de Actis græcolatine editis per Bollandum. Sane præter ea, quæ dat Eusebius Cæsariensis, reliqua sunt, vel incerta, vel commentitia. Adito & Pagium ad ann. 302. Tillemontium tom. 5. Fleuryum lib. 8.

EADEM DIE.

Ruthenè: *Prepodomne Theoctistu: Theoctisti confessoris.*

Græcè (sola rubrica, & Canone, & Acrostichide) Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοκτίστου, συνασκητοῦ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου. *S. P. N. Theoctisti, ascetæ una cum magno Euthymio.*

COMMENTARIUS.

Ex ejus Canone (qui est S. Theophanis) eruitur charismatum omnium decore ornatum, & miraculorum operatorem: vitæ tenore rigidum, irrigasse heremum suis lacrymis; suspiriis suos centuplicasse labores. Domuisse hinc carnem, fuisse terribilem in Dæmones, ut pote mente & anima purissimum. Floruisse Justitia, Fortitudine, & Prudentia: & inter orationes, jejunia, reliquasque virtutes; lætum, ad Dominum commigrasse.

DIE QUARTA.

Ruthenè: *Babilu: Babylæ.*

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα Ἐπισκόπου Ἀντιο-

(1) Ea vestigia historiæ ejus vitæ.

Ἀντιοχείας. *Sacrosancti Martyris Babylæ Episcopi Antiochem.*

COMMENTARIUS.

In rubrica Synaxarii additur post *Babylam*, Ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἁγίων τριῶν νηπίων, οἱ διὰ ξίφους ἐτελειώθησαν: *Archiepiscopi Antiochiæ Magnæ, & trium Sanctorum puerorum Sociorum ejus, qui una gladio sunt consummati.*

Numerianum Imperatorem ab ingressu Ecclesiæ dicitur prohibuisse, *eo quod Persarum Regis filium, datum obsidem occidisset.* Eadem narrat Chrysostomus. Chronicon Paschale; *quod tutor puerum Gordiani Imperatorem* occiderat, ut regnaret. Aliam Basilii Menologium affert causam, nempe, *quod esset cultor Idolorum.* Idcircò catenis vinctum, & ita in *pompa ductum* (*per civitatem*, addit M. Basilii) & cum tribus pueris capite obtruncatum. Totidem ferme græca. Menol. Basilii in fine addit: *Et a Christianis sepultus est extra urbem, una cum ei circumpositis catenis.* Quod ex Homilia Chrysostomi, de S. Babyla in gentiles tomo 1. pag. 669. & 670. sumptum est.

Eadem die in Græcorum Menologio, agitur de alio Sancto Babyla, *qui* ἐν Ἀντιοχείᾳ διδάσκαλος, σὺν τοῖς ὑπ' αὐτῷ ὀγδοήκοντα τέσσαρσι παισί, ξίφει τελειοῦται: *Antiochiæ ludi magister, cum octoginta quatuor pueris discipulis ejus, gladio obtruncatur.* Ejusque synaxarium ista habet: Maximiano Imperatore Nicomediæ posito defertur hic Babylas, quod senex in crypta quadam docet pueros Deos spernere, adorare *Crucifixum.* Comprehenditur, & cum pueris ad Imp. adducitur. Ipse post dira verbera, clauditur in carcere: adductos pueros 84. una cum femellis, Maximianus blanditiis avertere a Deo studet; & quod illi silent, ex ipsis decem ætate majores excerpit; qui interrogati, & promissis varie tentati, tacent adhuc: solum Ammonius & Donatus, respondent uti debent, & verberantur. Tum conversus Imp. ad alios, idem dicunt, & eadem fortiter patiuntur: quamobrem omnes carceri mancipantur, & fame affliguntur. Cum magistro sequenti die reproducuntur, & ob constantiam in fide, omnes gladio condemnantur. Demum a fidelibus noctu eorum corpora in onerariam navem illata, Byzantium extra mœnia (ubi modò Monasterium est Chora dictum) in tribus loculis sunt deposita. Ex hac officina reor & ego acta hæc prodiisse: & pro Babyla Episcopo & tribus pueris factus Babylas alius, sed ludi magister etiam Antiochiæ, & discipuli pueri & puellæ octoginta quatuor, sub Maximiano scilicet; ut diversus & alius ab illo Numeriani videretur. Menologium Basilii hos non habet, & jure merito. Ea autem non rejicit Tillemontius.

Post Eusebium Cæsariensem libro 6. cap. 34. & 39., nemo veriùs & solidius de Babyla Episcopo, & Martyre est locutus, quam Tillemontius tom. 2. Hist. imper., & tom. 3. Hist. Ecclesiæ pag. 409. & Bailletius die 24. Januarii. In his pro *Numeriano*, *Philippus* est Imp., cui Babylas resistit; & Decius Imp., sub quo solus sine pueris Babylas dicitur martyrium pertulisse. Quanta inversio, quantæ fabulæ & confusio! Quis credat 84. teneros pueros & puellas, a truculento quovis Principe, & immani, & macerari, et una die, & ex eadem causa neci datos, quin ut oves jugulatos; quos carceris fœditate, & penuria, blanditiisque, vel suis, vel parentum, affiniumque, vincere tractu temporis sperasset? Si pro Antiochia Nicomediam (quod advertit etiam Tillemontius) reponas; si tres, vel quatuor tantum dicas, demptis aliis octoginta; credam magistrum illum homonymum esse martyrem sub Galerio Maximiano, post motam persecutionem anno 303., cum tribus illis pueris, vel quatuor, quos Babylæ Episcopi (etiam Chrysostomus, Theodoretus, Philostorgius, & Meletius Mopsuvestenus Episcopus an. 432. circiter) socios faciunt in martyrio. *Numerianus* equidem Imp. ex qualibuscumque actis, est expungendus, testibus Chrysostomo, & Philostorgio.

EADEM DIE.

Ruthenè: *Moyses Mosis.*

Græcè: Τοῦ ἁγίου καὶ θεόπτου Μωυσέως τοῦ προφήτου. *Sancti, & qui Deum vidit, Mosis prophetæ.*

COMMENTARIUS.

Ex Scriptura, omnia; sed adjecta temporis nota, qua præcessisse, ait, adventum Christi, annos 1483.. quod adstruit etiam Basilii Menologium. De eo Bailletius agit hac die in sanctis veteris Testamenti.

DIE QUINTA.

Ruthene: *Zacharia Zachariæ.*

Græcè: Τοῦ ἁγίου προφήτου Ζαχαρίου τοῦ πατρὸς τοῦ προδρόμου: *Sancti Zachariæ Prophetæ, Patris præcursoris.*

COMMENTARIUS.

Dum liberè prædicat Deiparam, matrem simul & Virginem, & a loco, in quo in Templo Virgines consistebant, ne egrederetur, jubet (Menol. Basilii hæc non habet) & quod tempore necis infantium innocentium, ejus filius Johannes, in quodam specu trans Jordanem a matre occultatus sua (Menol. Basilii addit: *sexto mense ab eius nativitate*) in medio altaris Sacrificii, jussu Herodis, a Judæis occisus dicitur. Fabulam jamdiu hæc B. Hieronymus dixit, etsi absque examine recepta, ab Origene, & a S. Petro Martyre & Patriarcha Alexandrino, a S. Basilio Magno, S. Gregorio Nysseno, Cyrillo Alexandrino, & Theodoreto. Bailletius etiam sequitur Hieronymum. In commentitiis & apocryphis actis posita, in libro *de Infantia Salvatoris* adhuc leguntur.

DIE SEXTA.

Ruthenè: *Ciudo Archangelu miraculum Archangeli.*

Græcè: Ἡ ἀνάμνησις τοῦ γεγονότος θαύματος ἐν Κολοσσαῖς, ἤτοι Χώναις (τῆς Φρυγίας, addit rubrica Synaxarii) παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. *Commemoratio miraculi facti Colossis, seu Conis (Phrygiæ) ab Archangelo Michaële.*

COM-

COMMENTARIUS.

Invidia commoti quidam Hellenizantes, ob miracula, quæ in Templo Archistrategi Cœlestis militiæ *Michaelis fiebant, vicinum fluvium in Templum vertere dum volunt, ut populum & Archippum ibi manentem perderent; Sanctus Archippo apparet, atque ut confidat jubet. Percutit virga petram, in qua transitum facit flumini, ut cernitur usque ad præsens.* Hac ad verbum Menologium Græcorum narrat: sed meram fabulam. Magna diversitate, Menol. Basilii, eadem ita scribit: *Chonis, olim Colossis, vir pius Archippus nomine habitabat; quo loci, aquæ Michaëlis Archangeli enarrant opera. Per hanc aquam, mirabilia gerebantur; & ipse idcircò multos convertebat. Ethnici ægre ferentes tot miranda, immani rabie in Archippum & aquam illam sanctam, coactis innumeris; duo magna flumina in unum corrivant, & eò dirigunt; ut Templum, & aquam perdant, & Archippum. Ut sentit Archippus murmur torrentis aquæ, invocat Michaëlem, qui statim virga petram percutit, & repentino petræ hiatu, aquas obruit: & ex eo tempore locus ille dictus est Chonæ.* Hoc est *infundibulum*, quod eo aquæ omnes influxerunt. Ridenda fabula: & mirum dictu! S. Michaelis apparitionum nulla, fabulis non obruitur. Nostræ sese invicem destruunt. Bailletius die 29. Septembris de his agit, quæ tamen respuit, tanquam è Metaphraste, & nata, quo tempore Colossæ, Chone jam diu dicebantur: nempe post Theodoretum, & quintum seculum.

DIE SEPTIMA,

Ruthenè: *Mucenic Sozontu martyris Sozontis.*
Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σώζοντος, *Sancti Martyris Sozontis.*

COMMENTARIUS,

Ex Lycaonia (Lyciam dicit Menol. Basilii) oriondus, & pastor ovium, audito Verbo Dei, fit Christianus; & valedicto ovibus & parentibus, ingressusque Idolorum Templum, auream Idoli dexteram (quod ex argento & auro conflatom erat) avellit, & pretium dat pauperibus; vel ut ait Menol. Basilii, contritam pauperibus divisit. Quod autem multos pro se capi suspicit, sese prodit, & comprehenditur. Maximus Præses eum jubet acriter verberari; crepidis ferreis indui, & ut ambulet, vapulare: donec appareat ossa; & in hoc tormento Spiritum Deo *reddit*, Menologium Basilii, in principio addit: *Cum aliquando in quercum ingentem incidisset, apud quam erat aqua; appendissetque de arbore tres sagittas & arcum, sui ipsius monimenta; is locus precibus Sancti viri, divinarum curationum munus accepit. Docebat autem Ethnicos & baptizabat, in nomine Patris &c.* Et in fine post *crepidas: Deinde suspensus ex arbore, ad necem usque cæsus est, atque ejus corpus in caminum ignis injectum est.* Pictura ostendit suspensum inverso capite.

Baronius in Martyrologio ad hanc diem dicit: *Pompejopoli in Cilicia, Sancti Sozontis Martyris, qui sub Maximiano Imperatore, in ignem injectus, reddidit spiritum.* Et in notis: *Ejus acta quæ pluribus prosecutus est Metaphrastes, exstant apud Lipomanum tomo 6., & Surium tomo 5. De Pompejopoli, de qua hic agitur, scribit Dio libro* 36. Pompejopolis equidem est in *Cilicia*: ex qua *Lyciam*, fecit Menol. Basilii, *Lycaoniam* Menol. Græcorum. Si acta legas; fatales ibi Metaphrastis sentias manus: adeo spiritus fictionis, & amor fabulæ, proprii evaserant Græcæ gentis. Impura minus sunt ea, quæ Menologium Græcorum habet. Bailletius nullibi de hoc martyre. *Maximus* autem *Præses* melius putem dicitur, quam *Maximianus Imperator*, in Actis istis.

DIE OCTAVA.

Ruthenè: *Rozdestro Presviatia Bogorodici.*

Græcè: Τὸ γενέσιον τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. *Nativitas Sanctissimæ Reginæ nostræ, Deiparæ, & semper Virginis Mariæ.*

COMMENTARIUS.

Joachim philotheus, oriundus ex Regia Tribu David, sua Deo duplicia offerebat. Carens filiis, ipse in monte, Anna conjux in horto, orant cum lacrymis; & sanctissimam oratione obtinent Virginem. Ex eadem Tribu erat Anna. Vigesimus secundus a David & Salomone est Matthan, qui duxit Mariam ex Tribu Juda, & genuit Jacob fratrem Josephi fabri, & tres filias, Mariam, Soben, & Annam. Maria genuit Salomem obstetricem; Jobe genuit Elisabet; Anna genuit Deiparam. Hoc pacto Maria Virgo, erat ex Matthan, & Maria uxore ejus: Elisabet, & Salome fuerunt consobrinæ Annæ, matteteræ verò Deiparæ. Cuncta ex actis apocryphis. Ex eodem fæculento fonte, eadem in Menologio Basilii, etsi brevius, derivata etiam in Synaxarium diei sequentis; qua de Joacim & Anna agitur, Bailletius hac die refert Molanum & Bollandum, qui veram hujus festi rationem habent: independentem utique ab his Actis: Datque monitum, quod Fulbertus Carnotensis tradit, rejectum a SS. Patribus, ut apocryphum, librum *de Nativitate Virginis*, tributum modò S. Cyrillo Alexandrino, modò S. Jacobo Hierosolymitano Episcopis. Ita & liber alius ejusdem farinæ, quem impostor *Seleucus*, sub Matthæi Apostoli nomine, venditavit. Nec equidem meliora, larva S. Melitonis Sardensis Episcopi est operata, in libro *De infantia Salvatoris*. Ea namque, Sancta Ecclesia non adoptat; & forsan, eorum ne quidam nomine usa esset; nisi vel Anonymos semper ipsos, vel sub aliquo alio eos nomine nuncupare, ob ignorantiam rerum, verùmque nominum, cogeretur.

DIE NONA.

Ruthenè: *Joacim, Anna.*
Græcè: Ἡ σύναξις τῶν δικαίων Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης. *Synaxis justorum Joacim & Annæ.*

COMMENTARIUS.

Synaxin hanc celebramus ob nativitatem ex eis Beatæ Virginis. Cæterum eorum dormitionem, die 25 Julii celebramus. Totidem Menologium Græcorum. Non quod emortualem eorum diem quisque noverit,

sed

sed ut emortualem eorum diem, alicui die affigerent colerentque.

EADEM DIE.

Ruthenè: *Severianu: Severiani.*

Græce: Ὁ ἅγιος Σεβηριανὸς λίθον παρὰ τοὺς πόδας φέρων, καὶ ἐπὶ τοῦ τείχους εἰς τὸν ἀέρα κρεμασθεὶς τελειοῦται. *Sanctus Severianus saxo pedibus alligato, & ex mœnibus in aërem suspensus, consummatur.*

COMMENTARIUS.

Sub Licinio Imperatore *& Lysia Duce* (limitaneo) *Sebastenus Senator, comprehensus ut Christianus, quòd quadraginta illos martyres, ad agonem fortiter ferendum hortatus esset; e mœnibus suspenditur, & maximo lapide pedibus alligato, oneratus, spiritum Deo reddit.* Haud plura, & quidem vera. Menologium Basilii non *Senatorem*, sed *militem* eum dicit (& est verisimilius) taureis cæsum, pexum fuisse latera, & adustum; & hinc suspensum mœnibus. Hæc tormenta ut plurimum quæstionibus miscebantur; verbera, ungues, faces, proinde credibile est, etiam cum Severiano præmissa esse.

DIE DECIMA.

Ruthenè: *Mucenic Minodora, Mitrodora, Nimphodora.*

Græce: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μηνοδώρας, Μητροδώρας, καὶ Νυμφοδώρας. *Sanctarum martyrum Menodoræ, Metrodoræ, & Nymphodoræ.*

COMMENTARIUS.

Brevissimum Synaxarium. *Sorores germanæ, & ab exeuntibus Thermas in Pythiis, ad duo millia passuum habitantes, delatæ Frontoni Præsidi Regionis, & acriter cruciatæ, suas Deo animas tradiderunt.* Ex tot paucis, de genuitate, vel falsitate Actorum judicium ferri non posset; ni suppetias veniret Menologium Basilii, quod hac eadem die In Bithynia natas, ait, & in Pythiis, ubi calidæ manant aquæ, ad eas Thermas habitasse. Ad hæc, quod Imperante Maximiano, summa pietate præditæ, & Christum Ethnicis prædicantes, correptæ a Regionis Præside; Menodoræ natu maximæ, post virgas contracta crura: Sorores membratim ferreis contusæ virgis. Consummato martyrio; omnes sepultæ prope calidas illas aquas, multis restituunt sanitatem. licet earum præsentia, salubres illæ aquæ, sanctificatæ veluti proficuæ magis experiuntur. Acta vera: sed *Præses* ille *Fronto*, *Proconsul Bithyniæ*, verti debet.

DIE UNDECIMA.

Ruthenè: *Prepodomne Theodora.*

Græcè: Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Θεοδώρας, τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ: *Sanctæ Matris nostræ Theodoræ Alexandrinæ.*

COMMENTARIUS.

Nostræ Ruthenè Tabulæ, ut & illæ Papebrochii Propylęo præfixæ Maij, decipiunt hic lectorem, & causa sunt earum amanuenses. Habent enim Πρ. Πρεποδόμη, idest *Confessoris*, quæ vox pro maribus tantum Sanctis adhibetur. Ast non de *Theodoro* hic agitur *Confessore*, sed de adultera & pœnitente Alexandrina Theodora. Rectè igitur Græci in Basilii, & Græcorum Menologio dicunt, *Sanctæ matris nostræ Theodoræ Alexandrinæ*. His monitis, venio ad ejus gesta, quæ sunt illa celeberrima S. Theodoræ pœnitentis, in quadraginta versibus Jambicis dodecasyllabis (loco Synaxarii) apposita in Menologio Græcorum. Eadem habet Menol. Basilii: quod *sub Zenone Imp.*, & quinto seculo hæc accidisse ait.

Bailletius hac die purum putum hæc fœtum dicit Metaphrastis, sub paribus Actis S. Marinæ (de qua 17. Julii) efformatum. Vixerit autem oportet ante Marinam (quæ seculo octavo figitur), & ante octavum seculum nostra; & ejus Acta (vel fabulæ) sint etiam anteriora. Sanctus enim Ignatius Patriarcha Cpolis medio nono seculo, scripsit Canonem Theodoræ, (qui adhuc canitur in hoc festo) quinquaginta circiter annos ante Metaphrastem. Ex quo Canone eruitur, *fuisse peccatricem, hinc pœnitentem, & sub viri habitu egisse monachum usque ad obitum; quo tempore, dum ejus corpus de more lotum fuit, mulier detecta est. Jejuniis assiduis domuisse carnem: Silvestres herbas pro cibo, marinam aquam pro potu adhibuisse: Solis ardorem, rigorem noctis sustinuisse: Floruisse virtutibus, humilitate, obedientia, & dono lacrymarum: educasse puerum pro filio, ei per calumniam a meretrice additum: Deo interim egisse gratias: Sanasse attritum a fera bestia: & bestiam ipsam oratione enecasse: Alium occisum gladio, suscitasse: Lacum siccum oratione sua, aqua replevisse.* Hæc evenerint equidem. & sint scripta ante Ignatium, septimo seculo, vel octavo. Quid ergo commune cum Metaphraste, qui post 200. annos, ut minus, ea recudit?

Mihi autem, (ut liberè aperiam quid hîc sentio) mihi, inquam, fundus Marinianorum (etsi illa dicatur Virgo) hæc Acta sunt Theodoræ; & Theodoræ Alexandrinæ, primaria illa Mariæ Ægyptiacæ, Alexandrinæ pariter peccatricis, etsi non monachi, descripta tamquam a Cosma Monacho. Plasten credo quemdam Johannem Monachum, virum zelo ductum inordinato & præ postero, medio sexto seculo: ex cujus officina, Joasaphatus, Onuphrius, alii ejusmodi pii *Romanenses* Mythici, etiam de Monialibus prodierunt: qui Orbem, credentem omnia flagitarent.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè: *Autonomu.*

Græce: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Αὐτονόμου: *Sancti Martyris Autonomi.*

COMMENTARIUS.

Antonomus sub Diocletiano relicta Italia, venit in Bithyniam; & quod ibi multos, in Christum fidem docebat, ab Idololatris, lignis & lapidibus consummatur. Menologium Græcorum hæc tantum habet: ex quibus habeas Acta vera. Menologium verò Basilii, quod nonnihil illuminat, habet tenebras. *Autonomus enim persecutionem Diocletiani declinans, venit in Bithyniam ex Italia; ubi a Cornelio exce-*

receptus domi suæ, Michaëli Archangelo Templum excitat, in quo Episcopum, Cornelium illum ordinat. Prædicat Claudiopoli: tum reversus ad Cornelium, dum in Templo Archangeli sacra celebrat mysteria, Ethnici irruentes, fideles in fugam vertunt, ipsumque ad altare crudeliter trucidant. Quis hanc Augiam expurget? An Autonomus fuit Episcopus, quin Apostolus alius, qui per orbem Episcopos ordinaret? Et Templum Archangelo Michaëli sub Diocletiano in Ethnica Civitate? Cornelius equidem non aliunde succurrit fabulæ, quam a vicinia sequentis diei, in qua de eo agitur, bonum farcimen factus fabulæ. Incerta ergo, & fortasse conficta omnia, cæco seculo; tantumque sit verum, *Autonomum ex Italia in Bithyniam sub Diocletiano fugisse & ibi ad altare, quod forsan erat presbyter, esse occisum*. In qua urbe? Dicant Acta hæc preciosa, vel quis divinet, Ego Dauvus sum, non Oedipus: nec res magni refert.

DIE DECIMATERTIA,

Ruthenè: *Cornelii.*

Græcè: Τοῦ ἁγίου Κορνηλίου ἑκατοντάρχου: *Sancti Cornelii Centurionis.*

Cuncta vera ex Actis Apostolorum: falsa alia & commentitia, *ordinatum Episcopum urbis Scepseos in Mysia*, sub Archiepiscopo Cyziceno, *cives omnes ex Idololatris*, reddidisse Christianos, etiam archontem ejus. Alii eum dicunt Episcopum Cæsareæ in Palæstina; alii Episcopum Troadis, quæ urbs & Episcopalis Phrygiæ. Quæ omnia conficta a Civibus harum urbium. Cives enim, ejusmodi sibi semper adblandiuntur. Bailletius cum Latinis, de nostro Centurione secunda Februarii agit die.

DIE DECIMAQUARTA,

Ruthenè: Budzechénie Ustiágo Cresta. *Exaltatio Sanctæ Crucis.*

Græcè: Ἡ παγκόσμιος ὕψωσις τοῦ τιμίου, καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ. *Ornatissima Exaltatio pretiosæ & vivificæ Crucis.*

Luculenter de his Tillemontius, Pagius, Bailletius, post Patres a quarto seculo. Præstat autem etiam nosse, quæ in Menologiis Basilii & Nicephori dicunt Græci. Constantinus Magnus (inquit illud Nicephori) antequam toto Imperio potiretur, bellum gessit *Romæ* (ut quidam Historicorum volunt) *cum Magnentio*; ut alii, *ad Danubium contra Scythas*. Is hostium majorem suo exercitum conspicatus, dum pavet, ipso meridie signum Crucis compactum stellis cernit, his latinis literis item ex stellis; *In hoc vince*: jubetque signum ejusmodi, ex auro sibi conflari, & ante exercitum duci in hostes. Vincit; hinc credit, & cum matre baptismum suscipit: Καὶ τῷ εἰς χριστὸν βαπτίσματι τυχὼν, μετὰ τῆς οἰκείας μητρὸς, vel, ut ait Menologium Basilii: Καὶ βαπτισθεὶς σὺν τῇ μητρὶ Ἑλένῃ: *Et in Christum baptismate inædificatus, & cum matre Helena baptizatus*. Mitto alia, quæ sunt nota, Nuperus editor Menol. Basilii, re dissimulata, & contra fidem Textus, pro *Magnentio* vertit *Maxentium*; quod non laudo. Idem Menologium, crucem *nocte* visam, ait, non die ἐν τῇ νυκτὶ literas solas constasse ex stellis (δι' ἀστέρων), crucem verò ex luce. Inventam Crucem ab Helena, prodente locum *Cyriaco Judæo* (qui *Judas* aliis nuncupatur) Christiano postea & Episcopo. Nos alibi de Constantino Magno, apparitionibus ejus, baptismo, & aliis, luculentissimo separato opere, verba facimus: nec de falsis Cyriaci actis, operæ pretium ducimus hic tractare.

Bailletius hac die, nihil de Inventione, sed de jactura Crucis, ejusque reperatione sub Heraclio Imp. agi ait; ex his, quæ colligit ex Actis S. Anastasii Persæ, Chronico Paschali, Theophane, Suida, Cedreno, & Homiliis Antiochi Monachi Palæstinæ. Verum antiquius, hac die agebatur festum Inventionis; postmodum verò a septimo illo seculo, (potius ab octavo) hæc dies addicta fuit Exaltationi Crucis sub Heraclio, & Inventio in mensem Majum rejecta est.

DIE DECIMAQUINTA,

Ruthenè: Mucenic Nicita: *Nicetæ Martyris.*

Græce: Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Νικήτα. *Magni Martyris Sancti Nicetæ.*

Barbarus gente, ut Gotthus, genere tamen illustris & dives, sub Costantino Magno, trans Istrum, nil commune cum barbaris habuit; sed cum piissimis quibusvis. Ab Athanarico gentis Principe comprehensus, & cruciatus ob Christi fidem, igne Martyrium fecit, De S. Saba Gottho eadem ferme, hæc Menologia, die 12. Aprilis narrant alibi. Acta corrupta dicit Bailletius a Metaphraste. Basilii Menologium, a Theophilo Gotthiæ totius Episcopo, fidem edoctum scribit: Silet Athanaricum. A Gotthis duos sibi creatos Principes; quorum alter Fritigernus stat a Romanis, æmulumque vincit Athanaricum; in cujus ditione vigebat religio Christiana; ibi & Nicetam prædicasse. Post Imperatoris verò, & Romanorum recessum, prævaluisse denuo Athanaricum, qui Romanorum odio, Christianos est persecutus, & Nicetam post multos & varios cruciatus, igni tradidit. Sub *Constantino* Magno hęc gesta esse falsum est: quæ anno 370. sisti debebant, & sub Valente, qui debellavit Athanaricum. *Nobilem* fuisse & *divitem* credi potest: a Teophilo verò Gotthiæ Episcopo conversum esse, fieri non potest: is enim Nicenę Synodo anno 325. sedit. Si autem id admittas, senem nimium Nicetam, martyrium consummasse tenendum est. Severa proinde nimium Bailletii est censura. Metaphrastes enim ut plurimum lingua sui temporis extulit acta Martyrum, & si quæ additio in actis illis, est antiquior ejus ævo. Reapse Nicetę Canonem scribit S. Theophanes Acrostichum nono seculo, nec alia de eo canit.

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè: *Euphimii. Euphemiæ.*

Græce: Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος καὶ πανευφήμου Εὐφημίας: *Magnæ & celeberrimæ Martyris S. Euphemiæ.*

Sub

Sub Diocletiano ob fidem in Christum, igne, rota, aliisque machinis cruciata, ac Leonibus exposita, & ex omnibus Dei gratia incolumis, in Theatro animam Deo reddit. Ad verbum ferme brevissimum Synaxarium. Ex actis antiquioribus Metaphraste, sed imputis maxime, & commentitiis: quibus nomen (vel manus) etiam Metaphrastis, magno apud eruditos est præjudicio. Vide illa apud Lipomanum & Surium: & sequere (post S. Asterium Episcopum quarto seculo Amasenum, in Auctario Bibliothecæ Patrum per Combefisium) Tillemontium tomo 5. Eccl., Ruinartium in Sinceris, & Bailletium in SS. Vitis die illa. Chalcedone autem passa est ignem, ubi & nata; sub Diocletiano, & Prisco Proconsule Bithyniæ.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè: *Sophii. Viri. Nadasti. Lubò: Sophiæ. Fidei. Spei, & Charitatis.*

Græce: *Τῆς ἁγίας μάρτυρος Σοφίας, καὶ τῶν τριῶν θυγατέρων αὐτῆς.*

COMMENTARIUS.

Hæ Italæ, sub Diocletiano passæ sunt. Productæ Fidei annorum 12. virgisque cæsæ, mammillæ præciduntur & pro sanguine fluit lac. Projicitur in ignem, & inde incolumis, capite obtruncatur. Spes annorum decem, taureis cæditur, in ignem mittitur, in sublime rapta pectitur; tum injicitur in lebetem, semper tamen incolumis tandem decollatur. Agapes (seu Charitas) annorum novem, ipsa quoque nudata & palo suspensa scalptaque; quod incolumis permanet, ibidem obtruncatur. Earum mater Sophia, post tres dies, earum sepulchro provoluta, animam *Deo reddit*. Quid adhuc ergo, Menologium Basilij, matrem etiam dicit *martyrem*? Idem Menologium (post usuardum) ait sub Adriano Imp. Sophiam cum filiabus profectam Romam, & occulte ab Urbis Episcopo baptizatas: Charitatem in fornacem injectam, sed incolumem inde eductam, gladio obtruncatam. Acta, quæ sunt apud Membrisium suriumque, tornata ait Bailletius a Metaphraste, proinde nullius fidei: præsertim quæ a quodam Joh. Mediolanensi, tamquam a suppare & oculato teste martyrij, commentis scatent, & penitus ficta sunt. Agape in Menol. Basilij, injicitur in fornacem, & ex ea incolumis, gladio percutitur. Chronicon Ecchellens Orientale 8. seculo Sophiam & filias sub Adriano & Antonino, tempore Eumenij Episcopi Alexandrini, martyrium passas tradit.

DIE DECIMAOCTAVA.

Ruthene: *Eumenij*. Eumenij.

Τοῦ ὁσίου, πατρὸς ἡμῶν Εὐμενίου Ἐπισκόπου Γορτύνης, τοῦ θαυματουργοῦ. S. Patris nostri Eumenij Episcopi Gortynæ Thaumaturgi.

A pueritia humillimus, Episcopus fit Gortynæ terribilem draconem in se irruentem lampadibus comburit. Venit Romam: floret signis & portentis: hinc pergit in Thebaidem, curatque se occulere; sed statim agnitus est. Moritur prope Thebas & pueri Thebeorum, patriæ & suo ovili, ejus corpus remittunt. *οἱ δὲ παῖδες τῶν Θηβαίων τῇ πατρίδι καὶ ποίμνῃ, τὸ τούτου σκῆνος παραπέμπουσι. Ῥάξος ὄνομα τῷ τόπῳ, ὅπου καὶ Κυρίλλου τὸ σεπτὸν κατέχει σῶμα. Raxus loco est nomen, quæ & Cyrilli venerabile habet corpus.* Cyrilli nempe, Episcopi item Gortynæ. Ita M. Græcorum; sed illud Basilii, toto cælo ab his aberrat. De Dracone, & itineribus verbum nullum. Dives facultates suas in pauperes erogavit; ipse omnes vitæ suæ dies in jejuniis, & orationibus transigebat: gaudebat cum gaudentibus, flebat cum flentibus: oculosque semper lacrymis conspersos circumferebat. Obtrectationibus adversus quemvis aures nemini accommodabat. Ob hæc a Clero & populo electus Episcopus, sedit annos multos, multosque populos, quæ ad regnum Cælorum pertinent, docuit: miraculis in vita, & post mortem gloriosus. Quid hic *de sepulto ad Raxum, ubi & Cyrilli corpus sepultum*? de quo die 9. Julii festum agitur. Vide alia apud Bailletium. Canonem Eumenij acrostichon, nono seculo scripsit S. Joseph Hymnographus, in quo eum ut Episcopum Gortynæ in Creta insula & iis ornatum virtutibus, de quibus supra, M. Basilii de Dracone appellat, ita canit Ode 4. Trop. 3. *χάσμα μέγα τοῦ δράκοντος τῶν προστυχῶν ἐνέπρησας λαμπάσι, κατὰ σοῦ ὁρμήσαντος ἱερώτατε.* De itineribus Romano, & in Thebaide n, Ode 5. Trop. 3. *Οἷα πυρσὸς ἐπιστάς, Ῥώμην φωτίζεις ἐκτελῶν θαύματα.* Od. 7. Trop. 2. *Ἡ Ῥώμη τῶν σῶν ἀπολαύσασα καλῶν, δῶρον ποθούμενον τῇ Θηβαΐδι μὴ βουλόμενον, πάτερ ἐκπέμπει Εὐμένιε· ἔνθα γεγονὼς ἀνατέλλεις τοῦ αὐχμοῦ τὴν κατάραν, τῇ ἐπομβρίᾳ τῶν σεπτῶν εὐχῶν σου, ὅσιε.* De pueris Thebæis Od. 8. Trop. 2. *Ἀπομακαρίσαντες τῶν σῶν, οὐδαμῶς πάτερ καλῶν, παῖδες Θηβαίων, τῇ πατρίδι καὶ ποίμνῃ τὴν ἱερὰν σου σορὸν, αἰσίως κρατύναντες πέμπουσι, ἐν ᾗ ἐπαναβλύζει θαυμάτων βρύει χάρις.*

Acrostichis illa hæc est. *Εὐχαῖς δίδου μοι Χριστὸν ἵλεων, Μάκαρ, Ἰωσήφ. Orationibus* tuis, o beate fac mihi Josepho clementem Christum. Quod nos volo, est; si qua sit fabula in his actis, anteriorem esse octavo forte seculo, certe nono.

DIE DECIMANONA.

Ruthene: Trophimu. Sabbatiu. Dorimedent. Trophimi. Sabbatii, Dorimedontos.

Græce: *Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος. Sanctorum martyrum Trophimi, Sabbatii, & Dorymedontis.*

Sub Probo Imp. Sabbatius Antiochiæ sistitur Vicario (Βικαρίῳ) per quem immaniter cæsus, & carceri constrictus, in tormentis emittit spiritum. Trophinus crepidis ferreis indutus, & missus Synadam exsul cum Dorymedonte, ibi multa passus, una cum ipso capite obtruncatur. Hæc ait, & non plura Synaxarium. Canon eorum, est etiam S. Josephi Hymnographi, nempe illud: *Τρίφωτον ὑμνῶ Μαρτύρων διαγίαν Ἰωσήφ.*

DIE VIGESIMA.

Ruthenè. Eustatii. Tatiana.

Græce: Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου, καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ. *Sancti magni Martyris Eustathii, & Sociorum ejus*. Canon ejus scribitur a Theophane.

COMMENTARIUS.

Acta notiora sunt, quam ut hic referantur. Sed etiam ea, quæ Combefisius gr. lat. vulgavit efficta sunt; etsi ab quinto seculo ea vigeant. Miscuit otiosus author, Jobi fata, & Pauli Apostoli in uno Martyre: & nomina forte ipsa, e re conficta sunt: ut illud *Eustathii*. Uxor est *Tatiana*. Filiorum in Synaxario nomina reticentur. Reapse in Echo secundo, *Eustathius* dicitur alter *Job*, alter *Paulus*. Putem ergo, ni fallor, Tragœdiam fuisse Apollinaris, patris ..... Episcopi Laodiceni, ante .... a quarto seculo hinc soluta oratione circumlatam. Vide Fabricium lib.5. Bibliothecæ Græcæ. Nec Theophanes in suo Canone canit alia. In rubrica Synaxarii, Tatiana solum dicitur *Theopista*; & filii *Agapius*, & *Theopistus*. Num *Tatianam* author, nuncupat *Theopistam*; & *Placidam* virum prius dictum, voluit dicere *Eustathium*? Et num idem dicendum de nominibus filiorum? Ita sane. Menologium Basilii habet eadem, idque insinuat. Sed *Tatianæ* nomen venit ex Metaphraste. Nos longam exaravimus dissertationem de hoc martyrio. quæ præsto est ut edatur: in qua historiam diligentissime prosequimur, & qui sub his larvis lateant, cum eruditis communicamus.

DIE VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Codratu.

Græce: Τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Κοδράτου, τοῦ ἐν Μαγνησίᾳ. *Sancti Apostoli Quadrati, qui est Magnesiæ*.

COMMENTARIUS.

Antiquus & Polybistor iste, *Athenis*, & *Magnesiæ*, verbum Domini prædicavit. *Ex Athenis ejus Episcopatu* (τῆς αὐτοῦ πόλεως) ab Ethnicis eductus; post multa tormenta, *lapides*, *& ignem*; tandem sub *Hadriano* (Αἰλίου) *Aelii Filio*, coronam martyrii suscepit. Menol. Basilii silet figurata; & ex conflictu apparet falsitas. Ait namque: Urbis Magnesiæ Episcopus, orta persecutione Decii, Magnesia proficiscitur Nicomediam, martyribus adjuvandis. Comprehensus vero a Procos. Cæsaream ad Decium adducitur. Ibique ex tormentis omnibus, & ab igne incolumis, obtruncatur. Sub *Decio & Valeriano* M. hoc Basilii figit martyrium ejus. De eo nil habet Bailletius toto opere: & de Quadrato *Presbytero*, die decima agit Martii.

In Menologio Græcorum hac die agitur etiam de Jona Propheta, & de Jona Sabbaita (M. Bas. die sequenti, addit, *Presbytero*) patre *Theodoriti* illius celeberrimi & fratris *Theophanis*, auctorum sub Theophilo Iconomacho Imp. ob Sanctorum Imagines tanta sunt passi. In Menol. Basilii qui legitur *sub Leone Caballino*: quod item verum.

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Mucenic. Phoca.

Græce: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Φωκᾶ. *Sacrosancti martyris Phocæ*. Canon ejus est S. Josephi hymnographi.

COMMENTARIUS.

Filius Pamphili & Mariæ prope Sinopem (Menol. Basilii silet parentes, ait tantum *natum Sinope*) ab infantia miraculosus; a Columba, quæ capiti ejus insedit (Menol. Basilii addit *per somnium*) & coronam imposuit; & humana voce dixit: *calix κεκέρασται, mixtus est, & illum oportet bibere*; martyrium sustinendum sibi præsensit. Sub Trajano patitur; *gladio, igne*, ξίφει, πυρὶ, consummatus. Menol. Basilii ait, Phocam ante Episcopatum, profectum esse Amaseam & Asbrisum: & Columbam ei per somnium porrexisse coronam, his verbis tantum: *Accipe Phoca, finis tui Symbolum*. Post multa denique tormenta, abscisso capite, in ignem conjectum esse.

Eadem die in Menol. Græcorum agitur Τοῦ ἁγίου Φωκᾶ τοῦ κηπουροῦ. *Sancti Phocæ hortulani*. In Synaxario sequenti, & in Synaxario, dicitur *martyr*. Bailletius de eo agit die 14. Julii; & idem Menol. iterum die 23. Julii. Natus *Sinope*, ad locum dictum *Stepium* (στεπίον) suum opus operabatur; erat Christianus, & innotescit Præsidi, vel Principi (κρατοῦντι) missos satellites non cognitos excipit hospitio: quærit quinam sint, & cur venerint suam urbem. Aperiunt hi causam adventus sui: ipse sibi sepulchrum parat, & illis manifestat se esse Phocam. Quod illis displicet, & ipse eos solatur: vadit, & capite obtruncatur pro Christi fide. Magnus Asterius Episcopus Amasenus de eo Encomium texuit, quod habet & Ruinartius. Ex hoc Sinopensi & martyre, forte aut effictum sit martyrium alius Sinopensis & martyris homonymi Phocæ, de quo supra; aut ego equidem valde fallor. De hoc hortulano, nihil in Menol. Basilii, die ista.

Eadem die sola rubrica agitur de *Sancta Drusilla martyre, filia Trajani Imperatoris; & cum ea, quinque Canonicarum*. Hæret aqua in hac Drusilla & Sociabus. Menol. Basilii silet; itemque Bailletius.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Zachtatic. Preditesi.

Græce: Ἡ σύλληψις τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου, προδρόμου, καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. *Conceptio pretiosi, gloriosi, Prophetæ, & Baptistæ Johannis*. Canon est Johannis Damasceni. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

COMMENTARIUS.

Breviſſimum Synaxarium e Scriptura. Menol. Baſilii, Zachariam patrem dicit *Prophetam*.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè: Thecla.

Græce: Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος, καὶ ἰσαποστόλου Θέκλης. *Sanctæ magnaque martyris pares Apoſtolis Theclæ*. Canon Joannis monachi. Late de ea, etſi Acta improbet, Bailletius hac die.

COMMENTARIUS.

Iconienſis, ex matre Theoclia, illuſtri matrona, a Paulo Apoſtolo dum docet domi Oneſiphori, convertitur, ætate annorum decem & octo, deſponſa jam viro Thamiridi. *Deſpicit ignem, in quem ob Chriſtum projicitur* (hæc ſilet Menol.B.) Linquit matrem & Sponſum, & ſequitur Paulum: ubi eſt Antiochus. Piſidiæ, ab Alexandro (M. B. addit *Præſide*) beſtiis & tauris exponitur. Incolumis ab his omnibus, *in diverſis civitatibus Chriſtum prædicat* (ſignata hæc ſilet M.B.) In patriam hinc reverſa, in quodam illorum montium ſecedit (*apud Seleuciam*, addit M.B.) & *petra eam ſciſſa ſuſcipit* (ſilet & hæc M.B. ſed ait, id poſtea compertum; & cum *notarii quidam eam violare cogitarent & auderent, non poſſe*). Hic ea operatur virtutes multas, & nonagenaria tandem obit. Menol. Baſilii præter notata, in Inſcriptione dicit: *Sanctæ Protomartyris Theclæ*. Ait inſuper, *eam traditam in matrimonium, Thamyridi homini opulento*, ad ejus verba, *multos converſos ad Chriſtum*, adjutrice ejus Tryphena, quæ domi ſuæ ipſa exceperat.

Acta ejus, non ſunt genuina, etſi eadem de S. Thecla ſcribat S. Methodius tertio, vel initiis quarti ſeculi martyr, in *Convivio Martyrum*: etſi S. Baſilius Epiſcopus Seleucienſis quarto ſeculo eadem, proſa & verſu ſcripſit, in ſuis operibus græce & latine verſis: ut in Surio duobus libris, ubi eſt & Metaphraſtes. Videndus Dupinius, in Bibliotheca ſelectiori, & Tillemontius tomo 2. Etſi denique de igne etiam canat eadem S. Gregorius Nazianzenus, qui ejus tamen multa genuina conſcribit. Cæterum S. Iſidorus Peluſiota, & Evagrius eam dicunt Protomartyrem fœminarum: & S. Martinus Epiſcopus Turonenſis, teſte Sulpicio Severo in ejus vita, devotiſſimus fuit Theclæ noſtræ.

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè: Euphroſinia.

Græce: Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Εὐφροσύνης. *Sanctæ matris noſtræ Euphroſynes*. In Rubrica Synaxarii additur: θυγατρὸς Παφνουτίου τοῦ Αἰγυπτίου. *Filiæ Paphnutii Ægyptii*. Canon S. Joſephi hymnographi.

COMMENTARIUS.

Synaxarium per jambos dodecaſyllabos. Relicto mundo, & nomine Euphroſynæ, clam patre, Smaragdum ſecedit in monaſterio virorum, in quod, ut vir ingreditur, & Eunuchum ſe ſimulat, ut magis lateat, *labore, oratione & jejuniis carnem domans* (hæc ſilet M.B.) Fruſtra a ſuis quæritur & a patre, per totos annos 38. (M.Baſ. annos 18.) Inventamque non novit: quærit adhuc; Smaragdus dicit *Filiam in cœlos translatam. Pater in terram venit, in ſe reverſus, relinquit & ipſe patriam, & vitam; translatuſque eſt ad cœleſtes Sedes*. Hæc ſignata ſilet omnia M.B. Sequitur diſtichon in Paphnutium patrem ejus; & eodem modo: *memoria ſancti Martyris Paphnutii*.

Per otium, multæ ejuſmodi transformatarum effictæ fabulæ. Quænam enim hæc delirii eſt inſania, ut virgines virorum cœnobia, ſemper ingrediantur ut larvatæ? Sed ex vicinia alius Paphnutii martyris, & oppoſitione, claret fabula: præſertim cum Menol.Baſilii addat, Patrem monaſterium illud freqnenter adire conſueviſſe, cum Abbate monaſterii, de fuga filiæ ſæpe collocutum: audiente utrumque & ſpectante filia. Sed filia non patrem, pater eam non cognoſcit. Poſt 18. annos incidit in morbum, acceſſit patrem, & ſe illi manifeſtat, & obit. Et nihil aliud de patre habet. Etiam Baronius novit, die 1. Januarii, opus eſſe totum Metaphraſtis, vel ab eo deformatum magis.

DIE VIGESIMASEXTA.

Ruthenè: Joanna Bogoſl b.

Græce: Ἡ μετάστασις τοῦ ἁγίου ἐνδόξου, πανευφήμου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. *Tranſlatio Sancti glorioſi, & celeberrimi Apoſtoli & Evangeliſtæ Johannis Theologi*.

COMMENTARIUS.

Filius Zebedæi & Salomis, quæ erat filia Joſephi Sponſi. Joſeph enim quatuor habuit filios, Jacobum, Simeonem, Judam, & Joſephum, & filias tres, Ebheram, Martam, & Salomen, hanc uxorem Zebedæi. Hoc pacto Chriſtus avunculus erat Johannis, tamquam frater Salomes. Requievit hic in ultima Cœna ſuper pectus Jeſu. Interfuit, dum Judas eum prodidit; dum pendebat e Cruce: ubi in ſua ſuſcipit Virginem. Menol. Baſilii non habet ſignata omnia. Poſt Virginis autem *Dormitionem, Apoſtolis, miſſo ſorte Provinciarum, Johanni obtigit Aſia. Moleſte id fert Apoſtolus: prænovit & in aurem Prochoro dicit, ſe in mari periclitaturum: & reapſe quadraginta dies, & quadraginta noctes, in eo fuit. Appellit tandem in locum Aſiæ, Marmardontem nuncupatum; ubi incidit in Prochorum, qui & ipſe erat periclitatus, & vix ſervatus Seleuciam venerat &c.* Et hæc ſignata abſunt a Baſilii Menologio, ut & reliqua fabularum. Quæ ſunt Acta damnata in Romana

mana Synoda a Gelasio I. PP. etsi sub Prochori nomine, diu circumferrentur. Duodecim ferme columnarum, hæc faciunt Synaxarium. Canon cum acrostichide, nullum authorem profert.

Menol. Basilii ait, post obitum Beatæ Virginis, Johannem venisse Ephesum, indeque a Domitiano, relegatum fuisse Patmum. Post Domitianum rediisse Ephesum: translationem suam prænosse: fossam sibi heri jussisse; in eam sese composuisse; & sic a suis terra fuisse coopertum. Sed paulo post, regressos ut eum viderent; eum nequaquam invenisse. Valvæ æneæ ad Basilicam S. Pauli extra Romam, anno factæ 1070. forsan Constantinopoli, jubente Ildebrando, loci monacho & Abbate, qui hinc Gregorius VII. PP. fuit; Johannem, in suo lecto defunctum repræsentant, cum epigraphe ita græca: Ἡ μετάστασις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. *Translatio Sancti Johannis Theologi*. Ex quo liquet, parum, aut nihil e Menologio Basilii, Gregorium desumpsisse, præter titulum. Non hoc autem die, velim notes, sed sequenti die 27. Menol. Basilii, de his agere.

Sane vero Bailletium pudet referre, aut refutare, quæ sub persona Prochori & nomine, circumferuntur: & in postilla dicit: *Fit terræmotus maximus sub Theodosio minore Imperatore. Constantinopolitani supplicant ab Hebdomo ad campum, &* illis, Sanctus Deus, Sanctus fortis, & Immortalis, *additur ex hæresi Theopaschitarum*, qui crucifixus es pro nobis: *quo facto, puer quidam in aerem rapitur; audisse se, postea dicit, sine appendice illa canticum; & statim obiit: & hic finis illius hæresis, & terræmotus*. Et hæc sub Theodosio minore? Efficta puto omnia in Theopaschitas; quorum additamentum hoc, ad tempora pertingit Anastasii, & ad annos 511., vel 512. Eam tamen fabulam habet utrumque Menologium Græcorum & Basilii, die 25. Septembris. A Petro Fullone hoc factum Trisagio additamentum; at Petrus Fullo fuit Pseudopatriarcha Antiochenus, per vices varias, ab anno 472. ad 486. Duravit hæc hæresis sub Anastasio Imperatore usque ad annum 518. quo mortuus est. Ergo sequenti tempore, confictum oportuit, ut factum Constantinopoli hoc portentum. Obiter autem id notavi.

DIE VIGESIMASEPTIMA.

Ruthenè: Callistratu.

Græce: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλιστράτου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. *Sancti martyris Callistrati, & sociorum ejus*. Canon est Sancti Josephi hymnographi. In rubrica Synaxarii dicitur, socios fuisse 49. μθ'.

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano hi martyrium faciunt Romæ. Callistratus comprehensus, Tribuno militum sistitur Præsentino. Post verbera, & testas per quas raptatur, in saccum injectus, projicitur in mare. Sed eo incolumi & fracto sacco; quadraginta milites, qui hæc vident, in Christum credunt, & post verbera, in carcerem cum Callistrato truduntur: a quo ibi de judicio, & resurrectione audiunt. Callistratus cum illis 45. ejectus e carcere, idola omnia evertit; quo viso, etiam alii 184. milites credunt. Omnes tandem capite obtruncantur. Quot immissæ fabulæ in veritatem. Præter saccum & mare, alia sint vera, ita tamen si enarrentur. Captus Callistratus, & castigatus, in carcere ad ejus sermones & constantiam, alii convertuntur, & castigati, in carcerem item compinguntur. Tum turpi missione a Tribuno militum ejecti, dum vagantur, idola multa confringunt, & evertunt. Ad hæc visi incolumes, & a diis illis non fulminati, alii multi (an 184. mihi dubium) etiam in Christum credunt; & cum illis iterum comprehensis, capite obtruncantur. Baronius eorum martyrium figit ad annum 303. & Lipomanus tomo 6. habet Acta cum iisdem cicatricibus, habet enim & mare & culeum; nec egreditur cum Romano Martyrologio, numerum illum sociorum 45. de quo male memor est rubrica Synaxarii in suo illo 49. multo minus memorant hos alios 184.

Eadem die in Menol. Græcorum agitur de Sancto Ignatio Abbate Monasterii Salvatoris Christi, quod dicebatur *profundi rivi*, τοῦ βαθέως ῥύακος, sub Nicephoro & Johanne Imperatoribus; oriundi ex Provincia secundæ Cappadociæ. Hinc arguas, monasterium illud celebre, in 2. hac Cappadocia fuisse: inter annos 963. & 975. Imperatores namque Nicephorus Barda Phoca, & Johannes Zimissa, ab anno 963. ad 985. imperarunt. Tu vide ad diem septimum hujus mensis, S. Lucam, hujus monasterii Abbatem tertium.

DIE VIGESIMAOCTAVA.

Ruthenè: Chariton.

Græce: Τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν, καὶ Ὁμολογητοῦ Χαρίτωνος. *Sancti Patris nostri, & Confessoris Charitonis*. De eo Bailletius 13. Aprilis.

COMMENTARIUS.

Sub Aureliano Imperatore ex Iconio urbe Lycaoniæ, Hypatio sistitur ut Christianus, & a quatuor Satellitibus verberatur, & igne ustulatur. Post mortem Aureliani dimissus, in solitudine incidit in latrones, a quibus vinctus, sed liberatur. In vas *cretaceum* (εἰς τὸ κεράμιον) in quo latrones vinum habebant, ἔχις, *vipera* ingressa, venenum lingit: illi bibunt, & obeunt. Ipse speluncam illam, Ecclesiam facit, monachos colligit, & monasterium ibi construit, & aquam e summa petræ illius educit. Miraculis illustris, in sanctitate multa obit in pace. Unum his Actis abest, tempus: nam ante Pachomium, nullum do monasterium. Vel illud obest, ejus sub Aureliano martyrium. Canonem ejus alii Theophanis, alii Johannis monachi dicunt; hinc & acrostichidem.

DIE VIGESIMANONA.

Ruthenè: Cyriacu.

Græce. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ. *Sancti Patris nostri Cyriaci Anachoretæ*. Canon ejus cum acrostichide, est Stephani Sabaitæ.

COMMENTARIUS.

Corinthius sub Theodosio Magno Imperatore, ex *patre Johanne presbytero Ecclesiæ Corinthiæ, & matre Eudocia*; ἀνεψιὸς Petri Episcopi, adhuc inter lectores militans, annorum 18. proficiscitur Hierosolymam, & a Sancto Euthymio fit monachus. Ad magnam exercitationem, jungit pugnas contra Origenistas. Post sanctissimam vitam obiit in profundissima senectute. Multa miracula est operatus; & Deo revelante multa futura prophetavit. Annos aliquot inhabitavit Lauram Charitonis. Nascitur anno 441. Acta, quæ falso tribuuntur Metaphrasti, sunt authoris Synchroni, etiam judice Bailletio. Latina dedit Surius; græcolatina vero Patres Benedictini S.Germani, exversione Patris D.Johannis Pouget in suis Analectis Græcis editis anno 1658. Bulteanus in suo Monastico Orientis, ea Cyrillo tribuit Scythopolitano, qui ea scripsit sanctorum Euthymii, Sabbæ, & Johannis Silentiarii. Etsi in ipsis mentio fiat cum elogio Cyrilli: cui addita constat a Metaphraste.

DIE TRIGESIMA.

Ruthenè: Grigorii.

Græce: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Γρηγορίου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας. *Sacrosancti martyris Gregorii Magnæ Armeniæ*. Canon ejus cum Acrostichide, author em non prodit suum: In quo tamen nil portentosum; etsi *Teridatem dicat, aliosque plurimos convertisse*.

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano Parthus genere, filius Anaci, consanguineus *Cosaro* (Κουσαρῷ *Chofroe*) Regi Armeniæ; a Teridate comprehensus, ut Christianus, multa patitur. Ubi vero innotescit Regi, eum esse filium Anaci, qui dolo occiderat patrem suum; ligatis & manibus & pedibus ipsum mittit ad urbem Ararat; ibi in profundam (λάκκον) *foveam* projicit, plenam feris bestiis, & reptilibus (ἑρπετῶν). Quindecim ibi annos vivus manet, a quadam vidua clam nutritus. Teridates evadit fatuus (παραφρονήσας) suas ipsius carnes mordet, montes petit, ibique pascitur inter sues. Soror autem ejus *Cosarodukta* (Κουσαροδούκτα id est, Chofrois filia) in somnium videt, auditque hanc vocem: nisi Gregorius ex lacu (ex *fovea & carcere*) exeat, non sanabitur Teridates. Exit ergo sic Gregorius, baptizat omnes, etiam Teridatem, qui mox sanatur; fit ipse Episcopus, Ecclesias constituit in Armenia magna; & tandem in pace, ad Dominum properavit. Totidem ferme ad verbum, ejus recitat Synaxarium.

Chosroes ille fuerit, quem vicit Cæsar Galerius; sed Acta primogenia, fabulosa. Bollandus die 18. Aprilis pag.532. & die 16. Maii pag.506. opinatur scripta, & prolixius a quodam *Agathangelo*, quem faciunt æqualem sancto. Quod improbat Bailletius, ea esse contendens omnia Metaphrastis; inquiens, *que la verité de l'histoire, y est tellement obscurcit, que l'on n'y peut presque rien décruvler de probable, qu'avec le secours d'Eusebe, & de Sozomene pour deux endroits seulement*. Videndus & Tillemontius Art.9. Persecutionis Diocletiani. Pater Antonius Bonuccius, nuperus author Romanus, in his labyrinthis misere circuit & intricatur. Ea Surii servantur græca in Vaticana Bibliotheca: ea ego consului; & sunt eadem prorsus omnia.

Acta dicunt, ipsum *nutritum in Cappadocia*, hinc rediisse in Patriam, in Armeniam majorem. Sozomenus lib.2. cap.8. ait, Teridatem Regem, miraculose conversum ad Fidem, edictum proposuisse suis, ut libere fierent Christiani. Et Bailletius recte notat, ante prædicationes Gregorii in Armenia magna, *Maruzanem Episcopum* prædicasse sub *Decio*, ex Eusebio lib.6. cap.46. Vixisse sub *Maximiano Daza*, qui quod Armenis fere tota erat Christiana, & Deos colere renuebat, in eos movit bellum, *mortuo jam Teridate*; sed infelici eventu ex Eusebio libro 9. cap.8. Tum Gregorium a Leontio Episcopo Cæsareæ Cappadociæ, ordinatum Episcopum, rexisse Armeniæ Ecclesias, prædicasse vicinis populis, usque ad mare Caspium, & Caucasum; in pace tandem obiisse. Unum displicet; Bailletium tenere, ante Constantini Imperium eum vixisse, & obiisse. Qui anno 317. rerum Orientis potitus, & Occidentis anno 313. scribit, nominatque in Codice Theodosii Regem Armeniæ.

Eodem die in Menol. Græcorum, de sanctis martyribus agitur, Ripsimia, Gajana, & aliis 32. virginibus, *quæ erant moniales in monasteria*. Gajana erat vetula; sed Ripsimia juvencula, pulchra, & nobilis. Eam deperit Teridates, & abducit. Ad turpia sollicitata, virtute Dei evadit. Teridates restat ut mortuus (insanit, fit *fatuus*) sed ejus milites eam fugientem comprehendunt, vinciunt, & linguam ei præcidunt; corpus urunt, oculos eruunt, & obtruncant. Cum ea passi sunt viri 70. & virgines 32. Cajanæ διεσπάσθη τὸν αὐχένα (*cervix distracta est*) & facta est tamquam uter (detractam enim pellem usque ad mammas habuit) lapidibus contrita; tandem capite obtruncatur. Fabulæ undique & affluenter scatent.

Mihi Gregorius est alius quidem, ab illo Gregorio Thaumaturgo, Episcopo Neocæsareæ, tertio seculo, discipulo Origenis, & rei testis est Socrates, quem excerpsimus ex libro 4. cap.16. Qui Gregorius ante Episcopatum, multa vero ob Christum passus est. Teridates ille, Rex est Armeniæ incerti nominis; a quo est detentus in *carcere* (qui sit ille *lacus*, & *fovea*) ad multos annos, Christi causa, etiam ita, quod erat persona

sona illustris, & isto etiam, ex genere Parthorum excisi Imperii. Vide sub Origene Teridatem suisse Armeniæ Regem: quod habet Theodoretus. Sed multos novimus Armeniæ Reges, Teridatis nomine nuncupatos. *Carcerem* Gregorii ostendit vetula, quæ necessaria ad vitam Gregorio ministrat. Teridates in montibus inter sues pascitur, etiam suino capite (ut pictores etiam voluerunt), ex catastasi poetica, petita facile ab illa Nabuchodonosor; quam tantum credimus ex scriptura. Ripsimia, & Cajana sint virgines, *non autem moniales in monasterio*) tentatæ in fide solum, lingua illi præciditur; corpus facibus, aut aliter igni comburitur, eruuntur oculi, obtruncatur. Cajanæ sua tormenta: item & reliquis viris septuaginta, & feminis 32. per diversa martyria, sub eodem Rege. Qui demum a Gregorio conversus fit: & ipse idcirco a Leontio Episcopo Cæsareæ Cappadociæ Metropolita, Neocæsareæ Episcopus fit ordinatus. Quæ extra has notas sunt, prorsus indignæ fabulæ: non ergo ex uno Gregorio facti duo; sed *vere duo*, in *tertio*, *quarto* que seculo; & uterque Thaumaturgus. Non erant enim sine necessitate duoentia unienda.

Sed de his diatribam longiorem, suo loco in hoc opere, alibi faciemus; ubi luculenter de Regibus majoris, minorisque Armeniæ; quotquot ad nostrorum temporum notitiam pervenerunt, differemus.

MENSE OCTOBRI.

Die prima.

Ruthene. Bosru Bogondici. *Patrocinium Beatæ Virginis.*

Græce: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνανίου ἐκ τῶν ό. *Sancti ex numero 70. Discipulorum, Apostoli Ananiæ.*

COMMENTARIUS.

Utrumque Menologium hac die, non de Patrocinio agit B. Virginis, sed de S. Anania uno ex septuaginta discipulis, qui Paulum apostolum baptizavit (ex Actis Apostolorum) quem Menolog. Basilii, a Petro & Andrea Apostolis, ordinatum, ait, Episcopum Damasci.

Agunt etiam de Michaele Abbate monasterii, *Sobe* nuncupati, ut constat ex Menol. Græcorum, & de triginta sex pene monachis Sebastenis, qui sub Constantino & Irene Imperatoribus, ab Alim Amira Saracenorum, martyrium passi sunt. Agunt præterea de sancto Romano Melodo confessore; qui sub Anastasio Imperatore, *Contacia* mille scripsit. Denique agunt de S. Domnino martyre, qui sub Maximiano Imperatore, Thessalonicensis, Thessalonicæ martyrium fecit.

Nostræ vero Ruthenæ Tabulæ, *Patrocinium* tantum B. Virginis celebrant: de quo, ut visum, altum silentium in utroque Menologio. Mirandum equidem in re, quæ (ut ex sequentibus patebit) specialiter Constantinopolim spectabat: idque pariter in Ephemeridibus Papebrochii. Sed ejus interpres Belga, legit: *Protectio Virginis Mariæ a saxea pluvia*: interpres vero Possevini, vel Possevinus ipse: *Coronatio Beatæ Virginis*, dictitavit. Ustavum Ruthenum, quod opus est nuperum, adstruit: *Patrocinium Deiparæ Constantinopolis a Saracenis*. Cuinam horum credimus? Cogitabam dudum, quandonam acciderit hæc *Protectio*: observabaturque animo annus 672. quo Constantino Pogonato Imperatore, Saraceni terra marique, Constantinopolim ad septennium obsederunt. Sed horum classis virtute militum, arte Callinici, celeberrimi mathematici, consumpta fuisse dicitur *igne Græco*. Hostes vero, ut ad sua incolumes redirent, annuo tributo, aliisque iniquis conditionibus, pacem assecuti esse dicuntur: ut S. Theophanes habet in suo Chronico. Hæc prima obsidio a Saracenis.

Secunda ab iisdem anno 717. & 718. Leonis Isauri anno primo. Et ibi Patrocinium Virginis; ibi in barbarorum classem grando ignita, dum ad sua redibant. Vix annum imperat Theodosius III. Imperator Adramyttenus, cum Saraceni parata classe navium 1800. Omari Caliphæ jussu, ductore Solimano, adnavigant Syria, obsidentque Constantinopolim. Exercitus Orientis, Theodosio tanto oneri impare, hortatu Artabasdi Ducis Armeniæ, Leonem Isaurum acclamat Imperatorem: & Theodosius, pacato animo, sceptra, quæ invitus susceperat, deponit. Interim Saraceni terra marique circumsedent Constantinopolim: sed diuturnæ obsidionis pertæsi, & igne Græco, frigore, fame, & peste acceririme pressi; summo Omari dedecore, solvere coacti obsidionem, repetunt domum suam. Rem celebrat Menol. Basilii die 15. Augusti. Nosque in piorum gratiam, verba saltem latine, remur esse exprimenda.

COM-

COMMEMORATIO EJUS,

Quæ, Dei misericordia evenit, subversionis Agarenorum.

SUB Leone Isauro, multitudo magna Saracenorum venit, & terra marique circumdedit obsidione Constantinopolim. Cum viderent autem, Imperatorem necessitate coactum, cum eis ad pacta descendere; dixerunt, se præsidium etiam imponere velle urbi. Sed Dominus, qui superbis resistit, eorum consilium fecit irritum. Videns enim eorum Dux, quod nihil proficiebat; postulavit, ut sibi saltem liceret per Bosphori Portam, equo insidenti ingredi. Verum suis aliis citra noxam intrantibus; ejus solummodo equus sese erigens; intra minime pervadebat. Tunc ille sublatis oculis, & supra Portam Deiparæ visa Imagine; id sibi accidere intellexit, quod in ipsam blasphema dixerat. Re itaque infecta reversi sunt; cumque ad Ægeum mare cum classe pervenissent; ignita grandine perierunt: ὑπὸ χαλάζης πυρίνης ἀπώλοντο.

Hæc Menolog. Basilii: quod obstipa brevitate sua veritatem rei gestæ ita obtruncat, & pervertit; ut verisimilitudinem etiam omnem perdat. Malos semper Epitomatores, Græcos expertus sum, & paucissimos fingendi non amatores, & fabulandi etiam puerilia & ineptissima. Enucleatius ergo, & ut reapse omnia acciderunt, Menol. Græcorum narrat, sed die 16. Augusti: quo die & ipsum celebrat. Do itaque, & Græca item afferre hic non gravaboe, futura usui eruditis: nempe, ut ex eodem fonte petita, invicem suppleantur.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀνάμνησιν ποιοῦμεν τῆς περὶ ἡμᾶς μεγίστης ἀνυπερβλήτου φιλανθρωπίας, ἣν ἐδείξατο τότε, ὁ Θεὸς ἀποστρέψας μετὰ αἰσχύνης τοὺς ἀθέους Ἀγαρηνούς, μεσιτείᾳ τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Ἐν ἀρχῇ γὰρ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, τοῦ καὶ Κόνωνος, ἀνῆλθε πλῆθος Σαρακηνῶν διὰ πλοίων, τὸν ἀριθμὸν χιλίων ὀκτακοσίων, κατὰ τῆς μεγίστης ταύτης Πόλεως, πολιορκήσοντες αὐτήν. Καὶ δὴ τοῦ βασιλέως προθεμένου δοῦναι αὐτοῖς πάντα, αὐτοὶ καὶ φύλακας τῇ πόλει ἐγκαταστῆσαι ᾔτουν. ὅθεν ὡς ἀπορίας τῶν πραγμάτων ὄντων, τῇ Θεοτόκῳ προσέπιπτον, ἱκετεύοντες ἐπαμῦναι καὶ βοηθῆσαι τῇ πόλει αὐτῆς, καὶ διασῶσαι αὐτὴν ἀκινδυνεύτως. Ἀκούει τούτων ἡ Θεομήτωρ, καὶ πρῶτον μὲν τὸν ψιλῷ ὀνόματι, Σοφίαν, τὴν τοῦ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν καλέσαντα, καὶ τὴν πόλιν Κωνσταντίαν, Ἀγαρηνὸν, ὡς βόθρον σὺν τῷ ἵππῳ καταχρημνίσασα, τῷ θανάτῳ παρέπεμψεν. ἔπειτα δὲ τὸν ἐφ' ὑψηλοῦ ἀνελθόντα κηρύξαι τὴν μιαρὰν αὐτῶν προσευχὴν, τῷ ὀλέθρῳ παρέδωκε κατακρημνισθέντα ἐκεῖθεν, καὶ τοῖς Βουλγάροις δὲ συμβαλέσθαι ἐσκεύασε. καὶ δισμυρίους Σαρακηνοὺς κατασφαγῆναι, καὶ τὰ πλοῖα αὐτῶν, ἄλλα ἀλλαχοῦ διασκεδάσασα, ἀφανισμῷ τελείῳ παρέδωκε. καὶ εἰς τοσαύτην ἀνάγκην λοιμοῦ περιέστησεν, ὡς σαρκῶν ἀνθρωπίνων καὶ ὀρνέων καὶ μυῶν, καὶ τῆς ἰδίας κόπρου μεταλαβεῖν. Σουλιμᾶν δὲ τὸν πρῶτον αὐτῶν, καὶ αἰδεσθῆναι τὴν ἄχραντον εἰκόνα αὐτῆς πεποίηκε, καὶ πεζὸν ἐν τῇ πόλει εἰσελθεῖν παρεσκεύασε, καὶ τῆς προπετείας, καὶ αὐθαδείας ἑαυτοῦ καταγνῶναι. Διὰ λιμοῦ γὰρ καὶ λοιμοῦ, καὶ ναυαγίων πλήθη πολλὰ τῶν μιαρῶν Ἀγαρηνῶν κατακοπῆναι ποιήσασα, τὴν ἑαυτῆς πόλιν, κραταιᾷ παλάμῃ διεσώσατο.

Eadem die commemorationem facimus maximæ Dei misericordiæ, quam nobis ostendit, quum in turpem fugam vertit impios Hagarenos: intercedente Sanctissima Regina nostra, Dei genitrice, semperque Virgine Maria.

In principio enim Imperii Leonis Isauri, qui & Conon est appellatus; multitudo Saracenorum, cum navibus mille numero & nongentis, contra maximam hanc urbem Constantinopolim advenit; eamque obsedit. Cumque Imperator cuncta eis dare quæ vellent, ut abirent, proposuisset; ipsi præsidium etiam urbi imponere postularunt. Dum ergo nostri, consilii inopia laborarent; Deiparæ supplices procidernnt, ut suæ succurreret civitati; eamque defenderet, & a periculo liberaret. Audit hæc Dei mater; & primum quidem Hagarenorum, qui magnam Dei Ecclesiam, Sophiam, solitario nomine appellaverat; urbemque dixerat Constantiam, in foveam cum equo præcipitem egit, & morti tradidit: hinc & alium, qui fœdam eorum orationem, iocum excelsum ascenderat proclamatum, interitui dedit exin dejectum: Tertiò, in Bulgaros incidere illos permisit, qui eorum innumeros trucidarunt. Tandem eorum naves, aliæ alio dispersæ, omnes prorsus disparuerunt; eos vero ad tantam famis necessitatem redegit, ut humanis carnibus, & serpentibus, & muribus, & proprio stercore vescerentur. Solimanum autem eorum Ducem, & immaculatam suam Imaginem venerari fecit, & pedestrem, in urbem ingredi, voluit, & suam infamiam, fatuitatemque cognoscere. Fame ita, peste, & naufragio, ut nefandorum multitudo magna Saracenorum caderet, operata, suam civitatem Beata Virgo potenti servavit manu.

Hactenus Synaxarium; sine *Stichera*, sine *Tropario*, sine *Canone*; sine aliis, unde illucescerent plura hisce. Cogitabam itaque, An & hæc *Protectio* esset illa, de qua hac die, nostræ Ruthenæ Tabulæ loquerentur. Quadrarent equidem omnia, etsi dura videretur translatio hujus *commemorationis* apud Ruthenos, a die 15. (vel 16. Augusti, in qua agunt de dormitione beatæ Virginis, ad diem istam Octobris primam. Verum, nec eam esse deprehendo, ex Tryphologio Rutheno, & Gustavo; apud quos die ista sub hac epigraphe, tempus, & sei series innotescit:

Protectio Sanctissimæ nostræ Dominæ, Deiparæ, & semper Virginis Mariæ. Quod festum institutum

tum eſt, diebus Leonis ſapientis Imperatoris, anno DCCCCXI.

In Tryphologio, ita ſequitur Synaxarium.

Hac die colimus feſtum Sanctiſſimæ Dominæ noſtræ, Deiparæ & ſemper Virginis Mariæ: confitentes, quoniam Sanctiſſima Virgo orat aſſidue, & orare non ceſſat pro humano genere; potiſſimum vero pro orthodoxis Chriſtianis. Hoc enim in imperante urbe revelatum eſt, etiam beatis, ſanctiſque Andreæ & Epiphanio; qui Sanctam Deiparam in Eccleſia, quæ eſt in Blachernis, viderunt in aere cum Angelis, & cum præcurſore, & cum Theologo Johanne, aliiſque ſanctis multis; orantem ſuum enixe filium pro univerſo orbe. Dixitque Sanctus Andreas Sancto Epiphanio: Vides ne Reginam & Dominam omnium orantem? Ille vero reſpondit: video, ſancte Pater, & obſtupeſco. Puriſſima autem Virgo, venerabili ſuo pallio coruſcante pluſquam ebur, populum in Eccleſiam præſentem contegit; & tenerrimæ matris more, Creatorem & filium ſuum deprecans, miſericors & elementiſſima hæc verba pronunciabat: ſuſcipe, Rex cæleſtis, omnem hominem, qui te glorificat, & tuum Sanctum invocat nomen. Sanctifica omnem locum; ubicumque ſit memoria mei nominis: & clarifica, qui clarificant te: & qui peramanter colunt me matrem tuam: ſuſcipiens omnes eorum preces & vota: & a cunctis malis & periculis eos ſolvens. Igitur, & nos quoque, Fideles, Advocatæ noſtræ clementiſſimæ, ſupplices ſic dicamus: Prout tu vis, puriſſima Domina, venerabile Protectionis tuæ Feſtum exorna; ut in te, qui glorificant te, exſultent, tuas cernentes celebrari ſolemnitates. Et ſicut olim benigne gentes præſentes in Eccleſia contegiſti; ita & nunc, nos peccatores famulos tuos, Præſidio miſericordiæ tuæ protege, conſilia deſtruens cogitantium nobis mala, & Filium tuum, Deum verò noſtrum, Jeſum Chriſtum exora; ut omnes, qui cum timore & fide, ad ipſum confugiunt & ad te, ſervet: quandoquidem in te defenſio eſt, & Protectio Chriſtiani populi; quod ſperamus.

Olim ergo (putem aliquot ante annos) facta hæc viſio beatis illis Andreæ & Epiphanio monachis mihi incognitis: ſed indubie Beatæ Virgini addictiſſimis: & ſub extremis Leonis Sapientis, VI. hoc nomine Imperatoris; ſi verè anno 911. id acciderit, *Commemorationis* hoc feſtum eſt inſtitutum. A Sancto Nicolao Myſtico Patriarcha, an ab Euthymio Syncello, intruſo? Indubie a Nicolao Myſtico, tunc reſtituto: etſi non exiſtimem, Protectionem indere ob Saracenos, qui cladem magnam circa Conſtantinopolim, Duce apoſtata Leone Tripolita, fecerunt anno 904. quod hujus Author Synaxarii oblivisci non potuiſſet, & meminiſſe oportebat. Interim unum adhuc admiror maxime; Feſtum a Græcis Conſtantinopoli inſtitutum, in eorum Menologiis, & Menæis non inveniri; agi tantum apud Ruthenos. Fortaſſe tamen, quod Græci, alias per annum, Protectionis feſta B. Virginis celebrabant.

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Cyprianu. Iuſtina.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης: *Sanctorum martyrum Cypriani & Juſtinæ.*

COMMENTARIUS.

Sub Decio Imperatore, Syrus Antiochenus cum Juſtinam virginem, ab Optato Epiſcopo baptizatam pro Ida juvene, magicis artibus, ad Venerem ſolicitat; in Chriſtum credit, & tandem una cum ipſa Damaſci obtruncatur. Acta ejus Heroico carmine, libris tribus, medio quinto ſeculo, Eudocia Imperatrix uxor Theodoſii junioris, expreſſit. In quibus Idas ille dicitur Aglaides, & martyrium feciſſe, *ut traditur*, ſub Diocletiano & Maximiano Imperatoribus; Juſtina Damaſci, Cyprianus verò Nicomediæ. Photius eorum Epitomen, in ſuo Myriobiblo dedit; quæ forſan Eudocia, ex bono fonte derivavit. Sed quis ille Optatus Epiſcopus Antiochenus, quum conſtet S. Babylam ſub Decio, tunc ſediſſe. An Fabius ejus ſucceſſor, *Optatus* etiam nuncupatus eſt cognomento? Acta per Eudociam, *Archiepiſcopum*, eum faciunt Antiochiæ, & Anthimi ſucceſſorem: ex quo lapſus Authoris, qui ſcripſit Acta, aut Photii excerptoris deprehenditur (vel ejus exſcriptoris) pro *Nicomedia*, ſcribentium Antiochiam; ubi ſane ſub Diocletiano Anthimus loci Epiſcopus paſſus eſt. Nec immerito ſudores Tillemontii, Bailletius miſeratur; quod *Antiochiam*, aliam quàm iſtam Syriæ, reponenda hic Antiochia, ſeſe quaquaverſum torſerit. Primus ego excogito *Nicomediam*. Cujus etiam civitatis, breviſſimum poſt Anthimum, Archiepiſcopatum geſſerit Cyprianus: quandoquidem eandem Diocletiani perſecutionem, ambos ex his apparet, eos occupaſſe.

Sed hæc & alia, & hujus confuſio Cypriani, cum celeberrimo Africano, (unde allucinatio nata ſub *Decio* eos paſſos) jam tum a Nazianzeno & Prudentio, videnda ſunt apud Tillemontium, & Bailletium; qui Poema & fictionem, in his omnibus ſuſpicatur, quàm vocum confuſionem. Nec omittendi, Ruinartius in ſinceris, & Sollerius ad Uſuardum: in primis vero Acta Cypriani Chartaginenſis, poſt nuperam editionem ejus operum, Oxonienſem, alioſque recentiores. Fictionem & ego judico, & Poema forſan Apollinaris, tum ob tot ſphalmata, & errores hiſtoricos, tum quod in ſuis nominibus aperta appareat fictio manifeſta, & pro perſonis, ficta omnia aſſumenta: & multa abſint, ut nomen Præſidis, & aliæ circumſtantiæ: quæ in veris, præſertim apud Poetam, deeſſe nunquam oportuiſſet. Ita dico: etſi martyrii admitto ſolam *Paſſionem*, quamvis ignotam.

DIE

Die tertia.

Ruthenè: Dionysii.

Græce: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου Ἐπισκόπου Ἀθηνῶν: *Sacrosancti Martyris Dionysii Areopagitæ Episcopi Athenarum.*

COMMENTARIUS.

Miscella Actorum: & idem Dionysius Athenarum Episcopus, & Lutetiæ Parisiorum: & hæc est origo confusionis. Michael Balbus Imperator, anno 827. dono misit Ludovico Pio Romanorum Imperatori, opera, quæ sub nomine Dionysii Areopagitæ circumferuntur: & hinc occasio, ut Ludovicus anno 834. Hilduino Abbati S. Dionysii Parisiorum (qua in Ecclesia, tunc post depositionem, Imperii insignia resumpserat) præceperit, ut ex Græcis Latinisque Authoribus, vitam S. Dionysii concinnaret. Isque Hilduinus, Author fuit confusionis: dum quæcumque erant Atheniensis, ad unum traxit Parisiensem. Wandelbertus Diaconus, monachus Prumiensis, & magister Usuardi, primus post Æneam Episcopum Parisiensem (ut constat ex Epigraphe, cujusdam epistolæ) errorem secutus est: quem tamen nec Ado, nec Usuardus in suis Martyrologiis sunt amplexi; forte quod Hilduini rationes sibi non probarentur; Atheniensem hac die; Parisiensem vero die 9. hujus apponentes. Græci vero Gallos, post decimum seculum, etiam sunt secuti; & hinc hæc est Miscella & confusio; non in Menologio Basilii, sed in illo Græcorum, & in libris etiamRuthenorum. Quæ deinde post Gallos, & Græcos, & Ruthenos, in universam Occidentis Ecclesiam est diffusa.

Porrò vero, si a Gallis initium, & ab iis ista confusio cœpit; abiisdem præterito seculo, post multa dissertationum certamina, inter eruditos illarum partium, discriminatio duorum Dionysiorum pariter est exorta: quam nemo nunc non eruditior non amplectitur. Eruditissimus Sirmondus, magnum, ne dum Societatis Jesu, sed & Ecclesiæ ornamentum, scripsit *de duobus Dionysiis*; Launojus eadem agitavit, in vita *S. Dionysii Parisiensis*. Hos sequuti sunt, Morinus, Dallæus, Pearsonius, Tillemontius, Dubois in *Historia Ecclesiæ Parisiensis*, Pagius, Dupinius, Bailletius, Cl. Sollerius *in Usuardum*, Caveus, Labbæus, alii.

Scottus (in *Photii Bibliotheca*) Bellarminus, Baronius, fuerunt ante hæc lumina rationum. Demirandus vero est Holstenius, qui pro Hilduino, post tot contraria lumina se obstinavit. Quæstio autem renata est sub Leone PP. IX. sed statim friguit: & hinc sub Innocentio III. cum hic ad Abbatiam S. Dionysii Parisiensis, Corpus S. Dionysii Areopagitæ, tunc Constantinopoli Romam advectum, transmisit: taeite monachos sic erudiens, diversum ab Areopagita, suum esse Dionysium Parisiensem; qui duo utique corpora non habebat. Sed mortuo Innocentio; monachi corpus alius sancti martyris sibi missum dictitantes, in pacifica possessione erroris, eum reliquiis illis continuarunt.

Quod ad Passionem spectat Atheniensis, Eusebius, qui primum eum Athenarum Episcopum facit, ex epistola Corinthiorum, secundo seculo Episcopi Dionysii; eam non narrat, Sed ex Apologia Aristidis, *sub Hadriano Augusto*, Ado, & Usuardus deducunt ipsum post multa tormenta, martyrio coronatum: quod Græci ante nonum seculum; *igne & Athenis*, fuisse consummatum tenebant. Menologium Basilii, Primum Athenarum Episcopum eum quoque facit; & magistrum ejus S. Hierotheum; de quo sequenti die, & num noster fuerit, hoc pacto, secundus Episcopus Athenarum. Noster Athenis cum duobus discipulis comprehensus, post multa tormenta, penes allatos Authores, capite est obtruncatus. Suis eum manibus, ad passuum duo millia, suum caput detulisse; deposuisseque in manus obviæ Christianæ; non primus, sed antiquior author est Hilduinus, qui pridem exeodem corrupto fonte traxit ad Parisiensem Episcopum, dum Parisiis Acta scripsit, Sed de his satis. *Sub Hadriano*, scripsit Ado, sub *Domitiano* potius, Bailletius *passum* vellet.

Unum addo, in quinta & sexta Synodo Æcumenica, multa Dionysii afferri, tanquam Episcopi Athenarum. Quod autem ad ejus opera: sole clarius modo est, nulla prorsus ejus esse, quæ modo sub ipsius nomine circumferuntur. Sunt Græci monaeni quinti seculi, præter propter Ephesinum, Chalcedonensemque Synodos, Eeumenicas, tertiam & quartam, sub nomine Atheniensis Episcopi Dionysii; ad aucupandum fucum antiquitatis. Epistolæ, pura puta impostura sunt: neque Dionysio Areopagitæ, neque huic *monacho Dionysio* tribuenda: qui stylo tumido, & fere ampullosso, magistrum superat Gregorium Nazianzenum: quocum, vel ejus tempore, vixit (opinor) in solitudine; postquam hic Constantinopolitana Sede se abdicavit. *Fratri*, ea inscripsit *Timotheo*; quo nomine non unus erat tum monachus (ni in *honorem Dei* se scribere intellexit) ut ad *Timotheum* primum Ephesiorum Episcopum & martyrem, ut non oporteat nos confugere. Sed hæc satis superque sunt hujus loci.

Die quarta.

Ruthenè: Hierothei.

Græce: Τοῦ ἁγίου Πατρὸς ἡμῶν Ἱεροθέου Ἐπισκόπου Ἀθηνῶν. *Sancti Patris nostri Hierothei, Episcopi Athenarum.*

COMMENTARIUS.

Acta nullius pretii; & ex suppostitiis epistolis Dionysii Areopagitæ. Unus ex Novemviris Atheniensibus Senatoribus conversus ab Apostolis, & magister Dionysii Areopagitæ, dormitioni interest Deiparæ. Hymnos multos exhodios in ejus laudem scripsit, cecinitque. Fit primus Episcopus Athenarum; docet Areopagitam ea, quæ in Arepagiticis literis nunc leguntur. Sua & ipse

ipse multa scribit, & multis libris, *de sacris Mysteriis*. Nempe de hisce tunc scribebatur. Tandem in pace Dei quievit. Adeout, ne verum quidem sit, primum fuisse Episcopum Athenarum; nec fuisse magistrum Dionysii, qui ab ipso Paulo doctus erat, & primus fuit Episcopus Athenarum; ut supra visum. Ita ex epistolis illis natus sit, & invectus hic sanctus; vera & antiqua historia refragante. Proinde putem, *Hierotheum*, non alium esse, ac *epitheton* ejusdem S. Dionysii Areopagitæ; ut qui fuerit *Deo sacer*: multo minus *primus*, aut *secundus* Episcopus Athenarum.

DIE QUINTA

Ruthenè: Charitina.
Græce: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Χαριτίνης. *Sanctæ martyris Charitinæ*.

COMMENTARIUS.

Serva cujusdam Claudii, sub Diocletiano, per Domitium quendam Comitem, martyrium passa dicitur. Locus siletur. Menologium Basilii de ea iterum agit, die 15. Januarii; ubi *Claudium* dicit *Claudianum & Christianum*; *& Domitium* Comitem facit *Domitianum*. Cæterum narrat eadem, & cum aliqua varietate. Ibi capiti raso ferventes guttæ, acerrimumque acetum perfunditur: mox ejus latera facibus aduruntur. Hic demersa in mare, ingenti alligata lapidi, evadit; marisque aquam habuit pro baptismo. Quod indicat potius, eam adhuc fuisse catecumenam (inverisimile sub domino Christiano) & in mari defunctam esse. Evasa sistitur rursus Comiti, qui ei jubet evelli dentes; pedumque, & manuum digitos præcidi: eoque in tormento obit. Ibi silentium de baptismo: evasam Comes rotæ alligari jubet, subjectisque carbonibus ardentibus, comburi præcipit. Quo facto, illi dentes evulsi sunt; in eoque gravissimo dolore, spiritum Deo tradit. Hæc pseudigrapha, antiquiora sunt Metaphraste, qui ea volens, sed frustra, reddere meliora. *Christianam* ipsam facit, *nec servilis conditionis*, *a Comite* anonymo comprænhensa, & *tradita consulari*, post tormenta, quæ narrat, defunctam, & a Christiano quodam *Claudio*, locn tacito, sepultam. Habet ea Surius die ipsa, nomine *Charetinæ*: & qui vult ea percurrere, facile advertet eadem. Surius hac die dat Acta sincera Procos. SS. Saturnini, Dativi &c. inter quos etiam est *Maria*, virgo & *martyr* Africæ, quæ habet etiam Ruinartius. Num apud Græcos, ex Μαρίας ταῖς, corrupte factum χαριτίνη: Pro *Maria* obtrusum sit χαριτίνη? Propono, sed non decerno.

DIE SEXTA.

Ruthenè: Thoma.
Græce: Τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου, Θωμᾶ. *Sancti Apostoli Thomæ*.

COMMENTARIUS.

Ex actis apocryphis Synaxarium, in Menologio Græcorum: in quo illorum magnum inseritur Apospasmation ἐκ τῶν αὐτοῦ περιόδων: *ex ejus itineribus*; quæ quinto seculo exeunte, S. Gelasius PP. I. in Romana Synodo damnavit, ut ab hæreticis conscripta. Ita fabula fabulis oneratur. Menol. Basilii narrat, Thomam, sortitum Indiam, ibi Reginam, filiumque ad Christum convertisse: & a Rege patre, tum aliis in vincula detrusum. Regina & filius, auro corrumpunt custodes; carcerem ingrediuntur, & cum aliis baptizantur. Ex quorum numero nonnullos Thomas ordinat Diaconos & Presbyteros. Ubi hæc innotescunt Regi; Thomas a militibus carcere eductus, lancea transverberatur. Valvæ æneæ Basilicæ S. Pauli extra Romam, fusæ Constantinopoli, anno Christi 1070. ære Hildobrandi (qui postea fuit Gregorius PP. VII.) eandem referunt in anaglyphicis Passionem. Unum est tutum, ibi Thumam fuisse passum.

DIE SEPTIMA.

Ruthenè: Sergii, Bachonu.
Græce: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου, καὶ Βάκχου: *Sanctorum martyrum Sergii & Bacchi*.

COMMENTARIUS.

Sub Maximiano Imperatore, cujus erant Primicerius, & Secundicerius (Menol. Græcorum addit: τῆς σχολῆς κανθηλίων: *Scholæ Cantheliorum*. Quænam est hæc & quam nobilis, *Schola asinorum*? Nam *grandis asinus*, κανθήλιος græce dicicitur. Num corruptum ex κουβικλαρίων *cubiculariis*?) pro Christi Fide martyrium faciunt. Acta bona. Menologium Basilii, ait, eos missos πρὸς τὸν τῆς Αὐγουστοπόλεως ἄρχοντα: *Ad Augustopoleos Præsidem*. Menol. vero Græcorum, πρὸς τὸν ἡγεμόνα Ἀντίοχον ὡς πόλιν Εὐφρατησίας: *Ad Antiochum Præsidem, in urbem Euphratesiæ*: Quia *Antiochus erat nomen illius Præsidis, & urbs illa erat Augustopolis in Euphratesia*. Menologium Basilii addit portentum: Κατὰ τὴν ὁδὸν περιεπάτει ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄγγελος τοῦ Θεοῦ: *In itinere angelus Dei præibat illis*. Menol. Græcorum, verosimilius: Ἤδη δὲ πλησιάζοντες, ἐξ ἐπιφανείας ἀγγέλων, θείας ἰσχύος καὶ θάρσους ἐπλήσθησαν: *Et cum jam* (Augustopoli) *appropinquarent: ex apparitione angelorum, virtute, & fiducia sunt repleti*.

Acta, quæ habet Surius die ista, sat est dicere, corrupta esse per Metaphrasten. Pro *Canteliorum*, ipse habet *Gentiliorum*: quam Palatinam militiam, nemo noverit. Esto Antiochus sit *Orientis dux*. Quænam sit illa *Civitas Rosaphorum*, quæ illa *Petrapyrgia*, ad quam Sergius clavatus ducitur; adhuc quærito, nec in Geographicis Lexicis hæc ludibria nominum invenio. Non sum autem ego Hercules, qui pugnem cum his monstris Metaphrasteis, nec cum ejus imaginariis Episodiis. Solum fido Evagrio, quem

citant, Hist. Ecclesiasticæ lib.4. cap.29. & lib.6. cap.30. non vero Nicephorn Callisto, quem citant, lib.15. cap.28. Hist. Ecclesiasticæ, ut qui est author fabulosus 14. seculi. Credo autem Justinianum Imp. his martyribus, Constantinopoli & Ptolemaidi, duas eisdem Basilicas erexisse. Quia hæc narrat Procopius, in opere de ædificiis Justiniani.

DIE OCTAVA.

Ruthenè: Pelagia.

Græce: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Πελαγίας. *Sanctæ martyris Pelagiæ.*

COMMENTARIUS.

Tres Pelagiæ afferuntur. Virgo, martyr, & pænitens. Virgo, quæ dicitur Antiochena, sub Numeriano Imp. antequam comprehenderetur, ab Christo Domino mori impetrat. Vereor autem ego, ne hæc sit, & illa *virgo & martyr* Antiochena, quæ metuens suæ virginitati, ubi honeste se composuit; domo se præcipitem egit. Menologium enim Basilii dicit: *Cum seipsam honeste composuisset, Spiritum Deo tradidit.* De qua utrumque Menologium Basilii & Græcorum, die nona Junii, & hinc Surius; Late hanc Chrisostomus Encomio est prosequutus, ob virginitatem, & eximiam virtutem. De Pelagia pœnitente hic equidem non agitur. Ergo de Pelagia Tarsensi martyre, hic peragitur, quæ hic in Menologio Græcorum, istiusmodi passa dicitur, ex fabula Metaphrastis, quæ die 4. Maii, a Surio recitatur. Sub Diocletiano, a suo Tarsi Ciliciæ Episcopo Clinone (Linum appellat Menol. Græcorum) Pelagia baptizatur. Mater Ethnica id ubi norit, Diocletiani *filio* (an παιδὶ *servo*), cui pulcherrimam desponderat, ista indicat: qui ardentissime eam amans, violentas sibi affert manus: & hinc Diocletianus furens, comprehensam Pelagiam occidit gladio. Ita Græcorum Menologium. Sed Menologium Basilii ait: Ignito facto æneo bovi, clausam, occidisse. Quam impune in hisce fabula debacchatur! Sed quanto impunius apud Surium Metaphrastes! Fabulariter tractat omnia, & plusquam Æsopus. *Diocletiani filius, ob eximiam formam, Pelagiam in conjugem expetit, illa nondum Christiana, ob Christum recusat nuptias. Filia desponsa fingit, se nutricem suam velle invisere; & mater quamvis ægre annuat; indutam eam regali, variisque gemmis distinctam; cum famulorum & militum multorum comitatu dimittit.* Nondum decem milliaribus processerant, *cum ecce unus e militibus, cui nomen Longinus erat, ad commilitonem suum conversus (uterque enim eorum jam ante Christo nomen dederat) Juliane, inquit, frater (vides Sanctissimum Episcopum Clinonem sub montis arboribus ambulantem) en Dei hominem Thaumaturgum. Hæc forte Eunuchus quidam cum audiret, nunciavit confestim Dominæ suæ. Quæ ex jumento cui insedebat descendens, viro Dei obviam processit; ac mox se ad ejus pedes demittens,* ab eo petit, *ut se dignetur, quamvis indignam Christo Dei filio desponsare.* Ad hæc *Episcopus summas Dei Patri gratias egit, ac deinde baptismate eum lavare instituit.* Interea *virgo Pelagia vidit duos eximio splendore milites; supra fontem stantes, ac linteum nivei candoris, in manibus gestantes.* Virgo rogitat pro baptismo: *& vis hæc effata est,* cum Clino *eosdem milites, Dei utique angelos, contemplatus est. Tum omni cunctatione posthabita, non sine tremore virginem illam, in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti illuminavit; & sacrosanctæ communionis participem factam, a se dimisit.* Miracula omnia. Fons ille in monte, *& sine catechismo baptismus, & communio Eucharistica. Duo milites, duo angeli, cum linteo nivei candoris:* coram omnibus fit *baptismus, & panis Eucharisticus* inter arbores erat promptus. *Nomina prompta militum Longini, & Juliani,* & Eunuchus qui sensit, *& dominæ revelavit.* Quanta novit, & narravit, minutissima Metaphrastes. Hæc solertia & diligentia summa Æsopi. Nomen *filii* Diocletiani, non meruit memorari, quem filium, aut filios habuit Diocletianus? Quem παῖδα vertere poterant *servum vernam* Diocletiani: Mox videmus idem in *Regia Purpura,* qua Pelagia induta fingitur; quasi fuisset virgo, *Regina,* saltem *virgo ordinis Senatorii.*

Pelagia vero exsultans, deposita regali purpura ad Episcopum accessit, & oravit, (nota consilium) *ut illam vestem, & reliqua mundi ludibria, accipere ac divendere velit; eorumque pretia indigentibus distribuere.* Res magni exempli; sed in ore, & mente Poetæ. Ex his exterioribus, *nutrix eam novit facile Christianam, nec domum suam admitterē ipsam ausa fuit.* Ad matrem redit, *quæ filiam mutata veste venientem videns, statim animi deliquium passa, concidit.* Quot malorum causa Metaphrastes? *Interea Pelagia cum virginibus quibusdam, quæ se ad Christum etiam aggregaverant* (Logotheta cogitat *moniales & monasterium*) *transmisso flumine* (quale flumen?) *præcibus & jejuniis, ad futura se certamina preparabat. Mater resumptis viribus, filia non inventa, confestim milites in omnes vias, & semitas misit, ut virginem adducerent. Sed illi loca omnia, ad quadraginta usque milliaria frustra perscrutantes, re infecta, tandem redierunt.* Unum cogito, an Simeon sui erat compos, dum hæc scribebat; an suos etiam lectores, bardos, & asinos cogitabat? Certe puerulis loqui credidit.

Posthæc, Pelagia, ultro se in matris conspectum dedit, eamque modestis verbis (sic decet Sanctum poetam) *redarguit, quod tanta insania ac rabie bellum cum Ipso Deo, suscipere præsumeret.* Quid audierat fieri a Matre, quæ nondum verbulum protulisse fingitur? *Mater autem cum ex filiæ verbis, luce meridiana clarius perspiceret,* quid erat; *confestim filio Diocletiani significavit; sponsam ejus, Christianorum Deo, filiam conjugatam esse. Quo audito ille, paulatim mœrore contabuit, ac tandem invisam lucem*

cem

cem proprio mucrone, in se ipsum crudelis, miserrime abrupit. Quot malorum causa Metaphrastes, qui de religione, & Christiana fide, non ut ego equidem, cogitabat. *Pelagiæ vero matrem, apprehensam filiam ad Diocletianum perduxit, ut quaslibet de ea pœnas appeteret. Diocletianus tamen visa Pelagia, non jam de filii nece ulciscenda* (mutatur scena Tragœdiæ) *sed potius de amore virginis cogitavit. Statim igitur, allata ingenti auri vi, blanditiis eam aggressus est: matremque centum auri talentis donatam, domum remisit.* Quanta prodigalitas, quin profusio talentorum auri; sed verboso & insano, cui ejusmodi nil constabant. *Pelagiam vero, honorifica militum manu deductam, stabili sibi matrimonio jungere cogitabat. Itaque coram universo exercitu, sic illam affatus est. Unum est quod a te peto, ut abnegato Christo, mecum matrimonio copuleris. Ad quæ Pelagia: Insaniens tu quidem temere ista locutus es. Ego enim nulla tibi ratione copulabor: sed Christo sponso meo ad extremum vitæ spiritum, fidelis adhærebo.* Ad arma illicò itum est.

His auditis Diocletianus, bovem æneum, ligna, bitumen, picem, & adipem afferri præcepit: subjectoque igne, bovem illum, tam vehementer incendi jussit; ut totus igneus, longissime relluceret. Tum vero adducta in medium adolescentula. Exui, inquit, vestes, quibus induta es. Pelagia, cum vidisset paratos esse, qui illam exuerent, magna voce atque clamore Imperatorem appellans: Recordare, inquit, uxores, pellicesque tuas eadem, qua ego carne indutas esse. Cumque Imperator, præ amorum insania (vah eximium amoris signum?) *multomagis eam vestibus spoliari juberet, illa prompta & alacri manu, eas in conspectu Imperatoris abjecit; & nuda ad ardentem machinam properavit; seque in os bovis, virili constantia, injecit.* Nunc amoris vehementia Diocletiani, vere consummata est erga Pelagiam. Sed hæc somnia sunt ejus, qui insaniens communiscitur. Verum ex bove & tauro ardenti, cognitio illico fit commenti non in hac solum fabula, sed in omnibus illis, etiam S.Eustachii, in quas bos æneus ardens immissus est. Experientia didici, nunquam in veris Actis, tormentum hoc, & incendium esse inductum. Fornaces, ignes habebant persecutores; nec hac machina, ordo tyrannicus unquam eguit.

Sequitur fabulator: *Corpus illius, fuit brevi tempore, ardoris vehementia absumptum: ex quo tanta odoris suavitas, per totam urbem emanavit.* (Non mistura autem, nisi plena cruoris hirudo) *ut duo milites quorum uni Theonius, alteri Julianus nomen erat* (quanta sedulitas est Historici fabulosi! ubi non oportebat; negligentia ubi opus erat) *qui jam ante pietatem taciti in corde foverant, se diutius continere non possent, quin in apertam confessionis laudem; ac Imperatori tyrannidem exprobrarent. Et illis quidem fuere continuo vincula injecta: virginis vero reliquiæ, ne a Christianis, honore sepulchri exciperentur: in montem Livetum* (nomen fictum nec unquam cognitum; ut magis lectores suos falleret.) *nomine, projectæ. At Clino Episcopus, cælesti monitus oraculo, eo protinus se contulit, & in montis vertice, extructo quodam sacello* (ea tempestate sacellum publicum!) *honorifice collocavit. Ac monti deinceps, hunc titulum indidit, Mons Congregationis, in quo Virgo Pelagia, quæ seipsam Deo obtulit, & pro unitate certavit, requiescit.* Etiam pro sacello, & ejus inscriptione, sedulitas fatua cogitavit. In ea jam dici potest. A planta pedis usque ad verticem non est in ea sanitas. Multo minus est ulla veritas.

Ut dicam quid sentio. Pelagia hæc Tarsensis martyr, somnium est Tarsensium, utique antiquius Basilii Menologio: quod corruptius est exornatum a Metaphraste. Nec alia est hæc Pelagia ac illa Antiochena, adeo encomiis a Chrysostomo suo cive decorata, & a S.Ambrosio Episcopo, in oratione 3. de Virginibus. Ibi nomen frequens, & hinc Pelagia illa pœnitens, etiam Syriæ Antiochena meretrix cognita ex vitis Patrum, quæ a Nonno Palæpolitano Episcopo conversa; & baptizata. Hierosolymis solitariam vitam clausit: coliturque in Martyrologio Rom. Octobris hac die octava. Placuit tot desudasse ad illustrandam veritatem in his Pelagiis.

DIE NONA.

Ruthenè: *Jacobu Andronico.*
Græcè: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀλφαίου: *Sancti Apostoli Jacobi, Alphæi filii.*

COMMENTARIUS.

Jacobus apostolus, Alphæi filius, frater Matthæi dicitur. Christum prædicans, interficitur a Judæis. Hæc tantum vera e Scriptura. Quæ autem alia multa, Menolog. Gr. & Basilii narrant, ex actis sunt non probatis, & apocryphis fabularum.

Eadem die, Menol. Græcorum agit: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρονίκου, καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ. *Sancti Patris nostri Andronici, & Sociorum ejus.*

COMMENTARIUS.

Andronicus ex Antiochia magna, nummularius, Athanasiam ducit uxorem, ex qua duos filios, *marem & feminam* habet: *qui duodecimo ætatis anno* tenelli ambo una die moriuntur. Pater *facile cum justo Job*, voluntati Dei se submittit: *secus* mater, quæ in Ecclesia S.Juliani, ubi erant mortui tumulati, pervigilat: noctuque Sanctus Julianus, in monachi schemate ei apparens, ipsam solatur. Sequenti mane redit domum, & cum marito cogitat secedere a seculo, & ingredi monasterium. Reliqua ad fidem habes in Surio, ad diem 27. Februarii. In his Actis nihil est penitus, quod non ædificat, & compungat: & nihil quod falsum sit, & inverisimile. De ætate constat sub Theodosio majori, quarto & quinto seculo floruisse: & scripturam esse Monachi Anonymi, sed synchroni, & di-

& discipuli etiam Abbatis Danielis. Bailletius autem nusquam de ipsis agit.

DIE DECIMA.

Ruthenè: *Eulampii, Eulampiæ.*
Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Εὐλαμπίου ϗ Εὐλαμπίας. *Sanctorum martyrum Eulampii, & Eulampiæ.*

COMMENTARIUS.

Nicomedienses frater & soror, sub Maximiano cum ducentis militibus, Christo conversis (quod in ferventem cacabum ambo conjecti, incolumes egressi erant) capite plexi sunt. Persecutionem autem fugerant, cum multis aliis, in montem abditi: sed apparuit annona, & ob ipsam Eulampius descendit: qui proposita edicta legit, & cognitus comprehenditur. Ubi hæc novit soror, descendit & ipsa, & fratrem complexa, qui ad martyrium ducebatur, comprehenditur. Unum tantum in his Actis subditium videtur (quæ alioqui vera sunt, & bona undique) quod Eulampio in Idolorum Templum pertracto; idola omnia collapsa dicuntur & contrita. Menol. Græcorum dicit Idolum *Martis*. Saltem novit, in Templis singulis, idola singula fuisse: & persecutorem fuisse Ἡγεμόνα Μάξιμον, Præsidem Maximum. *Proconsulem Bithyniæ* nempe, in qua erat *Nicomedia*.

Eadem hac die Menol. Græcorum colit, illos 200. Milites, cum Eulampio ob Christum trucidatos.

DIE UNDECIMA.

Ruthenè: *Philippu.*
Græcè: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου. *Sancti Philippi apostoli.*

COMMENTARIUS.

Ex septem Diaconis (de quibus in Actis Apostolorum Lucas) unus Menol. Græcorum addit, *Thrallis in Asia, factum Episcopum; ibique vivere desiisse*: Ἐν Θράλλῃ τῆς Ἀσίας ἐπίσκοπος γενόμενος, ἐτελειώθη. Idem habet Basilii Menologium, in quo *Cæsariensem Palæstinæ civem* legimus, & patrem quatuor filiarum, cum dicit de eo, sine qualitate Episcopi, die sexta Junii Bailletius agit.

Eadem die, Menol. Græcorum principaliter agit de S. Theophane fratre S. Theodori in *vultu stigmatizato* γραπτοῦ, sub Iconomachis, & sub S.Methodio Patriarcha, anno 842. Theophanes Nicææ Metropolita in Bithynia factus est. Menol. Basilii silet de Theodoro. Eadem die in Menologio Græcorum agitur de sanctis Patriarchis Constantinopoleos, *Nectario*, *Arsacio*, & *Sisinnio*.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè: Probu, Tarachu, Andronicu, Cosma.
Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Πρόβου, Ταράχου, Ἀνδρονίκου. *Sanctorum martyrum Probi, Tarachi, & Andronici.*

COMMENTARIUS.

Acta Præsidialia, & genuina (quæ summatim hic recitat Menologium Græcorum) sunt apud Theodoricum Ruinartium, edita in sinceris. Primus latina dedit Baronius. Anno 1617. Rosveidus; postea alii anno 1664. ex antiqua versione. Bigotius anno 1683. Greco Latine primus dedit, cum Palladii Lausiaca. Ea illustrat Tillemontius tomo 5. & Fleuryeus in historia Ecclesiastica. Bailletius, (qui cum Latinis die undecima hujus mensis, non autem duodecima, de ipsis agit) probat maxime ipsorum Acta. Acta vero, quæ deturpavit & corrupit Metaphrastes, sunt apud Surium die XI. hujus mensis.

Hac eadem die in Menol. Græcorum fit Commemoratio secundæ Nicenæ Synodi, Patrum 367. De Cosmate vero hic nihil agitur (utique confessore) sed infra, die 14.

DIE DECIMATERTIA.

Ruthenè: Carpu, Papylu.
Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου, ϗ Ἀγαθονίκης. *Sanctorum martyrum Carpi, Papyli, Agathodori, & Agathonicæ.*

COMMENTARIUS.

Carpus Episcopus Thyatirorum, Papylus ejus Diaconus, arte medici, sub Decio Imperatore, & Valeriano *Proconsule Asiæ* (Ἀνθυπάτου Ἀσίας: in Menol. Basilii; Ἄρχοντος τῆς Ἀσίας verterunt *Præfectum Asiæ*) comprehensi, & ad equos a Procos. alligati, *coactique præcurrere ante currum: usque ad Sardos raptati sunt*: περιπάτουν ἔμπροσθεν τοῦ ἅρματος, συρόμενοι πρὸς τὰς Σάρδεις. Ibi in equuleum aguntur. Agathodorus eorum servus, inter verbera spirat. Ipsi depositi, in ignem conjiciuntur; sed pluvia extinguit ignem, & hinc omnes obtruncantur. Plurium Metaphrastes silet; obtruncat tantum. Acta nil vetat, quin vera sint. Sed ubi est, promissa *Agathonice?* Eam debemus Basilii Menologio, & Papyli dicitur: quæ cum adesset, in ardentem caminum desiliit, & cum Carpo, & fratre Papylo, ibi martyrium fecit. De nostris agit Bailletius die decimatertia Aprilis: hodie verò agit de S. Carpo, discipulo S.Pauli apostoli. De quo Græci agunt 26. Maji die.

Menologium Basilii hac die & agit, de Sancta Domina martyre Anazarbi, sub Diocletiano, & Lysia *Præside*, qui aliis *Dux* appellatur.

DIE

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè : Nazarii, Gervasii, Protasii, Celesi.
Græcè : Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ναζαρίου, Γερβασίου, Προτασίου, καὶ Κελσίου: *Sanctorum martyrum Nazarii, Gervasii, Protasii, & Celsi*.

COMMENTARIUS.

Apud utrumque Menologium Acta apocrypha, sed in illo Græcorum magis. Quod veri habemus eorum martyrii & Actorum, e Sancto Ambrosio est, Archiepiscopo Mediolani, apud Ruinartium in sinceris. Bailletius cum sua censura, de ipsis agit die 28. Julii.

Eadem die apud solum Menol. Græcorum agitur: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κοσμᾶ τοῦ ποιητοῦ, ἐπισκόπου Μαϊουμᾶ, τοῦ ἁγιοπολίτου. *Sancti Patris nostri Cosmæ poetæ, Episcopi Majumæ, qui & Hagiolita dicitur*. De Actis, & tempore nullum dubium. Fuit monachus Lauræ Sancti Sabæ, cum S. Johanne Damasceno: & ex eo habemus tanta, quæ vel hodie canit Ecclesia Græca. Rutheni, ut visum supra, de Cosma agunt, duodecima hujus die.

DIE DECIMAQUINTA.

Ruthenè : Lucianu, Euthymii.
Græcè : Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λουκιανοῦ πρεσβυτέρου. *Sancti martyris Luciani presbyteri*.

COMMENTARIUS.

De eo, utrumque Menologium hac die agit, Antiochenus Syriæ sub Diocletiano (illud Basilii habet Μαξιμιανὸν, *Maximianum*) venit Nicomediam: ibi que fame martyrium perficit. Solum incommodum ex fabula: qua fingitur, quod cum Lucianus se conspiciendum dedisset, ejus conspectum veritus Doclctianus (*Maximianus* Menol. Basilii) *sumpto velo* eum convenit & alloquitur, & a Sancto martyre objurgatur. Cum ergo Imperator ipsum non posset e sententia dimovere, condemnat. Vereor autem ne allucinatio & fabula *ex velo secretarii* orta sit Metaphrasti (e quo in Græcorum Menol. hæc derivata) inscio, *deducto secretarii velo*, antiquitus Judices, *mortis sententiam protulisse*; ne ex visu rei, pietas, amor, & favor, judici quid obesset. Bailletius die 26. hujus mensis; dicit, cum Marciano, Nicomediæ passum ignem, sub *Sabino Proconsule Bithyniæ*, & *Decio* Imperatore; quæ Acta probantur, ut originalia, Ruinartio, ne dum ipsi. An alius fuerit Lucianus?

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè : Longinu.
Græcè : Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου *Sancti martyris Longini Centurionis*.

COMMENTARIUS.

Acta penitus conficta; præsertim apud Menologium Græcorum, ex Metaphraste, ἀπὸ τῆς λόγχης *a lancea*, qua Christi latus apertum habemus ex Evangelio. Bailletius de eo agit die 21. Julii.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè : Prepodomne Andreu.
Græcè : Τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Ἀνδρέου τοῦ ἐν Κρίσει. *Sancti, & venerabilis martyris Andreæ, qui in Crisi sepultus est*.

COMMENTARIUS.

Bailletio, hac die, acta, quæ sunt apud Surium, probantur, etsi dicat esse Metaphrastea; & ipsum obiisse anno 761. Solum de eo agit Menol. Græcorum, quem ait martyrem ob imagines, per Copronymum Constantinum. Reapse Acta ejus apud Surium die ista, recitantur, nec quidquam in ipsis, mihi reprobandum videtur: notandum potius ex eorum fine, cur dictus *in Crisi* sito nempe, quod quidam viri, repertis ejus reliquiis, eas *in loco, cui nomen est Crisis, honorifice condiderunt, corpus enim ejus a carnificibus, in locum*, quo damnatorum & *maleficorum corpora exponi* solebant, juxta *forum* Constantinopolis. Ergo a *Crisi, judicio, sententia*, locus ille sic dicebatur, & pacis tempore dictus est, quod Sancti corpus *ibi* conditum, *multis miraculis egregie coruscavit*. Aliquis effutiet *Chrysopolitam*: quum non *Chrysis*, sed *Crisis* sit appellatus ille locus. Interim lector leget in actorum fronte, istam præclaram notam Surii, aut Lippomani (ad titulum, *Martyrium Sancti Andreæ Cretensis*,) *Alius hic est* Andreas Cretensis, *ab eo, qui celebris est inter Græcos Scriptores Ecclesiasticos: cujus celebritas in Martyrologio, quarto nonas Julias*. Sed caveat a tribus his ultimis verbis; nam de Scriptore Cretensi, nec Mense Junio, nec Julio aliqua est mentio in Martyrologio Romano, vel Baronii, vel Astensi, vel in ultimo S.P.N. BENEDICTI Papæ XIV.

In Menologio Græcorum, hac die, primo loco agitur: Τοῦ ἁγίου προφήτου Ὠσηέ. *Sancti Prophetæ Oseæ*: & gesta ejus sunt e scriptura. Sed de eo nihil est in Ruthenis.

DIE DECIMAOCTAVA.

Ruthenè : *Lyca*.
Græcè : Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. *Sancti apostoli & Evangelistæ Lucæ*.

COMMENTARIUS.

Præter ea, quæ ex ejus Actis Apostolorum habemus; reliqua parum certa, & quædam etiam aperte ficta. Pro eo ergo legendi sunt, Hieronymus, Epiphanius, Chrysostomus; Baronius, Til-

Tillemontius in primis duobus tomis, & Bailletius, qui reprobat cum Pi..... portenta, Theodori Lectoris authoritatem perdere e sexto seculo: quum hujus verba, sint apertæ (ἀπωσμένως) Nicephori Callisti, qui 14. seculo, ea potuit addidisse; ni alter quispiam tenebrionum.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè: Ioelu. Varu.

Græce: Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰωὴλ, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Οὐάρου: *Sancti Prophetæ Joelis: & Sancti martyris Vari.*

COMMENTARIUS.

Prophetæ Joelis, omnia ex scriptura. Varus militans in Ægypto, sub Maximiano, septem martyrum in carcere habet curam. Pro eorum uno ibi defuncto, se substituit, & cum sex illis, martyrium ipse septimus patitur. Hæc Menologium Græcorum habet: illud vero Basilii, de ipso agit die 25. hujus, & habet eadem. Nil inverisimile, aut falsum. De eo tamen Bailletius, toto opere nihil agit.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Artemii.

Græce: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀρτεμίου, τοῦ Θαυματουργοῦ. *Sancti martyris Artemii Thaumaturgi.*

COMMENTARIUS.

Sub Constantino Dux Augustalis Ægypti (idest *sub Præfecto Augustali, Tribunus militum per Ægyptum*). Sub Juliano Apostata, Antiochiæ pro Christo martyrium patitur. Unum quibusdam hic facit scrupulum, martyrium, & in eo illa carnificina ejus, quam habent Acta, subacta per Metaphrastem. Mihi vero est credibilis: quia Artemius (vel *Artemas*) liberrime, Juliani impietatem arguit. In Menologio Græcorum, sex ejus post mortem diversis collata miraculosa beneficia, separatim, post Synaxarium, describuntur. Bailletius, qui Metaphrasteaquæ sunt apud Surium, ejus Acta reprobat; concinnat ipse alia sanıora. Sed ego, a mea sententia non recedo.

DIE VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Hilarion.

Græce: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰλαρίωνος, πρεσβυτέρου γενομένου, καὶ ἀναχωρητοῦ. *Sancti patris nostri, Hilarionis presbyteri, & anachoretæ.*

COMMENTARIUS.

Ejus gesta, ex Beato Hieronymo describuntur. Cæterum Menologium Græcorum, eum cum Hieronymo *presbyterum* non dicit, sed tantum *magnum*, μέγαν: & Bailletius, aliique omnes hodie, idem faciunt. De *presbytero* namque, altum silent.

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Abercii. Sedm otròc uo Ephesi.

Grecæ: Τοῦ ἁγίου, καὶ ἰσαποστόλου πατρὸς ἡμῶν Ἀβερκίου Ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως, καὶ τῶν ἁγίων ἑπτὰ παίδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ. *Sancti, & Apostolorum æqualis, Patris nostri Abercii, Episcopi Hierapoleos. Et sanctorum septem puerorum, qui sunt Ephesi.*

COMMENTARIUS.

Abercius, sub M. Aurelio Antonino, Episcopus Hierapoleos, in Phrygia Salutari, post vitam apostolice ductam, ibidem in pace moritur. Reliqua, ne dum Bailletio & Tillemontio, sed etiam Baronio, fabulosissima censentur. Veluti, filia M. Aurelii, a dæmone obsessa & liberata; sanctum idcirco vocatum Romam: utre aceto, garo, oleo pleno pro itinere, quæ separatim ei fluunt; ejus vero servo promiscue, dum clam & præter jussa ipsa fundit: liberatio filiæ Imperatoris: jussum dæmoni, ut Roma in Phrygiam tolleret *saxum ingens* (Menol. Græcorum ait, λίθον μέγιστον; Menolog. Basilii, βωμὸν λίθινον μέγαν, *lapideam magnam Aram*) suo sepulchro deserviturum. Menologium Græcorum habet: οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ ἑτέρῳ ὄξους ἐν ἀγγείῳ. Menologium vero Basilii habet εἰς ἀσκὸν ὄξος καὶ γάρον καὶ ἔλαιον. Ita nec inter se perfecte consonant hæ turpes fabulæ sordidæque; & dignæ vere illo tenebrione, qui similia potuit, in re sacra, comminisci. Menologium Græcorum die 5. Decembris, de S. Abercio dicit, *illa die*, ξίφει τελειοῦται, *gladio consummatur.*

Acta illa, quæ ex Lipomano, sunt apud Surium, notum est esse Metaphrastis. Et Halloixius, qui ejus vitam scribit, quod mirum, sequitur Metaphrasten. Tu vide Tillemontium in Papia, qui absurditatum multas in ea notat. Apud Eusebium Cæsariensem lib. 5. cap. 16. hujus sancti nomina habentur. *Avircius Marcellus*: quæ nescio cur subdubius notat etiam Bailletius: qui sub *M. Aurelio Alexandro Severo Imperatore*, cum Eusebio eum sistit; non inter *Papiam*, & *Claudium Apollinarem* Episcopos Hierapoleos sub M. Aurelio Antonino: tempus enim inter utrumque, nimis breve fuit, ut nostrum *Marcellum* etiam suscipere potuerit. Sed eum sistit anno circiter 232. Chri li, ut dixi, sub Alexandro.

Septem Dormientes, quorum nomina *Maximilianus, Jomblicus, Martinianus, Dionysius, Antoninus, Exacustodianus* (quem Menol. Basilii *Joannem* dicit) & *Constantinus*, sub Decio in spelunca ex persecutionis causa, delitescunt: in qua per hostes Fidei obducto ostio, dormierunt. Menologium Græcorum ait: ἐκ τότε, *ex eo tempore, usque ad annum trigesimum octavum* (τριακοστῷ ὀγδόῳ) *Theodosii minoris, decurrisse annos trecentum septuaginta duos* (τριακόσιοι ἑβδομήκοντα δύο) Malus arithmeticus est hic Græcus. Nondum ab anno 251. quo Decius desit imperare, usque ad annum 444. (in quo currit minoris Theodosii, annus Imperii 38.) anni decucurrerant 200. Sed

anni

anni tantum 193. Quid ergo illi 372.? Ferme duplo major excessus est. Et *somnus pacis & requiei*, sumptus pro somno vero, & occasio fabulandi; *ortus tunc hæreseos, quæ corporum resurrectionem abnegabat* (narrat ita utrumque Menologium) *Eo tempore hi septem inventi sunt, & egressi e spelunca sua: & tunc Marinus sedebat Episcopus Ephesinus*. Scilicet eorum corpora inventa, & reliquiæ eorum ex ea spelunca, (vel cæmeterio) solemniter sunt translatæ. Lusus fabulæ ex verbo græco κοιμάω, quod *dormio* significat: unde κοιμητήριον, locus est, *in Domino Dormientium somnum pacis*, per obitum naturalem: quod intelligit & tenet etiam Latina Ecclesia. Cæterum tunc non *Marinus*, sed *Memnon*, *& post ipsum Stephanus* fuerunt Episcopi Ephesini, ab anno 431. ad annum 451. in Ephesino Concilio, & Chalcedonensi, tertio & quarto Generalibus.

Quæ autem tunc insurrexit hæresis, negantium resurrectionem? An hoc etiam somnium suum, vult hic sibi fabula credi? Inveniat alios, non eruditos. Menologium Basilii de his agit sequenti 23. die. Sed notandum, cum eo Græcorum dicere, *eos iterum mortuos*: Καὶ πάλιν θανόντες, (Menologium Græcorum addit αὐθις, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησαν: *& iterum morientes; rursus ad Dominum emigrarunt*. Non ergo e sopore profundissimo tot annorum miraculoso, sed a vera morte resuscitassent; & post prædicatam in hæresim, mortuorum resurrectionem; ipsos esse defunctos iterum. Si demus fabulæ hanc sui effati destructionem; quis rogo eorum temporum, tantum miraculum literis tradidit? Num verisimile hoc silentium! quo firmaretur resurrectio mortuorum, perderetur funditus opinio illa hæretica. Christi resurrectionem tradiderunt Evangelistæ. Et si vere iterum dormietunt; quænam in his fanctis fuerit resurrectio? Mortuos, *vere & semel mortuos* ipsos dixit, suo nono sæculo Anastasius Bibliothecarius, in sua Historia Ecclesiastica, numquam autem *Dormientes*.

Die 27. Julii Bailletius de his agit: & de septem aliis Turonis, & septem aliis Alemanniæ, die 4. Novembris: pura puta, inquit, figmenta omnia. Alemannos eosdem, (teste Baronio) ac Turonenses. Vide Gregorium Turonensem Epist. ad Sulpitium Bituricensem.

Cuncti septem sibi contendunt. Sat fuerat, aliquas eorum reliquias, apud se, asservari.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Jacobu.

Græce: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος καὶ ἀποστόλου Ἰακώβου, ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου. *Sacrosancti martyris & apostoli Jacobi, fratris Domini*. Menol. Græcorum: ἀδελφοθέου: *fratris Dei*.

COMMENTARIUS.

Primus Episcopus Hierosolymæ, ordinatus ab ipso Christo (χειροτονηθείς) a Judæis ob fidem templi fastigio deturbatur. Liturgiam vivens adeo prolixam (ajunt Menologia) conscripsit, ut eam Basilius, & Chrysostomus, infirmitati hominum consulturi, reddiderint breviorem. Fabulæ: in quo Christiano tunc templo, Hierosolymis agebatur illa prolixior liturgia? Sub ejus nomine venditatam norunt omnes nunc scriptores Ecclesiastici in suis Bibliothecis. Et fabula item cur dictus fuerit *frater Domini*, *& frater Dei*. Scilicet sanctus Joseph moriturus, filiis prioris uxoris dividit sua bona: vult & partem dare Jesu, filio Mariæ secundæ uxoris: repugnant illi: solus Jacobus in partem suam recipit Jesum. Et hæc nominis causa, & cur etiam *justus* est nuncupatus. Totidem verbotenus, & Menologium Græcorum habet: digna, quæ in expurgatione librorum Orientalium funditus perderentur.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè: Aretha.

Græce: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀρέθα, καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ: *Sancti martyris Arethæ, & Sociorum eius*. Menologium Græcorum dicit: μεγαλομάρτυρος: *magni martyris*.

COMMENTARIUS.

Arethas, Negræ urbis in Æthiopia, e primoribus ejus civis, Justini tempore Imperatoris, & Elesbaan Regis Æthiopium, pro Christo senex, ab Judæo Danaan Homeritarum Rege (qui & Sabæi, & Arabes Felices) capiente civitatem Negran, dum occidit omnes, pro Christo trucidatur. Si Acta haberentur, ista videntur optima. Hæc verbis iisdem habet utrumque Menologium. Bailletio urbs est *Nagran*, *& Danaan*; *Dunaan* appellatur: & tempus cædis figitur ad annum Christi 522. ad quem annum lege Chronotaxim Imperatorum apud amicum Matthæum Ægyptium, Bibliothecarium Neapolitani Caroli III. nostri Regis. De hoc Eleesbaan, ut Sancto Æthiopiæ Rege, agit ex iisdem fontibus, Bailletius die 22. Octobris, qua die, anno 567. mortuus est.

Bailletius dicit Arethæ & Sociorum, quæ habentur apud Lipomanum Suriumque, esse Metaphrastis, & saltem in aliquibus corrupta; sed vera aliunde in iis tantum, quæ sunt apud Theophanis Chronicon, apud Zonaram, & Cedrenum, ad annum quintum Justini Imperatori senioris. Legi & ego Acta ista, quæ Metaphrastes exacte descripsit: & subscribo Baronii testimonio, qui fidelissime a Metaphraste conscripta censuit, & lectu non indigna. Sane ex ipsis constat Aretham, fuisse *Rectorem* urbis *Negran*; & duobus annis ante *Paulum loci Episcopum* esse functum: urbemque suo Antistite tunc

caren-

carere. Sepulchrum mortui effossum, & corpus combustum tyranni jussu; cineresque in aerem, vento traditos.

Die vigesimaquinta.

Ruthenè: Marcianu. Martyrii.
Græce: Τῶν ἁγίων μαρτύρων, καὶ Νοταρίων Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου: *Sanctorum martyrum & Notatiorum, Marciani & Martyrii.*

COMMENTARIUS.

Notarii sancti Pauli Patriarchæ Constantinopolitani, sub Ariano Constantino Imperatore; pro fide Catholica, a Philippo Præfecto urbi Constantinopolitanæ, trucidantur. Menologium Græcorum addit, Chrysostomum eis Ecclesiam erexisse. Id factum sub Arcadio Imperatore, sed Sisinnius Chrysostomi successor, eam perfecit, & dedicavit, anno circiter 427. Scripsit hæc Sozomenus lib. 4. c. 2. 3. 20. quæ Metaphrastes corrupit, prout habentur in Surio. Martyrius Bailletio est *Diaconus* (aliis *Subdiaconus*) Marcianus est *Psaltes*, & *Anagnostes*; & anno 355. De dignitate Notariorum, & de Philippo Præfecto Urbi Constantinopoli, Bailletius habet nihil, qui de eorum martyrio, quatuor dat lineolas Pariter sunt hæc Menæorum, & ex primævo fonte actorum horum; aliorum certe *ab illis*, quæ sunt Sozomeni.

Die vigesimasexta.

Authenè: Dimitrii.
Græce: Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου: *Sancti, magniaue martyris Demetrii.* Menol. Græc. addit; τοῦ μυροβλύτου, καὶ θαυματουργοῦ. *Myroblesti, & Thaumaturgi.*

COMMENTARIUS.

Demetrius sub Maximiano Imperatore Thessalonicæ in patria sua, martyrium facit. Reliqua fabulæ, ex Actis apud Lipomanum & Surium, quippe, quæ sunt e manibus Metaphrastis. Antiquiora iis nec sunt tuta: eorum Epitomen refert Photius, Codice 255. Mabillonius dat alia Anastasii Bibliothecarii, tomo 1. Analectorum cap. 1. Videndus Tillemontius tomo 5. & non hic Bailletius (qui ea purgat, & probe illustrat) sed de eo agit, octava die Octobris. Hinc fabula, de Nestore Christiano, cum Lyeo gladiatore Maximiani congrediente, eumque precibus Demetrii superante. Quod huic in carcere, est mortis acceleratio: & martyrium constat Nestori. Nostræ Ephemerides, uti & Menol. Græc. sequenti die 27. de Nestore agunt. Menol. Basilii, & Menol. Græcorum, de aliis agunt die ista 26. Maximianus Bailletio est *Galerius*, ex Photii excerptis; & annus 307.

Die vigesimaseptima.

Ruthenè: Nestorn.
Græce: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νέστορος. *Sancti martyris Nestoris.*

COMMENTARIUS.

De *Nestore*, actum modo ex corruptis Demetrii: proinde non repetenda.

Die vigesimaoctava.

Ruthenè: Terentii: Neonila: Stephanu.
Græce: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τερεντίου, καὶ Νεονίλλης, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου τοῦ Σαβαΐτου: *Sanctorum martyrum Terentii, & Neonillæ: & sancti Patris nostri Stephani Sabaitæ.* De his nihil habet Bailletius toto opere.

COMMENTARIUS.

In rubrica Synaxarii, ad hos martyres additur: Καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, Νιτᾶ, Σαρβίλου, Ἱέρακος, Θεοδούλου, Φωκᾶ, Βήλης, καὶ Εὐνίκης: *& filiorum eorum, Nitæ, Sarbili, Hieracis, Theoduli, Phocæ, Beles, & Funices.* Hi post multa tormenta, in quibus fingendo, fabula debacchatur, pro Christi fide, omnes gladio obtruncantur. Nec de loco, aut tempore, aut sub quonam Præside, persecutoreque, ullum verbum: & quod malum, nemo habet eorum Acta.

Stephanus autem *Sabaita* non habet proprium Synaxarium, & solum in ejus rubrica dicitur: μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Σάββα: *discipuli sancti Sabbæ.* Sanctus Sabbas natus anno 439. nonagenarius obiit anno 531. Discipulus, & fortassis etiam ipse Cappadox, super vixerit magistro, & obierit, anno circiter 550.

In Menol. Græcorum hac die agitur, & de SS. Cosma & Damiano, & eorum fratribus tribus aliis. Qui Arabes, & medici, *amisthi* (quod gratis omnibus mederentur) & sua arte Christum instillantes; sub Diocletiano, in Cilicia, a Lysia Præside (sive Duce) in Urbe Ægis, demersi in mare propter fidem, & inde salvi educti in terram; post Crucem, gladio obtruncantur. Αὐγαῖς sphalma, pro Αἰγαῖς factum. De Cosma & Damiano, die 27. Septembris agit Bailletius cum Latinis.

Die vigesimanona.

Ruthenè: Anastasia. Abramii.
Græce: Τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀβραμίου, καὶ τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας: *Sancti Patris nostri Abrahamii: & sanctæ magnæque martyris, Romanæ Anastasiæ.*

COMMENTARIUS.

Græci præponunt sanctum Abrahamum Anastasiæ. Abrahami acta bona, & ædificantia & compun-

pungentia habemus, ex illis sanctorum Patrum. De duobus sanctis hujus nominis agit Bailletius; de Abbate, die Junii 15. de solitario & eremita, die 16. Novembris; de hoc autem, die ista.

Anastasia sub *Decio & Valeriano* passa dicitur, cum Cyrillo, a *Probo* ἡγεμὼν, Præside. Alibi passa dicitur sub *Diocletiano*, & *Floro Præfecto Illyrici*. Acta equidem sunt confusa, & corrupta per multos, & præsertim per Metaphrastem. Nos ea expurgavimus, & edidimus separatim ab hoc opere; causa impellente, quia de re nostra agebatur. Sancta namque modo Anastasia, est titularis Metropoliticæ Ecclesiæ sanctæ Severinæ: cujus, licet indigni, sumus Archiepiscopus. In Dissertatione igitur illa, qui cuncta nosse cupit, & sensuum nostrorum vim, eam adeat. De Anastasia Menologium Basilii agit duodecima die Octobris.

DIE TRIGESIMA.

Ruthenè: Zinobia, Zinobiu.
Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ζηνοβίου, καὶ Ζηνοβίας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ: *Sacrosancti martyris Zenobii, & Zenobiæ sororis ejus.*

COMMENTARIUS.

Nati Zenedoto, & Thecla, parentibus Christianis. Zenobius suo tempore fit Episcopus Ægeæ, quæ sua patria. Comprehensus sub Diocletiano, Lysiæ sistitur Præsidi Ciliciæ. A quo, dum interrogatur & torquetur, Zenobia soror, se ipsa accurrens, prodit, ut Christianam. Ambo itaque excruciantur, & ambo post multa alia, obtruncantur. Acta erant bona, antequam manum Metaphrastis passa essent. Ibi prodigia, & vix ferenda hebetudo: Diocletianus interrogat, qui amplius non intervenit: sed Lysia torquet, & agit reliqua. Vide hæc omnia apud Surium die ista. De his nihil Bailletius toto opere.

DIE TRIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Epimachu. Stachii, Lampii,
Græcì: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἐπιμάχου, καὶ Στάχυος, καὶ Λαμπίου. *Sanctorum martyrum Epimachi, Stachyos, & Lampii.*
Vide Menol. Græc. die ista.

MENSE NOVEMBRI.

DIE PRIMA.

RUthenè: Cosma; Damianu.
Græcè: Τῶν ἁγίων ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, τῶν υἱῶν τῆς ἁγίας Θεοδότης. *Dormitio Sanctorum anargyrorum Cosmæ & Damiani, filiorum Sanctæ Theodotæ.*

COMMENTARIUS.

Ita Basilii Menologium: at Menologium Græcorum, ait: Μνήμη τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, υἱῶν Θεοδότης τῆς ἐξ Ἀσίας: *Memoria Sanctorum, & mirraculosorum anargyrorum Cosmæ & Damiani, filiorum Theodotæ ejus, quæ fuit ex Asia.*

Οὗτοι οἱ ἅγιοι εἷλκον τὸ γένος ἐκ τῆς Ἀσιάτιδος γῆς, πατρὸς μὲν ὑπάρχοντος ἕλληνος, μητρὸς δὲ χριστιανῆς, τοὔνομα Θεοδότης ὅτε χηρείας ἐκ τοῦ ἀνδρὸς ὑποστάσα, καὶ ἀδείας εὐκαίρου λαβομένη, πᾶσαν ἰδέαν ἀρετῆς θελήσας αὐτοὺς ἐξεπαίδευσε. πάσης δὲ ἐπιστήμης ἐν πείρᾳ γενόμενοι, τὰς λοιπὰς χαίρειν εἰπόντες, τὴν ἰατρείαν τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν σωμάτων ἐπηνέσαντο, θεραπεύοντες πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν, καὶ οὐκ ἀνθρώποις μόνον ἐπικουροῦντες, ἀλλὰ καὶ κτήνεσι. διὸ οὐδὲν παρά τινος τι λαβεῖν ἠνέσχοντο πώποτε, ἀλλὰ δωρεὰν καὶ ἀμισθὶ ἰατρεύοντες, οὕτω καλῶς τὸν ἑαυτῶν βίον διαπεράσαντες, καὶ εὐσεβῶς ἐν εἰρήνῃ τελειωθέντες, κατετέθησαν τὰ τίμια αὐτῶν λείψανα ἐν τόπῳ καλουμένῳ Φερμάν: *Hi Sancti traxerunt genus, ex terra Asiatica, patre quidem Ethnico, matre vero Christiana, nomine Theodota. Quæ viri vidua, & facultate opportuna capta; omnem perfectæ virtutis speciem ipsos instruxit. Omni autem scientia periti, reliquis valedicto, medicem artem, animarum & corporum, exercuerunt: curantes omnem infirmitatem, & morbum omnem, non solum hominibus opem ferentes, verum etiam jumentis. Nec ab aliquo quidquam unquam sustinuerunt accipere, sed gratis & sine pretio medicantes, ita bene suam vitam transigentes, pieque in pace consummati, sua pretiosa corpora, in loco Pherman appellato, depositerunt.* Hæc Menologium Græcorum.

Idem dicit Menologium Basilii: sed mittit patriam regionem, & patrem ethnicum; additque rem, quæ in dubium adducere potest Acta. *Palladia quædam, Damiano, a quo curata fuerat, tria ova obtulit: ille accipit. Resciit id Cosmas, & præcepit, ne fratris ossa, post mortem penes se collocent. Moritur prius Cosmas, hinc Damianus. Dum deliberat populus, ubi Damianus sepeliatur; Camelus, qui a Sanctis sanatus fuerat, voce humana, cum fratre dicit, Damianum humandum fore,* ὅτι οὐκ ὡς μισθὸν ἔλαβεν τὰ ᾠά, ἀλλὰ διὰ τὸν ὅρκον: *quia non mercedis loco, sed juramento adactus accepisset.* Si hæc talia qualia Acta haberemus, esset inspiciendum, num pro *ovis*, & *jurejurando*, erat ὀβολὸς & ὁλκός, *tres obulos, & propter tractum, vecturam rei*, nescio cujus, cum Actis caream. *Camelus* non sit locutus, sed si vere *camelus* (& non χαμηλὸς, idest *humilis* quispiam, *abjectus*, *pauper*) corpus Damiani deduxerit ad sepulchrum, dum incerti illi imposuerunt, firmus restitit: quod in aliis factum legimus. Sed hi conatus inanes sint & frustranei; quod etiam puduerit Metaphrasten, & Nicephorum, ea exscribere, ut

dicabula otiosorum. Pro eruditione nummaria, esto hic notem. *Obolus argenteus, sexta pars erat drachmæ: Drachma, octava pars unciæ. Obolus æreus*, valebat *Assarium: æreolus* nummulus ultimus æreorum, erat *quadrans*: hodie *quadrino*.

Cæterum hi Sancti fratres diversi ab iis fuerint, de quibus ut Arabibus, & martyribus, Menologium Basilii die 27. mensis Octobris, & Menologium Græcorum die 28. ut vidimus, peregerunt. Arabes namque sub Diocletiano, & Lysia Præside Ciliciæ, una cum suis fratribus Anthimo, Leontio, & Eupropio. Ibi dicit tria paria, eadem nomine. Filii Theodotæ, in pace obeunt. Alii Romani, a magistro in monte, lapidibus obruti. Ultimi hi ex Arabia, medendo, in Cilicia obtruncantur. Haud autem omnes fuerint alii ab Arabibus. Solos Romanos, Cosmam & Damianum, ne Roma ipsa martyres suos novit, aut colit, sed solos Arabes. De filiis Theodotæ confessoribus agunt Græci: sed celeberrime omnium, hac prima Novembris die. De his omnibus, cum Censura debita die 27. Septembris agit Bailletius.

Pro his illustrandis, multi insudarunt, sed potius tenebras alias effuderunt. Rainoldus Dehnius sua evulgavit de tribus paribus anargyrorum, anno 1660. editique Vindobonæ. Opus Bavari Simonis Wangnerick, pariter Societatis Jesu, collectio est rerum Metaphrastis, per Nicetam quendam (forsan Paphlagonem Georgium Episcopum Nicomediensem) & alios incognitos. Omnia vere nihili. Georgius Nicomediensis, nono seculo, & Photii tempore; Niceta etiam dictus & Paphlago. Vid. Bailletium in festo Præsentationis B. Virginis, die 21. Novembris col. 350. ex Cembefisii Bibliotheca Patrum, tomo 1. Anecdotorum. Verum sui fratris Wangnerick conatum improbavit, ipse Vir Clarissimus Sollerius, in suis Notis ad Usuardum. Sola namque inordinata devotio, ex *uno* fecit *tria paria Anargyrorum ejusdem nominis*. Nos contenti sumus Arabibus solis medicis: etsi Basilii Menologium dicat etiam, tres *martyrum* συζυγίας: quamquam filii Theodotæ non sint habiti, velut martyres ab aliquibus.

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Aeindinu, Pigasii, Elpidii, Anempodiu.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀκινδύνου, Πηγασίου, Ἀνεμποδίστου, Ἐλπιδηφόρου, καὶ τῆς συνοδίας αὐτῶν: *Sanctorum martyrum Acindyni, Pegasii, Aphthonii, Anempodisti, Elpidephori, & Sociorum eorum*. Ita Basilii Menologium.

COMMENTARIUS.

Sub Constantino Imperatore, & Sapore Persarum Rege, hi Persæ *comprehensi e Celiulis suis* (ἐν ἰδιάζοντι κελλίῳ καθεζόμενοι) dum cruciantur, *mutum reddunt, & suis precibus sanant Regem*, διὰ προσευχῆς ἄλαλον ποιοῦσι τὸν βασιλέα, καὶ πάλιν θεραπεύουσι. Iterum nihilominus in tormentis: & quod in lebetibus plumbo liquefacto plenis, incolumes cernuntur; Aphtonius miles ad Christum convertitur; statimque extra mœnia obtruncatur. Illi facco immissi, in mare projiciuntur: Aphthonius vero eis cum Angelis apparet, & ad littus salvos educit. Idcirco manus militibus, qui eos projecerunt, præciduntur. Elpidephorus vir Senatorius, miraculis hisce motus, objurgat Regem. Et dum *septem millia* in Christum credunt, omnes capite obtruncantur. Præter hos autem, *alii viginti & octo viri*, qui cum Saporis matre Christiani facti sunt, absumpti fuerunt igne.

Menologium Græcorum silet *celluias*; ait *Regem factum mutum, quod in Christum blasphemias jaceret* βλασφημῶν εἰς Χριςὸν ῥῆμα. Addit, *antequam in lebetibus probarentur, craticulis impositas; pluvia extinctum ignem; hinc Jovis simulacrum dejectum. Tandemque martyres nostros, convertisse Saporis matrem, igneoque consumptos esse*. Mihi nonnihil fabulæ in Actis olet, legendis apud Surium ex Lipomano die ista, a Metaphrastis manibus, in conscribendo, deturpatis. Ubi enim in Perside *Idola* ulla, & inter hæc illud *Jovis*? Sileo de illis *cellulis*; illi *septem millia* conversi, apud Metaphrastem sunt 300. tantum. Si ignis autem illos consummavit; quid in craticulis nil læsi sunt *ab eodem igne*? Ex eodem equidem fonte, sua Menologii Basilii, & Græcorum, sua ista ex parte derivarunt: & cum his, quæ Metaphrastis Acta non habent, habent autem hic Menologia, eorum collatio fieri potest, ut inde veritas elucescat. *Elpidius*, apud Græcos est *Elpidephorus*. De his nihil toto opere Bailletius.

DIE TERTIA.

Ruthenè: Accepsimu, Josephi, Jamphaphi.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀκεψιμᾶ, Ἰωσὴφ, καὶ Ἀειθαλᾶ: *Sanctorum Martyrum Acepsimæ, Joseph, & Aithalæ*. Menologium Basilii addit Acepsimæ, ἐπισκόπου; Josepho, πρεσβυτέρου; & Aithalæ, διακόνου. *Episcopi, presbyteri, & diaconi*.

COMMENTARIUS.

Sub eodem Sapore Rege, hi Persæ: Acepsimus anonymi loci Episcopus, inter verbera, pro Christo expirat; Joseph, & Aithalas, inverso capite suspensi, item obeunt. Archimago, cui sistitur, Menolog. Græcorum dat nomen Ἀνδραχωσχαρτῶ, *Andrachoscharto*, pro *Adracho*, nomine, sed per errorem: addit Ἀρχιμαγύρῳ, *Archimagyro*, pro Ἀρχιμάγῳ, *Archimago, Magorum Principe*. Quid enim est, *Principi coquorum*, cum judiciis capitalibus? A *Sanctis magis*, intelliges, quid Persæ fuerint isti *magi*. Dignitates silet etiam in Synaxario, additque *Acepsimam*, ὑπὸ τριάκοντα στρατιωτῶν, *a triginta militibus* verberatum: *Aithalam* ὑπὸ τεσσαράκοντα, *a quadraginta*. Menologium Basilii, ætatem Acepsimæ, 81. *annorum* assignat: Josephum ait, γηραιὸν, *senem* etiam.

Meno-

Menologium Græcorum hac eadem die agit de Acepsima alio, confessore sub Theodosio magno: τῷ ὁσίῳ πατρὸς ἡμῶν Ἀκεψιμᾶ: *S. Patris nostri Acepsimæ*. Qui presbyter in domuncula (ἐν οἰκίσκῳ) se ipsum ad annos 60. includens, sancte tandem, & cum miraculis obiit. Agit & de Theodoro Episcopo Ancyrano, confessore: qui tamen non habet proprium Synaxarium. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἀγκύρας:

In actis veris, & bonis (quæ sunt apud Surium Aprilis 22. die) tanta deformitas ante, & post Metaphrasten, cujus sunt illa opus, inducta est, ut etiam facillimo cuique, eorum corruptio, (ex repetitis, & interim variis tormentorum generibus & machinis, ad septem, & octo annos; sæpe ad ossifragium redacti, non uno, sed toto corpore, & interim carceri restitutos) evidentissime appareat: ac proinde Actorum & portentorum hujusmodi reprobatio. Acepsima quidem in ipsis est *Episcopus*, Joseph *presbyter*, Aithalas (vel *Aeithalas*, ut vult interpres) est *diaconus*: sed hic *Aithalas* est ille Culcinii *Jamphaphus* diaconus Ephemeridum, suprascriptus: ex compendiaria inscriptione, a Culcinio male lecta. Non sunt equidem in his idolorum monstra & Jovis, ut in relatis SS. Acindyni & Sociorum, sed bene, tantum est sol, & ignis: quæ sunt vestigia veritatis: sed in aliis diffido discernere vera a falsis; & idcirco de ipsis placet, amplius non mutire.

DIE QUARTA.

Ruthenè: Joannicii, Nicandri.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωαννικίου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων Νικάνδρου ἐπισκόπου Μύρων, καὶ Ἑρμαίου πρεσβυτέρου: *Sancti Patris nostri Joannicii Magni: & sacrosanctorum martyrum, Nicandri Episcopi Myrorum; & Hermæi presbyteri*. De his nihil habet Menologium Basilii, die ista.

COMMENTARIUS.

Joannicii Acta sunt apud Surium. Natus ipse, anno 14. Copronymi Imp. (quem falsò pro *Constantino* dicit Λέοντα) in Bithynia, patre *Myritrice*, matre *Anastasia* (Metaphrasti apud Surium hi dicuntur, *Miritzicius*, & *Anastaso*); ex milite, post quadragesimum ætatis annum, petit Olympum montem & solitudinem; & post sanctam vitam, obiit annorum 94. Alii dicunt annorum 116. Qui verò sub 14. Copronymi natum ajunt, annorum dicunt 90. Mortuus est enim anno Christi 735. Alii dicunt annorum 80. vel 81. qui Leonem Chazaram dicunt illum Imperatorem: ejusque forte opinionis fuit ille, qui *Leonem* scripsit in Synaxario. Hæc Baillетius, qui non novit Leonem hunc assignatum a Metaphraste, ea a 14. anno Copronymi, recte prodidit. Si vere tamen sint Metaphrastis: nam contra Baronium; alteri quam ei, cl. Pagius assignat. Baillеtius, quamquam putaverit Metaphrastis, ei credit, quod ille minus fingat, in temporibus sibi vicinioribus: præsertim, ubi portenta non narrat. Papebrochius in Ephemeridibus suis, Acta promittit alia; ex authoribus *Petro* monacho, & *Saba*, item monacho ejusdem loci. Omnia, e Sociis Papeprochii expectamus græcolatina: & utinam sine his tricis. Metaphrastis Acta (cum vulgo loquor) habent: quartodecimo anno tyrannidis Leonis filii Isauri Constantini: Baillеtius autem ait, anno 14. Leonis *Isauri*, Christi anno 730. vel anno 735. sub Copronymi anno 14.

Nicander, & Hermæus (qui ab *apostolo Tito*, in Synaxarii Rubrica, *ordinati* dicuntur: χειροτονηθέντες παρὰ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Τίτου) dum intendunt Ethnicorum conversioni, *Libanio Comiti Civitatis* sistuntur (τῆς πόλεως Κόμητι Λιβανίῳ) qui equis indomitis eos alligat & raptat: projicit hinc in caminum ardentem, & incolumes eos exire cernens, clavis eorum capita, & viscera, & corda configi jubet; & sic in tumbam injici, in qua martyrium tandem perficiunt. Mihi scrupulus ex titulo *Comitis* tempore apostolico. Si feratur, *Lyciæ Præsidi*, fortassis ferenda Acta. Sed de his, in Episcopis Myrensibus, latius disseruimus, in Prolegomenis ad Acta S. Nicolai, cap. 3. in Lyciæ descriptione.

Menologium Basilii (quod de *Joannicio*, & *Nicandro & Hermæo* hic nihil habet) hac die quarta agit, de Sanctis Apostolis e septuaginta, tanquam a Beato Andrea apostolo ordinatis Episcopis, *Petroba* Puteolorum, *Herma* Philipporum poleos, *Lino* Romæ post Petrum (Papa) *Cajo* Ephesiorum post Timotheum, & *Philologo* Sinopis: quos in suis sedibus dicit, *in pace defunctos*.

DIE QUINTA.

Ruthenè: Galactionis, Epistimiæ.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης: *Sanctorum martyrum Galactionis, & Epistemes*.

COMMENTARIUS.

Sub Decio Imperatore, & secundo Præside, ex urbe Emesa Galaction, *filius Clitophontis & Leucippes*, ab Honuphrio quodam monacho baptizatur, (qui nasciturum eum prædixerat, & parentes etiam baptizaverat). Post matris mortem, Epistemen (adhuc Ethnicam, & ex parentibus item Ethnicis) ei despondet pater. Quam, domum ductam ipse baptizat, quod ob perfectionem, presbyteri copiam non haberet. Tunc sua omnia dant pauperibus, fugiunt in montes, *atque in monasteria separatim, uterque se recipit*. καὶ ἰδιάζοντα ἴδιος εἰς μοναστήριον. Acriori mota interea persecutione, Galaction comprehenditur, & dum ad *Ursum* fertur Præsidem Provinciæ, Episteme eum assequitur: & cum eo pariter præcisis manibus & pedibus, obtruncatur. Græcorum Menologium addit, *post prima verbera, eis evulsas ungues, & defixos ligno*, demum præcisas manus & pedes, ac obtruncatos. Censura Actorum (quæ sunt apud Surium, die hac quinta Novembris, qua passi sunt) hæc, mea est: ea ante, & post Metaphra-

taphasten cui tribuantur, corrupta esse. *Honuphrium*, reputo fictum nomen. Non simulasse mendicitatem, sed vere fuisse pauperem Christianum, non vero monachum. Monasteria virorum & mulierum sub Decio, esse somnia: ἄνδρων, γυναικῶν in solitudine, aliquorum fugientium a Civitatibus, ad persecutiones declinandas, admitto. Acta reliquum bona; nam tormenta barbarica forte vera: quia in Phœnicia, in Perside, in Syria, barbaris, & regionibus consueta.

Menologium Græcorum hac die quinta agit de sanctis illis e septuaginta apostolis, cum Synaxario, de quibus pridie egit Basilii Menologium. Bailletius, de Galactione & Episteme, toto opere nihil habet.

Die sexta.

Ruthenè: Pauli. Tridesiatri. Mucenie. Militini. Lazaru.

Græce: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ ὁμολογητοῦ.

Die sequenti. Τῶν ἁγίων τριάκοντα τριῶν μαρτύρων, τῶν ἐν Μελιτινῇ μαρτυρησάντων. Ita Menol. Græc. Illud vero Basilii, ita dicit: Τοῦ ἁγίου Ἱέρωνος, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τριάκοντα δύο μαρτύρων.

Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ θαυματουργοῦ Λαζάρου, τοῦ ἐν τῷ Γαλησίῳ ὄρει.

Sancti Patris nostri Pauli, Archiepiscopi Constantinopoleos, Confessoris.

Sanctorum trigiuta trium martyrum, qui in Melitene passionem subjerunt, vel: *sancti Hieronis, & aliorum triginta duorum, qui cum eo martyrium passi sunt.*

Commemoratio S. Patris nostri, & Thaumaturgi Lazari, qui in Monte Galesio se exercuit.

COMMENTARIUS,

Alaxandro Episcopo Constantinopolis vita functo, Paulus ex Thessalonica ortus, ejus Notarius antea & Diaconus, Patriarcha ordinatur. Imperator Constantius eum dejicit, Ariano ei suffecto, Eusebio Nicomediensi; (*qui anno 337. ipsum baptizaverat, & in Arianum dogma declinaverat*: mea sunt ista). Paulus Romam navigat, & ibi invenit Athanasium. Ex literis autem Constantis Imperatoris, uterque restituitur: & iterum Arianorum opera, ejicitur. Constans scribit fratri, ut restituat, alias indicit bellum. Restituitur Paulus; Constans moritur. Constantiusque eum in Cucusum Armeniæ urbem relegat: ubi ἐν οἰκήματι, *in domuncula*, in qua degebat, suo *Homophorio*, ab Arianis suffocatur. Eadem habet utrumque Menologium: & Homophorion in Imagine Menologii Basilii, est *Græcum pallium Episcopale*. Bailletius (qui de nostro Paulo, eum Latinis agit, septima dieJunii) ubi de ὠμοφορίῳ loquitur, & Zona Beatæ Virginis, dicit esse *Humerale*, & Gallice *Echarpe*. Sed hæc est *humeralis fœminarum*, non hominum, nec Sacerdotum: & *Humerale* Sacerdotum, est quid diversum a Græcis, apud Latinos est *pallium Episcopale*. Vide hæc autem enucleatius apud Tillemontium in Paulo, & Arianismo; & dilucidius apud Bailletium dicta die. Metaphrastes nihil hic temeravit.

Hieron, Nicander, Hesychius, & alii triginta, sub Diocletiano & Maximiano in urbe Armeniæ Melitina, a Præside, post multa, martyrio consumantur. Hæc habet Basilii Menologium. Illud vero Græcorum in Rubrica Synaxarii dicit: Τῶν ἐν Μελιτινῇ Ἱέρακος, (ita) καὶ τῶν λοιπῶν. *Hieracis*, pro *Heronis*, *& reliquorum, qui in Melitina passi sunt*. In Synaxario verò, Ἱέρων, dicitur γεωργὸς τὸ ἐπιτήδευμα, *agricola exercitio*. Ministri idolorum, *latronum more* (λῃστρικῶς) volunt eum comprehendere: ipse arrepto ligone ferreo, manubrio illius pro armis usus, sanguine & sudore manantes, eos in fugam versos, est persecutus. Ultroneo (ἑκὼν) verò ad Præsidem profectus, & ab eo interrogatus, dextera usque ad cubitum amputatur. Reliqui in terram projecti, baculis flagellantur. Sequentique die, ab aurora, ad multas horas, virgis percussi, extra urbem Melitinam, cum Hierone, capite obtruncantur. Ab iis Menologii Basilii, multa varia hic narrantur: & si interroger; verisimiliora sunt ea Basilii, quæ nondum passa erant manum Metaphrastis: quæ habet hac dis Surius. Interim verò ausus displicet Hieronis, quod mansuetudinem martyris non sapit; purgatus forte, dum patitur, in ipsa dextera criminosa. Diplicet, & *Victoris* defectio, quæ in Actis habetur.

Cæterum horum 33. martyrum nomina, aliunde haud speranda: ex secunda & tertia strophe Canonis, ista sunt. Nicander, Hesychius, Athanasius, Mamas, Barachius, Callinicus, Theagenes, Nicon, Longinus, Theodorus, Valerius, Xanthias, Theodulus, Callimachus, Eugenius, Theodotus, Ostruchius, Hieron, Epiphanius, Maximianus, Ducitius, Claudianus, Theophanes, Gigantius (an *Peganius*?) Dorotheus, Theodotus, Castricius, Anicetus, Themelius, Eutychius. Hi autem sunt *triginta*, non *triginta tres*. Nec aliunde in toto Canone, aliud eorum apparet nomen.

De Lazaro, præter dictam Rubricam, nihil habet, nec Menologium Basilii, nec Græcorum ad diem istam. Bailletius autem, post Bollandianos, de hoc Lazaro, monacho, & pictore, tempore Iconoclastarum, agit die tertia Februarii: ubi ejus gesta petenda sunt.

Die septima.

Ruthenè: Sobor Archistratiga Michaila: Festum Archistrategi Michaelis.

Græcè: Ἡ σύναξις τῶν Ἀρχιστρατήγων Μιχαὴλ, καὶ τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων δυνάμεων: *Synaxis Archistrategi Michaelis, & reliquarum Spiritalium Potestatum*. Strictior est inscriptio in Basilii Menologio: Σύναξις τῶν Ἀρχαγγέλων. *Synaxis Archangelorum*.

COMMENTARIUS.

Antequam Deus conderet Orbem, paulo ante creavit Angelos. E duobus eorum Ducibus; *Sabael* (qui postea fuit Diabolus & Satanas, se Deum existimans) cum suis affeclis est dejectus: alter Michael, se cum suis creatum agnoscens; suos colligit, & hortatur, ut maneant in sui, & Deicognitione. *Hujusmodi* igitur bonorum Angelorum *conspiratio*, *Synaxis est appellata: hoc est . . . Concordia, & Unio*: Ἡ τοιαύτη οὖν συγκρότησις, ὀνομάσθη σύναξις, τουτέστι .. ὁμόνοια, καὶ ἕνωσις. Menolog. Græcorum silet de *Sabaele*; ait in Rubrica Synaxarii, agi, τῶν ἐννέα ταγμάτων, Σεραφὶμ, Χερουβὶμ, Θρόνων, Κυριοτήτων, Ἐξουσιῶν, Ἀρχῶν, Δυνάμεων, Ἀρχαγγέλων, καὶ Ἀγγέλων: *Novem Ordinum, Seraphim, Cherubim, Thronorum, Dominationum, Virtutum; Principatuum, Potestatum* (qui sint illi *Septem Spiritus* Dei, qui adsint Throno Altissimi): *Archangelorum, & Angelorum*. Refert verba Satanæ: *Thronum meum ponam in nubibus* &c. & casum ejus cum suis. Dicit, idcirco dici *Synaxis*, ut Menol. Basilii: hinc procedit ad loca scripturæ, in quibus *Michael* mittitur *Abrahæ*, *Lot*, *Jacob*, (dum fugiebat fratrem) *Judæis* (dum fugiunt in Ægypto) *Balaam*, *Jesu* Nave. Addit vertisse flumina in impios, Colossis (quæ pura & antiqua fabula) ac denique ex collatis beneficiis, esse Patronum nostrum. Nos de prioribus narrationibus, nec mutimus, nec judicamus.

DIE OCTAVA.

Ruthenè: Onisiphoru, Stephanida, Porphyriu, Onesiphori, Stephanidæ, Porphyrii.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων, Ὀνησιφόρου, καὶ Πορφυρίου: *Sanctorum martyrum, Onesiphori, & Porphyrii*, Hæc tantum habet, sine *Stephanida*, Menologium Græcorum: sed die *nona*; de more novo.

COMMENTARIUS.

Sub nescio qua persecutione, comprehensi diu verberantur pro fide, ac tandem equis indomitis alligati, per tribulos & aspera tracti, moriuntur. Eorum reliquias colligunt Christiani, & *in pago*, *Panceanorum*, nuncupato deposuerunt: ἐν κώμῃ Πεγκεάνων καλουμένῃ. De eorum conditione, & persecutore nihil. Nec *Panceanorum* pagus, cuiquam est notus Geographorum. *Diurnum* Ruthenicum, *Onesiphorum* dicit, *primum Episcopum* Cæsareæ Palestinæ (cujus, Menæa dicunt, primum fuisse Episcopum, Cornelium Centurionem) & *Porphyrium*, ejus *Diaconum*. De Porphyrio martyre, Menologium Græcorum agit, die quarta hujus, post Joannicium, & Nicandrum; num nostro, ignoro. Ille sub Anulino, Ephesius, & Scenicus a pueritia, dum ludit fabulam, ab imitante Episcopum Scenico, per jocum baptizatur: ipse re vera credit: orare Orientem versus, angeli eum docent, & frontem, & totum corpus cruce signare. Hinc, & alii, ejus exemplo (διὰ νεφέλης ἐβαπτίσθησαν) *per nubem* sunt baptizati. Comes Alexander, vocat Sacerdotes idolorum, ad Taurum mortuum suscitandum: promittunt illi, nec faciunt. Id Porphyrius agit oratione, qua & idula in terram labuntur: & Comes rabie, Sanctum gladio feriri jubet. Fabula in vera pauca, intimius se insinuavit. *Angeli* sint *clerici*, *nebula* sit *aqua*; *Taurus & alia*, mera fabula.

Menologium Basilii, eadem die, multa eorundem narrat. Addit Comitem Alexandrum, sub Aureliano Imperatore, fuisse Cæsariensium Cæsarium ab eo inductum, qui in scena personam Episcopi indueret; &, licet falso & per jocum, vera baptismi forma sit usus, Dum Porphyrius baptizatur, visibiliter adsunt angeli cum lampadibus (hæc habet etiam Græcorum Menologium) & psallunt: *Quicumque in Christo baptizati estis, Christum induistis, alleluja*: eoque miraculo commoti plurimi, in Dominum credidere. Comes rubore suffusus, sequenti die Sanctum, tamquam magum, jubet obtruncari. De Tauro & Sacerdotibus, nullum verbum. Sed ita etiam, incommodum, ab ea, tot Christianis apparitione visibili, cantuque angelorum. De quibus, modo supra, judicium tuli. Eadem in Sanctis martyribus *Genesio*, & *Gelasino*, fabulæ placuit ludere. Multiplicavit *entia* sine necessitate. De his Bailletius nihil habet.

Idem vero author die 4. Septembris agit, de S. Onesiphoro, Pauli Apostoli Discipulo. Ait sequiores Græcos, unum e 73. Discipulis eum dicere, & modo Episcopum Colophonis, modo cujusdam Cæsareæ, modo Coroneæ in Beotia. Dicit, se nescire, num Martyrologium Romanum, a Græcis sumpserit, ipsum fuisse Apostolorum Discipulum, & in Hellespontо, una cum sancto Porphyrio, sub Hadriano Proconsule, post multa, fuisse equis indomitis alligatum, raptatumque. Tandem dicit, sine authore alio, ista non posse recipi. Græci de ipsis agunt, etiam 24. Aprilis, & 8. Decembris, Latini de iisdem, sexta Septembris die; nec de hac *octava*, vel *nona* Novembris die meminerunt.

De Stephanida, quam *monialem Ruthenam*, dicit Culcinius, nihil habet hic utrumque Menologium: eam tamen nostræ Ephemerides, ut visum, habent. Sed eam mox die decima, videbimus martyrem cum Victore, sub M. Aurelio Antonino, & Sebastiano Duce Italiæ. Vide infra.

Menologium Græcorum agit hac *nona* die, memoriam SS. martyrum Christophori & Mauræ; sine Synaxario. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ ἅγιος Χριστοφόρος καὶ Μαύρα ξίφει τελειοῦνται. *Hac eadem die, Christophorus & Maura, gladio consummantur*. Uxor ejus fortasse, aut soror.

DIE

DIE NONA.

Ruthenè: Erastu. Olympu. Rhodionu. Erasti. Olympi. Rhodionis.

Græce: Τῶν Ἀποστόλων Ὀλύμπου, Ῥοδίωνος, Σωσιπάτρου, Τερτίου, Ἐράστου, καὶ Κουάρτου: *Sanctorum Apostolorum, Olympi, Rhodionis, Sosipatri, Tertii, Erasti, & Quarti*. Menologium Græcorum in Rubrica Synaxarii addit: ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα: *e septuaginta* discipulis.

COMMENTARIUS.

Olympus & Rhodion, Romam secuti Petrum, sub Nerone damnantur capite. Sosipater Episcopus Iconii, in pace obit. Tertius Sosipatri in Episcopatu successor, in pace quoque defungitur. De ipso, Menologium Græcorum nihil habet in Synaxario. Erastus ex Œconomo Ecclesiæ Hierosolymitanæ, inde Episcopus fit Paneadis; itemque in pace. Quartus Episcopus Beryti, etsi multa pro Christo passus, & ipse tandem in pace obit. Bailletius de omnibus septuaginta duobus discipulis, cum criterio bono, die 15. Julii, agit. Nos hic plura non aggeramus.

DIE DECIMA.

Ruthenè: Mena. Victoru. Vincentiu. Theodoru: Menæ. Victoris. Vincentii. Theodori.

Græce: Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, τοῦ ἐν Σκοτυαίῳ: *sancti magnique martyris Menæ, qui in Scotyæo colitur*. Corrige Κοτυαίῳ: *Cotyæo*.

COMMENTARIUS.

Ægyptius, sub Maximiano militans *in numeris, qui Rhutalici dicebantur* (στρατευόμενος ἐν τοῖς Νουμέροις, τοῖς λεγομένοις Ῥουταλικοῖς ἐπ' Ἀργυρίσκου Ἡγεμόνι, ἐν τῷ Σκοτυαίῳ Φρυγίας Σωτηρίας) *sub Argyrisco Præside, in Scotyæo Phrygiæ Salutaris*, haud ferens errorem idolorum ita grassari, in montem secedit, jejuniis & orationibus se purificans. Hinc descendit, & in Ethnicorum medio, Christum prædicat. Post multa tormenta, capite obtruncatur. Hæc Menologium Græcorum habet: Acta sunt optima apud Surium, die undecima, ibique legenda cum fructu; nec manum passa sunt Metaphrastis, etsi ejus hæc dicit Surius. Ibi *Pyrrhus*, est vere *Præses*, & ita etiam dicitur Bailletio; non corruptissimus *Argyriscus*.

Basilii equidem Menologium, habet aliqua, quæ superant falsitatem, nisi evidenter corrigerentur. Dicit: στρατιώτης ὢν τοῦ Νουμερίου, ἐν Κοτυαίῳ πόλει Φρυγίας: quæ vertuntur: *Cumque in Cotyæo Phrygiæ urbe, sub Numerio mereret*. Ita esse in *Numeris*, evadit: *sub Numerio Præfecto militum*. Legendum autem erat νουμέρῳ, & vertendum: *In Numero*, vel *Numeris*. Adi Lipsium, & alios, *de Romana militia*. Reliqua habet Menologium Græcorum: sed Rhutalicos numeros non novi. An *Rhutalicos*, lectos pro *Italicis*? Verisimile.

Bailletius die ista de hoc Menna agit, & de alio Menna Lybico. Verum Acta, quæ diximus apud Surium, & de Lybico, die Decembris decima, opus habet Metaphrastis videri, & scripta ad Prototypon illorum S. Gordii martyris Cappadocis, per S. Basilium magnum exarata. Ego a meo judicio non discedo: etsi miraculorum Ægyptii; falso, apud Surium, tribuo partem, Timotheo Alexandrino Patriarchæ. Vide Tillemontium tomo 5. De Gordio, die tertia Januarii; ubi eruditis creditur, idcirco *Gordius Menas* dictus.

Eadem hac die, in utroque Menologio agitur: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Βίκτορος καὶ Στεφανίδος: *sanctorum martyrum Victoris, & Stephanidæ*. Quorum commentarius iste est: sub Antonino Imperatore, & Sebastiano Duce Italiæ, Victor comprehenditur Christianus, luxatisque ipsi digitorum articulis, ardentem proicitur in fornacem. Menologium Græcorum addit: tres ibi dies, incolumem stetisse. Tum dat ei venenum magus; & quod innocuus illud bibit, magus convertitur Christo Domino. Sed Menologium Basilii non dicit *magum*. Martyr, erutis oculis, capite demum plectitur. Menologium Græcorum addit: post venenum, ei cæsos nervos; oleo ferventi immissum; hinc lampadibus esse ustum; acetum, cineremque coactum bibere; inde oculis captum, tres dies, inverso capite suspenditur (κρεμᾶται); ac detracta postmodum ei pelle, defunctus est. Quæ additiones, fabulosiores sunt ipsis fabulis. Præter martyrium, acta Victoris sunt perditissima. De eo nec Surius, nec Bailletius quidquam habent; nec de sequenti.

Stephanida uxor quondam cujusdam militis, & a patribus Christiana, dum hæc videt vidua, defunctum martyrem, beatum prædicat, & adducitur Præfecto: qui duabus palmis alligatam, repenteque dimissis, ipsam in partes duas discidit. Verisimile, Victorem militem, & Stephanidam ejus fuisse uxorem. Sane vero, de ipsa egerant nostræ Ruthenæ Tabulæ die octava.

Eadem die Menol. Græcorum agit: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βικεντίου: *sancti martyris Vincentii*. Cujus hic Commentarius.

Celeberrimus Vincentius, Martyr Cæsaraugustanus, dum Diaconatus officio fungitur, & pro *Hilario* Episcopo loci (sic *Valerius* deformatur) Christum prædicat, ad Dacianum Præsidem Hispaniæ, catenis vinctus ducitur Valentiam. Post dies aliquot, Vincentium is educit, suspendit Cruci, & per membra tormentis cruciat. Reclusus martyr in carcere, angelico, & divino auxilio confortatus; denique ibi obiit. Ex Actis Latinis, & non sinceris, & mutilatis, hæc habent Græci. Vide eadem apud Surium, in primis apud Bailletium, die 22. Januarii; qua die Latini de ipso agunt.

Eadem die Menologia agunt etiam: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου Ἡγουμένου τῶν Στουδίου: *Sancti Patris nostri Theodori Præfecti monachorum Studitarum*. Cujus e Synaxario est Commentarius: Filius Photini, & Theoctistes, sub Copronymo, a Tarasio Patriarcha presbyter ordinatur. Acta ejus nota,

ta, & quæ passus est pro Imaginibus. Bailletius die ista, natum, ait, esse anno 759. mortuum die 11. Novembris, anni 824. Ejus vitam scripsit Michael, ejus discipulus, mortem vero B. Xaueratius, etiam discipulus. Illa est .... Sirmondi, hæc habetur 2. tomo Auctarii Bibliothecæ Patrum Combefisii. Præfigitur etiam vitæ operibus ipsius S. Theodori. Bailletius nihil eam censura configit sua. In Theodoro complevimus totam inscriptionem hujus diei.

DIE UNDECIMA.

Ruthene: Joanna, Nilu: Joannis Nili.
Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νείλου. *Sancti Patris nostri Joannis Eleemosynarii, & Sancti Patris nostri Nili.*

COMMENTARIUS.

Celeberrimus hic est S. Johannes Patriarcha Alexandrinus. Acta nota. Sub Heraclio Imperatore. Bailletius ex ejus vita, ait, mortuum sub Marciano, annorum nonaginta; natum verò anno 451.

Nilus (de quo nihil habet Menologium Basilii) ὁ ἀσκητής, sub Mauricio Imperatore, Præfectus Urbi Constantinopoli; (sub Theodosio Magno, & Arcadio) ex compacto cum uxore, Monasteria Ægypti petit: ipse cum filio Theodulo, cum tenella filia ejus uxor. Barbari invadunt locum, & filium captivum ducunt: ipse fit presbyter. Tandem sub Justino Seniore sanctè obit. Et nescio quomodo, in Templo Sanctorum Apostolorum, in Orphanotrophio, sub altare non est depositus, cum filio Theodulo. Silet, quomodo a barbaris, ad patrem evasit liber. Vide Bollandianos die 24. Junii, Caveum, Dupinium, &c. Verum Nilus hic, sub larva aliena videtur idem esse, ac celeberrimus ille Eustachius: de qua latissime alibi disseruimus.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè: Joanna Zlatoustoho: Joannis Chrysostomi.
Græcè: Ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐξορίας τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: *Commemoratio exilii, Sancti Patris nostri Joannis Chrysostomi*. Ita ex Menologio Basilii.

COMMENTARIUS.

Ultimum hoc exilium accidisse die exaltationis S. Crucis, Basilius narrat; sed hac die non sua celebrari. Monetque expresse, non de die dormitionis ejus nunc celebrari. Menologium Græcorum de Chrysostomo agit, sed de hac re nihil monet. Bailletius de hac ejus vita hic nihil, & Surius ita etiam.

DIE DECIMATERTIA.

Ruthenè, Philippo, Philippi.
Græcè: Τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου, ἑνὸς τῶν πρώτων χορείας τῶν δώδεκα: *Sancti & gloriosi, celeberrimi Apostoli Philippi, unius ex prima chorea duodecim apostolorum.*

COMMENTARIUS.

Trajani tempore Imperatoris Philippus Hierapolim profectus, cum suis septem filiabus, & Mariamme sorore, & Bartholomæo apostolo, Christum prædicant. Ibi vipera adorabatur (ἔχιδνα). Niconora erat uxor Proconsulis: hic anonymus. Proconsul cruciat apostolos. Sancti Philippi oratione, ex terræ hiatu, omnes ethnici, una cum Proconsule, etiam cum vipera, & Sacerdotes absorbentur. Ex his, præter Procos, & viperam, omnes alii evadunt. Solvitur Bartholomæus, & Mariamme. Philippus vita defungitur. Hæc habet Basilii Menologium. Fabulæ. Menologium Græcorum dat meliora. Primo e scriptura colligit: hinc Philippum, Ἀνδρεία γυνὴ etiam fortitum dicit, cum Bartholomæo prædicasse; dum Mariamme soror eis ministrat. Post urbes Mysiæ & Lydiæ peragratas, continuis afflictionibus tentati; ad sanctum Johannem Apostolum veniunt; qui per Asiam prædicabat (Ephesi crediderim) a quo uxor Proconsulis, *Niconora* (Νικόνορα) conversa est. Tum Proconsul, & populus in domum *Stachys* convenerant. Ibi Philippus cruciatur, & raptatus per plateam & forum, τοὺς ἀστραγάλους τρυπηθεὶς, *ei tali terebrantur*, in ligno, *in Cruce*, obit. Tum ex terræmotu, terra scissa *multos infidelium absorpsit*. πολλοὺς τῶν ἀπίστων κατέπιεν. Reliqui veriti, e vinculis solvunt Bartholomæum, & Mariamnen, & credunt. Composito demum Philippi corpore: καὶ τὸν Στάχυν ἐπίσκοπον ἐν τῷ Βυζαντίῳ καταστησάμενοι, αὐτοὶ εἰς Λυκαονίαν ἐξέδραμον: *Et Stachyo in Byzantio Episcopo constituto ipsi in Lycaoniam sunt profecti*. Qui eum constituerunt? Non Philippus, qui jam obierat. Num Bartholomæus? Ergo, inquam, *non Andreas* amplius apostolus, *Stachym, primum*, ut ipsi dicunt, *Byzantii Episcopum ordinavit*. Cæterum de his nequidquam habet, vel Surius, vel Bailletius: etsi nihil hic in Menologio Græcorum, sit inverisimile, incredibile, aut portentosum.

Subdit autem Menologium Græcum longissimam narrationem, sed sejunctim a Synaxario, ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ ἀποστόλου: *ex miraculis Apostoli Philippi*: quæ in Actis ejus habetur apocryphis & damnatis.

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè: Gyrii. Samonu. Abibu. Guriæ. Samonæ. Abibi.
Græce: Τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν, Γερὶκ, Σαμωνᾶ, καὶ Αβίβε: *Sanctorum martyrum & Confessorum Guriæ, Samonæ, & Abibi.*

COMMENTARIVS.

Sub Diocletiano, & Antonino Duce (Δουκὸς) Gurias, & Samonas Sacerdotes (ἱερέων) quod refellit Bailletius delati Edessæ ut Christiani, post tormenta multa, gladio obtruncantur. Abibus vero Diaconus, sub Licinio *quod vicos peragrans* (κατὰ κώμας περιερχόμενος) conversioni Christianorum incumbebat, comprehensus, in ardenti camino injectus, martyrium facit; Bailletius dicit, anno 322. Hæc habet Basilii Menologium. At Menologium Græcorum addit, *Guriam fuisse*, ἀπὸ Σαγροκητίας κώμης, Σαμωνᾶν δὲ ἀπὸ Γαράδος; *e pago Sagrocetiæ, Samonam vero ab illo Garadis*. Anno 306. dicit Bailletius eos passos. Menologium Græcorum de eorum Sacerdotio & dignitate, nihil mutit: quum Abibum esse ex Vico Thellæ prope Edessam, contradicat *Diaconum*: reliquum consonat cum Basilio: cujus *tenebricosus lacus*, recte Menologium Græcorum explicat, *carcerem tenebrosum*, ubi *tribus mensibus* sunt detenti. Cæterum hæc Acta non leviter tacta a Metaphraste, apud Lipomanum sunt tomo 5. & Surium: ubi & panegyris est Arethæ, Episcopi (crediti) Cæsareæ Cappadociæ, sub Justiniano Imperatore, de quo Tillemontius tomo quinto. Pro luce his tenebris fæneranda, sequentia habeantur. Tunc *Augarus Zoaræ filius*, Præses *Edessæ* est: tunc ibi *Cognatus* (an *Caganus*?) est loci Episcopus. In Actis Surii habentur, *Heraclianus, Antonius, & Musonius Præsides Edessæ*. Hic *ex Præside Antiochiæ, sub Licinio Imperatore*, Edessæ factus est Præses. *Lysanias*, etiam ibi Præses.

Eadem die, sed sine Synaxario fit *Memoria sancti Patris nostri Quintiliani Episcopi Seleuciæ & piorum Imperatorum Justini & Theodoræ: & sancti Patriarchæ Constantinopolis, Thomæ junioris.*

DIE DECIMAQUINTA.

Ruthenè: Mattei: Matthæi.
Græce: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου: *Sancti Apostoli & Evangelistæ Matthæi.*

COMMENTARIVS.

Menologium Basilii ait, octavo anno post Christi Ascensionem, ab eo Evangelium esse scriptum, Multis Provinciis peragratis; in Provincia Anthrophagorum (ubi multa perpessus est) Episcopum constituit Philonem; ipse Hierapolim Syriæ contendit, ibique in pace defunctus est. Menologium vero Græcorum, silet tempus scripti Evangelii, silet Platonem, & Anthropophagos, ait, eum peragrasse ad Parthos, & Medos; ac martyrium tandem igne fecisse. Longe sunt impares istæ tibiæ; imo fabulæ. Sed quod addit immediate, prolixum quidem ex apostoli itineribus imaginariis, est ex Actis damnatis & apocryphis:

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè: Grigorii. Gregorii.
Græcè: Τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ: *Sancti Patris nostri Gregorii Thaumaturgi.*

COMMENTARIVS.

Acta apud utrumque Menologium ex Nysseno, recitantur. At Henricus Dodvellus, qui in suis dissertationibus Cyprianicis ea carpsit, tanquam scripta *ex auditu*, & ex rumoribus popularibus, jure corripitur a Bailletio, & dextere admonetur, ut tanti Patris Nysseni major reverentia habeatur.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè: Platonu. Platonis.
Græcè: Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Πλάτωνος: *Sancti magnique martyris Platonis.*

COMMENTARIVS.

Galata Ancyranus, Antiochi frater martyris, ab Agrippino Præside, post multa tormenta, interficitur. Imperatores silentur, etiamque Provincia, ni forte velimus, Galatiam ipsam credere. De alio ne, an isto Sancto Platone, agit Bailletius, quarto Aprilis?

DIE DECIMAOCTAVA.

Ruthenè: Romanu. Romani.
Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ρωμανοῦ, καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ νηπίου: *Sancti martyris Romani, & socii cum ipso infantis.*

COMMENTARIVS.

Ex Eusebio Cæsariensi scimus, in Historia, & martyribus Palæstinis: ex Homilia Chrysostomi tomo primo, & ex aliis, hunc martyrem decertasse sub Diocletiano & Maximiano. Bailletius ait, passum anno 303. Acta tamen apud Mombritium ex integro ficta sunt, & supposititia. Videndus Tillemontius tomo 5., & Ruinartius *in sinceris*, & Prudentius in Peristephanon cap. 10. Audiamus autem, ut nostra Menologia ea narrent.

Martyr noster Romanus, impedire conatur Præsidem Asclepiadem, dum pergit ad templum, ne adoret Deos (Eusebius vero dicit: *dum suadere conatur plebi, ne Deos adoret, & ut fortiter resistat, comprehenditur*.) Tum se sistit, cæditur, rapitur in equuleum. Ibi unum dicit esse Deum, illum Christianorum, quem vel infantes agnoscunt. Productus infans, interrogatus-

gatusque a Præside, quem Christiani colunt, dicit; seque ita a matre sua fuisse edoctum. Verberatur: sitit: mater dicit, fili, aquam viventem bibe: & filius decollatur. Lingua exscinditur, & adhuc loquitur, & reductus, in carcere suffocatur. Ita utrumque: ast illud Græcorum addit ali m, & diaconum Romanum, Palæstinæ: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ῥωμανοῦ διακόνου τῆς Παλαιστίνης. *Sancti Romani martyris, Diaconi Palæstini.* En *Commentarium.*

Ex Cæsareæ Palæstinæ Paræcia genus ducens & Exorcista, sub Diocletiano, Antiochiæ Romanus martyrium facit. Ipse seipsum sistit. Eum igni Judex damnat. Diocletianus vult ei præcidi linguam: præcisa attamen lingua, loquitur. In carcerem trusus, Romanus ibi suffocatur. Unus, idemque Romanus est cum præcedenti: & Acta utriusque una sed commixta; advocatus frustra & inepte, ibi Diocletiano. Prioribus veris, addenda dignitas est diaconi, & esse ex Provincia Palæstina: sed stadium martyrii, in Antiochia Syriæ figendum est. Digerit hæc omnia optime Bailletius.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè: Audii. Barlaam.

Græcè: Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἀβδιοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαρλαάμ: *sancti Prophetæ Abdiæ, & sacrosancti martyris Barlaam.* Ita in Menol. Græcorum: in epigraphe & Synaxario Menologii Basilii. Ἀβδίου.

COMMENTARIUS.

De Abdia propheta, utrumque loquitur e Scriptura. De Barlaam equidem Menologium Basilii nihil habet: sed Menologium Græcorum dicit, fuisse Antiochenum Syriæ ad Orontem, Senem, & martyrem. De persecutore Anonymo, nihil, quem tamen ἄρχοντα dicit (*Præsidem*) & post tormenta, martyrium: deque eis, suis encomiis locutos esse Chrysostomum & Basilium: ambos celebres: hunc Homilia 18. illum Homilia 73. Tu vide Tillemontium tomo 5. Ruinartium in *Synceris*, vel Surium, qui Basilium tantum adducit. Sanctus martyr Basilio dicitur *arreptis & lingua barbarus*, velut Apostolus Paulus, qui ad Corinthios scribens, se *sermone rudem* fatetur. De patria Antiochia, dubitat Bailletius, sed Chrysostomo ego assentior: Basilio præsertim silente, nec repugnante: qui etsi Panegyrim ei dixerit in Cappadociæ Cæsarea; non idcirco tamen, ait ibi sepultum.

Hac eadem die, sed sine Synaxario, Menologium Græcorum habet: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀνθίμου, Θαλελαίου, Χριστοφόρου, καὶ Εὐφημίας, καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν καὶ τοῦ ἁγίου Παγχαρίου. *Sanctorum martyrum, Anthimi, Thalelæi, Christophori, & Euphemiæ, eorumque filiorum: & sancti Pancharii.* De sancto Thalelæo agit Bailletius die 20. Februarii.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Proclu. Grigorii. Procli. Gregorii.

Græce: Τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου, καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Πρόκλου, Ἀρχιεπισκόπου Κ. Π.: *sancti Patris nostri Gregorii Decapolitæ, & sancti Patris nostri Procli, Archiepiscopi Constantinopoleos.*

COMMENTARIUS.

Natus Decapoli Urbe Isauriæ sub Iconomachis, fit monachus: peregre proficiscitur: venit Syracusas, mox Thessalonicen, hinc Byzantium: ibi obit. Menologium Græcorum addit: filius Sergii & M....... Ex causa persecutionia Iconomachorum, fugit de loco in locum. Silet *Siracusas* & *Thessalonicem*. Ait eum, post Asian, & Byzantium; Romam venisse veterem, & peragrasse per Occidentem. Exin Byzantium denuo, tum petiisse Olympum: Thessalonicem venisse postea, & tertio hinc Byzantium; ubi Symeonem Confessorem, pro imaginibus in carcere positum, convenerit, & curaverit. Tandem in pace obiisse. Acta ista sunt vera, sed conferenda cum iis Basilii Menologii.

De sancto Proclo Patriarcha, solum, sed sine Synaxario agit Menologium in hac rubrica: Proclus χρηματίσας μαθητὴς τοῦ μακαρίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ τοῦ θρόνου διάδοχος: *discipulus beati Johannis Chrysostomi, & Throni successor.*

DIE VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Vovedenic Bogorodici: Ingressus Deiparæ in Templum.

Græce: Ἡ ἐν τῷ ναῷ εἴσοδος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου: *sanctissimæ Deiparæ ingressus in Templum.* Sic Menologium Græcorum: Menologium vero Basilii, ait: Τὰ εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, ὅτε προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. *Ingressus Deiparæ, cum ad Templum fuit adducta, & in sancta sanctorum est introducta.*

COMMENTARIUS.

Utrobique fabulæ notæ. In Menologio Basilii: *post biennium a sancta nativitate*, πληρωθέντος διετοῦς χρόνου ἀπὸ τῆς σεπτῆς γεννήσεως. Menologium Græcorum: τρίτου ἤδη χρόνου ἄγουσα ἀπὸ τῆς αὐτῆς παραδόξου γεννήσεως; *post triennium, ab ejus admiranda Nativitate*, præsentatur Maria; & *ibi usque ad duodecimum annum, agit; cibo ab angelo quotidie enutrita.* Fabulæ ignorantium devotorum, qui nesciebant quid erant sancta sanctorum, & quis homo in ea semel in anno poterat introire: qui cogitabant Templum Dei, tunc fuisse virginum educandarum Parthenona. Eorum demum, qui confidentissime ad pietatem, ipsi sibi somnia fingunt; jam tum ab octavo sæculo: quamobrem ipsa habet Menologium Basilii, quod nono sæculo est compactum. Scimus

mus equidem, ut Georgii Nicomediensis Episcopi opus, Homiliam quandam de his circumferri (is nono sæculo vixit) quæ & sub Germani Patriarchæ Constantinopolis nomine, habetur apud Lipomanum, Suriumque, & Combefisium: sed quæ non est anterior decimotertio sæculo, quo hic Schismaticus Germanus, anno 1254. oblit. De hoc autem festo Manuel Comnenus loquitur sæculo duodecimo. In Ecclesia Latina, & per Occidentem, anterius non est Gregorio Papa XI. & anno 1372. quo scitur esse receptum.

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Philimonu: Philemonis.

Græce: Τῦ ἁγίυ ἀποςόλυ Φιλήμονος, κ̀ τῶν σὺν αὐτῷ: *sancti Apostoli Philemonis, & Sociorum ejus* In Synaxario vero legitur: Τῦ ἁγίυ ἀποςόλυ ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα, Φιλήμονος, Αρχίππυ, κ̀ Απφίας μαθητῶν γεγονότων Παύλυ τῦ ἀποςόλυ: *sanctorum Apostolorum e septuaginta, Philemonis, Archippi, & Apphiæ, discipulorum Pauli Apostoli*.

COMMENTARIUS.

Menologium Basilii, die sequenti 23. habet: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Αρχίππου μαθητῦ Παύλου τῦ ἀποςόλου, καὶ Φιλήμονος τῦ ςρατιώτυ: *sanctorum martyrum Archippi discipuli Pauli Apostoli & Philemonis militis*.

Discipuli Pauli Apostoli, Chonis in Phrygia, haud procul a Laodicea, quod cum dies festus Dianæ celebraretur; ipsi in Ecclesia cum aliis, Deo decantabant; Ethnici in eos impetum faciunt; & reliquis in fugam versis, soli Archippus, Philemon, & Amphias consistunt: & adducuntur ad Androclem, qui sub Nerone, Ephesi erat Præfectus rei frumentariæ; & martyrium subeunt. Archippus in fovea medius obrutus; a pueris configitur & lapidatur: Philemon inter verbera efflat animam. De Amphia autem amplius nulla mentio. Hæc habet Basilii Menologium. Narrat eadem Menologium Græcorum, sed tamen addit: quod festum Dianæ celebrabatur *Colossis*, Κολοσσαῖς, *urbe Phrygiæ, prope Laodiceam*. *Apphias* (ita) est *mulier*: μετὰ τῆς Απφίας, πιςῆς κ̀ αὐτῆς ὔσης *cum Apphia, quæ erat & ipsa fidelis*. Androcles est, Ηγεμὼν Εφέσυ, *Præfectus Ephesi*; non vero, Σιτοφύλαξ Εφέσυ: *Præfectus rei frumentariæ Ephesinæ*. Nolunt sacrificare τῷ εἰδώλῳ τῇ καλυμένῃ Μηνῇ, *Idolo, quod Menas nuncupatur*. Omnes medii in fovea obruuntur, stilisque puerorum confoguntur, & lapidantur.

Bailletius de his omnibus dubitat; & notat, Apphiam aliis esse hominem; aliis *Appiam*, Philemonis dici *uxorem*. Parum verisimile, ait insuper esse, Persecutionem Neronis tunc in Asiam pervenisse, Emotioni potius Populari, martyrium eorum tribuit; & socium illius, alium putat presbyterum Archippum, ab eo, de quo loquitur Paulus, Epistola ad Philemonem. Cæterum tu vide Epistolam Pauli ad Colossenses, & Epistolam ejusdem ad Philemonem; ex qua apparet Græcorum allucinatio, dum scribunt Απφίαν, & virum tenent, & Philemonem dicunt militem. *Philemoni dilecto, & adjutori nostro, & Appiæ* (Ita rectissime) *sorori charissimæ, & Archippo commilitoni nostro, & Ecclesiæ, quæ in domo tua est*. Hæc clarissima verba Pauli. Idem ergo *Philemon* est *adjutor* Pauli, ac *commilito*; *Appia* non est vir, sed fœmina, & *Archippus* etiam, *Pauli* est *commilito*. Quanta hodie in Schismate, Ecclesiæ Græcæ Socordia, in libris sacris. Ex hoc ungue, leonem vide.

Theodoretus historiæ tradit suo quinto sæculo, domum Philemonis adhuc extitisse: de qua ipse Paulus, in præfatione epistolæ ad Philemonem, est testatus. Vide Tillemontium tomo primo, pag. 336. Erat & Constantinopoli Ecclesia S. Philemonis martyris; quam Ducangius refert in Constantinopoli Christiana, Diatriba 4. pag. 33. & conditam fuisse ajebant tempore Constantini. Bailletius ait, se ignorare, num hujus Philemonis fuerit, an alius? Forsan respicit ipse *militem*: egoque supra ostendi, & putem, *militem*, idem esse ac *commilitonem* illum, qui cum Paulo *militavit* in Evangelio seminando.

Eadem die, in Menologio Græcorum legimus: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ οἱ ἅγιοι Χριςόφορος κ̀ Εὐφημία ξίφει τελειῦνται. *Hac eadem die sancti Christophorus & Euphemia gladio obtruncantur*. De quibus, (die 19. supra visum) idem Menol. Græcorum peragisse.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Grigori. Amphilochiu. Gregorii. Amphilochii.

Græce: Τῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Αμφιλοχίυ ἐπισκόπυ Ικονίυ, κ̀ τῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίυ τῦ Ακραγαντίνυ: *sancti Patris nostri Amphilochi Episcopi Iconii; & sancti Patris nostri, Gregorii Agrigentini*. Ita Menologium Græcorum. De Amphilochio nihil hic habet Basilii Menologium: sed tantum die 24. Τῦ ἁγίυ Γρηγορίυ ἐπισκόπυ τῆς Ακραγαντίνων πόλεως. *Sancti Gregorii Episcopi Agrigentinorum*.

COMMENTARIUS.

Sub Justiniano Rhinotmeto, ex Charitone & Theodota, natum ait Agrigenti. Dum loca sacra, annorum 22. invisit, a Macario Episcopo Hierosolymitano, Diaconus creatur. Suus antea Agrigentinus Episcopus, clericum eum fecerat. Pergit inde Byzantium, & hinc Romam; in qua Agrigentinus, sede ista vacante, ordinatur. Sabinus & Crescentinus ei invident. Sanctus miraculis eos comprimit, & nigros reddit: quod vitium ad hanc diem, dicit, etiam in posteris apparere. Tandem in extrema senecta, sancte obit. Ita Menologium Basilii.

Græcorum vero Menologium dicit: Ipsum decem & octo annorum, factum clericum *a S. Potamione* Episcopo Agrigenti: παρὰ τῦ ἐν ἁγίοις Ποταμίωνος. Dum dormit ante cubiculum Archidiaconi Damiani, angelus tertium, eum monet, ut vadat. Abiit ipse Carthaginem (Καρθαγένην) ibique inve-

invenit Marcum monachum, cum quo quatuor annos manet. Cum eo inde pergit Antiochiam: ibique ex revelatione Hierosolymam, ubi a Macario Hierosolymitano Episcopo, fit Diaconus ὑπὸ τῦ Μακαρίυ &c. Constantinopolim proficiscitur: visitat Georgium Patriarcham. Dum habetur Synodus, in Sergium, Pyrrhum & Paulum, contra quos etiam disputat Gregorius. Hinc Romam pergit, ubi Episcopus Patriæ ordinatur. Sabinus & Crescentinus, eum apud Papam calumniantur: qui duobus annis in carcere eum detinet: sed jussu Imperatoris, inde educitur: & fit miraculum carbonum ardentium, & lignorum combustorum. Calumniatores Deus, eorumque progeniem vultu denigrat. Puella ὑπ' αὐτῶν φαρμαχθεῖσα, a dæmone occupatur, & a sancto liberatur coram omni populo. Hæc Romæ: redit in Patriam triumphans; & extrema senecta obit. Acta hæc, quæ non sunt, nec in Metaphraste, habet Surius: quod in prædictis sunt multa ἀτόπωτα, & contra Chronotaxim.

Reapse Bailletius, & alii, acta ejus apud Surium & Lipomanum ex Metaphraste, prorsus corrupta tenent. Papebrochius ad Ephemeridas Græco Moschas, pag. 51. non adeo corrupta asserit, sed alia haberi Anonymi, quem credit Leontium Abbatem Sabaitarum: ex quibus elucent quæ antiquitus ille scripsit Sabaitarum Magnus, & scripserit lib. 2. cap. 12. Paraphrastes duos protulit Gregorios Episcopos Agrigenti; nostrum, & alium sub Agathone, & Macario Patriarcha Hierosolymæ, ex Concilio VI. Œcumenico anno 680.

Num hæc autem Papebrochii, eadem sint cum illis, quæ in *sanctis Siculis*, Pater Octavius Cajetanus, tantum latine edidit, tomo 1. pag. 153. penitus ignoramus. Nos ea acephala & atelevta, habemus Græca ex MS. Codice Bibliothecæ Soranorum Ducis, Boncompagnæ; quæ Romæ est; & suo loco & tempore, cum Rep. Literaria communicabimus. Unum dumtaxat affero, quod in his *Potamion* Episcopus Agrigenti nostrum Gregorium initiat, sed is cui ipse succedit, est Theodorus. ὅτε ὡς ἐν μεταξὺ διατρίβοντος Γρηγορίυ ἐν Ῥώμῃ, ἐγένετο κοιμηθῆναι ἐπίσκοπον Ακραγαντινῶν ἐκκλησίας, Θεόδωρον λεγόμενον, καὶ ἐγένετο στάσις μεγάλη ἐν τῷ λαῷ ἐκείνῳ τῆς πόλεως καὶ οἱ μὲν ἐποιοῦντο ἐπίλεκτον Σαβῖνον πρεσβύτερον, ἕτεροι δὲ Κρησκεντῖνον διάκονον· ὁ δὲ Εὖπλος ὁ τότε, ἀρχιδιάκονος, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως καὶ τῆς περιοικίδος ἔλεγον· Τῦ Κυρίυ τὸ θέλημα γενέσθω, κ. τ. λ. ὕστερον ἐχειροτόνησεν ὁ Πάπας τὸν μακάριον Γρηγόριον ἐπίσκοπον τῇ τῶν Ακραγαντινῶν ἐκκλησίᾳ. *Interea dum moras Gregorius nectit Romæ, accidit, Episcopum mori Ecclesiæ Agrigentinæ, nomine Theodorum; & magna seditio facta est, in illo populo civitatis: dum hi prælectum presbyterum Sabinum volunt; alii vero diaconum Crescentinum. Euplus autem, qui tunc erat Archidiaconus, & pars major populi civitatis, & suburbii, dicebant: Fiat voluntas Domini &c. Ac postea ordinavit Papa Gregorium Episcopum Ecclesiæ Agrigentinæ*. Hæc videntur ibi vestigia veritatis. Sed amor prodigiorum etiam in his actis verbosis ultra modum, corrupta omnia, suadent adhuc Gregorii nos habere. Quamobrem e re ducimus, ad Amphilochium remeare.

Amphilochius Valentiniani & Valentis Imperatorum temporibus, Iconii fit Episcopus; sedetque usque ad Theodosium Magnum, ejusque filios, quos in fide erudivit. Adfuit anno 381. secundæ Synodo Generali. Contra Eunomium & Macedonium, multa & dixit & scripsit. Reliqua nota sunt ex Tillemontio, & Dupinio. De Amphilochio optime meretur etiam Bailletius, qui ex Patribus, & aliis supradictis, vitam ejus concinnat.

Nostræ Ruthenæ Tabulæ, die sequenti 24. *Hecaterinam* referunt, & *Mercurium*. Sed quod de ipsis nostra Menologia agunt die 25. ad istam ergo diem & nos differimus, ut cum illis concurramus.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè: Climentu. Petru.

Græce: Τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, καὶ ἱερομαρτύρων, Κλήμεντος Ῥώμης, καὶ Πέτρυ Αλεξανδρείας (de his Menol. Basilii agit etiam di. [illegible]erti) *sanctorum Patrum nostrorum, & sacrosanctorum martyrum, Clementis Romæ, & Petri Alexandriæ, Episcoporum*.

COMMENTARIUS.

Clemens Romanus, ἐκ βασιλικῦ καταγόμενος γένος, Φαύστυ καὶ Ματθιδίας υἱός, *ex Imperatoria gente ducens genus, Fausti & Matthidiæ filius*, ex naufragio aliquando evasus, a Petro Apostolo de Fide edocetur. Constitutiones Apostolicas scribit. Fit Episcopus Romanus. A Domitiano Principe in Chersonam insulam ad Hermopolim, relegatur: ibi cætera, quæ de eo narrantur facta. Hæc Menologium Græcorum habet: At Basilii Menologium, hæc valde notanda narrat. Patriam, genus, parentes silet. Ait, *a Trajano* comprehensum fuisse, ac tortum. Εἶτα ἐν Αγκύρᾳ τῆς Γαλατίας παραπέμπεται. Ἐν ᾗ καὶ ἐν τοίχῳ τινὶ ἀποκλεῖται, ἀποφραγείσης τῆς αὐτῦ θύρας, ἐκ λίθων ὅθεν καὶ ὀσπρίοις μόνοις ἀνετρέφετο· οὕτω δὲ στενούμενος, τὸν βίον ἐξήνυσατο. Ὕστερον δὲ, ὥσπερ ἐστι, πιστοί τινες ἀναλαβόμενοι τὸ τίμιον αὐτῦ λείψανον, ἀπεκόμισαν ἐν Χερσῶνι, ὅπερ ἀνεπέμφθη τῇ θαλάσσῃ ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν, μυρία θαύματα ἐνεργεῖ μέχρι καὶ σήμερον, εἰς δόξαν Χριστῦ. *Sed a Trajano Imperatore comprehensus, tortusque; Ancyram Galatiæ relegatur: ubi domuncula reclusus, janua lapidibus obstructa, ac tantum leguminibus sustentatus; in hoc squallore & angustiis, e vita excessit. Cujus pretiosæ reliquiæ, (ut fertur) a fidelibus quibusdam sublatæ, Chersonam transferuntur. Quæ in profundum maris ab Idolatris projectæ, innumera miracula, in hanc usque diem, ad Christi gloriam operantur.* Acta aperte ab imperitia sunt mutuata. Clemens Ancyranus prodigia Clementi Romano præstitit. Hinc veritas eruenda, & fabula exsufflanda.

Actis his derogat omnem fidem Bailletius & alii, cum Tillemontio: etsi Gregorius Turonensis, sexto labente sæculo, miraculum pueri & maris Chersonæ scribat. Id enim solum arguit, fabulam esse antiquam Ecclesiæ Græcæ. Bailletius consarcinat quæque potest; ad ejus vitam &

martyrium conferendum cum veritate. Adi supra Menol. Græcorum ad diem decimam Septembris; *Clemens* (de quo in Epistola ad Colossenses, & ad Philippenses cap. 4.) *Episcopus* dicitur *Sardicensis*.

Petrus Alexandrinus, sub *Maximino* Imperatore, dum ducitur ad martyrium, Ario veniam deprecanti, & populo, qui pro eo supplicat, denegat gratiam; quod Christus ei in somnis in figura pueri, dixerit: Arium suam vestem discidisse. Acta nota. De sancto Petro, primo martyre, ex Patriarcha Alexandrino, agit Bailletius die 26. hujus mensis. Cæterum ejus Acta corrupta sunt a Metaphraste; & talia etiam sunt illa Combefisii, quæ Tillemontius examinat tomo quinto.

Græcorum Menologium sequitur: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ οἱ ἅγιοι Φιλούμενος, καὶ Χριστοφόρος ξίφει τελειοῦνται: *Eadem die, sancti Philumenos, & Christophorus, gladio consummantur*. Hæc illud, post *sanctum Hermogenem Agrigentinum Episcopum, in pace defunctum*. De quo, & de prædictis sanctis martyribus, fine Synaxario, in sola rubrica agitur.

Idem, eadem die: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ ἅγιος Προκόπιος, καὶ Χριστοφόρος, ξίφει τελειοῦνται. *Eadem die sancti Procopius, & Christophorus, gladio obtruncantur*. Quæ hoc mense ubertas Christophororum!

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè: Climentu. Petru. De his actum ὅσαπερ πρόσθεν die præcedenti: proinde hic est agendum de posthabitis.

Ruthenè: Ecaterina. Mercurii. Ecaterinæ. Mercurii.

Græcè: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Μερκουρίου: *sancti martyris Mercurii*. Menol. Græcorum, ait: μεγαλομάρτυρος. *Magni martyris*.

COMMENTARIUS.

Alexandrina, cujusdam Reguli filia, forma & ingenio præstantissima, in quodam festo idolorum, adit *Maximinum* (ita) *Imperatorem*, & cur frustra colunt non verum dominum, interrogat? Is eam excruciat acerbissime. Deinde quinquaginta Oratoribus accersitis, ut eam convincant, jubet: secus, ignem ipsos passuros fore. Disputant, & a martyre superantur. Conversi ergo ad Christum, promissum ignem experiuntur: & Ecaterina capite obtruncatur. Ita Basilii Menologium: ac proinde hæc plaustra mendaciorum, antiquiora sunt nono sæculo. Metaphrastes equidem, paulo post, parum ea potuit exornare.

Menologium Græcorum, excribit Acta latina. Pater sanctæ *Constus*: (Κῶνσος) Ipsa annorum decem & octo, & Hormerum docta, Virgilium; Æsculapium, Ippocratem, & Galenum: Aristotelem, Platonem, Philistionem: Eusebium, Jannem, & Mambrem (μάμβρῆν) magnos magos: Dionysium, & sibyllam: Rhetoricam denique, & omnes linguas: ob Christi confessionem, (ὑπὸ τοῦ βασιλέως Μαξεντίου) *ab Imperatore Maxentio*, post multa tormenta, martyrii coronam suscipit. De disputatione non agit in Synaxario, sed in rubrica sequenti ejusdem diei; cum hoc notando, quod *Oratores fuisse* dicit, *centum quinquaginta*. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ οἱ ἅγιοι ἑκατὸν πεντήκοντα ῥήτορες, οἱ διὰ τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης προσβληθέντες καὶ πιστεύσαντες, πυρὶ τελειοῦνται: *Eadem die sancti centum quinquaginta Oratores, qui a sancta Æcaterina conv cti, & fidem amplexi, igne consummantur*. Vel amanuensis Menologii Basilii, *centum* alii, lapsu oculi effugerunt; vel Metaphrastes accuratior, & ditior, *centum* alios est commentus: ut non cælum, sed borborusam terram, fictitiis saltem martyribus oneraret.

Eadem die Menologium Græcorum, de sancta martyre Basilissa agit, uxore illa per somnium, Maxentii Imperatoris: sed sine Synaxario. Hanc autem anonymam uxorem Imperatoris Maxentii, cum Porphyrio Duce, martyrem habent Latini, non vero Æcaterinam conversam Christo.

Acta apud Surium ex Metaphraste, qui primum authorem Anonymum octavi, vel noni sæculi, decurtavit, & auxit fabulas. Authorem horum aliqui faciunt Athanasium. Egoque quærito, an primus hic Author, Athanasius ille sit, qui de Crucifixo Beryti scripsit. Si idem, dignum esset patella operculum. Quod malum; Bailletius, & reliqui eruditi, omnia hæc rejiciunt. Num pro *Æcaterina*, fuerit, vel Ἠχαρίτη (de qua martyre autem supra die quinta Octobris) *Hcharitina*, vel Καρτερία? *Carteriam* inter eximias, & sacras filias habemus; & *Carterium* cum sociis martyrem Sebaste sub Licinio Imperatore, die 2. Novembris colimus. Καρτερία, græcè est *Patientia*, *Fortitudo*. Vide intra die 4. Decembris de sancta *Barbara*. Vereor enim ne sancta Barbara martyr, subjectum præstiterit fabulæ Æcaterinæ. Si ita factum; fabulæ fabulis conquassantur: eademque sit filia Reguli, *Barbara* quoque dicta, ac Æcatherina. Videndum, & num, vel illa sit *Basilissa* uxor Maxentii, & martyr Christi. Videndum, & num Regulus ille *Constus*, sit idem ac *Constantinus*, vel Constantinus Imperator? Sed Barbara, Latinis & Græcis Nicomediensis dicitur, & non Alexandrina; ejusque pater, *Dioscorus* appellatur. Undique sunt angustiæ, & sudores fortasse inanes.

Ab angelis autem in Montem Sinai corpus ejus allatum sit; haud aliud sibi vult, quam a monachis Sinaitis in suum monasterium corpus illud advectum esse, ut suum locum, devote sic ditarent: & fortasse ipsi primi, S. Æcatherinæ martyrium scripserunt, ut nos torquerent. Notum est autem σχῆμα ἀγγελικόν, pro habitu monachorum sæpe sumptum; & *angelos* olim a suis, *monachos* esse dictos.

Ab anno 1732. novus Sisiphus, hunc rudem versamus lapidem, adhuc anno isto 1753. Pro *Æcatherina*, omnia Turrita Acta expendimus, S. Christinæ, Irenis, & Barbaræ; & in disputatione pro typis prompta, quid de his statuendum sit, accuratissime excutiemus. Inclinat animus pro *Æcatherina*, *Christina*, *Barbara*. Supposi-tum

tum & fundamentum quærendum in onica *S. Irenæ*: pro tribus una. Sed expectandum.

Mercurius sub Decio & Valeriano Imperatoribus, filius Gordiani (Menol. Græcorum addit) cujusdam Scythæ (ex terra Orientali) in exercitu Orientali militans contra scythas (στρατευόμενος ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μαρτεσίων) *adscriptus in Legio e Martesiorum; militum fit Tribunus*. (στρατηλάτης) Inter hæc suscipit Christi fidem. Id innotescit Imperatori (quem Menologium Græcorum, dicit Decium) & per multa & varia tormenta, ductus Cæsaream Cappadociæ, ibi pro fide, capita mutilatur.

Illud prodigiosum, & incredibile: Μηχαναῖς τὸ σῶμα κρεμάμενος, καὶ ἐπὶ πασσάλοις τέσσαρσι δεθεὶς, καὶ τοῦ ὑποκειμένου πυρὸς ταῖς ἐκροαῖς τῶν αἱμάτων σβεννυμένου, αἰκίζεται. *Machinis quibusdam membratim concidi-tur, & quatuor palis alligatus, & supposito igne, rivulis sanguinis, extincto; flagris cæditur*. Quia tantum erat hiatum? Sanguine extinctum ignem, & martyrem adhuc vivere? Inverso capite in equuleum rapi, *detrahi postea forcipe cutem*? Quod tamen ultimum, Menologium Græcorum silet. Addit vero; dehinc τετραπλόκῳ χαλκῷ, *quadrifla-gello æneo flagellatum*. Illud singulariter ex Græcorum Menologio est notandum; *martyrem, cum passus est, fuisse annorum viginti quinque: statura grandem, visu elegantem*, flavum coma, & vultu rubicundum. Ita putem, picturæ ex traditione, martyrem authoris tempore referebant. Ἦν δὲ ὁ μάρτυς, ὅτε τὸν ἀγῶνα ὑπέστη, ἐτῶν εἰκοσιπέντε, εὐμεγέθης τὸ σῶμα, τὴν ὄψιν εὐπρεπής, τὴν κόμην ξανθὸς, συνεχρώννυτο αὐτῷ τῇ ὄψει, τὸ ... In actis apud Surium de ætate, statura &c. nihil prorsus. Reor ego, vel hæc fuisse in prioribus ejus Actis; vel, ut dixi, in picturis; in quibus erat Imago B. Virginis, & Mercurii, ubi relatum erat, ut jaculo Mercurius, B. Virgine jubente, Julianum apostatam confoderit: quod Baronius retulit in Annales ad annum 254. ego vero, qui imagines & plectras B. Virginis non admitto prius, quam medio 5. sæculo, post Ephesinum; difficile mihi suadeo, id non fictum esse, nisi sexto vel septimo sæculo, dum phalanges in Iconomachos parabantur. Octavo equidem id habet Damascenus in Oratione prima pro Imaginibus.

Legionem *Martensium* (alias *Fretensium*: quam eruditi *de militia Romana* penitus ignorant) hæc acta dicunt, stationem in prima Armenia habuisse, & tunc sub Tribuno Saturnino. Ea autem apud Lipomanum & Surium, Metaphrasti tribuuntur: sed Bailletius putat antiquiora; & solum a Metaphraste ex corruptis facta corruptiora. Papebrochius, in Ephemeridibus Græco moschis, ad hanc diem, promittit versionem istorum, antiquiorem Metaphraste: unde constabit, quæ placuit huic addere, ut ea fædaret magis. Expensis Actis, ego putem, quod Mercurius filius Gordiani, fuerit Scythopolita Palæstinus; qui post quæstionem, & tormenta in Cæsaream Cappadociæ doctus, sub Decio Imperatore, & Præside (vel Duce) igne combustus fuerit. Reliquum exceptis prodigiis, apparitionibus, & anhiftoresis; in reliquis bona esse Acta, & suscipienda. Frater Zacharias Lippelous ad Surium; in margine ad *certamen sancti martyris Mercurii*; hac adjicit: *de rebus ejus in Julianum apostatam præclare gestis, meminit Sozomenus: licet nomen ejus non exprimat; Historiæ Ecclesiasticæ libro sexto, cap. 2. ut notat Baronius*. Recteque facit Baronium allegare. Sed anonymus Sozomeni, non sanctus Mercurius noster est, qui jam passus erat anno 254. sed martyr & Dux Artemius, cujus martyrium, supra adduximus, vigesima die Octobris.

Die vigesimasexta.

Ruthenè: Alimpii. Alypii.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀλυπίου: *sancti Patris nostri Alypii*. Menol. Græcorum addit: Κιονίτου; *Cionitæ*.

COMMENTARIUS.

Sub Heraclio Imperatore, ex Hadrianopoli Paphlagoniæ natus, factusque clericus & Diaconus, columnam ascendit, ac tandem ibi sancte obit. Menologium Græcorum ait, sub columna stetisse annos quinquaginta tres; & vixisse *annos centum*: ἔτη ἑκατόν. Sed Menologium Basilii dicit, χρόνον ἑκατὸν ὀκτώ: *centum, & octo annos*. Acta ejus, quæ sunt apud Surium, non Metaphrastis, sed discipuli nostri Alypii, Bulteaus putat in *Historia Monastica Orientis*. Reapse, quæ Metaphrastis sunt, aliud initium habent apud Allatium, in sua opella *de Symeonibus*: & Papebrochius in Ephemeridibus Græco-moschis, ejus vera & genuina promittit.

Die vigesimaseptima.

Ruthenè: Iacobu. Jacobi.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἰακώβου τοῦ Πέρσου: *sancti magnique martyris Jacobi Persæ*.

COMMENTARIUS.

Sub *Theodosio* Imperatore (Menologium Græcorum dicit, Ὁνωρίου, καὶ Ἀρκαδίου: *sub Honorio, & Arcadio*) Persa & Christianus; sui Regis gratia, ejurat Christum. Mater, uxor, ubi hæc cognoscunt, datis literis, ad Christum, eum reducunt. Rex, particulatim per membra præcidit singula, (unde ei nomen *Jacobi intercisi*) ac tandem truncо, caput auferri jubet. Menolog. Græcorum addit; *ejus urbem fuisse Bethlaba*: οἰκῶν ἐν Βηθλαβᾷ τῇ πόλει, ἐν χώρᾳ τῶν Ἐλυζῶν: *quæ est in Regione Hyzeforum*. *Regem* vero illum, fuisse *Isdigerdem*.

Acta quæ sunt apud Surium, non sunt equidem primigenia: & Nicephorus Callistus, sua ex his derivavit. Expectamus, quæ Papebrochius ad Ephemerides, promittit. Prædicta non sunt sane Metaphrastis: Patriam dicunt *Elapen*, & Bailletius, *Vel Beladen*. Typorum errore, apud Lippeloum legitur, *Pergarum* pro *Persarum*.

DIE

DIE VIGESIMAOCTAVA.

Ruthenè : Stephanu : Stephani.

Græce : Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Στεφάνυ νέυ : *sancti Patris nostri Stephani Junioris*. Menologium vero Basilii scribit : Τῦ ὁσιομάρτυρ☉ Στεφάνυ τῦ νέυ, κ̀ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτυρησάντων, Πέτρυ, κ̀ Ἀνδρέυ : *sacrosancti martyris Stephani junioris, & eorum, qui cum eo martyrium passi sunt, Petri, & Andreæ*.

COMMENTARIUS.

Sub Constantino Caballino Imperatore, pro sacris Imaginibus martyrium passi sunt. Menologium Græcorum, Stephanum ait natum sub Anastasio, qui & Artemius Imperator, dum erat Patriarchs sanctus Germanus. Acta ejus apud Surium sunt Metaphrastis : sed quæ nuper ediderent Patres Germanenses S.Mauri, in *Analectis Græcis*, sunt Stephani Diaconi Ecclesiæ Constantinopolitanæ, post quadraginta & sex annos ab ejus obitu : qui auctor Cyrillum in Vita S. Euthymii, sibi proposuerit imitandum. Bailletius, anno 766. mortuum eum dicit, natum vero anno 713.

Hac eadem die, utrumque Menologium agit, de S. Irenarcha, martyre *sub Diocletiano, & Maximiano Præside Sebasteno* (ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανῦ, κ̀ παρὰ Μαξίμυ ἡγεμόν☉ Σεβαςείας) ac prorius utrumque ex *lictore Ethnico*; quod mulieres quasdam, martyrium constanter fecisse, vidisset, ipse etiam, ex *lacu* (idest *carcere*) ad fornacem ductus, hinc incolumis, gladio percussus est.

DIE VIGESIMANONA.

Ruthenè : Paramonu. Philemonu. Acaciu. Paramonis, Philumeni, Acacii.

Græce : Τῦ ἁγίυ μάρτυρ☉ Παραμόνυ, κ̀ τῦ ἁγίυ μάρτυρ☉ Φιλυμένυ : *sancti martyris Paramonis, & sancti martyris Philumeni*. Menol. Basilii agit solum de *Philumeno* : sed Menologium Græcorum in Rubrica Synaxarii, addit, post *Paramonum*, κ̀ τῶν σὺν αὐτῷ ἁγίων τριακοσίων ἑβδομήκοντα συμμαρτύρων αὐτῦ : *& trecentum septuaginta sanctorum, qui cum eo martyrium subierunt*.

COMMENTARIUS.

Sub Decio Imperatore, & Præside Aquilino; in loco *Buisatiæ*, *Gers* nuncupato (ubi aquæ calidæ, & salutiferæ) dum Aquilinus curando corpori, ὁ τῆς τῆς ἑῴας ἀρχῆς διέπων ἀνὰ...☉, *Præses Orientis* commoratur. (Num *Præfectus Prætorio Orientis*?) Forsitan vincti ad ipsum, e Nicomedia, hi sancti martyres adducuntur. Sacrificabat tunc ipse Isidi in ejus Templo: jubetque & eos Isidem adorare: & quod omnes renuunt, omnes idcirco trucidantur. Ad hæc Paramonus, qui aderat; magna voce exclamat: magnam cerno impietatem, dum impium cerno, tot justos, more pecorum, jugulare. Ob hæc Aquilinus, eum dire cruciat, ac tandem necat. De his, ut dixi, in Menologio Basilii nulla mentio. Acta videntur bona: utinam & exstarent: Forsan in ipsis non legeremus, tantum martyrum numerum: quod oppido valde displicet. In Martyrologio Romano die ista, facile sic admittitur: *Passio sanctorum Paramonis, & sociorum, trecentorum septuagintaquinque sub Decio Imperatore & Aquilino Præside*. Mirum in Græcorum Menologio, *quinque* minus martyrea afferuntur. Sanctus martyr Ass, miles Isaurus, sub *Diocletiano* Imperatore, & *Aquilino* ἐπάρχῳ, *Præfecto* (num urbi?) passus est. Ita Menol. Græcorum habet, die 19. hujus mensis: sed Menologium Basilii dicit eadem die, dicit *sub Licinio* Imperatore. Non est idem equidem cum nostro hic *Aquilinus*. Baronius ad annum 254. num.27. horum martyrium appingit. Mihi dubium num *Paramonus*, minister fit addictus servitio Thermarum: balneator Thermarum: non vero martyris nomen proprium. Παραμονὸς enim apud Xenophontem est, *qui constanter apud aliquem permanet*, vel *qui constanter & fortiter, in re suscepta permanet*. Balnearum *servitio publico*, *servi* erant addicti. Hujusdem fuerit noster hic *Paramonus*, *Curator* primus *Thermarum illarum*. Ita factum, mox ostendemus in *Irenarcha*, *Longino*, *Syncletico*, & *Syncletica*, aliisque, quæ eruditi multi adverterunt. Gregorio magno testante (Dialog.4. cap 22.) sæpe *Appellativorum nomen, vice Propriorum usurpatur*.

Philumenus sub Aureliano Imperatore, ex Lycaoniæ regione, dum frumento advehendo, ex Ancyra in Galatiam, se exercet, Felici Præsidi Provinciæ, ut Christianus sistitur in Ancyra: ibi ei pro Christo, pedes & manus clavis configuntur; tum rapitur in equuleum, scorpionibus laceratur: depositua, conjicitur in fornacem, sed inde incolumis; iterum ei pedes, manus, & tunc etiam caput, clavis trajecti; triginta stadia currere compulsus, in hoc agone, palmam tandem accipit martyrii. Hæc ita in Martyrologio Romano, die ista habentur: *Ancyræ sancti Philumeni martyris, qui in persecutione Aureliani Imperatoris, sub Felice Præside igne probatus; manibus pedibusque, ac demum capite clavis confixo, martyrium consummavit*. Baronius id appingit ad annum 275. num.10. Ita utrumque Menologium, sed nomen Præsidis ex solo Menologio Græcorum. Mihi Acta non mala, præsertim si tot congesta & varia tormenta, præcipue repetita, & illud capitis trajecti clavis (in quo illico objisset) inde reseces. De fabula in eis insinuata, non fuerit locus quisquiam eruditis dubitandi. Sunt iia equidem exoneranda.

De sancto Acacio, nihil ex utroque Menologio hic excutimus. Quia ergo illum nostræ Ruthenæ Tabulæ habent; ejus gesta ex Martyrologio Romano mutuamur: de eo enim agit die 27. hujus, In ista verba: *Sebaste in Armenia sanctorum martyrum Irenarchi, Acacii presbyteri, & septem mulierum; quarum constantia Irenarchus commotus; ad Christum conversus, sub Diocletiano Imperatore, & Maximo Præside, una cum Acacio, securi percutitur*. Baronius hos affigit ad annum

num 311, nec Astensis diem memorat, in quo de ipsis Græci agant: quod nos, supra die 28. vidimus in utroque Menologio, in Irenarcho; in quibus martyr siletur hic *Acacius* presbyter Sebastenus. Astensis in *Irenarcho* notat: *Id videtur* non esse nominis, sed officii vocabulum. De Hirenarchi prœfecto munere, cum *notitia utriusque Imperii*, Britanius, *de verborum significatione late differit*. *Sic namque suspicatum de Longino* (λόγχη, *lancea*) *de Syncletico* (συγκλητικὸς *Senator*, συγκλητική, *Senatrix*) *aliisque suo loco recensitis*. De S. Syncletica virg. die 5. Januarii agens idem, notat; *nomen proprium dignitatis, non personæ*; quodammodo *senatoriæ*, nempe uxor, aut filia senatoris. Elicitur ex Cassiano lib.3. de Institutione renunc. cap.2. ubi refert Basilii magni notabile dictum, inquiens: *Fertur sententia Basilii Cæsariensis Episcopi, ad quendam prolatum Syncleticum, tali, quando diximus topore torpentem; & Senatorem, inquit, Syncleticum perdidisti, & monachum non fecisti*. Ciacconius libro *obscur. vocum* admonet; *quod alioquin, nomine adnotante, facile intelligitur. Syncleticum non esse Personæ, sed dignitatis nomen*. Videndus Sedulius in Præfatione ad opus Paschale, & Athanasius de vita hujus sanctæ; teste Nicephoro Callisto lib.8. cap.4. Baronius eam credidit opus S. Athanasii; Holstenius dubitavit, & sub *nomine Athanasii* circumferri. Eadem tamen vita, nomine Polycarpi habetur. Nec dubium quin ista sit Ascetæ, quam Nicephorus Callistus legit: tota enim documentis spiritualibus est referta. Hæc in Excuriali reperta, & latine reddita a Colvillo, in Actis Bollandianis legitur exarata, ad diem quintam Januarii. Hæc autem omnia in gratiam S. Irenarchi & Acacii, hic retulimus.

Hac eadem die, Basilii Menologium agit & de S. Johanne Damasceno; sed de manu ei obtruncata; multo minus de restituta a Beata Virgine, dat ullum verbum. Sæpe exsilio, sæpe carcere, sæpe ærumnis multatus aliis, in optima confessione, in pace Domini requievit. Nostræ Ephemerides, & Menologium Græcorum, die 4. Decembris, de eo agant.

Menologium Græcorum, etiam hac die agit; de S. Urbano Episcopo Macedonio, qui in pace obiit, & de sancto martyre, Corinthi Episcopo Dionysio. Ac præterea: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης: *sancti Patris nostri Nicolai Archiepiscopi Thessalonicensis*. Sed sine Synaxario. Forte autem, quod displicet, hic *Nicolaus* fuerit *Cabasila*, qui affinis Nicephori Callisti, decimoquarto sæculo vixit. Vide scriptores Ecclesiasticos. Quid mirum Schismaticum, in Græcorum Menologio inter sanctos. Nonne alibi sæpe dicunt, etiam Marcum Archiepiscopum Ephesinum, tanquam ἁγιώτατον, *sanctissimum*? Qui tamen in Concilio Florentino, sæculo habito quintodecimo; post unionem Ecclesiæ utriusque, unicus fuit Auctor, novi æternique Schismatis; in quo perstant.

DIE TRIGESIMA.

Ruthenè: Andrei: Andreæ.

Græce: Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου: *sancti gloriosi, & celeberrimi Apostoli Andreæ Protocleti. Primi vocati*. Sive, ut ait Basilii Menologium: ἀδελφοῦ τοῦ μεγάλου Πέτρου: *fratris magni Petri*.

COMMENTARIUS.

Post ea, quæ e scriptura petuntur; Menologium Græcorum, habet, ei obtigisse Bithyniam, Pontum Euxinum, Partem Propontidis, Chalcedonem, & Byzantium, Thraciam, & Macedoniam; & reliqua usque ad Istrum, Thessaliam, Helladem, & Achajæ partem, Aminsum, Trapezuntem, Heracleam, Amastrim. Sinope multa patitur. Inde Neocæsaream & Samosata profectus est; Alanos, Abasgos, Zecchos, Bosporanos, Chorsunitas, & Byzantium: tandem Peloponnesum: ubi Sosio, qui eum Patris hospitio exceperat, sanitatem reddit infirmo: quamobrem *mox omnis* ex hoc *credit in Christum illa Patrarum Civitas*; παραυτίκα πᾶσα ἡ πόλις ἐκείνη τῶν πατρῶν προσῆλθε τῷ Χριστῷ. Maximilla uxor Proconsulis Ægeatis, etiam ipsa curatur, & cum Stratocle fratre viri, & aliis multis credit: qui item curati sunt. Αἰγεάτης, Ægeates ex his furore correptus, eum in crucem configi jubet. Hæc Menologium Græcorum habet.

Ast Basilii Menologium (apud quod in imagine Cruce recta, ut illa Domini, & clavis item cernitur crucifixus) tradit, Andream *in tota ora maritima* Bithyniæ, Ponti, Thraciæ, & Scythiæ prædicasse. Deinde magnam Sebastopolim (in Cholchide) perlustrasse, quam fluvii duo intersecant Psirus (corrige, *Apsarus*) & Phasis: cujus Perfidis accolæ, interiores sunt Æthiopes. Tandem Patras venisse; & ibi ab *Ægeo* (ὑπὸ Αἰγεάτου) in crucem sublatum esse. Habet hæc omnia Saussayus in suo opere *de S. Andrea Apostolo*, & græcolatino. Sed Acta sunt ex Apocryphis. Lege sis prolixissimum Apospasmation horum apocryphorum, apud Menologium Græcorum hic, post Synaxarium, cum hac epigraphe: Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Ἀνδρέαν. *Commentarius in sanctum Apostolum Andream*. Est autem oratio potius Panegyrica Græculi, qui a veris initio facto, tandem desinit in fabulas. Ubi notandum illud, Stratoclem ab Andrea, primum datum Episcopum Patrensibus. quod forsitan verum est. Videndus omnino, post Bailletium, Tillemontius tomo primo, qui omnia erudite, & suo more, pie tractat Apostoli Protocleti S. Andreæ. Cujus corpus a Patris (ex traditione S. Hieronymi in Eusebii chronico, & in scriptoribus, in Apostolo) anno Constantii (non *Constantini*, ut legitur) Fil. Constantini Constantinopolim est translatum: Anno Christi videlicet 357.

Valvæ æneæ Paulianæ, extra urbem Romam, via Ostiensi, etiam crucifixum Andream, in opere ana-

re anaglyphico, fisso Constantinopoli, ipsum referunt. Factæ sunt enim ibi, anno 1070. jussu Ildebrandi Cardinalis, qui postea sub nomine, Gregorii septimi, Romanus Pontifex est creatus: & ut sanctus, modo colitur ab Ecclesia universa.

Finis primæ nostræ Ruthenæ Tabulæ.

MENSE DECEMBRI.

DIE PRIMA.

Ruthenè: Naumu. Naum.

Græce: Τοῦ ἁγίου προφήτου Ναούμ: *sancti Prophetæ Naum.*

COMMENTARIUS.

E Scripturis.

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Abbacum: Abbaum.

Græcè: Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἀββακούμ: *sancti Prophetæ Abbacum.*

COMMENTARIUS,

E Scripturis.

DIE TERTIA.

Ruthenè: Sophonia.

Græce: Τοῦ ἁγίου προφήτου Σοφονίου: *sancti Prophetæ Sophoniæ.*

COMMENTARIUS,

E Scripturis.

DIE QUARTA.

Ruthenè: Joanna Damascenu. Barbara. Johannis &c.

Græce: Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ: *sanctæ magnæque martyris Barbaræ: & sancti Patris nostri Johannis Damasceni.* In nostris Tabulis ὕστερον πρότερον, ut locum dent martyri, & tempore antiquiori.

COMMENTARIUS.

Barbaræ Acta nota, & falsa penitus. Quæ apud Surium, sunt Metaphrastis, & apud utrumque Menologium, solæ fabulæ. Conveniunt utraque in obscurissimo *Oriente*. Menologium Basilii, ἐξ ἀνατολῆς: Menolog. Græcorum: ἐκ τῶν ἀφ᾽ ἡλίου ἀνατολῶν: & utrumque ait, hæc facta esse, sub Imperatore *Maximiano*, Μαξιμιανοῦ. Illud noto, in Menol. Basilii dici, a patre Dioscoro, *unam* in balneo *fenestram* jussum aperiri: in Menologio vero Græcorum, *duas*. Sed Barbaræ, devotæ Trinitatis, *miraculo* (hoc proprium Menol. Basilii) tres redditas. Pater interrogat: illa fugit: sed invenitur a patre, qui eam Præfecto tradit. Post tormenta, ipse pater eam obtruncat; sed a fulmine percussus dicitur; λέγεται. Ita Menologium Græcorum. Verum in Menologio Basilii, Pater quidem interrogat, tum dat Præfecto: hinc arripit illa fugam: inventamque, pater illam obtruncat, sed igne cælesti conflagratur. Paucæ differentiæ, sed non bonæ ad sinceritatem. Utinam in his tantum sistereutur. Bailletius, & Tillemontius, omnia figmentum dicunt, de cultu ejus tantum solliciti. Et nos hæc omnia, in dissertatione S. Æcaterinæ, diligentissime examinamus.

De Damasceno, ut visum, nihil hic in Basilii Menologio, sed die 29. Novembris supra. In Menologio Græcorum, nec de manu recisa quidpiam, nec de restituta, miraculo, a Beata Virgine dicitur; sed tantum defunctus esse annorum 104. Quæ iste in Præfatione ad ejus opera examinantur.

DIE QUINTA.

Ruthenè: Sabba: Sabbæ.

Græce: Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου: *sancti & Deifari Patris nostri Sabbæ, sanctificati.*

COMMENTARIUS.

Acta ejus pretiosa, a Cyrillo discipulo, ad summam fidem, & accuratissime scripta; apud Cotelerium græcolatina habemus. Exinde utrumque Menologium dabit sua: Inter quæ illud varium; Menologium Basilii, ait, Sabbam vixisse *annos octoginta quinque*: ὀγδοήκοντα πέντε ἐτῶν. Ast Menologium Græcorum, *annos nonaginta quatuor*: ἐτῶν τεσσάρων καὶ ἐνενήκοντα. Plus, *novem annos*. In Menologio Græcorum, aliqua enarrantur e vita, prodigiis, & miraculis S. Sabbæ: secus vero in Basilii Menologio; quod his caret. Bailletius ait, natum anno Christi 439. mortuum anno 531. ætatisque plusquam *octoginta*. Ita essent anni *non ferme octoginta duo*; sed *ferme nonaginta duo*.

DIE SEXTA.

Ruthenè: Nicola: Nicolai.

Græce: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας, τοῦ θαυματουργοῦ: *sancti Patris nostri Nicolai, Archiepiscopi Myrorum in Lycia, Thaumaturgi.*

COM-

COMMENTARIUS.

Acta ejus apocrypha, & illa nota: nec digna, quæ referantur, vel refellantur. In Menologio Græcorum, integra fabula, a Metaphraste consarcinata, & edita, est apud Surium. Nos vera & primigenia Acta, quæ demersa dolebant omnes, post mille & ducentos annos dedimus Græco-latina anno MDCCLI. typis Josephi de Bonis Typographi Neapolitani. Prolegomenis ea illustravimus, in quibus quidquid ad sancti Nicolai ætatem vitamque, ab apocryphis & futilibus gestis, secernendam pertinere videbatur, pro ingenii nostri tenuitate, proferre conati sumus. Lyciæ descriptionem & Myrensium Archiepiscoporum Syllabum magno labore collectum, etiam dedimus.

Die septima.

Ruthenè: Ambrosiu: Ambrosii.

Græce: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνου: *sancti Patris nostri Ambrosii Episcopi Mediolani.*

COMMENTARIUS.

Præses totius *Italiæ* (*stricte* sumptæ) sub Constantino, & Constante filiis Magni Constantini; fit Episcopus Mediolani, judicio Valentiniani Augusti. Is Theodosium Magnum, a cæde Thessalonicensium, jussam ipso die Natalis Christi, revertentem, ab Ecclesiæ ingressu prohibuit Mediolani; & ab eo, ut qui esset verus Episcopus est laudatus. Acta Ambrosii a Paulino ejus notario, sunt apud Surium. Vide luculentum de eo opus Hermantii libris duodecim. Et novam vitam ejus, per doctissimos Patres sancti Mauri, ad ejus opera, scriptam a Clarissimo Viro Patre Nicolao Nourryo.

Eadem die, in Menologii Græcorum Rubrica, legitur: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῶν ἁγίων μαρτύρων Πρίσκου, Μαρτύρου καὶ Νικολάου· ὧν ὁ μὲν λιμῷ, ὁ δὲ πέλυξι τετμηκότως· ὁ δὲ τρίτος, διὰ πυρὸς ἐτελειώθησαν. Ἡ δὲ σύναξις αὐτῶν τελεῖται πλησίον τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν: *Eadem die, sanctorum martyrum, Prisci, Martyri, & Nicolai: quorum primus, fame; secundus securi obtruncatus, tertius igne, martyrium subierunt. Eorum vero Synaxis fit prope muros Blachernarum.* In sex autem versiculis (caret enim Synaxario) qui subsequuntur; non Μαρτύρου dicitur, sed Μαρτίνου: *Martini.* Πέλυξι συγκόπτουσι Μαρτίνου κρέα. *Martini carnem rescont securis.* Et tempus martyrii hinc non elucet: nec qui fuere Persecutores. Solum in versiculo canitur, ἐξῆλθε δόγμα, δαίμοσι πλάνης θύειν: *Edictum prodiit, erroris dæmonibus, sacrificandi.* Quod nimium vagum est: & ad ipsas decem persecutiones, trahi potest. Ex nominibus vero *Prisci*, & *Nicolai*; eos e martyribus 40. fuisse, Sebastenis, *Edictum* Licinii Imperatoris; & Agricolaum, Ducem Limitaneum Cappadociæ; dici posset, & anno 321. vel 322. ni me difficultates aliquæ detinerent.

Procopius in Ædificiis Justiniani lib. I. cap. 6. narrat a Justiniano, hanc in Blachernis Ecclesiam esse erectam sanctis nostris *Prisco*, & *Nicolao*: & chronicon Paschale, in Heraclio Imperatore (sub quo ultimus ex authoribus hujus operis vixit) ait, sub isto Imperatore ab Abaris concrematam Ecclesiam S. Nicolai in Blachernis. Ex quo Bailletius, in sancto Nicolao Episcopo Myrorum, male ait, hunc Nicolaum cum Prisco non fuisse alium a Nicolao Episcopo. Non animadverso hanc Ecclesiam in Blachernis (testibus Procopio, & Menologio) positam fuisse, non confessoribus, sed martyribus: inter quos numquam relatus fuit, Myrensis Episcopus Nicolaus. Consultius ergo cogitare poterat, *Priscum*, & *Nicolaum*, fuisse e martyribus Sebastenis, & hinc narrare, & deducere, post hujus Ecclesiæ concremationem, Populi devotionem pro sancto Nicolao, ferme delevisse ibi, cum nomine illam S. Prisci; & sub solo Nicolai nomine, postquam refecta fuit, Ecclesiam nuncupatam. Præter hanc mentionem, Bailletius de his martyribus, hic non agit, nec in opere ejus toto.

Die octava.

Ruthenè: Potapiu. Patapii.

Græce: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ποταπίου: *sancti Patris nostri Patapii.*

COMMENTARIUS.

In Menologio Basilii de Patapio nihil habet. Hac enim die agit de sancto martyre Athenodoro: de quo Menologium Græcorum, præcedenti die post Ambrosium, multa dixit. De eo igitur, sequenti die agit Basilius. Sed Menol. Græcorum, brevissime de Patapio, hæc narrat: fuisse monachum, & sanctum, ex Thebis Ægypti, ubi natus; Constantinopolim profectum; in vita, & post mortem, miraculosum. Latius eadem prosequitur Menologium Basilii, ut nuper monui, sequenti die. Sed hæc sufficiunt Commentario. Acta habet Surius ex Metaphraste, & Lippomanus. De vita, parum, aut nihil Acta: in reliquis, Catenula fertur, miraculorum. De Patapio nusquam, toto opere Bailletius.

Eadem die Menologium Græcorum agit, Τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα, Σωσθένους, Ἀπολλῶ, Κηφᾶ, Τυχικοῦ, Ἐπαφροδίτου, Καίσαρος, καὶ Ὀνησιφόρου: *sanctorum Apostolorum, e numero septuaginta, Sosthenis, Apollo, Cephæ, Tychici, Epaphroditi, Cæsaris, & Onesiphori.* Horum, Sosthenes, *Colophonis*, & post eum ibidem Episcopus Apollo; Epaphroditus *Colones*, Onesiphorus *Cæsareæ*, Episcopi facti sunt. De Cepha, & Cæsare nihil dicitur in Menologio Græcorum. In eo vero Basilii die sequenti de his agitur. Epaphroditum Ecclesiam *Adriacensem* rexisse dicit; Cæsarem *Coronensem* fuisse Episcopum; Apollo *Cæsariensem*; Tychicum Sostheni successisse in Ecclesia Colophonis. Tandem omnes martyrio finem nactos. Erudite, & more suo, de his omnibus Bailletius: qui misso numero septua-

ptuaginta discipulorum; parvo fundamento nixos Græcos, hos facere Episcopos adstruit: præsertim cum ab eis dici, notat, Apollo Episcopum Dyrrachii, die 22. Martii, in Epaphrodito. De cujus rebus gestis, accurate e scriptura disserit hic Bailletius. Paulus Apostolus cap. 4. Epistolæ ad Philippenses, ait, *e familia Cæsaris*. Ideft *Neronis*. Igitur Neronem Cæsarem, pro *sancto* a Græcis sumptum, & factum *Episcopum*, & e *numero* septuaginta discipulorum, recte arguit Baillerius.

DIE NONA.

Ruthenè: Začstie Bogorodici. Conceptio Deiparæ.

Græce: Ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας Ἄννης, μητρὸς τῆς Θεοτόκου. *Conceptio sanctæ Annæ, matris Deiparæ.* Eadem prorsus verba in utroque Menologio,

COMMENTARIUS.

Anna Sterilis, ex Joachimo Mariam concepit, non septimestrem, nec sine viri opera, Mariam; sed novimestrem, & ex viri conjunctione, & angelo revelante. Id ait utrumque Menologium. Vide Thomasinum, & Thiersem, in Tractatu *de Festis*, & Launoyum in *Prælectionibus Historicis*; quos habes hic apud Bailletium erudite. Antiquitstem testi a nono sæculo, nota ex Menologio Basilii; & a 12. ex nostris Tabulis.

DIE DECIMA.

Ruthenè: Hirmogenu. Mirs. Eugraphii. Hermogenis, Menæ, Eugraphi.

Græce: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μηνᾶ, Ἑρμογένους, καὶ Εὐγράφου: *sanctorum martyrum, Menæ, Hermogenis, & Eugraphi.*

COMMENTARIUS.

Menologium Græcorum, in Rubrica Synaxarii addit; ad *Menam*: Μηνᾶ τοῦ καλλικελάδου, Ἑρμογένους &c. Et in versiculo septimo: εὐκέλαδος δεκάτῃ Μηνᾶς, ξίφει αὐχένα δῶκεν. *Celeber fama, decima Menas, gladio collum dedit*. Καλλικέλαδος, εὐκέλαδος; forte quod Menas, famæ esset magnæ, celeberrimus: elegantem sonum edens; sonorus. Κέλαδος enim, *tumultus* latine est, *strepitus*, *clamor*, *sonus*.

Orta quadam dissensione & quæstione, (*seditione*) a Maximiano Imperatore, Alexandriam Menas mittitur, ut eam sedet, solvatque, quod esset sapiens, & orator. Negotio feliciter gesto; Christianos, Christianus ipse hortatur, ut sint in fide firmi & constantes. Intelligit id Maximianus; mittitque eum Præfecto Ægypti Hermogeni, qui Menæ oculos excæcat, & linguam truncat: sed ubi restitutum videt; & ipse convertitur Hermogenes, atque a Mena baptizatur. Hinc ab Episcopis, qui convenerant, fit Episcopus: locique nomen siletur. Eugraphus ejus Notarius, etiam ipse credit. Maximianus iratus, venit, eosque omnes obtruncat. Hæc habet Menologium Basilii.

Græcorum vero Menologium addit: Menam Athenis studuisse; & lingua & sapientia, alterum evasisse Atheniensem: Hermogenis, a Maximiano veniente jussum, corpus lancea trajici, manus pedesque obtruncari; & hos in ignem, corpus in flumen projici. Menæ, dum pendet, (forte in equuleo) ingens saxum pedibus alligari: Hermogenem, & Menam, ab angelis liberatos, iterum se sistere Maximiano: & hunc palam prodidisse se Christianum. Eugraphum Notarium sancti Menæ (εὔγραφος ὑπογραφεὺς ὢν τοῦ ἁγίου Μηνᾶ) objurgasse Maximianum; & tunc ipsum, sua manu a Maximiano, Menam, Hermogenemque a ministris Imperatoris, fuisse obtruncatos. Eorum lipsana, divino jussu, Byzantium esse advecta, ibique miraculis coruscare. Ob miracula, orta Byzantii insans fabula, quæ in vera Acta, ita se insinuavit, ut omnia deturpaverit. Relictis aliis; Neophytus fit Episcopus, sedes siletur, ab Episcopis qui convenerant. Quæ Antistitum multitudo, & de repente! Sic jubet fabula. Hermogenes lancea trajectus, manibus pedibusque mutilatus: Menas, dum pendet in ligno, oneratus ingenti saxo: ab angelis liberati sistunt se Maximiano, & hic palam se prodidit Christianum. Interim hic recens Christianus manet sua irarum plenus, obtruncat Eugraphum (hic, amanuensem Notarium *Menæ*; in Menol. Basilii, Notarium *Hermogenis*) Menam & Hermogenem, ministri Imperatoris. Quæ insania, quæ oblivio, ac veternus.

Vidit Eminentissimus Baronius, in Actis, quæ sunt apud Surium, monstra illa, & substituto semper *Maximino* pro *Maximiano*, putat, omnia hæc putrida, & marcida ab iis Actis, & opinatur se restituere vera Acta. Eruditis tamen secus videtur, absque ope genuinorum. Sic enim non sunt, sed videntur vera. Lippolous omisit illa Surii, (quæ sunt Metaphrastis, longissima, & fabulis pleniora) & verba dat Baronii, eorum loco; quæ tamen & ipsa sunt corrigenda. Menas a Maximino Augustalis Præfectus Ægypti creatur, patria Atheniensis. Occultus erat is Christianus, iisque favebat. Et cum jam in occulto amplius esse non posset; Maximinus literis Gentilium certior de re factus, ad ulciscendum facinus, mittit Hermogenem Alexandriam, qui Mennæ succedat; inque eum ut impium, animadvertat. Hic cum venisset Alexandriam, Mennam detrudi jubet in carcerem, eumque sequenti die, pro tribunali sedens audivit. Sed primo & secundo auditus Menoas, Hermogenem in se acrius concitavit: qui primo illius pedum plantas excoriari jussit, linguam præcidi, oculosque convelli: sicque pene exanimem, & extinctum reddi carceri. Sed prudentior factus nimiæ crudelitatis, quam in Mennam, *tantum vivum*, *præter morem*, exercuisset; *seipsum redarguit*, *atque adeo*, *ut lacrymas*, *angoris animi indices*, *abundantius fuderit*, (quanta vidit, Baronius!) & quem in carcere defunctum putabat, honesto funere, mane sepelire *decreverit*. Hæc autem ex Actis non apparebant: sed industriosa pietas, ea invenit, Hermogeni, futuro Chri-

Christiano & martyri honestando. *Sed præter spem accidit*, ut cum ad asportandum e carcere corpus militibus mandasset; eum vivere, atque pristinæ naturæ officiis, esse divinitus restitutum, audiverit: testesque milites *de carceris fulgore corusco*, Numinique præsentia firmius affirmantes; & fidem Christianam palam profitentes; atque in alios hæc admiranda adeo diffamantes; expavit: remque altius contemplatus, de Christi fide *suscipiendo consilium iniit*, *quod & baptismate sacro suscepto*, *perfecit*.

Sed delata hæc cum essent pee quendam Rusticum Maximina, collapsam penitus duorum Præfectorum opera, Gentilitiam superstitionem, audiret; idem ipse e vestigio Alexandriam venit: Hermogenemque primo in fidei confessione perstantem; manibus ac pedibus amputatis, direque admodum verberatum, una cum Menna, aliis tormentis exagitato; capite truncati jussit. Sed & quidam Eugraphus, olim Mennæ minister; quod coram Imperatore magna constantia, Christum confessus esset; ab eodem, indignatione, *furente*, *gladio confessus occubuit*. Hæc autem Baronius, ad annum Christi 307. apposuit; postquam Diocletianus & Maximianus, sese Imperio abdicarant. Hæc inquam, Baronius; in quo charitatem summam hominis sum miratus; qui volebat omnes actus martyrum salvos fieri; & in *corusco fulgore carceris*, *missos milites*, *omnes Christianam Fidem polam profitentes rediisse*, *atque in alios diffamasse*: & quod antea, Hermogenes, *quem in carcere defunctum putabat*, *honesto funere*, *mane sepelire decrevit*. Quæ cuncta, Acta penitus non olebant. Sed omnium maxime sum miratus, cur sibi potuerit suadere, *in Mennam tontum virum*, paulo ante *Præfectum Augustalem Ægypti*; ab ejus successore Hermogene, ita *præter morem* (quod recognoscit) tanta & *nimia crudelitate sævitum esse*. Contra jura, & privilegia dignitatis: contra virum Clarissimum, & sui ordinis (in locum Regum Ægypti, Præfecti Augustales, ab Imperatoribus dati sunt) tanquam cum reo triobolari ageretur; non pee gradus, & carcerum dilationes, minis, & iteratis promissis; sed mox in secunda Audientia; ab Hermogene jussum esse, ei obtruncari pedes, (ita Acta, non vero *plantas pedum excoriari*) lingua abscindi, oculos erui; & ita *pene*, *exanimem*, *& extinctum*, *iterum reddi carceri*. Cuinam ergo erunt verisimilia, & admittenda? Jure ergo, horum martyrum Acta Bailletius ignoravit toto opere: etsi de Mena illo martyre, (sive Phrygio, sive Ægyptio) agat supra, undecima Novembris die.

DIE UNDECIMA.

Ruthenè: Daniil. Danielis.

Græce: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δανιὴλ τοῦ στυλίτου: *sancti Potris nostri Danielis Stylitæ*. Menologium Basilii, addit: τοῦ ἐν τῷ Ἀνάπλῳ; *in Anaplo*.

COMMENTARIUS.

Sub Leone Besso, e Mesopotamia, in agro Samosatorum, in pago Cithara (Metaphrastes dicit, *Moratha*) patre Helia, matre Martha natus; quinquennis in monasterio, a suis ductus, enutritur. Hinc ad sanctum Symeonem Stylitam venit, & ab eo benedicitur. Ex revelatione, venit in partes Thraciæ, prope Byzantium, in Anaplum: ubi in Idolorum Fano inclusus, multa patitur a dæmonibus. Ascendit hinc & ipse columnam, in qua perficitur: & ne dum Leoni Imperatori innotescit, sed & Zenoni, & Tyranno Basilisco: eisque advenientibus, monita dat salutis; & ut Ecclesiam ab hæreticis tueantur. Menologium Basilii, pleraque horum silet: narrat vero solum Leonem advenientem, & inter alia monitum; ut fit misericors erga reos: τῶν πταιόντων *delinquentibus*. Acta ejus, quæ sexto sæculo, ab anonymo scripta sunt, sancto Johanni Damasceno citantur: sed ea, quæ a Metaphraste sunt, aliquantulum deturpata, apud Surium leguntur. Tu vide sis, post Bailletium; Bulteaum in *Monastico Orientis*. Acta dicunt, eum vixisse annos octoginta, & menses tres. Bailletius, natum anno 409. ascendisse columnam anno 461. obiisse anno 490. Si hæc vera, Daniel nasci non potuit sub Leone: & si sub isto, ut est verisimile, natus fuerit anno circiter 440. & mortuus quinquagenarius, anno 490. Græci ad augendum miracula, Stylitas omnes faciunt longævos; cum contra evenire debuit. Sanctus autem Daniel prædixit incendium, quod anno 465. Constantinopoli factum est, & per septem dies, in octo Regiones Civitatis, grassatum est.

Eadem die in Menol. Græcorum, sequitur Synaxarium sancti Lucæ Stylitæ, qui sub Romano seniore Imperatore floruit, & Constantino Porphyrogenito: de quo sancto Luca, vide Michaelem Glycam in Annalibus. Ejus nihil toto opere meminit Bailletius: Bollandus vero die 7. Februarii, in sancto Luca monacho juniore, ejus meminit.

Hac eadem die, utrumque Menologium agit, de sanctis martyribus, quorum (si forte tamen sint iidem) die egerunt tertia Novembris. Menologium Basilii dicit, Aithalam laicum, & Apsæum Diaconum: Αἰθαλᾶ, καὶ Ἀψῆ, & intus Ἀψέου. Menologium vero Græcorum, ait, Ἀκεψεῖ καὶ Αἰθαλᾶ: Acepsce, & Aithalæ; similiter laicus, & Diaconus.

Ambo Persæ. Aithalas ex Idolorum sacerdote, Episcopum adit Christianorum, ut se curet morbo, quo laborabat: sanatur; fit Christianus, Redit in patriam, & dum propinquos (συγγενεῖς) adducere ad Christum studet, comprehenditur; auribus mutilatur, & in carcerem truditur, Apsæus & ipse comprehensus, & acerbissime cruciatus, ad magorum principem mittitur cum Aithala. Is ad Regem eos introducit: renuunt Christum aboegare, & ambo obtruncantur. Hæc habet Basilii Menologium: ast illud Græcorum ad-

dit: Aithalæ morbum, fuisse sanguinis fluxum (ἡ δὲ λῦ ῥύσις αἵματος). Urbem sanctorum patriam, fuisse *Arbel*: πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν ἐπιστρέψας, ἥτις Ἀρβὴλ ἐλέγετο. *Propinqui* autem silentur. Hos non habet alicubi Bailletius.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè: Spyridionu. Spyridionis.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σπυρίδωνος, ἐπισκόπου Τριμιθοῦντος τῆς Κύπρου. *Sancti Patris nostri Spyridonis, Episcopi Trimithuntis in Cypro* M.Græc. post ἡμῶν, addit: καὶ θαυματουργοῦ, *& miraculosi*.

COMMENTARIUS.

Acta nota; sed specialius in Menologio Græcorum. Perdurasse etiam sub Constantio filio Constantini. Prius fuisse pastorem ovium; hinc duxisse uxorem, & post ejus mortem, factum fuisse Episcopum. Inter miracula, plura sunt, quæ in Menologio Basilii, non habentur. Etiam Constantius Imperator, a morbo sanatur. Acta dicunt, eum capite laborasse. Vitam ejus scripsit S. Triphyllius Episcopus Lederensis in Cypro, ejus amicus. Sed deperditum opus, via corrupte habetur apud Surium ex Metaphraste. Vide Bailletium.

DIE DECIMATERTIA.

Ruthenè: Eustratii, Auxentii, Mardarii, Orestu. Orestis.

Græcè: Τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων Εὐστρατίου, Αὐξεντίου, Μαρδαρίου, καὶ Ὀρέστου: *sanctorum & gloriosorum martyrum Christi, Eustratii, Auxentii, Mardarii, & Orestis*.

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano, & Maximiano Imp., Eustrasius a Lysia Duce, pluribus cruciatibus, & calceis ferreis, cum acutis clavis, ejus pedibus affixis, virgis cogitur ambulare. Auxentius tortus decollatur, sed cum hinc caput illius non invenitur; in arbore, cornice garrula indicium faciente, inventum est. Mardarius, perforatis talis, capite inverso suspenditur, tum posteriora ejus uruntur, & ita obit. Eugenius lingua & manibus mutilatus, & cruribus virgis fractus, expirat. Orestes indicio Crucis, candenti grabato ferreo impositus, ibi moritur. Post plura tormenta Eustratius, ardentem injicitur in caminum. Hæc Menologium habet Basilii: ubi depicta omnia: etiam caput in arbore, & illa cornix.

Menologium Græcorum addit: sub Lysia Duce τῶν λιμιτανέων (ita corrupte) τάξεως, καὶ Ἀγρικολάου, πάσης τῆς τῆς Ἀνατολῆς ἐπαρχίας διοικοῦντος: *ordinis limitanco, & Agricolao totius Provinciæ Orientis Præside*: Eustratium, sociosque, (ἐκ προγόνων) *a majoribus* Christianos, habent Acta eos comprehensos. Eustratius erat, ἐκ τῆς Ἀραβρακηνῶν πόλεως, Σκρινιάριος τῆς Δουκικῆς τάξεως, *ex Arabracenorum urbe, Scriniarius Ducalis Ordinis*: & paulo post, ἐν τῇ κατὰ Ἀράβρακι ἐκκλησίᾳ, *in Ecclesia Arabracena*, in qua Auxentius erat presbyter. Eustratius post multa, quæ omnia referuntur ex Actis; ἀπὸ τῆς Σεβαστηνῶν πόλεως, μέχρι Νικοπόλεως ἐλαύνεται, *a Sebastena urbe, usque ad Nicopolim ducitur*. Cætera, ut in Actis. Tandem τὸν τόμον τῆς διατάξεως αὐτοῦ ἐγχειρίσας τῷ ἁγίῳ Βλασίῳ τῷ ἐπισκόπῳ, ἐν τῇ εἱρκτῇ, ὃς καὶ τὰ ἄχραντα αὐτῷ μυστήρια μετέδωκε &c. *Testamenti sui Chartulis, sancto Blasio Episcopo, in carcere consignatis (qui tremenda ei mystica tradidit &c.)* Quod admittit etiam Bailletius.

Ἡ δὲ σύναξις αὐτῶν τελεῖται ἐν τῷ ἁγίῳ ἀποστολείῳ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, πλησίον τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας: *Eorum synaxis fit in sancto Apostolio, sancti Apostoli, & Evangelistæ Johannis Theologi, prope sanctissimam magnam Ecclesiam*.

Acta eorum apud Lipomanum & Surium tribuntur Metaphrasti, sed tamen falso. Sunt enim antiquiora; & e quarto, vel quinto sæculo scripta ab Eusebio monacho Sebasteno, quod fatetur etiam Bailletius. Ea quippe noster Diaconus S. Januarii ad diaconiam Johannes, latine vertit, jussu Athanasii secundi, Neapolitani Episcopi, nono sæculo. Attamen quæ sunt apud Surium, creduntur, ut dixi, Metaphrastis. Acta vero sincera eorum, Græce nos dabimus loco alio, ex pluribus Codicibus Vaticanis: quod vere pretiosum est cimelion.

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè: Thirsu, Leucii, Philemonu, Apollonii: Thyrsi. Philemonis &c.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων, Θύρσου, Λευκίου, Φιλήμονος, Ἀπολλωνίου, καὶ Ἀριανοῦ: *sanctorum martyrum Thyrsi, Leucii, Philemonis, Apollonii, & Ariani*.

COMMENTARIUS.

Sub Decio Imperatore, & Combricio Præside, in partibus Nicomediæ; (1) Leucius exprobat Præsidi, *canem inexplebilem, cum dicit: rapitur in equuleum, decollatur*. Thyrsus fit obviam Præsidi; *item objurgat*: comprehenditur, vincitur manibus, pedibus; oculis transfigitur. Tum ei crura contunduntur: serra medius secatur, & inter secandum expirat. Hæc habet Menologium Basilii. Illud vero Græcorum (quod in Rubrica Synaxarii, post Leucium, agit solum, καὶ Καλλινίκου: *& Collinici*) item ait: sub Decio, & *Cumbricio* (Κουμβρικίου) Præside, in partibus Nicomediæ, At-

cæ,

(1) *Metaphrastes hæc silet. Qui dicit, eos flagellatas, & cives hujus Cæsareæ Bithyniæ. Quæ ergo Surius hic habet eorum Acta, sunt Metaphrastis. Et ea quæ edidit Bollandus die 28. Januarii, etsi triplicia, omnia sunt ficititia. Sed in Metaphraste, facile ab eo ficta, secerni possunt.*

cea, *& Cæsareæ* (τῆς κατὰ Βιθυνίαν) *illius*, *quæ pertinet ad Bithyniam*; Leucius &c. ut in Basilii Menologio. Hinc Præside *in Hellespontum iter agente* (ἐπιστάντος τὴν πορείαν); Thyrsus obviam &c. Post lectionem, tot prodigia interferuntur, quæ sunt farcimina evidentissima; ut etiam forti stomacho, creent nauseam: sola oratiosternit omnia Idolorum templa: mittitur inverso capite in vas quoddam plenum aquæ, quod illico est contractum: ex pariete octagono dejicitur in planitiem, coopertam acutis clavis: & incolumis. Post hæc Cumbricio, & Silvano, τὴν ἑαυτῶν ζωὴν κακῶς ἀποῤῥήξαντες, suam vitam turpiter lacerantibus; Provinciam illam excepit Babdus: (1) διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν Βαβδὸς: qui in saccum, insutum Thyrsum in mare projicit. Sed incolumis iterum sanctus, ad terram eductus est: ἀπεκομίσθη πρὸς τὴν χέρσον ὁ ἅγιος. Qui iterum comprehenditur, iterum verberatur, & iterum Templa (2) corruunt, ejus oratione. Quam citissime collapsa fuerant, restaurata! Τὰ ξόανα νεωσθῆ. Traditur feris bestiis; & illæsus, denuo verberatur, ita ut exciderint ejus carnes. Non *homo*, non *canis*, sed *adamas* erat *Thyrsus*. Tunc Callinicus Sacerdos Idolorum convertitur, his visis.

Dum Thyrsus est Apolloniæ, Idolorum Templa quassat, & dejicit: idemque agens Callinicus, dum Idolum, quod colebant, dejicit, gladio obtruncatur. Thyrsus vero adhuc incolumis; in aream conjectus, ut ferra medius secaretur; quod ministri ferram nequeunt removere, illæsus remansit sanctus. Attamen in Basilii Menologio; *vere dicitur sectus medius*: hic vero, ne quidem ferra moveri potest. Interim illæsus Thyrsus, tunc moritur: ab alto ipsi tacta voce, quæ præparata bona, ei fuere significata. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτῶν σύναξις ἐν τῷ μαρτυρίῳ αὐτῶν, τῷ ὄντι πλησίον τῶν Ἑλενιανῶν: *fit eorum Synaxis, in martyrio eorum, quod est prope Heleniana*. Ergo ad augendam in populo, erga hunc sanctum devotionem; ab his, quorum intererat, ficta fabula; & tot immista & aucta sunt veris Actis. Ego tamen in utroque Menologio, adhuc non digero, in publicum Magistratum objurgationes, quæ Leucio, & Thyrso, ut martyribus, appinguntur. *Canis inexplebilis &c.* quod hæc non sapiunt Christi spiritum.

Utrumque Menologium habet postea: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Φιλήμονος, καὶ Ἀπολλωνίου, Ἀριανοῦ, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς: *sanctorum martyrum Philemonis, & Apollonii, Ariani* (hunc in Rubrica sua non habet Basilii Menologium) *& sociorum eorum*.

Orti Thebis Ægypti, hi numero *triginta* (Menæa, & Menol. Græcorum dicunt, *triginta septem*) sub Diocletiano comprehensi, Apollonius vinctus clericus, custodi Philemoni *choraulæ* tibia in choro canenti, tibicini, dat pecuniam, ut suis vestibus usus, vadat, idola colat. Is dum vadit, Christum vere confitetur. Præfectus rei ignarus, choraulam Philemonem vocari jubet, ut sua tibia mulceat Christianos, inducatque soni suavitate, ad idolis sacrificandum. Agnitus torqurtur: tum & ipse Præfectus credit. Dum hæc audit Diocletianus, jubet, eum cum quodam Arriano (Ἀῤῥιανῷ) viro opulento, torqueri. Tandem in saccum ista: omnes sacco inclusi, in mare præcipitantur. Ita Basilii Menologium. Vereor, ne pro *Decio* Diocletianus; pro *Hermogene* item Præfecto Ægypti, alter hic Præfectus anonymus, vel *Arrianus*, sint substituti.

Menologium autem Græcorum, ait: sub Diocletiano Imperatore, *& Arriano Præside Thebaidis illius e Tarinensium, quæ Metropolis est in Ægypto*: καὶ Ἀρριανοῦ ἡγεμόνος τῆς Θηβαΐδος ἐν Αἰγύπτῳ τῆς μητροπόλεως Ταπινῶν: comprehensi triginta & septem Christianis (ἑπτὰ καὶ τριάκοντα τῶν Χριστιανῶν) & Præfecto præsentatis, Apollonius lector (ἀναγνώστης τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας) Ecclesiæ; veritus tormenta; quatuor aureos dat Philemoni *Tibicini* (τῷ Χοραύλῃ) ut pro se, suis vestibus indutus, sacrificet Idolis. His inductus, credit in Christum Philemon, scilicet, induit etiam Christum; & tanquam Apollonius, fatetur Christum. Jubet Præfectus Philemonem accersiri, ut personato Philemoni, canat, & flectat eum idolis. Re cognita, frustra tentatur Philemon; nam contra, baptismum optat, orat. *& pluvia super ipsum solum cadit* (ὑετὸς κατενεχθεὶς ἐπὶ μόνον αὐτὸν, ὡς πάντας αὐτὸν θαυμάσαι τοὺς παρεστῶτας: *Attoniti adstantes omnes*: *quod timore Præfecti*, nemo inveniebatur, qui eum baptizaret. Dederat tibias (αὐλοὺς) Apollonio, pro aureis acceptis: orat: hæ in manibus Apollonii, igne cælesti depascuntur. Inducitur etiam Apollonius, cui causa rei firmo, nervi pedum reciduntur, & per totam raptatur urbem. Philemon ligatus oleæ, sagittis petitur, nec feritur: quin una earum, oculus Præfecti excæcatur. Sanctus vero eum sanat, inquiens, ut post suum martyrium, terram egestam e suo tumulo sumat; & sanus erit. His tamen frustra dictis; obtruncantur Apollonius & Philemon.

Præfectus post dies aliquot periclitaturus, promissa martyris, dicta exsequitur, & fit sanus. Hinc ipse, & qui cum eo erant, in Christum credunt, & baptizantur. Diocletianus, saxo ad collum alligato, *in profundam foveam jubet projici, & terra obrui*: ἐν χάσματι κατάχωσε γῆς: Et tamen evadit sanus. Diocletianusque *eum, in sua Regia, suoque super lecto servatum cernens; magum esse opinatus*, in mare jubet *una cum Protectoribus* (*Protectores* erant, qui Magistratibus assistebant, & serviebant) *qui & ipsi crediderant in Christum, projici*, & ita factum: εὑρέθη ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ σωζόμενος ἐν τοῖς βασιλείοις, μάγον ὅμως οἰηθεὶς &c.

(1) *Opinor* Balbus, *Metaphrasti dicitur Pardus*.

(2) *Post hoc martyrium, Metaphrastes adjicit illud* Asclæ *sub Diocletiano: Leonidis, Apollonii, Ariani, de quibus mox Menologia. Basilitius locum martyrii Callinici, facit Apolloniam Phrygiæ: & Thyrsum ait, post tormenta liberum in pace quievisse. Admittit etiam martyrium Leucii Cæsareæ. Clementius ego de Actis eorum judico.*

θεὶς &c. μετὰ τῶν Προτεκτόρων πιστευσάντων καὶ αὐτῶν τῷ Χριστῷ. Pueri (*servi*) Ariani *corpus ejectum litori, & a Delfino in terram advectum, sepeliunt; sicut ipsis prædixerat suus dominus*: Συνεκομίσθη δὲ τὸ τοῦ ἁγίου Ἀριανοῦ λείψανον, ὑπὸ τῶν παίδων αὐτοῦ, ἐπὶ νώτου δελφῖνος ἐποχούμενον, κατὰ τὴν τοῦ ἁγίου πρόῤῥησιν, καὶ ἐτάφη. Haud narrat alia. Mirum, quam longe lateque, in Acta vera, fabula ineptissime se immiserit! sed Auctores, & occasionem dixi supra, & a Byzantino.

Eadem die agitur, Synaxario separato, commemoratio, τῶν τεσσάρων πρωτεκτόρων, τῶν συναθλησάντων τῷ ἁγίῳ Ἀριανῷ: *quatuor Protectorum, qui cum sancto Ariano decertaverant*.

Post multa illata tormenta sanctis; Diocletianus *in profundam foveam projicit Arianum bene ligatum*: καὶ ἐσκέπασε τὸν βόθρον μετὰ τοῦ χώματος, καὶ ἔστησεν ἐπάνω τὸν θρόνον αὐτοῦ: *& terra foveam complevit: & sedit sub throno suo*; & delusit Deo Christianorum. Tum vadit in Regiam, & deprehendit vincula, & saxum, & Arrianum jacere sub lecto suo: turbatur merito: projicitque eum, & quatuor Protectores (ergo ibi etiam isti jacebant: quod non dicit) saccis inclusos in mare: sed hos quinque saccos, quinque delphinos, ad littus ducunt Alexandriæ. Hinc servi (δοῦλοι) Arriani, ibidem omnes, loco sepeliunt honorifico. Separatim hæc narrat & Menologium Basilii: & iisdem verbis ea exscribit Menologium Græcorum; quod est posterius tempore, quinque fœculis. Ita Metaphrastes, nunquam sui ipsius potuit oblivisci: nec sui genii, Nicephorus Callistus. Sancti hujus Arriani vitam scribit, & illustrat Tillemontius, tomo quinto. Bailletius è Sozomeneo lib. 9. cap. 2. ait, anno circiter 440. S. Thyrsum Pulcheriæ Augustæ apparuisse, & revelasse, ut reliquias sanctorum quadraginta martyrum Sebastenorum, quæ translatæ jam erant Constantinopolim, cum suis reliquiis componeret in Ecclesia, quam sibi Cæsarius ex Consul, anno 397. & P.P. penes Constantinopolim construxerat. Quod a S. Proclo Patriarcha factum est.

Metaphrastes hæc sua habet post martyrium sanctorum Lucii, Thyrsi, & Callinici. Proinde ex eo loco, huc sunt a Nicephoro derivata.

Die decimaquinta.

Ruthenè: Eleutheriu. Paulu. Eleutherii. Pauli.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου: *sacrosancti martyris Eleutherii*. De hoc nullibi Bailletius.

Eadem die: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου τοῦ νέου, ἀσκήσαντος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐν τῷ ὄρει Λάτρου: *sancti Patris nostri Pauli junioris, qui asceticam vitam duxit, temporibus Porphyrogeniti, in monte Latri*: (nempe Latronis, e latina voce Latro, nis).

COMMENTARIUS.

Romanus, a matre Anthia, patre orphanus; de fide Christiana edoctus, quam a Paulo Apostolo hæc acceperat; ab Aniceto Romano Episcopo, fit clericus, mox diaconus & presbyter; ac demum Illyrici fit Episcopus. Sub Hadriano Imperatore comprehensus, & tortus; in ardentem fornacem, jussu Præfecti injicitur, sed incolumis, inde evadit. Credit Præfectus: & ipse furnum illæsus, intrat, & exit: & cum aliis decollatur. Eleutherius gladiis concisus, suum claudit martyrium. Ita Menologium Basilii.

In Menologio vero Græcorum, plura portenta, & fabulæ, quas diu antea Bollandiani exsufflarunt. Sed priora etiam in Menologio Basilii advertuntur. Anicetus eum annorum . . . facit clericum, hinc diaconum annorum quindecim, presbyterum annorum decem & octo, & vigesimo anno Episcopum Illyrici. Dum fidem miraculis comprobat, Hadrianus eum comprehendi jubet: in ignito crabbato imponit; tum in fartaginem (ἐν τηγάνῳ) oleo ignito plenam, sevo, (στέατος) & pice: e qua evadit incolumis. Ex Consilio Præfecti, vel *Præsidis Coremmonis* (τῇ συμβουλῇ τοῦ ἐπάρχου Κορίμμωνος) furnus præparatur, acutos utrinque obeliscos habens. In quem ingreditur prior Coremmon Spiritu sancto plenus, jam Deum professus Christum; qui incolumis inde egrediens obtruncatur. Crediderat ergo ante, ubi ex tegano vidit Eleutherium evasisse. Attamen Græcorum Menologium, hoc non dicit: uti nec ne, ingressus in furnum sit & Eleutherius. Alligatur currui, ab indomitis tracto equis; & ab angelis solvitur, & in altum montem sistitur: Ibi miraculo perculsos milites baptizat (angeli ergo illuc duxerunt milites istos) & cum iis fere quingentos alios. Interim ducitur hinc ad Imperatorem, traditur bestiis: a quibus illæsus; jussu Præsidis, a duobus militibus obtruncatur. Mater Anthia, dum cadaver filii amplectitur, etiam ipsa occiditur. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις, ἐν τῷ μαρτυρίῳ αὐτοῦ, πλησίον τοῦ ξηρολόφου. *Fit ejus Synaxis, in martyrio ejus, quod est prope Xerolophum*. Collem *aridum, siccum, nudum*.

Rubrica, sine synaxario: eadem die: ὁ ἅγιος Κορίμμων ὁ ἔπαρχος, πιστεύσας τῷ Χριστῷ, καὶ βαπτισθεὶς, ξίφει τελειοῦται: *sanctus Coremmon Præses, postquam Christo credidit, baptizatus, gladio finem imponit vitæ*. An ex Χαιρέμων, *Chæremon*, factum *Coremmon* fuit?

Eadem die Menologium Græcorum agit, de alio Eleutherio martyre, ex *cubiculario*: τοῦ κουβικουλαρίου. Idem, sola rubrica celebrat die . . . qua die Menologium Basilii habet, & agit, de sancto martyre Marino senatore, sub Macrino Imperatore; qui a servo proditus est. Num hic ille fictus Eleutherius? De eo dicit missum in fartaginem, & lebetem, traditum bestiis: stravisse oratione idola; capite plexum. Habet & horum aliqua, etiam Marini senatoris, Eusebius Cæsariensis. Menologium Græcorum sequenti die 16. de isto agit, & dicit, eum fuisse Romanum senatorem,

torem, sub Carino Imperatore: pro *Macrino* sumens *Carinum*. Cætera, ut Basilii Menologium, narrat; illud addens, *gladio abtruncatum*: προπεμπόντων αὐτὸν τοῦ τε πατρὸς, καὶ τῆς μητρὸς, καὶ μακαριζόντων αὐτόν: *præmittentibus cum patre & matre, & beatum, ipsum dicentibus*. In quibus *Anthia* illa latere mihi videtur. Cæterum *cubicularius* Eleutherius, effertur tanquam *Byzantinus patria, & in Regia educatus a puero*, qui a servo defertur ut Christianus, Imperatori (quem non prodit) qui eum interrogat. Sanctus repedat ad flumen Sangarim, ubi solebat commorare; & videt mira. Quid multis ejusmodi. Imperator ipsum gladio teriri jubet. Projectum corpus, sanctus quidam sacerdos unguento delibutum, sepelivit. Pro uno Eleutherio, duo, & fabulæ. Hinc putem transitum, ab antiqua Roma, ad novam Romam; vel viceversa. De his nec Surius, nec Bailletius, quidquam habent.

Pro Paulo solitario & asceta sub monte latro, alia non habemus, quam quæ præmisimus: quia Synaxarium hic non habet, Menologium Græcorum: quod autem Rubrica prosequitur, istud est, & valde notandum lectori nostro. Ιστέον ὅτι ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ιωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐχειροτονήθη Πατριάρχης Κπόλεως· ἐν ᾗ καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς Χριστοῦ γέννης ἀπήρξατο ὑπ' αὐτοῦ τελεῖσθαι, ἕως τῆς εἰκοστῆς πέμπτης μηνὸς, τινων ἐκ τῶν ἑσπερίων ἐλθόντων, καὶ ἀπαγγειλάντων, διὸ καὶ λόγος ἀπολογητικὸς ἐξεφωνήθη παρ' αὐτοῦ καλλιστός τε, καὶ ὠφελιμώτατος. *Sciendum, quoniam sanctus Pater noster Johannes Chrysostomus, hac die* (nempe 15. Decembris) *ordinatus est Patriarcha Constantinopolis: in qua & festum Natalis Christi, ab eo cæptum est celebrari; donec ad diem vigesimum quintum mensis cæptum est agi; quod quidam venientes ab Occidente, illud prohibuerunt. Quapropter Apologetica ab eo oratio scripta fuit, pulcherrima & utilissima*. Non visum, meos lectores hoc xeniolo defraudare.

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè: Aggii. Aggæl.
Græcè: Τοῦ ἁγίου προφήτου Αγγαίου: *sancti Prophetæ Aggæi*. Omnia e scripturis.

COMMENTARIUS.

Menologium Græcorum, agi dicit, eadem die, καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Χριστοφόρου, πλησίον τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου: & *Encænia* (Dedicationem) *Templi sancti martyris Christophori; quod est prope Ecclesiam S. Polyeucti*. Nota, hic non dici *martyrem* Polyeuctum. Confessorem ergo. De S. Polyeucto *martyre*, utrumque Menologium agit die.... De non martyre, Bailletius agit, die duodecima Februarii. Videndum esset, de quo martyre *Christophoro*, hic agebant: huc usque namque *Christophororum*, videmus turbam magnam.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè: Daniil. Anania. Azaria. Misahila. Danielis, Ananiæ, Azariæ, Misahelis.
Græce: Τοῦ ἁγίου προφήτου Δανιὴλ, καὶ τῶν ἁγίων τριῶν παίδων, Ανανίου, Αζαρίου, καὶ Μισαὴλ: *S. Prophetæ Danielis, & trium sanctorum puerorum, Ananiæ, Azariæ, & Misahelis*.

COMMENTARIUS.

Multa in utroque Menologio e scriptura. Menologium Basilii, separatim agit de Daniele, postea de illis tribus: quos Ezechiæ Regia filios dicit. Menologium Græcorum idem adstruit, additque Calligonem nomine, eorum matrem: Εζεκίου πατρὸς, καὶ μητρὸς Καλλιγόνης: *patre Ezeno, & matre Calligone*. Ita oportuit: ad animum fictum nomen; quod hos *pulchros filios genuisset*. Illud, & fabula in utroque: ab Rege *Attico* decollatos: eorum capita ab ipsorum singulis sumpta in manibus: eorum ultimum Danielem (quem Menol. Græcorum dicit, natum, ἐν Βυθαρῇ τῇ ἀνωτέρᾳ; *in Eythara superiori*: Βεθαρῇ potius, *Bethara*) colla miraculose iterum juncta corporibus: ab angelo in monte Gebal (hinc Mongibellum) collocata; sub petra, ad quadringentos annos stetisse. Post quos, in Resurrectione Christi, eosdem surrexisse, & iterum dormisse. Cum corporibus eos oportuit surrexisse. Ut quid ergo ea iterum deposuerunt? Ergo non surrexere. Menologium Græcorum dicit, in magna Ecclesia eorum Synaxim fieri, ante Epiphaniam die septima, idest, ante divinum in carne Adventum Domini: idque ex Patrum traditione: διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς, οἶμαι, εἶναι τῆς ἐξ Ιούδα φυλῆς, ἐξ ἧς καὶ ὁ Σωτὴρ πάντων Χριστὸς πρὸς γένος κατάγεται: *quia & ipsi, ut puto, fuerunt ex Tribu Juda, ex qua Christus omnium servator ducebat genus*. Qua eadem ducti ratione, de Abrahamo agunt, Isaaco, Jacobo, die dominica, quam Menologium Basilii hic interserit: & Menologium Græcorum, iterum post diem decimum tertium, & dominica die post diem decimum nonum; ubi sigillatim ab Adamo usque ad Susannam patres collecti enumerantur.

DIE DECIMAOCTAVA.

Ruthenè: Sebastiani.
Græce: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σεβαστιανοῦ, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Ζωῆς, Τραγκυλλίνου, Νικοστράτου, Κλαυδίου, Κάστορος, Τιβουρτίου, Καστούλου, Μαρκελλίνου καὶ Μάρκου: *sancti martyris Sebastiani, & sociorum ejus, Zoes, Tranquillini, Nicostrati, Claudii, Castoris, Tiburtii, Castuli, Marcellini, & Marci*. Bailletius de Sebastiano, cum Latinis, die agit 20. Januarii.

COMMENTARIUS.

Sebastianus Mediolanensis Patria, dignitate senator, sub Diocletiano, & Maximiano, eum sociis, in carcere positi, & diu fracti: Marcellinus

nus & Marcus, parum aberat, quin a Patre Tranquillino, & matre Marcia subverterentur, nisi accurrisset Sebastianus, qui & Tranquillinum convertit: & hic Præsidem; quem non prodit. Sebastianum hic vocat, & presbyterum Polycarpum, & baptizatur, ac sanatur a morbo quodam. Cajus Episcopus, *Diaconos* ordinat Marcum & Marcellinum, Tranquillinum patrem, *Presbyterum*; Sebastianum vero *Ecclesiæ Defensorem*: ἔκδικον τῆς ἐκκλησίας. Persecutione mota, hi omnes cum Nicostrato, Claudio, Castore, Tiburtio, Castulo, & Zoe, post varia tormenta, accipiunt vitæ finem. Sebastianus vocatus a Diocletiano sagittis configitur, & clava ferrea corpus conteritur; & in partes diffractus: ῥοπάλοις τὸ σῶμα κατεαθραύεται, καὶ εἰς μέρη κατατμηθεὶς: spiritum Deo tradit. In his quidem nil est informe: unum dubium, an sint vera.

Narbone Martio Sebastianum natum dicunt Acta, quæ aliunde, ex antiquis Codicibus, scripsit Surius: & esto Græcis *Mediolanum* pro *Narbone*, nomine minus ipsis noto, sit illis sumptum. Militiæ primis gradibus decoratum apud Imperatores, eum asserunt; & senatorem nequidquam mutiunt. Cum contra, Marcellianum (sic) & Marcum fratres, *natalibus* dicant *claros*. *Præses* ille anonymus, in his est vir Zoes Nicostratus, qui Præfecti *Protoscriniarius* tantum est. Zoo sex annos muta, a Sebastiano sanata, causa conversionis est Nicostrati. Sebastianus jubet omnes vinculis solvi, & in libertatem restitui. Quæ Sebastiani erat potestas? Et qui ipsi obedissent? *Præfectus audit reos ad Nicostrati domum esse translatos*, & ipsum *suis aspectibus præsentari jubet, ut dignas tantæ audaciæ pœnas luat*. Ingressus ad Præfectum, omnem ei suspicionem ademit; & libere ad suos redit. Interrogasset Præfectus, quis illos liberasset, & ubi erant? Bardum nimium facit Judicem. Claudius Commentariensis etiam convertitur, & duo ejus filii, quorum alter hydropicus, alter ulcerosus sanantur, & a Polycarpo etiam baptizantur. Inter hos pariter Tranquillianus Marcelliani & Marci pater credit, & podagra qua laborabat, ut baptizatur, sic liberatur, saliens ut puerulus. *Agrestias* (pro *Agræcius*) *Chromatius* Urbis Romæ Præfectus (nota saltum a Narbone Romam) Tranquillinum ad se accersit: & ut eodem morbo laborans, sanaretur, fit Christianus, Sebastiano dat libertatem, ut omnia suæ domus confringat. Solus ejus filius Tiburtius recusat: sed viso miraculo & ipse credit. Mitto reliqua fabulæ male textæ, prodigiis, & cum lenocinio oratorio. *Summus Pontifex erat Cajus*: *Carinus & Diocletianus Imperii* sunt collegæ. *Postquam Carinus ad Margum occisus est*, verba sunt chronici, quod est editum. *Maximo & Aquilino Consulibus*; sunt verba Rhapsodi Surii. Uno verbo: meliora sunt Acta græca, quam latina ista, quæ obtrudit Surius: in quibus, ubi firmum pedem figas, frustra quæras.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè: Bonifacii.
Græce: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βονιφατίου: *sancti martyris Bonifatii*.

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano Bonifacius servus, sua domina abutitur Aglae, filia Acacii Proconsulis. Cætera, ut in Actis apud Ruinartium in sinceris. Hæc habent utrumque Menolog., hic illud Græcorum, illud Basilii die sequenti. Sunt autem aliqui, quibus hæc olent hircum: & illud Horatianum: *desinit in piscem mulier formosa superne*. Aliis vero, ex nomine *Bonifacii*, *Aglais*, & *Acacii* patris; videtur oratio Parænetica πρὸς μετάνοιαν: hominis, qui *bonum facit*, ex *vita voluptuosa* (Ἀγλαὴ) & *hilari*; *honesti viri* (Ἀκακίου) filia pœnitentia post lapsum, usque ad martyrium subeundum. Nempe sub his personis, latere alios. Sed vide plura in Bailletio, qui agit de Bonifacio, quartadecima die Maii.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Ignatu.
Græce: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου: *sacrosancti martyris Ignatii Deiphori*. Menologium Basilii, pro Θεοφόρου, habet: πατριάρχου τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας: *Patriarchæ magnæ Antiochiæ*.

COMMENTARIUS.

Menologium Græcorum præfigit falsa. In expeditione Parthica, a Trajano, μολυβδίναις σφαίραις τύπτεται, καὶ ταῖς χερσὶν ἁπλωθείσαις πῦρ ὑποδέχεται, ... ἐλαίῳ ... τὰς πλευρὰς φλέγεται, ἐπ' ἀκάνθας ἵσταται, σιδηροῖς ὄνυξι ξέεται: *plumbeis globulis flagellatur, & junctis manibus excipere ignem cogitur, ... oleo unctis ei latera comburuntur; sub spinis sistitur, & ferreis unguibus sulcatur*. Eum esse puerum, quem sumptum Dominus dixit: *nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in Regnum Cœlorum*: *& qui unum talem in nomine suscipiet meo, me suscipiet*. *Ejus synaxis fieri* dicit Rubrica, *in magna Ecclesia Constantinopoli*. Ibi ergo, & inde hæ cusæ fabulæ. Forte, quod ejus reliquiæ eo *ex Antiochia*, *& extra Portam Daphniticam*, per ea tempora ductæ fuerint. Celeberrimæ ejus epistolæ genuinæ. Apocryphæ & interpolatæ, nuper rejectæ sunt, ex quo genuinæ a nostris, & ab Acatholicis datæ sunt. Acta genuina edidit Ruinartius. Bailletius cum latinis, de eo agit die prima Januarii. Unum dubium: Hieronymus ait, quod & modo legitur in epistola ejus, ad Romanos (scripta, dum adhuc erat in itinere) *frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, ut panis mundus inveniar*. *Passus est anno undecimo Trajani*. Quomodo ergo ait Hieronymus, eadem: *cum jam damnatus esse ad bestias, & ardore patiendi rugientes audiret leones, ait: frumentum Christi &c.* Hæc dixit in episto-

epiſtola; quomodo *Romæ rugientes audit leones*, & ea inquit?

Die 18. hujus menſis; idcirco de ſancto Ignatio agunt Græci, quod ea die translatio ejus agitur: & præterea quod de ſociis & martyribus Rufo, & Zoſimo agunt Latini: ut monet etiam Bailletius.

Die vigesimaprima.

Ruthenè: Juliana. Julianæ.

Græce: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἰουλιανῆς: *ſanctæ martyris Julianæ*.

COMMENTARIUS.

Sub Maximiano Imperatore, Nicomedienſis ex parentibus opulentis. Deſponſa viro ſenatorio Eleuſio, ait illi ſe tunc nupturam, cum evaderet ipſe *Præfectus Urbis* (τῆ πόλεως ἔπαρχος). Ille evadit. Et ipſa petit, ut fiat etiam Chriſtianus. Ægerrime fert id pater: & filiam, ut a Chriſto deſciſcat, ſollicitat: & recuſantem, eam ſponſo jam Præfecto, tradit, ut lege, cum ipſa, ageret. Is ſuſpendit eam capillis, capitis detrahit ei cutem; denique in ignem projicit: & cum multis aliis, qui ejus cauſa facti erant Chriſtiani, decollat. Ita Baſilii Menologium.

Menologium Græcorum (quod ſilet Nicomediam) eadem habet: τὴν τῆ πόλεως ἐπαρχίαν: inſuper, & mutua colloquia inter Eleuſium & Julianam; qui τῷ πατρὶ τῆ παρθένου εἶπε πάντα; *qui & Patris Virginis dixit omnia*. Traditur ergo ei, *qui veſte eam ſpolians*, τῆ χιτῶνος γυμνώσας αὐτὴν; taureis jubet a ſexdecim militibus flagellari, & capillis ſuſpendi; unde factum, ut capitis cutis illi diſtraheretur. *Ignito per ejus latera*, πλευρῶν & *ſemora adacto ferro* (σιδήροις πεπυρωμένοις διὰ μηρῶν αὐτῆ διελάσας) ejus lateribus ligat manus, & claudit carceri. Nocte ſequenti angelus tenebrarum, in angelum lucis verſus apparet ei, ſuadens, ut adoleat, & ſolvatur. Abhorret ſancta, & Præfecto adducitur, ſed in fide conſtans, ardentem injicitur in caminum: ſed quum caminus extinguitur, quingenti homines credunt, & ſtatim cum centum triginta mulieribus, quæ item credunt; gladio feriuntur. In ardentem lebetem injecta martyr, ipſa incolumi, circumſtantes aduruntur; ipſa tandem gladio obtruncatur. Erat virgo, novem annorum, cum Eleuſio deſponſa eſt, quindecim vero, cum martyrium paſſa eſt. Ejus Synaxis fit, ἐν τῷ μαρτυρίῳ αὐτῆ, τῷ ὄντι πλησίον τῆ ἁγίας μάρτυρος εὐφημίας, ἐν τῷ Πετρίῳ; *in ejus martyrio; quod eſt prope ſanctam martyrem Euphemiam in Petrio*. Ex hac ergo officina, tot adjectæ fabulæ prodierunt. Menologium Græcorum, dehinc duas Rubricas aperit; in quibus, de quingentis illis ſuis agit martyribus, & de centum triginta mulieribus ſupradictis; quos omnes paſſos ait, *in Nicomedia* (ἐν Νικομηδείᾳ.) Ubi etiam fictio latiſſime divagatur.

Eadem hac die, utrumque Menologium agit, de Themiſtocle martyre: qui paſtor erat ovium ex Myris Lyciæ, ſub Decio Imperatore. (*Myra* tacet Baſilii Menologium) latebat in ſuo monte Dioſcorides Chriſti martyr. Noſter vult eum ſatellitibus occultare, & ait ſe Chriſtianum: duciturque ad Præſidem, quem Menologium Græcorum, *Aſclepium* appellat: ἐνώπιον τῆ ἄρχοντος Ασκληπιῆ: confeſſus & conſtans, ſub ventre tamdiu cæditur, donec in duas partes ſcinditur, & inteſtina ejus diſſolvuntur. Agitur in equuleum, hinc raptatur, & moritur. Acta interpolata, & vere Metaphraſtea. De Themiſtocle, & Dioſcoride, agit Bailletius: qui ait Acta non haberi, niſi apud Menæa, & Menologia, quorum authoritas valde eſt infirma.

Die vigesimasecunda.

Ruthenè: Anaſtaſia.

Græce: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας, καὶ τῶν σὺν αὐτῇ ἁγίων γυναικῶν. *Sanctæ martyris Anaſtaſiæ, & ſanctarum cum ipſa, martyrum ſociarum*.

COMMENTARIUS.

Anaſtaſia Romæ nata ex parentibus divitibus & nobilibus; a matre de Fide edocta, & in ſacris literis a Chryſogono inſtituta; ſub Diocletiano & Maximiano Imperatoribus, Publium virum duxerat Ethnicum, & eum idcirco vitabat lecto. Amans pauperum, carcere mancipatos viſitabat: quamobrem vir eam cuſtodia cruciavit. Viro mortuo, omnes facultates ſuas, quotidie in pauperes, & indigentes omnes, præſertim Chriſtianos, & in ſepeliendis martyribus erogavit. A multis & diverſo tempore Præfectis, ut Chriſtiana cruciata; in mare, & hinc in ignem projecta; quod ab utroque evaſerit illæſa & incolumis; tandem cum ſuis fœminis obtruncatur. Hæc habemus ex Menologio Baſilii: quod in inſcriptione addit ſolum: Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Ἀναστασίας τῆ φαρμακολυτρίας: *ſanctæ magnæque martyris Anaſtaſiæ, liberatricis a veneficiis*.

Menologium vero Græcorum addit: Patri ejus nomen (corruptum) Πρεπεξάτε; quod facile reſtituitur; Πρετεξτάτε: *Prætextati*: matrem, nomine, Φαύστης, *Fauſtæ*. Miniſtrat mulieribus carceri pro Chriſto mancipatis; quas ubi ægrotas, ſolo curabat oleo. Maritus *ſubmergitur*: θαλαττίῳ κλύδωνι γέγονεν ὑποβρύχιος: *tempeſtate maritima ſubmerſus eſt*. Reliqua, ut in Baſilii Menologio. Ejus ſynaxis fit, in martyrio ejus, *quod eſt prope ingreſſum Domnini viæ*: in Angiportu Domnini: ἐν ταῖς Δομνίνου ἐμβολαῖς. In his ergaſteriis, & officinis, potius, quam Eccleſiis, primæ corruptiones Actorum, quæ poſtea collecta, & facta corpus, in Synaxariis & Menæis, hanc Mephitim invexerunt. Acta noſtra, vulgata, & paſſim corrupta, & interpolata ab imperitis. Lipomanus dat alia, quæ Bibliothecario tribuit, Anaſtaſio (authori æquali Menologii Baſilii & noni ſæculi) & ſunt meliora Metaphraſteis. Cujus Acta, legenda ſunt apud Surium. Adeundus eſt Tillemontius, tomo quinto; & Bailletius, die 25. Decembris: qui ait, Acta eſſe antiqua, jam tum a ſeptimo ſæculo; eiſque uſum eſſe Be-

 dam.

dam : & matrem S. Anastasiæ dictam esse *Flaviam* : Nos *Faustam* invenimus, & probamus. Nos precibus iteratis nostri Capituli, & Cathedralis, quæ *Anastasiæ* titulo insignitur; conatu maximo & non irrito, ea cuncta correximus, & cum aliis infra octavam, Romano Pontifici proposuimus; qui ea omnia probavit, iisque uti benigne indulsit.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè : Desiat Mucenic i Crita : Decem martyrum in Creta insula.

Græcè : Τῶν ἁγίων δέκα μαρτύρων, τῶν ἐν Κρήτῃ : *decem sanctorum martyrum in Creta.*

COMMENTARIUS.

Sub Decio Imperatore hi Cretenses; ex Gortyna Metropoli, e Cnosso; Epinio, (ἐπινίῳ) Panormo, Cydonia, Heraclea : Præfecto traduntur insulæ. Triginta dies a populo, cui eos dederat Præfectus, illudendi circumducuntur. Post tormenta alia; tandem a Præfecto jubentur decollari. Ita in Basilii Menologio. Illud autem Græcorum addit : ex Heraclea, non solum Evarestum, sed etiam Pompejum; Πόμπιος. Eorum quippe nomina ista sunt, *Theodolus, Saturninus, Eugenius Gelasius, Eunicion, Zoticus, Pompejus, Agathopus, Basilius, Evarestus.* Tunc Gortynæ Metropolita, S. Cyrillus. Nec eos, circumducendos traditos *populo*, τῷ πλήθει λαῷ; sed traditos τῷ δημίῳ, *carnifici*. Hoc regularius. Num ex δήμῳ ortus est error? Ita sane. Reliqua, ut in Menologio Basilii. *Fit eorum synaxis in Martyrio S. Stephani, prope* τῶν Πλακιδίων, *Ædes Placidiæ.* Ibi tormentum aliquod est additum, adjectumque veris Actis : qualia sunt illa Metaphrastis apud Surium. Sed non rejicienda : quod non videantur, ab eo multum consarcinata : facile namque illa deprehenduntur. Quod, difficile putat Bailletius. Sunt ea autem, etiam apud Aloysium Lipomanum.

Eadem die Menol. Græcorum agit, de S. Paulo Archiepiscopo Neocæsareæ, uno ex Nicænis 318. Patribus; qui sub Licinio multa passus, etiam rubenti ferro, manus adustas habuit.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè : Eugenia. Eugeniæ.

Græce : Τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐγενίας, καὶ τῶν σὺν αὐτῇ : *sanctæ martyris Eugeniæ, & sociorum ejus.*

COMMENTARIUS.

Acta illa nota, & falsa. Pater Philippus Præfectus Romæ, a Commodo Imperatore, Præfectus Ægypti mittitur : qui secum ducit filios; inter quos est & S. Eugenia. Hæc ibi fit Christiana, sumptoque virili habitu, intrat quoddam in monasterium : sed agnita, patrem suum, & matrem, convertit Christo, aliosque propinquos. Pater fit Episcopus loci anonymi : ac omnes postremo, coronantur pro sancta Fide. Hæc habet Basilii Menologium. Sed illud Græcorum, pro ejus Synaxario, habet quadraginta novem versiculos; in quibus eadem fabula canitur, & longius.

S. Avitus quinto seculo, lib. sexto suorum Poematum, hæc eadem Acta legit, & eam Abbatem in eo monasterio, factam canit. Metaphrastes ergo parum mutavit Acta. Fabulosa enim, fabulis parum indigent. Corrupta sunt igitur, vel conficta, ante sæculum quintum : & si quid verum in iis; solum admitto martyrium : respuo namque etiam nomen *Eugeniæ*, quod nomen *Nobilem* significat. Ea Metaphrastis, vide apud Lipomanum, Suriumque. Meliora, vel non pejora, sunt iis, quæ in suis sanctorum Vitis, attulit Rosvveidus. Tillemontius tomo 4. de iis loquitur.

Eadem die in Græcorum Menologium habemus : Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου μοναχοῦ, τοῦ ἀπὸ στρατιωτῶν : *sancti Patris nostri Nicolai, qui ex milite monachus factus est.*

Commentarioli vice sit.

Sub Nicephoro Imperatore, post pugnam contra Bulgaros, est ex milite factus monachus. Iste certe alius est, a sancto Nicolao Studita, qui a pueritia, in Monasterio servivit Deo. De quo Bailletius, quarta Februarii agit die.

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè : Rozdestro Hospodne ; Nativitas Domini.

Græcè : Ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ : *Nativitas, secundum carnem, Domini, & Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi* ita Menologium Græcorum.

COMMENTARIUS.

Menologium vero Basilii, ait : Ἡ ἀνάμνησις τῆς ἀχράντου γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ : *Commemoratio immoculatæ Nativitatis Domini nostri Jesu Christi.* Utrumque autem dicit : Καὶ ἀποστέλλει Κυρήνιος (Κυρῖνος illud Basilii) εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐν Βηθλεὲμ (Basilii sine καὶ εἰς Βηθλεὲμ) ποιήσασθαι (ποιῆσαι, Basilii) ἀπογραφήν : *Missus est ab Augusto Cyrinius Hierosolyma, & in Bethleem, ut descriptionem faceret.* Reliqua sunt e scriptura. Lege, quæ de his doctissime & erudite scribit Bailletius die ista. Etiam ibi de hoc festo Puerperii; Græci & Rutheni festum sancti Stephani, idcirco agunt die 27. Decembris.

DIE VIGESIMASEXTA.

Ruthenè: Sobor Bogorodici. Festum Deiparæ.

Græcè: Ἡ σύναξις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωσὴφ τοῦ μνήστορος. καὶ μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐθυμίου ἐπισκόπου Σάρδεων: *synaxis sanctissimæ Deiparæ, & sancti Josephi sponsi ejus: & memoria sancti martyris Euthymii, Episcopi Sardensium*. In Rubrica vero Synaxarii, post *sanctissimæ*, Menologium Græcorum addit: δεσποίνης ἡμῶν· ἤ τοι τὰ ἐπιλόχεια: *Dominæ nostræ: sive ejus Puerperium*. Et hæc, ita Menologium Græcorum.

COMMENTARIUS.

Ast illud Basilii, hac die agit: Ἡ Θεοτόκος φεύγουσα εἰς Αἴγυπτον *Deipara fugiens in Ægyptum*. Et Menologium Græcorum, paulo post initia, eadem fere ad verbum: causas afferentia, cur fugerint. Utrumque vero Menologium de Davide Rege, aut de Propheta Jacobo, nihil. Et de his nihil etiam, hic Bailletius. Menologium Græcorum agit de Veste Beatæ Virginis in Blachernis, per Pulcheriam nempe Augustam: Μνήμη τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ, ἀποτεθείσης τιμίας ἐσθῆτος, τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις. *Commemoratio prætiosæ Vestis sanctissimæ Deiparæ, quæ fuit apposita in sancto loculo, in Blachernis*.

Et hic etiam agit de sancto Euthymio Sardium Episcopo & Confessore mortuo anno 828. vel 829. Ex Concilio Niceno secundo; vide Henschenium; qui, uti & Bailletius, de eo agit, Martii die undecima. Bailletius autem ait, adhuc Constantinopoli, jussu Imperatoris, verberibus cæsum esse, & a Theophilo ejus filio id factum, & inter verbera expirasse: ex Cedreno ita post Zonaram. Nec verius: a Theophilo, cum multis aliis Episcopis Orthodoxis, mittitur in exilium, εἰς Παντελλαρίαν τῆς Ἱσπανίας: *in Hispaniæ insulam Pantellariam*, διὸ κόρην τινὰ ἀπέκειρεν: *quoniam puellam quandam totondisset*. In textu græco, corrupte leguntur, ποταλλαρίαν, τῆς ἰσπανίας. Et verisimilius legendum: παντάλιαν τῆς Θρᾳκίας: *Pantaliam Thraciæ*. Pantalia enim, (teste Procopio Cæsariensi) *urbs est Thraciæ*. Sed nos, ex his anfractibus liberemur. Sub Constantino & Irene Imperatoribus, Euthymius Archiepiscopus Sardium in Lydia, secundæ Nicenæ Synodo interfuit, habitæ anno 787. Vixit & sub Nicephoro Imperatore, & sub Leone Θηριωνύμου, *feræ bestiæ cognomine*; sub quo multa pro sacris Imaginibus passus, ejicitur in exilium in Ason; hinc in Acrita: τῆς Ἄσσου: ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ. Bailletius silet *Ason*, & addit cap. *de Acrita, en Bithynie* quod, Acritas duplex est Promontorium: aliud in Messenia, *capo Gallo*: aliud in Bithynia, ad Bosphorum Thracium, *capo Acria*; *Acra Meiæna* apud Orpheum. Ibique in carcere, a quatuor, tauris flagellatur: ex quo tormento, tanquam uter inflatus; octavo post die moritur. In Martyrologio Romano tandem, ita ad 4. Idus Martias: sexto loco, enunciatur.

Sardis S. Euthymii Episcopi, qui ob cultum sanctarum Imaginum, a Michaele Imperatore Iconoclasta in exilium missus; demum Theophilo imperante, martyrium consummavit. In cujus notis, hæc habentur: *martyr anno 829. Ex Porphyrogenita, continuatore Theophanis: & ex Baronio eo anno, num. 12. anno 840. Cedrenus, ac Henschenius, & Papebrochius. Die 26. Decembris Græci de eo agunt, in magnis Menæis, & Maximus Margunias Episcopus Cytherensis*, Ita Franciscus Maria Astensis, Archiepiscopus Hydruntinus, anno 1716. Recentiores nostri exactius hæc districarunt.

Eadem die Menologium Græcorum, in Rubricis ait: Κυριακῇ, μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν· Μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῶν ἁγίων καὶ δικαίων, Ἰωσὴφ τοῦ μνήστορος, Δαβὶδ τοῦ βασιλέως, καὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. *Dominica post Christi Nativitatem; Commemorationem sanctorum justorum facimus; Josephi Sponsi, Regis Davidis, & Jacobi fratris Domini*. Reapse semper *Adelphotheum*, dicit Jacobum, & *Hierarcham* in Canone: præsertim in Stichera, ubi eum ait, filium Josephi: Σὺ τέκτονος παῖς, ἀλλ' ἀδελφὸς Κυρίου: *Tu fabri filius, sed frater Domini*. Cujus Apostolium tradit: *In venerabili esse domo, sanctissimæ Deiparæ in Chalcopratiis*: τῶν χαλκοπρατείων: Ubi & Davidis fieri *synaxim* scribit; uti etiam *in magna Ecclesia*. In his, illæ magnæ Fuciuæ. De his autem, nihil hic habet Basilii Menologium, nec Bailletius.

DIE VIGESIMASEPTIMA.

Ruthenè: Stephanu. Theodoru: Stephani. Theodori.

Græcè: Τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος, καὶ Ἀρχιδιακόνου Στεφάνου· καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Γραπτοῦ, καὶ αὐταδέλφου Θεοφάνους τοῦ ποιητοῦ. *Sancti Protomartyris & Archidiaconi Stephani: & sancti Patris nostri & Confessoris Theodori Grapti; Theophanis Poetæ, germani fratris*. Ita utrumque Menologium. Sed in Rubrica synaxarii, Menologium Græcorum, addit Stephano, post, τοῦ ἁγίου, ἀποστόλου: *Apostoli*.

COMMENTARIUS.

Menologium Basilii, omnia repetit e scriptura: subdit vero illud Græcorum: cum Sadducæis, & Pharisæis, & Ethnicis, de Jesu, inter alia dixisse: Οὗτος τεχθεὶς ἐκ παρθένου ἁγίας καὶ καθαρᾶς, καὶ ἐκλελεγμένης πρὸ καταβολῆς κόσμου: *natus hic ex virgine sancta & pura, & electa ante constitutionem Mundi*, infirmitates nostras ipse portavit. Quæ etsi vera sint; in textu tamen Actuum Apostolorum, nusquam apparent, a sancto Stephano dicta esse. Ad martyrium sancti Stephani conversum, & baptizatum fuisse ab Apostolis Gamalielem, & *ejus filium Abelbum*: ὁ τούτου υἱὸς Ἀβελβοῦς. Nomen incognitum, & pro vero ignorato, fictum. Sed Gamaliel ab ipso Christo conversus erat. *Synaxis Stephani fit in ejus martyrio, prope Constantianas*: Κωνσταντιανῶν. Optima officina. De Stephano & hic, Bailletius: sed latissime de ejus

inventionibus, die tertia Augusti. Vide & Tillemontium tomo primo.

De sancto Theodoro Grapto, & fratre Theophane, sub Theophilo Iconomacho, Acta sunt notissima, & inter opera jam sunt edita. Notem ergo versiculos sed Græcos (latine etenim apud Surium hae die habentur) quos affert tantum, Menologium Græcorum post Synaxarium; uti scriptos in eorum vultu. Præmitto autem Theodorum esse mortuum, anno circiter 836., & Theophanem, factum fuisse Episcopum Nicænum (quæ tunc metropolis) anno 847. Sunt Jambici:

Πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν,
Ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες,
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς Οἰκουμένης,
Ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
Σκεύη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης,
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας,
Πράξαντες δεινὰ αἰσχρὰ δυσσεβόφρονες,
Ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται·
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες,
Οὐκ ἐξέφυγον τὰς ἀθέσμους μανίας·
Ὅθεν γραφέντες, ὡς κακοῦργοι τὴν θέαν
Κατακρίνονται, καὶ διώκονται πάλιν.

Combefisius in Originibus Constantinopolitanis, edidit eorum Acta: & Allatius in Tractatu *de Simeonibus*. Latine dedit Lipomanus, & hinc Surius, qui ea tribuunt Metaphrasti. Sunt tamen eo antiquiora, & sincera.

DIE VIGESIMAOCTAVA.

Ruthenè: Duadesiat tisiaczi Mucenic Nicomidia: Viginti millium martyrum Nicomædiæ.

Græcè: *Τῶν ἁγίων δισμυρίων, τῶν ἐν Νικομηδείᾳ καέντων. Plurimorum sanctorum Nicomediæ combustorum*. Ita Menologium Græcorum: sed Basilii Menologium, solum habet: *martyrum plurimorum*.

COMMENTARIUS.

Maximianus contra Æthiopes feliciter bello gesto, Idolis suis, pro Epiniciis sacrificia multa indicit. Erat tunc festum Nativitatis Christi: Anthimus Episcopus Nicomediæ, colligit Christianos, Catechumenos baptizat (hoc in Paschate consuevit, non in hyeme, sed primo vere) sancta mysteria præbet omnibus; quod Ecclesiam a Maximiano, ut eam cum Christianis ureret, cinctam noverat. Omnes itaque comburuntur: dumtaxat evadit Anthimus, ut auxilio aliis esse posset, & suo tempore, & ipse pati. Vide Bailletium, qui etsi de eorum cultu, & reliquiis creditis, multa dicat, de eorum tamen numero, multo minus *viginti millium*, ne verbum quidem. Festum autem illud, jam nono sæculo agebatur.

DIE VIGESIMANONA.

Ruthenè; Czetirina desiat tisiaczi mladenec. Marcellu. Quatuordecim millium Innocentium, Marcelli.

Græcè: *Τῶν ἁγίων νηπίων, τῶν ὑπὸ Ἡρώδου ἀναιρεθέντων, ὧν ὁ ἀριθμὸς, χιλιάδες ιδ'. Καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρκέλλου, μονῆς τῶν Ἀκοιμήτων· sanctorum infantium qui ab Herode occisi sunt; quorum numerus quatuordecim millia; & sancti Patris nostri Marcelli, de monasterio Acœmetarum*. Ita Menologium Græcorum.

COMMENTARIUS.

Innocentium numerus, siletur in Synaxario; uti etiam in Basilii Menologio. Reliqua e scriptura.

Clarus genere ex Apamea secundæ Syriæ Marcellus Syrus, Ephesi monachum induit: tum sub Alexandro Abate fit Acæmeta. Quo mortuo, & successore Jacobo; ipse fit Abbas; ac tandem, miraculis, & prophetiæ dono illustris, sancte obit. Utrumque Menologium, & nihil de tempore, & sub quibus Imperatoribus. Surius habet Acta; quæ tempus indicant *Leonis I. Imperatoris*. Sed vere moritur anno 485. plus minus. Acta ab omnibus, & Bailletio, habentur & probantur ut sincera. Licet apud aliquos dicantur Metaphrastis.

DIE TRIGESIMA.

Ruthenè: Anysia. Zoticu: Anysiæ. Zotici.

Græcè: *Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀνυσίας· καὶ τοῦ ὁσίου Ζωτικοῦ πρεσβυτέρου τοῦ ὀρφανοτρόφου: sanctæ martyris Anysiæ: & sancti Zotici, presbyteri orphanotrophi*.

COMMENTARIUS.

De Zotico, Menologium Basilii nihil habet: & Menologium Græcorum, sequenti die 31. affert Synaxarium; quod hic dabimus (in gratiam Tabularum nostrarum) post Anysiam.

Anysia sub Maximiano Imperatore, Thessalonicensis, orphana parentum piorum & divitum, ut Christiana comprehenditur: renuensque sacrificare; a milite trajicitur, martyr . . . in facie speciosa. Galerium hunc Maximianum dicit Bailletius; qui de ea pauca, & obiter: reliqua omnia de sancto Anysio, & Ascholio, Episcopis Thessalonicensibus, quarto sæculo.

Zoticus hanc habet epigraphem die sequenti: *Μνήμη τοῦ ὁσίου μάρτυρος καὶ πρεσβυτέρου Ζωτικοῦ τοῦ ὀρφανοτρόφου: commemoratio sancti martyris, & presbyteri Zotici, & orphanotrophi*. Idem Menologium Græcorum, ante, *solum* fecit *presbyterum*; *martyrem* etiam nunc facit Zoticum. Zoticus, ex veteri urbe Roma, & illustri genere, a Constantino Magno Constantinopolim adductus, curruum creatur Magistrianus: τῶν ἁρμάτων Μαγιστριανός . . . um eo & alii adducti sunt: Paulinus ejus (ἀνεψιὸς) patruus,

patruus, vel avunculis, Olybrius, Petrus, Severus, Marianus, Anthimus, Urbicius, Isidorus, Callistratus, Florentius, Eubulus, Sampson, Studius; quorum domus hactenus ab ipsis denominantur. De his autem, videsis Michaelem Glycam, & Georgium Codinum, qui eos referunt, sed non omnes, ut hic facit Menologium. Verum in sequentibus Zotici, irrepsit fabula. Martyr sub Constantio Ariano Imperatore, & obrectam Fidem, opinor, martyr, raptatus (quod narrat) a mulis indomitis, & occisus: quod Constantinopoli erat celebris. *Ejus enim synaxis fiebat in Apostolio sancti Apostoli Pauli, quod erat in orphanotrophio*: ὄντι ἐν τῷ ὀρφανοτροφίῳ. Quid clarius? In ejus Orphanotrophio, ad augendam martyrio dignitatem & gloriam sui Zotici, hæc addita fabula ejus gestis, quæ potius tradere debebant; & non est factum: Insuper ibi addunt; eum in morte meminisse, quos Constantinus & Constantius, lepra, & sacro morbo infectos, in mare projici jubebunt: quæ item est pura fabula. De nostro autem Zotico, nihil prorsus habet Bailletius toto opere.

DIE TRIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Melania: Melaniæ:

Græcè: Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μελανίας τῆς Ρωμαίας: *sanctæ matris nostræ Melaniæ Romanæ*.

COMMENTARIUS.

Ejus gesta habentur, apud S. Paulum Nolanum, ejus æqualem, Palladium, Rufinum & Augustinum. Lipomanus & Surius habent Acta neptis & junioris Melaniæ ex Metaphraste, qui Acta bona & vera, suis aliquot fictionibus mala fœdat.

MENSE JANUARIO.

DIE PRIMA.

RUthenè: Obrizanie Hospodne. Basiliu Kappad. Circumcisio Domini. Basilii Cappadociæ.

Græcè: Ἡ κατὰ σάρκα περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν, Βασιλείου τοῦ μεγάλου: *Circumcisio secundum carnem, Domini nostri Jesu Christi: & commemoratio sancti Patris nostri Basilii magni*.

COMMENTARIUS.

Circumcisionis historia e scriptura, & Conciliis Generalibus. Historiam vero festi eruditissimam & elaboratissimam dat Bailletius.

Basilius, Basilii & Emmeliæ filius, & Cæsareæ Ponti Archiepiscopus, Valentem Imperatorem, Ariana heresi laborantem, coarguit; Præfectos, itemque hæreticos, stupore affecit. Doctissimus. In pace tandem, ad Dominum emigravit. Acta nota (& plus ejus opera) sed non illa Pseudo Amphilochii; quæ in utroque Menologio male habentur. Legendus cl. Hermantius, & novissima editio ejus operum, per Patres doctissimos adornata, sancti Mauri apud Parisios. Latini de eo agunt, die decimaquarta Junii; quo die translatus est. Hac attamen die obiit; & latina Ecclesia, ob concursum Circumcisionis Dominicæ, de morte & translatione ejus corporis utrumque festum agit, dicta decimaquarta Junii.

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Selibestru. Silvestri.

Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν, Σιλβέστρου Πάπα Ρώμης: *sancti Patris nostri Silvestri, Papæ Romæ*.

COMMENTARIUS.

Silvester, qui Melchiadi Papæ successit, post multa certamina & miracula, Constantinum Magnum baptizat; & lepra animæ & corporis, ipsum mundat. Constantino namque sancti apparuerant Apostoli Petrus & Paulus. Et Silvester ei fuit author, ut destructis idolorum delubris; Templa nomini Christi, Deiparæ, Apostolorum, & martyrum exstrueret, dedicaret. Byzantium usque ipse secutus Imperatorem, multos, quæ sunt ad salutem docuit. Hinc in profunda obiit senectute. Omnia in utroque Menologio, ex Actis illis Silvestri, notissimis, & apocryphis; quibus, a Byzantinis, illa alia fabula adjecta est, de Silvestro Byzantium, Imperatorem secuto: quod etsi Menologium Græcorum sileat; non idcirco tamen, reliqua non adoptat; & lepram, ita describit, τὰ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ πάθη, καὶ τοῦ σώματος ἅμα καθάρας: *pravis ejus animæ simul & corporis, purificatis affectionibus*. Taurum, ait, quem hebræus cantionibus suis occiderat, & non potuerat suscitare, fuisse a Silvestro suscitatum. Uno verbo, ex eodem fonte sua omnia, & ipsum derivat: Nos vera ejus gesta, aliunde expiscamur, post Bailletium; ac præterea multa alia, quæ vel hic non novit, vel sua male censura affecit. Quæ omnia in dissertatione nostra non parva, in qua *de Constantini Magni cultu restituendo per occidentem*, omni conatu & sedulitate, separato opere

opere, prælo dabimus, (si Deus nobis, & Mæcenates faverint) cum de baptismo Constantini verba facimus; eruditus lector poterit expectare. Cæterum nos ignoramus, cur Græci non cum Latinis, die Decembris ultima; sed hac die 2. Januarii, Silvestri festum apposuerint.

Sanctus Adelmus septimo sœculo; S. Theophanes in chronico nono sœculo, ut & Basilii Menologium; Giorgius Cedrenus in compendio historiarum, undecimo sœculo, in Vita Constantini; nostræ Ruthenæ Tabulæ, & Gustavum Moscoviticum, duodecimo sœculo; & Nicephorus Callisti, decimoquarto sœculo (lib. 7. cap. 45. suæ Historiæ Ecclesias:) pro baptismo Constantini, Romæ per Silvestrum (unde eadem ejus sensa transtulit in Græcorum Menologium) decertarunt, non magis ex ejus corruptis Actis; quam ex quadam, credita ipsis traditione, & contra Eusebium Cæsariensem. Ne dum ergo id tenuit Anastasius Bibliothecaeius nono sœculo; sed conatu irrito id tentarunt; secundum sententiam nonnullorum.

DIE TERTIA.

Ruthenè: Malachii. Gordii. Malachiæ. Gordii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου προφήτου Μαλαχίου: *sancti Prophetæ Malachiæ*.

Eadem die: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Γορδίου: *sancti martyris Gordii*.

COMMENTARIVS.

Malachiæ, multa e scriptura, plura ex Apocryphis. Judæi *Malachiam*, angelum vocant: ὃ ἑρμηνεύεται ἄγγελος: Menologium Græcorum, ita: quod cum eo Angelus semper colloquebatur; & vocem Angeli, præter peccatores, multi audiebant.

Gordius Cappadox Cæsariensis, Centurio, & Comes; Ethnicorum libertatem, & blasphemias in Christum, pertæsus; missa militia, in montem sub *Licinio* secedit (sub *Diocletiano & Maximiano* dicunt, Tillemontius, Dufosseus, Fleurius, Ruinartius, & Bailletius) post aliqua, a sancto spiritu inflammatus, Cæsaream venit, & inter Circenses ludos (equestres in Martis honorem, & extra urbem, ait Basilius magnus: quod idem est) libere se Christianum fatetur. Capite; idcirco *Præfecti* jussu (vel *Præsidis*; ut Basilii habet latina versio) plectitur. Nihil in hac narratione, nisi sanum. Confer Homiliam decimam nonam, in eum S. Basilii, qui eleganter omnia describit, Menologium Græcorum, pro *Circensibus*, scribit *Theatrum*: ὄντος δὲ γενόμενος τοῦ θεάτρου: *& cum esset intra Theatrum*: quod tamen commode, & recte, ἀπὸ τοῦ θεάομαι, *specto*, pro Circensibus *spectatoribus* verti potest. *Spectatorium* namque, idem est, ac *Theatrum*.

DIE QUARTA.

Ruthenè: Sobor Siedmidesiat Apostolu. Theoctistu: festum septuaginta Apostolorum. Theoctisti.

Græcè: Ἡ σύναξις τῶν ἁγίων ἑβδομήκοντα ἀποστόλων, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοκτίστου: *synaxis sanctorum septuaginta Apostolorum: & sancti Patris nostri Theoctisti*.

COMMENTARIVS.

Menologium Græcorum non habet synaxarium Apostolorum: sed ex canone hujus diei, hæc dicit eorum nomina. Cleopas, Andronicus, Silvanus, Agabus, Ananias, Philippus, Prochoeus, Nicanor, Rufus, Sosthenes, Linus, Stachys, Stephanus, Timon, Hermas, Phlegon, Marcus, Lucas, Sosipater, Jason, Cajus, Tychicus, Philemon, Narcissus, Trophimus, *Cæsar*, Zenas, Aristarchus, Marcus alter, Silas, Cajus alter, Hermes, Asyncritus, Apollos, Cephas, Clemens, Justus, Quartus, Erastus, Lucas alter, Onesiphorus, Carpus, Euhodus, Matthias, Jacobus, Urbanus, Aristobulus, Tychicus alter, Aristarchus alter, Pudens, Herodion, Artemas, Philologus, Olympus, Rhodius, Apelles, Amplias, Patrobas, Titus, Thaddæus, Epænetus, Achaicus, Aquila, Lucius, Barnabas, Fortunatus, Apollo, Crescens. Sed hi non sunt amplius quam 68., & eorum multi aperte, non sunt e 70. ut *Lucas* Evangelista, Aquila vir Priscillæ; *Cæsar* (*e familia Cæsaris*) non sanctus; Cæsaris enim nomen, nemo gerebat tunc nisi, *Cæsar Augustus*: & qui erant ex ejus familia, erant *Cæsaris* familia. Præter quamquod multi videntur esse iidem, duplicati, ut *duo Lucæ* (etsi Græci alterum, faciunt ab Evangelista, illum, de quo mentio in 2. Epistola ad Timotheum: cujus memoriæ decima die Septembris, Episcopum Laodiceæ faciunt) *duo Apolli*, *duo Tychici*, *duo Aristarchi*; *duo Marcii*, *duo Caii*, *duo Hermæ*; & *Fortunatus* unus, quem nescio unde hauserint. His demptis, vix 60. numerantur: & multi non Christi ipsius, sed Pauli Apostoli sunt discipuli.

De sanctis Apostolis hisce, nihil in Basilii Menologio memoratur; sed de sacrosancto tantum martyre & Episcopo Parii Theogene; cujus habet & synaxarium. De quo (uti etiam de S. Tito uno e septuaginta) hac die Bollandus agit, ex Actis in signis & prodigiis, interpolatis.

De Theoctisto monacho & confessore, hic nihil prorsus, utrumque Menologium. Et Menologium Græcorum die nona hujus mensis, & sola Rubrica meminit: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος, καὶ ὁμολογητοῦ Θεοκτίστου: *sacrosancti martyris & Confessoris Theoctisti*: cum noster ille Theoctistus, nec *martyr* sit, nec *Hieromartyr*: quod indicat, martyrem hunc fuisse *Episcopum*, vel *presbyterum*, vel *Diaconum*; sed *Confessorem tantum* dicit; eumque titulo vocet ὁσίου: quod nomen *pro solis sanctis monachis* Græci usurpant. Bollando hic, & octava die

ræ die, hæret aqua; & ex Octavio Cajetano, & Philippo Ferrario, opinatur hic agi, de illo Theoctisto monacho & martyre, Sabbaita per Æthiopes prædones, anno 747. de quo & sociis, utrumque Menologium agit, vigesima die Martii. Sed his ego adhuc non acquiesco. Bollandus quoque, ducibus Authoribus supradictis, profert, vel hic agi de sancto Theoctisto Abbate in *Cucumi* monasterio, in Sicilia, octavo sæculo; qui reapse noster esse posset Theoctistus.

Verum, cum die vigesima Januarii Bollandus agat (ex die tertia Septembris apud Græcos, & nostras Tabulas) de sancto alio Theoctisto, Discipulo S. Euthymii magni, quinto sæculo; & de alio Theoctisto, qui colitur quarta die Februarii; de quo ibi, nostræ Tabulæ altum silent: rem intricatam magis relinquit. Ac propterea satius fuerit cum Bailletio, qui de his nihil prorsus, omittere hunc laborem. Contenti tantum monere lectorem nostrum, de alio Theoctisto. Sanctus martyr Theoctistus, sub Diocletiano Nicomediæ; dicitur in Actis SS. Cypriani & Justinæ; paulo ante istos passus esse. De Cypriano autem & Justina, agitur die secunda Octobris. Ipse ergo passus fuerit, Septembri mense. Agitur equidem die 3. Septembris, in nostris Tabulis (ut supra visum) de sancto Theoctisto, sed is fuit discipulus S. Euthymii, & non martyre. Nec alioqui de eodem discipulo S. Euthymii, bis actum in nostris Tabulis, & Januario, & Septembri. Aliis relinquimus palmam istam.

DIE QUINTA.

Ruthenè; Theopeptu. Theona. Synclitica: Theopempte. Theonæ. Syncleticæ.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ· καὶ τῆς ὁσίας Συγκλητικῆς: *sanctorum martyrum Theopempti, & Theonæ: & sanctæ Syncleticæ.*

COMMENTARIUS.

Theopemptus, primus omnium sub Diocletiano, Christum confessus, in ardentem caminum injectus, & inde liber evasus est. Tum oculorum alter, ei effoditur; & venenum a Theona mago, Imperatoris jussu, haurire cogitur: quia rursus aspicitur incolumis; Theonas credit. Et Theopemptus qoidem obtruncatur: Theonas vero immissus in foveam, terra vivus obruitur. In Basilii Menologio hæc habentur. Sed Menologium Græcorum (quod sine synaxario, die etiam secunda, de eo agit) Theopemptum facit Episcopum, sedemque silet. In his Theonæ *magia* mihi suspecta est; & pro *medico*, factus *magus*. Bollandus, die tertia hujus mensis, de his agit, ex Menæis aliis: quæ aperte ex commentitiis hausta sunt; tanquam scripta ab Athanasio Commentariensi; qui sub Domitiano Præside & in Cilicia, eos passos dicit. Inter densas tenebras apparet, Encyclicam esse epistolam, missam Ecclesiis per Asiam, Pontum, & Bithyniam, ut ipsis innotesceret hoc martyrium. Idque fuidum fuisse Plano illi, qui sub nomine Athanasii, commentariensis; tam falsa & fœda in eam injecit, ut eorum crearet Acta. Quam præstasset, si Encyclicam illam, nobis posteris exscripsisset! nec suis additionibus (præcipue illa mutatione, pro *Diocletiano Principe, in Domitianum Præsidem*) vera suis somniis corrupisset. Homo nequam, qui pluries sub larva sua, *Athanasii Commentariensis, & æqualis*, alia multa deprehenditur perdidisse.

Bollandus, in addendis ad diem tertiam Januarii, alia Theopempti affert Acta, ex MS. Carthusiæ Coloniensis (suspicor opus Surii) in quibus Theopemptus, dicitur Episcopus Nicomediæ, & primus item martyr persecutionis Diocletiani, cum Synesio, qui & Theonas; deque iis agi promittit, prima & vigesima die Maii. Sed ea Acta, putidissima sunt commenta, ut ad oculum patet omnibus. De his Bailletius nusquam agit.

Ex parentibus nobilibus & divitibus Syncletica Christi virgo, ut Deo liberius vivat, respuit omnia matrimonia. Ita in proposito perseverat: ac diuturno tandem afflicta morbo, altera facta Job; octogesimo ætatis anno, animam Deo tradit. In his, & ex his, nihil apparet falsi. Sed Acta, ex quibus educta sunt, in Hispani Regis Excuriali Bibliotheca reperta, & a Colvillo, ex Græco Latine reddita (quæ die quarta hujus habet Bollandus) apertissime mentiuntur Authorem suum, sanctum Athanasium illum magnum. Ab Alexandrino autem viro, pio cæteroqui, & parco in fingendo; ex philautia Patriæ, diu post quintum sæculum scripta sunt. Totus is est in laudandis virtutibus in genere, non autem in describenda vita Syncleticæ suæ: de qua plura non habet, ac allatum hic synaxarium: quod cum ὁσίαν, eam dicat; monialem eam aperte novit. & Abbatissam: ac proinde ab Actis Excurialibus sua petiit. In quibus planus ille, tres annos cum dimidio, Ethica laborasse ipsam confinxit.

Cælius Sedulius, in Præfatione ad Paschale carmen (quæ est epistola ad Macedonium) loquitor *de Syncletica, & Perpetua, sororibus, sanctæ vitæ*, adhuc viventibus, dum scribebat. Illa *virgo virtutibus celeberrima: Perpetua vero, illustris maritali potentia*. Easdem *nobilissimas* renunciat, & *nobilitatem superbi sanguinis; Syncleticam humilitate ad gloriam provexisse*. Mihi hæc eadem est Syncletica, ac illa Pseudo Athanasii: cui primus Nicephorus Callisti (in Hist.Eccl.) tribuit scripta ista.

Baronius Acta Syncleticæ deperdita est opinatus. Holstenius ea produxit e Vaticana, non Athanasio tributa, sed cuidam solitario *Polycarpo*. Alii cuidam *Arsenio* tribuerunt. Sed nomen plani illius detegere parvi refert. Latina Colvilli dedit Bollandus; Cotelerius (tomo 1. monumentorum Ecclesiæ Græcæ) dedit & Græca. Bailletius opus antiquum, a sexto sæculo ipsa autumat; esseque tradit, qui e medio quinto sæculo, illa putent. Mihi vero est indubium, *Apollinariam Syncleticam*, de qua die qoarta hujus, Græcorum Menologium, & Bollandus (Bailletius enim,

enim, de ea nusquam) unamque & eandem esse, Syncleticas illas virgines, Sedulii, & Pseudo Athanasii. Ejus Acta, quæ & Bollandus novit esse a Synchrono,& frustra tribui Metaphrasti;sunt vera, gravia, & ædificant, & compungunt: & per anacephalæosim hæc Syncleticæ nostræ narrant: tum apud Menologium Græcorum: tum in Actis apud Surium, & Bollandum, die quarta hujus: Τῆς ὁσίας Ἀπολλιναρίας τῆς συγκλητικῆς: *sanctæ & Religiosæ, Apollinariæ syncleticæ*: idest patritiæ.

Hæc enim *filia Anthemii* illius, qui a Leone Magno Imperatore, Occidentis Imperator creatus est; pulcherrima corpore & anima; a pueritia virginitatem apprime coluit. Cuncta respuit matrimonia, habent Acta: impetrat a parentibus iter ad loca sancta. Cum servis & ancillis, auroque multo profecta, visitat loca illa, & omnia dat pauperibus, servos manumittit, præter senem unum, unumquem Eunuchum. Venit hinc Alexandriam; & ibi sui itineris fine cognito; ubi suos illos somno sopitos cernit; clam ipsis sese subducit; despectisque rebus omnibus hujus mundi; in solitario quodam loco, nulli cognita, asperrimam vitam ducit. Tum ad sanctos in Scethi profecta Patres, eunuchum se dicens & nomine Dorotheam; a mirabili Abbate Macario, obtenta cella; in ipsa clausa, die noctuque intendit orationibus. Accidit interea, ut pater ejus Anthemius Imperator, aliam habens ab impuro dæmone obsessam filiam, ad Scethianos miserit eam Patres; ut ab iis, Deo dante, curaretur. Hi Dorotheo Abbati eam adducunt, sorori nempe: a qua intra paucos dies liberatur, & dimittitur ita sana. Ubi autem domum suam puella redit; multis esse gravida visa est. Pater id factum ab Abbate Dorotheo suspicatur: & confestim Dorotheum imperat sibi mitti. Venit Dorotheus, aperit in occulto (præsentibus, sacramento ad silentium adactis. Id ejus Acta; Menol. vero Græcorum, *ex quibusdam signis, quis ipsa esset se manifestans*: ἥτις τίς ἦν, αὐτὴ, διά τινων σημείων γνωρίσασα) esse se Apollinariam; omnesque stupore affecit: morbo, quo laborabat, soror ejus sanatur: & ipsa post dies aliquot, redit ad cellam suam, nemini Scethianorum patrum, adhuc se manifestans. A quibus ipsa post mortem mulier deprehensa (quia scilicet tunc vigebat consuetudo, lavandi corpora defunctorum) omnes reddidit stupefactos; & ad agendas Deo gratias provocavit. Hæc habentur in Menologio Græcorum; sed latius in ejus Actis, apud Lipomanum, Surium & Bollandum. Bailletius namque in suum opus, Apollinariam hanc syncleticam, haud intulit.

De Syncletica Pseudo Athanasii, attuli supra, quæ prædicantur. Ex parentibus ditissimis nobilissima; vale dicto mundo, virgo se Deo dedicat. Eadem prorsus, de suo Syncletica sedulius. Talis est, & nostra Syncletica Apollinaria: & (si demas fictum in Pseudo Athanasio; eam Alexandriæ, diu Monialibus præfuisse) vixit & ipsa sub Nomo Alexandrino, ut eunuchus inter solitarios Scethianos, nomine Dorothei. Quorum ausuum, a sancto spiritu excitatorum, alia multa habemus exempla, per ea tempora. Noster pater Anthemius. Bollandus cum Radero, Anthemium facit maternum avum Anthemii Imperatoris: Præfectum Prætorio, sub Arcadio & Honorio; Romanum Consulem anno 405. cum Stilicone: tandem Præfectum Urbi; & patrem Apollinariæ. Idque suadere conantur, ex Abbate Macario Dorothei susceptore: qui ab ipsis putatus, celeberrimus ille Macario Alexandrinus; per hæc ipsa tempora potuit objisse. Non idcirco tamen ego recedo ab Actis, quæ nostrum Anthemium apertissime dicunt, fuisse a Leone Magno Imperatore Romam missum Occidentis Imperatorem. Nepos hic est Anthemii illius Consulis: & nescio cur maternus: qui verisimilius ab avo, per patrem, id nomen accepisse credendus est. Macarius noster alius est, ab illo Macario quarti sæculi: noster est quinti, & illi Homonymus; nomina, ob sanctitatem, priori imposito; sequiori vero, ut est in moribus, ad exemplar. Si lubet, præter Alexandrinum, nubem dabo Macariorum.

Verum Anthemium, nondum reor Imperatorem, cum hæc filiæ Apollinariæ contigerunt: & prolepsi usus videtur Actorum scriptor, ut Patrem, qualis fuerit designarent. Sedulius equidem, cum hæc scripsit, non siluisset, *Patrem Imperatorem*; quod in laudem filiarum vergebat. Quin suadet ipse præterea contra illos, ut qui ue viva ad huc Syncletica, & Perpetua est locutus, ætate sua; quæ circuit medium quinti sæculi. Flavius Anthemius reapse, missus a Leone; imperavit ab anno 467. ad 472. & priusquam e Constantinopoli moveret, domum suam, Ecclesiam dedicavit (erat enim nobilissimus Patricius hujus urbis); quod magnam etiam pietatem, in patre arguit, Apollinariæ. Primam uxorem habuit Flaviam Marcianam, Marciani nondum Imperat ris filiam: ex qua filiam suscepit; quam nuptui dedit Gotho, Patricio Ricimero: qui ipsum d inde occidit. Secundam uxorem, ex Apollinaribus puto, affinem sancti Apollinaris Sidonii, paulo post Episcopi Arvernorum: qui adhuc laicus, anno 468. Panegyrim nostro Anthemio Imperatori, Romæ dixit; quæ in hujus operibus adhuc legitur. Ex hac natæ Constantinopoli filiæ, Apollinaria nostra virgo; & Perpetua illa, nupta; & anonyma alia virgo junior; quod eruimus ex his Actis.

Notum est autem, inter C. Sollium Apollinarem Sidonium, & S. Perpetuum Episcopum Turonensem, affinitatem intercessisse: hinc Perpetua dicta Anthemio & illa filia. Historiæ defectu, subjicio conjecturas. Deserta proinde petierit, Apollinaria, præter propter tempora Concilii Chalcedonensis, habiti anno 451. ante Patris Imperium: hinc venerit, non Romam, sed Constantinopolim se purgatum; ac demum, dum Pater jam imperabat, vel paulo post; hanc cum æterna, vitam commutasse. Tunc scripta Acta. Conficta alia, vel supposita, aut reformata sæculo octavo, ab authore (num Athanasio illo Patriarcha Alexandrino, qui anno 777. successit Cosmæ?) cui cæ-

eroqui

teroqui illuftre debemus fervatum genus Authemil ex Macedonia; quod de Syncletica ipfa tradit: ut & fratres duos ei præmortuos; fuperftitemque fororem aliam. Quifquis fuerit, ille fcripfit, ut Syncleticam proponeret Monialibus. Hinc *deferta*, *& Dorotheum*, *& Sectin*, *& fororem dæmoniacam*, *tum vifam gravidam*, *& cætera*; oportuit monialibus filuiffe; quod in iis, nihil ipfis imitandum, vel audiendum, proponere decuiffet. Difpendio veritatis, fpecie falfus, corrupit; ut nos iis diftricandis, tamdiu torqueremur pro fancta: cui meas has conjecturas, hos conatus dedico lubens merito: non ingratos, fi arriferint eruditis. Ego equidem reor tenebras, ab Actis fuppofitis, fufpectis, interpolatis diffipaffe.

Die sexta.

Ruthenè: Bogojaulenia Hofpodne: Theophania Domini.

Græce: Τὰ ἅγια Θεοφάνια Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ: *fancta Theophania Domini noftri Jefu Chrifti*. Ita Græcorum hæc Menologium: illud vero Bafilii, habet: Ηʹ βάπτισις Κ. Η. Ι. Χ. *Baptizatio Domini noftri Jefu Chrifti*.

COMMENTARIUS.

Omnia e fcripturis. Hiftoriam hujus fefti, eruditiffime Bailletius eft profecutus.

Die septima.

Ruthenè: Sobor Joanna Creftitola: feftum Johannis Baptiftæ.

Græce: Ηʹ σύναξις τοῦ ἁγίου προφήτου προδρόμου, καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου· συνέδραμε δὲ καὶ ἡ τῆς τιμίας καὶ ἁγίας αὐτοῦ χειρὸς, πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μετάθεσις: *fynaxis fancti Prophetæ, Præcurforis, & Baptiftæ Johannis. Concurrit cum ea, etiam Tranflatio ejus venerandæ fanctæque manus, in bane Imperatoriam civitatem*.

COMMENTARIUS.

Caufam ponit primo, cur die poft fancta Theophania, agatur ejus fynaxis: quod Chrifti baptifmum eft operatus; id que feftum a principio ἄνωθεν fuerit celebratum. Addit, quod ejus manus Conftantinopolim e Sebafte, in qua *dicitur* (λέγεται) conditum ejus corpus, aliquando tranflata fuerit.

Lucas Evangelifta Sebaften veniens, Baptiftæ dexteram fibi abftulit; eamque Antiochiam, fuam Patriam advexit. Interea in Antiocheni agri finibus, Draco quidam erat (δράκων τις ἦν) quem colebant Ethnici loci illius ut Deum, eique filias fuas dabant. Accidiffe tum, quendam etiam Chriftianum ad id coactum, in filia præbenda fua: qui fe; fuamque filiam, orans Præcurfori commendat: dumque manum ejus ofculatur; dentibus, ejus pollicem obtruncat (ἀποτέμνει δάκτυλον) & fibi fervat. Ut dandæ filiæ dies advenit; cum reliquia illa, & filia procedit; ad draconem accedit, & digito illo, *In medium ejus faucium projecto*, (ἀκοντίσας μέσον τοῦ φάρυγγος τῷ τούτῳ ἐμβολῇ) illico draco moritur. Sic Æneas fibyllæ confilio, offam injecit, in ora Cerberi. Ita felix Johannis pollex evafit offa draconis hujus. Eucharifticas voces Deo, & Præcurfori ejus, pendit Populus; ubi a patre (qui incolumem jam reduxerat domum filiam) audit id, quod acciderat; & Templum maximum (μέγιστον οἶκον) fancto erigit. Λέγεται: *dicitur* Antiochiæ a Patriarcha (Ἀρχιερέως) die fanctæ Crucis hanc manum, oftendi populo confueviffe; & aliquando videri *extenfam*, ac aliquando *contractam*: ἐκτείνεσθαι: συστέλλεσθαι. Si primo modo; fructuum copiam prædixiffe; penuriam, fi fecundo. De digito illo ego quærito, nec verbum amplius ejus audio: forte, quod in ventre draconis confumptus fuit. Irafcor contra projicientem; in Græculos rem probantes, multo magis.

Tandem vero, ex Antiochia, Conftantino & Romano Imperatoribus, manum illa advectam Conftantinopolim. Ἔνθεν τούτων βασιλευόντων, ὑπό τινος διακόνου τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας, Ἰὼβ προσαγορευομένου, ἡ τῆς τιμίας τοῦ Προδρόμου χειρὸς ἀπαγωγὴ, καὶ ἀνάκλησις ἐγένετο, κατ' αὐτὴν τὴν ἐπιλύχνιον ὥραν, ἐν ᾗ τὸν ἁγιασμὸν, ἔθος τελεῖν Χριστιανοῖς παραδέδοται. Ἣν ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς ἐν πόθῳ κατασπασάμενος, ἐν τοῖς βασιλείοις ἀπέθετο. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις, ἐν τοῖς Φορακίου: *Quamobrem bis imperantibus; a diacono quodam Ecclefiæ Antiochenæ, qui Job appellabatur, fanctæ Præcurforis manus, advectio, & ablutio facta eft; fub ipfam lucernarii horam, in qua ex traditione, Chriftianis mos eft, conficere Haglafmon* (baptizare) *quam Chriftianiffimus Imperator, cum defiderio exofculatus, depofuit in Palatio. Ejus autem fynaxis, in Ædibus fit Foracii*.

Prima fabula putida in Luca eft, Evangelifta, qui detrahit, & affervat fibi Baptiftæ manum. Qui hæc fingere aufus eft; illud fœculum funditus ignorabat; quo facrilega erat diftractio offium, defunctorum, eorumque requiem difturbare: Evangeliftam Lucam non reliquias fanctorum colligendo, fed Chrifti evangelium prædicando circuiffe. Se forfan, fuique fœculi hominem, & genium, in Evangelifta cogitaffe. Secunda & ridenda fabula, in dracone illo, & puellæ ficto miraculo, eo manus Johannis digito, a patre ejus, per fummum fcelus, ofculo abftracto a manu (præclara lectio morionis, facras reliquias ofculantibus) & pejori fcelere, ab eo in ficti draconis fauces projecto; & hinc miraculum, hujus crepiti, perditi digiti, & filiæ liberatæ. Si reliqua effent vera; Tyannum aliquem dicerem hunc draconem, qui in puellas debacchaffet; & a patre ifto, veneno dato, effet occifus. In reliquis, præjudicia forfan populi, & devotio effrenata. Vera dumtaxat, tranflatio Conftantinopolim in Palatium, fub iis Imperatoribus. Quod Pagius ad annum fiftit 955. Adde, quod fub finem fœculi noni, nondum fub Bafilio Imperatore Porphyrogenita, fuerant hæc commenta. Menologium enim ejus, de tota hac, & aliarum rerum narratione, aut fabula; penitus ha-

bet nihil. Bollandus non hic, sed die 24. Junii, de his agit. Qua die, de omnibus ferme sancti Johannis rebus; latissime & erudite, more suo tractat Bailletius: qui & hanc tabulam ipsi damnant.

Die octava.

Ruthenè: Domnica. Georgii. Domnicæ. Georgii.

Græcè: Τῆς ὁσίας Δομνίκης: *sanctæ Religiosæ Domnicæ.*

Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου τοῦ Χοζιβίτου: *sancti Patris nostri Georgii Chozebitæ.*

COMMENTARIUS.

Domnica (de qua solum Menol. Basilii die decima) sub Theodosio magno, Carthagine, ubi nata, venit Constantinopolim. Nectarius Patriarcha in monasterio eam collocat, Prophetæ Zachariæ; quod ipsa, instaurat ære suo. Diaconissa facta est; spiritu prophetico prædixit multa: ac tandem sub Zenone, extrema senectute, in domino obdormivit. Bollandus hac die octava, de ipsa aliisque agit. Verum de Domnica, ex Menæis aliis, habet eadem, sed in aliquibus auctiora. Puta, ex occasione quadam, *cum quatuor virginibus* venisse Constantinopolim. Nectarium tunc *Archiepiscopum, ex divina revelatione*, eas suscepisse; *& unda tinxisse baptismatis salutaris*: quod argumento est, eas eousque, Cathecumenas permansisse. Illud displicet Acta hæc, a prædictis dissonare; quæ subdunt: veneranda (ὁσίαν) Domnicam, solitariam dici complexam vitam. Verum probe consonant græca verba; ὁσίαν namque arguit *monialem*; & non *solitariam*, sed *monasticam vitam amplexam*, reddi oportebat. Vitam ejus, hactenus nemo dedit; sed ex dictis, affatim patet, ipsa narrars vers. Sane vero initia Theodosii Magni, ab anno 379. illa Zenonis ab anno 474. Nectarius sedit ab anno 381. ad 397. si nata fit Domnica anno circiter 382. jam anno 394. annorum potuit esse duodecim, & suscipi a Nectario anno 395. & annorum mori decrepita 94. anno 374.

Sanctus Georgius monachus Chozebita, in monasterio, quod sanctus Johannes Chozebita extruxerat, tempore Justini primi Imperatoris; memoratur Evagrius lib. 4. Hist. Ecclesiasticæ. Chozeba lacus est, & ibi hoc monasterium in Palæstina, in Parœcia Episcopi Cæsariensis. Idem ait Johannes Phocæ, in suo Itinerario.

Die nona.

Ruthenè: Polyeuctu: Polyeucti.

Græce: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Πολυεύκτου. *Sancti martyris Polyeucti.*

COMMENTARIUS.

Miles Armenus, in Melitina urbe natus; persecutione sub Decio & Valeriano mota, Christum publice profitetur; & in Fano quodam, idola omnia comminuit. A sacro Præfecto comprehensus, flagellatur; & in vinculis retinetur. Tunc Nearchum amicum suum compellat, eique aperit suum somnium: sibi nempe in eo visum videre Christum, qui pretiosum sacrum sibi afferebat. Uxor ejus, Præfecti filia, occulta & ipsa Christiana, virum ad constantiam adhortatur: atque ita, Deo gratias ille agens, post alia, capite obtruncatur. Nil prodigiosum, vel non sincerum in his apparet: quam forsitan Polyeuctus, fuerit simplex miles. Cum vero ejus Acta nondum quisquam protulit; difficile est, ut quid de ipsis sit sentiendum, proferatur. Menologium Græcorum addit; *primum illius Provinciæ, fuisse martyrem* Polyeuctum (πρῶτον ἐν τῇ τοιαύτῃ χώρᾳ, ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσαντα). De Præfecto *socero*, ac de uxore *Præfecti filia, quæ eum hortata fuerit ad martyrium*; nihil prorsus. Quin potius, *dehortantem* uxorem habet: Μήτε ταῖς τῆς γυναικὸς οἰμωγαῖς; neque uxoriis ululatibus. Bollsudns de alio Polyeucto (non utique illo Cæsariensi; de quo Menologium Basilii, decima nona Decembris agit) martyre, cum Candidiano, & Philoromo, undecima hujus die, affert Acta: sed quæ sunt penitus commentitia. Hac vero die nihil: etsi de Euno, seu Polyeucto martyre; ex Martyrologiis, sed sine synaxario ullo, agit; octava die; qui forsitan Polyeuctus noster est. De quo Latina Ecclesia, Februarii decimatertia agit die.

Die decima.

Ruthenè: Gregorii. Marcianu. Domitia-nu. Gregorii. Marciani. Domitiani.

Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης· καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρκιανοῦ πρεσβυτέρου, καὶ Οἰκονόμου τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας· καὶ Δομετιανοῦ ἐπισκόπου Μελιτηνῆς: *sancti Patris nostri Gregorii Nysseni; & sancti Patris nostri Marciani, presbyteri, & Oeconomi magnæ Ecclesiæ: & Domitiani Episcopi Militinæ.*

COMMENTARIUS.

Gregorius, frater magni Basilii Cæsariensis, & ipse Episcopus Nyssenus, post labores multos, pro Christo exantlatos; in veneranda canitie; doctissimus, ad eum, in pace migrat sanctus, nemini, etiam ob ejus opera notissimus. Bollandus, & Bailletius, Romanum Martyrologium secuti, de ipso agunt, Martii die nona.

Domitianus (nostrarum Ephemeridum sequor ordinem) Theodori, Eudociæ filius, sub Justino minore, uxore mortua, fit Archiepiscopus Ecclesiæ Melitinæ. Amicus Mauritii Imperatoris, ejusque domus; quæ bona & vim auri, ab his obtinuit, in Ecclesiarum ornatum, & pauperum alimoniam impendit. Constantinopoli diem obiit;

obiit: in cujus magna Ecclesia, ejus, & Gregorii Nysseni, die ista fit synaxis. Menologium Græcorum, silet ejus parentum nomina; sed tradit, ejus reliquias Melitinam esse translatas. Nos præter ista; Acta ejus non habemus: nam quæ habet Bollandus, & ex eo Bailletius, non sunt ex Actis; sed collectanea ex Evagrio, & Theophylacto Simocatta.

Marcianus ex Roma veteri genus ducens, sub Marciano & Pulcheria Augustis; *Ecclesiam Constantinopoli sanctæ Irenis ad mare*, erigit; adjecto illi, oratorio sancti Isidori: Ecclesiam item sanctæ Anastasiæ ad Dominnum; quam a magno incendio liberavit. Post sanctam vitam, in Christi pace requievit. Menologium Græcorum addit: dum vivebat; ad vitam, mortuum revocasse. Quæ ejus affert Bollandus Acta, & Surio & Lipomano, Metaphrasti quidem tribuuntur; sed Bailletius, ea tribuit anonymo antiquiori, quem non improbat, imo sequitur. Marcianus hic, quis fuerit, ignorare se, fassus est Papebrochius.

DIE UNDECIMA.

Ruthenè: Theodosii. Theodosii.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου: *sancti Patris nostri, Theodosii Cænobiarchi.*

COMMENTARIUS.

Menologium Græcorum agit etiam de alio Theodoro, Eremita Antiocheno. Bollandus solius cænobiarchæ habet Acta, sed quæ recuderit Metaphrastes: ea tamen Bailletius quoque suscipit, ut anonymi ferme æqualis.

Primus Theodosius, Cappadox, ex pago Megarso, filius Prohæresii & Eulogiæ, monachum induit, venit Hierosolymam, & hinc pergit Antiochiam, ad magnum Stylitam Simeonem. Post duram, & sanctam vitam, & multa miracula, in domino obdormivit: Anno, ait Bailletius 529, sub initia Justiniani Imperatoris.

Theodosius alter Antiochenus, reliquit domum, & in locis ad mare asperrimis; asceticam & asperrimam vitam ducit. Ibi usque ad pedes, succrescunt ei capilli: colligit discipulos: adveniunt Saraceni, (quos tamen Bailletius *Isauros* dicit) discipuli omnes, eo relicto fugiunt. Ipse post Saracenos, locum relinquit; redit Antiochiam; ubi cum aliis sub parvo tugurio degit; pauloque post, abit ad Dominum: Anno 412. circiter, ait Bailletius: qui eum *capillatum* dicit, cum Philotheo Theodoreti. Menol. Basilii, de hoc silet.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè: Tatiana. Petru. Tatianæ. Petri.
Græce: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Τατιανῆς. *Sanctæ martyris Tatianæ.*
Eadem die: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Πέτρου Ἀβεσαλαμίτου: *sancti martyris Petri Abesalamitæ.*

COMMENTARIUS.

Sub Alexandro Severo Imperatore, Romana, ex Patre, *qui tertium fuerat Consul*, ipsa Diaconissa; cum Imperatore in Templum Idolorum veniens; oratione fusa, idolum in terram dejicit. Colaphis cæditur: post alia tormenta, ignem, & bestias, gladio obtruncatur. Ex Actis apocryphis. De ea, die ista Bailletius: qui ait ab aliquot bonis criticis, illa haberi eadem, ac ea S. Martinæ; eaque item sumpta ex iis S. Priscæ: de qua, die decima octava Januarii; ex Actis etiam fabulosis. Menologium Basilii illa dedit: at Menologium Græcorum ait, eam, ex patre natam, *tertium Præfecto urbi*: ἐκ τρίτου γεγονότος ἐπάρχου.

Petrus celeber fide in Christum, & fortitudine corporis, juvenis Eleutheropoli comprehensus; neque *Præsidis* (ἄρχοντος) minis, aut blanditiis flexus; igne martyrium consummavit. Ex Eusebio cap. x. martyrum Palæstinæ, & Actis veris: unde Ruinartius in Sinceris ea exscripsit. Bailletius de eo agit, tertia Decembris die, & ait, ea interpolata & corrupta esse, ubi cum Eusebio non conveniunt. Menologium Græcorum addit, Apselamum a parentibus prius, dictum: patriam fuisse *Ancam* (Ἀνέαν) prope Eleutheropolim projectum, in fornace, ad multas horas orasse incolumen, pro Ecclesiarum tranquillitate. Eusebius solum ait, eum igne crematum esse. Tillemontius & Fossæus non unum Petrum, sed duos martyres eos ducunt. Menol. Basilii nihil hic de Abselamita, ut quod de eo agit, die undecima præcedenti. Cæterum Præses qui *Firmillanus* est Eusebio; authori Actorum *Severus* est.

DIE DECIMATERTIA.

Ruthenè: Ermylu. Hermyli.
Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἑρμύλου, καὶ Στρατονίκου: *sanctorum martyrum Hermyli, & Stratonici.*

COMMENTARIUS.

Hermylus Diaconus præsentatus Licinio Imperatori; in tormentis, vocat ad liberam confessionem Stratonicum amicum suum. Dum virgis ferreis verberatur, ita ut viscera apparerent, Stratonicus lacrymis id cernit, & hoc signo cognitus, fatetur, se Christianum: Post verbera, cum Hermylo, in Zarum fluvium projicitur. Acta videntur genuina. Menologium Basilii ait, Hermylum comprehensum, virgisque ferreis contusum, Stratonico militi, in carcere traditum esse custodiendum. Ex fenestra carceris a Stratonico visum angelum, assidentem Hermylo, & consolantem: eaque ratione, ipsum, in Christum credidisse; & factum amicum Hermylo. Reliqua ut in Græcorum Menologio. Major hæc distinctio, & feries veritatis. Passos narrat Bollandus, anno 315.

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè: Sabba. Sabbæ.

Græcè: Τῶν ἁγίων Ἀββάδων, τῶν ἐν τῷ Σινᾷ ὄρει ἀναιρεθέντων: *sanctorum Abbatum* (Patrum) *qui in monte Sina necati sunt.*

COMMENTARIUS.

Nilus ex Præfecto urbi Constantinopolis, cum aliis asceticam vitam sequitur: dum multi accesserunt iis; a barbaris, dictis Blemmiis (qui ex Arabia in Ægyptum, & mare rubrum excurrebant) *sub Diocletiano*, & Petro Archiepiscopo Alexandrino, territi accesserunt in montem Sina. Nostri vero, quorum exitum scripsit hic Nilus, a Saracenis, qui in eodem monte Sina habitabant; mortuo eorum Phylarcha; mortem sunt assecuti, numero triginta & octo: duo vivi supervixerunt, Sabbas, & Esaias.

Eodem die agitur de triginta tribus (alii dicunt, quadraginta tres) Patribus a Polemmyis in Raithu occisis. Locus duodecim fontes, septuaginta palmas habebat. Pharanitæ occurrunt, & confligunt cum Blemmyis, sed delentur, cum jactura hominum quadraginta. Menologium Basilii dicit, *centum quadraginta septem*. Mulieribus paucisque captis, Castrum Blemmyi ingrediuntur, ubi Ecclesiam & Coenobium horum Patrum, occlusis foribus, irrumpunt, & non invento auro, omnes occidunt; & hinc se omnes, inter sese. Nilus exemplum secutus filii Theoduli (cujus etiam hac die Menol. Græcorum agit, in synaxario separato) in Sinam montem venit. Hæc omnia ex genuinis, hæc Nilus autoptes scripsit, illa Ammonius monachus Ægyptius: quæ cuncta græcolatine edidere Combefisius, & Possinus.

Sub Diocletiano, & Petro I. Archiepiscopo, ait Bollandus, passos. Bailletius vero, qui hos non admittit; sub Theodosio magno, & Petro Alexandrino II. anno 381. ait hæc gesta. Græcorum Menologium, reor velle cum Bollando, alios prius sub Diocletiano, & Petro primo: hos sub Nilo, qui evasit. Verum Basilii Menologium hos non a Saracenis, sed a Blemmyis esse occisos. Primos reapse dicit, in illo synaxario separato, Menologium Græcorum, sub Diocletiano & Petro fuisse occisos, a Saracenis. Confusio se immisit has historias: quam ita districandam propono. De sanctis martyribus Sinaitis, & Raithanis, quarti sœculi, Ammonius scripsit monachus Ægyptius: de sanctis martyribus Sinaitis sœculi quinti, septem literis scripsit Nilus; qui sancti Johannis Chrysostomi fuit discipulus. Sub Diocletiano & Petro primo; mera fabula.

Eodem die de sancto Stephano, qui monasterium *Chenolacci* (χηνολάκκε *anserum lacus* in Bithynia), Constantinopoli ædificavit; sub Leone Isauro, & Germano Patriarcha, & cum monachis aliis vitam sancte finivit. De ipso nihil Bailletius.

Eadem die: Ἡ ἁγία μάρτυς Ἀγνὴ ἐν σκοτεινῇ εἱρκτῇ βληθεῖσα τελειοῦται. *Sancta martyr Hagnes, in tenebricosa custodia projecta, clausit vitæ finem.* Caret synaxario, habetque solum duos versiculos. de ea Bailletius agit, die hujus vigesimoprimo.

DIE DECIMAQUINTA.

Ruthenè: Paulu. Joanna Kueznicha. Pauli. Johannis Calybitæ.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου τοῦ Θηβαίου· καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, τοῦ διὰ τὸν Χριστὸν πτωχοῦ ὃς καὶ Καλυβίτης: *sancti Patris nostri Pauli Thebæi: & sancti Patris nostri Joannis, ob Christum pauperis: qui & Calybita dictus est.*

COMMENTARIUS.

Sub Decio & Valeriano, ex Thebaide inferiori, Christianus, dum a sororis marito, sua quærit, minas accipit, futurum ut, si persistat, Christianus deferatur; fugit, & cætera, quæ Hieronymus scribit, & apud ipsum legi possunt. Illud noto, Menol.Græc. dicere: Τοῦτον, ὥς φασιν, ὁ μέγας Ἀντώνιος καταλαβών; *hunc, ut dicunt: magnus Antonius, conveniens*; quasi dubitat, num Antonius Paulum visitaverit, sepelierit. Nulla autem de his dubitatio affertur in Basilii Menologio. Quæ in his dubitet Erasmus, & nonnulli recentiores Centuriatores, vide apud Bollandum & Bailletium, qui de his agunt.

Johannes natus Constantinopoli, ex patre Eutropio viro Senatorio, & matre Theodora, cum Acæmetis, hortante quodam eorum monacho, vitam ducit. Tunc ab Hegumeno petit obtinetque, ut sub tuguriolo secum degat. Prope mortem, matri se aperit, dato signo, Evangelii auro obducti, quod jam tum a schola sibi dederat. Menologium Basilii dicit, Evangelium illud stetisse aureos quingentos. Quam summam non habent ejus Acta a coævo scripta; habet vero Metaphrastes decimo sœculo; & ex eo Nicephorus in suo Græcorum Menologio, conscripto, sœculo quarto decimo. In mea etiam firmissima sententia, Calybitæ personam induit Alexius, Euphemianus Eutropii; & vetus Roma, pro nova Roma.

Hac eadem die Menologium Græcorum agit, de S. Martyre *Charitina*, quæ *Candidiani* soror Christiani; sub Diocletiano, & Domitiano *Comite*; multa & acerba passa, interque dentatam Rotam alligata; accensis carbonibus subjectis, martyrium consummavit. Num quid confert martyrio Catharinæ, vel Aecaterinæ? Pro *Charitina*, factum Æcaterina? Pendeo adhuc animi. De Charitina (a *Charitibus*) nihil hic Bollandus, nec Bailletius.

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè: Poclonenie cestnim veriham Petra: Adoratio catenarum Petri.

Græcè: Ἡ προσκύνησις τῆς τιμίας ἁλύσεως τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Πέτρου: *Adoratio pretiosæ Catenæ, sancti & gloriosi Apostoli Petri.*

COM-

COMMENTARIUS.

Qua catena Petrus ab Herode vinctus est. Eam *ex angeli revelatione* (Menol. Basilii ista silet, Ætatem præcedit ergo, hoc festum, Metaphrastia) ac nulli antea inventam, posterisque traditam; tandem quidam pii Imperatores Constantinopolim advehunt. In Templo posita sancti Petri (quod in Ecclesia magna est) fit ejus ibi Synaxis. Menologium Basilii ait, *prope magnam Ecclesiam*; quæ erat sancta Sophia. De hoc festo, nihil hic Bailletius: Bollandus in *Prætermissis*, eam memorat, ex Menologio & Menæis pro sermone Metaphrastis: cæteraque promittit die prima Augusti.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè: Antonii: Antonii.
Græce: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου: *sancti Patris nostri Antonii Magni*.

COMMENTARIUS.

Omnia ex Actis notis. Pro quibus, legendi in primis, Bollandus, atque Bailletius, Pagius, Dupinius, Monfauconius, Hermantius, & similiter, Tillemontius.

DIE DECIMAOCTAVA.

Ruthenè: Athanasii: Cyrilu. Athanasii. Cyrilli.
Græce: Τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν, καὶ μεγάλων Ἀρχιεπισκόπων Ἀλεξανδρείας Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου: *sanctorum Patrum nostrorum, & magnorum Archiepiscoporum Alexandriæ, Athanasii, & Cyrilli*.

COMMENTARIUS.

Ita titulus: sed ante synaxarium in rubrica legitur, Πατριαρχῶν: *Patriarcharum*. Bailletius nihil hac die, de Athanasio, sed cum latinis, die 2. Maii agit. De Cyrillo vero die ista agit; uti & Bollandus. De ipsis adeundi, allegati nuper scriptores eruditissimi.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè: Macarii. Macarii.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ ἀναχωρητοῦ: *sancti Patris nostri Macarii, Ægyptii & Anachoretæ*.

COMMENTARIUS.

Sanctus hic moritur, anno Christi 391. Vide Bollandum §.6. cap.25. & 26. in Prolegomenis S. Antonii Abbatia, qui tertiùm, Thebæum visitavit illum anno 366. in monasterio Bispiri, discipulum S. Antonii: habet mortuum anno circiter 370. Bailletius cum latinis, de his agit die secunda Januarii.

Eadem die: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρέως: *sancti Patris nostri Macarii Alexandrini*.

Ita distinguit hos Macarios, in Ægyptium, & Alexandrinum, etiam Menologium Basilii. Illum ne Macarium referant, nostræ Ruthenæ Tabulæ, an secus: & cujusnam eorum velint, adhuc ignoro. Alexandrinus obiit anno 404. Bailletius ait, anno 405.

Menologium Græcorum, hac etiam die agit de sancto martyre Theodoro, Episcopo Cyreniæ in Cypro; sub Licinio, & Sabino Præside Cypri. Post tormenta, dum diu in carcere servatur, suo Edicto, persecutionem compescit; & ipse suæ Ecclesiæ restituitur post biennium; ibique obiit.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Euthymii.
Græce: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου: *sancti Patris nostri Euthymii magni*.

COMMENTARIUS.

Acta, latine ex versione Herveti, dedit Bollandus græcolatine, qui ea damnat, ut Metaphrastis; probat vero edita a Cotelerio propria Cyrilli græcolatine, anno 1688. quæ Patri iis primitus data sunt. In Menologio Græcorum, unum displicet, eum dici natum Melitene, Metropoli in Armenia, ὑπὸ τοῦ βασιλέως Τραϊανοῦ; *imperante Trajano*. Num pro *Valentiniano*, sumptum *Trajanum*? Sub ultimo Valentis anno, natum ait Bailletius, ex Cyrillo in ejus vita.

Hac eadem die Menologium Græcorum, duos tantum habet versus: Τῶν ἁγίων μαρτύρων, Εὐγενίου, Κανδίδου, Οὐαλεριανοῦ, καὶ Ἀκύλα. *Sanctorum martyrum Eugenii, Candidi, Valeriani, & Aquilæ*. Sed Menologium Basilii habet & synaxarium. Ex quo.

Sub Agricolao & Lysia, apud Trapezuntem, eos passos apparet, & sub Diocletiano: quod displicet. Menæa apud Bollandum die 21. solum *Lysiam Ducem* habent. Sed Acta Eustratii, & sociorum, sub iisdem etiam, & Diocletiano hos passos dicunt. Et post martyrium, quadraginta sanctorum Martyrum Sebaste; & post martyrium quadraginta quinque sanctorum martyrum, Nicopoli, ab iisdem Agricolao, & Lysia, sub Licinio, etiam id actum dicitur. Vide intra sequenti die. Menol. Basil. de ipsis agit sequenti die; & Bollandus in Prætermissis, ad hunc diem; de ipsis agit die 21.

DIE VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Maximi. Neophytu. Maximi: Neophyti.
Græce: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου· καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νεοφύτου: *sancti Patris nostri Maximi: & sancti martyris Neophyti*.

COMMENTARIUS.

Maximus sub Imperatore Constantino Pogonato, ex dignitate Protasecretis; ad Monothelitarum hæresim, fit monachus, in monasterio Chrysopoleos. Hinc ad Martinum Papam venit, qui Synodum tunc habebat. Multas scripsit epistolas, ad rem. Cum duobus suis discipulis nomine Anastasiis, Constantinopolim rediit: Ubi senatui, & hæretico resistens Imperatori; in castro quodam apud Thraciam, mittitur in custodiam; & exsul exinde in Lazicem. Ubi post tres annos, & brevem morbum, plenus dierum, in sancta pace requievit: & in Monasterio S. Arsenii, quod erat in eadem Regione, sepultus est. E discipulis, Anastasius senior, manu itidem, & lingua obtruncatus, longe in exsilium pulsus est: Junior clausus in Thraciæ castro quodam, ibi tandem reliquit vitam. De S. Maximo nihil hic, vel Bollandus, vel Bailletius. Menologium Basilii hæc non habet.

Neophytus Nicænus civis in Bithynia, filius Theodori, & Florentiæ, Christianorum; εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ βίου, ὢν χάριτος πλήρης Θεοῦ· ἅπαντες γὰρ τοὺς ἄγων τῆς ἡλικίας μετὰ τῶν παίδων, οἷς ἐπὶ μαθήματι γραμμάτων, συνῆν, καὶ πάντα παραδόξως διετέλει. *Cum erat adhuc annorum novem, in eo vitæ principio, gratia erat plenus; & cum pueris; cum quibus in literis addiscendis consuescebat; eadem mirabiliter retinebat.* Columba enim hæc ei humana voce suggerebat. Mater, quæ hoc prospicit, timore obit. Ipse eam exsuscitat: petit Olympum montem; ibique in spelunca, quam ei columba ostenderat, habitat, & ab angelo enutritur. E spelunca, feram expellit bestiam. Post undecimum ætatis annum, ex revelatione, relinquit montem, parentes visitat, & illuc redit. Ætatis anno decimoquinto, Præsidi adsitat Decio, a quo primum verberibus contusus; hinc in ardentem caminum injectus, eo quod incolumis inde evadit, traditur bestiis. A quibus iterum incolumis, gladio obtruncatur. De Neophyto agit solum Bollandus, ex Menologio & Menæis: sed Menæa apud eum hæc eadem; quæ absunt ab ejus Menologio: In quo, ætate annorum quindecim sistitur Decio &c. ut in Menæis. Bollandus illud *columbæ, ἄπιστον hoc censet*, & Raderus repugnat: *cur non magis, quam locutam humano more, asinam Balaam? præsertim cum vera bestia fuerit: hic columbæ specie angelus.* Ratio, quia illa tradit sacra scriptura; illa Acta homo impostor, quibus tantum ex verisimili, est credendum, humana fide. Præter martyrium; fabulæ omnia, etiam nomen *Neophyti*, quod insolitum.

Eadem die Menol. Græcorum ait, etiam cum synaxariu, de sanctis martyribus Valeriano, Candido, & Aquila, sub Diocletiano Imperatore; & *Lysia Duce* (Menologium Basilii addit, *sub Agricolao Præside, & Lysia Duce*) in montibus Trapezuntis, in arctum castrum Lazices, nomine *Pytium*, exsules ob Christum, ejiciuntur. Hinc Trapezuntem aguntur; ubi a Lysia taureis flagellati &c. dum in carcere detinentur; Eugenius, qui nondum inventus tuerat, ductus; post verbera, iu Templum ingredi coactus, Idola omnia oratione fusa, in terram deturbat. Post multa tandem tormenta, cum iis gladio obtruncatur. Bollandus in notis ad Acta ista, scribit: *idem hic forte crudelissimus Lysias, qui Ciliciæ Præses, plurimos sanctorum trucidavit: ut alibi sæpe diximus.* Tu nostra vide supra quæ diximus, die hujus vigesima. Acta certe in istis non olent fabulam.

Hac die agitur, in proprio etiam synaxario de S. Aguete martyre; sed omnia fere ex vulgatis latinis Actis: antiquis equidem, sed quæ sunt plena miraculis, & portentis. Unis vero standum, S. Ambrosio Episcopo, & Prudentio, apud Ruinartium.

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Timothei. Anastasii Persa. Timothei. Anastasii Persæ.

Græce: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Τιμοθέου· καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου: *sancti Apostoli Timothei: & sacrosancti martyris Anastasii, Persæ.*

COMMENTARIUS.

Acta utriusque nota. Sed prima, non e sinceris: secunda, genuina. Vide Tillemontium tomo 2.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Climenta Ancyranu. Clementis Ancyrani.

Græce: Τοῦ ἁγίου, ἱερομάρτυρος Κλήμεντος Ἀγκύρας, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθαγγέλου. *Sacrosancti martyris Clementis Ancyrani: & sancti martyris Agathangeli.*

COMMENTARIUS.

Clemens natus Ancyræ ex patre Ethnico, matre Christiana, Sophia nomine; duodennis fit monachus, annum vero agens vigesimum, Archiepiscopus factus est. Sub Diocletiano & Maximiano, passus est. Acta ejus omnino sunt mendacia, & respuenda.

Agathangelus Romanus, ab eodem Clemente baptizatus, cum eo navi imponitur, ut Nicomediam ad Maximianum adducatur. Veniunt Ancyram, ibique a Lucio, obtruncatur. Sed dum iterum, eorum tormenta recitat; in varietate, & multiplici tormentorum genere, & annorum spatio viginti & octo, in questionibus; evidentissime apparet, fabulam confictam Constantinopoli. In ea enim eorum synaxis agitur, in Ecclesia eorum martyrio dedicata, *prope positi* ἐν τοῖς Εὐδοξίου ἐπίκλην Ἀνάπλω, *Ædes Eudocii in Anaplo*: ac præterea in Ecclesia antiquæ & junioris sanctæ Irenis. Ea ibi magis sunt deformata paulo post Metaphrastem. Bailletius cum Baronio, ea rejicit, & meram fabulam censet.

Eadem

Eadem die fit commemoratio sextæ Synodi generalis, habitæ Constantinopoli contra Monotheletas, sub Constantino Pogonato, patre Justiniani Rhinotmeti.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè: Xenia. Xenæ.

Græce: Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Ξένης: *sanctæ matris nostræ Xenæ.*

COMMENTARIUS.

Romana ex illustri loco, dum a parentibus matrimonio destinatur, cum duabus ancillis per mare fugiens, Mylassum venit urbem Cariæ; & hinc Alexandriam. Ubi Paulo monacho duce, parvum oratorium, ad nomen sancti Stephani protomartyris construens, ibi cum ancillis, aliisque virginibus, sanctissimam vitam ducit; ac tandem obit. Ancillarum una, vitam hanc ejus & genus narrat: & quoniam Eusebia nomine dicebatur, sed ut lateret, *Xenem* (*Peregrinam* nempe) seipsam dixerat.

Menologium Basilii ait, ipsam Alexandriæ primum, angustam domum subiisse: hinc a Paulo ductam Mylassum, urbem prope Cariam (quæ erat patria monachi) & in Ecclesia sancti Stephani, quam ipse exstruxerat, collocatam. Dicit eam, Eusebiam prius dictam, defuga a nuptiis miracula siletalia. Menologium Græcorum de ea agit die decimoctava hujus mensis. Acta ejus ab æquali authore Cyrillo Mylassi Episcopo scripta Bollandus edidit, quæ apud ipsum lege, qui ea sæculo sexto figit. Mylasse, Bollando in Caria, inter Miletum & Halicarnassum. Romana sancta: non de Roma veteri ego puto, sed de nova Roma Constantinopoli; quod ostendit etiam, ejus fuga. Ephesinæ autem Ecclesiæ hic Paulus, Episcopus fuit postea.

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè: Grigorii.

Græcè: Τῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίυ ἀρχιεπισκόπυ Κπόλεως τῦ Θεολόγυ: *sancti Patris nostri Gregorii, Archiepiscopi Constantinopoicos, Theologi nuncupati.*

COMMENTARIUS.

Acta nota Nazianzeni; tum ex Præfationibus eorum, qui ejus opera ediderunt, tum ex Tillemontio, & Hermantio, cum ex Dupinio, aliisque qui ejus opera, in scriptoribus Ecclesiasticis, retulerunt. Bollandus, & Bailletius, de eo late agunt, cum latinis, Maii mensis die 9.

DIE VIGESIMASEXTA.

Ruthenè: Xenophontu. Maria. Xenophontis. Mariæ.

Græce: Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Ξενοφῶντος καὶ τῆς συμβίυ αὐτῦ Μαρίας· καὶ τῶν τέκνων αὐτῦ Ἀρκαδίυ καὶ Ἰωάννυ. *Sancti Patris nostri Xenophontis, & uxoris ejus Mariæ, & filiorum ejus, Arcadii & Johannis.*

COMMENTARIUS.

Xenophon e Patria sua Constantinopoli, filios Berytum mittit, ut studeant ibi Juri. Hi naufragium patiuntur (id a servo parentis didicisse, cognovisse, ait Basilii Menologium) Pater & mater, procedunt eos quæsitum, inveniunt factos monachos Hierosolymis. Fiunt & ipsi pater & mater monachi; & ita finem sanctum imponunt vitæ. Quinto sæculo, quo Euthymius, & Xene illa vixerunt. Actorum author ita incipit: *Xenophon ex ea civitate oriundus est, quæ a Constantino magno, primo inter Christianos Imperatores; qui veræ fidei professione, ac religiosa confirmatione, clarissimus fuit: eoque tanquam conditore suo Ecclesia gloriatur.*

De his Bailletius nihil habet: Bollandus vero dat etiam Acta ex Græcis, quæ falso quis tribuerit Metaphrasti; sunt enim ferme ab æquali, non quinti, sed sexti sæculi.

Eadem die fit commemoratio magni terræmotus, qui hac die accidit, extremis Theodosii minoris, filii Arcadii, & Eudoxiæ; die Dominica, secunda diei hora.

DIE VIGESIMASEPTIMA.

Ruthenè: Drenesenie Mostei Sviatsho Joanna Zlatonstho: Translatio corporis sancti Johannis Chrysostomi.

Græce: Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνυ, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννυ τῦ Χρυσοστόμυ: *Repositio reliquiarum sancti Patris nostri, Johannis Chrysostomi.*

COMMENTARIUS.

Acta nota. Facta est autem hæc translatio, quarto anno Pontificatus S. Procli Patriarchæ Constantinopolis, olim discipuli & ministri ejus, sub Theodosio Arcadii Filio, Augusto. Corpus moveri non potest. Imperator, hanc scribit epistolam: Τῷ οἰκυμενικῷ Πατριάρχῃ, τῷ διδασκάλῳ καὶ πνευματικῷ πατρὶ, Ἰωάννῃ τῷ Χρυσοστόμῳ, Θεοδόσιος βασιλεύς. Νεκρὸν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὸ σῶμα τὸ σὸν εἶναι βουλεύσαντες, πάτερ τίμιε, μετακομίσαι αὐτὸ ἁπλῶς πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀγαγεῖν ἠβυλήθημεν· διὰ τοῦτο καὶ τῆ πυθυμένῃ δικαίως διημάρτομεν· ἀλλὰ σύγε, πάτερ τιμιώτατε, σύγγνωθι ἡμῖν μετακαλυμένοις, ὁ τὴν μετάνοιαν πᾶσι διδάξας, καὶ ὡς παισὶ φιλοπάτορσιν, ὑπὸ ... ἐν ἡμῖν σεαυτὸν, καὶ τὸς ποθῦντάς σε, διὰ τῆς παρουσίας εὔφρανον. Tunc se duci, sanctum sivisse. Fabula Græculorum: quam ne dignatur quidem Bailletius, meminisse; ego vero nec eam latine vertere. Tum scribit iter, & reliqua, & hæc vera. Translatio ista facta est anno 438,

Meno-

Menologium Basilii ait, eam factam trigesimo tertio anno post ejus obitum: subditque, urnam, in qua corpus ejus erat, reserari non potuisse. Hinc scriptam epistolam, quam non affert: & facile est illa, quam modo ex Menologio Græcorum attulimus. Antiqua ergo est hæc epistola: & quando efficta, sic deprehendimus, ex ejus festis. Electio ad Episcopatum facta est decimaquinta die Decembris. Sed die 26. Februarii est consecratus. Primum ejus exsilium, die nonodecimo mensis Martii. Revocatio, decimotertio Novembris ejusdem anni. Exsilium secundum, die vigesima Januarii. Ejus condemnatio & depositio facta ad Quercum; die quinta Maii. Obitus ejus, Septembris die decimaquarta. Translatio hæc Constantinopolim die 27. Januarii anno 438. Repositio earumdem reliquiarum, facta est sequenti die 28. Aliud ejus festum, ob, pro tribus doctoribus, controversiam; fit vel adhuc, die trigesima hujus mensis. Cum ergo hæc concertatio facta sit sub Alexio Comneno (ut mox videbimus) deciduo undecimo sæculo, vel sub initia duodecimi: & cum præterea Basilii Menologium, eam epistolam meminerit, nono sæculo; confictam eam ducimus, non ipso quinto, nec sexto; sed in tenebris septimi sæculi, vel sæculi octavi initiis; ab iis quorum intererat, Constantinopoli (ubi ejus fiebat synaxis hujus translationis) in magna Ecclesia.

DIE VIGESIMAOCTAVA.

Ruthenè: Ephrumu. Ephræmi.
Græce: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου: *sancti Patris nostri Ephræm Syri.*

COMMENTARIUS.

Ephræm monachus tempore Theodosii magni: nota reliqua, etiam ab authoribus, qui de scriptoribus agunt Ecclesiasticis, dum ejus opera excutiunt. Mortuus est, anno circiter 381. De eo agunt Bollandus, Bailletiusque die prima Februarii, ubi legendi sunt. Menologium Basilii dicit eum patria Edessenum. Testamenti autem ejus Tabulæ, quæ leguntur inter opera Nisibeni; sunt pium opus, & legendæ. Vitam autem ejus, & opera, clarissimus modo Syrus edidit Assemanus. Fuit tantum diaconus, non vero presbyter; ut in Actis Pseudo Amphilochii.

DIE VIGESIMANONA.

Ruthenè: Ignatii.
Græce: Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου, τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου. *Repositio reliquiarum sacrosancti martyris Ignatii, Theophori nuncupati.*

COMMENTARIUS.

Discipulus cum Polycarpo Prohedro Smyrnarum, Apostoli & Evangelistæ Johannis, secundus factus Antiochenus Episcopus; adducitur ad Trajanum (anno Christi CVII. L. Sosio Senecione, quartum, & L. Licinio Sura, tertium Consulibus) post multa tormenta pro fide, Romam mittitur cum bestiis pugnaturus, ibique martyrium facit. Christiani quidam corpus Romæ adveniunt Antiochiam, & donant fratribus illis: qui cum honore *sub terra* (ὑπὸ γῆς) illud componunt: & rei memoria hac die agitur. Hæc vera (etiam Tillemontio tomo 2. pag. 625. qui etiam de 2. translatione anni 440. agi putat); haud vero illa, quæ Menologium narrat Basilii: *cum pompa & honore,* Roma Antiochiam translatas, *& tota civitate obviam procedente, cum cereis, hymnis, & canticis susceptas:* manifeste ex fabula; præsertim ibi, *in honorifico & magnificentissimo sepulchro conditas esse.* Nam sunt imagines temporis Acritici. Acta ejus a discipulis ejus Philone, Cajo, & Agathopode, apud Ruinartium in sinceris, ab omnibus probantur. Accuratissime omnium Bailletius. B. Hieronymus de eo in scriptoribus verba fecit.

Eadem die, cum synaxariis propriis agitur de Barsimæo Episcopo Edesseno, & Sarbelo, qui ex Idolorum Sacerdote, Christianus ab eodem Episcopo baptizatus, una cum Bebæa sorore ejus; sub Lysia duce, martyrium passi sunt Barsimæus verbera & carcerem sub eodem (ἡγεμόνι Λυσίᾳ) Lysia passus: ὅτε γραμμάτων βασιλικῶν καταφοιτησάντων, παύεσθαι τὸν διωγμὸν, ἀπελύθη τῆς φρουρᾶς, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ γενόμενος ἐκκλησίᾳ. *Postea Imperatoriis tabellariis succedentibus, cum literis jubentibus, ut a persecutione cessaretur; ipse e vinculis est solutus, & dum in propria Ecclesia versaretur; in pace Domini requievit.*

Ita cessavit persecutio sub Constantino; verum recruduit sub Licinio. Interea ne, ego quæro, an post Licinium requievit? Ante Licinii rabiem, opinor: quod ibi adhuc Lysias erat dux. Cur die sequenti agitur denuo de Barsimæo, cum synaxario prorsus proprio, etsi parvo: Barsimæus Episcopus Edessenus a Valente Imperatore hæretico Ariano (non autem Valentiniano) in exsilium est ejectus anno 413. die decimoquinto Octobris? Num duo Barsimæi, & ambo Episcopi Edesseni? De Barsimæo uno Theodoretus, Historiæ Ecclesiasticæ lib. 4. capite decimoquinto. Menologium Basilii ait: ὅτε παυσαμένου μικρὸν διωγμοῦ: *inde persecutione paululum quiescente.* Et verum fortasse fit, Constantino reddente pacem Ecclesiæ; & paulo post, Licinio eam turbante iterum. Hoc paulum habet etiam synaxarium, die trigesimo: *exiguo tempore. Sarbel* autem in Menæis, dicitur die quarta Septembris, Σάρβηλος. An idem, ac noster hic? Neutiquam. Ille namque, sub Hadriano, moritur lapidatus ab Augaro Toparcha. Videtur confundi cum Thatocle, qui item ex idolorum sacerdote, & fratre Bebyæ, ibi martyrium consummavit. Tu consule de his Bollandum, qui erudite quidem, sed timide de his agit.

Die trigesima.

Ruthenè: Hippolytu. Basilii. Hippolyti, Basilii.

Græce: Τῦ ἁγίυ ἱερομάρτυρος Ιππολύτυ Πάπα Ρώμης: *sacrosancti Hippolyti Papæ Romæ*.

Eadem die: Τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν, καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων, Βασιλείου τοῦ μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, καὶ Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. *Sanctorum Patrum nostrorum, & universalium Magistrorum mundi, Basilii Magni, Gregorii Theologi, & Johannis Chrysostomi.*

COMMENTARIUS.

Causa festi sub Alexio Comneno, qui (post depositum Nicephorum Botaniatem) Imperavit ab anno 1081. ad 1118. inter eruditos seditio facta est; aliis Basilium, aliis Chrysostomum, aliis Theologum Gregorium, eorum alteri præferentibus: ita ut hi Johannitæ, illi Basilitæ; alii Gregoritæ appellarentur. Sancti primum singuli, hinc omnes tres una, Johanni Exhegumeno Euchaitarum (Tryphologium Rutheuum, ait *Johanni* jam Metropolitæ) viro non indocto, sed pio & sancto, apparent; eique dicunt, se, ut videbat, apud Deum, nec ullum inter se dissidium esse: sed unumquemque eorum, suis temporibus ad salutem hominum, ea scripsisse, quæ Spiritui Sancto visa fuerant. Inter se non esse primum & secundum. Dum surgeret itaque, suo nomine præciperet dissidentibus, ne pro ipsis amplius pugnarent: quod sibi in viea & post transitum, sola pax erat. Unum proinde sibi, eadem die festum iis indiceret: promitteretque se suo nomine, pro acquiescentibus salutem, singulariter apud Deum intercessuros. Johannes ergo ita exsequitur, eisque quietem facit. Cumque inveniret, die prima Januarii de sancto Basilio agi, die 25. de S. Gregorio, de S. Johanne Chrysostomo 27. agi die; rursus omnibus ipsis, trigesimam attribuit, una diem. Describnntur, dum viverent, imagines singulorum, ab Chrysostomo, ducto initio: quem annos vixisse dicit, sexaginta tres, annos vero sedisse sex. Hinc Basilium describit, quem annorum quadraginta, ait factum Archiepiscopum, & sedisse annos quinque. Gregorium tandem describit, aitque eum vixisse annos octoginta & amplius dicit; annos vero sedisse duodecim. Omnes laudantur inter hæc dicta; sed impense in primisque Chrysostomus ab authore. Laudo & ego industriam Euchaitæ: sed vereor ne ex præjudiciis picturarum, eorum imagines describat.

Eam & causam sub Alexio Comneno, & Johanne jam Episcopo Euchaitarum, in Prætermissis hac die, refert Bollandus. Refert & Bailletius supra die 27. in S. Johanne Chrysostomo. Ergo Johanues ex Abbate, factus est metropolita Euchaitarum. Hinc mihi fit conjectura, dum adhuc erat Abbas & Hexhegumenus, suis monachis hoc festum imposuisse: & postea factus metropolita Euchaitarum; lapsu temporis dilatatum sit festum, etiam Constantinopoli, circa sæculi illius finem; anno circiter 1100. etsi Ustavum Ruthenum dicat, eadem hac die, *ab eo institutum anno 1086. sub Alexio Comneno*. Hic enim annus, facile apparitioni concedi potest, sed nondum Constantinopoli, & usque ad Ruthenos pervaserat hoc festum.

Die trigesimaprima.

Ruthenè: Joanna. Johannes.

Græcè: Τῶν ἁγίων, καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων, Κύρου καὶ Ιωάννου: *sanctorum, & Thaumaturgorum anargyrorum, Cypri, & Johannis*. Καὶ τῆς ἁγίας μάρτυρος Αθανασίας, καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων καὶ παρθένων, Θεοδότης, Θεοκτίστης, καὶ Εὐδοξίας: *& sanctæ martyris Athanasiæ, & trium filiarum ejus, & virginum, Theodotæ, Theoctistæ, & Eudociæ*.

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano, Cyrus Alexandrinns, & Johannes Edessenus: ille fugit ad locum ad mare Arabicum, ibique *monachus* induitur: hic Alexandriam petit e Hierosolymis; atque *ex fama virtutum, miraculorumque Cyri, non inventum, proficiscitur ad ipsum*: Arte medici satis celebres, sincte vivunt, & sine pretio omnes medentur, in ea charitate, & beatissima amisthia; interea Athanasia, & tres filiæ comprehenduntur, ut Christianæ: ipsique veriti, ne quid paterentur, quod fœminæ pati solent, accurrunt, & eas in Christo confidere exhortantur. Tunc & ipsi comprehenduntur; unaque omnes, post tormenta, martyrium patiuntur. Nil apparet in his Actis, quod oleat falsitatem. Nævos attamen aliquos in ipsis invenit Bailletius. Cyrum non *monachum*, sed *militem* dicit Bailletius; & Johannem, casu in Cyrum incidisse videtur dicere: nec idcirco, aut ex ejus fama fecisse iter: etsi mutato habitu, egerit solitarium. Idem Theodatam facit secundogenitam; primogenitam vero, & annorum quindecim Theotistem, & Eudociam, *Eudoxiam* dicit. Idem, sub Maximino Daza, anno 311. Canopi, docet.

Acta, quæ habentur apud Bollandum, & a Bailletio referuntur (qui versionem antiquam esse Anastasii Bibliothecarii passus est) a S. Sophronio scripta sunt: quod Bollandus & Henschenius ignorarunt. De Sophronio autem hoc est judicium Bailletii, eum fuisse simplicem, facilem, & credulum: & tercentum annos, post facta scribere. Monstra Bailletio sunt parvi pretio.

MENSE FEBRUARIO.

DIE PRIMA.

Ruthenè: Triphonu. Triphonis.
Græcè: Προεόρτια τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Τρύφωνος: *Dies ante festum occursus Domini, Dei, & Salvatoris nostri, Jesu Christi: & sancti martyris Tryphonis.*

COMMENTARIUS.

Sub Gordiano (anno 295. ab Imperio Augusti) Tryphon Lampsacenus, in Provincia Phrygiæ; adhuc puer pascebat *anseres* (χῆνας). Ex eo tempore, impletur Spiritu Sancto, sanat infirmitates, expellit dæmones. Filiam Imperatoris liberat a dæmone; quem ut *nigrum canem* adstantibus ostendit: (hoc saltem adjectum est a fabulatore) quorum idcirco multi Christi fidem amplectuntur. Sub Decio (qui Philippo, decessori Gordiani successerat, ab Aquilino *Præfecto Prætorio Orientis* (ἐπάρχου τῆς Ἀνατολῆς) comprehenditur ut Christianus, ductusque Nicæam coram Imperatore; post multa tormenta (in quibus etiam fabula debacchatur) martyrium passus est. In ejus martyrio, quod est in Apostolio sancti Johannis Theologi, prope magnam Ecclesiam (S. Sophiæ) fiebat ejus synaxis. Ibi ergo, ex ignorantia martyrii, & genio mythico clericorum, quorum intererat cultus & fama martyris sui; cusæ & natæ sunt istæ fabulæ. Nam præter martyrium, reliqua pura commenta sunt.

Cæterum modo habemus, Acta Tryphonis vera, etsi non primigenia, nec Præsidialia; quæ in sanctis Siciliæ edidit Octavius Cajetanus e societate Jesu. Tu vide Tillemontium tomo 3. Baronium, qui viderat hæc Acta, ut constat ex ejus notis ad Martyrologium Romanum. In his Actis *Aquilinus* dicitur *Tib. Gracchus Claudius Aquilinus*. Anno passum 251. dicit Bailletius; qui de eo cum latius, die Novembris decima.

Eadem die in Menologio Græcorum, agitur de S. Petro in Galatia. Hinc ortum nomen pagi, sancti Petri in Galatia, vel Galatina, in Regno Neapolitano, a Græcis (qui ibi sunt) eo corpus ejus advectum est.

Ortus in agro Ancyrano, Hierosolyma pergit, hinc Antiochiam migrat: floret miraculis: & sanat, inter alios, matrem Theodoreti Episcopi Cyri; oculis, hinc mortali morbo laborantem. Vixit ipse annos 92. & hinc ejus ætas apparet. De eo nihil toto opere Bailletius.

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Tritenic Hospodne, Occursus Domini.
Græcè: Ἡ ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅτε ἐδέξατο αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ ὁ δίκαιος Συμεών: *Occursus Domini nostri Jesu Christi; quum eum justus Symeon excepit in ulnas suas.*

COMMENTARIUS.

Post quadraginta dies a nativitate, adductus Jesus in Templum est: suscepit in ulnas Symeon, & hinc obit. Hæc synaxis agitur in Blachernis.

DIE TERTIA.

Ruthenè: Symeon. Anna. Symeonis. Annæ.
Græcè: Τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου, καὶ τῆς Ἄννης τῆς προφήτιδος: *sancti & justi Symeonis, qui excepit Deum in ulnas suas: & Annæ prophetissæ.*

Commentarius. Tota narratio ex Evangelio.

Eadem die: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βλασίου, τοῦ Βουκόλου: *sancti martyris Blasii, qui & Bucolus* appellatur.

COMMENTARIUS.

Blases, Blasius dictus Græce, natus Cæsareæ in Cappadocia, ex parentibus opulentis, sed ex vulgari genere Pastoritio (ἐκ τῆς τῶν βουκολικῶν πληθύος) ubi persecutio supervenit, comprehenditur ut Christianus, & post multa tormenta, & prodigia (in quibus fabula maxime se intrudit) in fide constans martyrium consummavit. Nec Præses, nec Imperator: sub quibus passus sit, nominatur. Egoque reor Bucolum nostrum eundem esse, ac illum, de quo mox, die sexta agitur, ut de Episcopo Smyrnarum: vel sanctum Blasium Episcopum & martyrem Sebastenum, sub Licinio. Vide, & infra die sexta: & die undecima. Reapse de S. Blasio Episcopo, latina Ecclesia tertia hac die agit.

Bailletius ait, quatuor Acta diversa Blasii, quæ produxit Bollandus, ne dum non esse sincera, sed nec ferenda. Dissertationem vero Bollandi Præliminarem, esse locupletissimam, & loco habendam, optimi de Blasio monumenti. Rutheni de Bucolo die sexta, de Blasio undecima die agunt.

DIE QUARTA.

Ruthenè: Isidoru. Isidori.
Græce: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰσιδώρου, τοῦ Πηλουσιώτου. *Sancti Patris nostri Isidori Pelusiotæ.*

COM-

COMMENTARIVS.

Ægyptius & *consanguineus* (συγγενὴς) Theophili & Cyrilli Alexandrini, fuit Isidorus Pelusiota. Fit monachus. Scripsit multa; ac *traditur* (λέγεται) epistolas ejus esse, *ferme numero decem millia* (ὡσεὶ χιλιάδες δέκα). Menologium Basilii, *decem millia* (δέκα χιλιάδας) rotunde dicit. Ex ejus epistolis, vitam edidit Dufossæus. Henschenius, pro ejus memoria, luculentam scribit, dissertationem Præliminarem. Tu præter eam, præterque nuperos Scriptorum Ecclesiasticorum Authores Bibliothecarios, lege omnia diligentissime digerentem Bailletium, die ista.

Eadem die in Menologium Græcorum agitur de sancto-Nicolao Studita: qui Theophanem consanguineum suum videre cupiens, pergit Constantinopolim, repertoque eo facto Studita monacho; idem ipse amplectitur institutum. Ibi cum sancto Theodoro Abbate loci; sub Leone Armeno, & Michaele, & Theophilo, ob sacras imagines fit extorris. Cessata persecutione, & quiete facta sub Theodora matre Augusta, & filio, revocatus in monasterium; sub Basilio Macedone (qui Menologium conscripsit) Abbas Studii factus est. Hac die moritur, annorum 75. anno 868. Vitam ejus ab æquali ferme scriptam (editam modo græcolatine, inter opera, ni fallor, S. Theophanis) ut optimam laudat Bailletius. Eam primo Bollandus cum notis Henschenii, dedit, tantum latine: hinc Combefisius Græce tantum. Bailletius ex Vita S. Theodori Studitæ, & ex Baronio eam illustrat magis.

DIE QUINTA.

Ruthenè: Agathia. Agathæ.
Græcè: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀγάθης. *Sanctæ martyris Agathæ.*

COMMENTARIVS.

Panormitana (Catanenses civem suam esse volunt) sub Decio, & Proconsule Quinctiano; comprehensa ut Christiana, traditur Aphrodisiæ (meretrici scilicet) subvertenda. Ex Actis non authenticis ista, & reliqua. Dicitur in ejus tumulo, ab angelo positam fuisse marmoream Tabulam; cum hac inscriptione: Νοῦς ὅσιος αὐτοπροαίρετος, τιμὴ ἐκ Θεοῦ, καὶ πατρίδος λύτρωσις. *Mens sancta . . . . . honor* [illegible]*, & patriæ liberatio.* Menologium Basilii, nomen silet Proconsulis, & hos versus. Bailletius usque ad Severum Augustum, Siciliam a Proconsulibus, hinc a Consularibus rectam dicit. Meliora, vel non pejora, sunt Acta latina Græcis, quæ indubie sunt Metaphrastis. Ita & illa, quæ in Menæis, Græca antiquiora sancto Methodio, qui suam Homiliam edidit his conformem. Videndus in primis Bollandi maximus labor, in dissertatione præliminari: Tillemontius tomo 3. & ipse Bailletius, qui certiora scient ex Carmine Papæ Damasi. Bailletius sane ait, quod Catanenses inscriptionem se habere credunt, & venerantur; & tacito ridet naso. Cæterum anno 251. dicitur passa.

DIE SEXTA.

Ruthenè: Bicylu. Bucoli.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βουκόλου ἐπισκόπου Σμύρνης. *Sancti Patris nostri Bucoli Episcopi Smyrnarum.*

COMMENTARIVS.

A pueritia Bucolus se sanctificans; Smyrnarum a Johanne Theologo fit Episcopus. Incumbit ipse Ethnicorum conversioni: & ante mortem, successorem sibi designat Polycarpum. Ad ejus tumulum planta nascitur, qua multi curantur morbi. Utrumque Menologium habet eadem. Et illud Basilii addit solum: eum cum Theologo fuisse prius Ephesi commoratum, & futura multa prædixisse. Acta, ad oculum sunt commentum. Johannem Apostolum, primum constat, ex Eusebio Cæsariensi, B. Hieronymo, aliisque, constituisse Episcopum Smyrnensis Ecclesiæ Polycarpum. Acta ejus genuina martyrii Ruinartius in Sinceris. Mihi dumtaxat Bucolus, est Blasius, hoc agnomine nuncupatus. Vel ex eorum inscriptione, *S. Patris nostri*, ubi ὁσίου, olet monachum, Smyrnarum Episcopum, temporum sequiorum. Ipsum certe non dicunt martyrem, vel Hieromartyrem. Ubi tuto figat pedem, alius inveniat. Ego meam dixi sententiam.

DIE SEPTIMA.

Ruthenè: Partbeniu. Lyca. Parthenii. Lucæ.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παρθενίου ἐπισκόπου Λαμψάκου· καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λουκᾶ, τοῦ ἐν τῷ Στειρίῳ τῆς Ἑλλάδος. *Sancti Patris nostri Parthenii, Episcopi Lampsaci; & sancti Patris nostri Lucæ, qui vixit in Sterio Helladis.*

Parthenius, sub Constantino Magno, filius diaconi *Christophori* (quem *Christodulum* esse dicunt Melitopolitam) a Philippo Episcopo Melitopoleos, suo tempore fit presbyter; & hinc ab Achille Cyziceno Metropolita, Episcopus fit Lampsaci. Post vitam exactam sancte, & post multa miracula, diem obiit. Ejus Acta Græcolatina apud Bollandum, optima etiam, alibi Bailletio, utpote a Crispo ejus discipulo scripta sunt. Ἀχιλλίου; recte & cum Actis. Male vero quæ Ἀσχολίου, *Ascholii*, ut habet Basilii Menologium: licet & nomen *Ascholius* habeatur, aliis multis usurpatum. Acta primum dedit Lipomanus, tum Surius; & versa ab Herveto Bollandus, qui ea maxime illustravit.

Natus in Hellade Lucas ex parentibus Æginetis (in quam insulam ob Agarenos fugerant) non solum carne, sed caseo etiam abstinuit, panem vescens hordaceum, & aquam bibens: fit monachus, & sancte obit. Acta Græca Combefisius invenit in Regia Medicea, & communicavit Bollando die 19. Novembris 1651. Ea autem Græcolatine dedit Bollandus, & sunt sincera, quod ea

fint a discipulo, & comite itinerum ejus. Menologium Basilii Lucam istum non habet, quodsit anterius ipso. Tres sanctos Lucas accurate discriminat Bollandus: Siculum ad montem Ætnam; qui obiit anno 828. die 6. Novembris. Lucam hunc juniorem, qui hac die obiit, anno 945. & alterum eo juniorem, qui Stylita obiit, anno 946. die undecima Decembris.

Die octava.

Ruthenè: Theodoru. Zacharia. Theodori, Zachariæ.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου· καὶ τοῦ ἁγίου προφήτου Ζαχαρίου· *Sancti magnique martyris Theodori Stratelatæ: & sancti Prophetæ Zachariæ.*

COMMENTARIUS.

Theodorns genus ducens ex Euchaitis, *In Heraclea Ponti* habitat sub Licinio: τὸ γένος ἕλκων ἐκ τῶν Εὐχαΐτων, τὴν οἴκησιν ποιούμενος ἐν τῇ πρὸς Πόντῳ Ἡρακλείᾳ. Menologium Basilii eadem ita habet: τὴν μὲν οἴκησιν ἔχων ἐν τοῖς Εὐχαΐτοις, διατρίβων δὲ ἐν Ἡρακλείᾳ τοῦ Πόντου. In longo Synaxario, & in Bollando habetur, ut passus est. Acta ejus interpolata, & sub nomine edita Augari Tachygraphi, & oculati testis martyrii sancti, & ex jussione martyris conscripta, jure spernit ea Bailletius. Antiquiora iis, quæ Neapolitanus noster Diaconus Bonites vertit & amplificavit, anno 1046. Non sunt meliora, & Metaphrastæa: multa enim alter alteri mutuatur: & Metaphrastes late genio indulsit suo.

Zacharias, quem interpretantur Μνήμη Θεοῦ: *Memoria Dei*. Reliqua e scriptura: præter prophetiam, quam dat de Cræso Lydorum Rege: quod Menologium Basilii non habet.

Die nona.

Ruthenè: Nikiphoru. Nicephori.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νικηφόρου: *sancti martyris Nicephori.*

COMMENTARIUS.

Sub Valeriano & Gallieno Nicephorus idiota, amicus presbyteri Sapricii, loco ejus a Deo, palma martyrii est dignatus: e qua ille merito excidit; quia ob levem offensam, Nicephoro etsi amico, mordicus parcere recusavit; relictus a Dei gratia, thura idolis incendit, dum ad martyrium ducebatur. Utrumque Menologium idem habet ad verbum. Acta ejus, inter sincera Ruinartius numeravit. Bollandusque & Tillemontius ipsa illustrant. Bailletius autem veretur, ne sint hæc Acta tribuenda Metaphrasti, qui interpolarit antiquiora, nec Johannes Episcopus Sardium ea prodidit. Parænesim ego puto, a bono viro propositam ad exemplum, ex pœna illata, sed ficta ab eo, ut inimicis injurias facilius condonemus. Ex levi offensa, & ab vulgi homine, inverisimilis est durities, in Christiano, qui jam ducitur ad martyrium. Et nomina ipsa, meam juvant suspicionem. Dictus idcirco *Nicephorus*, quia *Victor* designatur. Dictus *Sapricius* (nomen cæteroqui quod proprium, numquam tradit antiquitas) quia anima erat *corruptus* & *marcidus*: quæ significatio est vocis σαπρός. Industriam laudo hominis, sed non ausum.

Die decima.

Ruthenè: Charalampii. Charalampi.

Græce: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Χαραλάμπου: *sancti martyris Charalampi*.

COMMENTARIUS.

Sub Severo Imperatore, & Luciano Præside Magnesiæ; presbyter Charalampus, & viam docens Christi, comprehenditur; & post multa tormenta, una cum Porphyrio & Bapto carnificibus (δημίοις) & tribus mulieribus, martyrium passus est. Illud vanum; Præsidem, dum intenderat ipsis manus; manibus miraculo excidisse, & precibus sancti sanatum esse. Eoque factum, ut carnifices, & illæ feminæ, quæ aderant, fidem amplexæ fuerint. Omnes gladio obtruncantur. Menol. Basilii solum Porphyrium dicit δήμιον: & *Baptum*, appellat, *Dauctum* (Δαῦκτον) ad verbum reliqua. Acta indigna, & penitus fabulosa: quæ ex Codice Regio, primus omnium dedit Bollandus, scripta sæculo barbaro. Diu sane post quam a Juliano apostata, *Christiani*, dicti sunt *Galilæi*. Hac enim voce, sæpe pseudus iste Author utitur. Equus militi Armene loquitur. Diabolus formam assumit senis, dicitque Severo Augusto, Regem se esse Scythiæ. Invecta ejusmodi. Galeria, ipsi est filia Severi Augusti; eaque *sancta*. Ut dent gratiam suo nomini; & ubi suæ reliquiæ, non ibi pestem, nec morbum ingredi datum esse, quod salutem eorum impetrabit. In fine Christus inducitur, cum angelis omnibus apparere, ab eoque martyr, orare pro ipsis dicitur. Frustra ergo Bollandus Acta ista illustrare conatus est,

Die undecima.

Ruthenè: Blasii.

Græce: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βλασίου: *sacrosancti martyris Blasii.*

COMMENTARIUS.

Blasius sub Licinio Episcopus Sebastenus, motu persecutionis habitat in quadam spelunca montis. Callens medicinam, multos sanat, etiam miraculose. Comprehenditur tandem, duciturque ad Præsidem Agricolaum; eumque septem secutæ feminæ, ipsæ ante omnia, ob fidem obtruncantur. Blasius virgis cæsus, & æquuleo tortus, & hinc in profundum *lacus* (λίμνης) projectus, & evasus; una cum duobus pueris, qui eadem ex causa, cum eo fuerant in custodia, capite

pite obtruncatur. Ita & Menologium Basilii; quod addit; Blasium projectum, e lacu *ad terram ficcis pedibus evasisse*: ... Dicitur (...) ipsum Testamentum scripsisse (...) magni martyris Eustratii, dum iste martyrium fecit: hæc, & sequentia, Basilii Menol. non habet. Sicut in *vetusta tela* (...) invenitur depictus. Ipse medius inter quinque martyres, prope S. Eustratium visitur; e cujus manu accepit *Tabulas Testamenti* (...) Ejus Synaxis fit in martyrio ejus, quod est prope Ecclesiam sancti Philippi Apostoli, in Ædibus Miltidi. Hæc fucinula additionum. Tu confer allata supra, die tertia hujus mensis.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè: Meletii.
Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μελετίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας. *Sancti Patris nostri Meletii, Archiepiscopi Antiochiæ magnæ*, quod in rubrica ante Synaxarium additur: τῆς μεγάλης.

COMMENTARIUS.

Ordinatus Meletius, vix triginta sederat dies; quum Imperator ab inimicis veritatis stimulatus, eum ejicit sua sede. Ita plusquam duos annos Constantinopoli est moratus. Hinc ab Imperatore, una cum aliis Episcopis in Thraciam accersitus, in sua Ecclesia est remissus: indeque in pace obiit. Chrysostomus, & Gregorius Nyssenus, suis Encomiis eum ornant. Meletium hac die non habet Menologium Basilii. Melitenis Armeniæ fuit civis. Vulgo mortuus dicitur anno 381.

Sed vitam ejus, collectam e Socrate, Sozomeno, Theodoreto, Philostorgio, & aliis: & e Chrysostomo, Gregorio Nysseno; & e Basilii literis, & Nazianzeni versibus, vide apud Hermantium, etiam in Athanasio, in Basilio, & Chrysostomo; & apud Tillemontium tomo 5. Vide Bollandum, & Bailletium; qui prius factum dicunt, Episcopum Sebastenum in Armenia; hinc ex causa Arianorum illius populi, in solitudinem secessisse; ac inde venisse Bæream Syriæ; hincque post Arium ejectum, Antiochiam venisse anno 361. Jute ergo Bailletius miratur, a Pagio anno 360. dici, tunc ex Episcopatu Sebasteno, a Constantio Augusto Meletium in exilium esse ejectum.

DIE DECIMATERTIA.

Ruthenè: Martinianu. Martiniani.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρτινιανοῦ. *Sancti Patris nostri Martiniani*.

COMMENTARIUS.

Palæstinus e Cæsarea, dum in ætate est decem & octo annorum, vitam in solitudinibus & montibus, amplectitut Ascetieam, obduratque eum aliis, annos vigintiquinque. Tunc *meretrix* (ἑταίρα) quædam ad montem pergit, vestita tamquam paupercula: erat vespera, & ne a bestiis ea nocte voretur, hospitium quærit. Ipse charitate ductus suscipit, sed in animo suo cum ea peccat. Sequenti die, qua illa se ornavit, esse novit meretricem: cætera nota sunt. Vita scripta ab æquali, affertur apud Bollandos, sed eum Metaphrastis auctario, subdit Bailletius.

Menologium Græcorum, hac eadem die agit, cum Synaxario, de sancto Eulogio Alexandrino.

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè: Auxentii.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Αὐξεντίου: *sancti Patris nostri Auxentii*, τοῦ ἐν τῷ βουνῷ, additur in rubrica Synaxarii.

COMMENTARIUS.

Auxentius originem ducens ex Oriente, sub Theodosio minore (an. 432.) ex Scholastico (Palatino), in monte qui est, *e regione* (ἄντικρυ) montis *Ossiæ* (Ὀξείας) vitam amplectitur solitariam. Eutychis, & Nestorii hæreses odit plurimum; & Chalcedonensem Synodum suscipit. Post vitam sanctam, & miracula, in domino requiescit; & in Oratorio quod ipse exstruxerat, deponitur. Ejus Synaxis fit *in Callistrati* monasterio: τῶν Καλλιστράτου. Ejus vita ab æquali, & discipulo scripta fuit.

Eadem die, Menologium Græcorum agit de sancto Marone solitario, & de sancto Abrahamo Cyprio, item solitario, sub Theodosio magno. Sed de Cyrillo nihil, quem nostræ habent Ruthenæ Tabulæ.

DIE DECIMAQUINTA.

Ruthenè: Cyrilu. Cyrilli. De quo nihil utrumque Menologium. Hac vero die agunt, eum ipsis sequenti die.
Ruthenè: Onisimii.
Græcè: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ὀνησίμου: *sancti Apostoli Onesimi*. In rubrica Synaxarii additur: μαθητοῦ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου: *discipuli sancti Apostoli Pauli*.

COMMENTARIUS.

Onesimus Philemonis (quem Menolog. Basilii die præcedenti, Episcopum Gazæ dicit) civis Romani servus, de quo meminit, Paulus, ad dominum ejus scribens (cujus & ipse fuit discipulus & minister) mortuo Paulo, & Christianus comprehenditur, & adducitur Tertullo Urbi Præfecto (ἐπάρχῳ: Menologium Basilii; τῆς Ῥώμης ὑπάρχῳ dicit. differt autem ἔπαρχος ab ὕπαρχος: Ille *Præfectus est Romæ*: iste Prætorio Præfectum signat), a quo Puteolis (ἐν Ποτιόλοις) virgis cædi jubetur, & hinc ei *confractis* (κλασθέντα) cruribus, vitam istam relinquit. Etsi nihil inverisimile in his sit; attamen nihil tutum. Confusi sunt, Onesimus discipulus Pauli, & Onesimus Episcopus Ephesiorum, post Timotheum, & Epistolam Ignatii martyris anno Christi 107.

DIE

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè : Pamphilu . Pamphili .
Græcè : Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παμφίλου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
Sancti Pamphili martyris, & sociorum ejus.

COMMENTARIUS.

Ipse & socii sexto persecutionis Diocletiani anno, passi sunt. Acta nota ex Eusebio Cæsariensi, in martyribus Palæstinæ. Eorum nomina, in Rubrica dicuntur, Paulus, Valens, Silvanus, Porphyrius, Julianus, Theodulus, Helias, Hieremias, Esajas, Samuel, & Daniel. Cum eo, sunt duodecim.

Eadem die fit de S. Marutha Episcopo, qui sub Theodosio magno, ad Persarum Regem legatus, reliquias ibi martyrum collegit, & conditam urbem, Martyropolim eam dixit. Quod factum hac die est, in qua post annum obiit. Post *sex annos* mavult Basilii Menologium.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè : Theodoru . Tironu . Theodori . Tyronis .

Græcè : Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος. *Sancti magnique martyris Theodori Tyronis*. In rubrica Synaxarii est Τήρωνος : *Teronis*. Menol. Basilii habet Τύρωνος. *Tyronis*.

COMMENTARIUS.

Amasenus civis, ex loco *Chamialorum* (Χωμιαλῶν) *sub Imperatoribus Maximiano & Maximo* (ἐπὶ Μαξιμιανοῦ καὶ Μαξίμου τῶν βασιλέων) forte cum Basilii menologio, hic legendum est Μαξιμίνου) inter Tyrones allectus miles, sub *Prepposito cognomento* Πραιποσίτῳ Βρίγκα. Basilius legit Κρίγγα, *Cringa*) a quo, Christum confessus, ad suas rogationes suas est constitutus. (ὡς εἴρηται πρότερον) Ad resipiscendum ei datur tempus. Sed ipse idolum matris Deorum conflat, & fatetur, se id fecisse. Acerrime inde cæditur, tum in ardentem caminum injectus, in eo martyrium consummavit. In ejus martyrium, quod est in Ædibus Phoracii, fit ejus Synaxis, sabbato primæ jejuniorum hebdomadæ. Qua die miraculum factum est, τῶν κολύβων, γενομένου τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ ἐκ τῆς μεμιασμένων βρώσεως τῶν εἰδωλοθύτων : *dum orthodoxum populum retraxit, a contaminato esu idolothytorum*. Miraculum illud & dies κολύβων, dicebatur. Κόλυβος autem & κόλλυβος, quædam species erat panis; *offula*; & *buccella*. Κόλυβος item sumitur pro *specie quadam bellariorum*. Utraque idem judico.

De loco, & nomine, ejus natali, nihil mutit Basilii Menologium: addit vero prope Euchaitides, Draconem olim protensæ magnitudinis fuisse, secumque reputabat, si Draconem occideret, diabolum etiam, se fore superaturum. Occidisse. Fanum idolorum incendisse, non solum Matris Deorum simulacrum. Dum in fornacem injicitur, in amicum Cleonimum incidisse, eique dixisse, te expecto. (nempe ad martyrium) De miraculo τῶν κολύβων nihil prorsus; aut quid aliud de hac re. In ejus Ecclesia, natæ hæ fabulæ. *Draco* ille, magna erat Deorum mater.

Eadem die in Menol. Græcorum agitur de Marciano, & Pulcheria Imperatoribus; quorum ait Synaxim fieri, Constantinopoli in magna Ecclesia.

DIE DECIMAOCTAVA.

Ruthenè : Leu . Leonis .
Græcè : Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λέοντος Πάπα Ῥώμης.
Sancti Patris nostri, Leonis Papæ Romæ.

COMMENTARIUS.

Ob eminentem prudentiam & puritatem creatus Papa, suum sancte pascit ovile, hæreticosque persequitur & oppugnat. Chalcedone, quarta habetur; ipse, supplicante Synodo universa rogatus, & diebus multis jejunio, & humi cubatione, & continua oratione, precatus Dominum; respondet Synodo, tanquam ac si ex ore Dei vocem audiisset, & decidit. In profunda senectute, sancte in Domino requievit. In Menologio Græcorum hoc est incommodi, quod ipsum, ait, & Synodum pugnasse in *Monothelestas*, *ac Synodum fuisse sexcentum triginta Patrum*. Τῆς τε συνόδου τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα πατέρων ἐν Χαλκηδόνι συγκροτηθείσης, contra τῶν μίαν ἐνέργειαν καὶ θέλησιν ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν φληναφούντων, eos, *qui unam operationem & voluntatem in Christo Deo nostro comminiscebantur*. Sexta Synodus habita fuit in Monothelitas, & Ephesina, tertia Generalis, fuit Patrum sexcentum triginta & octo. Confudit forte, duos Leones, primum, & secundum: quod, adhuc falsum est in Rubrica. In Menologio Basilii, hæc incom oda nulla apparent. Loquitur enim de solia *Monophysitis*; etsi retineat numerum 630. Patrum. Idem Menologium Basilii ait de Synodo: Placuit Patribus, ut quidquid Leo sanctissimus Romæ Episcopus dixisset; id ratum firmumque habeatur. Rogatus itaque a Patribus, Deumque precatus, Epistolam conscripsit.

Eadem die in Menol. Græcorum agitur, de sanctis Leone & Paregorio, qui Pataræ in Lycia decertaverunt. Acta e Synaxario videntur genuina, & ea ipsa, quæ Ruinartius in sua Sincera immisit. Cæterum nulla hic mentio, sub quibus Imperatoribus, nec sub quo Præside: Græcis contentis, tantum dicere: Τῷ τῆς πόλεως ἐπιτρόπῳ παρέστη, *Civitatis Curatori est præsentatus*.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè : Archippu . Archippi .
Græcè : Τῶν ἁγίων ἀποστόλων, Ἀρχίππου, Φιλήμονος, καὶ Ἀπφίας. *Sanctorum Apostolorum, Archippi, Philemonis, & Apphiæ*.

COM-

COMMENTARIUS.

Sub Nerone discipuli Pauli Apostoli, dum Cereris festum agitur Colossis in Phrygia, Deo & ipsi in Ecclesia Doxologiam faciunt. Superveniunt Idololatræ; aliisque fugientibus, ipsi soli comprehenduntur. Ducti ad Androclem; Archippus verberatur; & hinc infoveam usque ad umbilicum (ὀρυγὴν) injicitur, tum lapidatur, antea a pueris (ῥαφίοις κεντηθεὶς) graphiis lancinatus; Philemon & Apphia varie cruciati, vitæ finem imposuerunt. In his nil mali. Interim nihil etiam certi est. Menologium Basilii, de his nihil.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Leu. Leonis.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης. *Sancti Patris nostri, & Thaumaturgi Leonis Episcopi Catanæ.*

COMMENTARIUS.

Ravennas Leo hic noster, post omnes gradus Ecclesiasticos emensos, *divino judicio, Catanensium metropoleos Antistes renuntiatur.* (θείᾳ ψήφῳ πρόεδρος τῆς Κατανέων μητροπόλεως ἀναδείκνυται) Adeo virtutibus floret, ut oratione sola, idoli ad terram, dejecerit simulacrum. Idem magnum sanctæ Luciæ Templum erexit. Confundit celebrem magum Heliodorum; sacra sua stola ἱερῷ ἐπιτραχηλίῳ δήσας, ligatum ipsum, secum trahit in ardentem fornacem ingressus, ex ipsa Leo salvus evadit, Heliodorus vero exustus moritur. Audiunt hæc Imperatores Leo & Constantinus eumque ad se accersunt, & ejus pedibus provoluti καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἅπτονται supplicant, ut pro se oret. Moritur deinde, & miraculis floret, uti & in vita, ita & post mortem. Fabula est idolum, forsan & illa fornax. Tempus elucet octavi sæculi, ex Leone & Constantino Imperatoribus. Menologium Basilii silet nomina Imperatorum, tantum dicens: οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων ἀκούσαντες. *Romani Imperatores hæc audientes.*

Acta hujus sancti Leonis, in Cod. Membranaceo Græco, Vaticano num. 866. quorum initium: Πενίᾳ, νόσῳ, καὶ ἀδελφοὶ &c. sjunt, *post mortem Episcopi Sabini* (ἐπὶ τῷ ἐν ὁσίοις Σαβίνου τελευτῶντος) fuisse Leonem hunc Ravennatem electum; ipsumque implevisse (τὸν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου θρόνον) *sancti Cyrilli Archiepiscopi thronum.* Quo Cyrillum hunc primum Catanæ Episcopum facit. Nepos Leonis dicitur Chryses; Præfectus Catanæ Lucius: qui Leoni scribit & Constantino Imperatoribus, in magum Heliodorum, filium Barbaræ Patritiæ. Pag. vero quinta atergo, ait Syracusas, Metropolim Siciliæ. Pag. 6. Sed Catanæ Archiepiscopatus honorarius est, nono & decimo sæculo: unde Author post sæcula ista, scripserit oportet. Obiter ex hoc Codice habeo ex Actis S. Massiani Episcopi Syracusanorum & martyris. Pag. 43. ait ipsum convertisse sanctum Peregrinum, & sanctum Libertinum Episcopum Agrigenti: & cum his passum esse. *Sub Valeriano & Gallieno:* Οὐαλεριανοῦ, καὶ Γαλιηνοῦ χρόνοις. Fabulæ ergo, S. Marianum, a sancto Petro Apostolo, ordinatum. Author nominat Theodosium Episcopum Syracusarum: τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ (*sanctæ memoriæ* pag. 45. & pluries deinceps. Scripsit ergo post hunc. Vide num ex Roccho Pyrrho eluceat hujus ætas.

DIE VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Timothei. Eustathii.
Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Τιμοθέου τοῦ ἐν συμβόλοις. *Sancti Patris nostri Timothei, qui in Symbolis nuncupatur.*
Eadem die: Τοῦ ἐν ἁγίοις, πατρὸς ἡμῶν Εὐσταθίου, Πατριάρχου Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης: *sancti Patris nostri Eustathii, Patriarchæ Antiochiæ magnæ.*

COMMENTARIUS.

Timotheus, a teneris unguiculis, solitariam amplexus vitam; in montibus, & Eremis usque ad mortem, virgo habitans, vitam ducit & lacrymarum miraculorumque dono illustris; tandem ad Dominum perrexit. Hæc tantum habet Menologium Græcorum, sed de tempore nihil mutit.

Sub Constantino Magno Eustathius, Nicæna prima in Synodo, veritatem divinitatis Christi propugnans, in odium incurrit hæreticorum: præcipue Eusebii Nicomediensis Episcopi, Theognidis Nicæni, & Eusebii Cæsariensis. Hi corrumpunt muneribus mulierculam meretricem; quæ diceret, ex Eusebio se puerum concepisse; idque jurejurando firmasse. Hæc Scribunt Imperatori; qui in exsilium per Thraciam, Philippos Macedoniæ Urbem, eum ejicit, ubi vitam finivit. Post centum annos, sub Zenone, ejus reliquiæ revelantur, & Antiochiam transferuntur: occurrente plebe, ad decem & octo passuum millia, cum hymnis & luminibus, & thymiamatis. Encomium Chrysostomus ei facit. *Dicitur* (λέγεται) mulier quæ calumniam sancto struxerat, in morbum difficilem incidisse; omnemque machinam revelasse: & quod ex quodam Eustathio alio ærario (χαλκέως) qui eam corruperat, puer ille natus erat. Menologium Basilii, neminem horum sanctorum habet. Die namque 21. de sancto agit Papa Agathone; & die 22: fine Synaxario, sanctum habet Athanasium Confessorem. De S. Eustathio nostro omnes antiqui, & recentiores scribunt, cum Bailletio, & Latinis die 16. Julii. In quibus omnia congruunt cum narratis a Menol. Græcorum.

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Obritenie Syiathic mucenic. Inventio SS. Martyrum.

Græcè: Ἡ εὕρησις τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν ἐν τοῖς εὐγενίου. *Inventio reliquiarum sanctorum Martyrum, quæ sunt in Ædibus Eugenii*. In Rubrica Synaxarii, additur: ἅτινα εὑρέθησαν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου τοῦ βασιλέως: *quæ inventæ sunt temporibus Arcadii Imperatoris*. His Menol. Basilii, nihil addit.

COMMENTARIUS.

Sub Thoma Patriarcha Constantinopolis, sub terra inventæ sunt, qui eas honorifice condidit. interim miracula multa fiunt. Post multorum annorum transitum, divinitus revelantur: & iterum cuidam Clerico Nicolao Calligrapho, inter eas esse illas Andronici & Juniæ; quorum meminit Paulus in epistola ad Romanos. Nihil hic olet falsi, sed neque tuti. De his nihil habet Basilii Menologium.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Polycarpu. Polycarpi.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πολυκάρπου ἐπισκόπου Σμύρνης. *Sacrosancti martyris Polycarpi Episcopi Smyrnarum*.

COMMENTARIUS.

Johannis Apostoli discipulus; post Bucolum, a suffraganeis consecratur, Smyrnarum Archiepiscopus. Sub persecutione Decii comprehensus, *Proconsuli* (Ἀνθυπάτῳ) & agonem suum ita per ignem consummavit. Ante Episcopatum mulieri, quæ horreum suum in pauperes distribuerat oratione reddidit plenum iterum. Extinxit incendium. Imperat terræ pluviam, & pluviam ipsam postea coercuit. Ita prorsus & in Basilii Menologio. Mulieremque ait, quæ ipsum enutrierat, nutricem dicit sancti Polycarpi. Non dicit *horreum*, sed *penu*; neque ab ea in pauperes distributum: nec coercitum præstat imbrem. Mihi solum vera & tuta, quæ, ex Eusebio Cæsariensi habet Ruinartius, probatque Tillemontius & Bailletius.

DIE VIGESIMAQURTA.

Ruthenè: Obritenic hlav: Prediteci. Prima inventio capitis Præcursoris.

Græcè: Ἡ εὕρησις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ ἁγίου προφήτου, προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. *Inventio pretiosi Capitis sancti Prophetæ, Præcursoris, & Baptistæ Johannis*.

COMMENTARIUS.

Primum inventum esse a duobus monachis, in domo Herodis, qui Hierosolyma sepulchrum Domini venerant adoratum. Illud a monachis suscipit quidam figulus, qui ipsum Emesam ducit, & occulte honorat. Is moriens tradit sorori suæ, *imponens ei ne hæc revelet, sed tantum colat*. Menologium Basilii ista silet Multi post hanc mulierem possederunt, & coluerunt. *Tandem in manus cujusdam monachi venit Eustathii presbyteri Ariani*, qui in speluncam suam illud adducit, ut ejus miracula, suæ hæreseos adscriberet veritati. Moriensque ipsum ibi relinquit. Mansit ita caput, usque ad tempora Marcelli Archimandritæ, sub Valentiniano juniore Imperatore, & Uranio Episcopo Emeseno. Tunc ex relatione multis facta, in Hydria inventum est, & ab Uranio in suam Ecclesiam est inductum; ubi multa beneficia & miracula operatur. *In ipsius sanctissimo Prophetio, fit ejus Synaxis; quod in Ædibus est Phoracii*. Ante hæc, fit Rubrica: *si hæc inventio incidat in Dominica Pharisæi, vel filii prodigi, vel Apocrei, vel Tyrinæ*. Si accidat in hebdomada τῆς Τυρινῆς. Si accidat sabbato τῶν ψυχῶν. Si accidat Sabbato Tyrophagiæ. Si accidat Dominica prima Quadtagesimæ. Si accidat primo Sabbato Jejuniorum. Si accidat prima Dominica j juniorum. Si accidat Dominica Adorationis Crucis: quomodo officium, & Synaxis ejus, sint ordinanda. Ac *tandem* usque ad finem, de his nihil habet Basilii Menologium: pro quibus tamen dicit. Sub Michaele Imperatore, esse restitutam orthodoxiam; & sancti Ignatii Patriarchæ Constantinopolis; corpus ex Emesa Constantinopolim translatum in ejusdem Civitatis præsidium. Priora Menol. Græcorum sunt mere fabula, a monachis Arianis, ad fœminam & figulum, & iterum a monachis & fictis anonymis nugivendis: passæ tenebræ, & retrimenta mendaciorum; quæ obruunt, (si quæ unquam fuit) veritatem omnem hujus inventionis. Quanta itinera Crypteranea!

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè: Tarasi.

Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως: *sancti Patris nostri Tarasii Archiepiscopi Constantinopoleos*.

COMMENTARIUS.

Pugnavit pro sanctis Imaginibus. Ultra montis angustias monasterium construxit, ac monachis replevit: Pater pauperum, sedit annos ss. menses duos. Sepultusque est in illo suo monasterio. Menologium Basilii addit, fuisse dignitate a Sceretis Imperatoris. Idem hac die agit de S. Alexandro, qui martyrium fecit in Thracia sub Maximiano Imperatore, & Tiberiano *Præside*: ἡγεμόνι. Qui fortasse idem sit *Tiberianus* (*C. Junius Tiberianus*) qui anno Christi 291. cum Cassio Dione, Dionis F. processit Consul. Dicitur Puteolanæ Urbis civis, apud Romam. Patitur equuleum. Iterum Carthagine, ubi itidem deportatus. Tractus Marcianopolim, foribus in facie cæditur. Post alios cruciatus, in Turacia decollatur. Putem hæc separatim, & sub diversis Præsidi-

sidibus, & variis vicibus subiisse. Tandemque sub Junio Tiberiano P.V. olim, aut sub ejus filio, in Thraciis Præside, passum esse.

DIE VIGESIMASEXTA.

Ruthenè: Porphirii. Porphyrii.
Græce: Τοῦ ἁγίου Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης. *Sancti Porphyrii Episcopi Gazes.*

COMMENTARIUS.

Thessalonicensis Porphyrius proficiscitur Hierosolymam, ubi fit presbyter: hinc a *Praulio* (vel *Praylio*) Patriarcha, & a Johanne Episcopo Cæreæ Palæstinæ, Gazæ Episcopus ordinatur. Pergit Constantinopolim, & a Chrysostomo ad Amantium adducitur, cubicularium Imperatoris, qui eum ad Imperatricem inducit; & hæc ad Imperatorem. Prophetat filium parituram, qui Theodosius fuit Junior. Reversurus, obtinet, ut Gazæ hæreticos persequatur; & ab Eudocia Augusta, pro construenda Ecclesia, duo obtinet centenaria aureorum. Idolorum evertit Templa, illudque Marnæ Idoli incendit. Sanctissime tandem obit. Menologium Basilii, a Praylio presbyterum, a Johanne Archiepiscopo Cæsareæ Philippi, Gazæ Episcopum ordinatum fuisse ait. Sed male illud *Archiepiscopo*, pro Johanne *Episcopo* Cæsareæ. Reliqua illud silet. Acta tu legito apud Bollandum. Sunt enim genuina, eaque a Marco Synchrono scripta sunt.

DIE VIGESIMASEPTIMA.

Ruthenè. Procopii.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου. *Sancti Patris nostri Procopii Decapolitæ.*

COMMENTARIUS.

Solitarius vitam sanctam gerit. Acta genuina. Sed in Synaxario, ejus siletur tempus. Menologium Basilii, de utroque agit hac die, sub unico Synaxario, ex quo item, tempus expiscari non licet.

DIE VIGESIMAOCTAVA.

Ruthenè: Basilii.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου συναθλητοῦ τοῦ ἁγίου Προκοπίου. *Sancti Patris nostri Basilii, qui una cum sancto Procopio decertavit.*

COMMENTARIUS.

Sub Leone Iconomacho, mundum reliquit, & induit monachum. Pro Imaginibus certat egregie, una cum sancto Procopio, Truditur in carcerem: & mortuo Tyranno solvitur; & vitam sanctam ducens, etiam in aliorum profectum, obit. Eadem passum Procopium, ac tandem cum Basilio solutum, narrat Basilii Menologium.

DIE VIGESIMANONA.

Ruthenè: Casianu. Cassiani.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ Ὁμολογητοῦ Κασσιανοῦ, τοῦ Ῥωμαίου. *Sancti Patris nostri, & Confessoris, Cassiani Romani.*

COMMENTARIUS.

Romanus ex parentibus illustribus, eruditus etiam in Astronomia, relinquit Patriam, proficiscitur Schetin, induitque Monachum. Omnia visitat monasteria Ægypti, Thebaides, Montis Nitriæ (vel Netriæ) Asiæ, Ponti, & Cappadociæ, & Orientis. Descripsit omnium vitas, & instituta. Ejus opera prostant. Post sanctam vitam, objit in Deo. Menol. Basilii, de Cassiano nihil hac die, vel præcedenti. Sed die 28. agit de S. Nestore martyre sub Decio Imperatore, & Publio Præside Pamphyliæ: de quo forte mentio, die quinta Martii infra in Menol. Græcorum. Eadem vero die, de S. Thallelæo, sancta Marana, & Cyra, & S. Domnina agit. Quos omnes habet & Menol. Græc. eadem die.

MENSE MARTIO.

DIE PRIMA.

Ruthenè: Eudocia. Eudociæ.
Græcè; Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Εὐδοκίας, τῆς ἀπὸ Σαμαρειτῶν, τῆς ἑταιρίδος. *Sacrosanctæ martyris Eudociæ, quæ fuit Samaritana, & meretrix.*

COMMENTARIUS.

Hæc fuit ex Provincia Libanesiæ Phæniciæ, civis Heliopolis sub Trajano. Primum vixit luxuriose: post a quodam Monacho, Germano nuncupato conversa. Baptismum suscepit a Teodoto Episcopo, ex visione: quod ab angelo ei apparente, in cælum duci visa est, & angelis occurrentibus ei congauderi. Nigrum vero quendam & horrendum visu hominem, conclamantem, velut injustum, si hæc ipsi eriperetur. Suas divitias dat pauperibus: ingreditur Monasterium. Hinc Imperatori defertur Aureliano, ab illis, qui prius eam amaverant. Suscitat mortuum filium Imperatoris: ipsum ad fidem in Christum Impe-

ratorem adducit. Secutis temporibus, adducitur iterum *Diogeni Præsidi* (ἡγεμόνι) *Heliopoleos & iterum, miracula patrans, dimittitur. Sub Vicentio vero, qui Diogeni successerat, gladio obtruncatur*. Signata ultima Menologium Basilii non habet. Portenta, & in veris fabulæ. Monachisinus. A Trajano ad Aurelianum: mortuum suscitatum: Imperatorem conversum: alia. Vera tantum, Eudociam conversam ad pænitentiam: fortasse baptizatam, si erat ethnica, ab Episcopo Theodoto. Sua dedisse pauperibus: ingressam in Monasterium, quinto vel sexto sæculo. Conficta alia semel, & iterum, ut martyrem eam facerent. Vox ὁσία, innuit monialem. Heliopolitam dixit Nicephorus Callistus: sed Menologium Basilii *Civem Samariæ* eam dicit.

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Theodoti.

Græcè: Τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος Θεοδότου ἐπισκόπου Κυρηνίας. *Sacrosancti martyris Theodoti Episcopi Cyrenes*.

COMMENTARIUS.

Sub Licinio Imperatore, & Sabino Præside Cypri, pro Christo comprehensus, adducitur Præsidi: cæditur taureis: in equuleo torquetur; in craticula imponitur; uritur, sed miraculose servatur: clavis ei pedes transfiguntur, & cogitur ita incedere. Truditur in carcerem, Sub Constantino, quiescente persecutione, e carcere liberatur, die decimanona Januarii, qua die commemorationem ejus facimus. Post unum & alterum annum, moritur die secunda Martii: non vera omnia, neque nihil hic falsum duco. Quin *ex equuleo in carcerem*, sola vera; reliqua ficta & falsa. De Theodoto nostro, non aliud habet Basilii Menologium, præter quam ista: Ἄθλησις τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος Θεοδότου ἐπισκόπου Κυρηνίας. *Certamen sacrosancti martyris Theodoti Episcopi Cyrenensis*.

DIE TERTIA.

Ruthenè: Eutropii. Cleonicu. Basiliscu. Eutropii, Cleonici. Basilisci.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Εὐτροπίου, Κλεονίκου, καὶ Βασιλίσκου: *Sanctorum martyrum Eutropii, Cleonici, & Basilisci*.

COMMENTARIUS.

Milites, & Theodori Tyronis consanguinei, sub Maximiano Imperatore, Cappadoces, Asclepiodoto Præsidi (ἡγεμόνι) præsentantur. Acriter verberantur, Eutropius colaphis cæditur, quod Præsidem injuriose habuisse crederetur (ὕβρισεν) In equuleum aguntur: apparentque eis Christus, & martyr Theodorus, & eos sanant. Multi ex hoc convertuntur, & suscipiunt martyrii palmam. Cleonicus varie tentatur, blanditiis & promissis: ipse oratione Idolum dejicit Dianæ; dum Idolis agitur Sacrificium. Ex tribus lebetibus, picem & asphaltem urentes, in eos jaciunt. Ipsi tamen incolumes, sed ministri comburuntur. Cleonicus & Eutropius in Crucem aguntur. Basiliscus reductus in carcerem post aliquod tempus, ibi & ipse obit. Acta possunt esse sincera, aut modice interpolata. Præsidis nomen non habet Basilii Menologium.

DIE QUARTA.

Ruthenè: Gerasimu. Gerasimi.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου. *Sancti Patris nostri Gerasimi*.

COMMENTARIUS.

Gerasimus induens Monachum, interiorem Thebaidem ingreditur, *sub Constantino nepote Heraclii Imp. Pogonato*; Leonem mansuetum habet ministrum; qui asinum, quo ad aquam vehendam utebatur, agebat, & reducebat. A mercatoribus iter agentibus, dormiente leone, furtum fit asini. Ipse Leone deside, ad aquam utitur. *Redeunt viatores illi mercatores: asinus a Leone recognoscitur, & in fugam mercatores aguntur, & asinus recuperatur: qui a Leone cum alligato camelo, adducitur ad Gerasimum. Ipse a sene in libertatem asseritur, & montem petit: sed semel in hebdomada, venit Monachum salutatum*. Moritur Gerasimus: Leo ab ejus discipulo, discit mortem; *& post lamenta redit ad montem*. Signata non habentur in Basilii Menologio: *sed usque ad obitum Senis*, ait, *leonem eo in opere servisse, & super ejus tumulo, Leonem exanimatum*.

DIE QUINTA.

Ruthenè: Cononu. Cononis.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Κόνωνος. *Sacrosancti martyris Cononis*: τοῦ ἐν Ἰσαυρίᾳ, *Isauri*; suppleo ex Rubrica.

COMMENTARIUS.

Temporibus Apostolorum, ex pago Bisdane filius Nestoris, & Nadæ (Νάδας) Conon, qui cum *Anna*, ei data uxore, in virginitate mansit. *Dicitur* (λέγεται) Michael Archangelus, eum de fide docuisse & baptizasse, & sacra ei mysteria tradidisse; ac miraculorum potestatem præbuisse. Ipse patrem & matrem suam baptizavit, & pater pro Christo martyrium fecit. *Dæmonem Conon in antro quodam clausit: qui publice fassus est, unum esse Deum, illum Cononis; se vero non esse Deum*; unde multos ethnicos convertit. Martyrium autem ita fecit: Ex Imperatorum, *Magno* (Μάγνῳ) Præsidi præsentatus, Christum palam confitetur: cæditur acriter. Populus quærit ad necem Præsidem: hic fugit, & martyr solvitur. Curatur in domo sua, & post annos duos moritur. *Ajunt* (φασί) post ejus mortem, domum illam, in Ecclesiam

clesiam versam esse; Alia prætermittuntur; & subduntur portenta & fabulæ; quæ aliarum rerum, forsan, veritatem, suffocarunt. Menologium Basilii silet *Annam*. Illud *dicitur* (λέγεται) non habet. Patrem, hic dicit *Nestorem*, & non prius. De Dæmone clauso in antro, & ejus confessione, nihil habet: nec ethnicos convictos a martyre, alia voce Christum confessos. De *Magno* Præside nihil, nec ejus fugam; nec de domo in Ecclesiam versa.

De Nestore martyre agit Menol. Basilii die 28. Februarii: aitque eum passum sub Decio Imperatore, & Publio Præside, Perge, in Pamphylia. Sed dicitur natus ex parentibus christianis; & ab Irenarcho (ἄρχοντος) *Magistratu* comprehensus, ductusque ad Præsidem. Dubitem jure, an sit idem Nestor. Tempora non conveniunt; nec pagani parentes nostro. Quid moror? efficta puto: etsi unum & idem sint:

Eadem die: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κόνωνος τοῦ κηπουροῦ. *Sancti martyris Cononis, hortulani*.

COMMENTARIUS.

Nazaræus Galilææ sub Decio venit *in urbem Mandrorum* (Μάνδρων) *quæ est* in Pamphilia, *habitat ibi in loco dicto Carmela* (Κάρμηλα) colens hortum, indeque vivens, homo simplex. Quærentibus eum comprehendere jussu *Publii* Præsidis, se patefacit, respondetque: Quid me opus habet Præses? præsertim cum ego sim christianus? *Advocet, qui idem ac ipse sentiunt, & sunt ejusdem cum eo, fidei*. Vinctus ad ipsum adductus, jubetur thurificare. *Irridet. Clavis ferreis, pedibus perforatus, ante currum currere cogitur. Quamobrem animo deficiens, & genuflexus, orans, Deo Spiritum reddidit*: ἥλοις σιδηροῖς τοὺς πόδας προσηλωθεὶς, τρέχειν ἔμπροσθεν τοῦ ἅρματος ἀναγκάζεται· ὅθεν λειποψυχήσας, καὶ ἐπὶ γόνυ κλιθεὶς, προσευξάμενος τῷ Θεῷ, τὸ πνεῦμα παρέδωκε. *Urbem Mandrorum, & Carmela* silet Menologium Græcorum. *Publium* non dicit Præsidem. Illud *advocet* &c. ad *fidei*, idem Menologium non habet: nec illud *irridet*, sed ejus loco, βαθὺ στενάξας: *altum ingemuit*. Pro τοὺς πόδας, habet τοὺς ἀστραγάλους: *talos perforatus*: & ἐπὶ γόνυ κλιθεὶς, *& genuflexus, inclinatus*, prorsus silet. Ni alia, quæ sint ignota in Actis habeantur; in ipsis nequidquam arrodendum videtur: sunt genuina.

DIE SEXTA.

Ruthenè: Sviatich Czetiri desiat dua mucenic. Pheodora &c. *Sanctorum quadraginta duorum martyrum. Theodori* Callisti, Theophili &c.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν ἐν Ἀμορίῳ ἀθλησάντων, Θεοδώρου, Κωνσταντίνου, Καλλίστου, Θεοφίλου, Βασσόη, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. *Sanctorum martyrum, qui in Amurio certarunt, Theodori, Constantini, Callisti, Theophili, Bassois, & aliorum cum eis*.

COMMENTARIUS.

Capta Amurio ab Agarenis, sub Theofilo *Iconomacho* (ait Menolog. Basilii) Imperatore, hi Duces, & tribuni militares, & nobilissimi cives, captivi abduuntur; & post longa tormenta & tentamina, ob fidem ab Agarenis obtruncantur. Præter horum nomina, nullius alius nomen, in toto Canone apparet. Menologium Basilii, solum nominat *Constantinum*, & non alium; ne in Rubrica quidem. Menologium Basilii item ait fuisse 42. Ita & Menol. Græcor. in versibus ante synaxarium; uti & in principio Canonis, & post Staurotocion: & Ode 1. Tropario 4., Ode 3. ad Theotocion: Ode 5. Tropario 3., Ode 9. Tropario 3. Amicus Matthæus Ægyptius, Regis nostri Bibliothecarius in sua Chronotaxi ad an. 838. anno X. Theophili, ponit eorum nomina, *Theodorum* Cranterum, *Constantinum* Drungarium, & alios silet, tantum inquiens, *& alios 40. primores milites Græcos*, passos anno 842. Menol. Basilii addit Amiram venisse cum suis e Syria. Desperamus aliorum nomina (præter dicta) expiscari,

Eadem die in Menologio Græcorum habetur: Ἡ εὕρεσις τοῦ τιμίου σταυροῦ, ὅτε εὑρέθη ἀπὸ τῆς μακαρίας Ἑλένης. *Inventio pretiosæ Crucis, quando inventa est a B. Helena*. Item: Ἡ εὕρεσις τῶν τιμίων ἥλων. *Inventio pretiosorum Clavorum*. Utraque sine Synaxario, & cum suo Disticho. De qua re Menol. Basilii nihil habet.

DIE SEPTIMA.

Ruthenè: Vasilu. Ephremu. Capitonu. Basilei, Ephræmi. Capitonis.

Græcè: Τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων τῶν ἐν Χερσῶνι ἐπισκοπευσάντων, Ἐφραὶμ, Βασιλέως, Εὐγενίου, Ἀγαθοδώρου, Καπίτωνος, καὶ Αἰθερίου. *Sacrosanctorum martyrum, qui in Cherone Episcopi fuerunt, Ephraim, Basilei, Eugenii, Agathodori, Capitonis. & Ætherii*. In principio dicitur: Καὶ τῶν λοιπῶν; *& reliquorum*: etsi *Ætherium* ibi solum omittat. In primo Ὠδῇ, nominatur etiam *Elpidius*. Reapse in Acrostichide, S. Joseph poeta, *septem* fuisse dicit: Τὸν ἑπτάριθμον ποιμένων χόρον σέβω. *Pastorum veneror septenarium chorum*. Et Menologium Basilii idem concinit, sine tamen Synaxario: Τῶν ἁγίων μαρτύρων ἑπτὰ τῶν ἐν Χερσῶνι: *sanctorum septem martyrum in Chersona*. Hæc solum de his hac die habet: sequenti vero die, Synaxarium eorum habet.

COMMENTARIUS.

Septimodecimo anno Diocletiani Imperatoris, ab Hermone Sanctissimo Episcopo Hierosolymæ, ad incerta loca ordinati Episcopi, *mittuntur ad Tauroscythas*. Ephraim venit *in Scythiam*, Basileus in Chersonam. Basilius verberatur, & eiicitur civitate. Κατάρχοντος, *subpræfecti*, & primi civitatis puer moritur; *& dum effertur, defunctus loquitur, ut ejectum revocent, & suscipiant*

ejus fidem. Supplicent, ut pro se oret, & futurum ut se suscitet. Id fit: ipse, & parentes omnes baptizantur, propinqui. Sed qui restant increduli, a Judæis irritati, trahunt per urbem sanctum, qui patitur sic martyrium. Post ejus cædem, Chersonam veniunt Eugenius, Agathodorus, Elpidius, ab eodem missi Episcopo. (Menologium Basilii, addit *Capitonem*: sed male, ut infra, ex Græcorum Menologio apperebit) & a civibus crudelissime occiduntur, (*post annum a morte Basilei*) *die sexta Martii. Post annos aliquot*, mittitur eodem Ætherius, qui videns Populi feritatem, Byzantium venit, Imperatorem irritans contra eos: qui tunc erat Constantinus: & ab eo mittitur cum aliis in Chersonam. Verum Ethnici, dum iter cum eo agunt, eum in Danubium proiiciunt; *& ita obit sexta die Martii. Tum Chersanenses legatos mittunt ad Constantinum, Episcopum suscipiunt Capitonem*, cum fidelium gaudio, & dolore Ethnicorum: qui in signum veritatis petunt, ut in ardentem caminum ingrediatur. Capito ingreditur, cum *epitrachelio*, (stola) & manet ibi ad multam horam incolumis. Exit inde, in *phelonio* (*penula*) carbones accensos habens: illique omnes suscipiunt baptismum: ipse suo tempore in pace obiit, *die 22. Decembris*: τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ Δεκεμβρίου μηνός.

Ex his, Ætherius interest 2. Concilio Æcume- Constantinopoli anno 381., & Capiton, ejus successor fuit. Menol Basilii, ait, sub Diocletiano, silet signata omnia: Scythiam, dicit Τουρκίαν, *Turcia*: filius ἄρχοντος, *Principis*, vel *Præfecti* tantum suscitatur. Narrat, Ætherium rogasse Imperatorem Constantinum, ut Idololatræ ex urbe Chersona ejicerentur: id contigisse. Ædificasse Ecclesiam. In reditu, a Constantino, cui gratias egerat, in Danaptin fluvium, esse projectum.

Eadem die agitur solo disticho de Sanctis Nestore, & Arcadio Episcopis Trimithuntis, qui in pace obierunt. Etiam in Menologio Basilii, nullum habet Synaxarium.

DIE OCTAVA.

Ruthenè: Theophilactu. Theophylacti.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Νικομηδείας. *Sancti Patris nostri Theophylacti Episcopi Nicomediæ.*

COMMENTARIUS.

Natus in Oriente, venit Constantinopolim, ministrat S. Tarasio Patriarchæ, tunc a secretis Imperatoris. Patriarcha factus Tarasius (quod Paulus Cyprius Sedem hanc abdicavit) ad fauces Ponti Euxini ædificat monasterium, in quo præponit Theophylactum, & Michaelem. Paulo post eos advocat, ordinatque Michaelem Synadis Episcopum, & Nicomodiæ Theophylactum. Virtutibus Theophylactus floret & signis. Tarasius post decem & novem Sedis annos obit; eique Sapientissimus (σόφωτατος) Nicephorus succedit.

Tum Leo (Armenius, addit Basilii Menologium) suscipit Imperium, sacras Imagines persequitur: & Nicephorus advocat Episcopos, *Æmilianum Cyzici, Euthymium Sardarum, Josephum Thessalonicæ, Eudixium Amorii, Michaelem Synadis*, Theophylactum nostrum, & alios; adit Imperatorem, & *ex Scripturis conatur ostendere veritatem*. Surdus Imperator, & tanquam aspis. Silent alii. *Theophylactus solus respondet, eique annuntiat malam mortem.* Omnes in exsilium aguntur. Nicephorus in Thassum insulam, *Michael in Eudociadem*; alii alia; Theophylactus *in Strobetum* (Στρόβηλον, Menol. Basilii vero Στρόβιλον) *quod maritimum est Castellum Cyberteotarum*. Ibi *triginta annos* extorris *agens* moritur. *Sub Theodora Augusta, & Methodio Patriarcha, reliquiæ ejus Nicomediam advehuntur, & in Ecclesia ab eo constructa, reconduntur.* In Menologio Basilii subsignata silentur: quod vero, Michaelem fuisse Episcopum Synadis, ait quidem, sed a *Tarasio ordinatum* non dicit.

Eadem die: Ὁ ἅγιος μάρτυς Δίων μαχαίρᾳ τελειοῦται. *Sanctus martyr Dio, machæra consummatur.* Præter distichon, aliud non habet.

DIE NONA.

Ruthenè: Sviatich mucenic Czetiri desiat. *Sanctorum quadraginta martyrum.* Menol. Basilii de his agit die sequenti.

Græcè: Τῶν ἁγίων μεγάλων μ' μαρτύρων, ἐν τῇ λίμνῃ Σεβαστείας μαρτυρησάντων: *Sanctorum magnorum quadraginta martyrum, qui in lacu Sebastena martyrium subierunt.* In Rubrica Synaxarii dicitur: Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῇ πόλει μαρτυρησάντων, *in Civitate Sebastena passorum.*

COMMENTARIUS.

Post primum Theotocion, in Tropario, omnium ipsorum nomina apponuntur. Eaque sunt: Hesychius, Meliton, Heraclius, Smaragdus, Domnus, Eunoicus, Valens, Bibianus, Claudius. Priscus, Theodulus, Priscus, Eutychius, Johannes, Kanthias, Helianus, Sisinius, Corin, Aggias, Ælius, Flavius, Acarius, Ecdicius, Lysimachus, Alexander, Elias, Gorgonius, Theophilus, Domitianus, Cajus, alter Gorgonius, Eutyches, Athanasius, Cyrillus, Sacerdon, (οἱ) Nicolaus, Valerius, Nicolaus, Philoctemon, Severianus, & Chudion.

Ex diversis patriis militantes, deprehensi Christiani, & quæstioni subditi, nolunt diis thurificare. Lapides *in eorum ora, pectus, & collum jaciuntur: sed lapides, non ipsos offendunt, sed jacientes.* Hinc hyemis tempore, nudi damnantur, *in lacus medio* (μέσον τῆς λίμνης) pernoctare; qui est apud urbem Sebastenam. Eorum unus despondens animum, *in proximum balneum* (εἰς τὸ πλησίον βαλανεῖον) proripit: *&* ἅμα τῇ προσβολῇ τῆς θέρμης διαλυθέντος, *mox calore balnei exanimatus.* Tunc *satelles* (δήμιος) pro deficiente, sese substituit: quia lucem inter martyres vidit. & coronas triginta novem, in eorum quemquam descenden-

dentem. Ut autem illuxit dies, semimortuis crura franguntur, & ita obeunt. *Unus eorum, junior, excipitur; quod Tyrannus sperabat futurum, ut sententiam permutaret. Sed mater ipsum secus hortatur, cui Meliton erat nomen.* Reliqua, ut jam sunt edita. Cineres projecti in fluvium; *in montem coeunt*, & a Christianis afferuntur, & condiuntur. Ipsorum Synaxis, fit in martyrio eorundem, quod est prope æneum Tetrapylon. In Menologio Basilii, desunt hæc subsignata. Ideo ait, *ipsorum* tantum *ora pertusa esse*. Hinc habet: *In rigenti, congelatoque stagno* (ἐπὶ τῆς λίμνης τῆ κρύει παγεισθείσης, καὶ κρυσταλλωθείσης.

Die decima.

Ruthenè: Codratu. Quadrati.

Græcè: Τῦ ἁγίε μάρτυρος Κοδράτε, καὶ σὺν αὐτῷ Κυπριανῦ, Ἀνέκτε, καὶ Κρήσκεντος. *Sancti martyris Quadrati, & sociorum ejus, Cypriani, Arecti, & Crescentis.* Menologium Basilii ait: Cypriani, *Dionysii*, Arecti, *Pauli*, & Crescentis.

COMMENTARIUS.

Sub Decio & Valeriano, hi Corinthii, sub Jasone *Præside* (Ηγεμόνι) Helladis passi sunt. Quadratus a matre obeunte relictus infans, miraculose nutritur; nebula ad eum ferente cibum. Adhuc puer cum his, qui ejusdem erant sententiæ, post verbera, pro Christi fide capite obtruncantur. Turbat veritatem nebula nutrix. An Νέφη, *Nephe* nomen proprium fuerit ejus, quæ ipsum nutriit?

Die undecima.

Ruthenè: Sophronii.

Græcè: Τῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Σωφρονίε Πατριάρχε Ιεροσολύμων. *Sancti Patris nostri Sophronii Patriarchæ Hierosolymorum.*

COMMENTARIUS.

Ex Damasco, ubi natus pater, matre Myrus, Alexandriam pergit, *ibique sapientis cujusdam Joannis consuetudine utitur*. Fit Episcopus Hierosolymæ: civitas diruitur a Persis: ipse proficiscitur Alexandriam, ad Johannem Eleemosinarium Patriarcham: *quo mortuo, vitam ejus scribit Encomiastice*. Ipse revertitur Hierosolymam; ubi inter alia, vitam scribit sanctæ Mariæ Ægyptiacæ. *Post tres annos a reditu*, in domino obdormivit. Acta nota. Signata non habentur in Basilii Menologio.

Die duodecima.

Ruthenè: Theophanu. Grigori. Theophanis. Gregorii.

Græcè: Τῦ ὁσίε πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους τῦ ὁμολογητῦ τῆς Σιγγριανῆς. *S. Patris nostri Theophanis Confessoris, cognomento Singrianæ.*

Eadem die: Τῦ ὁσίε πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίε Πάπα Ρώμης. *Sancti Patris nostri Gregorii Papæ Romæ.*

COMMENTARIUS.

Theophanes, mortuo patre *Isaaco*, sub matre *Theodota* enutritur: duodennis uxorem ducit, cumque ea, octo agit annos virgo. *Mater moritur, & propinquus jubet consumari & perfici matrimonium.* Ipse ad virginitatem, uxorem inducit: *& consanguineus, & Leo, hæreticus Imperator, propositum ægre ferunt. Dum ipse vigesimum agit annum; Leo moritur Imperator, & regnat Irene;* sua omnia dat pauperibus, & monachum induit, *in Monasterio Principis: quod est in Insula Calonymoi. Uxori, nomen ex Megalcis, in Irenem mutat; eique dat multas opes.* Hinc Insingrianæ montem pergit. *Quinquagesimum agens annum, lithiasim morbum patitur, eumque ducit per totam vitam An. 813. Sceptra suscipit Leo Armenius;* qui scelestus Servo Dei mandat, *ut pro se in barbaros pugnaturo, Deum oret: & si impetret victoriam, bona; sin verò, crucem, lignum ei minatur Imperator; traditque eum Johanni vati* (μάντει) *ejusdem & ipse hæresis Iconomachæ: qui eum in Monasterio Sergii & Bacchi (quod est Hormisdæ, prope Palatium) claudit. Sed frustra frequentibus colloquiis, sanctum fatigat. Refert Imperatori, se ferrum potius in ceram, quam hominem posse flectere. In tenebricosum carcerem ergo truditur, ibique biennium agit;* & hinc ejicitur in exsilium, in insulam Samothraciæ: in qua, *post dies viginti tres*, diem sanctus claudit extremum. Signata silet Basilii Menologium, quod ait, Sanctum Constantinopolim advocatum, tentatumque carcere, ut suæ hæresi assentiretur, nec flexum; in Samothraciam relegatum.

Gregorius Papa sub Justiniano, prius monachus, & Hegumenus Monastreii ad *Clivum scauri* (Κλιβοσκαύρης) misericos in pauperes, etiam ex miraculis, fit Papa. Multa scribit. *Petrus ejus Archidiaconus testatur, se vidisse columbam albam ejus ori, dum scribebat, quid insudisse. Tunc ad fidem Saxones* (τὸ τῶν Σαξόνων γένος) *sunt conversi.* Sancte obit. Pro Gregorio, non egemus Græcis testibus. Signata non habet Basilii Menologium. Monasterium illud πλησίον Ρώμης, dicit, sed fallitur hoc Menologium.

Die decimatertia.

Ruthenè: Prenesenie Mosthey Sviatiho Nichifori Patriarchi. *Translatio Corporis Sancti Nicephori Patriarchæ.*

COM-

COMMENTARIUS.

Mortuo impio Theophilo, sceptra suscipiunt Theodora & Michael piissimi Principes; qui impium & Apostatam Johannem, a Sede Patriarchali ejicentes, Methodinm constituerunt; qui hortatus Imperatores, corpus Nicephori ex loculo, ubi per oovem & decem annos jacuerat in Ecclesia S. Theodori, triremi impositum Imperatoriæ, Constantinopolim, occurrentibus Imperatoribus tribus, cum clero, monachis & populo, & luminibus, io magnam Ecclesiam, loco decentissimo collocarunt: & hinc die sequenti, in sanctorum apostolorum Ecclesia, die 13. Martii: qua die in exilium ejectua fuerat.

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè: Benedictu. Benedicti.
Græcè: Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Βενεδίκτυ. *Sancti Patris nostri Benedicti.*

COMMENTARIUS.

Nursinos patria, puer relinquit omnia, & in parva heremo se abdidit. Floret virtutibus, signis & miraculis; sancte obit. Discipuli duo vident Illam celebrem visionem, in ejus obitu. De Sancto Benedicto, *Archimandrita Romæ*, Menol. Basilii agit, cum Latinis, die 21. Martii; eumque dicit, patria *Romanum*. Hic autem habec Sanctum Eschemouem Episcopum Lampsaci, tempore Iconomachorum. Nostræ vero Ruthenæ Tabulæ, post Benedictum habent eadem die S. Alexandrum martyrem & presbyterum tempore Aureliani Imperatoris.

DIE DECIMAQUNITA.

Ruthenè: Agapii.
Græcè: Τῦ ἁγίυ μάρτυρος Αγαπίυ, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Πεπλίυ, Τιμολάυ, Αλεξάνδρων δύο, καὶ δύο Διονυσίων. *Sancti martyris Agapii, & sociorum ejus, Publli, Timolai, duorum Alexandrorum, & duorum Dionysiorum.*

COMMENTARIUS.

Sub Dioletiano, & Urbano Præside, apud Cæsaream Palestinæ, Agapius Gazensis, Timolaus Ponticus, duo Diooysii Tripolitani, Phæniciæ. Romulus Subdiaconua Diospoleos; Publiua, & duo Alexaodri Ægytii, sibi manus alligant, & ita Præsidi sese sistunt, Christianos se profitentes. Præses, ubi nihil cum ipsis proficit, eos percuti jubet gladio. Acta vera, & apud Eusebium Cæsariensem leguntur. De *Publio* nihil mutit Basilii Menologium. In Acrostichide Menol. Græcorum, caoitur ἑπτὰ μάρτυσι, *septem martyribus*. *Romulus* autem oominatur etiam in Ode 6., Trop. 3. *cum sex aliis*: *duo* Alexandri, *duo* Dionysii, *Agapius*, *Timolaus*, & *Romulus*: sed *Publius* siletur.

De S. Bucolo, nihil hac die Menol. Grecorum habet: sed de S. *Aristobulo* Episcopo Britanniæ, fratre *Barnabæ* Apostoli: Sancto *Nicandro* martyre Ægyptio, sub Diocletiano; & S. *Menigno* fullone, mart. sub Decio.

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè: Sabinu. Sabini.
Græcè: Τῦ ἁγίυ μάρτυρος Σαβίνυ; *sancti martyris Sabini.*

COMMENTARIUS.

Genere Illustris ex Hermopoli Ægypti; sub Diocletiano; ex latebris, ubi cum aliis extra urbem manebat, comprehenditur, & ducitur ad *Arrianum* Præfectum. *Patitur equuleum, & lampades*: tandem saxo ad collum alligato, in flumen Sermandrum mergitur; & coronam accipit martyrii. Menologium Basilii silet signata; de eo agit die hujus decimotertio; & a mendico, cui victum dabat, eum proditum dicit. Die hac agit de S. Juliano Cilice, S. Apostolo Aristobulo, & de Sanctis Meoigno, & Romano.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè: Alexiu. Alexii.
Græcè; Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Αλεξίυ τῦ ἀνθρώπυ τῦ Θεῦ. *Sancti Patris nostri Alexii, hominis Dei.*

COMMENTARIUS.

Ex patre Euphemiano, & matre Aglaide Romanus: & reliqua, quæ sunt nota. Fugit Edessam, Post decem & octo annos venit *Tharsum* hinc Romam. Mortuus dat chartam, ubi scripserat sua omnia; Honorio Imperatore. Ejus reliquiæ in Ecclesia sancti Petri sunt collocatæ. Adhuc cum eruditis vereor, ut Alexius idem sit, ac Johannes ille celebris calybita; & Roma nova, non vetus, nec Honorius Imperator, quem fabula huc iotrusit; sed Theodora ejus mater. Menologium Basilii ipsum silet.

Eadem die iocidit memoria Terræmotus; ex quo Dei misericordia nns liberavit. Accidit autem sub Constaotino Imperatore. Sub quo tamen Constantinorum?

DIE DECIMOCTAVA.

Ruthenè: Cirilu. Cyrilli.
Græcè: Τῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν, Κυρίλλυ ἀρχιεπισκόπυ Ιεροσολύμων. *Sancti Patris nostri Cyrilli Archiepiscopi Hierosolymorum.*

COMMEMTARIUS.

Res ejus gestæ, sunt ootæ; & præcipue apud Bollandum, Hermantium, & Tillemontium: a quibus non dissonant, quæ ex Menol. Græcornm hic habentur.

Eadem

Eadem die fit commemoratio Mariæ Sororis Lazari, quando pedes Domini nardo unxit, & capillis tersit.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè: Chrisanthu. Daria. Chrysanthi. Dariæ.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Χρυσάνθου, καὶ Δαρείας. *Sanctorum martyrum Chrysanthi & Dariæ.*

COMMENTARIUS.

Sub Numeriano Imperatore, Chrysanthus, ex patre Polemone Senatore Alexandrino, despondetur Dariæ Virgini Atheniensi; cui baptismum persuadet. Vivunt in virginitate. Delati & comprehensi apud Celerinum *Præfectum* (ἔπαρχον) a Claudio Præfecto & Tribuno (ἐπάρχῳ καὶ Τριβούνῳ) quæstioni applicantur. Qui post multa tormenta ipsis illata; ex eorum constantia & ipse credit, uxorque ejus Hilaria, & duo filii, Jason & Macarus, & qui sub eo milites erant. Hi die decimanona Martii coronantur. Claudius vero, lapide ad collum alligato, in mare mergitur; filii & milites decollantur. Chrysanthus & Daria in foveam conjecti, terra obruuntur. Cur de Hilaria nihil dicitur? In Rubrica sequenti habemus: *sancta martyr Hilaria uxor ejus gladio consummatur.* Ἡ ἁγία μάρτυς Ἱλαρία ἡ τούτου σύζυγος ξίφει τελειοῦται. Menol. Basilii de his, nihil: & hac die de sanctis agit monachis Sabbaitis: de quibus Menol. Græcorum sequenti die.

Eadem die, cum longo Synaxario, agitur de S. martyre *Panchario* (Πανχαρίου) & acta videntur desumpta ex Præsidialibus, cum interrogationibus & responsionibus suis.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Ubienich uo Obriteli Savi. Monachorum in monasterio Sabbæ.

Græcè: Τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων. *Sanctorum Patrum nostrorum, qui in monasterio sancti Sabbæ fuerunt interjecti.*

COMMENTARIUS.

Æthiopes prædæ spe ducti, veniunt: nil inveniunt: ex rabie omnes occidunt monachos. Καὶ τὸ μαρτύριον τῆς ἀθλήσεως, προθύμως ὑπέμειναν: *& martyrium certaminis alacriter subjerunt.* At ego quidem, martyrium in his non cerno: quod non causa fidei passos video, sed rabie, quod prædam non invenissent. In Rubrica Synaxarii, dicitur: Τῶν ἁγίων Ἀββάδων &c. *Sanctorum Patrum, Abbatum,* ὑπὸ τῶν Ἀράβων &c. *ab Arabibus &c.* Menologium Basilii, ait *ab Æthiopibus &c.* Idem hac die, agit *de sancta Photina Samaritana, & sociabus martyribus.*

DIE VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Jacobu. Jacobi.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, Ἰακώβου ἐπισκόπου, καὶ ὁμολογητοῦ: *sancti Patris nostri Jacobi Episcopi, & Confessoris.*

COMMENTARIUS.

Multa passus, sub Iconomachis, in fame, & siti animam Deo tradit. Alia non addunt. Ubi natus, cujus loci fuerit Episcopus &c. etiam in toto Canone siletur. Silet quoque Basilii Menologium.

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Basilii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βασιλείου πρεσβυτέρου τῆς Ἀγκύρας ἐκκλησίας. *Sacrosancti martyris Basilii, presbyteri Ecclesiæ Ancyranæ.*

COMMENTARIUS.

Sub Juliano apostata, & Saturnino *Præside* (ἡγεμόνι) Ancyrano patitur equuleum, & lateribus laceratur. Ex carcere, post tormenta alia, iterum in carcerem. Julianus Ancyram venit: sanctus producitur, traditurque Comiti *Flaventio* (Φλαβεντίῳ) per lora excoriandus. Martyr lorum unum in Præsidis faciem jacit; qui idcirco cum ignitis subulis uri jubet, & ventrem ejus, & νῶτα, & πάσας τὰς ἁρμονίας, *juncturas omnes.* Quo facto, sanctus spiritum Deo reddit. Menologium Basilii, sine Synaxario, ipsius meminit: agit hic autem de sancto Artemone Episcopo Seleuciæ, a sancto Apostolo Paulo, ordinato: de quo infra die 24. Menologium Græcorum.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Nicon iize Snim. Niconis & sociorum.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νίκωνος, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαθητῶν ρθʹ. (ἐνενήκοντα ἐννέα) *S. Patris nostri Niconis, & centum nonaginta novem discipulorum ejus.*

COMMENTARIUS.

Neapolitanus ex patre Ethnico, matre Christiana, miles; sub Quintiano *Præside* (Hegemone) in Sicilia, cum discipulis, gladio martyrium facit. Ipse in bello, signo se crucis muniens, vincit inimicos. Revertitur in patriam: *& hinc in partibus Constantinopolis militat.* Inde in insulam Chion pergit: ejus montem asceodit, & ibi septem dies jejunio, & humi dormitione, & oratione moratur. Angelus ei præcipit, ut ad littus descendat; cum virga quam ei dedit. *Descendit, ascendit navem; & post dies duos,* petit Gani montem. Ibi in monachi schemate Episcopus, in suam spem, ipsum inducit, catechizat, baptizat, & sancta mysteria tradit. *Post tres annos,*

nos, presbyterum, eum ordinat: & postmodum Episcopum. Centum nonaginta ad eum concurrunt monachi: eorum regimen ipse suscipit (ab Episcopo illo ei traditum, & monachorum centum nonaginta novem, dicit Basilii Menologium) Mitylinem cum ipsis venit, hinc in Italiam, videt matrem, post cujus mortem, funus ejus curat. Proficiscitur in Siciliam, semper cum tota turba, ac Tauromenii montem, *cum novem aliis* habitat. Hegemon ubi hæc novit; & reliqua. In veritate, tanta est rerum farrago, & fabula; tanta itinera, & temporum inversio, a persecutionum ævo, ad tempora monachismi, & Saracenorum in Sicilia, ut veritas penitus appareat suffocata: nec quomodolibet districanda. In Italia vidit matrem. Ergo vere fuit noster civis Neapolitanus: hinc Siciliam venit. Bollando sunt Acta; Sed e quibus hæc sunt educta. Signata in Menologio Basilii non habentur.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè: Artemii. Zacharii, Isacii. Artemii. Zachariæ. Isaacis.

Græcè: Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Αρτέμονος ἐπισκόπυ Σελευκείας τῆς Πισιδίας. *Sancti Patris nostri Artemonis, Episcopi Seleuciæ. Pisidiæ. Pisidiam* silet Basilii Menologium; scribitque Αρτέμωνα.

COMMENTARIUS.

A Paulo Apostolo Seleuciam adventante, civis ipse Episcopus ordinatur, Patriæ suæ. Virtutibus omnibus, & signis clarus; in extrema senectute, vitam in pace obit.

Eadem die: Τῦ ἁγίυ μάρτυρος Αρτέμωνος πρεσβυτέρυ. *Sancti martyris Artemonis presbyteri*.

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano, *& Patricio Comite*, in partibus Laodiceæ, cum Sisinio loci Episcopo, in Templum *Artemidis noctu* ingressi contriverunt idola omnia, & combusserunt. Artemon multa tormenta patitur (in quibus fabula debacchatur) ac tandem uterque in pace sua defungitur. Dignum patella operculum.

Eadem die: Ο' ὅσιος Ζαχαρίας ἐν εἰρήνῃ τελεῦται: *sanctus Zacharias in pace obit*. Sine Synaxario, solum distichon. Ex titolo ὁσίυ, vel monachum puta, vel solitarium. Num *Papa* Zacarias? De sancto Isaacio, nihil; nisi lateat, in his martyribus Palæstinæ, qui eadem hac die, solo disticho celebrantur: Οἱ ἅγιοι μάρτυρες, οἱ ἐκ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, ξίφει τελεῦνται: *sancti martyres, ex Cæsarea Palestinæ, gladio consummantur*. Agitur etiam de sancto Nicandro Ægyptio, martyre sub Diocletiano, cum Synaxario. Et de sancto Martino Thebano (cum solo disticho) qui *in pace requievit*.

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè: Blagovisanie Bogorodici. Annunciatio Deiparæ.

Græcè: Ο' εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκυ, καὶ ἀειπαρθένυ Μαρίας. *Annuntiatio sanctissimæ Reginæ nostræ, Deiparæ, & semper Virginis Mariæ*.

COMMENTARIUS.

Omnia e Scriptura. Joannes Phoca, monachus seculi duodecimi sub Manuele Comneno, & anno 1180. describens iter suum per loca sancta editum tomo secundo Maii Bollandiani in principio ait, Nazareth, antiqua pictura, Virginem ab Angelo salutatam, dum lanificio erat addicta, & præ timore, quasi purpuram, ei manu excidentem. Ambrosius lectioni scripturarum vacasse tunc in penetralibus domus dicit Virginem. Illud est congruentius; moribus eorum temporum, etiam consuetum, mulieribus primi generis: præcipue paupertati, humilitatique Beatæ pauperi fabro desponsæ Virginis.

DIE VIGESIMASEXTA.

Ruthenè: Sobor Gabriila. Festum Gabrielis Archangeli.

Græcè: Η' σύναξις τῦ Αρχιστρατήγυ Γαβριήλ. *Synaxis militiæ cælestis Ducis, Gabrielis*.

COMMENTARIUS.

Quod sexto mense, post Elisabet, Beatam Virginem salutarit.

DIE VIGESIMASEXTA.

Ruthenè: Matrona. Philetu. Matronæ. Phileti.

Græcè: Τῆς ἁγίας Ματρώνης, τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ. *Sanctæ Matronæ Thessalonicensis*.

COMMENTARIUS.

Serva cujusdam Pausillæ Hebreæ, usque ad Synagogam, dominam sequitur; hinc in ipsam ingredi nolens, interea vadit ad Ecclesiam Christianorum. Ad quatriduum verberatur, & in carcere jejuna clauditur: producitur, flagellatur, & reducitur in custodiam: ibique post multos dies, spiritum Deo reddit. Tempus, & alia silentur; & hinc multa, de veritate Actorum hæsitatio,

Eadem die, cum solo Hexasticho: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Φιλητῦ τῦ συγκλητικῦ, καὶ Λυδίας τῆς αὐτῦ γυναικὸς, καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, Μακεδόνος, Θεοπρεπίυ, Κρονίδος, Κομενταρησίυ, καὶ Αμφιλοχίου Δυκός: *sanctorum martyrum Phileti viri Senatorii, & Audiæ uxoris ejus; & filiorum eorum, Macedonis, Theoprepii, Cronidis Commentariensis, & Amphilochii Ducis*. De ipsis autem cum Synaxario agitur intra sequenti die 28.

Eadem

Eadem hac die fit, *de sancto Patre nostro Paulo, Episcopo Corinthi, fratre Petri sanctissimi Episcopi Argi, signis clari.*

DIE VIGESIMAOCTAVA.

Ruthenè: Stephann. Stephani. De hoc nihil habent utraque Menologia. In Menologio vero de S. Hilarione juniore, scil.

Græcè: Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Ἰλαρίωνος τ̃ νέυ: *sancti Patris nostri Hilarionis junioris*. In rubrica solius Triiticni additur: Ἡγυμένυ μονῆς τ̃ Πελέκητος: *Abbatis monasterii Pelectæ*.

COMMENTARIUS.

Sanctus Macarius (de quo prius dicto Christophoro, die septima Aprilis agitur) fuit Abbas ejusdem Monasterii, sub Tarasio Patriarcha, usque ad Michaelem Traulum Jmperatorem. Ex quo apparet *Pelecton* (Πελέκητο) fuisse non longe a Constantinopoli.

Hac etiam die, Philetus & socii Synaxarium suum habent, quod est hujusmodi.

COMMENTARIUS.

Sub Hadriano Imperatore, traditur cum sociis torquendus Duci Amphilochio. Post tormenta (inter quæ Commentariensis Cronidas credit) in carcerem truduntur; etiam Commentariensis: ubi eos noctu solantur angeli, & hortantur. Sequenti die in lebetem conjiciuntur, ferventem oleo & resina. Lebes autem mox frigescit. Stupefactus Dux, ingreditur & ipse lebetem dicens: Deus Christianorum adjuva me: & vox auditur: exaudita est oratio tua; veni ad me. Imperator in Illyricum venit, & septiduum oleo lebetem accendi imperat. In eum omnes projiciuntur, & omnes iterum incolumes. Imperator rubore suffusus, discedit; & martyres in oratione, vitæ finem imposuerunt. Ergo omnes exusti sunt, En miraculum. Pleraque igitur falsa, & suspecta omnia.

DIE VIGESIMANONA.

Ruthenè: Marcn. Cyrilu. Marci, Cyrilli.

Græcè: Τῦ ἁγίυ Μάρκυ ἐπισκόπυ Ἀρεθυσίων; καὶ Κυρίλλυ διακόνυ, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. *Sancti Marci Episcopi Arethusiorum, & Cyrilli diaconi, & sociorum eorum*. In rubrica synaxarii dicitur: Τῶν ἁγίων μαρτύρων &c. διακόνυ, καὶ ἑτέρων πολλῶν. *Sanctorum martyrum &c. diaconi, & aliorum multorum*.

COMMENTARIUS.

Sub Constantino Magno, zelo Dei, multas Idolorum aras evertit; Ecclesiasque erigit. Sub Juliano apostata, idcirco acriter verberatur; pueris traditur, graphiis compungendus. Soli, nudus æstate, garo, & melle unctus, apibus & muscis exponitur. Cyrillo ejus Diacono, ob eandem causam venter aperitur, & interiora extrahuntur. In Ascalone, & Gaza virginibus sacris, & sacris hominibus venter item aperiebatur, ibique immissum hordeum, porcis edendum tradebatur. Ita & sancti nostri consummantur.

DIE TRIGESIMA.

Ruthenè: Joanna. Johannis.

Græce: Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννυ τ̃ συγγραφέως τῆς κλίμακος. *Sancti Patris nostri Johannis, qui scripsit Climacem*.

COMMENTARIUS.

Annorum sexdecim, in Sina Monte monachum induit. Post multa virtutum & signorum curricula, fit Abbas sancti montis Sinai, & scripta Scala, spiritum Deo reddit. Tempus siletur: sed notum est eruditis, fortasse obijsse, anno 580. circiter ætate annorum ejus 75. Memoratur etiam hac die, sine disticho, *sanctus Pater noster Zosimus Episcopus Syracusius*.

DIE TRIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Hvpatii.

Græcè: Τῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος, καὶ θαυματουργοῦ Ὑπατίου Ἐπισκόπου Γαγγρῶν. *Sacrosancti Martyrii, & Thaumaturgi Hypatii, Episcopi Gangrorum*.

COMMENTARIUS.

Cilix & Archiepiscopus Gangrorum, Nicenæ Synodo interfuit. Sub Constantino Constantini filio, in Regio Ærario Draco quidam apparet. Inops consilii Constantinus filius, se sancti commendat precibus; ipse in foveam eum ducit; in qua ille longus sexaginta cubitis (πήχεις) obit. Imperator jubet sancti imaginem sibi fieri. Novatiani vero revertentem ad propria, variis armis, & lapidibus eum obruunt: projiciuntque in flumen, ac semimortuum, Novatiana, lapide ipsum impetit; & tandem sic ille obit. Omnes percussores, a malis spiritibus possidentur: reliquias martyris in Acherona quodam occultat. Cujus erat ἀγρὸς Rusticus, ibi cælestium spirituum audit cantum, & novit factum. Gangrenses veniunt, & cum fletu, ejus referunt corpus in suam urbem, & condiunt loco optimo. Muller illa, & reliqui percussores; in depositione corporis sanantur omnes. Sola fabula in Dracone.

Eadem die, fit de sancto Patre nostro Acacio Episcopo Melitenes, confessore, Sub Decio Imperatore, & Marciano *Consule* (ὑπάτῳ). Post multa tormenta, in pace moritur. Scriptum teor, pro Ἀνθυπάτῳ: *Proconsule*.

MENSE APRILI.

DIE PRIMA.

Ruthenè: Maria. Mariæ.
Græcè: Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας. *Sanctæ Matris nostræ Mariæ Ægyptiæ.*

COMMENTARIUS.

Acta nota, & optima, etsi quædam aliquibus sint suspecta.

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Titu. Titi.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ θαυματουργοῦ Τίτου. *Sancti Patris nostri, & Thaumaturgi Titi.*

COMMENTARIUS.

Ab ineunte ætate abit in Monasterium, & virtutibus adeo floret, ut factus sit Abbas: ac tandem in Domino sancte obierit. Nec locus, nec tempus, nec alia narrantur, unde quid expiscari possit.

DIE TERTIA.

Ruthenè: Nicita. Nicetæ.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ ὁμολογητοῦ Νικήτα, ἡγουμένου μονῆς τῆς Μηδικίου. *Sancti Patris nostri, & Confessoris, Nicetæ Abbatis Monasterii Medicii.* In rubrica Synoxarii: Μηδικίου *Medicii.*

COMMENTARIUS.

Abbas, sub Iconomachis multa patitur, ejicitur in exsilium: sancta mors. Alia non narrantur.

Eadem die: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωσὴφ τοῦ Υμνογράφου. *Sancti Patris nostri, Joseph Hymnographi.*

COMMENTARIUS.

Siculus, ex patre Plotino, matre Agathe; post excidium patriæ ab Agarenis, *cum matre & fratribus, venit Peloponnesum.* Hinc Thessalonicam, ubi fit monachus. Floret virtutibus. Et calligraphus. Fit presbyter. Non multo post, cum Gregorio Decapolita fit amicus: venit Constantinopolim, *& cum eo in Ecclesia sancti martyris Antipæ, se claudit.* Orta hæresi Iconomachiæ, profectus Romam, capitur a barbaris, & vinctus in Cretam ducitur. *Ibi apparet ei quidam vir habitu Episcopali: ex Myris Lyciæ, inquiens, huc veni; sed accipe hanc καψάκην (hoc capitium) Qua accepta, legebat simul, & canebat: Accelera & festina misericors in adjutorium nostrum, quoniam potes, si vis. Quod & die sequenti accidit. Restituuntur Imagines.* Liberatus venit Constantinopolim: *a quodam habet corpus sancti Bartholomæi; ad cujus nomen, & sancti Gregorii, Ecclesiam construit: in cujus laudem, & gesta, plura canit. Habet Apostoli visionem. Fit a sancto Ignatio Patriarcha,* Scevophylax, *a Photio relegatur in Chersona: eoque mortuo,* a Teodora Augusta revocatur. Hymnis pangendis interim incumbit, ac tandem moritur sancte, in Monasterio, in quo manebat.

Ex asterisco *, Menologium Basilii (quod solet signata omnia) ita sequitur; *Post mortem vero Theophili Iconomachi e carcere ereptus, ope sancti Nicolai; denuo Constantinopolim rediit: ubi ca'umniis & convicits affectus relegatus est in Chersonam. Inde autem revocatus, rursum Byzantium profectus est, & factus fuit, sacrorum vasorum, magnæ Ecclesiæ custos.* Τοῦ ἁγίου . . . . . . ejus Acta habet Bollandus, ad diem istam. In nostris Rutnenis Tabulis, de ipso, & Georgio agitur, die sequenti.

DIE QUARTA.

Ruthenè: Josiphu. Georgii. Josephi Georgii.
Græcè: Τοῦ ὁσίου, &c.

COMMENTARIUS.

Menologia nos coegerunt, ut de Josepho, mox superius loqueremur. Sed de Georgio, (de quo die quarta nostra) Menolog. Græcorum habet: Τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου, τοῦ ἐν τῇ Μαλαίῳ. *Sancti Patris nostri Georgii, qui vixit in Maleo:* quod est Promontorium Peloponesi. Ætatem ejus autem, non habemus; carentes ejus Synaxario. Vide infra, die 7.

Cæterum, die quarta incipit confusio & inversio in Menologiis, luco situ, dum nostræ Tabulæ scribunt.

DIE QUINTA.

Ruthenè: Theodula. Agathopodu. Theoduli. Agathopodis.
Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Θεοδούλου, καὶ Ἀγαθόποδος: *Sanctorum Martyrum Theoduli, & Agathopodis.*

COMMENTARIUS.

Thessalonicenses, Theodolus lector, junior; Agathopus senex & Diaconus, ob Christi fidem, Faustino præsentantur, sed constantes in confessione, in mare merguntur. Visio ipsis prius hæc facta; videbantur ipsi ingredi navem, eaque naufragium passa, soli servari, montemque ascendere.

dere. *In somnis etiam viderat Theodulus, quendam sibi, dare annulum, arrabonem*: quæ omnia, martyrium significabant. Signata silentur in Menologio Basilii.

De his antem agit Menologium Græcorum, die quarta: sed die quinta, de sequentibus agit, quos nostræ Tabulæ penitus non habent: & Menologium Basilii die ista, solum *sanctam martyrem Pherbutham* habet, *& ejus socios*. Menol. Græcorum, ita die.

Τῶν ἁγίων μαρτύρων Κλαυδίου, Διοδώρου, Οὐίκτορος, Οὐικτωρίνου, Παππίου, Νικηφόρου, καὶ Σεραπίωνος: *Sanctorum Martyrum Claudii, Diodori, Victoris, Victorini, Pappii, Nicephori, & Serapionis*. De his nostræ Tabulæ nihil habent; & Menologium, solum Tristichon affert.

Die sexta.

Ruthenè: Eutychii.

Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Εὐτυχίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. *Sancti Patris nostri Eutychii Patriarchæ Constantinopoleos*. Menol. Basilii dicit: Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως: *Archiepiscopi Constantinopoleos*.

COMMENTARIUS.

Acta pretiosa, & scripta a diligentissimo & fidelissimo, ejus discipulo Cyrillo, habentur apud Bollandum græcolatine.

Die septima.

Ruthenè: Georgii.

Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου Ἐπισκόπου Μιτυλήνης. *Sancti Patris nostri Georgii, Episcopi Mytelines*. In Rubrica alius Canonis, eadem die, dicitur: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, Γεωργίου Μητροπολίτου Μελιτινῆς. *Sancti Patris nostri Georgii Metropolitæ Militinæ*. Menol. Basilii scribit: Μιτυλήνης: *Mitylenes*.

COMMENTARIUS.

A teneris unguiculis, Christi amator, suo tempore induit monachum. Misericors in pauperes; fit Episcopus Melitinæ. Iconomachorum tempore, multos in salutis viam retrahit: tandem in pace obit. Ejus reliquiæ, sunt, fons miraculorum.

Eadem die agitur de sancto martyre Calliopio, qui natus Perge in Pamphylia, a se ipso proditus, sub Maximiano Imperatore, & Maximo Præside, apud Pompejopolim; feria quinta majoris hebdomadis martyrium facit, & feria sexta, circa horam tertiam, crucifixus defunctus est. Agitur & de sancto martyre & Diacono Rufino, de sancta martyre Aquilina juniore, & de 200. martyribus Sinopis, qui omnes sola disticha habent, & non Synaxaria. In Menologio Basilii, Rufinus habet & ipse Synaxarium.

Die octava.

Ruthenè: Irodionu. Agabu. Herodionis. Agabi.

Græcè: Τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα, Ἡρωδίωνος, Ἀγάβου, Ῥούφου, Φλέγοντος, Ἀσυγκρίτου, καὶ Ἑρμοῦ. *Sanctorum Apostolorum e septuaginta, Herodionis, Agabi, Rufi, Phlegontis, Asyncriti, & Hermæ*.

COMMENTARIUS.

Herodion, Neopatrensis Episcopus, Agabus prædicator per Orbem, Rufus Episcopus Thebarum, apud Helladem. Alii, prædicatores, hi ex Hebræis; hi, ex Ethnicis; per tormenta varia consumuntur. In his autem narrationibus nihil certi. Menol. Basilii hac die agit de sancto martyre Pausolypo, sub Hadriano, in Regione & Provincia Europæ; & de sancto Papa Cœlestino.

Die nona.

Ruthenè: Eupsychii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐψυχίου, τοῦ ἐν Καισαρείᾳ. *Sancti Martyris Eupsychii Cæsariensis*.

COMMENTARIUS.

Cappadox, *& uxori alligatus*, Templum Fortunæ a fundamentis, zelo ductus evertit: in quod Julianus apostata. Re cognita; persecutio in Christianos alios, ipsi gladius. Signata silentur in Menologio Basilii.

Die decima.

Ruthenè: Terentii. Pomphii. Terentii. Pompeii.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τερεντίου, Πομπηίου, Μαξίμου, Μακαρίου, Ἀφρικανοῦ, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. *Sanctorum Martyrum Terentii, Pompeii, Maximi, Macarii, Africani, eorumque Sociorum*.

COMMENTARIUS.

Africani sub Decio Imperatore, & *Fortuniano* Præside, primi in carcerem compinguntur: qui vero cum Zenone, Alexandro & Theodoro, per varia tormenta, gladio denique obtruncantur. Producti hinc, qui cum Terentio tenebantur, per varios & multos cruciatus, *& feras bestias*, capite itidem obtruncantur. Nil tuti in his Actis, quæ sunt saltem interpolata, ob prodigia, quæ in ea ingeruntur. In Rubrica Synaxarii, dicitur; καὶ ἑτέρων τριάκοντα ἕξ, τῶν περὶ τὸν μακάριον Ζήνωνα, καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Θεόδωρον: *& aliorum triginta sex, qui fuerant, cum beato Zenone, & Alexandro, & Theodoro*. Menologium Basilii silet nomen Præsidis: dicit: Ἡγέμονος Ἀφρικῆς, quod vertendum est, *Proconsul Africæ*, non vero Præses Africæ. Silet, & feras bestias; & prodigia multa habet:

nec divisionem illam martyrem per classes, & capita. Menologium Basilii hac die agit, etiam de S. Agabo Apostolo.

DIE UNDECIMA.

Ruthenè: Antipu. Antipæ.
Græcè. Τȣ̃ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀντίπα ἐπισκόπου Περγάμου. *Sacrosancti martyris Antipæ, Episcopi Pergameni.*

COMMENTARIUS.

Synchronus sanctorum Apostolorum, ab ipsis sub Domitiano Episcopus Pergami ordinatur: quum Johannes Theologus & Evangelista in Patmo insula exsulabat. Proditur a dæmoniis: a Præside multis argumentis tentatur; respondet irridenter: in æneum ignitum bovem injicitur, *oransque pro suis persecutoribus, & pro aliis; proque iis, qui sui meminerint; ut a dentium doloribus liberentur, obit: conditur. Pergami fit ejus Synaxis, in Ecclesia S. Johannis Apostoli & Theologi, prope magnam Ecclesiam.* Signata silentur in Menologio Basilii. Nihil tuti, nec verisimilis, præcipue ille *taurus ignitus*, & illi *qui meminerint sui*: quæ impostorum aperta signa.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè: Basilii.
Græcè: Τȣ̃ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου Ἐπισκόπου Παρίου. *Sancti Patris nostri Basilii Episcopi Parii.*

COMMENTARIUS.

Tempore Iconomachorum fit Episcopus Parii; & quod juxta divinum Paulum, eorum errorem sequi respuebat, sed etiam in ipsos scripsit, multa passus, tandem in pace obit. Ita & Menologium Basilii, die sequenti 13.

Eadem die, cum solo disticho: Τȣ̃ ἁγίȣ ἱερομάρτυρος Ἀρτέμωνος. *Sacrosancti martyris Artemonis.* De eo nostræ Ruthenæ Tabulæ, die sequenti agunt: in qua nihil ejus habet Menologium Græcorum; sed die ista: & hic e re esto, ut ejus apponatur

COMMENTARIUS.

Presbyter Laodicenus, sub Diocletiano, cum Sisinnio suo Episcopo, Fanum ingressus, idola subvertit: & Cæsareæ Cappadociæ, idcirco assatus moritur. Duæ Aquilæ in lebetem, pro martyre paratum, apprehensum Præsidem attollunt, & injiciunt: & ita obit. Quanta fabula! *non missura cutem, nisi plena cruoris hirundo.*

DIE DECIMATERTIA.

Ruthenè: Artemonu, Artemonis, De quo, die præcedenti dictum est.

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè: Martinu. Martini.
Græcè: Τȣ̃ ἁγίου Μαρτίνου Πάπα Ῥώμης. *Sancti Martini Papæ Romæ.*

COMMENTARIUS.

Acta nota. Sub Constantino Pogonato, quod in Sergium, Pyrrhum, & Theodorum, fulmen sententiæ, cum sua Romana Synodo contorsit, Constantinopolim accersitus; *in Chersonum Urbem (ἐν Χερσῶνι τῇ πόλει)* ab hæretico Imperatore relegatur: ubi reliquum vitæ ducens, sancte obit. De ipso Menol. Græcorum agit die præcedenti.

DIE DECIMAQUINTA;

Ruthenè: Aristarchu. Pudu. Trophimu; Aristarchi. Pudentii. Trophimi.
Græcè: Τȣ̃ ἁγίων Ἀποστόλων ἐκ τῶν ό, Ἀριστάρχου, Πούδη, καὶ Τροφίμου. *Sanctorum Apostolorum e septuaginta, Aristarchii, Pudentis, & Trophimi.* De his nostræ Ruthenæ Tabulæ agunt die ipsa. Menologium vero Græcorum, die decimaquarta.

COMMENTARIUS.

Discipuli Beati Apostoli Pauli, ejusque comites & socii passionum; post ejus mortem, sub Nerone passi sunt: sicut Dorotheus Romæ, latina lingua, de ipsis, reliquisque Apostolis scripsit; scripsisse dicitur, & de aliis sanctis & prophetis: sed oppido nutant omnia hodie apud eruditos, quæ sub ejus nomine circumferuntur.

Hac die 15. Menol. Græcorum agit, de sancto martyre Crepponte, nobili cive Myrorum Lyciæ; qui post multa tormenta, in igne passus est: sub Hegemone anonymo, loco incerto, & sine nota Imperatorum. In Menologio Basilii de eo agitur die decimatertia. Agitur hic & de *Leonide Episcopo Athenarum*, cum solo disticho. Ejus Synaxarium habet Menol. Basilii, sed dignitatem silet, & locum Episcopatus. Ait passus ipso Resurrectionis die, Corinthi, eo ab Athenis adductum sub Præside Anonymo, & post tormenta, cum aliis in mare projectum.

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè: Agapia. Itina. Chionia. Agapii. Irenis, & Chioniæ.
Græcè: Τῶν ἁγίων γυναικῶν Εἰρήνης, Ἀγάπης, καὶ Χιονίας. *Sanctarum mulierum Irenis, Agapis, & Chioniæ.* Menolog. Basilii ista hic silet.

COMMENTARIUS,

Quo tempore Chrysogonus, martyr sub Diocletiano, capite obtruncatur, prope stagnum, ad quod tres hæ sorores habitabant, cum Zoilo quodam servo Dei; Zoilo Chrysogonus apparet, eique

eique pandit Anastasiam, cum tribus his sororibus passuram. Id rescit Anastasia, Zoilum sequitur, salutat sorores domi, eisque præstat servitutem suam. Diocletianus comprehensas tradit Præsidi Provinciæ, qui in custodiam ipsas claudit. Sisinnius Præses ejus successor, Agapem & Chioniam igni tradit; & Irenem militi, qui sagitta emissa, eam configit. Ex Actis ista suspectis: genuina apud Ruinartium: in quibus Præses semper dicitur Dulcetius, ac Irene, ignem item passa esse; ut frigus, ejus sorores; & non sagittam.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè: Symeonu. Acaciu. Symeonis. Acacii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Συμεὼν τοῦ ἐν Περσίδι, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ: *Sacrosancti martyris Symeonis Persæ, & sociorum ejus*. In Rubrica Synaxarii, post Symeonem dicitur: Ἐπισκόπου Περσίδος, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Ἀβδελλᾶ πρεσβυτέρου, χουσδαζὰτ, φυσὴκ, καὶ ἑτέρων, χιλίων ἑκατὸν πεντήκοντα: *Episcopi Persidis, & sociorum ejus, Abdella presbyteri, Chusdazat, Physec, & aliorum mille, centum quinquaginta*. Menologium Basilii, in separato Synaxario, non *Chusdazat*, sed *Azat* habet Eunuchum

COMMENTARIUS.

Hi, dum Ctesiphon, & Salec, per Urbes Persæ Præfidatum gerunt; sub Sapore Persarum Rege, ad ipsum comprehensi mittuntur. Symeon apostatam *Chusdazat* convertit, & iste patitur. *Phasec erat Curopalata Regis; & quod damnatorum uni, timido animum fecerat, proditus, amittit linguam & pellem, quæ ei detracta fuit, & hinc moritur*, Reliqua turba, cum suo Episcopo, capite obtruncantur,

Menologium Basilii, ait Azat, ab die magnæ Parasceves, per decem dies factam hanc mortem. Phosic, & reliqua penitus silet. In sequenti vero Synaxario, *Phosic, cum filia sanctimoniali, dicitur fecisse animum præsbytero Abdellæ; capite obtruncatur post tormenta*, omisso nomine *Chusdazat*, *Præpositum* eum dicit. Narrat, post necem Azat, & aliorum, Saporem mortis Azacis pænituisse; & lege lata cavisse, ne quis in posterum, ut Christianus occideretur: & reapse, ad aliquod tempus, id observatum. Idem habet, martyres *solos centum quinquaginta*, absque *mille: cum presbyteris & Diaconis, & aliis centumquinquaginta*. In sequenti tamen Synaxario agit; *de sanctis martyribus mille, & Azat Eunucho*. Cæterum signata alia, in Menologio Basilii desiderantur; nec quid habetur de sancto *Acacio*.

DIE DECIMAOCTAVA.

Ruthenè: Joanna. Johannis.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου. *Sancti Patris nostri Johannis, Discipuli Sancti Gregorii Decapolitæ*.

COMMENTARIUS.

Synaxarium hic non habet noster Johannes; sed solum Canonem. Habet autem Menologium Basilii, sed alibi, die 15.

Eadem die: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σάββα τοῦ στρατηλάτου. *Santi Martyris Sabbæ, magistri militum*.

COMMENTARIUS,

Sub Valentiniano Magno, & *Valente* Imperatoribus, Gotthus, ex Patria a civibus suis, ob fidem ejicitur. Tandem sub Athanarico flagellatur; & post alia, apud flumen Musæum, ad palum alligatus suffocatur; trigesimum octavum suæ ætatis agens annum. Menologium Basilii silet *Valentem*, & sanctus dicitur, χρόνων ὑπάρχων τριάκοντα καὶ ἑνός; passus, *trigesimum primum agens annum*. Vide infra die 24. Sabbam alium & Stratelatem, & Gotthum, & martyrem, sub Aureliano Imperatore. Agitur, & hac die, de sancto Cosma Archiepiscopo Charthaginis, qui cum Auxentio, pro imaginibus passus est.

Eadem die agitur: Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Ἀθανασίας. *Sanctæ matris nostræ Athanasiæ*.

COMMENTARIUS.

Nata in Ægina insula, a parentibus invita marito traditur; qui post sexdecim dies, a barbaris adventantibus, occiditur. Exit Imperatorum edictum, ut innuptæ & viduæ omnes nubant. Cogitur hinc & ipsa, & ad secunda convolat vota. Sed post aliquod tempus, marito novo etsi barbaro persuadet, ut fiat monachus. Fit, & suo tempore in pace obit. Ipsa incumbit liberius sanctæ vitæ: largius pauperibus donat sua, quam antea, & cum aliis in Asceterium convolat. In jejuniis vita asperrima. Fit Hegumena post annos quatuor. Regit ad quatuor item annos: tum quietis amore egreditur Ascetetio, & Matthæo cuidam sancto monacho, sui curam committit. Pergit Constantinopolim, ubi Ignatio presbytero & Eunucho, denuo se committit, quod Matthæus miraculis & signis clarus, ad Dominum jam objerat. Ibi in Asceterio alio manet ad annos septem. Prioris Asceterii jam solicita, & eo ex revelatione revocata. Duodecim dies ante, suum obitum præcognoscit: Hegumenam post se futuram designat, & tandem obit. Energumeni, infirmi, ægri in ejus depositione, gratiam obtinent. Ex piis Actis; sed quæ manum redolent, a qua scripta sunt, mulierum, Rerum tempus nullibi apparet.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè: Joanna. Johannis.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Παλαιολαυρίτου. *Sancti Patris nostri, Johannis Palæolauritæ*.

COM-

COMMENTARIUS.

Hac die Menologium Græcorum agit de sancto Theodoro Tyrone, de S. Paphnutio in solo Canone: de sanctis martyribus Socrate & Diotusio lancea transverberatis, de sancto Georgio Episcopo Pisidiæ (Pisidiam silet Menologium Basilii, & dicit *Antiochiam*, scilicet Pisidiæ) confessore sub Iconomachis; & de S. Tryphone Patriarcha Constantinopolis. De S. Johanne aliquo nulla mentio. Sequenti vero die agunt de sancto Johanne Palæolaurita nostro: qui forsan noster est, de quo nostræ Ruthenæ Tabulæ.

Relicta patria, quæ siletur, pergit in exteram & incognitam Regionem, venit ad sancta loca, ingreditur Monasterium beati Charitonis: ibique se sanctificans magis; ad Deum tandem abiit. Basilii Menologium esse idem ac ille discipulus S. Gregorii Decapolitæ; post cujus mortem, peregre profectus, in Beati Charitonis Laura se acceperit. Frustra ergo eum bis dicit & dividit ut duplicem, Menologium hic Græcorum.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Theodoru. Theodori.
Græcè: Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τῦ Τριχινᾶ. *Sancti Patris nostri Thedori Trichinæ.*

COMMENTARIUS.

Theodorus Trichina Synaxarium habet breve, sine alio ejus vitæ, quam quod (καὶ κρύει καὶ παγετῷ πυγμάμενος, τριχίνοις, καὶ ἀδρατέσι ἀμφίοις τὸ σαρκίον ἐνκαλύπτε· ὅθεν καὶ τὸ Τριχινᾶ μετέσχεν ὀνόματος) *in frigore & glacie obluctatus, asperitatibus & ciliciis circumjectis, carnem operiebat. Quamobrem Trichinæ nomen est assecutus.* Sancte demum obivit; in vita terribilis in Dæmones, & post mortem, myron e suo sepulchro emittens. Non alia, nec tempus habet: & Menologium Basilii, *cum natum ait Constantinopoli*; & de *myro* silet.

DIE. VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Jannuarii. Januarii.
Græcè: Τῦ ἁγίυ ἱερομάρτυρος Ιανουαρίυ, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. *Sacrosancti martyris Januarii, & sociorum ejus.* Qui in Rubrica Synaxarii, afferuntur sub nomine: Προβούλου, Σώσσυ, καὶ Φαύσυ διακόνων, Δεσιδερίυ ἀναγνώστου, Εὐτυχίυ, καὶ Ακουτίωνος: *Probuli, Sossi, & Fausti diaconorum: Desiderii lectoris, Eutychii, & Acutionis.* Sed errat valde in nominibus; quæ sunt, *Proculus, Sosius, Festus, Eutyches, & Acutius.*

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano Imperatore, & Timotheo Campaniæ Consulari, alii post alios, & tormenta varia decollantur. Januarius in ardentem caminum projicitur; & ex ea incolumis, nervis contusus, tandem & ipsa, gladio obtruncatur. Ejus miraculum post mortem recitatur, in filio viduæ Maximinæ, qui mortuus ad vitam, ex palliolo cum sancti effigie ei superposito, suscitatur. Consularia ejus Acta, græcolatina habentur, sed aliquantulum vitiata. Nec ea, quæ sub nomine monachi Emmanuelis leguntur, ab interpolatione noni sæculi sunt immunia. Nos utraque dedimus, in sancti hujus, & sociorum vita & martyrio: iterum vero, Deo dante, ad secundas curas, examinanda. Menologium Basilii, quod est antiquius illo Græcorum, eorum Athlesim habet, cum Actis & Latina Ecclesia ad diem 19. Septembris: non vero hac die 21. Aprilis. Et nos remur, hac die factum miraculum, suscitati filii sanctissimæ Viduæ Maximinæ; (*Maximam* dicunt Acta) quod in Ænaria insula factum habent Acta (quæ protulimus pag. 148. & 155.) ostendentes id accidisse nono sæculo, ante medium. Hinc Basilii Menologium, illico illius meminit, & hac die, qua ipsum patratum fuerat.

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Theodoru. Theodori.
Græcè: Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρε τῦ Συκεώτυ, Επισκόπου Αναστασιουπόλεως: *Sancti Patris nostri Theodori, Syeotæ, Episcopi Anastasiopoleos.*

COMMENTARIUS.

Galata ex loco Sycæo, sub Justiniano natus seniore. Acta pretiosa jam dedit Bollandus, ad hanc diem. Ex ipsis, hæc Synaxarii sunt educta.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Georgii.
Græcè: Τῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τῦ Τροπαιοφόρου. *Sancti, & magni, & gloriosi martyris, Georgii Triumphatoris.*

COMMENTARIUS.

Cappadox, sub Diocletiano, inter Tribunos militum clarus, dignitate Comes; suborta persecutione, Christianum se declarat. Reliqua, ut in Actis: quæ monstra sunt & fabulæ, cusæ Constantinopoli; *ubi fit ejus Synaxis, in sanctissimo ejus martyrio, quod est in Deutero*: quæ desunt in Menologio Basilii. Sequuntur tria miracula, in tribus Synaxariis, seu capitibus distincta. Primum in Syria ad castrum Ramel. secundum in Mitylene, in puero inde ab Agarenis abducto. Tertium in Paphlagnnia. Secundum, Græci ad verbum tribuunt etiam Nicolao. Nimirum fabulæ fabulis aggeruntur.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè: Sabba. Sabbæ.
Græcè: Τῦ ἁγίου μάρτυρος Σάββα, τῦ στρατηλάτου. *Sancti martyris Sabbæ magistri militum.*

COM-

COMMENTARIVS.

Gotthus gente, dignitate magister militum, Romæ sub Aureliano Imperatore, proditur ut Christianus, coram Imperatore Zoam projicit: torquetur: lampadibus uritur: in lebetem pice ferventi plenam injicitur: salvus: septuaginta viri in Christum credunt, & pro eo martyrium faciunt. In custodia Sabbæ Christus apparet, & eum roborat. Reproducitur: in flumen mergitur, *& in ætatis flore martyrium subit. Colore albus, vultu ruber, capillo flavus: barba, & oculis pulcher, sed fortis, & miles optimus*. Vereor, ne idem sit ac ille Sabba Gotthus, de quo supra, die 18. hujus mensis. De eo agit Basilii Menologium, die 25. post *Marcum*, non autem mersum in flumen dicit, sed gladio consummatur; nec de statura, & signatis loquitur.

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè: Marcu. Marci.
Græcè: Τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου: *Sancti Apostoli, & Evangelistæ Marci.*

COMMENTARIVS.

Sub Tiberio Imperatore Christum toti Ægypto, Libyæ, & Pentapoli prædicavit. Evangelium scripsit, dictante Petro. Cyrena in Pentapoli miracula multa egit. *Hinc venit Alexandriam, & rursum hinc Pentapolim est reversus, ubique Ecclesias, & Episcopos constituens, clericosque* ordinans. Tum denuo veniens Alexandriam, & quosdam fratres ad mare, *in domo Bucoli inveniens*, evangelizare & prædicare cum ipsis sequitur. Id ægre ferentes Ethnici, funibus eum per terram trahunt, & carnes ejus per saxa elidunt. In carcerem postea ita truditur; ubi Dominus ei apparet, & ejus futuram ostendit gloriam. Die sequenti, iterum alligatus per plateas raptatur, & spiritum Deo reddit. Describitur ejus forma & statura: quæ sunt omnia ex præconceptis opinionibus, ex picturis, quæ prostabant dum scriptor pinxit. Agitur ejus Synaxis, in ejus Apostolio, quod est prope *Taurum* Constantinopoli. In Actis nil certi, aut certo ex fonte. Quarto sæculo habebatur, fedisse, docuisse in Cathedra Alexandriæ. Et si interroger; mihi (post Valesium, aliosque Doctores) videtur, Evangelista fuisse, non vero primus Episcopus ejus loci. Decimus sextus Alexandrinus Episcopus, sanctus Marcus, primus loci Episcopus, ex Gentibus; sub Hadriani extremis, & sub Pii anno octavo; fucum fecisse Græcis creditur; dum *Marcum Evangelistam, primum* obtruserunt *Episcopum Alexandrinum*. Hallucinatio facillima; ex cognatione ejusdem nominis in utroque.

DIE VIGESIMASEXTA.

Ruthenè: Basilii.
Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βασιλείου Ἐπισκόπου Ἀμασείας: *Sacrosancti martyris, Basilii Episcopi Amasiæ.*

COMMENTARIVS.

Sub Licinio Episcopus Metropoleos Anisiæ fuit Basilius ille. A Constantino autem Magno Licinius missus, contra Maximianum, & ad regendam quandam Orientis partem; hic Nicomediæ positus, & Basilium cum quadam puella Glaphyra, quæ apud eum *profugerat* (προσπεφευγυῖαν) imperat ad se adduci: quod puella, serva Constanstantinæ uxoris suæ, ab eo tentata stupri; a Constantina Augusta, in Orientem cum auro missa fuerat; & tandem *ex locis multis*, Apameam venerat ad Basilium; & Licinius id rescierat. *Dedit autem Glaphyra, Episcopo aurum pro Ecclesia construenda*. Quod autem ante jussa, objerat mortem Glaphyra; Basilius solus ducitur ad Licinium, & obtruncatur. Corpus in navi imponitur, feorsim a capite, & ejicitur: sed miraculo; secundum physicam armoniam, iterum conveniunt membra, & cum capite colligantur. In Sinopis Sinu, *a Piscatoribus in Sagena* reperitur, *ducitur que ad terram* (πρὸς τὴν χέρσον) *sicut angelus Elpidiphoro, qui prius Basilium Nicomediæ exceperat, revelavit. Qui superveniens cum Diaconis Theotimo & Parthenio, qui ex Apamea sanctum sequuti fuerant; eductum e Sagena, unguentis, & spiritualibus canticis ipsum honorantes*; Apameam invexerunt. In Menologio Basilii signata desunt: ait vero, *corpus undis supernatasse: in Sinope urbe inventum; ac deinceps Amasiam depositum fuisse*. Vide infra die 30. ubi de Inventione agitur ejus reliquiarum. De Glaphyra hinc Menologium agit, cum sola rubrica & disticho: Ἡ ἁγία Γλαφύρα ἐν εἰρήνῃ τελευτᾷ: *sancta Glaphyra in pace obit.*

DIE VIGESIMASEPTIMA.

Ruthenè: Symeonu. Symeonis.
Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Συμεὼν, συγγενοῦς τοῦ Κυρίου. *Sancti Symeonis, Domini consanguinei.* In Rubrica Synaxarii, additur; Ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων: *Episcopi Hierosolymæ*. De eo Menologium Basilii, ne dum hac die, sed & toto mense silet.

COMMENTARIVS.

Filius sancti Josephi, Sponsi beatæ Virginis, & frater Jacobi, Sacerdos a Domino ordinatur Hierosolymæ. Post multa, in crucem agitur, annum agens centesimum vigesimum. Audiebat idcirco Symeon, etiam frater Domini.

Die vigesimanona, Menologium Basilii agit, de sancto Simeone Cananæo, qui post Christum prædicavit Edessæ in Mesopotamia, & ibi tandem

dem in pace objit. Et hic Symeon non est ille hujus diei.

Eadem die 27. de sanctis agitur Apostolis e 70. Aristarcho, Marco, & Zenone. Primus dicitur ab Apostolis ordinatus Episcopus *Apamiæ* Syriæ; ut & Marcus (qui & Johannes) Episcopus *Bibliopolis*; Zenon, Jurisperitus ille, (de quo Paulus ad Romanos) a beato Petro, primus ordinatus Episcopus *Diospoleos*.

DIE VIGESIMAOCTAVA.

Ruthenè: Jasonu. Sosipatru. Jasonis. Sosipatri.

Græcè: Τῶν ἁγίων ἀποστόλων, Ἰάσονος, καὶ Σωσιπάτρου. *Sanctorum Apostolorum Jasonis, & Sosipatri*. Menolog. Græc. de his agit die 29. & illud Basilii die 27. Nostris Tabulis nos servimus.

COMMENTARIUS.

Synaxarium longiusculum, & plenum fabulis. Jason Tarsensis, & Sosipater Athæus, a magistro Paulo Apostolo, ille patriæ, hic Iconii Episcopi ordinantur. Veniunt ambo Corcyram insulam, ibique Ecclesiam erigunt Stephani Protomartyris. A Cercyllino Regulo (hinc incipiunt mysteria fabularum) in carcerem compinguntur: in quo latronum primates septem, Saturninus, *Jacischolus, Faustianus, Januarius, Marsalius, Euphrasius, & Mamminus*, ab ipsis ad fidem convertuntur: qui hinc in ignitis lebetibus pice & sulphure plenis, martyrium faciunt. Convertitur etiam custos carceris: qui *manu & pedibus mutilatus*, capite obtruncatur. Sed ejus nomen silетur. *Apostoli Præfecto traduntur Carpiano, qui post interrogationem, in carcerem iterum eos claudit*. Cercyra filia Cercyllini, *id cernens, & causa intellecta*, Christum fatetur, & ornatum dat pauperibus muliebrem. Pater eam carceri tradit, & Æthiopi corrumpendam exponit. A *fera* bestia hic *laceratur, sed suscitat eum virgo*: unde & credit; *& post tormenta*, necatur. *In ignem injecta virgo, incolumis extrahitur, & multi convertuntur*: ipsa ligno alligata, fumo enecatur. Persecutionem Regulus excitat in Christianos: Apostoli in proximam parvam insulam fugiunt; eosque Regulus insequitur, sed mergitur ut Pharao; & apostoli ibi prædicant. Ejus successor Regulus, eos *in dolium* (βοτίον) *ferreum, pice plenum, resina & cera* injicit. Sed ipsi a Deo incolumes servantur; *& infideles comburuntur*; alii *convertuntur*. A Jasone convertitur & Regulus, & populus; & Regulus, Sebastianus dicitur in baptismo. *Non multo post, moritur hujus filia; & a Jasone suscitatur: & hinc pulcherrimæ Ecclesiæ eriguntur*. Tandem in bona senectute obit Apostolus. Ad nauseam usque congestæ fabulæ. Nec sui memor est fabulator: dum in rubrica alia, de sancta Cercyra agit, filia Reguli Cercyllini: Ἡ τοῖς βέλεσι κατατρωθεῖσα, τελειοῦται, *quæ sagittis confixa, diem claudit*. Supra dixerat, *fumo enecatam*: Καπνῷ πνιγηρῷ ἀποβάλλεται, ἐπὶ τοσοῦτον, ἕως τὸ πνεῦμα αὐτῆς τῷ Θεῷ παρέθετο. *Fumo suffocanda exponitur, donec ejus spiritum Deo tradidit*. Nec de ipsa postea sermo amplius. Menologium Basilii, figurata silet. Jasonis *patriæ*, addit *in Athaja*; pro *Jacischolo &c.* dicit, *& sociorum ejus*; scilicet *Saturnini*. *Custodem carceris* dicit Antonium. *Feram* ait, *Ursam aliunde supervenientem*. Pro *dolio*, *in fornacem injectum* dicit; εἰς κάμινον. Idem Menologium narrat, *post Antonium* obtruncatum, ignem e cælo delapsum, duos Cercyllini filios & uxorem combussisse. Tum sanctos solutos. Sed Carpianus Præses insulæ, jussu Reguli Cercyllini, tormentis eos subjecisse. Cercyra hæc prospiciens ex fenestra; credit, & a patre traditur Præsidi, qui eam Æthiopi corrumpendam tradit. Hinc Ursa. Hinc ille credit, & obtruncatur: sed fera non lacerat, nec ipse prius suscitatur. *Post sumnum* ait, *Cercyram sagittis confixam, ac demum lapidibus esse obrutum*: qua ratione, procedunt recte. *Post Cercyræ martyrium, possos esse illos latrones*. Et tribus Synaxariis, de his agit. Cæterum Acta, & nomina Reguli, & filiæ, tota sunt mera fabula. Vide de sancto Patricio, die sequenti.

DIE VIGESIMANONA.

Ruthenè: Doviat Muconu Cysicina. Novem martyrum Cysici.

Græcè: Τῶν ἁγίων ἐννέα μαρτύρων, τῶν ἐν Κυζίκῳ, Θεόγνιδος, Ῥούφου, Ἀντιπάτρου, Θεοστίχου, Ἀρτεμᾶ, Μάγνου, Θεοδότου, Θαυμασίου, καὶ Φιλήμονος. *Novem Sanctorum martyrum Cyzici, Theognidis, Rufi Antipatri, Theostichi, Artemæ, Magni, Theodoti, Thaumasii, & Philemonis*.

COMMENTARIUS.

Sequimur nostras Tabulas, quæ de ipsis hac die agunt: Græci vero die præcedenti. 28. Cæterum hi martyres, ex diversis locis collecti, Cyzici sub anonymo Præside, ob Christi fidem, gladio feriuntur. Nec tempus, nec Imperatores memorantur.

Eadem die (nempe 28.) agitur in Menol. Gr. de sancto Patricio martyre, & Episcopo Prusæ, ad Olympum montem in Bithynia. Ex ejus Synaxario, tanquam martyris sub Idololatris; verba illa educimus; quæ de Vesuvio monte habet. Ex quibus, sexti sæculi initiis opus esset, eum passum; quod, ipsum Neapoli nostra, cum Stephano loci Episcopo, alter iter adiuisse. dum ἐξελθὼν μετὰ λιτῆς, ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ πῦρ κατεπαύθη: *exeuntes cum supplicatione* (Stephanus scilicet hujus (ὁ ποιμαίνων) Episcopus) *dum prefens est; ac portinus flucuta ignis* (vesurii) *stetere*. Hoc accidit anno 512. Vide Patricii acta apud Ruinartium. Sed tempus martyrii ad sextum sæculum Prusæ, & ab Ethnicis ibi facti, nobis penitus non probatur. Adjectum crediderim potius ejus Actis, ab inscio; qui vero noverit illud incendium montis, & rem a Stephano gestam; qui vere sedebat Neapoli, anno 511. & 512. Patricius de Thermis, & subterraneis ignibus loquitur Julio Procos.

cus. Sub *Idololatris*: nec annum affigit Ruinartius. Hæc occasio plasti, dicendi de Ætnæ, & Vesuvii incendiis, tanquam differatis a Patricio. Quod ipse vera noverat, in os martyris appofuit.

Die trigesima.

Ruthenè: Jacobu. Jacobi.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου, ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. *Sancti apostoli Jacobi, fratris Johannis Theologi*.

COMMENTARIUS.

Filius Zebedæi, frater Johannis Theologi; post vocationem Andreæ & Petri, cum fratre suo a Domino vocatur: & reliqua e scriptura. Ab Herode, post mortem Stephani, gladio percuti jussus est.

Eadem die: Ἡ εὕρεσις τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βασιλείου ἐπισκόπου Ἀμασείας. *Inventio reliquiarum, sacrosancti martyris Basilii, Episcopi Amasæ*. Solum distichon. Actum de ipso supra, die 26. Menologium Basilii, ait de ipso: *Fratris Domini* (ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου) & facit eum, filium Josephi Sponsi, & fratrem Domini, secundum carnem, primumque Episcopum Hierosolymæ, cognomento Justum; ab Anano Sacerdote (postquam Paulo Romam profecto, frustrati sunt) e pinnaculo Templi detrusum, & a fullone, ligno inde peremptum. Confundit ergo ipsum, cum filio Zebedæi, & impie, filium etiam Mariæ, *secundum carnem*, ex matrimonio, cum ea genitum a Josepho. Quæ fabula perdit scripturam. Ergo est impia & hæretica; & contra Ἀντιμαρίαν.

MENSE MAJO.

Die prima.

Ruthenè: Jeremia. Hieremiæ.

Græcè: Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἱερεμίου: *Sancti prophetæ Hieremiæ*.

COMMENTARIUS.

Post multa, quæ e scripturis repetuntur, fabulæ efferuntur: ut quod Macedo Alexander, ossa Prophetæ transtulit Alexandriam, & per circuitum mæniorum seminavit, ut aspides exinde eliminaret: quod vivus Ægyptiis beneficium hoc contulerit: & mortuus, fidelibus, qui erant in eo loco, ut ab aspidum ictibus liberarentur: & alia ejusmodi anilia, quæ tædet, pudetque referre hic. Menologium Basilii nil habet insanum; & breve est.

Die secunda.

Ruthenè: Athanasii.

Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. *Sancti Patris nostri Athanasii, Patriarchæ Alexandrini*.

COMMENTARIUS.

Gregorius Theologus de eo scripsisse dicitur: & idcirco pauca inde excerpisse refertur. Baptismus infantium, & alia, quæ constant longiusculum Synaxarium. Tandem, & lege, quæ latissime de eo scribunt Bollandiani, Tillemontius, Hermantius, Patres sancti Mauri, & Bailletius; apud quos maxime, rerum ejus veritas illucescit. Breve est in Menologio Basilii Synaxarium: ubi etiam baptismus pueri, & puer est Athanasius.

Die tertia.

Ruthenè: Timothei. Maura. Timothei. Mauræ.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τιμοθέου, καὶ Μαύρας. *Sanctorum martyrum Timothei, & Mauræ*.

COMMENTARIUS.

Timotheus, *ex clerico Vici Penapeorum* (κώμης Πεναπέων) cum uxore vix dies viginti agit, & Arriano Præsidi Thebaidis, defertur ut Christianus. Jubetur tradere sacros libros, & quod ipse renuit; ignito in ejus aures immisso ferro; oculi ei erumpunt: hinc ei ad rotam alligato astragali applicantur: tormenta alia. Ut eum inducat, uxorem Mauram, viro jubet suadere. Illa autem, ne dum renuit, quin Christianam se profitetur, & idcirco cruciatur; crines evelluntur, & *manuum ei digiti amputantur; & ardenti aquæ eluitur; e quibus tamen incolumis evadit*. Post alia multa crucifiguntur, & ad novem dies in cruce vivunt: *ipsi invicem sibi animos addunt*; & sic in Domino moriuntur. *Mauræ, dum erat in Cruce, ut lucis angelus, diabolus apparet, eique, mellis & lactis plenum calicem offert; quæ se non illum bibere respondet, sed ex calice & aqua bibere, quæ dabit ei Christus. Victo diabolo, apparet Mauræ bonus angelus, qui gloriam ejus, ejusque viri, ostendit Mauræ. Hæc angelus el in Ecstasi. In sanctissimo eorum martyrio fit Synaxis, quod est extra Constantinopolim, in Justinianæis Ædibus*. Si quid in longioribus Actis eorum, quæ non habemus, fit fictionis, manui hæc tribuenda, & officinæ, eorum, qui Constantinopoli, *hoc martyrium* dirigebant. Menologium Basilii, Timotheum, dicit *Lectorem*: crucifixos eos ait, ad parietem: & quæ signata sunt, alte silet.

DIE QUARTA.

Ruthenè : Pelagis. Irina. Pelagiæ. Irenis. Græcè : Τῆς ἁγίας μάρτυρος Πελαγίας. *Sanctæ martyris Pelagiæ*. Itemque : Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Εἰρήνης : *Sanctæ magnæque martyris Irenis*. Sed de hac, die sequenti agit Menologium, tam Basilii, quam Græcorum. Nostræ Tabulæ die ista : nos eas sequimur.

COMMENTARIUS.

Tarsensis sub Diocletiano Pelagia, ex visione ei facta in somnis, adit Episcopum, & baptizatur. *Filius Imperatoris eam despondens* (υἱὸς τοῦ βασιλέως ἁρμοσάμενος αὐτὴν) ubi norit eam baptismo tinctam, ex nimio mærore & dolore, se ipsum necat. Diocletianus, ubi ipsam a fide revocare non potest, in æneum ignitum taurum, eam injici jubet, & ita ipsa martyrium fecit. Fabula in amante, & dolore defuncto filio Imperatoris Diocletiani : fabula in Tauro candente, & in ipsum injecta martyre. Ubicumque hi Tauri, confestim apertæ fabulæ. Menologium Basilii, de hac Tarsensi Pelagia agit die 7. Octobris, ubi eadem narrantur. Vide Baronium ad hanc diem Martyrologii : & in diebus S. Antipæ, & Eustathii, seu Eustachii, & sociorum : ubi sunt isti Tauri.

Irene *unigenita* filia Licinii *Reguli* (βασιλίσκου). & Liciniæ, ex urbe *Mageddo* Μαγεδών. Maggedo *urbs Palæstinæ, in Samaria. Juvencus lib.3. Inde Mageddarum navi transcurrit in oras*. *Penelope antea a genitoribus appellatur* ; a patre, quod pulchra nimia erat ; in alta Turri, cum aliis puellis tredecim, annorum cum esset sex, clauditur. Ibi ipsa dum a sene quodam Apelliano, in literis instruitur ; quadam nocte, in visione columbam aspicit olivæ ramum, & aquilam, coronam ex floribus, sub mensam sibi afferentes. Ex porta alia *corvum* (κόρακα) & serpentem videt ingredi, & sub mensam etiam sese sistere. Dum quid hæc sibi velint, secum cogitat ; Apellianus ei aperit hæc arcana. *Columbam scilicet significare scholam* (παιδευτήριον) *sententiæ* (τῆς γνώμης) *olivæ ramum, signaculum actionum, & domicilium baptismi* (οἰκητήριον βαπτίσματος) : aquilam vero, reginam volucrum, per coronam : electorum victoriam significare : corvum & serpentem, tribulationem & mæstitiam significare : hæcque ei, pro Christo martyrium præsignare : quod ab angelo, *Irene* pro Penelope appellabitur : quod Timotheus discipulus Pauli Apostoli eam baptizabit.

Tunc ipsa conterit, & deorsum projicit Idola. Ubi pater rei fit conscius, eam equis alligat ; quorum unus, calce manum ejus avellit, & occidit ; & humana voce, sanctam, beatam prædicat. Ipsa soluta miraculose, a ci cumstantibus commota, oratione fusa patrem suscitat. Qui cum uxore, & tribus millibus familiæ suæ, baptizatur ; relinquit Regnum ; & in Turri, in qua filiam clauserat, se continet, usque ad mortem. Pro eo Regnum suscipit Sedecias ; qui martyrem iterum insectatur. Patitur. In lacum plenum serpentium, inverso capite posita. sed incolumis evadit. Post quatriduum educta, pedes perforantur : sed angelus eam sanat. Rotæ alligatur : quæ rotam volvebat aqua, rotam frangit, ipsa immobili. Eo miraculo, octo millia infidelium, Christo accedunt ; Regno ejicitur Sedecias ; & Soborio ejus filio (dum movet contra rebelles) Irene occurrit, & ipsum, & exercitum ejus omnem, cæcum reddit : tum ipsa orat, & iterum illi vident. Clavis igitur ei pedes transfiguntur, & ad tria milliaria raptatur. Terra hiscit, & ministros Tyranni, & hominum decem millia absorbet. Tunc triginta millia convertuntur. Tyrannus manet infidelis. Angelus, hostium transverberat quinque millia. In civitatem triumphabunda, redit Irene.

Ingreditur Turrim, in qua pater cum Timotheo presbytero degebat : & quinque millia hominum (qui ut docerentur, advenerant) convertit, & triginta custodes Turris. Ipsa ducta ad urbem, in qua Imperator degebat Numerianus, & in tribus bobus æneis injecta, incolumis evadit. *Credunt fere centum millia* (ὡσεὶ μυριάδες δέκα) Postea moritur Numerianus, sed prius jubet ὑπάρχῳ, ut in eam animadvertat. Is eam in ignem mittit, sed illa servatur. Eparchus, & alii, qui cum eo erant, convertuntur. Saborius Persarum Rex, audita ejus fama jubet, ipsam capite plecti. Exsequuntur mandata : objit, & in monumento ponitur : sed angelus eam *suscitat* (ἀνίστησι). Post ejus decollationem, & a mortuis resurrectionem, *dicitur* (λέγεται) ingressa fuisse in Mesembriam, & visa esse Imperatori, olivæ ramum in manu habens. Tunc illum Christo credidisse, & a Timotheo presbytero baptizatum, cum multarum myriade multitudine. Reversam hinc in Magedon propriam urbem, ad suos ; patrem jam mortuum ab ea defletum (δακρύσασα). Unitam ergo matri, & *a nebula* (ὑπὸ νεφέλης) sursum sublatam esse, & Ephesi depositam ; in qua miracula multa patrans, degit.

Post hæc παραλαβοῦσα Apellianum, quem ei magistrum in literis in Turri, pater dederat ; & Ephesi sanctam positam, solosque sex homines & Apellianum παραλαβοῦσα ; novaque in *larnaci* (λάρνακι) *urna* injectum corpus, in qua nemo potuit sepeliri ; συνεπίζευσαν usque ad quatuor dies, neque superpositum lapidem movere potuerunt, quem magister Apellianus illi imposuerat. Post dies duos (num alios, an ex his quatuor ?) lapis inventus est revolutus, (ἠρμένος) & visum est corpus martyris. Ταῦτα μὲν ὡς κατὰ ἀνθρωπίνους λογισμούς, ἴσως τισὶν ἄπιστα δόξωσιν, ἀλλὰ τῷ Θεῷ δυνατά, τὰ παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα. *Atque hæc quidem, secundum humana ratiocinia, quibusdam forte videbuntur incredibilia ; sed quæ apud homines habentur impossibilia ; ea possibilia Deo sunt*. Oportuit hanc putidam stercorariam, & immania ignorantiæ fabulam, & perfrictæ frontis fætum ; ita ab authore, vallatam claudi, & obserari. Ast a quonam, ea arte, fidem extorquebit ? Ne ab asino quidem modo. Num autem Ephesi (ubi diu

diu corpus requievit) ab otioso, ex occasione, quod Irenis Acta essent deperdita, & a cunctis ignorarentur, ex integro est conficta? An saltem suam etiam Constantinopolitani eloacam, pulmento insano putidoque imposuerunt? *Cloacinam* etenim dico hanc fabulam.

DIE QUINTA.

Ruthenè: Jobu. Jobi,

Græcè: Τῦ ἁγίου καὶ δικαίου Ἰώβ. *Sancti & justi Jobi.* Prophetæ.

COMMENTARIUS.

Ex Ausitide Regione (quæ inter fines est Idumeæ & Arabiæ) ex filiis Esau, quintus ab Abraham; *patre natus Zaret, & matre Bosora; prius dictus est Jobab:* prophetarit annos 25. Ante Christum annis 1925. Ipsum diabolus tentavit; & reliqua, ut scriptura. Post tributationem vixit annos 170. (ρό) Totius vitæ cursus anni 248. (σμή.) Menologium Basilii silet signata; pro *Idumæa* scribit Judææ (Ἰουδαίας) pro *Jobab* habet *Joam*, (Ἰωάμ) aitque prophetasse annis *trigintaquinque*, non vero *vigintiquinque*. Utrobique facilis error, ex auditu amanuensis.

Eadem die agitur de sacrosancto martyre Theodoto Episcopo Cyriniæ Cypri, sub Licinio Imperatore, & Sabino Præside. Duos annos advixit paci, per Constantinum. Ipsius meminit Menologium Basilii die ... & die 2. Martii. Menolog. Græcor. de eo rursum agit, cum eodem Synaxario, *duodecima* hujus die.

DIE SEXTA.

Ruthenè: Jaulenie Cresta Jerusalimi. Apparitio Crucis in Hierusalem.

Græcè: Μνήμη τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ τιμίου σταυροῦ, ὥρᾳ τρίτῃ τῆς ἡμέρας, ἐπὶ Κωνσταντίου βασιλέως, υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. *Commemoratio signi pretiosæ Crucis, quod apparuit in cælo, hora diei tertia, sub Constantio Imperatore, filio magni Constantini,*

COMMENTARIUS.

Septima die Maii, hora diei tertia, in diebus Pentecostis, visa est Crux an. 351. efformata ex luce, omni vidente populo super Golgotha, porrecta luce usque ad montem olivarum. Quæ, marmorea claritate, solares radios occultavit. Omnes hinc in Ecclesiam, gratias & gloriam Deo dantes, perrexerant. Ejus meminit Historia Ecclesiastica. Menologium Basilii addit, *sub Cyrillo, Hierosolymitano Archiepiscopo.*

DIE SEPTIMA.

Ruthenè: Joanna. Arsenii. Johannis. Arsenii.

Græcè: Τῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου, καὶ εὐαγγελιστοῦ, ἐπιστηθίου, ἠγαπημένου, καὶ παρθένου, Ἰωάννου τοῦ θεολόγου· ἤτοι, ἡ σύναξις τῆς ἁγίας κόνεως τῆς ἐκπεμπομένης ἐκ τοῦ τάφου αὐτοῦ: ἤτοι τοῦ μάννα. *Sancti gloriosi Apostoli, & Evangelistæ, (qui supra pectus recubuit) dilecti, & virginis Johannis Theologi: sive Synaxis sancti Cineris, qui exit ex ejus sepulchro: sive Mannæ.*

COMMENTARIUS.

Cum Deus etiam loca & sepulchra, in quibus claruerunt, & corpora sanctorum sepulta sunt, plena gratiæ ostendere dignatur: id assecutum est, sepulchrum sancti Johannis Apostoli & Evangelistæ & Theologi, dum is ibi, eo *transferendus, sepultus est:* μέλλων μετατεθῆναι ἐτάφη· κόνιν ἁγίαν· ἣν οἱ ἐπιχώριοι, μάννα μετονομάζουσι: *sanctum cinerem; quem incolæ manna vocant.* Sancti virtutes spiritus, *octava mensis Maii* (κατὰ τὴν ὀγδόην) quotannis de repente manans: quem devoti accipientes, omnibus cum eventu adhibent suis infirmitatibus. Menol. Basilii habet eadem.

Sequitur aliud Synaxarium, seu pars altera jam dicti, cum epigraphe: Σωφρονίου: *Sophronii.* Num sanctum Sophronium velit; ignoro. Alius datur S. Sophronius Episcopus Constantiæ Cypri; qui post Damianum Archiepiscopum sedit. De quo Menologium Basilii agit, nona Decembris die. Pars autem ista altera, hæc habet nova; quæ nentique habet Menologium Basilii.

Sciendum (Ἰστέον) *patrem Theologi, dictum fuisse Zebedæum, matrem Salomen: quæ fuit filia Josephi, Sponsi Mariæ Virginis. Joseph enim filios habuit quatuor, Jacobum, Symeonem, Judam, & Jesum: & filias tres; Esther, Martham, & hanc Salomen. Hinc servator avunculus* (θεῖος) *fuit Johannis, ut pote, frater Salomes. Dominus autem solum Petrum baptizavit, hic Andream, Andreas Jacobum, & Johannem. Johannes vero & Jacobus, reliquos Apostolos. Dum omnes fugiunt, Johannes hic dilectus in proditione, & apud Crucem adstans, & ad monumentum cum Petro venit. Virginem suscepit* in sua (εἰς τὰ ἴδια): *tres matres in terra habuit Johannes: Salomen primo, hinc aliam* (quam non dicit: fortasse *Brontem*, & quam sibi fabula fingit, *dum ipse filius tonitrui* βροντῆς, *Brontis, ex Boanerges*, est appellatus) *Tertiam, beatam Virginem, a moriente servatore, eo loco & nomine ei traditam. Ceterum B. Virgo, a S. Petro & Johanne fuit baptizata; qui usque ad ejus mortem, habuit eam secum: Hinc Ephesum est profectus, & oratione fusa, Templum Artemidis a fundamentis evertit: & quatuor, hominum & mulierum centena millia, ejus idololatrorum convertit:* καὶ μέχρι τῆς κοιμήσεως αὐτῆς συνῆν αὐτῇ ὁ θεολόγος, καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς Ἔφεσον, καὶ κατέβαλε διὰ προσευχῆς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν λατρευόντων τῇ Ἀρτέμιδι, τῆς πλάνης ἀπήλλαξε. *Mons, in quo est*

Templum sancti Johannis, vocatur Libaton, (Λίβατον) *ad occidentem habens sanctum Timotheum. Sancta vero Maria Magdalena, & septem pueri* (dormientes opinor) *in monte vicino jacent, Chileon* (χιλιῶν) *appellato. Sancta Hermione, una ex filiabus sancti Philippi (qui fuit ex septem Diaconis) prophetissa, & sorores aliæ, jacent in vicino etiam monte. Adauctus martyr, & ejus filia Callisthene, & alii martyres, qui fuerunt Episcopi, Ariston scilicet, Tyrannus, & Aristobulus: & Paulus primus Eremita, ibi & ipsi jacent. Synaxis sancti Johannis Apostoli, fit in ejus Apostolio, quod est in Hebdomo Constantinopoli.* Inter multa somnia, & profundos somnos; multa vera. Effectus sunt officinæ istius.

Eadem die: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀρσενίου τοῦ μεγάλου: *Sancti Patris nostri Arsenii magni.*

Romanus Civis, sub Theodosio Magno, fit Diaconus. Suis liberis quærens magistrum optimum Imperator, *Gratiano scribit Augusto, & Papæ Innocentio, & vix vi Arsenium obtinet.* Is Constantinopolim proficiscitur: & apud Imperatorem *& Senatum* in maximo est honore. *Post aliqua, vocem audit dicentem sibi: Arseni fuge homines, & te servo.* Vestem mutat, *tondet comam*, vadit *Alexandriam, & Scetim pergit; ibique vox alia: Arseni, fuge, sile, quiesce, & te serva. Visitatur a Theophilo Alexandrino. Ac tandem prope centenarius in pace obiit.* Signata silentur in Menologio Basilii, quod pro *Alexandria*, solum *Ægyptum* habet.

Die octava.

Ruthenè: Isaia. Christophoru. Esaiæ. Christophori.

Græcè: Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἡσαΐου, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Χριστοφόρου. *Sancti prophetæ Esaiæ; & Sancti martyris Christophori.*

COMMENTARIUS.

De Propheta, omnia e scriptura. De sancto viro & magno martyre Christophoro; portenta, & incredibilia narrantur: quod fuit canina facie, *ex Regione barbarorum*, qui devorant homines: quod a quodam Comite comprehensus in bello, dum loqui nequit humana voce; orans, ab angelo *Reprobus (quod ejus proprium erat nomen)* audierit: Ῥέπροβε ἀνδρίζου; Reprobe esto vir; & tactis ejus labiis, *fit græce* locutus. Civitatem ingressus, Idololatras objurgat, qui Christianos persequebantur. *A quodam Bacchio, apud quem fuerat accusatus; quod comprehendi voluisset; alias, ne brachium quidem ejus, illi ducenti milites, qui a Rege missi fuerant, dum baculum manu habebat (quod miraculose germinavit (ἐβλάστησε) movere potuissent; verberatur.* Quomodo autem, mera vi, primum est comprehensus?) Quo miraculo milites Christo credunt, & una cum sancto Christophoro, a sancto Babyla Patriarcha Antiocheno baptizantur: ipseque ex *Reprobo, Christophorus* dictus est. *Ubi ipsum cernit Imperator, supinus retro cadit*; hinc surgit, & dolo aggreditur sanctum vincere per duas meretrices, (quo modo duæ papæ cum hoc gigante?) quorum altera Callinice, altera Aquilina dicebatur. Sed hæ ingressæ, a sancto convertuntur, & pro Christo martyrium faciunt.

Imperator Decius sancti vultum irridet; & *[illegible] capacem potentiæ diaboli eum dicit.* (δεκτικὸν αὐτὸν τῆς ἐνεργείας τοῦ διαβόλου εἰπόντος, ὅτι γὰρ σημαίνει τὸ Δέκιος ὄνομα) *quod hoc significet nomen Decius.* Papæ quantum arcanum! Illi conversi ducenti milites, producuntur, sanctum adorant, & obtruncantur: & Christophorus in æneam quandam *machinam* (ὄργανον) supposito igne clavis confixus injicitur: sed eo incolumi, credit populus, facitque martyrium: sancto *saxum collo alligatur, & projicitur in puteum* (grandem debuit, & profundum) sed incolumis extrahitur inde ab angelis. Tunc æneo ignito pallio indutus, tandem gladio obtruncatur. *Fit ejus Synaxis, in ejus martyrio; quod est prope sanctum Georgium Magnum martyrem in Cyparisso.* E vicinia, concertatio, ad æmulationem, officinarum. A Latinis in Græciam perrexit fabula (ut ex latino nomine apparet, *Rebrobus*) & a Constantinopolitanis, quorum intererat, adoptata fuit. Unum ex fabula, mihi erui posse duco, sanctum martyrem, Numidam fuisse, ex Regione Cynocephalorum; de qua Herodotus & Strabo: ex quo dictus sit *Cynocephalus*: nec statura repugnet, quod miles magnæ staturæ fuerit. Antiochiæ a sancto Babyla baptizatum, cum aliis militibus; sub Decio Imperatore & Baubio Præside, capite amputatum. In Lycia alii passum dicunt: & (quod nomen ejus ignoraretur) *Christophorum* nuncupatum: simile quid, cum sancto Adaucto martyre, factum esse. Menologium Basilii, e signatis multa non habet, ut *Græce* primum locutum esse: *a quodam Baubio &c.* pro quibus omnibus habet, *primum quidem plurimis cruciatibus affectum, ac tandem capite obtruncatum.* Vide, quæ ex vita ejus descripsi, scripta a Calogerio, apud Agapium Cretensem in *Calogeriana*, lingua vernacula Græcorum, ubi eadem repetuntur. Nempe eum fuisse ἀπὸ τοὺς Κυνοκεφάλους, ὅπου τρώγουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν πόλεμον; *e Regione Cynocephalorum, ubi homines devorant, in bello.* in Numidia, in extremis Libyæ, & ante Pentapolim ponit eos Herodotus. Regnum Barcæ interius ego censeo. In insula Corcyræ, Cynocephalos etiam fuisse ait . . . . . in Historia Byzantina.

Die nona.

Ruthenè: Simonu Zilotu. Simonis Zelotæ.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Σίμωνος τοῦ Ζηλωτοῦ: *Sancti Apostoli Simonis Zelotæ.*

COMMENTARIUS.

Ipse ille Sponsus est, nuptiarum Canæ Galilææ, ex nomine prius Nathanaelis, dictus Simon; qui viso aquæ in vinum conversæ miraculo, relinquit Sponsam, & sequitur Christum. Erat in cœnaculo,

lo, dum Spiritus sanctus in Apostolos descendit: ad Mauritaniam, & Aphros perrexit, Christum prædicans. Tandem in Britannia ab infidelibus cruci confixus est. Fabula male consarcinata in Menol. Basilii, absunt signata omnia.

DIE DECIMA.

Ruthenè: Mociu. Mocii.
Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μωκίου: *Sancti martyris Mocii*.

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano, & Laodico (Ἀκυλίνου) *Proconsule Europæ, Amphipolitanus* presbyter, ex patre Euphratio, & matre Eustathia, qui ex antiqua Roma, eo venerant, gentium incumbit conversioni. Dum a Proconsule paratur sacrificium Dionyso (Baccho), evertit Aram. Comprehensus post tormenta alia, & caminum, cujus ignis Proconsulem *& novem alios*, qui cum eo erant, combussit, non vero Mocium; carceri restituitur, a Principe (officii, opinor) *Thalaggio. Sub Maximo Proconsule successore, duabus rotis alligatus, servatusque incolumis, uti etiam a feris bestiis, clamante populo, ut solveretur, mittitur Philippeglon in Perintho* urbem Thraciæ, quæ nunc Heraclea dicitur; *hinc Byzantium*, ubi capite obtruncatur. *Tunc autem ad unum ab urbe milliare jacuit*. Sub Constantino verò Magno, a quo magnum ei Templum & ornatissimum fuit exstructum, & huc translatum, *ubi fit ejus Synaxis*. Nec his Actis pepercit fabula, in *ustione Laodicii, & aliorum novem*. Menologium Basilii silet signata. *Laodicem* dicit *Byzantem*; *Euphratium* dicit *Euphratem*: Dionysum (*Bacchum*) silet. Ipse *in medio flammæ, visus est cum tribus viris aliis psallens &c.*

In undecima die Maii fit commemoratio Natalis Constantinopolis: Τὴν ἀνάμνησιν πνευματικῶς ἐπιτελοῦμεν τῶν γενεθλίων ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος τῶν πόλεων, τῆς καὶ ἐξαίρετον ἀνακειμένης τῇ δεσποίνῃ ἡμῶν τῇ ἁγίᾳ θεοτόκῳ, καὶ ὑπ' αὐτῆς διὰ παντὸς σωζομένης. *Commemorationem spiritaliter facimus, Natalis hujus a Deo custoditæ & Reginæ urbium, quæ sub protectione est Dominæ nostræ Sanctæ Dei genitricis, & ab ea semper servatur*.

DIE UNDECIMA.

Ruthenè: Epiphanii. Germanu. Epiphanii. Germani.
Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου: *Sancti Patris nostri Epiphanii, Archiepiscopi Constantiæ Cypri*.

COMMENTARIUS.

Phœnix, *ex agro Eleutheropolis*, & ex parentibus JudæiS, *qui manu sua vitam quærebant*, venit nonnihil ad Christum, *facem ei præferente quodam Cleobio, qui & crus plagatum ei curabat. Hinc Lucianum, monachum videns, pauperi stipem quærenti, dare pallium*, (Τριβώνιον) *eique insuper dare stolam; credit prorsus, & ab Episcopo, quem silet, adhuc juvenculus baptizatur*, Fit monachus, floret virtutibus omnibus, & miraculis. Fit Archiepiscopus. *Vixit annos* 105. *& menses tres; ut ipsemet Arcadio Imperatori scripsit, qui de his eum interrogabat*. Mortuus est non in propria, sed juxta petitionem (αἴτησιν) Chrysostomi, quod in ejus exilii sententiam subscripsit; Chrysostomumque *rescripsisse ajunt; nec ipsum, ad locum, ad quem mittebatur exsul, perventurum*; τὸν δέ φασιν ἀντιγράψαι, μηδ' αὐτὸν, τὸν τόπον πρὸς ὃν ἀπεστάλη ὑπερόριος, φθάσαι, καταλαβεῖν. *Ejus Synaxis fit in ipsius Sacello, quod est intra Ecclesiam Sancti Philemonis*. Ex actis deducta hæc omnia, quæ sub Amphilochi Iconiensis Episcopi nomine circumferuntur. Nullius proinde fidei, aut valde modicæ. Vide Tillemontium, Bailletium, Bollandum, alios. Signata non habentur in Menologio Basilii: quod hæc ultima ita narrat. Adactus autem ab Eudoxia Imp. Epiphanius, ut Chrysostomi exilio se subscriberet; adduci non potuit ut id faceret. Cum vero illa comminaretur, nisi id ipse faceret, idolorum Templa se aperturam, persuaderi sibi passus, subscripsit. Quod ubi Chrysostomus intellexit; hæc ad ipsum scripsit: Epiphani, quoniam meo exilio consensisti, nec tu sedebis in throno tuo. Ille vero rescripsisse dicitur: Athleta Johannes. verberare, & vince: ac demum in Cyprum navigans, in navigio vitam finivit. Hæc Basilii Menologium: & notanda varietas in responsis. Menol. Græcorum certe, non absolute loquitur, sed dicit, φησί. Sed *verberare* non est in Græco: & παίε, melius redderetur *vapula*.

Eadem die: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. *Sancti Patris nostri, Germani Patriarchæ Constantinopolis*.

COMMENTARIUS.

Filius Justiniani Patritii, qui sub Heraclio multa præclara gessit, & hinc ab Heraclii consanguineo, ob invidiam est occisus; ab eodem puerulus fit Eunuchus, & Constantinopolitano Clero annumeratur. Fit Episcopus Cyzici, hinc Patriarcha; ac tandem sub Leone Isauro, sese abdicat Episcopum, super mensam sacram deposito homophorio (hoc est *Pallio*) ut in domo sua quiete vivat. Obiit ætate annorum nonaginta, florens virtutibus & miraculis. Menologium Basilii habet eadem, præter ista: *Fit ejus Synaxis in sanctissima magna Ecclesia*. In notis nihil est, quod censura vindicat.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè. Glyceria. Glyceriæ.
Græce: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Γλυκερίας: *Sanctæ martyris Glyceriæ*.

COMMENTARIUS.

Trajanopoli sub Antonino Imperatore, Glyceria, Crucis signo se muniens, Sabino Præsidi se præsentat sacrificanti. Fatetur se Christianam: Templum ingreditur, & fusa oratione, Jovis deturbat & conterit simulacrum. *Ethnici eam lapidant, nec offendunt*. Post tormenta aliqua, famemque in carcere (a qua per angelum cibos afferentem, refecta est) ardentem injicitur in caminum, sed incolumis inde evadit, Post alia tormenta, custos carceris credit, & pro fide martyrium facit. Ipsa bestiis exponitur: a quarum una leviter tacta; ita *ut ne plaga quidem appareret* (μηδὲ μώλωπα, ἀλλ' ἢ δῆγμα ἢ αἷμα) spiritum Deo reddidit, & Heracleæ Thraciæ est deposita. Sic fabula debacchatur, & male deturpat Actorum veritatem. Signata absunt a Menologio Basilii.

Eadem die, cum Synaxario agitur de Sancto Patre nostro, Pausicaco, qui civis Apamenus, a Cyriaco Patriarcha; sub Mauricio Imperatore, Synnadorum Episcopus factus est. Menologium Basilii ait, sub Leone Iconomacho eum mortuum. Quod intervallum temporis, monstrum est.

DIE DECIMATERTIA.

Ruthenè: Isidoru. Isidori.
Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰσιδώρου τοῦ ἐν τῇ Χίῳ: *Sancti martyris Isidori, in Chio* (insula.)

COMMENTARIUS.

Natione Alexandrinus, & miles Optio, sub Decio, cum classe venit in Chium insulam. Accusatur Julio Centurioni. Fatetur Christum; colere Idola renuit. Numerius, ubi videt, se frustra agere; capite plecti jubet; & ita coronam accipit. Menologium Basilii. *Numerium*, ait *Classi Præfectum, & delatum a Julio Centurione*. Ex actis bonis, sed quæ inserta manus tractavit male.

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè: Pachomiu. Pachomii.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παχωμίου τοῦ μεγάλου: *Sancti Patris nostri Pachomii magni*.

COMMENTARIUS.

Ægyptius ex Thebaide inferiori, & parentibus idololatris; sub Constantino magno fit miles: sed paulo post, militiam linquit, & in Thebaidem superiorem secedit, ubi baptismum suscipit; vitamque vivit solitariam, *in Treona Tabennæ. Post annos multos, Theodorus ille sanctificatus, ad eum venit, & ejus discipulus fit, & imitator*. Monasterium condit; & fuit pater 1406. monachorum. In pace defunctus est. Jamdiu ejus synceга, & fere integra habentur Acta; quæ pretiosum sunt cimelion. De Pachomio Menologium Basilii agit die sexta hujus mensis; aitque: persecutionis tempore, comprehensum, nondum initiatum, & in fide rudem. Deum rogat, ut se doceat. Id fit ab angelo: cessat persecutio: secedit: & ab angelo discit angelicum institutum. Plura excitat monasteria, &c. Reliquum, signata in ipso non habentur.

Eadem die cum Synaxario fit de Sancto Achille Episcopo Larisseno, in secunda Thessalia, qui sub Constantino Magno, primæ Nicænæ Synodo interfuit. & Arianam hæresim, etiam ipse confixit.

DIE DECIMAQUINTA.

Ruthenè: Theodoru, Theodori.
Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου: *Sancti Patris nostri Theodori sanctificati*.

COMMENTARIUS.

Discipulus Sancti Pachomi, & cum eo contra dæmones conflictatus, sanctissimam vitam duxit. Reliqua diximus suo loco. Ob viciniam Pachomii, etiam Menologium Basilii, de ipso agit die 15.

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè: Andronicu. Andronici.
Græcè: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρονίκου, καὶ Ἰουνίας: *Sancti Apostoli Andronici, & Juniæ*.

COMMENTARIUS.

Christum prædicantes percurrunt orbem. Eorum meminit Paulus in epistola ad Romanos, eos consanguineos suos dicens, & ante ipsum Christo credentes. *Salutate Andronicum & Juniam, cognatos & concaptivos meos: qui sunt nobiles in apostolis; qui & ante me fuerunt in Christo*. Cap. ult. v. 7. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν, τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν Χριστῷ.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè: Theodotu Ancyrana. Teodoti Ancyrani.
Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδότου Ἀγκύρας. *Sancti martyris Theodoti Ancyrani*.

COMMENTARIUS.

De Theodoto Ancyrano. Menologium quidem Basilii hac die agit, illud vero Græcorum de eo agit die septima Junii. Nos igitur, quia nostræ Tabulæ etiam de ipso agunt, die illa; hic omittimus de Theodoto verba facere, ibi plenius, de Translatione reliquiarum ejus pariter (tunc enim de iis agitur) relaturi. Interim hic meminerimus de aliis, quæ Menol. Græcorum affert, in die ista. Nempe:

Τῶν

Τῶν ἁγίων μαρτύρων, Πέτρου, Διονυσίου, Ἀνδρέου, Παύλου, Κρισίνης, Ηρακλείου, Παυλίνου, καὶ Βενεδίμου. *Sanctorum martyrum, Petri, Dionysii, Andreæ, Pauli, Christinæ, Heraclii, Paulini, & Benedimi*, In Rubrica Synaxarii ad *Christinam* additur παρθένου, *Virginis*: quod apud Græcos raró memoratur. Do ejus *Commentariolum*.

Petrus Lampsacenus, *Præsidi Eurydinon urbis, Dacno* (infra hic etiam *Decnus* dicitur) Δέκιῳ: Δέκιῳ: *Daciano* forsan, vel *Decio* (Δέκιῳ τῷ ἄρχοντι τῆς Εὐριδινῶν πόλεως) sistitur: Veneri thurificare recusat, & post tormenta, obit. Paulus & Andreas, ex Mesopotamia, una Possidi *Decno* (Δέκιῳ), sub quo militabant, veniunt Athenas, ubi comprehensorum pro Christo, Dionysii & Christinæ, custodes carceris apponuntur. Ibi Christina virgo, *ab ipsis sollicitatur ad Venerem, & quod illa constanter renuit*, credunt & ipsi in Christum, & cum Dionysio lapidibus obruuntur: Christina capite obtruncatur. Hæc ex Actis bonis; sed ab inscita manu, aliquantulum male habitis. Menologium Basilii die 15. cum Synaxariis separatis de ipsis agit. Primum de S. Heraclio & sociis, quos dicit Athenienses, passosque Athenis in fornace conjectos, sub anonymo Præside Athenarum; Secundo de Petro & sociis: Petrus Lampsacenus *Abydi* Præfecto sistitur, fustibus diu cæditur, & animam ita agit. Paulus & Andreas, Præfecto Abydi milites, cum eo Athenas veniunt, & Dionysium & Christinam custodire jubentur, jam comprehensos: sed contra ipsi convertuntur ad fidem; cætera uti supra. De Christina autem, ait; quod ista, *accurrent ad illos, ac plorans, capite plexa est*. Num erat libera a vinculis? Quæ Græcorum Menologium secus narrat. Signata superiora absunt a Menologio Basilii.

DIE DECIMOCTAVA.

Ruthenè: Patricio. Patricii.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων, Πατρικίου, ἐπισκόπου Προύσης, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. *Sanctorum martyrum, Patricii Episcopi Prusæ, & sociorum ejus*,

COMMENTARIUS.

Patricius ob fidem Julio (Ἐπάρχῳ) *Præsidi* sistitur: de pœnis disputat, ob occasionem ex Thermis loci: quod ille Diis beneficium tribuebat. Projicitur in Thermas: sed ipso incolumi, projicientes offensi sunt. Cum Acacio autem; Menandro, & Polyæno, capite dicitur obtruncatus, & subjungitur; quod *coram Synaxis in Domo Sanctissimæ Deiparæ celebratur*. Menol. Græc. hic silet *Ætnam*, & *Vesuvium*, & similia. Et Menologium Basilii, *Julii* silet nomen, sed eum dicit, τὸν τῆς Βιθυνίας ἄρχοντα; *Præsidem Bithyniæ*; & projicientes milites, Thermarum igne *omnes combustos esse*. Valida exaggeratio. Polyænum & socios, *Discipulos* ait *Patricii*; & verisimile.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè, Thalilau. Thallalæi.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θαλλελαίου. *Sancti martyris Thallalæi*. Menol. Basilii cum Lamba unico, Θαλελαίου. *Thalalæi*.

COMMENTARIUS.

Sub Numeriano Imperatore, ex *Libano oriundus*, patre natus *Berucio*, *matre Romulia*, Anazartum, *secundæ* Ciliciæ Provinciæ, urbem pergit, medicam artem meditans. Occultat se in Oliveto; sistitur Præsidi Theodoro; eique tali terebrantur, & inverso capite fune suspenditur. Ubi autem lictores opinantur in eum sic perfecisse; lignum pro Sancto (ex miraculo) se perforasse, & suspendisse conspiciunt. Præses a lictoribus sibi illusum opinatus, verberibus eos affici jubet. Hinc Sanctus *in mare præcipitatur, & incolumis inde evadit, veste indutus apparens alba. Exponitur bestiis, iterumque incolumis; in Ædessa urbe Ægeorum* (Αἰγῶν) gladio cervicem amittit. Fabula in tormentis & in ligno, varie se immisit, & tuto lusit. Menologium Basilii silet signata: *medicum*, rotunde eum dicit Præses. Lictores Alexandrum & Asterium ad Christum conversos, capite plexos esse. Præses suis manibus talos sancti tentat terebrare; nequit surgere, & manus ei arefiunt. Credunt alii; & Præses sancti precibus sanatur. Surgit itaque e sella, & sanctum capite obtruncat. Fabula est etiam ista, & ridiculosior in teratis, & miraculis.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Constantinu. Elena. Constantini. Helenæ.

Græcè: Τῶν ἁγίων, ἐνδόξων, θεοστέπτων, καὶ ἰσαποστόλων, μεγάλων, βασιλέων Κωνσταντίνου, καὶ Ἑλένης. *Gloriosorum Sanctorum, Dei amicorum, & Apostolorum, parium, magnorum Imperatorum, Constantini, & Helenæ*.

COMMENTARIUS.

Constantis filius Chlori (sic Κώνστα, Κώνσταντος) *& Helenæ. Constans autem filius erat, ex filia Claudii Imperatoris*, (θυγατριδοῦς) *qui ante Diocletianum & Carinum* (Καρίνου) *a Diocletiano Herculeo* (τοῦ Ἑρκουλίου) *Collega assumptus, cum Valerio, Maximiano, haud persecutus est, ut alii, Ecclesiam Dei: & filium Constantinum, Imperii in Britannia, hæredem liquit. Hic autem, contra Maxentium, filium Herculii, venit. Deus enim, primum, ei se in somnis manifestavit; hinc & alias, meridie, per Crucem ex astris efformata* (δι' ἀστέρων). *cum his verbis*, (Ἐν τούτῳ νίκα): *IN HOC VINCE. Crucem facit, & Maxentium vincit, & mergit, ad Pontem Milvium in Tiberim*. corrupte Βυλβίου pro Μιλουίου) *liberatque Tyrannide Romanos. Cogitat, urbem sibi cognomine, condere ad Ilium. Sed ex oraculo, prohibetur, quamobrem Byzantii*

tii eam condit. Nicænam primam Synodum contra Arium cogit; matrem Helenam, quæsitam Crucem, Hierosolymam mittit. Inventam istam, ex parte ibi reliquit Helena, ex parte, secum Constantinopolim adduxit: & ubi mortem oppetiit; filius Constantinus, Encæniis & Panegyris lætificans civitatem; & vita ducta, paulo ultra annos *quadraginta duos* (sic per errorem, loco 52.) ex quo Imperium susceperat, dum movet in Persas; apud agrum Nicomediæ, in Domino obdormivit. Fertur Constantinopolim, magnificentissime excipitur; & in Templo Apostolorum tumulatur. Imperavit autem Constantinus in Urbe Roma, trigesimus Secundus Imperator ab Augusto; & mortem obiit, anno ab Orbe condito 5818. (a Christo 310.) Ejus in magna Ecclesia fit Synaxis: & in sacris Apostolis: & *in divino ejus Templo; quod est in Cisterna monasterii Patriarchæ; qui cum Imperatore & Senatu, & supplicatione*, eò se ducit, ibique celebrat. De Helena amplius nihil mutit. Signata absunt a Basilii, in quo etiam *Constans*, *Constantii*.

De eorum virtutibus & zelo, plura in Canone, quam in Synaxario; quod ab imperito, ut apparet, scriptum fuit; & in plurimis, sine criterio ullo historico. De baptismo ejus per Papam Silvestrum nihil. In Canone post Homoea, ad Œcum Secundum (qui *Byzantii*: Βυζαντίου: authoris est) de baptismo ei a Silvestro collato, habetur mentio: Καταυγασθεὶς δὲ ἀκτῖσι τοῦ παναγίου πνεύματος ὑπὸ Σιλβέστρου ἱερέως, διὰ τοῦ βαπτίσματος: *Auctus splendoribus Sancti Spiritus, per baptismum tibi collatum, a Pontifice Silvestro*, *Byzantius* in secundo secundi Æchi, Æcho, Βυζάντος, ὁ Βύζας, dicitur *Byzas*, *Byzantis*. Qui *Byzantius*, inter sacros Poetas, præfixos, *Trypbologio* Rutheno, cum cernatur unitus sancto *Theophani*, ergo eum etiam æqualem credunt Theophani, proinde authorem habent octavi exeuntis, vel noni sœculi; quo traditio hæc vigebat. Reapse post ipsam Græci hoc loco, post Gloriam, & Æchum πλαγ; hæc Sancti Methodii Patriarchæ Constantinopolis anno 841., viri Syracusani, Siculique Poetæ, subdunt, quæ eamdem confirmant opinionem: Ὁ τῶν Ἀνάκτων Ἄναξ, καὶ Θεὸς, ὁ πλουσίαις δωρεαῖς κατακοσμῶν τοὺς ἀξίους, αὐτὸς οὐρανόθεν, ὥσπερ Παῦλον τὸν ἀοίδιμον, διὰ σημείου τοῦ σταυροῦ, σε Κωνσταντῖνε, ἐζώγρησεν, ἐν τούτῳ, φήσας, νίκα τοὺς ἐχθρούς σου: ὃν ἀναζητήσας σὺν μητρὶ θεόφρονι, καὶ εὑρὼν ὡς ἐπόθεις, τούτους κατὰ κράτος ἐτροπώσω. Σὺν αὐτῇ οὖν ἱκέτευε, ὑπὲρ ὀρθοδόξων βασιλέων, καὶ τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ, καὶ πάντων τῶν μνήμην σου τελούντων πιστῶς, τὸν μόνον φιλάνθρωπον, λυτρωθῆναι πάσης ὀργῆς. *Rex Regum & Deus, qui pretiosis donis exornas dignos; ipse cælitus, tamquam Paulum famigeratum; per signum Crucis, te, Constantine, vivificavit; IN HOC*, dicens, *VINCE INIMICOS TUOS. Quam, cum amante Dei, matre tua, quærens, & inveniens, ut avebas, hos potenter terga dare coegisti. Cum ipsa ergo, pro orthodoxis Imperatoribus ora, & pro exercitu christiano, & pro omnibus, qui fideliter commemorationem tui faciunt; ut qui solus est Clemens, ab omni ira sua, eos liberet*. Hæc ille. At cujusnam, dices, Methodii ea sunt? Duos enim hujus nominis, Constantinopolitanos Patriarchas, usque ad seculum decimum tertium, est invenire. Indubie, dico, sanctum hunc, & primum medio nono seculo. Jamdiu namque ante seculum decimum tertium, Constantinum colebat Ruthena Ecclesia, ductrice Græca:

Quod ad testimonia, pro orthodoxo habito Constantino, & non hæretico Ariano, hæc irrefragabilia & magna afferemus, quæ omnia inseruimus in Dissertatione peculiari, *de restituendo cultu Constantini Magni per Occidentem*. B.Hieronymus scribit in Vigilantium: *Ergo sacrilegi sumus, quando Basilicas Apostolorum ingredimur: sacrilegus fuit Constantinus Imperator, qui sanctas reliquias Andreæ, Lucæ, & Timothei transtulit Constantinopolim*. Non ergo Hieronymus, dum anno 406. (76. annis post obitum Constantini, qui accidit anno 337.) hæc scripsit, *hæreticum* habuit Constantinum, qui ne *sacrilegum* quidem, ipsum patitur æstimari. Hadrianus etiam epist. ad Constantinum & Irenem Impp. quæ legitur Art.2.Nicænæ 2.Synodi, ita pariter dicit, pag.747. *Sicut piæ memoriæ* (ὁ ἐν θείᾳ τῇ λήξει) *Dominum CONSTANTINUM Imp. & BEATAM HELENAM, QUI FIDEM ORTHODOXAM PROMULGARUNT &c.Cum ad fidem converteretur PIUS IMP. CONSTANTINUS* (ὁ ἐν θείᾳ τῇ λήξει Κωνσταντῖνος &c. Ad Ambrosium, quod spectat, vide quæ ille commentando scribit, in Psalmum decimum quartum. Tacito nomine ipse corrigit Hieronymi mnemonicum lapsum, pro Constantino, Constantium filium verè subdens, ut se res habuit in illa translatione reliquiarum. Saltem autem inde colligas, Hieronymum etiam sic labentem, suis temporibus, testem idoneum esse, Constantinum Magnum, orthodoxum in Ecclesia esse habitum. Ambrosius proinde detecto Constantio translatore, eum habuit, ut merebatur ille Arianus.

Hadrianus Papa primus, annò circiter 773. in epistola 1. ad Carolum Magnum Francorum Regem, ita scribit. *Et sicut temporibus beati Silvestri Romani Pontificis, A SANCTÆ RECORDATIONIS PIISSIMO CONSTANTINO MAGNO IMPERATORE, per ejus largitatem, sancta Dei Catholica & Apostolica Romana Ecclesia, elevata atque exaltata est, &c. ita & in his vestris felicissimis temporibus, atque nostr.s, sancta Dei Ecclesia; idest beati Petri Apostoli, germinet, atque exultet, & amplius exaltata permaneat, &c. Quia ecce NOVUS CHRISTIANISSIMUS DEI CONSTANTINUS IMPERATOR his temporibus surrexit; per quem omnia Deus, sanctæ suæ Ecclesiæ, beatorum Apostolorum Principis Petri, largiri dignatus est, &c.* Ita & epist.35.ad eumdem, dum cum orat, *ut juxta spem sibi datam, filium Caroli, qui tunc natus erat, ex sacro fonte susciperat, & beato Petro promissa impleat; ut sicut CONSTANTINUS TEMPORIBUS sancti Silvestri, sic ipse SUIS, ECCLESIAM EXALTET, tum iis, quæ largiri dignatur; tum ea restituenda, quæ a diversis Imperatoribus aliisque (quorum donationes in Scrinio sunt Lateranensi) concessa, per Longobardos deinceps ablata sunt, &c.* Quæ sunt in inui-

indice argumentorum, epistolarum Hadriani ad Carolum, a col. 521. 22. 23. 24. editionis novissimæ Harduini, tomo 8. Conciliorum, Parif. anno 1729. Verba, e prima epistola, explicant affatim quid deest in ista 35., cui comparat Carolum, Constantinum, non utique comparaturus, nec laudaturus, si hæreticum Arianum, aut fautorem ejus hæresis habuisset Constantinum; quem *sanctæ recordationis*, *&* *piissimum*, dicit, *Principem*, in prima. Ac forsan etiam in hac 35. repetiit; quæ facile *Summista* ad brevitatem resecuit. Vide tu alia, quæ congessimus in die 2. Junuarii, in festo Sancti Silvestri post Acta Sanctæ Syncleticæ. (1)

Theodosius magnus equidem (annorum 60. mortuus anno 395.) cum esset ætate 45. annorum, quindecim scilicet ante mortem, *ab Ascholio Thessalonicensi Episcopo*, anno Christi 380. baptismum tandem suscepit: verum non ita factum a Constantino, ut sub finem vitæ, ab Eusebio Nicomediensi Episcopo, Achirone, Arianam hæresim & baptismum susceperit. Filius Constantius & Constans in eam, illico post mortem Patris an. 351. lapsi sunt; & lacunam in textu Hieronymi, Arianorum arte, luculenter in Dissertatione illa & evidentissime demonstravimus. Ab Hosio Episcopo Cordubensi, non a Silvestro, sub annum 315. Constantinus est baptizatus, & ut baptizatus, Nicenæ 1. Synodo interfuit. Vide ibi omnia mathematice patefacta. Quis credat nondum catechumenum, tantæ Synodo interfuisse, & sæpe alibi sacra mysteria percepisse? Patres illos hæc passos esse; aut hæc egisse Primum Principem christianum; calcar & exemplum futurum Principibus sequioribus, & Populis, qui tunc in Christum, abjectis idolis, credidissent. Secum hæc cogitet, qui non credit. Sed plura habentur, in Dissertatione, quam indicavi.

Cæterum in 2. Nicæna Synodo, habita anno 787. (pag. 230. tomo 7. Conciliorum Labbæi) Legati Apostolici Petrus Archipresbyter Romanus, & Petrus Abbas monasterii Sancti Sabbæ, Romæ positi, ita loquuntur. *Tale quid & DIVÆ MEMORIÆ CONSTANTINUS MAGNUS IMPERATOR, olim fecit; ædificato enim Templo Salvatoris, Romæ, in duobus parietibus Templi, historias veteres & novas designavit; hinc Adamum, de paradiso egredientem; & inde latronem in paradisum introeuntem, figuratos.*

DIE VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Vasilisku. Basilisci.

Græcè: Τῶ ἁγίω μάρτυρ☉ Βασιλίσκυ, *Sancti martyris Basilisci.*

COMMENTARIUS.

Ex loco *Chumialon* (Κουμιαλῶν) *in territorio Amaseno*, sub Maximino, & consanguineus (ἀνεψιὸς) sancti & magni martyris Theodori Tyronis; martyrium cum sancto Eutropio, & Cleonico (qui sub Theodoro militabat) fuit. Qui cum martyrium passi essent; Ipse orat Dominum pro martyrio, isteque ei apparens, hortatur, ut suis illis sese adjungat; facturus & ipse cum eo, martyrium in Comanis. Domum ergo suam, cum militibus suis pergit, matrem fratresque salutat; ac hortatus eos, ut in fide constantes maneant; a militibus, ab Agrippa Præside (ἡγεμόν☉) missis, comprehenditur, ligaturque. Crepidas ferreas & clavis, intus armatus, induitur, instituunt Comanum iter. *Ubi ad locum DACNORUM* (Δακνῶν) *perveniunt; apud mulierem, Trajanam dictam, hospitantur, ibique sanctus ligatur platano sicca, manibus a tergo revinctus. Ipse orat, & arbor revirescit; & aqua fons, ex* λαγόνων *e visceribus terræ erumpit. Ad miraculum Trajana & milites convertuntur, ut dicunt, &c.* (εἰς μὲν) *Christo; & martyrem illi solvunt.* Ubi succedunt ipsi Comanum, Sanctus Agrippæ sistitur, & quod renuit sacrificare, quin orat, ut de cœlo ignis descendat, & *idolorum* comburat Templum; & Apollinis simulacrum; ardens furore hinc Præses; ipsum capite plecti imperat, & corpus in fluvium injici; quod mox factum. Prodigia, saltem in igne isto, & ex fabuloso derivant fonte.

In Menologio Basilii desunt signata. Idem habet, ἐκ τῆς χώρας Ἀρμενιακῶν, *e Regione Armeniacorum*, non vero ex *loco Chumialon*. Ille ἀνεψιὸς, interpres Basilii, *filium* dicit *fratris*. *Tyronis*, abest ab eo 45. Menol. Græcorum ait, *cum militibus sociis*, illud Basilii, τοῖς οἰκείοις, quæ interpres vertit *domesticis*. Post *Comanorum iter*, reliqua sic narrat Basilii Menologium: vinctusque *Comana adducitur. Cum vere per viam, miracula edidisset, plurimos ad Christi fidem suscipiendam induxit.*

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Michailn. Michaelis.

Græce: Τῶ ὁσίω πατρὸς ἡμῶν, κὴ ὁμολογητῶ Μιχαὴλ ἐπισκόπα Συνάδων. *Sancti Patris nostri, & confessoris Michaelis Episcopi Synadorum.*

COMMENTARIUS.

De hoc Michaele, Menol. Græcorum hæc tantum habet: Innocenter & sancte ab infantia eum vixisse; & pro confessione fidei, & adoratione Imaginum, ex libera etiam illa voce: *Immacu-*

r latam,

(1) In versione Anastasii Bibliothecarii, 2. Nicænæ Synodi, art. 2. col. 1241. D. Ita Hadrianus PP. Constantio & Irenæ Impp. *Vos autem partem habebitis cum EO, QUI NUNC IN DIVINA REQUIE QUIESCIT, CONSTANTINO Imp. & Helena ejus matre, qui ORTHODOXAM FIDEM ILLUSTRARUNT ET CONFIRMARUNT, &c.* & inferius col. 1342. A. *Cum aliquando FELICIS RECORDATIONIS CONSTANTINUS IMPERATOR &c.*

latam, *& Divinam Imaginem Servatoris nostri Jesu Christi, sanctæque matris ejus, veneror & adoro; tuum vero edictum, expuo, & nihili pendo*; in exilium ejectum, & sæpe de loco in locum translatum, tandem mortem sic obiisse. Sub quo tyranno non dicit, nec a quonam fuerit Episcopus ordinatus. Menologium vero Basilii narrat, ipsum fuisse Monachum, & temporibus Leonis Iconomachi, Synadorum Episcopum ordinatum. Pro sacrarum cultu Imaginum in exilium ejectum, ibique mortuum. Liberam vero illam vocem, & alia, non refert.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Symeonu. Symeonis.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, Συμεὼν, τοῦ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει: *Sancti Patris nostri Symeonis, qui in monte mirabili vitam duxit*.

COMMENTARIVS.

Sub Justino seniore Imperatore, natus Antiochiæ Syriæ, *ex patre Johanne Edessena, & matre Martha*; a Baptista ante conceptionem matri promissus; suo tempore fit monachus, in monasterio, *quod montis dicitur*. *Post annos sex*, inde ascendit & columnam: ubi post decem & octo annos, ad mirabilem montem pergit, ibique ad annos decem *inter foramina & petras* vivit. Breviorem columnam hinc ascendit, & quadraginta quinque annos, ibi manet. Totius vitæ cursus, anni 86. septem ergo vel sex annorum erat, quum monachus factus est. Anni enim *sex*, & 79. faciunt an.85., ut dicit Basilii Menologium: *septem* vero & 79. faciant annos 86., quod Menologium Græcorem dicit. Hoc autem & alia prodigia refert ex ejus Actis; quæ apud Bollandum habentur Maii tomo 1. die . . . Menologium Basilii, de eo agit præcedenti die vigesima tertia, tumque ista, cum nostris Tabulis; sed die 24. sanctus habet martyres Meletium, & Serapionem, sociosque eorum. Cæterum illud Basilii silet signata; pro *Justino seniore*; *Justinianum* habet seniorem, & pro *columna*, dicit *ascendit petram. Montem*, opinor Athon.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè: Tertia obritenia hlavi Prediteci. Tertia inventio Capitis Præcursoris.

Græcè: Ἡ τρίτη εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ ἁγίου ἐνδόξου, προφήτου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου: *Tertia revelatio pretiosi capitis sancti & gloriosi prophetæ, Præcursoris & Baptistæ Johannis*.

COMMENTARIVS.

Non, ut antea, in vase stamneo, sed in argenteo vase, ut in sacro positum loco, & sacro opere, elaborato, a Comanis Constantinopolim, perductum est caput istud; susceptum ab Imperatore, a Patriarcha & populo; fideliterque adoratum, in sacro loco collocetur. Sub quo Imperatore, aut Patriarcha, siletur.

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè: Carpu. Carpi.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Κάρπου: *sancti Apostoli Carpi*.

COMMENTARIVS.

Unus ex septuaginta, & discipulus Pauli Apostoli, ejusque epistolarum collector, Christum ubique prædicat, & miraculis rem confirmat. Multa ergo pro Deo patitur; ac tandem in pace obit. Ita & Basilii Menologium. In quibus nil dicitur, quod non sit commune omnium Apostolorum.

DIE VIGESIMASEXTA.

Ruthenè: Therapontu. Therapontis.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεράποντος. *Sancti martyris Therapontis*.

COMMENTARIVS.

De sancto martyre Theraponte, Menologium Græcorum hic silet, deque eo agit, die 14. hujus mensis, cum suo Synaxario: hac verò die (26.) de S. Helladio, martyre & Episcopo; de quo Ephemerides nostræ die 28. agunt. Repeto hinc, ex ea die, Synaxarium Therapontis. Quis tuerit, ubi, & ex quibus ortus, quo tempore passus est, ignotum; quod sint deperdita ejus Acta. Imagines ejus indicant, fuisse primo solitarium, hinc in Cypro insula esse Episcopum: passumque pro Christo, ex traditione tantum non scripta. Corpus ejus advectum Constantinopolim; quod Agarenis insulam invadentibus, sanctus ipse quibusdam apparens, jusserit ita fieri. Eo ductum multa miracula operasse. De eo Menologium Basilii, eadem, 25. die hujus ad verbum habet. Habetque & alium Therapontem martyrem, & sacerdotem Sanctæ Sardium Ecclesiæ, sub Valeriano Præside, E carcere abducitur Synaum, ubi est acriter verberatus. Terra illo sanguine irrigata, maximam quercum profert (en initium fabularum) quæ, nedum usque ad præsentem diem viret, sed etiam curat morbos. Abductus in ditionem Thracesium, in Episcopatu Satulorum, prope fluvium Hermum, martyrium facit. Ustavum Ruthenum prodit, hunc Therapontem nostrum, passum esse sub Valeriano Imperatore, Christi anno 254. quod testatur; de ipso agi Ruthenas Tabulas. Vereor ego autem, ut ex uno martyre, & isto; duo facti sint Therapontes. At Lequenius, in Episcopis Sardium (tom.1. col.859. *Orient'is Christiani*) nullum habet Episcopum Therapontem.

DIE VIGESIMASEPTIMA.

Ruthenè: Nicita. Nicitæ.
Græcè: Τῦ ἁγίε . . . .

COMMENTARIUS.

In Menologio Græcorum hac die agitur de facrofancto martyre, Eutyche Epifcopo Melithinæ fub . . . . De fancta martyre Heliconide, ex urbe Bytalia (Theffalonicenfem, ait Bafilii Menologium) fub Gordiano, & Philippo Imperatoribus; & de fancto Patre noftro & confeffore Johanne Pfefchaita, martyrium paffo fub Iconomachis; de quo Menol. Bafilii agit die 25. fub Leone Armeno, anno Chrifti 788. De Niceta Epifcopo Chalcedoniæ fub hoc Leone Armeno, nihil loquitur, & de *Niceta Abbate monafterii Medikii*, qui fub Iconomachis multa paffus, & in exilium eft ejectus, cum Menologio, & noftris Tabulis, fupra diximus, die Aprilis tertia. Quis alius eft Nicetas? Papebrochium modo non habemus, qui 2. partem hujus Menol. Græco-Latine edidit: Dubitem, illum effe Nicetam Epifcopum Chalcedoniæ, de quo fupra memini.

DIE VIGESIMAOCTAVA.

Ruthenè: Theodofia. Theodofiæ.
Græcè: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Θεοδοσίας. *Sanctæ martyris, Theodofiæ*.

COMMENTARIUS.

Tyria genere, *annos agens 18., & quinto perfecutionis anno* (non dicitur, perfecutionis Diocletiani) *Cæfareæ* fiftitur Præfidi Urbano, & ob fidem in lateribus & mammillis virgo, ufque ad offa & vifcera, multa patitur. Ita femper filet. Præfes jubet iterum eam facrificare, fed irridetur. Iterum, iterum cruciatur, ac tandem, in mari martyrium fecit. Eruta Acta funt ab aureo libello Eufebii Cæfarienfis, de martyribus Palæftinæ. Signata abfunt, a Menologio Bafilii, quod tamen de ea agit, etiam tertia Aprilis die.

Eadem die de fancta agitur, Conftantinopolitana martyre Theodofia. Ex folo difticho, tempus & alia arguere nequimus. Menologium Bafilii, eam non hic habet, fed die decimaoctava Julii, ubi ea monialis, dicitur martyrium paffa effe pro imaginibus, fub Leonis filio, Conftantino Caballino.

Agitur & de fancto martyre Elbiano, Epifcopo civitatis Aneorum (πόλεως Ανέω) . . . *Alexandro & Maximo Confulibus*, & fub Julio, & *Æliano Præfidibus*. Siletur locus, qui forte fit ipfa Anea. Unum Præfidem dicit *Julium*, Bafilii Menologium: & ego hinc fufpicor, unum effe *Julium Ælianum*, nuncupatum.

DIE VIGESIMANONA.

Ruthenè: Ifacii. Ifaacii.
Græcè: Τῦ ὁσίε πατρὸς ἡμῶν Ισαακίε. *fancti Patris noftri Ifaacii*.

COMMENTARIUS.

Sub Valente Principe Ariano, oriundus ex Oriente, Conftantinopolim venit, dum ille in Gotthos movebat. Obviam ei factus, confulit eis eumque hortatur, ut orthodoxorum ecclefias aperiret. Surdo Imperatori, *iterum eadem fuadet*; *fi victor redire velit; & non fugiens interire*. Ejus libertatem molefte ferens Imperator, flagellari jubet, & *provolvi in fpinis*. *Sanctus tertio ei minatur eadem*, ni eas *jufferit aperiri*. *Ab irato itaque traditur Saturnino & Victori cuftodiendus*; donec in pace poft reditum, in ipfum animadverteret. Refpondet Sanctus: fi tu *in pace* redieris, haud mihi Deus locutus eft: fugiet ex adverfo fuorum hoftium, & comprehenfus, per ignem accipiet vitæ exitum. Pergit in hoftem Imperatorem; vincitur, *fugit in Achyronem*, (Αχυρῶνα) *una cum Præpofito, qui femper in orthodoxos acuerat Imperator*; & ibi a Gotthis igne crematur. *Ab exitu fanctus glorificatus, uti & a libertate, Conftantinopoli*, vitæ finem ibi impofuit. De ejus monachatu in monafterio Dalmatii nihil habet Menologium Græcorum. Menologium Bafilii, fi-let fignata: addit, Conftantinopoli, in monafterio quodam vitam egiffe; hinc, &c. Non *iterum*, nec *tertio*, fed in prima interrogatione, hæc *dicta facit Valenti*. Idem pro *fpinis* habet *carceres*: & ejus in erpres pro *Achyrone*, vertit *horreum*; & alii, *tugurium Falconem*. Monachifmus ejus admittitur in Uftavo Rutheno, quod habet infuper, *cum paffum anno Chrifti 378*.

DIE TRIGESIMA.

Ruthenè: Hermia. Hermiæ.
Græcè: Τῦ ἁγίυ μάρτυρος Ἑρμεῖυ. *Sancti martyris Hermiæ*.

COMMENTARIUS.

Civis Comanus, fub Antonino miles & jam canus, ob fidem in Chrifto, fiftitur Duci Sebaftiano (ἄρχοντι) poft tormenta alia, & detractam ab vultu cutem, & evulfos dentes, in caminum injicitur ardentem. Inde eductus incolumis, edere cogitur venenata. Edit, & iterum eft incolumis; & qui ea porrexit, convertitur, & capite obtruncatur. Sanctus nervis toto corpore præcifis, in ignitum lebetem immittitur; ita oculis excæcatus, diebus tribus, inverfo capite fufpenditur; ac tandem capite obtruncatur. In tormentis, fabula voluit fe laffare.

Duplicem Hermiam hic habet Mofchovilticum Uftavum. Hunc fub Antonino, quem paffum ait, anno Chrifti 159. Alium fub Hadriano Principe, & anno 122. Num, ego quæro ex duplicibus Actis,

facta est una fabula; unde tormenta tormentis, insane in uno nostro congesta sunt? Ita reor: præsertim, quod Majus mensis habeat dies triginta & unum; & hic dies, sine sancto aliquo in nostris Tabulis, hic non appareat, Illo igitur eum suppleamus; sic

DIE TRIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Hermia. Hermiæ.

Græcè: Τῦ ἁγίυ ἁγιομάρτυρος Ἑρμείυ. *Alius sancti martyris Hermiæ.*

COMMENTARIUS.

Papebrochius Acta Græco-Latina dedit Hermiæ quem duplicem non agnoscit, sed solum unum præcedentis diei. Bailletius ea refert, & suspecta ait, Tillemontius item in Persecutione M. Aurelii Antonini, nec fecerit in sua Censura, & ejus martyrium putat anno circiter 166. Ad animum suum Authores Ustavi, ponunt hunc martyrem, aliosque passos: quæ negligentia est eis cara; utpote a criticis, & qui accurati alioqui videri volunt,

MENSE JUNIO.

DIE PRIMA.

Ruthenè: Justinu. Justini.

Græcè: Τῦ ἁγίυ μάρτυρος Ἰυστίνυ τῦ φιλοσόφυ. *Sancti martyris Justini Philosophi.* In prima Rubricæ additur: καὶ τῶν σὺν αὐτῷ: *& sociorum ejus.*

COMMENTARIUS.

Ex Flavia urbe Syriæ, *Prisci filius nepos Baccbii*, venit Romam; Antonino Imperatori, *libellos* pro Christianis obtulit: sed a Crescente Philosopho odio habitus, multis tormenta affligitur. De morte nihil hic dicitur, nisi in Canone. Sed sermo tantum est de ejus virtutibus, & operibus, quæ scripsit. Menologium vero Basilii, ait eum ex Flavia Neapoli Syriæ suisse, nomina omittit Patris, avique, & pro *libellis*, habet βίβλον, *librum* vertit interpres. *Justini, & sociorum ejus*, silet hoc Basilii Menologium; ait vero Justinum *a Crescente tandem occisum.*

Eadem die, de sanctis martyribus agitur, Justino, *Charitone, Charitones, Hierace, Peone, & Valeriano*, Romæ, *sub Valeriano* Imperatore, & *Rustico* Præfecto urbi: ἐπάρχῳ.

Eadem etiam die fit de sancto martyre Thespesio, sub Alexandro Mameæ, & Simplicio Præside Cappadociæ: quem Basilii Menologium non habet. Idemque, signata non habet, in præcedenti Justino, Romæ, & *Rustico.*

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Nicephoru. Nicephori.

Græcè: Τῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρυ πατριάρχυ Κωνσταντινυπόλεως, τῦ ὁμολογητῦ. *Sancti Patris nostri Nicephori, Patriarchæ Constantinopoleos, Confessoris.*

COMMENTARIUS.

Sub Constantino *Copronymo*, ex patre Theodoro, & Eudocia matre, *viris Illustribus & Patriciis*; ut patet multa passus est ob imagines, & in exilio vitam finivit, ita & ipse. Ejus namque virtutibus promerentibus, post Tarasium a Nicephoro Imperatore fit Patriarcha, ferme coactus. Post Nicephorum Imperatorem, brevi imperat Stauracius ejus filius; *eique succedit pijssimus Michael*; quo dejecto a Leone Imperatore qui in imagines insurgens, nostro Nicephoro Patriarchæ, multa mala (post dejectionem ejus e throno) intulit, & in exilium eum egit. *Donec Imperator a propriis familiaribus occisus, in Phari .... sanctus malis confectus*, & ætate septuagenarius diem obiit; post *decem* annos in throno, & in exilio peractos. Signata absunt a Basilii Menologio; in quo non *decem*, sed *novem* annos sedisse dicitur.

DIE TERTIA.

Ruthenè: Lucilliana. Lucilliani.

Græcè: Τῦ ἁγίυ μάρτυρος Λυκιλλιανῦ. *Sancti martyris Lucilliani.*

COMMENTARIUS.

Ex idolorum Sacerdote, sub Aureliano Imperatore, fit Christianus, dum jam senex & canus erat. *Prope Nicomediam habitabat.* Primo igitur *Libanio Præsidi* (ἄρχοντι) sistitur, & post aliquot tormenta, in carcere compingitur; ubi tres pueri, eadem ex causa detinebantur. Horum nomina habet Menol. Basilii, Claudium, Hyperium, Paulum, Dionysium. Sed Paulum, intra observabitur, esse Paullam. Cum ipsis Lucillianus rursus *Comiti* (Κόμητι) sistitur, & in caminum ardentem, omnes injiciuntur; sed *orto imbre, ignis extinguitur*, & sancti incolumes inde exeunt. *Acceptaque una cum pueris sententia* (δεξάμενος ἅμα τοῖς παισὶ τὴν ἀπόφασιν) Byzantium venit, ut a Comite jussum fuit; ubi pueri capite obtruncantur, Lucillianus vero in Crucem agitur: *præsente sancta Paula, quæ inter viam* (τῇ ὁδῷ αὐτῶν) *ubicum ejus curam habuit, & post martyrium, eorum corpora curavit. Christiana enim erat a majoribus, & in hoc incumbebat; intrare carceres, alere fideles, & curare plagas Christianorum. Comprehensa itaque sistitur Comiti, nudata verberatur*, & ab angelo sanatur. Sistitur iterum Comiti, in ore verberatur, quod ipsi contumeliam

siam dixisset. Iterum in carcerem; iterum sistitur; projicitur in caminum ardentem, ex quo incolumis, jussu Comitis ducitur Byzantium; & quo loco Lucillianus & pueri [illegible] erant, capite obtruncatur. Fit eorum Synaxis, in eorum martyrio, quod est prope Ecclesiam S. Michaelis Archangeli in Oxia. Acta in paucis passa sunt ab inscicia manu officinæ illius. Signata non habet Basilii Menologium, quod tamen dicit, Σιλβανῷ τῷ Κόμητι, *Silvano Comiti*, & ex sequentibus, ita apparet esse legendum. Ab *præsente &c.* habet Menol. Basilii; sed in Synaxario sequenti. Silet autem, *orto autem &c.* & *solum* ait Lucillianum in caminum injectum, & incolumem.

DIE QUARTA.

Ruthenè: Mitrophanu. Metrophanis.

Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μητροφάνους Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. *S. Patris nostri Metrophanis Archiepiscopi Constantinopoleos.*

COMMENTARIUS.

Filius *Domitii fratris* Probi Augusti, *fratrem habuit Probum*, sub Constantino floruit. *Baptizatus, venit Byzantium; a Tito loci Episcopo, clero adscribitur. Mortuo Tito, fit Episcopus Domitius; cui succedit Probus, filius Probi Augusti. Hic post* 12. *annos obit*, & eligitur Metrophanes, Incidit in tempore Constantini: *qui ejus virtutes & vitam urbis miratus, Constantinopolim condere statuit*. Nicænæ Synodo Metrophanes *Senii causa* (διὰ γῆρας καὶ νόσον) *& morbi*, eo tamen misit, suum presbyterum Alexandrum. *Dicitur ei a Deo revelatum, post se, futuros Episcopos, Alexandrum hunc, & Paulum*. Tandem in pace quievisse. Ejus Synaxis in magna Ecclesia, & in ejus ibi sacello (sua domo) quod est prope sanctum Acacium *in septem scalis* (ἐν Ἑπτασκάλῳ). A Menol. Basilii dicitur solum Probi Augusti consanguineus. Silet idem signata, *Protopresbyterum* ibi factum, & ab eo successorem nominatum. Post conditam a Constantino Constantinopolim ad dignitatem Patriarchalem eum ait promotum, quod apertissime falsum est. Silet causa Metrophanis & situs, Constantinum Constantinopolim condidisse. Vera causa, odium in Romanos. De revelatione facta Metrophani, nihil habet, sed ab eo utrumque successorem, suo suffragio designatum.

DIE QUINTA.

Ruthenè: Dorothoi. Dorothei.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου. *Sacrosancti martyris Dorothei Episcopi Tyri.*

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano, *& Maximiano*, ob persecutionem *relicta domo & propria parœcia, Dyssopolim* est profectus: at post horum abdicationem, reversus Tyrum; *sub Licinio*, & usque ad Julianum Aug. suam rexit Ecclesiam: sub quo reversus Dyssopolim, & a gentibus Juliani comprehensus, post multa tormenta, in profundissima senectute, martyrium fecit; annos agens jam 107. Reliquit multa opera *Ecclesiastica*, & historias. tum Græca lingua tum Latina. Menol. Basilii de Dorotheo isto agit, die 9. Octobris; & post Diocletiani & Licinii mortem, Tyrum rediisse scribit. Silet signata, & de Dyssopoli, nullum verbum: & illud notandum haber, quod . . . ait; Julianum clam, non palam, cædes Christianorum per Præfectos suos perfecisse. Cæterum pro Dorotheo, & Dorotheis, num Tyri Episcopo, an presbytero; de ejus operibus, vel supposititiis, vide Baronium, Bollandianos, Scriptores Ecclesiasticos Dupinii &c. In primis Bailletium, & Tillemontium, si vis hæc omnia districata.

Menol. Basilii, hac die & agit de sanctis martyribus Marciano, & Nicandro, & sociis Ægyptiis: die vero 7. de SS. martyribus Nicandro & Marciano, militibus Præsidis Maximi. Egoque vereor, ne, de unis paribus, duo paria fecerint ipsos, Græculi sequiores. Et notum omnibus, esse imposturam opus, quod sub Dorothei nomine circumfertur.

DIE SEXTA.

Ruthenè: Bisarionu. Ilarionu. Bissarionis. Hilarionis.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἱλαρίωνος τοῦ νέου, ἡγουμένου τῶν Δαλμάτων. *Sancti Patris nostri, Hilarionis junioris, Abbatis monasterii Dalmatorum.*

COMMENTARIUS.

De sancto Bassarione Menol. Græc. agit infra, die 17. Synaxarium non habet, sed tres politicos tantum versus, & Canonem: ex quo tantum elucet, Tyrannorum minas non curasse, & pugnasse contra hæreses: forsitan vult, Iconomachorum. De sancto Bessarione, hac die nihil; agit enim de ipso, decimaseptima hujus die. Basilii vero Menologium hic agit de sanctis martyribus, Cyria, Valeria, & Marcia Cæsariensibus Palæstinæ; sub incertis Præside, & Imperatore. Indubie in Eusebio Cæsariensi earum martyrium non habetur. Quod tamen Baronius (not. ad martyr. hac die) dicit Menologiis haberi, & cum nostris addit Zenaidam, sociam passionis. Aliud lumen quæro, & præstabo aliis.

DIE SEPTIMA.

Ruthenè: Theodotu. Theodoti.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Θεοδότου Ἀγκύρας. *Sacrosancti martyris Theodoti Ancyrani.* In Menol. vero Basilii: Ἄθλησις καὶ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδότου. *Certamen & translatio reliquiarum, Sancti Martyris Theodoti.*

COMMENTARIUS.

Delatus *Theodoto* Præsidi, quod Sanctarum virginum & martyrum corpora, in lacum (stagnum) projecta eduxisset, & sepelisset; ei sistitur,

tur, & ob fidem, acriter verberatur; hinc bis ligno suspenditur (equuleo) latera ei uruntur, lampadibus ustulatur &c. Tandem capite obtruncatur. Puronto presbyter reliquias post mortem, in suo prædio sepelivit. Hæc ex Actis quæ genuina edidit Ruinartius. Unum, sed adhuc quæro, cur *Hieromartyrem* eum dicant? cum laicus ipse fuerit, & œnopola, *Vini venditor? Caupo*,

In Ustavo quidem Rutheno, *Episcopus* quoque dicitur. Menologium Basilii narrat eadem die 18. Maii, & die ista, non tamen *Episcopum* eum dicit. *Galatam* eum dicit, *natum* in Castello *Mali*, *delatum Ancyræ Præsidi anonymo*.

DIE OCTAVA.

Ruthenè: Theodoru. Theodori.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου. *Sancti magnique martyris, Theodori Tribuni militum*. In Rubrica Synaxarii dicitur: Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος, &c. *Repositio reliquiarum sancti magnique martyris &c.* Ita & Basilii Menologium.

COMMENTARIUS.

Sub Licinio natus in Euchaitis, & Heracleæ Ponti moras faciens, pulcherrimus mente & corpore, *ac sapientissimus: quamobrem a nonnullis dicebatur* βρυσίνως (*fluvius eloquentiæ*) post superata tormenta omnia, & ipsam mortem, fidelibus & devotis, multa contulit beneficia. Hac die vero, repositionem, translationem ejus corporis celebramus. Menologium Basilii silet signata, & addit: In fide a nobilibus parentibus educatum: factum militem, & Ducem creatum Ponti Heracleæ. A Licinio accersitum; hunc potius Heracleam, ut ad se veniret, induxisse: petiisse Idola, & fregisse, dedisseque pauperibus, fecisse tandem martyrium, & ejus corpus in Euchajam translatum, prope Euchairas. In Acta, fabula se immisit, in ad se, advocato Imperatore: in domum suam petita & fracta Idola, & pauperibus elargita.

Agitur, & hac die, etiam de SS. martyribus Nicandro & Marciano, sub Maximo Præside, loco incerto, ita & sub incerto Imperatore. Menologium Basilii de his agit die præcedenti.

DIE NONA.

Ruthenè: Cyrillu Alexandrinu. Cyrilli Alexandrini.

Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου Πάπα Ἀλεξανδρείας. *S. Patris nostri Cyrilli Papæ Alexandrini*.

COMMENTARIUS.

Sine Synaxario, habet solum distichon. Menol. Basilii de eo agit, die 27. hujus mensis. Nepos Theophili, & successor, fortiter pugnavit pro Deipara in Nestorium. Sed sciendum, diem hanc nonam, decimam, & undecimam, defuisse in Menologio Basilii, & ex Menæis excusis fuisse suppletos, Ita enim habetur in Præfatione, ad Basilii Menologium.

Hac die agitur etiam de Sancta Pelagia, Virgine & Martyre Antiochena; quæ delata Præsidi anonymo, Deo inspirante, se de domo projecit, & mortua est. Encomiis suis eam Chrysostomus honoravit, ob virginitatem, & ascesos magnitudinem. Agit hic & de ea Basilii Menol.

DIE DECIMA.

Ruthenè: Timotheu. Timothei.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Τιμοθέου ἐπισκόπου Προύσης. *Sacrosancti martyris Timothei, Episcopi Prusæ*.

COMMENTARIUS.

Sub Juliano apostata, ingentem draconem, qui greges & homines solo flatu interimebat, & iter inter Balnea & urbem perdebat, projecto solo fragmine (κλάσματος) panis. Capite autem est obtruncatus, a Juliano apostata, quod miracula faciebat. Fit ejus synaxis in ejus martyrio, quod est intra *Xenonem*, qui est in *Deuturo*. Hæc officina illa Draconis. Totidem verbotenus habet, Basilii Menologium.

Hac die fit & de sancto patre nostro Canido sub Theodosio Magno. Ita & Menol. Basilii. Credo Episcopum, sed cujus Ecclesiæ?

Agitur & de Sanctis Episcopis Bithyniæ, Apolline, & Alexio, sine disticho, aut synaxario. De his nihil in Basilii Menologio.

DIE UNDECIMA.

Ruthenè: Vartolomeu, Varnava. Bartholomæi, Barnabæ.

COMMENTARIUS.

Bartholomæus unus ex duodecim apostolis, in India prædicavit, τοῖς καλουμένοις Εὐδαίμοσι. *Arabiæ Felici*. (Hæc ergo est illa India) *qui appellantur Felices*. Matthæi Evangelio illis tradito. Traditus ipse est ἐν Ἀλβανῷ πόλει, *in Arbani urbe*, puto *Albani*: Corpus ejus in urna *plumbea* (μολυβδίνῃ) positum, & in mare projectum; miraculose in Siciliam, & ad insulam Liparam pervenit. Ibi conditum floruit miraculis. Officiua uberrima Sicilia & Lipara. Tu vide, quæ de Bartholomæi corpore, adhuc Constantinopoli anno 846. dixi ad diem tertiam Aprilis, in S. Josepho hymnographo. Cæterum totidem prorsus habet Basilii Menol.

Barnabas, (qui & *Joses* dicitur in Actibus Apostolorum) unus e septuaginta, ordinatur comes Pauli Apostoli. Fuit ex Tribu Levi, & natus & & nutritus in Cypri insula. Οὗτος πρῶτος ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν Ῥώμῃ, καὶ Ἀλεξανδρείᾳ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ: Hic primus Hierosolymæ, & Romæ, & Alexandriæ, Christi evangelium prædicavit: & cum profectus esset in Cyprum, a Judæis & Ethnicis lapidatur; & igni traditur, & a Marco apostolo & evangelista, condito in spelunca, ubi Ephe-

Ephesum navigavit ad Paulum, ei exitum Barnabæ renunciavit. Flevit autem eum diu Marcus. *Dicitur* (λέγεται) sepultus fuisse una cum Marci Evangelio, quo cum postea ad pectus, inventus est. Hinc Privilegium (προνόμιον) fideles acceperunt, non subjacendi hanc insulam alii utiquam Episcoporum, sed a proprio Episcopo ordinari. In relatis, nullam suboleo fictionem. Attamen nihil tuti. Excripta totidem in Basilii Menologio.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè: Onuphri. Onuphrii.
Græcè: Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Ὀνουφρίυ. *S. Patris nostri Onuphrii*.

COMMENTARIUS.

Ægyptius, dum vivit in Cœnobio posito *in Eremo urbis Thebarum*, audita vita Heliæ, & Baptistæ, exit inde, & eremum habitat annos sexaginta. Paphnutius eum primus videt, post septem & decem dies itineris, in deserti interiora, & vitam ejus audivit. Onuphrius moritur, & tribonio Paphnutii dimidiato, involutus sepelitur. Erat enim nudus, *& capillis solis albis, qui eum operiebant. Mox cadit calyba, & palma siccatur, & aqua deficit. Fit ejus Synaxis, in sacratissimo ejus Oratorio, posito in Monasterio S. Aypii*. En officinam. Vel acta penitus ficta, vel suspecta valde. Et nomen indubie, Onuphri. Scriptum ergo oportuit *Onuphrium*. De Abba Anuph, sermo aliquis in vitis Patrum deserti. Menol. Basilii pro primis substgnatis, habet *Hermopolim Thebarum*: additque in morte: *sociam autem communionem ab angelo accipimus*. Et hic fabula. Signata alia in ipso desunt. Vide Bailletium hac die, Papebrochium, aliosque.

Eadem die agitur de Sancta martyre Antonina, Nicæna Bithyniæ, sub Priscilliano (vel Dracilliano) Præside, & Imperatoribus Diocletiano, & Maximiano. Corruptum enim puto in Menol. Græcorum Δρακιλλιανοῦ, Δ loco Π vel contra Δρακιλλιανοῦ. Præsidis nomen filetur iu Menologio Basilii. Dracillianus Præfectus est Urbi Romæ anno 326.

Eadem die sine Synaxario, aut distichis, fit sola commemoratio S. Johannis militis, & Sanctorum Zenonis & Tryphonis Episcoporum; & Sancti Juliani, τῦ ἐν τῇ Λίβει, ἐν τοῖς Δαγάτε: *qui vixit in Libis, in Dagati Regione*. Quæ nomina monstruosa, hæc sunt? De Petro (Monacho in Monte Atho, ut ait Ustavum Ruthenum) nihil habetur in Menol. Græcorum.

DIE DECIMATERTIA.

Ruthenè: Acylina. Aquilinæ. Xiphyllii corr. Triphillii.
Græcè: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀκυλίνης. *Sanctæ martyris Aquilinæ*.

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano, & *Biblo* (Βίβλυ) Præside Palestinæ, filia viri Illustris *Athalmi* (Ἀθαλμῦ) baptizatur ab Aithalio Episcopo, annos agens quindecim; & ipsa amicas puellas, adducit ad Christum. Delata *Proconsuli Volusiano* (Ἀνθυπάτῳ Οὐολοσιανῷ) a quodam Nicomede, ei sistitur, & ob Christum flagris cæditur, & subulis ignitis ei aures perforantur, ita ut sanguis efflueret per nares, & totum caput, intus cremaretur. Sententiam mortis accipit, & obtruncatur. Fit ejus Synaxia, in ejus *martyrio, posito in Ædibus Philoxeni*. Ex Actis ab imperito hujus officinæ, aliquantulum corruptis, Menol. Basilii silet signata ista; contra vero ita narrat ejus martyrium. Sub Trajano Imperatore in Byblo Phœniciæ urbe, filia viri Illustris Eutholmii, quinquennis baptizatur ab Euthalio Episcopo: decennis æquales puellas docet Christum. A Nicandro quodam delata Præsidi &c. Ex actis veris.

De S. Triphyllio hac die nihil in utroque Menologio.

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè: Elisseu. Methodii Patriarchi. Elipi. Methodii Patriarchæ.
Græcè: Τῦ ἁγίυ προφήτυ Ἐλισσαίυ. *Sancti Prophetæ Elissei*.
Τῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μεθοδίυ Ἀρχιεπισκόπυ Κωνσταντινυπόλεως: *Sancti Patris nostri Methodii Archiepiscopi Constantinopoleos*. Menol. Basilii scribit, Πατριάρχυ; Patriarchæ.

COMMENTARIUS.

De Elisæo, omnia e scriptura.

De Methodio, hæc narrantur: dum pugnat contra Iconomachos, verbo scriptoque, *& multa ab illis patitur*, in pace tandem quievit. *Ejus Synaxis fit in ejus sacello, ubi ejus corpus quiescit, posito in Ecclesia Sanctorum Apostolorum*. Menologium Basilii silet signata, & ait: Siculus & monachus, venit Constantinopolim. Inde Iconomachorum opera, clauditur in Monasterio Episcopatus Chii. A Theodora Augusta, & filio Michaele fit Patriarcha, Sedit annos quatuor, menses tres. Nempe post restitutam ab ea orthodoxiam, quam S. Joannicius antea prophetaverat.

Agitur eadem die de S. Cyrillo Episcopo Gortynæ in insula Cretæ. Sed solo disticho. Menol. Basilii habet Synaxarium, sed tantum Episcopum Cretæ dicit.

DIE DECIMAQUINTA.

Ruthenè: Amu. Amos.
Græcè: Τῦ ἁγίυ προφήτυ Ἀμώς: *Sancti Prophetæ Amos*.

COM-

COMMENTARIUS.

Amos pater Esaiæ prophetæ natus in Thecue terra Zabulon, prophetat annos quinquaginta, & reliqua e scriptura.

Eadem die agitur de Sancto Dula (Δουλᾶ) martyre, *ex Zephyrio Prætoriadæ* Provinciæ Ciliciæ, sub Maximo Præside. Menol. Basilii, Maximum dicit Præfectum Ciliciæ. De Imperatore in utraque Menologii altum silentium.

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè: Tychonu. Tychonis.

Græcè: Τοῦ ἁγίου καὶ θαυματουργοῦ Τύχωνος: *Sancti & Thaumaturgi Tychonis*. In Rubrica Synaxarii, additur: ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος, πόλεως τῆς νήσου Κύπρου: *Episcopi Amathuntis, civitatis in Cypri insula*.

COMMENTARIUS.

Post tyrocinia sapientiæ & virtutum a Mnemonio Episcopo Amathuntis, fit diaconus; eoque mortuo, fit Episcopus loci ejusdem, a Magno Epiphanio. Multos ab *idolis* (ἀπὸ πλάνης) convertit; *Ecclesias multas ex Templis idolorum fecit*: In vita, & post mortem miraculis floruit: quorum duo subnectit: alterum in pueritia, in panibus a patre ei datis, ut eos venum iret: alterum in sarmento, ab eo fixo in terra, dehinc statim viridi facto, & suo tempore reddente fructus (βότρυν, κατὰ τὴν ἑξαιρετικὴν τοῦ Ιουνίου μηνός: *die 16. Junii*; qua ejus commemoratio celebratur. Menol. Basilii silet signata; & hoc factum dicit, *tempore ejus commemorationis*: & pro *Amathunte* dicit *Trimithuntis*, sed male.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè: Manuilu. Savilu. Ismailu. Manuelis, Sabelis, Ismaelis.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μανουὴλ, Σαβὲλ, καὶ Ισμαὴλ: *Sanctorum martyrum Manuel, Sabel, & Ismael*.

COMMENTARIUS.

Fratres Persæ ex patre Archimago, a Baltano Persarum Rege (Βαλτάνου) missi feriendæ pacis causa, cum apostata Juliano: nactique apostatam Idolis sacrificantem Chalcedone, *libere Christum, ipsi Christiani fatentur, & ita alios faciundum hortantur*: Sistuntur Juliano, verberantur, *clavis* talos habent perfossos, maxillæ eis uruntur. Hæc ipsis communia. Manuel vero, *etiam* pro missis tentatur a Juliano: constanti in fide, caput clavis configitur. Alia tormenta. Tandem cum fratribus, *in muro ad Thraciam* (πρὸς Θρᾴκην) *qui dicitur Constantini, in locum præcipitem* (κρημνώδη) *adducti*, capitibus obtruncantur. In his mihi nihil suspectum est; præter quam, si velimus legatos Regis Persarum: quod in legatos exorbitans videtur; id apostatam admisisse. Saltem id numerassent authores, in excerptis legationum. Menol. Basilii silet signata, ait natos a matre Christiana, ab Eunico Christiano educatos: pro *clavis* &c. habet: *tristitia affecti sunt*.

Eadem die agitur: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βησσαρίωνος: *S. Patris nostri Basarionis*. A pueritia Scetim profectus, & solitariam vitam, semper sub dio egit, sine libris, sine vestibus, solum Deum meditatus, ejusque opera, in frigore & nuditate, in æstu & ardore solis: vixit annos 80. & in pace obdormivit. Veremur, ne incredibilia voluerit fabula sibi credi.

DIE DECIMAOCTAVA.

Ruthenè. Leontii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λεοντίου: *Sancti martyris Leontii*.

COMMENTARIUS.

In rubrica Synaxarii additur: Καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Ὑπατίου καὶ Θεοδούλου. *Et sociorum ejus Hypatii, & Theoduli*. Menologium Basilii, perpetuo dicit: Ὑπατον. Hypatum.

Leontius ex Hellade, vir fortissimus, degens Tripoli *Africæ, pro horreis Imperialibus*, fovebat pauperes Christianos. Quod resciens Hadrianus Præses Phœniciæ, qui ibi præerat, tempore Vespasiani, mittit Tribunum militum Hypatium, cum duobus aliis militibus, quorum alter Theodulus dicebatur. Per viam Hypatius, acri febri correptus, audit supernam angeli vocem, qua hortabatur, ut si vellet sanari, ter in adjutorium, Leontii Deum invocet. Hoc facto ille sanus evadit. *Sequitur viam: pervenit: ignorans Leontium, Leontium ipsum interrogat: & ille, Leontium se, & Christi famulum profitetur. Tribunus & Theodulus ad hæc, ad pedes Leontii se projiciunt, & petunt ut in Christi gratia se ædificet. Leontius orat. Pluviam, dicitur,* (λέγεται) *demittit nebula, qua baptizantur, & alba veste induuntur. Ethnici turbati*, ista renuntiant Præsidi Hadriano; qui eos jubet sibi sisti; firmosque in fide repertos, Hypatium & Theodulum, *post aliquot tormenta*, capite plecti imperat. Leontium acriter & acerrime flagellatus, post multa, *lapide collo gravatus* (βαρυνθεὶς), *inter verbera*, spiritum Deo reddit. Prodigia, sunt ex Commentitio cerebello. Etsi signata desiderantur in Basilii Menologio. Hoc enim habet, Leontium a Vespasiano factum Tribunum militum (γεγονὼς στρατηγὸς) vocem illam, a Thedulo etiam auditam, & hinc baptizato: *credidit, & ambo a sancto baptizantur*.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè: Juda, Judæ.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ιούδα. *Sancti Apostoli Judæ*.

COMMENTARIUS.

Ipse, *in Evangelio* κατ' αὐτὸν (*secundum Judam*) *& in Actibus Apostolorum, dicitur Judas, in eo secun-*

secundum Matthæum & Marcum, Thaddæus, & Levæus (Λεβαῖος) *appellatur. Frater Christi Domini, secundum carnem, reputatus, & filius Josephi, sponsi Beatæ Virginis; frater vero germanus Jacobi Adelphothei, qui notam scribit epistolam: missus ab ipso Christo, orbem peragrat; prædicat & Edessæ, quo ad Abgarum perrexit, ut eum sanaret. Tandem venit Arara urbem* (Ἀραρᾶ) *ubi ab infidelibus, sagittis confossus*, spiritum Deo reddidit. In Christi cognatione multa Græci comminiscuntur, præcipue post Metaphrastem. Menologium Basilii pro his omnibus, habet partem Symboli Apostolici; quod ipsum dicit, ubique prædicasse: præsertim *in Mesopotamia*: & urbem *Arara*, dicit *Arat* (Ἀρὰτ)

Eadem die de Sancto martyre Zosimo agitur; qui miles sub Trajano Imperatore ab Apolloniade, quæ est in Sozopoli, & sub Præside Antiochiæ Pisidiæ Domitiano, pro Christi fide passus est.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Methodii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Μεθοδίου ἐπισκόπου Πατάρων. *Sacrosancti martyris Methodii, Episcopi Patarorum.*

COMMENTARIUS.

Divino calculo factus Episcopus Patarensis, dum fideliter pascit ovilem suum, in Origenis errores insurgit: unde ejus fama exiit in terram omnem. Tandem pro fide, ab Ethnicis capite obtruncatur. *Multa reliquit opera; etiam prophetica, & de Antichristo.* Ast Menologium Basilii silet signata ista. Sed de eo, ejusque operibus, & Sede Episcopali, vide recentiores nostros Tillemontium, Dupinium, & Bailletium; qui enucleatius cuncta rimantur, quæ ad ipsum spectant. Ibi, num Tyri Episcopus, num Olympi, num Patarorum.

DIE VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Julianu. Juliani.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰουλιανοῦ, τοῦ ἐν Κιλικίᾳ. *Sancti martyris Ciliciæ Juliani.*

COMMENTARIUS.

Civis Anazarbi, in secunda Ciliciæ Provincia, filius Ethnici Senatoris, matris vero Christianæ, ab ea Christi fidem ediscit. Octo & decem annos agens, defertur Præsidi Marciano. Constans in fide, post multa, in sacco arenæ, & serpentium inclusus, in mare projicitur, & sic martyrium passus est. Menologium Basilii hac die agit de Juliano martyre Ægyptio. De nostro vero Cilice, die decimasexta Martii; ubi omnia fere ad verbum, sed in urbem Ægas adductum, addit. Quod vero ait, *corpus* demersi *Alexandriam ejectum, & a religiosa vidua sepultum*; hinc ego vereor, ne idem sit Cilix iste ac ille Ægyptius. In quo, locus martyrii siletur, & nomen Præsidis: licet dicatur sub Diocletiano passus. Et fabula apparet ex Monasterio illo maximo, condito a Juliano. In quod Præses immisso igne, Episcopum cremat, Sacerdotes, & Monachos: Apparet etiam in frequentibus prodigiis & portentis in fucina illa elaboratis.

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Eusevii. Eusebii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Εὐσεβίου ἐπισκόπου Σαμοσάτων. *Sacrosancti martyris Eusebii Episcopi Samasateni.*

COMMENTARIUS.

Sub Constantino Magno, Zelotes maximus fidei orthodoxæ; sub Constantio ejus filio, minante manum ei præcisurum, nisi decretum a Magno Meletio scriptum produceret, ambas protendit manus. Menologium Basilii hic addit, λέγεται, *fertur*. Post Constantium, & Julianum, Valens Augustus, sed Arianus, eum dejecit throno, & ad Istrum flumen exulem eum misit. Defuncto persecutore, dum redit ad suam sedem, ab Ariana muliere, tegula e tecto, in capite percussus: pro ea Deum, ut ei pareat, oratione fusa spiritum martyr Deo reddit. Menologium Basilii ait: *Cui vulneri tantisper superstes, postquam suis præcepisset, ne fœminæ inferant ullam pœnam, finem vivendi fecit.*

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Agrippina, Agrippinæ.

Græcè: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀγριππίνης. *Sanctæ martyris Agrippinæ.*

COMMENTARIUS.

Virgo Romana, post multa tormenta (in quibus prodigia angelorum) martyrium fecit. Bassa, Paula, & Agathonica, dum ejus corpus tollunt, & de loco in locum evehentes; in Siciliæ tandem Provinciam ponunt. Statim ac ista facta sunt, Sicilia a dœmonibus liberatur. Agareni hinc ausi castrum aggredi, ubi erat Ecclesia, & corpus Sanctæ; funditus sunt deperditi: & ex eo tempore, miraculis scatet; & mirabilis est præcipue in leprosos. Virginem siculam ego puto, non Romanam: illa prodigia non admitto: nec Siciliam tunc liberatam a dœmonibus, dœmones potius duco Saracenos, qui a nono & decimo seculo, Sicilia, quam invaserant, sunt potiti, miracula castri liberati, & in leprosos, concedo facile. In officina illa, & fusoria, fabulæ sunt confictæ, De hac Agrippina, nemo alias verba facit, nec Bailletius. Tillemontius &c. sed tantummodo siculus Cajetanus. Menol. Basilii nihil de ea habet hac die, sed tantum agit de martyribus Zenone, & Zena, Aristocle & sociis: & de Eustachio: & item sociis.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè : Rozdestro Joanna. Elisavet. Zacharia : Nativitas Johannis (Baptistæ) Elisabet. Zachariæ.

Græcè : Τὸ γενέσιον τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. *Nativitas pretiosi, gloriosi prophetæ, præcursoris, & Baptistæ Johannis.*

COMMENTARIUS.

Omnia e scriptura. Illud tamen videtur hic notandum : Προδραμὼν ἐν τῷ Ἅδῃ, τὴν ἀνάστασιν εὐαγγελίζεσθαι: *Præcurrens in Infernum, ad Resurrectionem evangelizandam* : post necem utique. Et notandum illum etiam, Ἀρχιερέα (*Pontificem maximum*) dici Zachariam : quod habet etiam Basilii Menologium : Bajazetum Turcarum Imperatorem, anno 1484. donasse manum dexteram S. Johannis Baptistæ, magno Rhodiorum Magistro, ad eum annum narrant Raynaldus num. 72. & Spondanus num. 4. Hinc Equites Rhodii, amissa Rhodo, dicti sunt Johannitæ. Idem dono mandavit ferrum lanceæ Domini, Innocentio PP. VIII. anno 1493. iidem auctores habent, ad eum annum, Spondanus num. 7. Raynaldus a num. 15. ad 17. Rhodus anno 1522. a Solimano subacta est : ac tum Equites illi, anno 1526. a Carolo V. Imperatore, Melitensem insulam assecuti ; eo commigrarunt anno 1530. Spondanus ad hunc annum, num. 13. Alii volunt eo perrexisse, anno 1529. De Elisabet & Zacharia nihil utrumque Menol.

In Menologio Basilii hac die agitur de Sanctis martyribus Orentio & sex fratribus ejus, qui sub Diocletiano milites, & ab ipso in exilium pulsi, ubi varie perierunt. Hunc puto Orensium illum Lycium.

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè : Fivronia. Phæbroniæ.

Græcè : Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Φεβρωνίας. *Sanctæ, venerandæ martyris Phebroniæ.*

COMMENTARIUS.

Monachs in monasterio posito *in finibus Imperii Romani, & Persici*, scilicet *Nisibi, quæ Antiochia dicitur Mygdoniæ*, sorores omnes virtute superat, quibus Bryæna præerat. Sub Diocletiano igitur, & *Seleno* (Σελήνῳ) Præside, moniales sociæ, vitandæ causa persecutionis, omnes fugiunt, & sola Phebronia morbo impedita remanet, assistentesque ei Bryæna, *& Hieria Syncletica. Urbi Seleni milites veniunt, securibus frangunt januas, & mox ingressi, Bryænam obtruncare nituntur. Sed Primus patruelis* (ἀνεψιὸς) *Lysimachi intercedit, qui Christianorum semper miserebatur. Seleno igitur sistitur Febronia (quam fulciunt, & corroborant, dum sequuntur Bryæna, Hieria, Thomais, Libo, vel Libya*) Λιβὼν, Λιβύη, (nam utroque modo hic scribitur) *& Leonida, & puerula Atropia. Libon capite obtruncatur. Leonida igni traditur. Atropia decollatur, Bryæna redit in Monasterium flens & ululans : perculsa timore incerti finis. Thomais & Hieria, virili habitu assumpto, sequuntur Sanctam, inter ministros, sese immixtæ. Phebronia sistitur primum Lysimacho Seleni patrueli* (ἀνεψιῷ) *qui frustra tentam, a quatuor aptari* (τανύσαι) *jubet, & igne supposito, a militibus verberari, & in plagas fervens oleum inspergi.* Hinc pectinibus plectris (πλήκτροις) ferreis sulcari imperat. Post hæc ei *linguam præcidi, dentes excuti*, mammillas exscindi, *& in cæsuris ignem admoveri*, manus & pedes obtruncari ; tandem capite plecti jubet. *His gestis, a fidelibus corpus suscipitur, Lysimacho per Firmum Comitem jubente, ut in monasterium referretur. Quod fit, militibus corpus, & Firmo ipso gestantibus, ibique fuit compositum, denuo per membra singula, dentibus in pectore* (ἐν τῷ στήθει) *collocatis & compositis, cum hymnis & psalmis; comitantibus Episcopis & clericis & monachis, & multitudine magna Christianorum. Odas igitur canentibus, debitæ sepulturæ mandatum est. Dum fit annua ejus in Monasterio commemoratio, sancta dicitur* (λέγεται) *visa inter sorores, virgines Monasterii consistere & locum suum tenuisse, usque ad tertiam orationem : dumque Bryæna eam tenere voluit, disparuisse: nequaquam sustinendo manum illam. Lysimachus dolens de malo, quod erat filius Christianæ, orat jejunans, & se percutiens ob mortem tam crudeliter inflictam, & essere martyri, & flens amare, paulo post eum Prima accedit Christo, cum eo baptizatus. Selenus mente alienatus, oculos in cælum intendit, mugit ut bos alte, & uni columnarum percusso capite, ita digno fine animam efflavisse.* Inter nebulas & tonitrua & fulgetra & fulmina fabularum, quas ad satietatem otium se voluit explevisse, lumen affulget aliquod veritatis : sed quod sit illud, funditus ignoramus. Gratiæ bardissimo nostro Phelo, qui asinis scribere, & cum asinis loqui talia sibi credidit.

Menologium Basilii multos hos devitat scopulos, silet, ab *Hieria & Syncletica* (pro quibus habet *Thomaidem*) usque ad *fervens oleum inspergi* : siletque iterum ab *linguam præcidi*, usque *ad animam efflavisse*, quæ sunt in fine. Contra, hæc habet. Pro *Nisibi*, dicit *Sibi* (Σίβοι) de more factum ex *Nisibi* obtruncato. In Monasterio, dicit, *Sanctæ Bryenæ* (τῆς ἁγίας Βρυαίνης) Selenum dicit *Sellinum* (Σελῖνον). Tempora sequiora, & non Diocletianum innuunt, tot Monasteria etiam Monialium, tot Episcopi, tot Clerici & Christiani, & solemnes publicæ exequiæ.

Die

DIE VIGESIMASEXTA.

Ruthenè: Davidu. Davidis.
Græcè: Τῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δαβὶδ τῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ. *Sancti Patris nostri David Thessalonicensis*,

COMMENTARIUS,

Genere ab Oriente, Occidentem petit. A pueritia, virtutibus exornatus; tanquam angelus in carne, tuguriulum (καλιὰν) sibi fecit ex amygdalæ ramis juxta Thessalonicam, & ibi vixit, & velut avis canora (εὐκέλαδος) prædicavit advenientibus. Floruit & miraculis, colluctatus cum frigore aeris, & æstu solis. *Ardentes carbones in manu sumpsit, coram Imperatore* (quem filet) *dum thus ei adolet* (τούτῳ θυμιάτος) *& illæsus mansit*. Tandem ad Dominum commigravit. Menologium Basilii de eo agit die 27. hujus mensis, & ait, ipsum a pueritia fuisse monachum, & nostra signata silet. Mihi olet mores, & tempora stylitarum. Meminit ejus Rom. Martyrologium hac die quoque, cum hac epigraphe, *Thessalonicæ S. David eremitæ*: nec Baronius addit in notis, quidquam temporis.

Eadem die agitur de Sancto Johanne Episcopo Gotthiæ, *filio Leonis & Photinæ*, qui (ἁγιασθεὶς ἐκ βρέφους, ὡς Ἱερεμίας ὁ προφήτης, καὶ Σαμουὴλ ὁ μέγας) sanctificatus ab infantia, ut Jeremias, propheta, & *Samuel magnus*: & natus antea annunciatus; sub Constantino & Leone Isauro, a Catholico Iberiæ, Episcopus ordinatus (quod in *Græciæ Imperio*, Iconomachorum hæresis tunc prævalebat). Imperatrici Ireni fuit carus. E Constantinopoli reversus ad suam Ecclesiam, & a propria plebe exagitatus, Amastride, quo fugerat, vitam claudit. Menologium Basilii silet signata, & Constantinopolim.

DIE VIGESIMASEPTIMA.

Ruthenè: Sampsonu. Sampsonis.
Græcè: Τῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σαμψὼν τῦ ξενοδόχου. *Sancti Patris nostri Sampsonis Xenodochi*.

COMMENTARIUS.

Romanus; mortuis parentibus, sua omnia dat pauperibus, & venit Constantinopolim, ubi ob ejus eximias virtutes & sanctitatem cognitus Menæ Patriarchæ, ab eo fit presbyter. Medicæ scientiæ erat peritus, sanavitque Justinianum Imperatorem, ab incurabili quodam morbo. *Hinc viri virtutem miratus Justinianus; & reverentiam ei præstans*, Xenonem evexit, *ipsumque Scevophylacem magnæ Ecclesiæ fecit*. Sancte obiit, ejusque corpus in magna Ecclesia S. Mocii, *ubi miracula multa gessit*. Menologium Basilii habet ipsum a Mena factum presbyterum *magnæ Ecclesiæ*: ipsum fuisse, *Magni Constantini consanguineum* (συγγενὴς) Interpres vertit, *affinem*. Cæterum Scevophylax est *major sacrista*. Sed Menol. Basilii, ait Xenonem a Justiniano Imperatore Sampsoni nostro fuisse commendatum: quod quadrat melius *Xenodocho*.

Eadem die agitur de Sancto Anecto martyre sub Diocletiano, & Urbano Præside Cesareæ non Palestinæ, sed *Cappadociæ*. Menologium Basilii de eo agit die decima Martii; ubi *sub Decio* passus dicitur, incerto Præside, & loco. Memini tamen, *Urbanum* fuisse Præsidem *Cæsareæ Palestinæ*, non Cappadociæ, & post eum, *Firmilianum*, sed neminem *Anectum* novi martyrem, inter martyres Palestinæ in libro Eusebii Cæsariensis.

DIE VIGESIMAOCTAVA.

Ruthenè: Cyru Joanna. Cyri Johannis:
Græcè: Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ἁγίων καὶ ἰαματικῶν ἀναργύρων, Κύρου καὶ Ἰωάννου. *Translatio reliquiarum Sanctorum, & sine mercede medentium, Cyri & Johannis*.

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano Cyrus Alexandrinus, & Johannes Edessenus, amici ex morum similitudine & arte, pro Christo omnes medentur, & circumeunt prædicantes, multos convertunt, & suo hortatu faciunt multos martyres. Delati autem & torti; tandem martyrium & ipsi subeunt. Eorum corpora a fidelibus tunc composita; sub Arcadio Imperatore, & Theophilo Alexandrino Patriarcha, *hac die* inventum est: & exinde miraculis & beneficiis, eorum reliquiæ sunt conspicuæ, *cum dæmoniacis, cæcis, claudis* &c. usque ad hanc diem. Menologium Basilii habet eadem, ad claritatem addit *Alexandriæ*: verum signata silet.

DIE VIGESIMANONA.

Ruthenè: Petra. Pavol. Petri Pauli.
Græcè: Τῶν ἁγίων ἐνδόξων, πανευφήμων ἀποστόλων, καὶ πρωτοκορυφαίων Πέτρου, καὶ Παύλου. *Sanctorum gloriosorum, & celeberrimorum Apostolorum, & Protocoryphæorum Petri & Pauli*,

COMMENTARIUS.

Inter alios, qui hic afferuntur, de ipsis concinentes, ut sunt *Andreas* Hierosolymitanus (idest Cretensis) *Asterius*, *Germanus*, opinor, Patriarcha, & *Johannes monachus* (scilicet Damascenus) adducitur & *Byzantius*. Ex quo apparet, non ante illos floruisse, & mihi suspicio, de octavo seculo, aut nono.

Petrus, filius Jonæ, *ex tribu Simeon*, frater Andreæ, fuit *ex ignobili*, & *tenui* urbe Bethsaida, *sub Hyrcano summo Pontifice*, in summa penuria vivebat, & suis manibus laborabat. Se ipsum locans, uxorem duxit filiam Aristobuli fratris Barnabæ Apostoli, & filios genuit. Andreas frater mansit celebs, sub tempus, in quo Johannes erat in carcere; Jesus ad stagnum Genesaret vocat Andream & Petrum, *reficientes retia sua*, sequuntur ipsum. Petrus *prædicat in Judæa*,

dæa, *Antiochia*, *Ponto*, *Galatia*, *Cappadocia*, *Asia*, *& Bithynia*. Venit Romam, ubi *post conflictum cum Simone mago*; sub Nerone, inverso capite crucifigitur. Describitur ejus vultus; quod ex præconceptis imaginum formis, natum puto: *Colore albus*, *& subrufus*, *capillo crispus* (οὖλος) *oculis sanguineis*, *capite & barba canus* (πολιὸς) *naso oblongo*, *naribus apertis*, *statura brevis*, *rectus*. *Zelo divino permotus*, *peccatores acriter urget*; *Erga pænitentes compatiens*, *flecti facilis*, *& cito priores sententias deponebat*.

Paulus Hebræus & ipse, *ex Tribu Benjamin*, *Pharisæus secta*, *discipulusque Gamalielis*, Tarsi habitabat. Reliqua etiam e Scriptura. Tandem venit Romam. *ibique multos convertit*, &, *temporibus aliquot post Petrum* (καὶ χρόνον ὕστερον μετὰ Πέτρον, τὸν αὐχένα τμηθεὶς) *abscissa cervice*, vitam relinquit. *Ajunt* (φασὶ) *ex plaga lac & sanguinem effluxisse*. Describitur etiam vultus Pauli, de more, quo pictus cernitur apud Græcos. Sub finem adduntur aliqua Cosmæ Monachi, & in ipso fine, alia Johannis monachi, vel alius, vel Damasceni. Menologium Basilii silet signata in utroque Apostolo, additque tantum *piscatorem*: quod cæteroqui habet etiam Menologium Græcorum, in iis, *reficientes retia sua*. Qui luculenter hæc avet, adeat Tillemontium, Baillettium, &c.

DIE TRIGESIMA.

Ruthenè; Sobor Apostolu. Festum omnium Apostolorum.

Græcè: Ἡ σύναξις τῶν ἁγίων, ἐνδόξων, πανευφήμων ἀποστόλων, τῶν ιβ'. *Synaxis Sanctorum*, *gloriosorum*, *& celeberrimorum Apostolorum*, *e septuaginta duobus*.

COMMENTARIUS.

Synaxarium sed brevissimum pro singulis separatum: a Petro initio facto; tum a Paulo, Andrea, Jacobo, Johanne, Philippo, Thoma, Bartholomæo (de quo, ut supra) Matthæo, Jacobo Alphæi, Simone, Thaddæo, Matthia, Adelphotheo Symeone, Barnaba, Marco, Luca, Philippo, Anania, Justo, Prochoro, & Nicanore, & Parmena. Nicolaus enim fuit heterodoxus. Prochoro & Barnabæ tribuuntur, falsa gesta apostolorum; & aliis alia, quæ discussimus suo loco. Menol. Basilii in solis duodecim apostolis in hac Synaxi se continet. Illud Græcorum ut vidimus, præter duodecim apostolos, habet septem discipulos, & septem diaconos ex Actis Apostolorum Lucæ: habetque, sed reprobat Nicolaum.

MENSE JULIO.

DIE PRIMA.

Ruthenè: Cozma, Damianu, Cosmæ, Damiani.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων, καὶ ἰαματικῶν ἀναργύρων, Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, τῶν ἐν Ῥώμῃ τελειωθέντων. *Sanctorum martyrum*, *& gratis medentium Cosmæ & Damiani*, *qui Romæ passi sunt*.

COMMENTARIUS.

Sub Carino Imperatore, medici & non solis hominibus, *sed & bestiis* gratis medicantes; solam mercedem ab hominibus quærentes, Fidem in Christum Deum; deferuntur Imperatori, tanquam magi. *Dum alii*, *pro ipsis capiuntur*, *se ipsos produnt*; & dum non negant, sed Imperatorem a morbo sanant, atque ab infidelitate. Nam inter interrogationes & minas, *positio ejus vultus*, *super alterum humerorum*, *versa remansit*. Adstantes tunc credunt, & Imperator ipse, qui Christum, cum omnibus confitetur. *mittitque* Sanctos *ad propria*, bonorifica. Aliquanto post (ὕστερον) invidia ejus, qui ob eorum artem, ipsos moderabatur; in montem quendam eos ducit, tanquam ad plantas medicas colligendas; ibique lapidibus eos obruit. Fabulæ, & meræ fabulæ; quæ, acta imaginantur, ut *tria paria* efforment *sanctorum anargyrorum* nomine, Cosmæ & Damiani, martyrum medicorum. Menologium Basilii silet signata, vel habet eadem, verum aliter: velut illud interpretis, Imperatoris *luxato collo*; quod erat *obtorta collo*; *&*, ὁ ἐπιστατῶν αὐτοὺς, quod vertit; *is qui eis præerat*; quod Menol. Basilii dicit, διδάσκαλον αὐτῶν, *eorum magistrum*; sed male. Bene & recte: *Is qui eis præerat*. *Præfectus* fit Scholæ medicorum Palatinorum.

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Poloxenie ryzi prosviatia Bogorodici. Repositio vestium Protectricis nostræ Deiparæ.

Græcè: Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις. *Repositio pretiosæ vestis*, *sanctissimæ Deiparæ in Blachernis*. In Rubrica Synaxarii legitur: Μνήμην τελοῦμεν τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ κατατεθείσης τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου, καὶ Βηρίνης τῆς αὐτοῦ γυναικὸς· *Memoriam agimus*, *repositionis in sacra urna*, *pretiosæ vestis Deiparæ Sanctissimæ*; *sub Leone magno*, *& Verina ejus uxore*.

COMMENTARIUS.

Fratres & Patricii, Galbius & Candidus, pergunt adoratum in Palæstinam & Hierusalem: & *ubi sunt in locis Galilææ*; apud Hebræam quamdam,

dam, inventa pretiosa veste Beatæ Virginis, quæ ab illa in honore habebatur, eam assequendi ponunt studium. Profecti igitur Hierosolyma, & visitatis omnibus locis sanctis; loculum similem illi, in quo vestis pretiosa condebatur, præparant; & in reditu vacuum hunc, ἐπὶ σχήματος ἴδιον, in specimen reliquiam posuerunt, illumque cum sacra & divina veste auferentes, Constantinopolim attulerunt; & in suo suburbio, quod Blachernarum dicebatur, deposuerunt. Procurant hinc occultum *tenere hunc thesaurum, sed illud nequeunt; & idcirco renunciant Imperatori*, qui cum gaudio eam *visitat, ibique Ecclesiam jubet erigi: in qua* hactenus *pretiosus loculus jacet, propugnaculum Urbis, & morborum, & hostium alexiterium*: ἀλεξητήριον. Unum quæro, quis Patricios certos reddidit, eam veram Beatæ Virginis vestem esse? Hebræa illa. Et ab Hebræa veritas & traditio Christianis? Solique Hebrææ illi tanta fides; in tanti momenti re; post quadringentos & ultra, annos a morte B. Virginis? & ab Hebræa sola cognita & culta vestis? An ludibrium ejus fuerit populi Christiani; au fraus pia, Patriciorum? Laudo ego Constantinopolitani Populi devotionem & fidem cœcam; non laudo vel supinam fidem, vel fraudem in Galbio, & Candido (nihil Candido) vel mulierculæ illi filiæ Judæorum; juratæ scilicet inimicæ Christianorum. Cur non se fecerat Christiana, si vera sua? Idem dico de Zona illa dicta B. Virginis (de qua die 31. agemus Augusti). Quæ Hierosolymis educta ab Arcadio Imperatore, dicitur, ibique usque ad illa tempora, una cum pretiosa hac veste, a quadam virgine, asservata. Eadem hæc ad verbum habet die isto, Græcorum Menologium.

Menologium Basilii silet signata, & *vetulam*, illam dicit: & quod cum Galbius & Candidus, sub Leone Magno Imp. in domo vetulæ, ægrotorum turbam jacentem vidissent, causam percontati, didicerunt, eo in loco pretiosam vestem Deiparæ asservari. Rogarunt itaque, ut eam adorare sibi liceret, & admissos esse, Cum vero noctu, clam Thecæ mensuram accepissent; Hierosolyma profecti, &c. Nunc claret clarius impostura. Et Episcopus Hierosolymæ id sinebat apud Hebræam, & Hebræa non credebat? Sanctus Juvenalis Episcopus Hierosolymæ hic tunc erat. Et *Templum Blachernarum*, ait, *a Marciano Imperatore conditum*; eaque, pro corpore B. Virginis non invento; linteamina esse inducta. Floruit autem Juvenalis sub Theodosio minore & Marciano: ante annum 431. & deinceps.

DIE TERTIA.

Ruthenè: Hyacinthn. Anatolii. Hyacinthi. Anatolii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ὑακίνθου. *Sancti martyris Hyacinthi.*

Eadem die: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνατολίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. *Sancti Patris nostri Anatolii, Patriarchæ Constantinopolis.*

COMMENTARIUS.

Ex Cæsarea prima Cappadociæ, ministroque mensæ Trajani Imperatoris delatus ut Christianus, toto corpore flagellatus, carceri mancipatur, & ibi fame conficitur. Menologium Basilii dicit, eum Trajani fuisse *cubicularium*. Quod ex Græcis nostris (inter tot alios Hyacinthos martyres) sequitur Romanum Martyrologium. Nostri Critici cum Bailletio, ne mutiunt quidem; quia suspecta habent martyria omnia sub Trajano.

Anatolius presbyter, & Apocrisarius Ecclesiæ Alexandrinæ, fit Archiepiscopus Constantinopoleos sub Theodosio minore, a Dioscoro, quod sperabat eum suæ hæresi subscriptum: sed falsus est. Nam Anatolius primus fuit, qui in Chalcedonensi Synodo generali, anathema in eum dixit; & Flaviani nomen, in Dithycnis reposuit: Qui a Dioscoro, & Lestrica *Synodo* (Menol. Basilii, addit *Ephesinam*) erat ipse damnatus, *deturbatusque Solio, & occisus* (Menol. Basilii addit) *Ipse mittit encyclicas ad omnes Episcopos, ut anathema dicerent in Exarchas illius hæresis* (hæc modo signata, habet solum, Basilii Menologium) *omnesque hæreticos, anathematis sententia percussit*. Demum Patriarcha Constantinopolis creatus, dum pascit Ecclesiam Orthodoxam; *injusta morte ab hæreticis, est sublatus. Successit ei Gennadius*. Menol. Basilii silet ultima hæc signata, & pro ipsis tantum habet: *ad Dominum migravit*. In omnibus fulget veritas, præter finem narrationis, in Menologio Græcorum.

DIE QUARTA.

Ruthenè: Andrei. Andreæ.

Græcè: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, ἀρχιεπισκόπου Κρήτης. *Sancti Patris nostri Andreæ Hierosolymitani Archiepiscopi Cretæ.*

COMMENTARIUS.

Damascenus patria, a Theodoro Patriarcha Constantinopolitano fit clericus, & subscriptor (ὑπογραφεὺς) ejus. Collecta Constantinopoli Synodo, cum eo assistit actis. Fit Diaconus magnæ Ecclesiæ, & paulo post, Orphanotrophus. Demum Archiepiscopus Cretæ. In quadam insula, dicta Hierasus (quæ est prope Mitylenem, vitam istam relinquit, & multa scripta, quæ Dei Ecclesiæ sunt utilia. Nil sublestum. Menol. Basilii de eo non habet aliud, quam ejus Commemorationem.

Eadem die, sine Rubrica, celebratur certamen sacrosancti martyris Theodori Episcopi Cyrenis, & memoria sancti Donati Episcopi Libyæ.

Die sequenti habetur Synaxarium sanctæ martyris Cyrillæ viduæ, quæ cum Lucia & Arva, Theodoro Episcopo suo Cyrenis in Lybia (καὶ διάκονοι) ministrarunt, & ut ille, per Dignianum Præsidem, passæ sunt. Ex Actis, ut apparet, bonis, omnia sint educta. Theodorus in Menol. Basilii habet Synaxarium, in quo dicitur, sub Diocletiano, Calligraphus, & multorum sacrorum Codicum

dicum exscriptor; a proprio filio delatus, urbi Præfecto sacros renuit dare libros. Sed *Præses*, non *urbi Præfectus* erat vertendum. Nam Dignianus, ibi erat *Præses*. Menol. Basilii præter Luciam, omnia silet in Theodoro: in Cyrilla vero totidem fere habet, ac Menologium Græcorum.

DIE QUINTA.

Ruthenè: Martha. Athanasii. Lampadii. Simeonu. Marthæ. Athanasii. Lampadii. Simeonis.

Græcè. Τῆς ὁσίας Μάρθας μητρὸς τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει. *Sanctæ Marthæ, matris sancti Symeonis, qui vixit in Monte mirabili,*

COMMENTARIUS.

Vita sancta, & Virginis devotissima, a qua etiam dum vivebat, de bonis æternis ei præparatis, certior facta est. Beata Virgo, aliàs etiam ei apparet. Sanctissime obiit.

Eadem die: Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ. *Sancti & Deiferi Patris nostri Athanasii, qui in Monte Atho.*

COMMENTARIUS.

In priscis duobus versiculis, Stichеræ, dicitur:

> Μέγας μὲν Ἀντώνιος ἀρχὴ πατέρων,
> Θεῖος δ' Ἀθανάσιος ἔνθεον τέλος
> *Patrum Principium magnus Antonius.*
> *Divinus Finis, Sanctus Athanasius.*

Abrahamius antea appellatus, natusque Trapezunte in Lazita, ex parentibus piis; quorum pater genus ex Antiochia ducebat, mater vero ibi educata fuerat: studet: floret scientia & virtute. Venit idcirco Constantinopolim; hic montem Cuminam (Κυμινᾶν) petit (qui altissimus & invius est in Asia) ubi erat Monasterium, cui sanctissimus præerat Hegumenus Michael Malæinus. Excipitur: dicitur Athanasius: brevi superat virtute fratres omnes: quod autem ibi ab omnibus honore afficiebatur, venit in montem Atno, altissimum in Macedonia & prælongum; ibique senis cujusdam fit discipulus, τὴν ὑποταγὴν ἐν μετρίῳ φρονήματι ἀσπαζόμενος. Hinc in montis interiora, ex revelatione, habitat, & multa κατευθυντικῶς, a celeberrimo ob victorias, & Imperatore Nicephoro Phoca, a quo maxime & amice nimis habebatur, Ecclesiam exstruit Dei matri, cum maximo Cœnobio. Ad Dominum tandem migrat. Citatur liber de ejus vita; ex quo summatim tria miracula referuntur: de leproso: periclitantibus in mari, dum vivebat, & post mortem: de infirmo ab eo, sanato: alia quotidiana (καθ' ἑκάστην) quæ per singulos dies, operatur per ipsum Deus. In actis non habeo quid reprehendam. Ea erat vivendi regula, per ea tempora summis Sanctis. Tempora sunt vergentis seculi decimi: circa an. 969. Menol. Basilii non habet hunc Athanasium; quia non est antiquius nono seculo.

Eadem die: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λαμπαδίου. *Sancti Patris nostri Lampadii.*

E Synaxario id solum elucet; fuisse a pueritia ascesi deditum, & hinc Monachum sanctissimæ vitæ, & miraculorum ornatum dono. Invocatum, devotis beneficia conferre; & in spelunca adhuc, eum populos venerari, ubi ejus corpus quiescit, traditur. Quamobrem in principio Officii dicitur *Thaumaturgus*. In canone ejus habemus, habitasse in speluncis & montibus; fuisse typum & hypotyposim monachorum, tanquam Eliam in Eremo: fuisse lumen sui gregis; ex quo eruo fuisse Abbatem. Multas habuisse revelationes: ad multum tempus vixisse occultum. A Deo fuisse revelatum, ubi ejus corpus quiescebat. Menologium Basilii hac die quarta, hæc sola de eo habet: *Sancti Lampadi* (Λαμπάδη) *qui in Irenopoli* (τῇ ἐν Εἰρηνοπόλει) Urbis Ciliciæ Episcopalis hæc est, sub Archiepiscopo Anazarbi, ad radices Tauri. Ætas ignota; Cilicem quoque putem; Palæstra, monachismus, montes. Thaumaturgus in vita, & postea, & cultus Irenopoli. Hæc vix vi, ex hisce expresseris. Eruditi de eo non mutiunt; & nequidem, Romanum Martyrologium.

Die præcedenti; (nempe quarta) fit sola commemoratio sine alio, aut versiculis; Μαρίας τῆς μητρὸς τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Στυλίτου. *Mariæ, matris sancti Symeonis Stylitæ*. Num hanc sibi volebant nostræ Ephemerides? Ustavum Ruthenum, hac die *quinta, monialem* habet, matrem S. Symeonis Thaumaturgi. Sed de ipsa, in Menologio Græcorum, neque vola, neque vestigium, ea die. Uti nec monachorum aliquot, qui in nostris Ephemeridis aspiciuntur, aut hac, aut præcedenti, aut sequentibus diebus. Haud tamen videntur, hi martyres esse noti in Menologio Græcorum in die ista, in qua tantum Rubrica dicit: *Certamen sancti martyris Basilii, & sociorum ejus martyrum 70. qui Stythopoli passi sunt.*

DIE SEXTA.

Ruthenè: Sisoi. Sisois.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σισώη τοῦ μεγάλου. *Sancti Patris nostri Sysois magni.*

COMMENTARIUS.

A puero Deum diligens, & virtutibus omnibus se exornans ascesi, ei dedit Deus mortuos suscitare. Ita etiam sanctè moritur. Eadem habet & Basilii Menologium.

Eadem die agitur de sancta Lucia virgine, *Rixio Vicario*, & plurimis aliis, qui passi sunt in Campania. Comprehensa a *Rixo*, recusat sacrificare diis, & multa patitur. Convertit ad Christum persecutorem suum, & cum eo ab loci Præside, capite obtruncantur. Quis iste Præses successor *Rixi*? quem putem, esse *Rictium Varum*, si reliqua habeamus. Habet longiora his sine succo, Basilii Menologium, die ista: sed sine *Rixo Vicario*, aut solo *Rixo*.

Agitur item de sancto *Astio* (Ἀστίου) Episcopo Dyrra-

Dyrrachii, sub Trajano Imp. & Agricolao Præside, martyre. Qui post multa tormenta, expositus Soli ardenti, & melle unctus; inter muscarum & vesparum morsus, sanctam vitam clausit.

DIE SEPTIMA.

Ruthenè. Fthomii. Anna. Acacii. Thomæ Annæ. Acacii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τοῦ ἐν τῷ Μαλεῷ. *Sancti Thomæ τοῦ in monte Malæo.* In Rubrica Synaxarii: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θωμᾶ, &c. *S. Patris nostri Thomæ, &c.* Malæus *mons* sæpe in Canone, ut Ode 8. Tropario 2.

COMMENTARIUS.

In magna Thomas dignitate militari, post multa relata a barbaris trophæa, illustri vita Christum sequitur, plenusque virtutibus, & miraculis; & tandem in Domino sancte moritur. Quo tempore, aut quæ alia, non narrantur. Menologium Basilii habet ejus Synaxarium, in quo habet *factum monachum in Malæo* (ἐν τῷ Μαλεῷ). Hic in ejus Canone, ad primum Omæum, Μονάζων τὸ σχῆμα ὁσίως ἠμφιάσω, visibili columna ignis, cum Deus esset comitatus ad Malæum. Omæum 2. Aqua ejus precibus scaturiit & effluxit: cæci visum, claudi gressum, ab eo receperunt. Ibidem, manu prophetæ, eum Deus a vinculis absolvit, unde venit ad vitam novam. Ode 1. Trop. 1. Habuit visiones divinas in Malæo. Ode 5. Trop. 2. Aqua illa exorta in Malæo, ubi Eremus siticulosus. Vide tempus supra, die quinta, in S. Athanasio in monte Atho, ejus discipulo. Nempe sub Nicephoro Phoca Imp. in fine seculi decimi.

DIE OCTAVA.

Ruthenè: Procopii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου: *Sancti & gloriosi magni martyris Procopii.*

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano, ex patre *Christophoro* Christiano, & matre *Theodosia* natus ethnicus, in urbe *Æliana* (Αἰλίᾳ Αἰλιανῇ) Patre mortuo, a matre adducitur ad Diocletianum, qui eum facit Ducem Alexandrinorum (Δοῦκα τῆς Ἀλεξανδρείας). Jubetur persequi Christianos. Dum proficiscitur Alexandriam; inter viam, de repente fulgura & tonitrua, & vox cœlestis, quæ eum appellat Neaniam; *quomodo antea dicebatur*: *quæ impedit ei iter*, & mortem minatur, quia pergit in Christianos. Procopius *orat*, *ut clarius is*, *qui loquitur*, *se revelet*. Et Crux ei apparuit *in specie Crystalli*, *& vocem audit*: *Ego sum qui crucifixus fui*, *filius Dei*, *narrans reliqua divinæ Œconomiæ*. *Reversus* Scythopolim, Crucem sibi fieri curat, ad typum illum *ex auro & argento*. Maximum post hæc ducit triumphum de Saracenis. *Mater invitat ad sacrificia Eucharistica Diis*. *Sed clarum erat*, *cuinam crediderat Procopius*. Mater eum defert ut Christianum Imperatori; qui *Ulcio* (Οὐλκίῳ) *Præside Cæsariensi eum remittit examinandum*: *A quo post verbera*, *carceri mancipatur*, *eum reputans semimortuum*. *Sed Dei assistentia*, *a vinculis solvitur*, *& Procopius vocatus est*. *Ducitur in Templum postea idolorum*, *orat*; *& idola subvertuntur*: *& milites duorum numerorum*, *una cum Nicostrata & Antiocho eorum Tribunis*, *& duodecim fœminis Senatoriis*, & matre ejus *Theodosia* convertuntur. *Quorum viri capite obtruncantur*: *fœminæ acriter in mammillis torquentur*; *Præcisis mammillis*, *& ignitis sphæris in facie ustulatæ*, *ipsæ quoque*, capite obtruncantur. *Post hæc a Flaviano Præside*, *Procopius iterum producitur*, *& Archelao cuidam*, *gladio feriendus in ventre traditur*. *Archelaus moritur*; *dum hoc intendit*: *Sanctus* suspenditur & pectitur, uritur sub carbonibus, acetum immittitur ejus naribus; & manu ignem & thus compulsa sumere, mansit immota manus. Post alia, dum in clibanum ignitum injicitur, Sanctus Crucis signo eum evertit. Gladio tandem feritur, & ita finem martyrio facit. Quantæ fabulæ in unis Actis! Satius nunquam cepit fabulatorum, in Sancti honorem, sed falsum, & in deceptionem (ut putabat) piam fidelium devotorum. Menologium Basilii, silet subsignata: dicit Αἰλίαν. *Æliam* idest *Hierusalem*, non Αἰλιανῇ. Nasius interpres, vertit *adolescentem*; & non *reversum* Scythopolim, sed *profectum*. Vide vera Acta in Eusebio Cæsariensi in martyribus Palestinæ, quæ in sua genuina & sincera Acta Ruinartius derivavit. Et tunc, ad collationem, mirare summam fabulatoris Græculi confidentiam, qui suis deliriis, omnes Orientis Ecclesias conspurcavit.

DIE NONA.

Ruthenè: Pancratii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Παγκρατίου ἐπισκόπου Ταυρομένιου ἐν Σικελίᾳ. *Sacrosancti martyris Pancratii Episcopi Tauromenii in Sicilia.*

In rubrica Synaxarii dicitur: Ταυρομενίας. *Tauromeniæ.*

COMMENTARIUS.

Antiochenus genere, conversus a Petro Apostolo, & Episcopus Tauromenii ordinatus; *incidit in naucleros Remillum & Licaonidem* (Λικαονίδην) & navigat in Siciliam; ibique prædicat Christum. Ubi eo advenit, (τοῦ τε Φάλκωνος, καὶ Λύσσωνος, καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων) *Falconis & Lyssonis*, *& reliquorum dæmonum fugat in Dalmata*, *& convertit loci Præsidem Bonifacium*. *Ecclesiam erigit*. *Quotidie miracula operatur*, & convertit Siculos & baptizat. *Absente Præside Bonifacio*, *a Montanis occiditur*: ὑπὸ τῶν Μοντανῶν. Pro impostoris libitu, & temeritate, omnia sunt conficta. Quid monstra illa dœmonum *Falconis*, & *Lyssonis*? Quis non succenseat, his auditis? Menologium Basilii de eo agit, die 9. Februarii; silet signata omnia. dicit, Patrem ejus venisse cum filio,

lio, ut videret Christum; amicitiam cum Petro contraxisse. Filium a Petro tandem Episcopum ordinarum; & cum ibi Christum prædicaret; clam ab infidelibus interfectum. Et præter hæc, aliud de eo non dicit. Incerta omnia, & post secula ferrea, ita cusa per nebulones.

Eadem die agitur de S. Cyrillo martyre & Episcopo Gortynes sub Diocletiano. Num duo ejusdem Civitatis & nominis Cyrilli, Episcopi Gortynæ, quorum hic sit sub Diocletiano, vel Decio; alter octavo vel nono sæculo? Acta multiplicata & fœdata opinor; & sine necessitate.

DIE DECIMA.

Ruthenè: Czeticl Desiàt piàt muconic o Nicopoli. Quadraginta quinque martyrum Nicopoli.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν ἐν Νικοπόλει τῆς Ἀρμενίας: *Sanctorum martyrum, qui Nicopoli Armeniæ passi sunt*. In rubrica Synaxarii. Τῶν ἁγίων με. μαρτύρων, τῶν ἐν Νικοπόλει τῆς Ἀρμενίας μαρτυρησάντων. *Sanctorum 45. martyrum, qui Nicopoli Armeniæ passi sunt*.

COMMENTARIUS.

Ad verbum. Hi temporibus Licinii Imperatoris, & Lyciæ Præsidis Christum confessi sunt. Ipsis autem præerant (qui erant primi etiam in Civitate) Leontius, Mauritius, Daniel, & Antonius. Variis autem tormentis cruciati; tandem in caminum ignis injecti, finem sui certaminis nacti sunt. Hæc sola, & nihil aliud, præter Canonem; in quo eorum nomina non ponuntur.

In Menol. Basilii, primum flagellantur, mox lapidibus eorum ora & facies tunduntur, & mox carceri mancipantur, & ibi fames ad plures dies. Custodes credunt; omnibus, securi crura franguntur. Ita martyrium faciunt, alii in fornace.

Eadem die agitur de Sanctis martyribus Bianore & Silvano. Bianor erat Pisida: sistitur Severiano Præsidi *Euphratesiæ* (Menol. Basilii ait *Isauriæ*). Inter tormenta, Silvanus, qui adstabat, convertitur, ac prius torquetur, hinc cum illo capite obtruncatur. Ex his solis, judicium bonum: sed sine Actis, quid tuti?

Eadem die agitur de Sanctis *decem millibus* (μυρίων) Patribus, quos per ignem & morte violenta tradidit Theophilus Episcopus Alexandrinus, (διὰ) ob Isidorum presbyterum. Ita etiam habet Menol. Basilii die nona, sed pro decem millibus, recte interpres facit, *innumerabilium* Sanctorum Patrum, *qui in speluncа combusti & suffocati sunt, a Theophilo Alexandrino Episcopo*, propter Isidorum presbyterum. Eadem prorsus; præter *speluncam*. Historia immanitatis habetur in ea Patrum Græcorum, & in Tillemontio, ubi de Palladii *Lausiaca*.

DIE UNDECIMA.

Ruthenè: Euphimia. Euphemiæ.

Græcè: Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος καὶ πανευφήμου Εὐφημίας: *Sanctæ magnæque martyris & celeberrimæ Euphemiæ*.

COMMENTARIUS.

Sub piissimis Imperatoribus Marciano, & Pulcheria Augusta, collecta Synodo Calcedonensi, Patrum 630. contra Eutychem & Dioscorum Monophysitas; hæreticis non suadetur; communi consilio duos tomos scribunt; quisque pro sua sententia unum. Aperiunt urnam Sanctæ, & ambos sub pectus ejus ponunt. Abeunt: & post dies aliquot, iterum accedunt; & tomum hæreticorum inveniunt, sub pedes martyris projectum; tomum vero orthodoxorum in ejus manibus. Eoque viso, pudore hæretici, gaudio Catholici sunt repleti. An hæc vera? Tillemontius tom. 5. & Bailletius ex silentio antiquorum falsi arguunt hoc miraculum, & historiam. Menol. Basilii dicit, a Flaviano Synodum congregatam. Eutychen a communione fidelium segregatum. *Sanctum* Imperatorem Marcianum, Synodum convocasse: & ab Euphemia haberi confirmatam. Sed quomodo factum, non dicit. Mihi olent hæc Metaphrastem; aut efficta in Monophysitas. Cæterum (ita sequitur Synaxarium; quæ Menol. Basilii non habet) martyr fuit temporibus Diocletiani sub Prisco Procos. Europæ; civis Calcedonensis, quæ delata ut Christiana, igni traditur, & hinc bestiis: alia tormenta patitur, & martyrium demum facit. S. Asterium hic non video, & acta vera non prodierunt. Euperto nus ea a sociis Papebrochii, qui in Ephemeridibus Græcomoschis, ait pulchra se reperisse. Bailletius & Tillemontius cum Ruinartio adhuc mussitant.

Menologium Basilii hac die agit de S. Bartholomæo Apostolo, qui in Arabia Felice, Abarnopoli in crucem actus vitam clausit. In crucem actum referunt valvæ æneæ, Basilicæ S. Pauli Apostoli, extra Romam via Ostiensi; fusæ Constantinopoli, anno 1071. sub Alexio Commeno, jussu Ildebrandi, nempe S. Gregorii PP. VII.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè: Proclo. Ilarii. Michailu. Procli. Hilarii. Michaelis.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Πρόκλου καὶ Ἱλαρίωνος. *Sanctorum martyrum Procli & Hilarionii*. In rubrica Synaxarii dicitur: καὶ Ἱλαρίου: *& Hilarii*: uti etiam bis dicitur in corpore Synaxarii.

COMMENTARIUS.

Sub Trajano Imperatore, & *Maximo* Præside, lampadibus primum comprehenditur Proclus; & coram Imperatore Christum confessus, Maximo traditur Præsidi: lampadibus, & venter ei & latera uruntur: suspenditur ligno, & *ingenti la-* *pi*

pit ejus pedibus alligatur. Dum nudus ducitur sagittandus, obviam habet suum patruelem (ἀνεψιὸν) Hilarium *tractum ab Ethnicis*. Proclus sagittis obit: Hilarius, se Christianum fassus, suspensus flagellatur, & ad tria milliaria raptatus, hinc capite obtruncatur. Menologium Basilii signatis caret. Pro *Maximo* dicit *Maximianum*. Proclus cum salutasset Hilarium ἀνεψιὸν, (*nepotem* vertit interpres) in causa fuit, ut & iste comprehenderetur: & *ad aliquot milliaria* raptaretur.

De sancto Michaele monacho Meliteno (qui anno 923. obierit, ut dicit Ustavum Moschoviticum) nihil habet hac die Menologium Græcorum; nec unquam Basilii Menologium: qua agit de sancto martyre Serapione, & sociis; Andrea milite, Fausto, Mena, & eorum sociis: & sancti martyris Mamantis, trans fretum in Sigmate. Sed sine rubrica, & sine alio.

DIE DECIMATERTIA.

Ruthenè: Sobor Gavriilu. Festum Gabrielis Archangeli.
Græcè: Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ: *Synaxis Archangeli Gabrielis*.

COMMENTARIUS.

Sine Synaxario, solus canon Josephi: de quo, ut monacho Thessalonicensi, & martyre pro sacris imaginibus sub Leone Armeno, ut habet Ustavum Græcomoschum; hic nullum verbum. Agitur enim sola rubrica de S. Stephano Sabbaita, & cum Synaxario de sancta martyre Golinduth, cognominata Maria, sub Cosroë Persarum Rege, & Marciano Imperatore. Sequenti vero die agitur, sed sola rubrica, de sancto Patre nostro Josepho Archiepiscopo Thessalonicensi: qui Synaxarium habet die 15. filius Photini & Theoctistæ, & frater sancti Theodori Abbatis Studitæ, ob laudabilem suam vitam, communi calculo fit Archiepiscopus Thessalonicæ: sub Impio Theophilo, frater in exilium Apolloniam, pro Imaginibus sacris pellitur; Joseph variis cruciatibus, carceribus in fame & siti, ad longum tempus tentatus, tandem in Domino martyr obit.

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè: Acilla. Aquilæ.
Græcè: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀκύλα ἑνὸς τῶν ο. *Sancti apostoli Aquilæ, unius ex numero 70.*

COMMENTARIUS.

Aquila ille, de quo Lucas in Actis Apostolorum, Discipulus Pauli; qui pro Christi nomine multa insudatus, coronam vitæ ab eo tandem recepit. Menol. Basilii, de eo agit die 13. Februarii, ubi dicitur scenofactoriæ artis professor, primum Ethnicus, hinc a Paulo una cum Priscilla ejus uxore baptizatus, demum post Pauli mortem, ab Ethnicis post cruciatus multos, una cum Priscilla fuisse obtruncatus.

DIE DECIMAQUINTA.

Ruthenè: Julito. Cyricu. Julitæ. Cyrici.
Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Κηρύκου, καὶ Ἰουλίττης τῆς μητρὸς αὐτοῦ. *Sanctorum martyrum Quirici, & Julittæ matris ejus.*

COMMENTARIUS.

In Diocletiani persecutione, Iconiensis Civis Julitta, cum trienni filio Quirico, fugit relicta patria Seleuciam; unde eadem urgente causa Tarsum Ciliciæ fugit. Ubi ab Alexandro crudeli & feroci Præside comprehensa, verberatur. Abstractum ab ea filium, Præses *super genua positum* (addit Menol. Basilii) blanditiis ad se trahere haud valens, sed defixe intuentem, matrem, & subblabatiente voce, Christum invocantem: (ἐπὶ λὰξ κατὰ τῆς γαστρὸς ἐκτείνας τοῦ ἡγεμόνος, ὡς εἶχεν αὐτὸς, κατὰ τῶν βαθμίδων τοῦ βήματος ἔῤῥιψε) postquam calcibus Præsidis ventrem impetiit, is ut eum habebat, per gradus tribunalis projecit: qui *ad murum* contracto cranio, reliquit beatam animam. Mater post multa tormenta, capite obtruncatur. In his nihil apparet falsi; & vera proinde sunt Acta: quæ Combefisius edidit, & ex eo Ruinartius.

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè: Pocra Sedm Lutagi. Patrum septem Synodorum Generalium.
Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀθηνογένους: *Sacrosancti martyris Athenogenis*. In rubrica Synaxarii, additur: ἐπισκόπου γενομένου Πηδαχθοῆς: *qui fuit Episcopus PEDACHTHUSÆ*. Ubi hæc Ecclesia? Corrige *Petræ* Πέτρας. Quæ Metropolis in Arabia, dicta *Krach*, vel *Arach*, unde formatum Πετραχθοῆς ex Πέτρα ἀχθοῆς. Athenogenem Episcopum hujus loci novit Lequienius, tomo 3. Orientis Christiani col. 726. Sed non sanctum, nec nostrum, verum alium, qui filius Damianæ floruit inter sexti seculi, & initia septimi; & non fuit martyr.

COMMENTARIUS.

De Athenogene agit utrumque Menologium hac die: De septem Synodis Œcumenicis festo nihil habet, ut nostræ Ruthenæ Tabulæ. Sed hæc tantum hic post Oden nonam, recitat in Rubrica Menologium Græcorum.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν μνήμην τῶν παρόντων ἁγίων ἤγουν μετὰ τὰς ιϛ' τοῦ παρόντος μηνὸς τῇ πρώτῃ ἐρχομένῃ Κυριακῇ, ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Χαλκηδόνι χλ'. ἐν Νικαίᾳ τιη', τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει ρν', τῶν ἐν Ἐφέσῳ σ', τῶν ἐν τῇ ε' συνόδῳ ρξε', καὶ τῶν ἐν τῇ ϛ' συνόδῳ ρο'. Αὕτη ἡ ἀκολουθία, ἐστὶ ποίημα τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Φιλοθέου. *Oportet scire, quoniam post commemorationem præsentium Sanctorum, nempe post diem sextam hujus mensis, prima*

na quæ occurrat die Dominica, nos canimus Acathistum Sanctorum Patrum 630. Chalcedonis; Patrum Nicenorum 318. Patrum in Imperiali Urbe (Constantinopoli) 150.; *Patrum 200. Ephesi. Patrum 160. in quinta Synodo* (Constantinopoli) *& Patrum 170. in sexta Synodo*. Ubi est septimæ commemoratio? Silentium: etsi postea habeat in Synaxario solam Chalcedonensem sub Marciano Patrum 630. Nos autem pro nostra Rutnena epigiapne hæc attulimus: & pro Græca, diximus de Athenogene, quem illæ nescimus quo mense habeant. Placet tamen huc addere, quæ Græci de eo habent in Synaxario.

Sub Diocletiano Imperatore, Sebastenus civis, & *sub Philomarcho* Præside, comprehensus ipse cum decem ejus discipulis, multaque cum ipsis, tormenta passus, mortem gladio suscepit. De eo *dicitur* (λέγεται) quod antequam caperetur, ingressus monasterium; his suis discipulis non inventis, quia antea comprehensi fuerant, ei obviam factam cervam, quam ibi nutriebat, benedixit, orato Domino, ne unquam ipsa, aut ejus filii, a venatoribus caperetur, sed annis singulis, in memoria sui, ipsa & filii futuri, unum adducerent, quod & accidit. Conspicitur enim post lecta Sancta Evangelia, cerva ingredi in Ecclesiam, & tenerum suum filium offerre sancto, rursusque egredi, quem mansuetum, collecta multitudo comedit cum lætitia, in sancti gloriam & honorem: atque in maximum stuporem fidelium & infidelium, qui hæc vident. Fabulæ, quæ ex illo monasterio egressæ sunt, ad curiosos eo cum oblationibus adtrahendos. Canon est Hymnographi Sancti Josephi, cum acrostichide: qui Ode 6. tropar. 2. canit de cerva, vitellum suum, divino nutu eò afferente. Adeo stabiles & profundas radices fabula egerat, ante medium nonum seculum.

Menologium Basilii (præter *Philomarchum*, quem silet) eadem ferme habet. Cujus tamen interpres haud assecutus est bene sensum sui Menologii: Καθ' ἑκάστην ἄγειν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ, αὐτήν τε καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς μέλλοντας τίκτεσθαι, μόσχον ἕνα. *In ipsius memoriam quovis tempore ageret, & ipsa, & quæ ex ipsa catulum parituræ essent*, debuerat enim vertere: *Ut in sui memoriam quotannis ipsa, & futuri filii, catulum unum adduceret*. Similiter ὁρᾶται, non *visa est*, sed *conspicitur* verti debuit, nec *egressa esse*. sed *egreditur*; nec *cum obtulisset*; sed *ubi obtulit*, *affert*: non *collecti erant*, sed *collecti sunt*, non *celebrarunt*, sed *celebrant*. Tandem moneo, pro ἀγρευθῆναι, Menol. Basilii habere, κυριευθῆναι, *in suam potestatem redigere*, illam prædam scilicet, venatores. Atqui hæc incidenter, & in lepidæ gratiam hujus fabulæ. Philotheus Patriarcha fuit Constantinopolis 14. seculo.

Romanum Martyrologium, 16. hac Julii die agit de S. Athenogene, his verbis: *Sebaste in Armenia Sanctorum martyrum Athenogenis Episcopi, & decem discipulorum ejus, sub Diocletiano Imperatore*, ubi Baronius notat: *Agunt de iisdem hac die Græci in Menologio. Metaphrastes autem descripsit horum Acta, refertque die sequenti, dissentitque a cæteris, dum ait, eum in pace absque gladio quievisse in Domino: cum tamen post multa tormenta, una cum cæteris capite truncatus, in dicto Menologio conscribatur. Diversus plane hic ab illo Athenogene, quem constat S. Basilii auctoritate, per ignem martyrium consummasse, de quo & superius actum est*. Nempe supra die 18. Januarii, ubi scribit: *In Ponto Sancti Athenogenis, antiqui Theologi, qui per ignem consummaturus martyrium, hymnum lætus cecinit, quem & discipulis scriptum reliquit*. Et in Notis: *Athenogenis. De quo extat egregium S. Basilii elogium in libris de Spiritu Sancto ad Amphilochium cap. 29., qui eum & in testimonium citat, de divinitate Spiritus Sancti. Hujus Athenogenis, esse commentarium illum pereruditum adversus Gentiles scriptum, qui fertur nomine Athenagoræ, aliquando sum opinatus. Cum de Athenagora nulla penes Græcos vel Latinos mentio habeatur; Athenogenes vero Græcis notissimus fuerit, tum doctrina, tum martyrii corona celebris: facile potuit error irrepsisse, ut pro Athenogenæ, Athenagoræ nomine, librariorum vitio, ille Commentarius fit inscriptus; Quod tamen affirmare non auderem*. Confusio Athenogenum: cui piper & infatuatus sal Metaphrastis non defuit; non est hic locus ut dissipetur.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè: Marins. Marinæ.
Græcè: Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Μαρίνης: *Sanctæ magnæque martyris Marinæ*.

COMMENTARIUS.

Ex quodam *vico Antiochiæ* Pisidiæ, filia Ædesii cujusdam Sacerdotis Idolorum, *mortua matre, ipsa duodennis cuidam fœminæ traditur, a qua in fide eruditur*. Dum *quintodecimum agit annum, desiderio flagrans martyrii*, cognita Olymbrio Præsidi, comprehenditur. *Post dies aliquot* producitur. *Præses ejus pulchritudine totus obstupuit restitit* (ἔστη). *Interrogata de sua fortuna, & nomine, Marina, inquit, vocor, nota & educata in Pisidia, quæ nomen Domini mei invoco*. Renuens Christum negare, *virgis acerrime cæditur*, & post tormenta alia, in carcerem compingitur. *Oboritur magnus terræmotus, ita ut carcer concussus fit* (σαλευθῆναι). *Draco aliunde exiens, & terribiliter sibilans*, dum serpit, & eam circuit, ignem projicere visus est. Sancta valde timet & tremit, orat Domiuum, & draco in nigrum canem sese transformat: & Sancta ejus arrepto crine, sphæra inventa, caput & humeros illius verberat, ac tandem eum *reddidit mansuetum* (ἡμέρωσεν) *Posthæc interrogationi alii exposita, lampadibus uritur & in vase aquæ pleno, inverso capite immittitur: sed, ea visa incolumi, multi credunt, & obtruncantur. Idem passa mox est Marina*. In inscitissimas manus, Acta martyris inciderunt: præsertim in terræmotu illo, dracone, & cane, quibus metamorphoses illas insulsas miscet. Præter interrogationes, carcerem, crucia-

cruciatus. & mortem; socios omnes opinor fabulam. Hanc citat Baronius in notis ad 17. Julii, dicens *quam plerique Latinorum Margaritam appellant*. Adi sis Bailletium die 20. ubi de *Margarita*, dicta *Marina*, filia Ædesii, & martyre Antiochiæ Pisidiæ; quæ nostra est.

Nec meliora habet Basilii Menologium, quod silet signata omnia. Eam *ex ipsa Antiochia* Pisidiæ fuisse dicit; patrem non *Alesium*, sed *Ædesimum* appellat, Typorum fortasse errore. De terræmotu nihil, in carcere dicit, apparuit maximus Draco, serpentes circa collum habens, qui sibilans circa Sanctam, illam devorare minabatur. At illa sese obsignans, crucisque figuram formans, eum interemit. Postea in locum aquæ projecta est; *apparensque columba, aquam benedixit, eamque baptizavit* (ergo nondum erat initiata? supra dixerat: *Cum autem esset Christiana*. Num voto? *Egressa autem ex lacu, & ad Præsidem adducta, sententiam capitis accepit*. Quo ejus socii modo perrexerunt? Hinc pictores eam, draconem alligatum, tenentem referunt: ut magis firmarent fabulam. Quis major *draco* virgini christianæ. quam *amor seculi*, & deliciæ? Sed nota ex Menol. Basilii fabulæ antiquitatem, invisam etiam Metaphrasti.

DIE DECIMAOCTAVA.

Ruthenè: Jacinthu: Aimilianu. Hyacinthi. Æmiliani.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Υακίνθου, καὶ Αἰμιλιανοῦ: *Sanctorum martyrum Hyacinthi, & Æmiliani*.

COMMENTARIUS.

Hyacinthum hac die non habet Menol. Græcorum: habet autem Basilii, & sic tradit.

Natus Amastris, patre Theoclito, matre Neonilla, dum sedebat Episcopus Heraclius, ab angelo nomen habuit. Triennis puerum defunctum suscitat. Grandis exscindit ulmum, quem Ethnici adorabant. Adductus Præsidi, acriter vapulat: dentes ei evelluntur: extra urbem raptatur, & . . . . . spiritum Deo reddit.

Æmilianus, ex Rhodostolo urbe Mysiæ, servus cujusdam Ethnici, sub Juliano apostata, & Capitolii Vicarii, Christianus, arrepto malleo, templum idolorum ingreditur, & omnia idola conterit, & victimas dispergit. Dum autem alii idcirco comprehenduntur, ipse se prodit, cæditur taureis, & in caminum injicitur. Ubi mox incolumis, & non ustus, spiritum Deo reddit. In re incerta pro istis ultimis, nempe in ἀβλαβὴς, *ibi, manens incolumis & moriens* nihilominus; quid dicam nescio. Etsi propendeam ad credendum. Acta vera apud Menologsum Basilii: in quo (loco aliorum qui comprehenduntur) legimus, *agricolam quendam comprehenderunt, eumque verberare ceperunt, & ad Præsidem raptare*. Eum Æmilianum se prodidisse. Et hæc ultima ita expressa: *Igni traditus. Sanctam animam dimisit*. Sine illo prodigio, quod se destruit, inquam iterum Acta vera. Alium habes S. Emilianum Episcopum Cyzici die 8. Augusti sub Leone Isauro, multa passum pro sacris Imaginibus. De quo agitur suo loco.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè: Diu. Macrina. Dii. Macrinæ.

Græcè: Τῆς ὁσίας Μακρίνης, ἀδελφῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου. *Sanctæ Macrinæ, sororis Basilii magni*.

Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δίου: *Sancti Patris nostri Dii*. In rubrica additur τοῦ θαυματουργοῦ: *Thaumaturgi*.

COMMENTARIUS.

Macrina Basilii magni soror, pulchra corpore & optimis ornata moribus, viro tradita, ex mutuo consensu non cognoscitur. Viro mortuo. virgo manet & vidua, etsi a plurimis expetita; cum matre, & loco secundæ matris fratres suos educans, qui erant decem & omnes pueri. Sancte in ascesi, usque ad extremum spiritum vixit. Vitam ejus habemus a fratre Gregorio Nysseno Episcopo scriptam, ex qua ista deducta sunt. Menologium Basilii ait. *Ipsa erat eorum maxima*, nempe fratrum, & quod instante exitus ejus hora, cum fratre Gregorio Nysseno Episcopo (qui adsistendum eam accerserat) philosophata est de anima, &c.

Dium ex Canone apparet, fuisse monachum, miraculorum dono ortatum, ut fuit Moses; eduxisse aquam e petra, ut Heliam; *suscitasse mortuum*; erexisse monasterium; fuisse Hegumenum & ad vitam æternam direxisse sibi commissos. *A puero Deo oblatum*, potestatem in dæmones habuisse. Fuisse ex Oriente, matre natum *Byzantina*. Menologium Basilii habet Menæum ejus (in quo signata hic silentur) ubi hæc narrantur de eo: sub Theodosio Magno, natus Antiochiæ Syriæ, fit monachus; unde ex revelatione venit Constantinopolim, & condit id Monasterium, quod ejus nomen vel modo gerit. Terrori est dæmonibus. Ob suam virtutem notus Imperatori, Templum maximum exscitavit, & plurima operatus miracula, ad Dominum emigravit.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Ilia. Heliæ.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Ἠλίου τοῦ Θεσβίτου: *Sancti & gloriosi prophetæ Heliæ τοῦ Thesbitæ*.

COMMENTARIUS.

Filius Sobat, ex Thesbe, terra Arabum, ex Tribu Aaron, dum habitat in Galaad; *quod Thesbe erat assignata Sacerdotibus*, quo tempore peperit eum mater. Pater Sobac vidit viros lucidos & in albis, qui eum compellabant, & in fasciis igneis involvebant, & flammam ignis ei esum dabant. Veniens Hierusalem, secundum scripturam, translatus est, in curru igneo. *In transfiguratione, cum Moyse, Christo adsistit*. Præcessit Christum annos 816. prophetavit an-

 nos 25.

nos 25. signata non habentur in Basilii Menologio; quod nanc epigraphem habet; Ἡ πυρφόρος ἀνάβασις εἰς οὐρανοὺς Ἠλιοῦ τοῦ προφήτου. *Ignifera Heliæ prophetæ Cælos ascensio*. De hac ergo ascensione agitur hodie.

DIE VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Eaechiil. Joana. Symeonu. Ezechiel. Johannis, Symeonis.

Græce: Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰεζεκιήλ. *Sanct. Prophetæ Ezechiel*.

Τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Ἰωάννου; καὶ Συμεῶνος, τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ: *Sanctorum Patrum nostrorum Johannis, & Symeonis, τοῦ ob Christum sali*, quia σαλὸν, *fatuum* se finxit.

COMMENTARIUS.

De Ezechiele propheta, in sola allata rubrica agitur, die 23. sed hic nihil. De Sanctis vero Johanne, & Symeone, hæc narrant.

Sub Justino *juniore*, ex *Edessa* civitate Syriæ oriundi, veniunt in sanctam urbem, adorant crucem, & in Monasterio S. Gerasimi, a *S. Niceone* habitum monasticum suscipiunt. *Septem dies ab ingressu*, exeunt a monasterio, & in Eremum se conferunt, ubi per annos 40. durissimam vitam vivunt. Inde Symeon, ibi remanente Johanne, in sanctam rediit civitatem, & latere cupiens hominibus, stultitiam fingit, *& venit Emesam*, ubi sub ea fictione, multa faciens mirabilia, demum in Domino requievit. *Post ejus mortem est cognitus, alio aliud mirabilium ejus narrante; etsi omnia non potuerint meminisse*. Quod ultimum fecit miraculum, istud est: Dum duo homines eum efferunt, sine *lotionibus* (λουτρῶν) *suffitu, & psalmodia*, ad frequens quoddam castellum; *ut venerunt ad domum* cujusdam Hebræi, *ibi Deus, sanctum corpus tali glorificatione dignatus est: multitudo hominum melos incipientium*, ᾄδειν δορυφορεῖσθαι, καὶ προπέμπεσθαι, *ut aliquando hebræus προκύψαντα, & a duobus tantum pauperculis sanctum corpus efferri videns, dixerit*: Beatus es *SALE*, quoniam non habens homines qui te psallant, habes cælestes virtutes, quæ hymnis honorant te: *Et descendens, propriis eum manibus extulit, & tumulavit. Post dicm veniens ejus amicus, & socius in ascesi, invenit eum ad Dominum commigrasse*. Signata silentur in Basilii Menologio quod ait, *eum oriundum, ex Emesa ὑπάρχειν*. Sed pro iis omnibus, ista habentur: *Hebræus* quidam audivit plurimam psalmodiam angelorum, & ex ædibus suis prospiciens vidit duos solos, qui reliquias eius portabant, & intellexit, quoniam angeli psallerent, atque ait: Beatus es, tu quoniam non habeus homines, qui te psallant; cælestes habes virtutes, quæ hymnis honorant te. Sanctus autem Johannes finem quoque *vivendi in pace fecit*. Tu vide Bollandianos ad hanc diem, ubi ejus Acta integra sunt apposita; scripta a ferme coævo Leontio Episcopo Neapoleos in Cypro. Habet ejus multa Evagrius. Bailletius die 1. Julii dicit, ea pertractata manibus Metaphrastis.

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Maria. Mariæ.

Græcè: Τῆς ἁγίας μυροφόρου καὶ ἰσαποστόλου Μαρίας Μαγδαληνῆς. *Sanctæ, quæ unguentum attulit, & paris apostolorum, Mariæ Magdalenæ*. Signata absunt a Menol. Basilii.

COMMENTARIUS.

Ex montibus Magdalorum (τῶν Μαγδάλων) in finibus Syriæ, a septem dæmoniis obsessa; a Domino, quem est secuta, curata est. Usque ad mortem Domini ei ministravit &c. e scriptura. Post Ascensionem venit Ephesum, ad apostolum Johannem & Theologum, & ibi sancte obdormivit. Deposita est Ephesi, in ingressu speluncæ, ubi septem Sancti pueri dormierunt. Sub Leone *beatæ memoriæ* (*sapientem* dicit Menologium Basilii) Imperatore; corpus ejus in monasterium, ab eo excitatum, ad nomen S. Lazari est translatum, in quo quotannis fit ejus Synaxis, *in Ædibus Curatoris* (Κουράτωρος) *prope Taurum*. Rediret huc quæstio de tribus mulieribus sanctis, quæ a sexto seculo usque modo, unam faciunt, pœnitentem & Magdalenam. Sed non est locus iste, nec tempus.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Trophimu. Theophilu. Trophimi. Theophili.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Τροφίμου, καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ. *Sancti martyris Trophimi, & sociorum ejus*.

COMMENTARIUS.

Nostræ Ruthenæ tabulæ, hac die non conveniunt cum Menologio Græcorum, in his martyribus. Nihil enim de ipsis agit hoc mense toto. Mutuamur ergo eos ex Menologio Basilii, qui ipsos hac die habet. Sub Diocletiano Trophimus, Theophilus, & socii, vincti ad Imperatorem ducuntur. Post verbera, & depexionem, suspensi in ligno, & saxa projecta, passi, in ardentem caminum projiciuntur: quia vero inde incolumes evadunt, capite obtruncantur. Aliorum nomina non produntur, nec quo loco, dicuntur passi.

In Menologio Græcorum hic agitur: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Φωκᾶ: *sacrosancti martyris Phocæ*. Qui sub Trajano, Africano Præfecto (ἐπάρχῳ) adducitur; & quia renuit obedire mandatis, Africanus incipit blaspemias in Christum jacere; fit terræmotus; & Africanus, ejusque milites, cadunt exanimes; sed *ad preces ejus uxoris*, suscitat eum sanctus. Hic ducitur ad Trajanum, sed prædicans Christum, suspensus pectitur, mittitur hinc in fornacem; in ardentem balneum injicitur, ibique, inter orandum, spiritum Deo reddit. Nihil hic tutum, etiam Trajanum, & terræmotum, & Africanum, aliosque exanimatos

tos (ἔξω ἔκπεσε: quod male vertitur, *extra se cadit*) & *a sancto ad preces uxoris suscitatos* (quod silet Basilii Menologium: additque: *Rursus autem comprehensus*, ducitur ad Trajanum. Cum ergo habeat alia supradicta; ergo ante Basilium; septimo seculo, vel octavo, martyrio adjectæ fabulæ.

Eadem die fit in sola Rubrica, de sanctis martyribus Apollinari, & Vitali Episcopis Ravennæ, & Apollonio Romano, illo martyre & Senatore: & septem martyrum, & commemoratio Christianorum, qui in Bulgaria occisi sunt, sub Nicephoro Imperatore, quorum synaxarium die ista, habet Basilii Menologium. Nicephorus, is est, ille Stauratii Imperatoris pater.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè: Christina. Christinæ.

Græcè: Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Χριστίνης: *Sanctæ magnæque martyris Christinæ.*

COMMENTARIUS.

Ex Tyro filia cujusdam Tribuni militum *Urbani nomine*; a patre in altissima turri clauditur, cum Idolis. *argenteis, aureis, aliisque materiæ pretiosæ*. Quæ ipsa conterit, & dat pauperibus. A patre idcirco acriter habetur, & clauditur in custodia, & fame afflicta, ab angelo cibos sumit, *& in vulneribus curatur*. Projicitur in mare, *& a Domino divinum baptismum suscipit: & ab angelo in terram ducitur. Ubi autem cognitum est, eam vivere*, in carcerem, *patre jubente*, injicitur; *qui eadem nocte vitam relinquit*. Proinde Dioni cuidam, *qui pro eo in magistratu* (τὴν ἀρχὴν) *sufficitur*; ad quæstionem martyr adducitur, admodum cruciatur, & ubi paradoxa est operata, *tria millia* convertit ad Christum. Menologium Basilii, dicit *multos* (πολλούς). *Post Dionem, Præsidatum* (ἡγεμονίαν) *suscipit quidam Julianus, qui in caminum eam injicit, & ab ea libera, Dei ope, post alia tormenta*, & excisa ubera, *& linguam; a militibus demum pallis percussa*, spiritum Deo reddidit. Menologium Basilii item de ea agit, silet autem signata: *eamque cæli pulchritudinem ex fenestra contemplatam, & factorem ejus Christum, ex operibus arguentem*, idola, &c. Projectam in mare, *aquam pro baptismate habuisse*, tandemque, *hastis, cordi infixis, vitam finiisse*.

Acta indubie falsa & supposititia. *Urbanum* autem, illum ego arbitror sibi plasmatum voluisse, sub Diocletiano; Eusebii Cæsariensis, apud quem solum in martyribus Tyriis & Palæstinis, quærenda est. Fateor tamen post *Urbanum*, Præsidem esse potuisse, *Dionem* (qui nepos Dionis, celeberrimi Historici & Consulis, sub Alexandro Mamææ Principe, ex Proconsulatu Africæ, sub Diocletiano Consul fuit, & Præfectus Urbi) & hinc *Julianum* illum: quos Acta hæc falsa, asservarunt.

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè: Anna. Olimpiada. Eupraxia. Annæ. Olympiadis. Eupraxiæ.

Græcè: Ἡ κοίμησις τῆς ἁγίας Ἄννης τῆς μητρὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. *Dormitio Sanctæ Annæ, matris Sanctissimæ Dei genitricis.*

COMMENTARIUS.

Avia Domini nostri Jesu Christi, secundum carnem, fuit ex Tribu Levi, filia Matthan Sacerdotis, & Mariæ, ejus uxoris. Matthan Sacerdos fuit sub imperio Cleopatræ, & *Saporis Regis Persarum*, ante imperium Herodis filii Antipatri. Matthan habuit tres filias, Mariam, Jobam, & Annam. Prima nupsit in Bethleem, & genuit Salome, *obstetricem* (τὴν Μαῖαν). Secunda nupsit etiam ibi, & genuit Elisabet. Nupsit tertia in terra Galilææ, & genuit Mariam Deiparam. Ita ut Salome, Elisabet, & Maria, filiæ sint trium sororum. Anna, ubi genuit & educavit Mariam, eam in Templo obtulit, *immaculatum Deo donum. Reliquo vitæ, in jejuniis, orationibus, & similibus transacto*; in pace ad Dominum properavit. *Fit ejus Synaxis in Deutero*. Menologium Basilii non habet signata: ad Salomem, addit, *quæ & Maria*: ad Elisabet addit, *matrem præcursoris*: addit ad Annam, *educavit* (ἀνατρέφουσα) *in Templum eam adduxit, & Deo obtulit; ad ipsum gaudens migravit*. Verum in tota ista genealogia, & cognatione, & nomine Annæ, antiquissima latet fabula ex nonnullorum sententia. De iis namque, Sancta Dei Ecclesia, hactenus nihil cognovit certi. Joachimi & Annæ nomina scripturæ, & antiquissimis sunt ignota, & ideo apposita, esse ajunt, ne Anonymi dicerentur, parentes B. Virginis.

De Olympia, & Eupraxia Menologium Græcorum hic nihil habet; sed de Sanctis Patribus ℘ε. καὶ ᷉, qui in quinta Synodo Œcumenica sub Justiniano, Origenis dogmata confoderent. Describitur historia in Synaxario. Ea autem habita est anno Justiniani septimo: *a quo tempore* hanc commemorationem festo celebrat Ecclesia Sancta Dei. Basilii Menologium habet eadem, præter ultima hæc signata.

Olympias, sub Arcadio & Honorio Impp., filia Acindi (pro Ἀνιδίου scribendum puto, Ἀκινδύνου, *Acindyni*) Comitis, neptis Præfecti Ablavii (ille forte filius ejus, qui etiam fuit Præfectus Romæ, anno 293. & 294. *Septimius Acindynus*: hic etiam Consul cum Basso anno 331. sub Constantino); defuncto viro, virgo & vidua remansit. Larga pauperibus, & Pontificibus, maxime Chrysostomo, cui valetudinario deserviit, sua omnia in his insumpsit. Chrysostomo, in exilium ab Eudoxia Imperatrice ejecto; ipsa pro unitate, relegata, & multa ibi passa in Domino obdormivit. Qui hæc apud Menol. Basilii sic corrupta, amat purissima, adeat Bailletium die 17. Decembris, & Tillemontium tomo XI. in S. Joh. Chrysostomo: in primis Chrysostomum præclaræ editionis Parisiensis, Patrum S. Mauri, Neptis ipsa Abla-

Ablavii P. N. filia est comitis Seleuci, non vero Amysii secundi, vel Acindyni. Nata est Constantinopoli anno circiter 378. patre mortuo, sub tutela Procopii, & educatione Theodosiæ, sororis S. Amphilochii, post mortem matris; nubit Nebridio Præfecto Urbi Constantinopoli anno 386. qui paulo post vita defunctus est, ipsaque virgo & vidua, licet nobilissima & ditissima, sollicitationibus omnibus secundarum nuptiarum, inconcussa remansit. Alia, ut supra & melius narrantur ab Hermantio, & prædictis. Obiit Cyzici, aliquantulum post Chrysostomum, anno circiter 410.

Eupraxia, (in hac die apud Menologium Basilii) Magni Theodosii Imp. consanguinea, defuncto Antigono Seniore patre suo, ab Imperatore, & a procuratore suo, despondetur Senatori cuidam, eoque ante nuptias defuncto, una cum matre Thebas Egypti venit, ibi in Monasterium ingreditur, in quo 80. sanctimoniales degebant. Mater abit, vendit in Oriente bona sua, & pretium dat pauperibus; & paulo postea regressa, in Monasterio illo defuncta est; filia vero item suo tempore obit, & post miracula, quinto seculo.

Die vigesimasexta.

Ruthenè: Hermolau. Parascevi. Hermolai. Parascevis.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἑρμολάου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ: *Sacrosancti martyris Hermolai, & sociorum ejus*. In rubrica vero Synaxarii: Τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων Ἑρμολάου, Ἑρμίππου, καὶ Ἑρμοκράτους. *Sacrosanctiorum martyrum Hermolai, Hermippi, & Hermocratis*.

COMMENTARIUS.

Hi presbyteri Ecclesiæ Nicomediensis, evasi a flammis (quas in Ecclesia Nicomediensi, Maximianus Imp. viginti millibus (ἀναρίθμων) Christianis intulit, & absconditi in quadam domuncula; postquam Panteleemon comprehensus est, & a quodam Christiano est initiatus; a Maximiano interrogatus, veritus mentiri; apud Hermolaum, inquit, presbyterum. Ad quem missi milites; Hermolaum & socios, qui apud ipsum erant, adduxerunt. Interrogati itaque sancti, & libere Christum esse Deum profitentes, eorum cervices gladio sunt obtruncatæ. Hæc ad verbum, e Græcis totidem. In his actis, seu potius ex hoc eorum apospasmatio, nihil sublesti & commentitii apparet: præsertim, si illud ἀναρίθμων vertas *innumeros*; quod etiam fieri solet. Menol. Basilii addit ante gladium: *diversis tormentis excruciatos*.

Eadem die fit: Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς· *Sanctæ & Verandæ martyris Parasceves*.

Ex vico quodam, posito in finibus agri Romani, nata ex parentibus Christianis, Agathone & Politia (Πολιτίας) & ex miraculo (quod eam parentes steriles, a Deo precibus impetrarunt) quia nata est *feria sexta*; idcirco eam dixerunt Parasceven; a matre de fide & reliquis est edocta, Oratione, & aliis virtutibus ornata; mortuis parentibus, sua omnia dat pauperibus; & monialis habitum induta; Christum Dominum egreditur prædicatum, & multos convertit Ethnicos. Judæi quidam deferant eam Imperatori Antonio (Ἀντωνίῳ: sub cujus imperio, Ἀντωνίου, supra dicit, eam vixisse) qui coram se adduci jubet. Adducta, ad pulchritudinem & compositionem (κάλλος) ejus stupet Imperator: donasi Diis sacrificet promittit: sin minus, tormenta & mortem. Ipsa constanter renuit. Imperator iratus jubet, ignitam cassidem, ejus imponi capiti: Quo facto, rore divino, incolumis custoditur; & multi credunt. In æneum Lebetem, oleo, piceque plenum, & fervens valde, immitti jubet. Ita fit, & incolumis iterum evadit. Dubitat Imperator, an oleum & pix ferveant; & dicit sanctæ, ut ex lebete, sese ipsum inspergat (ῥαντίσαι με. Sancta inspergit vultum ejus, & mox ἀνεῴχθησαν pupillæ oculorum ejus. Tunc Imperator voce magna, orat servam veri Dei, pro restitutione visus, promittens, se crediturum. Confestim videt; creditque ipse, & omnes, qui sub ipsum erant; & baptizantur. Sancta illinc ad urbes alias proficiscitur & vicos, prædicans Christum Dominum. In quadam urbe, in qua imperabat (ἐν ᾗ ἐβασίλευεν) quidam Asclepius, comprehensa, & ad eum ducta, fatetur se Christianam. Turbatus ille Imperator, Draconi formidabilissimo, qui extra urbem erat, exponi jubet. Huic enim damnatos ad mortem, cibum præbebant. Sancta Draconem signo Crucis occidit: qui in duas partes divisus, invisibilis factus est. Ad hæc Imperator ille Asclepius, etiam ipse, suique omnes in Christum credunt. Sancta libera inde pergit ad urbes alias, item prædicans. Ubi venit in urbem aliam; in qua imperabat Imperator alius, nomine Tarasius; comprehenditur: adducitur, in lebetem æneum pice, oleo, plumbo ferventi plenum immissa, angelo Dei adjuvante, exit incolumis & illæsa. Tunc alia multa tormenta ei irrogantur; ac tandem gladio, capite amputatur. Ad levandum animos monialium, aut mulierum bardarum; ab insciitissimo, æque ac imperito omnium historiarum, acta conficta, & *præparata*, in sua hac molestissima Præparatione (*Parasceve*) Imperator *Antonius*, *Asclepius*, & *Tarasius*, quam festiva & ridenda fabula & duo Imperatores, cum suis omnibus: ita ad Christum conversi sunt. Felix Imperium! Sancti, Imperatores, ignoti. Eia, colamus eos. Si diutius hanc suam Sanctam, sivisset vivere; in somniis, convertisset jamdiu orbem totum. Nono, vel decimo seculo fabula excogitata, ab Iconomacho aliquo, & irrisore, sed post *Tarasium* Patriarcham. *De Parasceve* hac martyre, Menologium Basilii, toto opere, nihil habet. pro ea autem S. *Anthusam* hac die habet, quæ pro sacris imaginibus, multa passa est, sub Constantino Copronymo Caballino. Pro qua potem ab irrisore efformatam ridendum martyrium suæ *Parasceves*.

Die vigesimaseptima.

Ruthenè: Pantelemonu. Pantaleomonis.
Græcè: Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος, καὶ ἰαματικοῦ Παντελεήμονος. *Sancti magnique martyris, & Medici Panteleomonis.*

COMMENTARIUS.

Nicomediensis sub Maximiano Imperatore, ex patre Eustorgio, qui a filio ad Christum conversus est, & matre Eubula, a majoribus Christiana; medicam discit scientiam a celebri Euphrosyno, ab Hermolao presbytero, in Christum fidem; quo invocato, puerum a vipera percussum & mortuum suscitavit. Martyrium hujusmodi passus est. Cœcus quidam a Sancto sanatus, ab Imperatore interrogatus de medico, dixit: *Panteleonem* (Παντολέων, & sic deinceps) (*quod ita prius vocabatur*) *qui Christum invocans, in quem & ego credo. Sanctus mox capite propterea obtruncatur.* Pantaleon vero adductus ad Imperatorem, *neque promissis, neque minis turbatus, acriter flagellatur, lampadibus uritur: eique apparet Christus, in figura Hermolai, jubetque confidere. Projicitur hinc in fervens plumbum, ac inde in mare, & semper incolumis; quod secum Hermolaum videbat projici; bestiis exponitur. Incolumis adhuc, rotæ alligatur, gladiis armatæ; iterumque incolumis*, damnatur gladio. *Dum orat, vox de cœlo; pro Panteleone, Panteleemonem eum vocat; & dum cervicem protendit cornifici, gladius hujus liquescit ut cera, & milites illi, credunt.* Gladio etiam, ipse feritur, sed pro sanguine, defluit lac: & olea, in qua appensus est (προσηνέχθη) statim emittit fructus. Fit ejus Synaxis, in ejus Ecclesia.

Impia, inscita manus, ab Actis veris sancti Panteleemonis, parcere non potuit; quin ea ad hanc deformitatem desormaret. In martyrii serie, tota fabula, de qua tamen penitus nihil canunt, nec Anatolius, nec Germanus, nec Byzantius, qui inter Canonem inducuntur; nec ipse Theophanes, cujus est Canon. Qui Ode 4. Trop. 1. *ipsum*, ait, *sua pauperibus dispersisse*, & reliqua sana canit. Ut, *bestias*, & *leones*, quibus, incolumis sit expositus: & *anargyrum* fuisse. Λύουσι τὰ χάσματα, καὶ τῶν θηρῶν τὰ στόματα, Δανιὴλ ὥσπερ πάλαι, σοὶ ὀχλήσεως, &c. Theophanes.

In Menologio Basilii, signata omnia desunt. Ait, *ab Hermolao presbytero baptizatum*. Forsan ergo tunc pro *Pantaleone*, *Panteleemon* dictus fuit. Ait, eum *diversis tormentis excruciatum: postremo capitis acceptam sententiam: tunc olivæ alligatum, esse capite amputatum; sanguinem & lac emisisse: Quæ usque ad præsentem diem conspiciuntur; & fidelibus omnibus eo accedentibus, curationes præstare.* Acta autem, si quædam eorum, (etiam quæ in Basilio sunt relicta) demas, & portenta, posse expurgari putem.

Die vigesimaoctava.

Ruthenè: Prochoru. Nicanoru. Timonu. Parmena. Prochori. Nicanoris, Timonis. Parmenæ.
Græcè: Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος, καὶ Παρμενᾶ. *Sanctorum apostolorum Prochori, Nicanoris, Timonis, & Parmenæ.*

COMMEMTARIUS.

Ad verbum hæc tantum in Synaxario. Hi in diversis locis decertarunt, sub inopiis: cum enim verbum fidei prædicarunt; & Dominum Jesum Christum confiterentur, filium Dei, & verum perfecte hominem, coronam martyrii susceperunt. De ipsis sine Menæo: sola mentio in Menologio est Basilii. Hos e numero 70. discipulorum fuisse narrant alibi. *Parmenam* (die 30. Octobris) Lystrorum Episcopum dicunt, in pace obiisse. Prochorum . . . . . Nos solum scimus ex cap. 6. Act. Apostol., hos quatuor fuisse e septem Diaconis electos ab Apostolis, ut ministrarent mensis.

Eadem die fit de sancto martyre Eustatio Ancyrano, sub Cornelio Præside & incerto Imperatore, a quo post multa tormenta, in saccum missus, & in fluvium Sangarum projectus, ab ipsomet, quod incolumen eum videt, gladio obtruncatur. Sangarus fluvius est Bithiniæ. In Menologio Basilii, Præses pudore victus, se obtruncat: quæ additio corrumpit acta.

Die vigesimanona.

Ruthenè; Calinicu. Callinici.
Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλινίκου. *Sancti martyris Callinici.*

COMMENTARIUS.

Callinicus Cilix genere. multis ad Christum adductis, ad Præsidem *Sacerdonem* (Σακερδῶνα) adducitur, & post multa tormenta, crepidas ferreas, & acutis clavis armatas, inducere jubetur, & 70. *stadiorum* spatium usque ad Gangrorum urbem, sic currere *ante equos suos*; addit Basilii Menologium. *Post septem stadia*, militibus siti laborantibus, sanctus oratione, ex petra aquam educit. Gangram ingressus, & in ardentem caminum injectus, ibi martyrium facit. *Ejus Synaxis fit prope pontem Justiniani, prope Patrium.* Menologium Basilii silet signata, non 70., sed *sexaginta* stadia (ἑξήκοντα) post ingressum in urbem, dicit, martyrem, in carcerem conjectum, paucisque post diebus inde eductum, igne vitam finiisse; de camino nulla facta mentione. Acta non mala; sed ego vereor officinam.

Eadem die fit de sancta Theodota, ejusque filiis (dicitur de tempore sanctæ Anastasiæ) quod Lautaitum Præfectum (ἄρχοντα) virum sibi recusavit; mittitur ad Nicetium Præsidem (Νικητίῳ

τῷ

τῦ ἄρχοντι) Bithyniæ, cum tribus filiis; cum quibus in camino facit martyrium.

DIE TRIGESIMA.

Ruthenè: Sila. Silvanu. Silæ. Silvani.

Græcè: Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Σίλα καὶ Σιλουανοῦ, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. *Sanctorum apostolorum Silæ & Silvani, & sociorum ipsorum.* In rubrica Synaxarii, post Silvanum, dicitur, Κρίσκεντος, Επαινετοῦ, καὶ Ανδρονίκου. *Crescentis, Epæneti, & Andronici.*

COMMENTARIUS.

Ad verbum: Hi ubi Chalcedone, & in Italia prædicarunt, & per totum Orbem manifeste, verbum Fidei Christi docuerunt; multosque atheos erudierunt, & baptizarunt, suos Deo in pace spiritus tradiderunt. De ipsis multa mentio in Apostolorum Actibus, & in epistolis sancti Pauli. Menologium Basilii, solam eorum mentionem facit, sine Menæo.

Eadem die fit de sancta Julitta martyre, quæ oriunda ex Cæsarea Cappadociæ, a Basilio Magno encomiis celebratur. Cum vidua, de cunctis ferme suis bonis litem haberet, cum avaro homine & violento; post calumnias, falsos testes, & dona, quæ ille (qui sua omnia ei eripuerat) protulerat, & ipsa retudit; ubi iste se vinci prævidet, defert eam ut Christianam; sanctam, non adorantem Deos Imperatorum, & in fide constantem, judex damnat. Ita ergo in camino martyrium facit. In omnibus consonat Basilii Menologium; addens solum; ejus corpus integrum & incorruptum, servatum *cognatis ejus*: τοῖς προσήκουσι.

DIE TRIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Eudocii. Eudocii.

Græcè: Τῦ ἁγίυ καὶ δικαίυ Εὐδοκίμυ. *Sancti & justi Eudocimi.* Menologium Basilii habet: Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Εὐδοκίμυ τῦ νέυ. *Sancti Patris nostri Eudocimi Junioris.*

COMMENTARIUS.

Sub Theophilo Iconomacho, ex parentibus Patriciis & orthodoxis, Basilio & Eudocia Cappadocibus, a Theophilo fit Candidatus, & militiæ Præfectus (στρατηγὸς) primo per Cappadocios, secundo per Charasianos, vel Charsianos (τῦ Καρσιανῦ: Menol. Basilii). Justus, eleemosinarius, Ecclesiis largus, viduis & orphanis profusus. Omni denique virtute ornatus; morbo correptus, ad dominum evolavit. Consanguinei curam ejus funeris sumentes, & ejus mandata adimplentes, vestibus ejus corpus induerunt, & pedes *caligis* (ex Menol. Basilii) ipsum sepelierunt. Floruit innumeris miraculis. Translatio ejus corporis *Byzantium*, *accidit*, *Junii die sexta* anni sequentis, cum *obitur incidisset in trigesimam primam Julii*, prioris anni. Menologium Basilii silet signata. Scita & veridica manus scripsit hæc gesta.

MENSE AUGUSTO.

DIE PRIMA.

Ruthenè: Eleazaru. Solomonia. Proischozdenic Cresta. Elazaei. Solomoniæ. Processio Crucis.

Græcè: Τῶν ἁγίων ἑπτὰ μαρτύρων τῶν Μακκαβαίων, καὶ τῦ διδασκάλυ αὐτῶν Ελεαζάρυ, καὶ τῆς μητρὸς αὐτῶν Σολομονῆς. *Septem sanctorum martyrum Maccabæorum, & magistri eorum Eleazari, & eorum matris Solomonidis.*

COMMENTARIUS.

Nomen matris Latini ignorant, nec unde habeant Græci notum. Forsitan ex apocryphis. Reliqua e libro Maccabæorum, cum altercatione.

Tryphologium Ruthenum (id quod est nobis, *Pratum Floridum*) frequens est, & cum longo Canone, Processionem hanc Crucis canit; sed Synaxarium nullum de ea habet, aut Rubricam historicam. Ustavum vero Ruthenum hac die prima Augusti, ista dicit: *Processio venerabilis & vivificantis Crucis Dominicæ. Institutum hoc festum est, occasione victoriæ contra infideles obtentæ, anno 1164. sub Manuele Imperatore Græcorum, & Andrea Dei amante, Magno Duce Russiæ.* Nec habet quidpiam quod eam falsi arguat. Victoria autem relata est a Ruthenis contra Tartaros, nec fuit festum a Græcis institutum: ex quo arguas, nostras Ruthenas Tabulas non esse antiquiores seculo hoc duodecimo.

Surius tomo 4. hac die affert orationem S. Ambrosii Episcopi, in libro 2. de Jacob, & vita beata, in qua de nostris agitur Maccabæis; & alteram Nazianzeni, quæ est vigesima ejus orationum, qui Eleazarum facit eorum patrem, equidem spiritualem, ut explicat se in fine; & tertiam Chrysostomi tomo 1. Alii matris nomen, declinant Σολομονὶς, Σολομονίδος; vel Σολομονὴ, Σολομονῆς; ut hic Menologium Græcorum. Nazianzenus etiam, & Chrysostomus hoc nomen ignorarunt.

DIE SECUNDA.

Ruthenè: Stephanu. Stephani.

Græcè: Ἡ ἀνακομιδὴ τῦ λειψάνυ τῦ ἁγίυ πρωτομάρτυρος, καὶ Αρχιδιακόνυ Στεφάνυ. *Translatio reliquiarum sancti protomartyris, & Archidiaconi Stephani.*

COM-

COMMENTARIUS.

Stephanns Luciano presbytero revelat, ubi jaceant suæ reliquiæ. Inter hanc revelationem, magnus fit terræmotus. Johannes Hierosolymitanus Patriarcha, cum duobus aliis Episcopis, clero, & populo, eas transfert in sanctam Sion. (Huc usque inventio per Lucianum, legenda apud Augustinum tomo 7. & . . . . Vide Tiilemontinm tomo 2. Omnes eam probant; etiam Bailletius hac die. Translatio prima fabula tempus inventionis, quam sistit sub Diocletiano, & reapse facta est sub Theodosio Juniore & Honorio Impp. anno 415. mense Decembri. Martyrologium S. Hieronymo attributum, die hac secunda, agit de reliquiis S. Stephani Antiochiæ: & tertia, de ejus inventione. Opinor, festis uniendis. Bailletius hoc non videt. Græci dicunt id fieri, quod hodie Constantinopolim translatæ fuerint: quod est ἀνάκλησις. Translationem Constantinopolitanam vertit Anastasius Bibliothecarius; sed falso dicit Bailletius, post Raynaldum, anno 439. sub . . . .) donec ab Alexandro viro Senatorio fit ei Templum. Post quinque annos moritur Alexander, & in eo sepelitur. Post alios octo annos, dum Magnus imperat Constantinus, & Constantinopoli sedet Metrophanes, uxor Alexandri, a multis in uxorem, ob divitias & pulchritudinem requisita, renuens, cogitat corpus viri secum, in suam patriam Constantinopolim ducere apud patrem suum. Pro mariti corpore, Deo permittente, corpus accipit S. Stephani: in lecticam imponit, & per viam, tota nocte, angelicos hymnos audit. Odor suavis, maligni spiritus audiuntur, qui væ nobis, elamabant, quoniam Inter nos versatur, qui nos flagellat. Ascalonum ubi pervenit, 50. aureis navem conducit, & venit Constantioopolim. Audit rem Imperator, & eum uxore, & cum Patriarcha, in Regiam reliquias inducit, multis miracnlis re comprobata: quorum hæc solum narrat: Muli trahebant currum, in qno reliquiæ vehebantur, quibus ad Constaotianas perventum est; muli humana voce dum vapulant, dicunt; Τίνος χάριν τύπτετε ἡμᾶς; ἐνταῦθα δεῖ τὸ ἅγιον κατατεθῆναι. *Cur nos verberatis? Hic sanctum corpus deponi oportet.* Ad voces hasce, omnes laudem Deo reddunt: Imperator erigit ibi Templum, ad gloriam Dei, & saocti ejus. Fabula nec ab his potuit abstinere, in sua deceptione: pro corpore mariti, corpus Sancti; & in his mulis loquentibus. Tanta nempe ignoravit Eusebius Cæsariensis, & alii cum Hieronymo in ejus Chronico! Menologium Græcorum, quod modo editum est cum Menologio Basilii; non est Menologium hoc Græcorum, sed quod summatur, majus Græcorum Menologium hoc sæpe, & Synaxaria refert. De his proinde hæc sola; inventum a Luciano; terræmotum; miraculum, & translatum corpns in sanctam urbem Hierosolymam. Latini de hac re agunt tertia die Augusti; secunda vero die, de S. Stephano Papa & martyre; sed de nostro Stephano, alte silent.

DIE TERTIA.

Ruthenè: Isaci. Dalmatu. Faustu. Isacii. Dalmatii. Fausti.

Græcè: Τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Δαλμάτου, Φαύστου, καὶ Ἰσαακίου. *Sanctorum Patrum nostrorum Dalmati, Fausti, & Isacii.*

COMMENTARIUS.

Dalmatus ex milite secundæ Scholæ Palatinorum, sub Theodosio Imperatore, ex Dei pietate relinquit omnia, uxorem, & filios; sed filium tantum Faustum secum ducens, vadit ad eremitam a pueritia Isaacium, qui Valente Imperatore, anno 378. (ex Bailletio die 30. Maii) dum in Scythas ducebat, ait, ut orthodoxis ecclesias aperiret, & vinceret. Sed ei non est creditum. Hinc Valens fuga fusus, in tuguriolo palearico, vulneratus arsit. Dalmatus fit monachus, & hinc Abbas, sub Attico Patriarcha Constantinopolis. Adeo sanctus evasit, at admirationi sit habitus Imperatoribus, Senatui, & Patribus, qui ad Synodum convenerant Ephesinam: a quibus ti- Archimandrita sui monasterii; cum privilegio sit tuli hujus, etiam in successores. De Fausto nihil aliud habent menæa magna, nec de Isaacio. Menologinm vero Basilii addit, Faustum etiam detonsum cum patre, sancte vixisse: & eum Dalmata post Isaacium, esse mortuos: siletque reliqua enarrata. Nil fabulæ in his apparet: nec in iis quidquam Bailletius reprehendit. Tu, sis, vide Bultaum in Historia Monastica Orientis tom. 2. & Garnerium part. 2. Præfationis in Marium Mercatorem. Adi acta Concilii Ephesini.

DIE QUARTA.

Ruthenè: Eudocia. Sedm otroc ut Ephesi. Eudociæ. Septem dormientium Ephesi.

Græcè: Τῶν ἁγίων ἑπτὰ παίδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ, Μαξιμιλιανοῦ, Ἐξακουστωδιανοῦ, Ἰαμβλίχου, Μαρτινιανοῦ, Διονυσίου, Ἰωάννου, καὶ Κωνσταντίνου. *Septem sanctorum puerorum, qui in Epheso, Maximiliani, Exacustodianis, Jamblichi, Martiniani, Dionysii, Johannis, & Constantini.*

COMMENTARIUS.

Vulgata Cantio, & longiuscula, quin prolixa. Tunc Ephesi erat Procousul. Ἀνθύπατος, & Episcopus Marinus (Μαρῖνος Ἐπίσκοπος) cum sunt inventi, & Theodosius Imperator. Præter corpora septem martyrum tunc inventa, reliqua mera fabula *dormientium*. A κοιμάω, *dormio*, Κοιμωμένων *dormientium*, orta fabula. Mortni etiam, *dormiunt in somno pacis*: unde & Κοιμητήριον, *Cæmeterium*, ubi *mortui dormiunt*, somnum pacis, usque ad tempus Judicii universalis. Bailletius de ipsis agit die 27. Julii, ubi est legere ejus Crisim nostræ conformem, sed luculentius.

Eadem die: Μ' ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν, καὶ μάρτυρος Εὐδοκίας. *Translatio reliquiarum sanctæ matris nostræ & martyris Eudociæ.*

COMMENTARIUS.

Romana, ex Oriente oriunda, fit a Persis captiva, ubi concaptivos edocet Christum, & fœminas aliquot etiam Persas. Res innotescit; cæditur acriter, & hinc in carcerem raptatur, ibique ad duos menses maceratur. Tunc producta, iterum flagellatur, iterumque redigitur in carcerem. Post sex menses reproducitur; & post dira tormenta, obtruncatur. In actis longioribus, indubie fabula se immisit: tot enim illa iterata tormenta eadem, hoc suadent. In Menologio Basilii, nihil prorsus de hac Eudocia, & ista die: qua agit de sancta martyre Ja & sociis. Num sit eadem ac Eudocia, ignoro. Ja cum novem millibus Christianis captivis, sub Sapore Persarum Rege; a Magorum principibus, per diversa tormenta; tandem summæ sanctitatis fœmina, una cum iis, obtruncatur. Ex his evidens mihi est, Eudociam & Jam, unam esse, eamdemque martyrem. Menologium Græcorum habet hic Synaxarium etiam sanctæ Jæ, iisdemque verbis. An S. Ursula illa celebris, & undecim mille sociæ martyres latent sub *Ja*, vel *Eudocia*, & novem millibus istis sociis martyribus, sub Sapore Persarum Rege? Propono ista, non definio.

Eadem die hic agitur, de S. Eleutherio martyre, Cubiculario, in Menologio Basilii, in quo Menol. Græcorum agit, 15. Decembris die. Sub Maximiano Imperatore, ex Byzantio oriundus, *unus e Senatoribus* (ἐκ τῆς συγκλήτου) idemque *ex numero eunuchorum* Imperatoris; cupit baptizari, rogat Imperatorem, ut in suburbium suum pergere sibi liceat. Impetrata venia, petit Sangarum amnem; sub terra ædificat Ecclesiam; adducit eò presbyterum, & ab eo baptizatur. Caussatus morbum, differt reditum. Interea rem novit Imperator; adit locum; videt templum, altare, & omnem apparatum: Eleutherium tormentis subjicit, ac tandem jubet Eleutherium obtruncari. Menol. Græcorum hic sola rubrica: Ἅγιος Ἐλευθέριος ὁ Κουβικουλάριος, ξίφει τελειοῦται. *Sanctus Eleutherius Cubicularius, gladio consummatur.* Cubicularius & eunuchus, recte procedit: non, libertus; tunc enim libertus non erat *Senator*. Duos putem Eleutherios confundi: alterum Senatorem; cubicularium alterum, & libertum. Et fabula in subterraneo illo Templo, ad Sangarum fluvium. Alluviones ædiculam illam, ibi quandoque exstructam, aggesta terra fecerint subterraneam.

DIE QUINTA.

Ruthenè: Eusigniia. Eusignii.

Græcè: Προεόρτια τῆς ἁγίας μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐσιγνίου. *Vigilia sanctæ Transfigurationis Domini, & Dei, & Servatoris nostri Jesu Christi. Et sancti martyris Eusignii.*

COMMENTARIUS.

Quæ sunt Transfigurationis, omnia sunt e Scriptura.

Eusignius ex Antiochia magna, miles sub Constante *Chloro* (τοῦ Χλωροῦ) & successoribus Imperatoribus, usque ad Julianum apostatam. Tunc comprehensus ob Christum, redarguit apostatam, quod verum Deum reliquisset: ac ille gladio percuti eum jubet: *cum esset annorum centum & decem* (τὸν δέκα καὶ ἑκατὸν ἐτῶν γενόμενος). Menologium Basilii, facit eum στρατηγὸν, *ducem Tribunum militum*, non verò *simplicem* (στρατιώτην) militem. Κώνσταντος scribit, *Constantii*, Κωνσταντίου, *Constantii*: quod errat etiam Menologium Græcorum; etsi utrumque, ipsum dicat, patrem Magni Constantini: quin & hoc Græcorum habeat illud, *Chlorum* (Χλωροῦ). Illud Basilii tradit, subjectum quæstioni Eusignium, fustibus cæsum, durisque tormentis excruciatum. In carcerem ita detrusum: iterum productum, rursus increpasse Julianum de apostasia. Menologium Græcorum, addit, eum exemplis repetitis, ab longa ætate sua, de rebus gestis, & narratis a lectione historiarum; tandem fuisse obtruncatum. Verisimilia tantum narrare, mihi videtur Basilii Menologium; tormentaque illa figmentum reor.

DIE SEXTA.

Ruthenè: Preobxázenie Hospodne. Transfiguratio Domini.

Græcè: Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. *Transfiguratio Domini, & Dei, & Servatoris nostri Jesu Christi.*

COMMENTARIUS.

Omnia e Scriptura.

DIE SEPTIMA.

Ruthenè: Dometii. Domitii.

Græcè: Τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Δομετίου. *Sacrosancti martyris Domitii.*

COMMENTARIUS.

Sub *Constantino Magno*, *Persa*, ab Agaro quodam Christiano, instructus credit, linquit patriam & suos, venit Nisibim: & incolit monasterium, ibique baptizatur. Passus autem invidiam & alia ab illis monachis; Theodosiopolim pergit, ingreditur Monasterium Sanctorum Sergii & Bacchi, sub regimine *Urbel* (Οὐρβὲλ) Archimandritæ. Ibi fit Diaconus: cumque Archimandrita, eum vellet fieri presbyterum; fugit in montem *Arbel* (Ἀρβὲλ) (qui nunc *Arvil* dicitur) & in illius antro manufacto, habitat, & visitatur. Miracula multa patrat, ad fidem multos convertit. Innotescunt hæc Juliano apostatæ; qui eum & duos ejus discipulos, lapidari jubet: quod factum est. Menologium Basilii, vult, eum fuisse

fuisse Phrygem (ἐκ τῆς χώρας Φρυγίας) ; doluisse, multos sub Juliano Christum ejurasse : cum ludi Circenses fierent, perrexisse & in medium, & alta voce Julianum anathematizasse : conspuisse Idololatras, & derisisse Deos. Tum comprehensus, sistitur Præsidi (ἄρχοντι) torquetur, & in carcerem conjicitur. Post dies paucos, reproducitur, sed quia Christum renuit ejurare, obtruncatur. Veritas rerum, solum effulget e Menologio Græcorum : reliqua conficta ad animum, & ex otio : displicetque in Domitio Phryge, vel Persa, Romanum nomen. Facile fuerit Nisibenus, vel Phryx ut vult Basilii Menologium. Præstat autem in primis eruditissime Bailletius, qui die 5. Julii inclinat, ad duos Domitios solitarios martyresque Domitios sub Juliano : quod mihi non sedet. Sed vide ferme eadem & paria in sancto Gordio martyre, die tertia Januarii, sub Licinio Imperatore, a S. Basilio Magno commendato.

Hac eadem die, & rubrica sola : Ὁ ἅγιος Ἀστέριος ὁ συγκλητικὸς, ξίφει τελειοῦται. *Sanctus Asterius vir Senatorius, gladio consummatur*. Hic ille Asterius Eusebii Cæsariensis Hist. Ecclesiast. numquam dicitur passus gladio.

Die octava.

Ruthenè : Emilianu. Æmiliani.

Græcè : Τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ Ἐπισκόπου Κυζικοῦ. *Sancti Æmiliani Episcopi Cyzici*.

COMMENTARIUS.

Ob sacras imagines multa passus & exilia, a Leone Imp., coronam in Domino confessionis accepit. Vide supra die Julii decimaoctava. Menologium vero Basilii hæc habet : Sacrosanctus martyr Æmilianus, sub Imperatoribus, qui imaginibus erant infensi, Episcopus Cyzici ; pietate, scientia, misericordia in pauperes, longanimis, benignus ; & zelotes veritatis, defertur Imperatori, ac primo innumeris afflictationibus, hinc exilio consummatur. Imperator, quis e Leonibus ? Ex prædictis indubium mihi est, Armerium esse Leonem IV. & reapse ita esse modo novi, ex Nataili ab Alexandro, seculo octavo, & Lequienio in Episcopis Cyzicenis. Edictum prodiit contra imagines anno 815., & Leo occisus est Decembri anni 820. Inter hoc quinquennium Æmilianus, obiit in exilio, octavadecima die Julii, Bailletius nusquam de eo meminit.

Die nona.

Ruthenè : Matheu. Matthæi.

Græcè : Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ματθία : *Sancti apostoli Matthiæ*.

COMMENTARIUS.

Unus e septuaginta discipulis Domini, apostolus loco Judæ, electus ab apostolis, & coriphæo apostolorum Petro, prædicavit in Æthiopia ulteriori : ubi multis ad fidem illuminatis, tandem inter verbera, spiritum exhalavit. Ita Basilii Menologium : sed Menologium Græcorum ait : καὶ πολλαῖς τιμωρίαις ὑπ' αὐτῶν αἰκισθεὶς, τῷ Θεῷ τὸ πνεῦμα παρέδωκε : *& tormentis multis ab iis cruciatus, tradidit Deo spiritum*. India fuerit ulterior hæc Æthiopia.

Eadem die agitur, *de inventione non manufactæ & venerabilis Imaginis Camulianorum, descriptæ a S. Patre nostro Gregorio Episcopo Nysseno*. Hæc autem descriptio, falso adscribitur Nysseno S. Gregorio.

Die decima.

Ruthenè : Lurentii. Laurentii.

Græcè : Τῶν ἁγίων μαρτύρων, Λαυρεντίου ἀρχιδιακόνου, Ξύστου, καὶ Ἱππολύτου. *Sanctorum martyrum Laurentii Archidiaconi, Xysti, & Hippolyti*.

COMMENTARIUS.

Temporibus Decii, Xystus Athenis (ubi natus & philosophiæ operam dederat) Romam venit ; & post Stephanum, fit Romæ Episcopus. Ingruente persecutione, præcipit Archidiacono Laurentio, ut *vasa Ecclesiæ* (σκεύη τῆς ἐκκλησίας) pauperibus distribuat. Is dat pauperibus. Ubi Decius a bello Persico, est reversus ; adducitur ei Xystus, & obtruncatur. Inducitur & Laurentius, & requisitus de sacris pecuniis : adducit plaustris pauperes ad Imperatorem : qui jubet, eum acriter verberari, & hinc in carcerem trudi : in quo, quotquot ventitabant ad eum, a morbis sanat. Custos carcerum Callinicus Tribunus, hæc cernens, credit & baptizatur. Laurentius *Imperatori* iterum sistitur, & ignitæ craticulæ imponitur, & ibi moritur ; & ab Hippolyto sepelitur. Hic autem idcirco comprehenditur : & catenis ferreis verberatur : hinc equis indomitis alligatur, raptatusque & laceratus spiritum Deo tradit. Nulla ejus fit mentio dignitatis, in utroque Menologio. Addit autem illud Græcorum, *dicitur* (λέγεται *) vero, quod septima die, post sancti Hippolyti passionem, dum Decius & Valerianus, sederent sub equis suis, ut irent ad amphitheatrum, Decius clamasse in hora mortis suæ : O Hippolyte, tanquam mancipium sic ligatum adducis me. Clamasse & Valerianus, ignitis catenis se trahi me. Quod per totum orbem est divulgatum ; & omnes in Christum crediderunt*. Hæc signata nec refert, multo minus refutat Bailletius. Græcia vere mendax. Itane sub Decio hæc facta, & Decius & Valerianus ita mortui sunt ? Menologium Basilii eadem habet, præter signata. Xystus jubet ut det pauperibus ; prædicit : *Cras examinandi trademur Decio, Episcopus obtruncatur, & Laurentius &c.* cum Hippolyto &c. De fabula Imperatorum clamantium & morientium simul ; ne gry quidem hoc Menologium. Bellum Decii contra Persas, confictum, solidissime probat Eminentissimus Norisius. Prudentius non præsentatum Decio, nec

ab eo damnatum dicit Laurentium, sed a *Præfecto Urbi*. Pro his autem omnibus, adeundi sunt clarissimi Tillemontius & Bailletius, & modo etiam Bollandiani ad istam diem.

DIE UNDECIMA.

Ruthenè: Enplu. Eupli.
Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὔπλου. *Sancti martyris Eupli*. In rubrica dicitur Magni martyris.

COMMENTARIUS.

Catanensis civis Euplus & Diaconus in Sicilia, sub Diocletiano, delatus *Calvisiano* (Καλβισιανὸς) insulæ *Consulari* (ἄρχοντι) ligatis manibus & pedibus ad genua, suspenditur equuleo, manicis ferreis pectitur; quo tempore audit divinam vocem, esto fortis: gravibus *malleis* ossa ejus confracta sunt. In carcerem retrusus, oratione sola fontem aquæ ibi oriri facit. Reproductus, ferreis unguiculis & ignitis, ei aures perforantur: ac tandem gladio obtruncatur.

Menologium Basilii habet eadem: fontem, ait, ex siti, ejus precibus exoratam: tum reproductus, subulis (nec additis ignitis) ei aures perfodiuntur, & obtruncatur. Fabulosa: opus sunt Metaphrastis: quod Bollandus contulit cum Actis genuinis, quæ Græcolatino edidit Cotelerius; post Latina, quæ ad an. 307. edidit Baronius; examinaverunt vero satis ingenue & liberaliter Bailletius die hujus mensis duodecima; & Tillemontius tomo 5. ad quos, ne sim prolixior, me remitto. Ast hi, die sequenti de eo agunt. Sane ea Latine tantum, inter genuina & sincera Acta martyrum edidit Ruinartius, quem vide, cum paucis, & parvis nævis: Sed ultima pars non est primigenia, sed farcta sola devotione.

Eadem die miraculum habetur imaginis cujusdam Christi, *non manufactæ* (ἀχειροποιήτου) in Asceterio cujusdam Patritiæ, nomine Mariæ, temporibus Tiberii Imp. Christiani (ab anno 579. usque ad annum 597. quæ ab illa, (ubi consenuit) deposita fuit in Monasterio Ascensionis in urbe Melitina, per manus Domitiani loci Archiepiscopi, & pronepotis (ἐξαδέλφου) Mauricii Imperatoris. Dum Persæ omnia vastant; & Heraclius Imp. impotens occurrere; moniales, ubi erat Imago, Constantinopolim fugiunt, & in monasterio quodam, penes Sergium Patriarcham, se recludunt. Sergius moniales invisit, & Imaginem ex Melitina, Constantinopolim afferri jubet. Renuunt moniales. Patriarcha multa patitur in somnis: ac tandem ad sua loca, imaginem remittit, die vigesimanona Novembris. Nec fabula ab his abstinuit. Sergius autem est ille Monothelita, nec dignus, cui fiant tot visiones: nec tot illa prodigia, dum imago ex alia veluti antiquiori, est penes Patriciam; dum in doloribus est partus; de igne circa imaginem, servulæ ad risum lapsæ; altera ei similis a presbyteris ibi inventa; & quod Patricia, ubi eam applicuit utero, statim peperit: sunt quid aliud, quam figmenta octavi seculi, dum imaginum fervebat pugna? tandem neque causa affertur, cur die ista, nec narratio hujus non manufactæ Iconis Domini & Dei & Servatoris nostri Jesu Christi fiat, nec solemnitas, aut nec synaxis celebretur.

Menologium Basilii, solum die nona Augusti agit, de Sancto martyre Juliano & sociis (inter quos Maria Patricia), qui sub Leone Isauro anno 730. dum prohibent, ne, quæ sub Porta ænea erat *Imago* Christi, *Statua* effringatur, & Spatharium scalam ascendentem ut facinus hoc gereret, deturbant, trucidantque, Imperatoris jussu, *alii statim gladio consumpti sunt (numero enim multi erant, inter quos plures feminæ & Maria Patricia) alii custodiis traditi, & facie combusti, plurimosque passi cruciatus; fuerunt capite obtruncati*. Nonne autem & hæc habet etiam Menologium Græcorum, eadem die? qua die nomina horum martyrum, eorumque ducem, ait, Julianum; Marcianum, Johannem, Jacobum, Alexium, Demetrium, Photium, Petrum, Leontium, & *Mariam Patriciam* (καὶ Μαρίας τῆς Πατρικίας) sub eodem Leone, & S. Germano Patriarcha, & ob eandem Imaginem, post alios multos, & hosce martyres? Quos dictim quingenta verbera in carcere, ad octo menses, passos scribit; tum subulis ignitis eorum ora uri, demum *in Amphitheatro una cum Sancta Maria Patricia, gladio perculi, & in mare projici* jussum est. Eadem hæc illa Maria est. Abscedant ergo aliæ obscuræ fabulæ.

Redeo modo ad imaginem illam Achiropactam Camulianam, quam illam reor, cujus interventu, Philippicus Dux Mauricii Imp. (collegæ Tiberii Constantini) anno 586. magnam retulit victoriam de Persis. Hæc erat imago Christi Domini, quæ ab eo postea ad Symeonem Episcopum Amidæ, missa fuit: crediturque esse eadem ac Sanctum Sudarium, vulgo *S. Veronica*, quæ modo servatur Romæ; sed quæ reapse *vera icon*, juxta Mabillonium in suo itinere Italico, dicenda est. Baronius hanc victoriam posuit ad annum 589. sed Pagius ad annum prædictum 586. retulit.

DIE DUODECIMA.

Ruthenè: Photii. Nicita. Photii. Nicitæ.
Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Φωτίου καὶ Ανικήτου. *Sanctorum martyrum Photii, & Aniceti*.

COMMENTARIUS.

Sub Diocletiano, dum erat Nicomediæ, Photii *nepos* (ἀδελφιδοῦς) Menol. Basilii ἀνεψιὸς idem Anicetus, palam se Christianum professus, quod Imperator pro concione multa blasphema in Christum peroraret; acriter verberatur, lixatur: hinc leo in eum mittitur: timet sanctus, sed leo, ut ovis, blanditur, tergit sudorem: ipse orat, in fine fit terræmotus, & statua Herculis corruit, & in cinerem redigitur. Pars urbis corruit, & gentilium multos perdidit. Jubet Imperator obtruncari: sed manus carnificis restat arida. Tyrannus jubet, rotæ martyrem alligari, subjecto igne

igne membra concidi, & uri. Fusis precibus, solvuntur vincula, rota stat, ignis extinguitur. Hinc nepos ejus Photius accurrit, amplectitur. Alligatur, & ipse ferreis manicis, & cum eo carceri recluduntur. Producti scalpuntur, igne torrentur, in Theatro a populo lapidantur; incolumes vero, & pedicis alligati, ab æquis indomitis raptantur, iterum vulnerantur: sale & aceto eorum plagæ perfricantur, & sine cura in carcere tribus diebus manent: hinc in Thermas, ardens balneum Antoni totidem diebus clauduntur: sanctorum precibus aqua ibi oritur, ita ut fuerint, ibi in dulci aura, & amæno loco. Tunc Diocletianus eos in ardentem caminum injici jubet. Et ibi finis pugnæ, & coronas victoriæ susceperunt. *Dicitur autem* (λέγεται δὲ) flammam tribus ibi diebus, nequidquam eorum vestium, ne capillos quidem violasse: & ita inde, uncinis ferreis esse, incolumes se extractos. Vah quantum fabulator sudat, ut Acta magis pessundet, suis farciminibus male olentibus ea aggerando! Et quanta religio, ut cautus videatur, & solers, in isto *dicitur* λέγεται. *Deglutit delicatulus camelum, excolat autem culicem*. Matth. 23. 14. Inquam melius, camelum obtrusit deglutiendum. Sed male cessit Impostori bardo, & fatuo. Hæc ex Menologio Græcorum.

Eadem habet Menologium Basilii, sed pro *leone* dicit θηρίων, *bestiis*: silet statuam Herculis in cinerem redactam: silet terræmotum, & partem collapsam. De rota, & reliquis nihil: ad sententiam gladii, accurrit Photius; tacentur tormenta reliqua; pro quibus ait, diversis cruciatibus affectos, & igne tandem consumptos esse. Ita sicco pede, & sine prodigio capillorum, clauduntur Acta: quæ si minus fœdata essent variis & conglobatis tormentis, prodigiisque: non essent mala, nec primigenia:

DIE DECIMATERTIA.

Ruthenè: Maximu. Maximi.

Græcè: Ἡ μετάθεσις τοῦ λειψάνου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ. *Translatio reliquiarum Sancti Patris nostri Maximi confessoris.*

COMMENTARIUS.

Eadem prorsus verba habet utrumque Menologium. Acta nota, & Synaxarium, non breve. Sub Constantino Pogonato Imp. Maximus, qui Protoasecretis, per totum Imperium fuerat, Monotholitarum hæresim non ferens, fit Monachus in Monasterio Chrysopoleos. Venit Romam, suadet Martino Papæ, ut suam haberet Synodum. Scribit opera, & epistolas contra Monothelitas. Cum duobus Anastasiis suis discipulis rediens Constantinopolim; reus majestatis & inobedientiæ Cæsari, a Senatu hæretico, constituitur. Mittitur in carcerem: lingua ei, & dextera amputatur: tum in Thraciam, hinc relegatur in Lazicen, ubi plenus dierum, post triennium obiit, & ibidem sepelitur, in Monasterio S. Arsenii. *Dicitur* (λέγεται) postquam ei lingua & manus est amputata, expeditè semper loquutus esse. Anastasio seniori lingua etiam amputata est, ipseque occisus. Alius & junior in quodam castello Thraciæ relegatur, & sine his mutilationibus, & reclusus in carcere, vitam reliquit. Acta probat Bailletius, etsi auctoris posterioris, instructi tamen: edita a Combefisio, in initio operum Sancti Maximi Chrysopolis eadem ac Nicomedia. Obiit anno 663. ait Bailletius, & circiter octogenarius: mortuum opinor die 21. Januarii, sed hac die translatum Constantinopolim, Græci habent; quod non probat Bailletius, qui cum Martyrologio Romano, hac die mortuum retur.

DIE DECIMAQUARTA.

Ruthenè: Michèi. Micheæ (Prophetæ.

Græcè: Προεόρτια τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τοῦ ἁγίου προφήτου Μιχαίου. *Vigilia dormitionis Deiparæ Sanctissimæ: & Sancti prophetæ, Micheæ.*

COMMENTARIUS.

De Michea propheta Menol. Basilii agit, infra die 21. sed Menol. Græcorum hic, & omnia repetens e scriptura.

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè: Hypenie Bogorodici: Dormitio Deiparæ.

Græcè: Ἡ σεβασμία μετάστασις τῆς ὑπερενδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. *Venerandus transitus, gloriosissimæ Reginæ nostræ, Deiparæ, & semper Virginis Mariæ.*

COMMENTARIUS.

Antiquæ cantiunculæ, & matutinæ. Triduo ante obitum, ab angelo de suo exitu nunciata, in olivarum pergit moutem, ubi *ei plantæ se inclinant* (κλιθέντα ἐξ ἑαυτῶν τὰ περὶ τὸ ὄρος φυτά) post orationem redit Domum, & *confestim tota concussa est* (καὶ εὐθέως ἐσείσθη ἅπασα) Accendit *multa lumina* (πολλὰ φῶτα ποιησαμένη): vocat suos consanguineos & vicinos, vertit domum, lectum parat, & omnia ad sepulturam necessaria; eisque aperit, quæ sibi angelo dicta sunt: & ad fidem conciliandam, illis signum ostendit bravii, quod ab angelo habuerat, ramum palmæ(φοίνικος κλάδος): fit a mulieribus magnus luctus, & Virgini se commendant. Respondet Virgo; se uon solum eas, sed & totum mundum, post mortem habere velle commendatum: solatur eas. Duas suas vestes seponit, & singulis viduis, sibi consuetis dat pauperibus & familiaribus, quibus victum præbebat: fit tonitru, & a finibus terræ, per nubes apostoli omnes eo ducuntur, ad ejus curandum funus. Inter hæc alii, Dionysius Areopagita, Hierotheus, & Timotheus; qui ubi cognoscunt, cur sint advecti, eam alloquuntur, & ipsa respondet quæ verba afferuntur. Illi: Te, Regina,

na, dum manebas in mundo, tanquam ipsum Dominum nostrum & magistrum videntes, precabamur: nunc vero quomodo ferimus passionem? Quandoquidem autem, tui filii & Dei tui voluntate, ad superna transcendis, tuis gratulamur felicibus eventibus. Atque hæc dicentes; se lacrymis madefecerunt. Virgo autem ad eos dixit: Ne, amici & discipuli, mei filli & Dei, ne luctu meum gaudium funestetis; sed corpus meum, sicut ego in conditorio me deposuero, curate.

Paulus ad hæc pervenit: ad pedes corruit Dei matris, & encomium ei dicit. Gaude, dicens, mater vitæ, & prædicationis meæ argumentum. Etsi namque Christum non vidi; te vero cernens, illum videre mihi videor. Tum componitur Virgo & obit, & illico cæci vident, surdi audiunt, claudi ambulant, & præsentes infirmi, omnes sanantur. Petrus vero incipit psalmodiam, & eorum quidem, hi corpus cum lecto assuerunt, alii gestant lampadas. Angeli ipsi concinunt, rem complentes suis vocibus. Primores Judæorum nonnullis e plebe seductis, capulum in terram versare tentant, & omnes evadunt cæci. Unus eorum credit, & sanatur. Credunt & alii multi eorum, & partem quandam pallii lectuli, superpositam; & item obtinent sanitatem. Veniunt apostoli ad Getsemani: corpus deponunt in monumento. Triduo ibi cantus angelorum auditur. Venit Thomas, qui solus abfuerat: dolet, cupit cernere corpus illud, & communi voto aperiunt monumentum; illudque vacuum inveniunt, sola relicta sindone, omnibus venturis fidelibus, consolationi futura. Itaque usque nunc, inanis, scalptus is loculus & cernitur & adoratur. Alia, præter hæc Synaxarium hic habet, Μῦθοι καὶ λῆροι isti sunt, quos legere est apud Surium; ubi latissime Metaphrastes ea describit hac die, cum duobus sermonibus S. Andreæ Cretensis.

Bailletius ait, Manuelem Comnenum Imp., primum eam inter festa universalia Imperii retulisse, sub nomine *Translationis* ([illegible]). Ita ille pag. 201. mensis Augusti. Rutheni eam dicunt *Uspenia*; *dormitionem*. Vide disputationes cl. Jolis Cantoris Parisiensis, & Launoy Doctoris Parisiensis, Billiadi Doctoris Sorbonici, & Gandini Doctoris item Sorbonici; & Florentini ad Martyrol. Hieronymianum. In primis vero Tillemontium vide, qui accuratius omnium rem istam examinavit: Ludovicum Thomassinum de festis, ipsumque Bailletium loco prædicto, ubi de omnibus agit vestibus, Zonis &c. quæ B. Virgini tribuuntur; anulo, sandalis, imaginibus, indusiis &c. quam latissime, seduloque. Æsopus Phrygius docta fabulas, utpote Philosophus congessit. Ast Æsopus noster, bardus erat, & fabulas suas se narrare & obtrudere putabat tuto, & dura fronte, in re pia, vere autem impia, pueruli, & deliria anubus ut eos dementaret in re sacra. Minores equidem hisce sunt Æsopicæ fabulæ, & fideles duxit ita posse afficere infantes, ut aliàs non ingrederentur in Regnum Cœlorum.

DIE DECIMASEXTA.

Ruthenè: Nermòt Vorennago obraza. Non manufactæ Imaginis.

Græcè: Ἡ ἐξ Ἐδέσσης ἀνακομιδὴ τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἤτοι τοῦ ἁγίου μανδηλίου. *Translatio ex Edessa non manufactæ Imaginis Domini N. Jesu Christi: sive Mandelii.* In Rubrica vero: Ἡ ἀνάμνησις τῆς εἰσόδου τῆς ἀχειροποιήτου μορφῆς τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκ τῆς Ἐδεσσηνῶν πόλεως, εἰς ταύτην τὴν θεοφύλακτον, καὶ βασιλίδα τῶν πόλεων, ἀνακομισθείσης, *Commemoratio ingressus non manufacti vultus Domini & Dei & Servatoris nostri Jesu Christi ex Edessena urbe, in hanc a Deo protectam, & Imperatoriam civitatem, translati.*

COMMENTARIUS.

Opus dicit Surius Constantini Porphyrogeniti. Evagrius translationem retulit in sua Historia Ecclesiastica, & Nicæna 2. Synodus Actioni V. ubi alios affert testes. Augarus Regulus Edessæ cupit videre Christum, sed infirmus lepra nigra non potest, & quod morbo laborabat articulari. cupit sanari: mittit intra dies aliquot ante passionem Christi epistolam ei, per Ananiam pictorem, ut ejus hic Imaginem referret. Inferitur epistola illa, & responsio Christi. Anania non potest imaginem facere. Jesus novit, dat ei quadratum *linteum Sudariolum*, in quo suum vultum efformat. Scribit subscribens in fine, septem literis Hebraicis; quæ Græcus interpretatur: Θεοῦ θέα, θεῖον θαῦμα. *Dei vultus, divinum miraculum.* Augarus adorat Imaginem: sanatur; solum in facie sua, remanet lepra. Post Christi passionem, Thaddæus proficiscitur Edessam, & baptizat Augarum, & omnes ei subjectos; & residuum etiam illud lepræ sanatur. Facit statuam, & ponit sub Porta urbis, ut omnes ingredientes eam adoreut: in qua collocat hanc Imaginem. Continuat id ejus filius Anonymus; sed nepos eam deponit, & restituit Idola. Ubi id rescit Episcopus Edessenus, ex divina revelatione, reponit in loco nobili, quem construit, occulit, & tandem post tempora, deperditur rei memoria. Cosroes durius obsidet Edessam: cives afflicti confugiunt ad Deum. Eulabio Episcopo clarissima apparet fœmina, locum revelat, & thesaurum imaginis effoditur. Aliud miraculum: tegula, qua erat coopertum, etiam eo vultu cernitur insignitum. Fit litania ad locum, ubi Persæ murum effodiebant; inter alia, quæ narrat, ignis devorat hostes illos: alii in fugam se convertunt. Hæc omnia Constantinopoli innotescunt. Romanus tunc Imperator, duodecim millia mittit, & ducentos argenteos saracenos (Σαρακηνὰς οὓς ἔτυχε τότε κατέχειν) quos accidit tunc habere, ut ornaretur. Tunc occurrit Amiras (ὁ Ἀμηρᾶς) Episcopus Samosatenus, & alii ex Edessa, & sumpto illo (Sudariolo) iter arripiunt, & perveniunt Constantinopolim, in conspectu Templi B. Virginis, quod Eusebii dicebatur, & multi obtinent sanitatem; ac dæmoniacus ait: Honor & gloria Constan-

Constantinopolis, & tu Porphyrogenite imperium tuum. Energumenus ille die 16. Augusti, anno mundi 6452. (idest anno Cristi 944. In templum denique Blachernarum, repositum fuit & adoratum ab Imperatore, reliquisque. Sequenti die, post adorationem, Theophylactus Patriarcha & juniores Imperatores, sub humeris suis sumunt, una cum Senatu, & usque ad æneam Portam, & hinc in Sanctam Sophiam inducunt; hinc in Regiam: ubi in Deiparæ ingressi Templum, *Fari* (τῷ Φάρῳ) nuncupatum, ibi tandem deponunt in gloriam fidelium, in custodiam Imperatoris (βασιλέως) in præsidium totius urbis, & in omnium Christianorum *confirmationem*. Prima, sunt fabulæ antiquiores; vera hæc ultima Translationis, anno prædicto, quo Const. Imp. Porphyrogenitus cum suis copiis, coegit Chosroem obsidionem solvere Edessæ; sed ex ea tamen ipse sive vi, sive ultro sumpsit hunc Thesaurum & duxit Constantinopolim. Juniores Impp. fuerunt Stephanus & Constantinus filii Romani Lacapeni, quos fecit Augustos anno 928. Theophylactus Patriarcha item erat filius, Patriarcha creatus a Constantino Porphyrogenito, paulo ante annum 944. quo Constantinus retrusit in Monasterium Romanum & filios, & hinc solus imperavit sine collega. Idem scripsit de hac Translatione orationem, cujus fragmentum legitur apud Baronium, ad an. 944. num. 14. Vide & Pagium ad hunc annum, ubi affertur testimonium continuatoris Theophanis, Leonis Grammatici, Symeonis Logothetæ (idest Metaphrastis, qui tunc vivebat) Combefisii &c.

DIE DECIMASEPTIMA.

Ruthenè: Myronu. Myronis.
Græcè: Τῦ ἁγίυ ἱερομάρτυρος Μύρωνος. *Sacrosancti martyris Myronis*.

COMMENTARIUS.

Sub Decio Imperatore & Antipatro *Proconsule* (ἄρχοντος) Achajæ, presbyter loci, nobilis, dives, dum Christi genethlia celebrantur, Antipater Ecclesiam ingreditur: & ibi occupat Christianos: sed a Myrone duris verbis increpatur. Suspenditur: laceratur: in caminum injicitur. Ipso incolumi. Qui circumstabant fornacem, numero ad 150. a flamma comburuntur. Thurificare coactus denuo: invicto, lora cutis ab humeris usque ad pedes, detrahuntur: & horum unum in os Procunsulis (Ανθυπάτυ) vibrat sanctus. Tum discissis carnibus, *postea bestiis projicitur; a quibus illæsum, & salvum*, Antipater rubore suffusus cernens, sibi ipsi manus intulit. Sanctus vero Cyzicum advectus, & ab alio Proconsule sententiam capitis accipiens, gladio obtruncatur. *Desinit in piscem mulier formosa superne*. Acta vera, malo commento deturpata. Cæterum eadem ad verbum Menologium Basilii, præter signata, habet. Bailletius recitat nil Myronis.

DIE DECIMAOCTAVA.

Ruthenè: Floru. Lauri.
Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Φλώρυ καὶ Λαύρυ. *Sanctorum martyrum Flori, & Lauri*.

COMMENTARIUS.

Gemelli & Sculptores, post suorum magistrorum (Menol. Græcorum hæc habet nomina *Procli & Maximi* martyrium) ex Byzantio, ubi commorabantur, in *Illyricum*, in loco Dardaniæ, ad urbem Ulpianas, locant opera suæ artis, Præsidi ἡγεμόνι Lyciorum in metallis elaborandis. A quo mittuntur ad Licinium, filium Elpidiæ Imperatricis (hæc dicit Menolog. Græcor.) Templum is jubet idolis perficere. Perficiunt; sed nummos distribuunt pauperibus; tum contritis idolis, Deo dedicant. Licinius eos projicit in puteum, & ita martyrium faciunt. Tempore Constantini, eorum reliquiæ manifestantur, & Constantinopolim sunt advectæ. (Menol. Græc. dicit) post factum Templum angelo comprehenso, & corroborante sanctos, Merentius Sacerdos (*Idolorum*) credidit, postquam Athanasium filium oculo cæcum sanatum vidit ope Sanctorum. Tum adductis pauperibus, quibus nummos dederant Sancti martyres; fune ad colla idolorum alligato, in terram ea dejiciunt. Hinc accensis multis luminibus; Templum illud dedicarunt; dicentes: Gloria tibi Christe, Deus apostolorum, gaudium & exultatio martyrum, quorum prædicatione, Trinitas Omousios, anteævos præfertur figura pretiosæ Crucis. Hinc Licinium hæc novisse: caminum accendisse, pauperesque illos in eum projecisse. Sanctos vero ligatos axi currus, vapulasse, hinc missos feris, ad Lycorum (Λύκων) qui eos Deum orantes, pro illis, *qui sui meminissent*. Et ut persecutio finem acciperet, in profundum postea projecit; ubi martyrium consummarunt. Sequentibus annis, eorum reliquias domum advectas; nec dicit, a quo, vel in quem locum, honorifice depositas. Acta vera, male habita a Byzantino.

DIE DECIMANONA.

Ruthenè: Andrei. Andreæ.
Græcè: Τῦ ἁγίυ μεγαλομάρτυρος Ανδρέυ τῦ στρατηλάτυ, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τελειωθέντων, δισχιλίων πεντακοσίων ἐνενήκοντα τριῶν. *Sancti magnique martyris Andreæ Tribuni militum, & 2593. cum eo consummatorum*.

COMMENTARIUS.

Sub Antiocho Præfecto militum, Andreas Tribunus, dum Diocletianus, & Maximianus regnant; jubetur in Persas ducere: Invocat Christum, vincit. Ex insperata victoria, Christum prædicat: commilitones convertit: & defertur, Antiocho. Ipse in crabato ferreo ignito injicitur: socii

focii alligati funt quadratis ligneis: hinc ejecti e Regione: mille, qui eos, juffi erant adducere ad defignata loca, convertuntur. Antiochus rem cognofcens perfequitur, omnes gladio occidi jubet. Menol. Græcorum addit, Andream poftmodum omnium obiiffe. Utinam in aliqua Acta incidam, tandem aliquando, a quibus fabula abftineret! Nam hæc etiam funt fœdata: etfi majora habeant veftigia falfitatis. Acta Surii habentur ex Metaphrafte. Bailletius jure hac die ait: Ses Actes donnez par Surius, traduits par Metaphrafte, n'ont point d'autorité: & s'ils ne font faux, ils font au moins corrompus. Eux portent affez vigillement le caractere de leur falfification.

DIE VIGESIMA.

Ruthenè: Samnil. Samuelis prophetæ.
Græcè: Τῦ ἁγίε καὶ ἐνδόξε προφήτε Σαμουήλ. *Sancti & gloriofi prophetæ Samuelis.*

COMMENTARIUS.

Synaxarium e Scriptura. Menologia dicunt, eum migraffe anno 1035. ante Chrifti Incarnationem. Qui velit omnia Samuelis, adeat Bailletium in Sanctis veteris Teftamenti, ad diem iftum; ubi diligentiffime omnia, & cumulate.

Eadem die in utroque Menologio agitur de Lucio Senatore Urbis Cyrenis ad Libyam, poft martyrium S. Theodori Epifcopi hujus civitatis, baptizatur: quod & facere perfuadet Præfecto Digniano (ἡγεμόνι Διγνιανῷ) cum quo navigat in Cyprum: ubi, clam Digniano, cum aliis Chriftianis fe ultro dedidit tortoribus; & necatur, juffu Tyranni: quem non dicit. Menologium Bafilii ait, Lucium fuiffe Cyreno Præfecto affefforem (συγκαθέδρον) *Dignianum* illum fuiffe, non nominat. Calcibus Aram Deorum evertiffe, & obtruncatum proinde a *Præfide* (τῷ ἄρχοντι). Nihil non verifimile in his Actis.

DIE VIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Thaden. Baffa. Thaddei. Baffæ.
Græcè: Τῦ ἁγίε ἀποςόλε Θαδδαίε, καὶ τῆς ἁγίας μάρτυρΘ Βάσσης. *Sancti Thaddæi apoftoli, & fanctæ martyris Baffæ.*

COMMENTARIUS.

Judas, qui & Thaddæus, Jofephi Sponfi filius, & frater Jacobi Adelphothei, fcripfit epiftolam canonicam. Venit Mefopotamiam: venit Edeffam. Abgarum convertit, fanavit. Venit & Aràt urbem (Ἀρὰν) ibique actus in Crucem eft, & telis confoffus. Hæc habet de eo Bafilii Menologium: uam hac die, de ipfo nihil. Menol. Græcorum ait, eum fuiffe, patria Edeffenum, gente Hebræum: profectum Hierofolymam, diebus Johannis Baptiftæ; & ab eo baptizatum, fequutum Chriftum. Poft Domini Afcenfionem, reverfum in propriam Patriam, baptizaffe Toparcham Augarum; & eam lepræ partem, quæ ei remanferat, fanaffe. Converfis multis aliis, & baptizatis; urbes Syriæ peragraffe; tandem Berytum urbem Phœniciæ veniffe; ibique docentem & baptizantem, in Domino quieviffe (ἐν Κυρίῳ ἀναπαύσασθαι). Diffenæ, in paucis funt hæ tibiæ: tibiæ impares & Serranæ; qui fabulæ eft character. Nam de Edeffeno cive, Hebræo gente, fratre Jacobi, filio Jofephi Sponfi, de Juda ipfo dicto, de Arat urbe; ne verbum quidem hic: quæ tamen in illo Bafilii non habentur.

Bailletius dicit ex lib. 1. cap. 1. Eufebii Cæfarienfis in Hift. Eccl. confufum cum Juda, dicto etiam Thaddæo & Lebbæo. De genere noftri filet, quem ex loco citato Eufebii, dicit, ab Apoftolo Thoma miffum Edeffam: de literis Abagari ad Jefum, & Jefu ad eum, difputat Natalis Alexander tomo 1. qui eas oppugnat, Cavæus, Dupinius, Tillemontius. De Thaddæo nihil fefti agunt Latini, quod eum cum Juda confundant. Græci alii, eum in pace quieviffe Beryti in Phœnicia voluerunt.

Sancta Baffa fub Maximiano, a viro Valerio Sacerdote idolorum, ut Chriftiana, defertur Regionis Præfecto, eum tribus eorum filiis, Theognide, Agapio, & Pifto. Adftante matre, Theognis primum fufpenditur & laceratur: Agapius poft verbera, cutem capitis, ufque ad pectus, detractam habet: Piftus diverfis tormentis fubjicitur. Tandem omnes una cum matre, capite obtruncantur. Hæc habet Menologium Bafilii. Sed Menologium Græcorum addit. Eam fuiffe ex urbe Edeffa, a majoribus Chriftianam: Præfidem dicit: *Proconfulem Vicarium* (Ἀνθυπάτῳ Βικαρίῳ) ab eo primum carceri claufos: Agapium in detractione cutis dixiffe: Nil æque dulce, ac pati pro Chrifto. Fratres feparatim, & ante matrem, effe percuffos capite. Matrem, dum decollati funt, in carcere, fame fuiffe afflictam; & ab angelo, cibo refocillatam. Productam, & a Vicario Proconfuli, in Macedoniam (ἐν Μακεδονίᾳ) fequi juffam; ibi projectam effe in aquam, hinc in ignem; fed incolumem, lapidatam. Incolumem ex his etiam: inductamque in idolorum Templum, Jovis idolum in terram ftraviffe: objectam beftiis, incolumem: in mare ad triginta ftadia a terra, projectam. Qui hæc longe a terra cernunt, putant, eam in mari, in throno illo, decenter federe; & cum ea tres viri, qui ut Sol fulgeant. Poft dies octo, vifa eft in Alone, Infula Hellefponti. Procos. audit hæc in Macedonia, ex cujufdam Philippi delatione, fcribit *Confulari Cyzici* (τῷ Κονσουλαρίῳ Κυζίκε, τῆς Ἑλλησπόντε ἐπαρχίας) *Provinciæ Hellefponti*, ut eam tollat. Is conft[illegible]em inventam, vinctis retro manibus jubet [illegible]s membratim contundi membra, & ita ei caput amputari: quod factum eft. Non debacchatur tantum, infanit etiam ftulta fabula, in hæc Acta. Ex Edeffa faltat in Macedoniam, inde in Hellefpontum. Quam infana prodigia: quam infanis monftris! Nefciebat mifer, quid aliud comminifci: Nil dubito, hæc ficta Conftantinopoli: etfi de Synaxi, aut loco ejus, hic nihil adfit. Bailletius nec matrem,

trem, nec filios habet. Martyrologium Romanum hac die exscribit Græcos, nomina dicit Theogonium, Agapium & Fidelem: sed Theognis dicendus est, nec vertendue *Pistus* in *Fidelem*, essi sint eadem. Hinc locum Palæstræ, etiam *Edessam* dicit. Præterea dicit: *De Templo Bassæ martyris, Chalcedone posita, meminit Theodorus Lector lib. 2. Collectaneorum, & Nicephorus Hist. lib. 15, cap. 28.* Hujus hæc sunt verba: *Petrus cognomento Guaphæus Zenonem sequutus est, Templi sanctæ Bassæ martyris* apud Chalcedonem Bithyniæ presbyter (τῆς ἁγίας μάρτυρος Βάσσης ἐν τῇ Βιθυνίᾳ Χαλκηδόνι). Illius ite: *In comitatu Zenonis erat Petrus quidam cognomento Fulla, presbyter Ecclesiæ S. Bassæ martyris, quæ est Chalcedone* (πέτρος πρεσβύτερος, τῆς ἐν χαλκηδόνι ναοῦ Βάσσης τῆς μάρτυρος, ὁ ἐπίκλην Κναφεὺς ἠκολούθησε &c.

DIE VIGESIMASECUNDA.

Ruthenè: Agathonicu. Agathonici.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου. *Sancti martyris Agathonici.* In rubrica Synaxarii additur: καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Ζωτικοῦ, Θεοπρεπίου, Ἀκινδύνου, καὶ Σεβηριανοῦ. *Et sociorum ejus Zotici, Theoprepii, Acindyni, & Severiani.*

COMMENTARIUS.

Eutholmius Comes, ab Imp. Maximiano, Nicomedia missus in Pontum, ut tolleret Christianos; in *Emporium* dictum *Calpem* dictum (Κάλπην) descendis; & inventum Zoticum cum discipulis ejus, ob Christum eos occidit. Nicomediam reversus, & certior factus, quod *Princeps* (Πρίγκιψ; *Principum* vertit interpres) per Agathonicum multos ab idolis avertis; utrumque & alios comprehendit. Dum eos ad Imperatorem ducit, qui erat in Thracia; in castello Potamo, Sanctos Zenonem, & Theopropium, & Acindynon, quod ultra progredi non valerent; occidit: & Chalcedone Severianum, Christum libere prædicantem. Byzantii vero ei S. Agathonicus præsentatur, Agathonicus, cum vinctis reliquis, & cum *Principe* (Πρίγκιπος) & crudeliter eos flagellat, & Selymbriam ducit, ubi Imp. degebat, & ibi omnibus capita amputantur: quos Comes ex Nicomedia secum adduxit, & ibi sepeliendos curavit. Hæc habemus ex Basilii Menologio. Menologium vero Græcorum, mortem declarat Zotici, esse Crucem (τῷ διὰ σταυροῦ θανάτῳ) Ait, Principem ab Agathonico esse conversam; (ὅτι ὁ Πρίγκιψ διὰ τοῦ Ἀγαθονίκου ἐπίστευσε). Comprehensos, Agathonicum valde vapulasse, Principem vero cum aliis vinctis, in Thraciam ad Imperatorem ab eo ductos. Zenonem, &c. in Potamone obtruncatos, quod iter prosequi non valerent, ob tantae plagas, & reliqua. Agathonicum in Selybria; ubi degebat Imp. dict. Ammun. Inter fabulas multa vera. Sed quis ea seligat, & discernat? *Principes* autem militares, erant, qui in castris, in prima acie; ante hastatos, collocari solebant, tanquam audacissimi & fortissimi.

DIE VIGESIMATERTIA.

Ruthenè: Luppu. Lupi.

Græcè: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λούππου. *Sancti martyris Lupi.* Hinc subditur: Ἡ ἀκολουθία τούτου ἐγράφη ἄνωθεν ἐν τῇ κβ'. διὰ τὸ ἐν ταύτῃ ἀποδίδοσθαι τὴν ἑορτήν: *Hujus S. Officium descriptum est superius die 22. quòd hac die Transitus B. V. octava celebretur.*

COMMENTARIUS.

Sine Synaxario, tantùm hi versus politici.

Τοῦ ἦχε Λοῦππος δοῦλος, ἐκ δὲ τοῦ ξίφους,
ἐλεύθερος προσῆλθε τῷ Χριστῷ φίλος &c.
Lupus fuit servus: per gladium vero
Liber profectus est ad Christum amicus

Ustavum Ruthenum ait passum anno Christi 75.

DIE VIGESIMAQUARTA.

Ruthenè: Entichii. Eutychii:

Græcè: Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Εὐτυχοῦς, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. *Sacrosancti martyris Eutychii, Discipuli sancti Johannis Theologi.* In Rubrica vero Synaxarii additur: καὶ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου: *Et sancti apostoli Pauli.*

COMMENTARIUS.

Entyches (quem interpres vertit Eutychium Εὐτυχὴς) natus Sebastopoli, relicta patria & parentibus, ad sanctum Johannem Theologum perrexit. Zelo repletus Dei, Templa idolorum solo æquat, baptizat multos. *Post Transitum Theologi*, accedit ad apostolum S. Paulum; passusque cum eo vincula, tormenta, & flagrae, in fornacem injicitur; pluvia exstinguit ignem. Bestiis exponitur, & incolumis. Ab angelo ducitur Ephesum: proficiscitur: ubi sui magistri grege reviso, revertitur in patriam, & plenus dierum, requiescit in pace. Menol. Græcor. pauca hæc de eo scribit; ubi multa sunt exnarratie. Οὗτος χάριτος Θεοῦ πλησθεὶς, καὶ τῷ ἁγίῳ ἀποστόλῳ Παύλῳ συνὼν, καὶ πολλὰς πρὸς τὸ κήρυγμα χωρήσας, καὶ ναοὺς τῶν εἰδώλων κατασπάσας, δεσμὰ καὶ μάστιγας ὑπομένων, καὶ συχνὸν χρόνον τῇ φυλακῇ προσκαρτερήσας. ἐν ᾗ ἄρτον οὐρανόθεν δέχεται, καὶ φλογὶ πυρὸς ἀποῤῥίπτεται, καὶ θηρίοις ὡς βορὰ δίδοται. ὧν εἷς ἀνθρωπίνῃ φωνῇ φθεγξάμενος, πάντας ἐξέπληξε. πάντων δὲ ἀνώτερος γενόμενος, τὴν ἰδίαν πατρίδα Σεβαστὴν κατελαμβάνει, θείου ἀγγέλου προπορευομένου, καὶ ἐνισχύοντος αὐτόν. Ἐν ᾗ πλήρης ἡμερῶν γενόμενος, ἀνεπαύσατο ἐν Κυρίῳ. *Hic gratia Dei plenus, & ad divinum Paulum frequens accedens, simulque cum eo ad prædicandum sæpe ititans, Idolorum phana subvertens, vincula & flagra passus, ad multum tempus teritur in custodia. In qua panem de cælo accipit; & flammæ postea projicitur, ac bestiarum dentibus projicitur. Quorum unum humana voce locutum, omnes terrore expavit. Omnium superior factus, in propriam patriam Sebastem reversus est, angelo Dei præeunte eum, & vires addente ipsi. In qua plenus dierum, in Domino requievit.*

x Ex

Ex duabus personis, una facta. Alter ille, de quo loquitur adolescente, Eusebius Cæsariensis, a Joanne apostolo, relicto cuidam Episcopo ut custodiatur: alter, ille est Eutyches, de quo in Actis apostolorum cap. 20. qui cecidit e cœnaculo, dum Paulus Troade prædicabat, & suscitatus ab eo fuit. Nec tabula in passionibus ejus parcit. Unum noto, decimo seculo Joannem Theologum (apud utrumque Menologium) ex his habitum alium ab Joanne Apostolo; qui indubie obiit sub Trajano, & longissime post Paulum. De S. Tito nihil hac die Bailletius.

DIE VIGESIMAQUINTA.

Ruthenè: Bartolomeu. Titu. Bartholomæi. Titi.

Græcè: Ἡ ἐπάνοδος τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Βαρθολομαίου, καὶ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Τίτου. *Regressus reliquiarum apostoli sancti Bartholomæi; & sancti apostoli Titi.* In Rubrica, Μηνιαῖον &c.

COMMENTARIUS.

Bartholomæus post prædicationem Evangelii in diversis locis, *in magna Armenia crucifigitur* (σταυροῦται ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ). Corpus ejus, fideles *in Urbanopoli* (ἐν Οὐρβανῷ πόλει) in lapideo tumulo, deponunt: concurrunt populi, & sanantur a suis malis. Operarii diaboli, ex ira, tumulum in mare projiciunt, una cum quatuor aliis larnacibus sanctorum martyrum Pappiani, Luciani, Gregorii, & Acacii. Mare per quod transeunt, sanctificatur: transeunt angusta Hellesponti, Ægeumque, perveniunt ad Adriaticum; relictaque insula Siciliæ; veniunt ad insulam Liparam. Larnax Bartholomæi ibi relicta; ea Pappiani transit ad *Amyllum* (Ἄμυλλον) urbem Siciliæ; & Luciani Messanam; ea Gregorii ad *Columnam* (Κολώνην) urbem Calabriæ; & ea Acacii in *Ascalos urbem* (1). Erat tunc Episcopus Liparæ Agatho, cui se Apostolus manifestat. Qui ei superbo constituto Templo, in eo ossa illa reponit. Facta Translatio duobus vitulis subtilibus rudentibus alligatis, a Beato Agathone (ζεῦγος ἀγελαίων δαμάλεων, καὶ λεπτοῖς ἐκδήσας καλωδίοις). Tunc *parva insula Vulcani* (νησίδιον τοῦ Βουλκάνου) septem stadia longius sit a Lipara; quod eam incommodabat *fonte* (πηγὴ) quæ diu noctuque *fervide bulliebat* (ἀναβρυάζουσα) Post multa ibi facta miracula, & annos multos; tempore Theophili Imperatoris, capitur Lipara a Saracenis, & deserta relinquitur. *Princeps Beneventanus* (ὁ τῆς πόλεως Βενέβου Ῥῆγξ) auditis mirabilibus sancti Apostoli, advocat multos *Amalphitanos* (ἐκ τῆς Ἀμαλφίων πόλεως) multa eis promittit, ut inde ad se transferant sanctum Corpus. Optata fiunt. Cum Beneventano Episcopo, Clero, & Populo, obviam procedit. Infert in urbem Beneventum (ἐν τῇ πόλει Βενέβε); deponit in loco venerando (ἐν σεβασμίῳ τόπῳ). Ibi miracula multa & *sanationes*. De hac re nihil Basilii Menologium. Præter ultimam istam translationem, nihil apud eruditos est constans & verum, etiam in reliquiis; Bailletius omnia Bartholomæi revocat in dubium, præter ea, quæ in Evangelio. Menol. Basilii die XI. Junii agit de martyrio sancti Bartholomæi.

S. Gregorius Turonensis, miracul. lib. 1. cap. 34. ait, Corpus S. Apostoli suo ævo fuisse in Lipari, & translatum ante fuisse illuc, ex loco ubi passus erat. Surius die hujus 23. habet Encomium S. Bartholomæi per Josephum; quem opinor illum Hymnographum. In quo dicitur Apostolus petiisse, & ita fuisse inverso capite crucifixum. Sed Menologium inde desumpsit, unde & Josephus, qui ea retulit. De ipso præter Josephum, scripsit eodem seculo S. Theophanes Studita, & Niceta Paphlagon. Ille apud tomum 3. Spicilegii Dacheriani; hic apud tom. 3. Bibliothecæ Concionatoriæ Combefisii, sed omnia ista quæ congerit, dubia & incerta sunt.

Beneventanam translationem, figit Pagius ad an. 839. per Principem Beneventi Sicardum; qui paulo post occisus est. Male alii actum dicunt anno 809. quo anno Sicardus non regnabat.

Titus ex Minoe Rege Cretæ originem ducens, ut Monicus ait Zenas. qui vitam ejus scripsit, cujus meminit Paulus apostolus; ætatis principio, ethnica eruditione imbutus; ubi annum complet vigesimum, vocem de cœlo audit: Tite oportet te hinc exire, & servare animam tuam. Non enim hæc eruditio te lucrabitur. Ipse opinatus, Deorum vocem, cupit iterum eam audire. Post annum a visione, incidit in librum Hebræorum; ac legens Isaiam ibi: *Renovabuntur ad me insulæ multæ. Hierusalem servabitur a Domino, servatione æterna*, & reliqua. *Proconsul Cretæ Titi avunculus* (ὁ σὺν Ἀνθύπατος Κρήτης, ὁ καὶ θεῖος τοῦ ἁγίου Τίτου) audit Natalem Domini, & mirabilia ejus; primusque e suis familiaribus, Hierusalem mittit, & cum eis Titum. Hic audit: adorat Christum: manetque apud eum usque ad Passionem & Resurrectionem ejus, Ascensionem; Descensionemque Spiritus Sancti. Credit: connumeratur, 72. Discipulis; & tribus illis millibus, qui ad prædicationem Petri, crediderunt. Hinc ordinatur, & cum Paulo mittitur ad docendum, & ordinandum (χειροτονεῖν) qui Paulo videbantur. Cum eo venit Antiochiam, Seleuciam, Cyprum, Salaminam & Paphum, Pergam Pamphyliæ, Antiochiam Pisidiæ, & Iconium in domum Onesiphori. Hinc Lystram, & Derben. Rustillo Titi ob sororem γαμβρὸς, secundum agente Cretæ Proconsulatum, in Cretam veniunt Paulus & Titus, ibique fundant Ecclesiam. Profecti in Asiam, inde Romam, ubi sub Nerone, a Paulo adsistente Romæ, Titus in Cretam ab eo mittitur: ac ibi Episcopis & presbyteria constitutis; post Apostolicam vitam, dormit in Domino;

(1) *Num Ascalea? quæ in Diœcesi Cassanensi, ad mare; modo* Scalea. *An* Scala, *prope Rebellum, Episcopatus sub Arch. Amalphitano ad oram maris? Hoc puto; etiam ob vocatos Amalphitanos a Sicardo finitimos & vicinos. Ughellus de re ista non loquitur in Scalensibus.*

mino; omne tempus ejus vitæ anni 94. Nam erat viginti annorum, dum Hierusalem primo venit: Christus post annum moritur, & ascendit in Cœlum. Ibi commoratur alios decem annos; ordinatur Apostolus a Coriphæis Christi discipulorum: prædicat Evangelium alios decem & octo annos in Creta, & insulis aliis, annos 6. & in patria annos 39: Ex quibus summa exsurgit annorum 94.

Non vacat nec placet spineta hæc, & computos inutiles examinare, & terere in his tempus. Fabula a principio, texta ad animum. Ex eodem fonte, sua deducit Basilii Menologium; etsi omittat genus a Rege Minoe, Zenam authorem vitæ, Proconsulem avunculum, itinera cum Paulo; Rustillum sororis Titi filium, ejusque Proconsulatum. Etsi differat, dum ait Titum *a sanctis Apostolis Episcopum consecratum, & missum Cretam*. Si ab his consecratus Ecclesiæ illi (χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἀπεστάλη εἰς Κρήτην) itinera destruunt ejus Episcopatum, non aditum per tot annos; etsi admitteres eamdem ætatem, annorum 94. quod durum est.

DIE VIGESIMASEXTA.

Ruthenè: Adrianu. Natalia. Hadriani. Nataliæ.

Græcè: Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας, καὶ τῆς συνοδίας αὐτῶν. *Sanctorum martyrum Hadriani, & Nataliæ, & sociorum eorum.*

COMMENTARIUS.

Conjuges Nicomedienses; in secundo *itinere* (πορείᾳ) Maximiani, dum 23. Christiani e cryptis eruuntur, & verberantur; interrogati, cur tanta paterentur, & responso reddito, ut præparata bona lucrarentur, quæ nec auris audivit &c. statim ex divina gratia Hadrianus credit: & exceptoribus dicit, ut suum conscribant nomen eum Christianis. Cruciatur. Uxor eum audiens vinctum, & causam nesciens, vadit ad carceres, & scit causam, rogatque alios martyres, ut pro eo orent, & ipsa domum revertitur. Hadrianus corruptis custodibus, domum venit, uxor credit, eum timere tormenta, cum ille venerit, ut suo martyrio assisteret. Claudit ostium. Sed ubi veritatem novit, operit. Redit ille; producitur Imperatori, verberatur etiam sub ventre, & interiora aperiuntur. Erat tunc viginti & octo annorum: cum aliis, ei primo cæduntur manus & pedes. Natalia adsistit, eosque hortatur. Dum igni traduntur corpora, Natalia eum mariti manu in sinu sequitur, sese sanguine eorum ungens. Ignem extinguit pluvia. Eusebius quidam fidelis sumit lipsana, & in acatio posita, advenit, & deponit prope Byzantium Argyropolim (ἐν Ἀργυροπόλει πλησίον Βυζαντίου). Quo & Natalia postea adnavigans, ibi tradidit Deo spiritum; & prope eas reliquias est adposita. Acta pulchra, ni manum passa sint pictorum. Eadem compendio dicit Basilii Menologium; sed a Natalia collectas & advectas Byzantium reliquias, & Argyropoli depositas scribit; & defunctam, ibi illis fuisse adpositam.

DIE VIGESIMASEPTIMA.

Ruthenè: Piminu. Poemonis.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ποιμένος. *Sancti Patris nostri Poemonis.*

COMMENTARIUS.

Gesta ejus, ex Palladio in vitis Sanctorum Patrum.

DIE VIGESIMAOCTAVA.

Ruthenè: Moisi. Moysis.

Græcè: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μωσέως τοῦ Αἰθίοπος. *Sancti Patris nostri Moysis Æthiopis.*

COMMENTARIUS.

Eadem ad verbum, in utroque Menologio. Ex vitis Patrum. Bailletius addit ejus Apophthegmata apud Cotelerium tomo 1. præter ea... & Cassiani.

DIE VIGESIMANONA.

Ruthenè: Usicnovenie hlavi Johanna. Obtroncatio capitis Johannis.

Græcè: Ἡ ἀποτομὴ τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. *Obtruncatio pretiosi capitis, Sancti, gloriosi, prophetæ, præcursoris & baptistæ Johannis.*

COMMENTARIUS.

Translatio hæc describitur hac die apud Surium, qui opus tribuit Metaphrasti, mihi alius ille est. Haud enim scatet fabulis; & translatio ipsa, & inventio prima, narratur facta sub Valentiniano & Marciano Imperatoribus, ab Uranio Episcopo Emysseno, scripta tunc a Marcello Abbate anno 453. cui revelatum fuit. Alii characteres sunt veritatis; ut dies primæ translationis 24. Februarii, Repositionis 25. vel 26. Octobris ejusdem anni 467. sub prædictis Principibus Valentiniano & Marciano, sextæ indictionis. Metaphrastes post hæc habet orationem de exportatione manus per S. Lucam. Rutheni solius S. Johannis decollationem, vigilia & jejunio præcedenti colunt.

Eadem in utroque Menologio, ad verbum e Scriptura. Facta hæc in *Sebaste* (Σεβαστῇ) quæ distat ab Hierosolymis unius diei iter. Ibi, (ubi factum convivium, & Herodis successor Tetrarcha suas domos erexit) conditum est corpus ab ejus discipulis. Qui cumulatius & eruditius, nosse de his voluerit, post Theodoritum, adeat Tillemontium tomo 1. & Bailletium hac die ubi diligentissime omnia colliguntur, ac excutiuntur, & Florentinium in Hieronymiano.

DIE TRIGESIMA.

Ruthene: Alexandru. Joannu. Paulu. Alexandri, Johannis, Pauli.

Græcè: Τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου, καὶ Παύλου τοῦ νέου. καὶ τοῦ ὁσίου καὶ θαυματουργοῦ Φαντίνου. *Sanctorum Patriarcharum Alexandri, Johannis, & Pauli junioris, & Sancti, & Thaumaturgi Phantini.*

COMMENTARIUS.

De Patriarchis nihil, præter dicta; & ea quæ canuntur in Canone eorum de Alexandro: quod Arii alazoniam compresſit: Johannis continentiam, fidem, humi dormitiones, confeſſionem. Paulum fuiſſe ſimilem vocatione Paulo apoſtolo. Alexandrum ſucceſſiſſe Metrophani; fuiſſe in Nicæna Synodo. Paulum Conſtantinopoli pro Imaginibus pugnaſſe. Johannem, vix dubitem fuiſſe illum Jejunatorem (νηστευτὴν).

Fantinus Georgii & Bryenes filius, natus eſt in Calabria, ab infantia dicatus Deo, factuſque monachus, ad revelationes magnas, addit quandoque viginti dies continuos jejunii. Multa paſſus a Saracenis, qui tunc Calabrias populabantur. Sub quibus, annis 60. exactis, Vitalium & Nicephorum, qui ad ſe ventitabant, aſſumpſit, & in Peloponneſum duxit, primòque Corinthi, tum Athenis commoratus, hinc Lariſſam profectus, Theſſalonicam tandem venit, in delitiis ibi Mirabilium S. Demetrii ad annos octo; ibi clauſit plenus virtutibus & ſignis, ſuum extremum diem, ætate pulchra & effœta.

DIE TRIGESIMAPRIMA.

Ruthenè: Poloxenie ceſtro pojaja Bogorodici. Depoſitio venerabilis Zonæ Deiparæ.

Græcè: Ἡ κατάθεσις τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ κατατεθείσης τῆς τιμίας ζώνης ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐν τῷ σεβασμίῳ αὐτῆς οἴκῳ ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς Ζήλας, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως. Καὶ θαυματουργηθεὶς διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῆς τιμίας ζώνης, εἰς τὴν βασιλίδα Ζωὴν, τὴν σύζυγον Λέοντος τοῦ βασιλέως. *Commemoratio Depoſitionis in ſacra urna pretioſæ Zonæ, Sanctiſſimæ Deiparæ, in venerabili ejus domo, quæ eſt in Chalcopratiis, tranſlatæ ex Epiſcopatu Zelæ, ſub Juſtiniano Imperatore; & miraculum, quod accidit, ob appoſitionem pretioſæ Zonæ hujus, ſuper Zoen Imperatricem, uxorem Leonis Imperatoris.*

COMMENTARIUS.

Arcadius magni Theodoſii filius, eam ex Hieroſolymis (ubi a quadam Virgine, una cum lucerna Deiparæ, ſervata fuerat) Conſtantinopolim tranſtulit; & depoſuit in eleganti urna. *Poſt quadringentos & decem annos* (decem omittit interpres; χρόνων δὲ διελθόντων τετρακοσίων δέκα) hæc urna aperitur, ut ſuper Zoem ab impuro ſpiritu vexatam, imponeretur; quam ex viſione ad id motus, Patriarcha ei impoſuit, & repoſuit. Primo ab Arcadio, ejus manibus, in urna fuit repoſita; adiecto anno, indictione, & die (Ἐπὶ τῇ χειρὶ τοῦ βασιλέως ἔνδον τῆς θήκης.) Cæterum eadem ad verbum utrumque Menologium.

Sanctus Germanus Patriarcha Conſtantinopolis Encomium ſcripſit, Zonæ dominæ, faſciarum Chriſti, & Encæniorum Templi, in Chalcopratiis, in quo depoſita fuerunt.

Eutychianus Monachus uterque, legendus apud Surium die iſta. De miraculo vero in Zoe Imperatrici, uterque ſilet. Metaphraſtis manum olere videntur: apud quem Surius dicit haberi hæc Encomia. Videndus omnino Bailletius die 15. Auguſti §.3. ubi de reliquiis hiſce, & Zona B. Virginis, late & critice loquitur col. 208. hujus menſis, vel pag.409. editionis in octavo Pariſienſis anni 1704.

Reſtat quintam Ruthenam Tabulam illuſtrare; verum cum hæc contineat omnia anni Feſta mobilia; ea ſunt abundantiſſime ſuis Commentariis, duobus Tomis a cl. Bailletio, illuſtrata, viro in omnibus ejuſmodi ſolertiſſimo, & philalethe.

F I N I S.

INDEX

INDEX NOMINUM OMNIUM SANCTORUM

Qui in hisce Ruthenis Tabulis continentur, ordine Alphabetico dispositus.

Domni-

E

F

G

H

I

L

M

Marti-

Symeo-

